

M.J. VAN LIEBURG

DE ACADEMISCHE PRIJSVRAGEN

*Een inventarisatie en annotatie van de prijsvragen,
uitgeschreven door de Nederlandse universiteiten*

1815-1968

ERASMUS PUBLISHING

DE ACADEMISCHE PRIJSVRAGEN

PROF.DR. M.J. VAN LIEBURG

DE ACADEMISCHE PRIJSVRAGEN

*Een inventarisatie en annotatie van de prijsvragen,
uitgeschreven door de Nederlandse universiteiten
1815-1968*

Met een voorwoord van
Prof.dr. W.Th.M. Frijhoff

ERASMUS PUBLISHING
Rotterdam 2007

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door financiële steun van:

- de Commissie Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Groningen,
- de Commissie Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Utrecht,
- de Commissie Geschiedschrijving van de Universiteit van Amsterdam
- het College van Bestuur van de Universiteit Leiden

© 2007 M.J. van Lieburg, Erasmus Publishing,
Rotterdam, The Netherlands.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Erasmus Publishing.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 20 juni 1974, *Stb.* 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, *Stb.* 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen).

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Erasmus Publishing te wenden.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or retransmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, by photocopies, photos or otherwise, without the prior permission in writing of Erasmus Publishing.

Within The Netherlands, exceptions are allowed as permitted under article 16b Auteurswet 1912 j^o the Decree of June 20, 1974, *Stb.* 351, as amended by the Decree of August 23, 1985, *Stb.* 471 and article 17 Auteurswet 1912. In these cases the amount due has to be transferred to Stichting Reprorecht (P.O. Box 882, 1180 AW Amstelveen).

Enquiries concerning reproduction of part(s) from this publication in anthologies, readers and other compiled works (art. 16, Auteurswet 1912) should be sent to Erasmus Publishing, at the address below.

ISBN-10: 90 5235 187-2
ISBN-13: 978 90 5235 187-2

Bookdesign DESIGNWORKS, Breda, The Netherlands

Erasmus Publishing
Glashaven 14-A
3011 XH Rotterdam
The Netherlands
E-mail: info@erasmuspublishing.nl

Voorwoord	7
Verantwoording	11
Inleiding	13
<i>Afbakening</i>	14
<i>Reglementering en wetgeving</i>	16
Het prijsvrageninstituut 1815-1851	16
Het prijsvrageninstituut in discussie	18
Het prijsvrageninstituut 1851-1877	21
Het prijsvrageninstituut 1877-1945	22
Het naoorlogse prijsvrageninstituut	25
<i>Ontwikkeling van het prijsvrageninstituut</i>	28
<i>Van prijsvraagconcept tot programma</i>	31
Latijn en Nederlands	33
Publicatie der programmata	34
<i>Van manuscript tot judicium</i>	35
Inzendtermijn	36
Vormgeving en illustratie	36
De taal van de prijsantwoorden	38
Aantallen inzendingen	38
Jurering	40
<i>Tussen judicium en laudatio</i>	42
Bekroningskwesties	42
Naambriefjes en motto's	43
Aantal bekroningen	45
Vrouwelijke prijswinnaars	46
Universitaire herkomst	46
Vereisten aan de inzenders gesteld	47
De prijswinnaarstoets	49
Prijsuitreiking	50
De medailles	51
De prijsverhandelingen	53
<i>De prijswinnaars in profiel</i>	54
Prijsvragen en academische carrière	55
Prijsvragen en proefschriften	55

Inventaris van de prijsvragen*Rijksuniversiteit Leiden, nrs. 1-584* 65

Theologie, nrs. 1-88 66

Rechtsgeleerdheid, nrs. 89-190 75

Geneeskunde, nrs. 191-274 86

Wis- en natuurkunde, nrs. 275-464 96

Letteren en wijsbegeerte, nrs. 465-582 123

Psychologie en sociale wetenschappen, nrs. 583-584 137

Rijksuniversiteit Groningen, nrs. 585-1088 139

Theologie, nrs. 585-676 140

Rechtsgeleerdheid, nrs. 677-768 148

Geneeskunde, nrs. 769-855 159

Wis- en natuurkunde, nrs. 856-978 171

Letteren en wijsbegeerte, nrs. 979-1080 190

Economie, nrs. 1081-1088 203

Rijksuniversiteit Utrecht, nrs. 1089-1611 205

Theologie, nrs. 1089-1180 206

Rechtsgeleerdheid, nrs. 1181-1278 214

Geneeskunde, nrs. 1279-1369 227

Wis- en natuurkunde, nrs. 1370-1491 240

Letteren en wijsbegeerte, nrs. 1492-1590 259

Diergeneeskunde, nrs. 1591-1611 271

Atheneum/Gemeente-universiteit van Amsterdam, nrs. 1612-1863 279

Theologie, nrs. 1612-1657 280

Rechtsgeleerdheid, nrs. 1658-1703 284

Geneeskunde, nrs. 1704-1748 288

Wis- en natuurkunde, nrs. 1749-1790 296

Letteren en wijsbegeerte, nrs. 1791-1837 303

Economie, nrs. 1838-1849 310

Psychologie en sociale wetenschappen, nrs. 1850-1863 312

Bijlagen 316

1. Prijsvragen, uitgeschreven door de Katholieke Universiteit te Nijmegen en de Vrije Universiteit te Amsterdam 317
 - Katholieke Universiteit Nijmegen, nrs. 1864-1874 317
 - Vrije Universiteit Amsterdam, nrs. 1875-1890 319
2. Prijsvragen, uitgeschreven te Gent, Leuven en Luik en gewonnen door Noord-Nederlandse studenten 322
 - Gent, nrs. 1891-1906 322
 - Leuven, nrs. 1907-1914 324
 - Luik, nrs. 1915-1917 325
3. Prijsvragenprogramma's met de data van uitschrijving en prijsuitreiking 327
4. Prijsantwoorden in de archieven van de Nederlandse universiteiten 333

Archivalia 347**Literatuur** 353**Afkortingen** 358**Personenregister** 359

Volwaardige wetenschap vraagt om nieuwsgierigheid, bevlogenheid, passie, veel discipline en eindeloos geduld. En natuurlijk om kennis en inzicht – maar die kan men ontwikkelen, de rest heeft vaak meer met temperament en persoonlijkheid te maken. De wetenschap van de wetenschap vergt dat alles in het kwadraat. Wie daarover schrijft moet niet alleen alle persoonlijke deugden van een wetenschapper hebben, maar ook nog eens inhoudelijk het hele wetenschapsterrein kunnen overzien, en welwillend, ja oecumenisch om kunnen gaan met vakgebieden die heel ver van zijn interesse of beroep verwijderd zijn en waarvan het belang maar met moeite kan worden ingeschat.

In dit boek over de prijsvragen die de Nederlandse universiteiten op grond van de negentiende-eeuwse wetgeving voor de gevorderde studenten van hun faculteiten uitschreven, komen al die vereisten en verdiensten samen. Wie ze in de anderhalve eeuw van hun bestaan naar waarde wil schatten moet van vele wetenschappelijke markten thuis zijn. Zoals Mart van Lieburg in zijn inleiding laat zien, heeft het verschijnsel ‘prijsvraag’ zelf vele ups en downs gekend en na enkele decennia in feite veel van zijn aantrekkingskracht verloren. Professoren weten dit wel aan de werkdruk en protesteerden tegen mogelijke studievertraging – bewijs hoe relatief de huidige klachten over de academische wereld kunnen zijn. Desondanks biedt deze inventarisatie een fascinerende caleidoscoop van de vragen die wetenschappers van alle faculteiten, vakgebieden en richtingen zich in de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw hebben gesteld. We ontdekken wat zij de moeite van een forse tijdsinvestering door veelbelovende studenten waard achtten. Het gaat dan ook steeds om vragen en vraagstukken met een duidelijke toekomstwaarde: vragen die de wetenschap vooruit kunnen helpen, die universiteit of samenleving ertoe kunnen brengen nieuwe richtingen in te slaan, die de student zelf stimuleren om zich in de wetenschap te ontplooien.

Omdat ze aankomende geleerden wil enthousiasmeren voor de wetenschap, staat de prijsvraag dus in de voorhoede van de wetenschapsdynamiek. We vinden er klassieke problemen uit de natuurwetenschappen en de geneeskunde die de student uitdagen zich als aankomend toponderzoeker te profileren; vragen om opheldering, om kennisvermeerdering of om interpretatie van teksten, gebeurtenissen en ontwikkelingen in de geestes- en sociale wetenschappen; maar ook voorstellen voor beschouwingen over principiële of theoretische punten van wetenschap die eigenlijk het kader van een prijsvraag verre te boven gaan. Wat bijvoorbeeld te denken van de vraag om ‘een principiële beschouwing over de invloed van het wereldbeeld op de inhoud van het christelijk geloof’ (Groningen 1951, nr. 670)? Een bezonken antwoord op zo’n vraag naar de levensbeschouwing van de respondent verwacht men eerder aan het eind dan aan het begin van een loopbaan. Er kwam dan ook geen antwoord op binnen, maar zal deze of gene student hierdoor niet op het spoor van een diepere bezinning zijn gezet?

De samensteller van deze inventaris heeft de vragen die in het kader van de prijsvraagplicht jaarlijks werden gesteld met engelengeduld verzameld, meer dan twintig jaar lang. Met nog meer geduld heeft hij de antwoorden erbij gezocht en de bekroonde respondenten geïdentificeerd. Het resultaat is een breed wetenschapspanorama, waarin we heel de contemporaine geschiedenis van de Westerse wetenschap weerspiegeld zien. Samen met de prijsvragen van de geleerde genootschappen biedt dit tal van aanknopingspunten om de ontwikkeling van de onderscheiden wetenschappen nader uit te diepen. Daarnaast geeft Van Lieburgs inventaris ook een boeiend beeld van wie in de *universitas neerlandica* de ambitie had om in de wetenschap vooruit te komen en daar alvast in wilde investeren door een gooi te doen naar een bekroning. We vinden er vele namen van studenten die later bekend zijn geworden in wetenschap, politiek en samenleving. Jammer alleen dat zoveel inzenders door de regels van het spel noodgedwongen anoniem zijn gebleven.

Het verschijnsel prijsvraag heeft zichzelf thans overleefd. Aanvankelijk steunde het op een opvoedingsideologie van prestatieverhoging door onderlinge wedijver die vanaf de zestiende eeuw vooral in jezuïetencolleges is ontwikkeld, vervolgens door toonaangevende instellingen van protestantse signatuur is overgenomen en van daar uit een dubbele weg is gegaan. Via het instituut van het vergelijkende examen of *concours* (met de Franse *agrégation* uit 1766, die nog steeds bestaat, als meest duurzame vorm) is het in het hoger onderwijs terechtgekomen, breed ondersteund door de Verlichtingsideologie met haar nadruk op nuttige wetenschap. De educatieve component van het Verlichtingsdenken stond bevordering en spreiding van wetenschap in brede lagen van de bevolking voor. Ze is vooral in Duitsland ontwikkeld, bijvoorbeeld via de opvoedingspraktijk van de uitvinder van de meritocratie, de pedagoog Christian Gotthilf Salzmann, toen ook in Nederland populair. Zo kwam het tot een systeem van op regelmatige tijden uitgeschreven en aan vaste regels gebonden prijsvragen die tot doel hadden om in onderlinge wedijver adequate, toepasbare en publiek toegankelijke oplossingen te formuleren voor wetenschappelijke of maatschappelijke problemen. Als zodanig vinden we het in Nederland reeds bij de grotere genootschappen van de achttiende eeuw. Vooral de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen (vanaf 1753) en de provinciale genootschappen, maar ook de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen hebben jaar in jaar uit hardnekkig een prijsvraag uitgeschreven, totdat het systeem in de twintigste eeuw bij gebrek aan antwoorden zijn doelgerichtheid geheel bleek te hebben verloren.

Al vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw kwamen er steeds minder antwoorden op de vragen binnen. Maar een gebrek aan antwoorden betekent natuurlijk niet zonder meer een gebrek aan problemen. Zowel de genootschappen als de – door wetgeving gebonden – universiteiten bleven dus vragen produceren tot ver na de houdbaarheidsdatum van het systeem zelf. Reden te meer om deze inventaris op een genuanceerde manier te gebruiken: het instituut van de prijsvragen heeft niet hetzelfde ontwikkelingsritme gekend als de wetenschap die het wil bevorderen. Door de aloude gelijkheidsideologie is open wedijver trouwens nooit een sterk punt van het Nederlandse universitaire bestel geweest, al kunnen we ook daar beslist een zekere conjunctuur met hoogte- en dieptepunten in herkennen.

Intussen is de prijsvraag door nieuwe, didactisch meer vertrouwde vormen van wedijver en bekroning vervangen. Het aantal lokale, regionale of nationale, thema-, discipline- of beroepsgebonden scriptie-, artikel- of dissertatieprijzen, dat door opleidingen, faculteiten, universiteiten of academies, instellingen, stichtingen, verenigingen of bedrijven wordt verleend, is legio en groeit nog steeds. Er zijn er in alle soorten en maten, van een eenvoudige eervolle vermelding tot en met vele duizenden euro's inclusief een nationale huldiging, zoals het Praemium Erasmianum. Elk wetenschappelijk curriculum vitae bevat wel een paar prijsvermeldingen, sommige zelfs een hele reeks. Sterker nog, zonder zo'n collectie *honours* maakt een academicus thans geen kans meer op benoeming of bevordering. Ze geven dus niet alleen aan waar die wetenschapper in uitblinkt of een carrière sprong heeft kunnen

maken, maar ook wat op een gegeven moment door de *peers* als waardevolle wetenschap met een mooi toekomstperspectief is beschouwd.

Een bekroning onderscheidt, identificeert en certificeert dus kwaliteit, vroeger zo goed als nu. Alleen dat is al een reden om het verschijnen van dit werk toe te juichen. De samenstelling van deze inventaris over een wettelijk voorgeschreven en dus nog redelijk goed te overzien systeem heeft veel inspanning gekost. Voor ons toekomstig inzicht in de dynamiek van de wetenschap en haar beoefenaren is het dan ook beslist aan te bevelen dat we nu reeds beginnen met de verzameling, inventarisatie of registratie van wat intussen een echte jungle aan prijzen en bekroningen is geworden. Lukt dat, dan heeft dit boek ongewild een extra doel bereikt.

Amsterdam, 29 oktober 2006

Prof.dr. Willem Th.M. Frijhoff

Bij de biografische beschrijving van meer of minder bekende vertegenwoordigers van de wetenschappelijke wereld van de negentiende en twintigste eeuw, en bij het onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse universiteiten wordt men telkens weer geconfronteerd met de chaotische documentatie betreffende de academische prijsvragen. De vaak lange teksten van de uitgeschreven prijsvragen, die meestal in verkorte vorm worden geciteerd met alle verwarring van dien; de moeilijk te traceren judicia waaruit men de overwegingen leert kennen om de ingezonden antwoorden te bekronen of af te keuren; de zoektocht in de pakketten met meestal niet-geïdentificeerde antwoorden die in de archieven van de universiteiten zijn achtergebleven, en vooral ook de cryptische en veelal onvolledige bibliografische verwijzingen naar de gepubliceerde antwoorden: het zijn even zovele barrières die geslecht moeten worden alvorens een enkele prijsvraag voldoende gedocumenteerd in een biografische of wetenschapshistorische studie kan worden opgenomen.

Na herhaaldelijk met deze hindernissen te zijn geconfronteerd, besloot ik in 1985 een systematische documentatie op te bouwen, niet alleen van de medische prijsvragen waarop mijn belangstelling zich in hoofdzaak richtte, maar – nu immers alle beschikbare bronnen moesten worden doorgenomen – van alle prijsvragen die door de Nederlandse universiteiten waren uitgeschreven. Doorvoor werden de lijvige *Annales academici* (1815-1877), de serie universitaire jaarboeken (1877-1970), de studentenalmannakken en de universiteitsbladen volledig doorgenomen en werden de archieven van de Nederlandse universiteiten zorgvuldig bewerkt, waarna de verzamelde gegevens bio- en bibliografisch werden geannoteerd. De aard van dit werk brengt met zich mee dat, ondanks mijn streven naar volledigheid en nauwkeurigheid, door verder onderzoek in de vaak moeizaam toegankelijke archieven van de universiteiten en faculteiten ongetwijfeld nog allerlei aanvullingen aan het licht kunnen komen, en men nog allerlei details zal kunnen amenderen en wellicht zelfs corrigeren.

Aanvankelijk was mijn streven deze documentaire uitgave te combineren met een vakinhoudelijk commentaar van deskundigen die gespecialiseerd zijn in de geschiedenis van één van de vele wetenschappelijke terreinen waarop de prijsvragen zijn uitgeschreven. Die doelstelling bleek helaas te ambitieus. Zelf heb ik de prijsvragen op het werkerrein van de medische geschiedenis in een afzonderlijke studie inhoudelijk bewerkt en in de context van de universitaire beoefening van de geneeskunde geplaatst. Hopelijk zullen anderen dit spoor volgen nu de prijsvragen ook voor de andere wetenschappelijke disciplines toegankelijk zijn gemaakt.

Met tussenpozen is gedurende een lange reeks van jaren aan dit project gewerkt, met medewerking van verschillende personen die ik hier graag wil bedanken. Mijn broer Fred was als student maatschappijgeschiedenis in de eerste fase behulpzaam bij het uittypen van de vroege serie prijsvraagteksten; in een later stadium heb ik dankbaar gebruik gemaakt van

zijn documentatie betreffende de theologische studenten c.q. de (aankomende) Nederlandse predikanten. Mevrouw A.A.G. Ham en drs. J. van Heel, medewerkers van het toenmalige Medisch-Encyclopedisch Instituut van de Vrije Universiteit, en Wim van Lieburg, documentalist van de afdeling medische geschiedenis van het Erasmus Universitair Medisch Centrum, hebben meegewerkt aan de verdere bewerking van de gegevens. Mijn bijzondere dank gaat uit naar prof. dr. Willem Th.M. Frijhoff, de grondlegger van de universiteitsgeschiedenis in Nederland, die bereid was deze uitgave van een voorwoord te voorzien.

Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door een bijdrage van de vier universiteiten die centraal staan in deze uitgave (zie het colofon), in het bijzonder van de Commissie Geschiedschrijving van de Rijksuniversiteit Groningen. Ik ben deze gremia daar zeer dankbaar voor. Ten slotte bedank ik ook de uitgever drs. Peter Verhoef voor zijn vakkundige begeleiding om de documentatie zo overzichtelijk mogelijk in boekvorm te presenteren.

Zwolle, 1 november 2006

Prof.dr. Mart J. van Lieburg

Tot de veranderingen waarmee de overheid in 1815 een nieuw tijdvak in de geschiedenis van de Nederlandse universiteiten opende, behoorde de nieuwe verplichting tot het uitschrijven van prijsvragen. Als instrument ‘tot belooning van uitstekende verdiensten’ zouden de verschillende faculteiten van de rijksuniversiteiten te Leiden, Utrecht en Groningen jaarlijks wetenschappelijke vragen moeten uitschrijven, waarop de studenten van alle Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs hun intellectuele krachten mochten beproeven.¹

Gedurende anderhalve eeuw bleven deze prijsvragen een vast onderdeel van de universitaire cultuur. Ambitieuze studenten keken reikhalzend uit naar de bekendmaking van de programmata, waarna het besluit viel of men zich zou wijden aan de beantwoording van één, en soms zelfs meer dan één van de nieuw uitgeschreven prijsvragen. Gedurende de anderhalve eeuw dat het prijsvrageninstituut heeft bestaan, zijn uiteindelijk ruim 1.400 studenten die uitdaging aangegaan.² Tijdens de plechtigheid bij de overdracht van het rectoraat of tijdens de viering van de *dies natalis* werd vervolgens met spanning gewacht op de voorlezing van de judicia en op het publieke *laudatio* voor de winnaars van een gouden (of zilveren) medaille en voor degenen die bereid waren genoeg te nemen met een eervolle vermelding. Voor de gelauwerde studenten was deze bekroning van een academische prijsvraag gewoonlijk het begin van een wetenschappelijke carrière, en in veel gevallen tevens de opstap naar een professoraat.

Dat het prijsvrageninstituut geleidelijk aan populariteit en betekenis inboette en ten slotte midden jaren zestig van de twintigste eeuw definitief verdween, was het resultaat van een complex geheel van ingrijpende veranderingen, zowel in de organisatie en het functioneren van het hoger onderwijs in het algemeen als in de gewijzigde opvattingen over wetenschapsbeoefening. Nadat de academische prijsvragen onderdeel waren geworden van het wetenschappelijke onderzoek, ondergingen zij uiteindelijk hetzelfde lot als de prijsvragen waarmee de geleerde genootschappen zich gedurende ruim twee eeuwen hadden geprofileerd, maar waarvoor in de naoorlogse wetenschappelijke wereld eveneens geen rol meer was weggelegd.

Bijna veertig jaar na hun definitieve verdwijning blijken de academische prijsvragen een zo goed als vergeten hoofdstuk in de universiteits- en wetenschapsgeschiedenis. In de denkboeken van de universiteiten wordt er meestal niet of bij uitzondering slechts terloops aandacht aan besteed.³ Terwijl de prijsvragen van de meeste wetenschappelijke genootschappen nauwkeurig geïnventariseerd en uitvoerig beschreven zijn,⁴ is de academische pendant van deze vorm van wetenschapsbeoefening nog nauwelijks onderwerp van historisch onderzoek geweest. Bij gebrek aan documentatie maakt men in de biografie van prominente geleerden meestal slechts in het voorbijgaan melding van de bemoeienis met een of meerdere academische prijsvragen in de aanloop naar een glansrijke carrière. Als seriële bron voor de bestudering van de intellectuele geschiedenis van Nederland in het algemeen en van de his-

torische ontwikkeling van de wetenschappelijke aandachtsgebieden van de verschillende universiteiten en faculteiten in het bijzonder, zijn de academische prijsvragen nog zelden bestudeerd.

Een opmerkelijke uitzondering is de studie van Van Deventer, die in 1910 in het blad *Vragen des tijds* verslag deed van een prosopografisch onderzoek naar de prijswinnaars van de academische prijsvragen die tussen 1870 en 1910 waren uitgeschreven. Met deze studie wilde Van Deventer een bijdrage leveren tot het lopende debat over de noodzaak van een klassieke vorming ter voorbereiding op het hoger onderwijs.⁵ Wat de prijswinnaars betreft vond hij nauwelijks verschil tussen gymnasiasten en Hbs'ers. Onder de medici en filosofen – 'en over deze twee groepen loopt toch eigenlijk de kwestie der klassieke of moderne opleiding' – waren de Hbs'ers zelfs in de meerderheid, hetgeen betekende dat 'de moderne opleiding hier schitterend de overwinning heeft behaald'.⁶ Een tweede voorbeeld van een historische bijdrage waarin de academische prijsvragen als bron werden gebruikt, is de beschouwing die de rechtshistoricus Theo Joh. Veen (1943-2005) aan de juridische prijsvragen van de Universiteit van Amsterdam heeft gewijd. Voor zijn artikel maakte Veen gebruik van de aantekeningen van de hoogleraar Johannes Offerhaus (1892-1966). Een systematisch onderzoek van de beschikbare bronnen liet Veen achterwege, hetgeen de verschillen verklaart tussen de aantallen bekroonde en onbekroonde prijsvragen die in het desbetreffende artikel en in deze studie worden genoemd.⁷

Afbakening

Hoewel de wettelijke plicht tot het uitschrijven van prijsvragen in de jaren 1815-1829 ook de universiteiten in het zuidelijk deel van het Koninkrijk der Nederlanden betrof,⁸ beperkt deze inventarisatie zich voor die periode tot de universiteiten van Leiden, Groningen en Utrecht. Wel is een inventarisatie gemaakt van de prijsvragen die door de universiteiten van Gent, Leuven en Luik zijn uitgeschreven en waarop studenten van de Noord-Nederlandse universiteiten en athenea met succes hebben geantwoord (zie bijlage 2). Deze bijlage illustreert het nationale karakter van de academische competitie, waarbij de studenten van alle Nederlandse instellingen van hoger onderwijs, inclusief die in de zuidelijke provincies en inclusief de athenea van Harderwijk (tot 1818), Franeker (tot 1843), Deventer (tot 1878) en Amsterdam, de uitgeschreven prijsvragen konden beantwoorden.

In 1863 begon ook het Amsterdamse Atheneum Illustre, op initiatief van de Orde van hoogleraren,⁹ met het uitschrijven van prijsvragen. Na de verheffing van het atheneum tot universiteit in 1877 werd dit gecontinueerd. Hoewel deze prijsvragenreeks niet werd gereguleerd door de bepalingen in het Organiek Besluit resp. de Wet op het Hoger Onderwijs, maar door de desbetreffende verordeningen van de Amsterdamse gemeenteraad, is de serie Amsterdamse prijsvragen hier volledig opgenomen, namelijk van 1863 tot en met 1968.¹⁰

Ook de bijzondere universiteiten te Amsterdam en Nijmegen hebben meerdere prijsvragen uitgeschreven, maar anders dan het Amsterdamse atheneum en de Gemeente-universiteit hebben zij zich in hun reglementen en verordeningen nooit willen conformeren aan de prijsvragentraditie van de drie rijksuniversiteiten. In plaats van medailles bestond de beloning bij deze universiteiten uit een geldbedrag en 'een gekalligrafeerde bul'; er waren afwijkende inzendingstermijnen, en men stelde andere eisen aan de prijsantwoorden (zo mocht men antwoorden 'in de Nederlandsche, Duitsche, Engelsche, Fransche of Latijnsche taal'). Het belangrijkste verschilpunt was dat de prijsvragen niet uitsluitend bestemd waren voor de studenten van het hoger onderwijs, maar dat de beantwoording openstond voor iedereen. Om die reden heb ik de prijsvragenseries van de Vrije Universiteit te Amsterdam (uitgaande van de Vereeniging voor Hoger Onderwijs op Gereformeerde Grondslag, 1880)¹¹ en van de Rooms-Katholieke Universiteit te Nijmegen (uitgaande van de Sint Radboud Stichting, 1923)¹² buiten het prijsvragencorpus gehouden en ze in een afzonderlijke bijlage

geïventariseerd en gedocumenteerd (bijlage 1). Om de verwijzingen en de registers niet te ingewikkeld te maken, zijn deze prijsvragen in aansluiting op de nummering van de overige prijsvragen doorlopend genummerd.

De prijsvragen van de Technische Hogeschool te Delft (geregeld in de aanvullende bepalingen in de Wet op het Hoger Onderwijs van 1905),¹³ van de Landbouw Hogeschool Wageningen,¹⁴ en de Veeartsenijkundige Hogeschool te Utrecht (beide geregeld in de Wet ter regeling van het Hoger Landbouw- en Hoger Veeartsenijkundig Onderwijs, december 1917)¹⁵ zijn hier buiten beschouwing gelaten.¹⁶ Het argument dat de thematiek van de prijsvragen van deze drie instellingen van een geheel andere orde is dan van de prijsvragenreeksen van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam,¹⁷ moest wat betreft de veterinaire prijsvragen na 1925 wijken voor de bepalingen uit de herziene Wet op het Hoger Onderwijs van 1925, waarbij de Veeartsenijkundige School als veterinaire faculteit werd opgenomen in de Utrechtse universiteit.¹⁸ Een vergelijkbare redenering is gevolgd voor de Nederlandsche Handels-Hoogeschool (Economische Hogeschool) van Rotterdam (1913) en de Rooms-Katholieke Handels-Hoogeschool (Economische Hogeschool) te Tilburg (1924).¹⁹ Uiteraard zijn de prijsvragen van de faculteit handelswetenschappen te Amsterdam (1922) en van de economische faculteiten van de rijksuniversiteiten (sinds 1937) wel in de prijsvragenlijst opgenomen.

Deze toch al lastige en arbitraire afbakening wordt nog gecompliceerd door de vele prijsvragen die niet dóór, maar onder auspiciën van de universiteiten werden uitgeschreven op naam van allerlei speciale fondsen en stichtingen die gebruik maakten van prijsvragen om hun doelstellingen te realiseren.²⁰ Tot de bekendste fondsen behoorde het fameuze Legatum Stolpianum te Leiden, genoemd naar Jan Stolp (1671-1753) en (onder meer) bestemd voor het uitschrijven van prijsvragen 'over eenig onderwerp tot staving van den natuurlijke godsdienst of van de geopenbaarde zedelee'.²¹ Door de juridische faculteit van Leiden werden in de jaren 1924-1973 tal van prijsvragen uitgeschreven voor rekening van het Legatum Visserianum, genoemd naar Mr. Stephan Joseph Visser (1868-1919) en bestemd 'om de studie van het volkenrecht en het internationaal privaatrecht te bevorderen'.²² Dezelfde faculteit werd sinds 1923, 'tengevolge eener beschikking van den bekenden strijder voor Amerika's toetreding tot den volkenbond, den vroegeren Amerikaanschen gezant te Brussel, Theodore Marburg [1862-1946] te Baltimore', in staat gesteld verschillende prijsvragen 'betrekking hebbend op de organisatie van den internationalen vrede' uit te schrijven. In de wandeling werden zij Marburg-prijsvragen genoemd.²³ Sinds 1919 verschenen er in de faculteit geneeskunde en de faculteit wis- en natuurkunde van de Leidse universiteit ook prijsvragen namens de Bachiene-stichting, genoemd naar de staatsraad Mr. Philippus Johannes Bachiene (1814-1881) en in 1910 opgericht door zijn dochter om prijsvragen uit te schrijven 'op het gebied van de physiologie van den mensch, de zoölogie of de sterrenkunde' of beurzen te verstrekken aan studenten 'in die takken van wetenschap'.²⁴

Ook de Gemeente-universiteit van Amsterdam kreeg in de loop der jaren de beschikking over meerdere fondsen. Het oudste was het Fonds Reich, genoemd naar Anna Cornelia Maria Reich (1843-1884), 'ongetrouwd en buiten beroep', die bij testament had bepaald dat uit haar nalatenschap beurzen moesten worden verstrekt aan 'jongelingen uit de burgerklasse, die aanleg tot studie hebben, speciaal tot de studie geneeskunde' en ook dat 'zoolang de vrijkomende kapitalen daartoe toereikend mochten zijn, dezelve zullen moeten worden besteed tot het uitschrijven van prijsvragen'.²⁵ In 1928 werden de eerste prijsvragen uitgeschreven, voor theologie, geneeskunde en letteren en wijsbegeerte. Maar na twee nieuwe series in 1929 en 1931 en een juridische en medische prijsvraag in 1932 ontdekte men in het testament de clausule die bepaalde dat het Fonds Reich uitsluitend voor de medische faculteit was bestemd.²⁶ Op voorstel van het college van curatoren besloot het gemeentebestuur van Amsterdam, dat officieel de beheerder was van het fonds, de gelden alleen nog te besteden 'voor het verlenen van een beloning voor een wetenschappelijke mededeling die in het voor-

afgaande kalenderjaar heeft plaatsgevonden, tot een maximum van f 1.000'. Een tweede Amsterdams fonds was het Fonds Roet, genoemd naar de accountant Isaac Roet (1891-1944) en bedoeld om periodiek, 'bij voorkeur om de tien jaar', een economische prijsvraag uit te schrijven, meer specifiek omschreven als een prijsvraag 'over het thema ter bevordering van de wereldvrede door een meer efficiënte distributie'.²⁷ In 1952 werd de eerste prijsvraag uitgeschreven en in 1964 de tweede; de prijsvraag die in 2003 werd uitgeschreven was niet genummerd.

Ingewikkelder was de positie van de prijsvragen uit het Legaat van Dr. Johannes Blomberg (1882-1942), een Haagse apotheker die fortuin had gemaakt in de farmaceutische industrie. De prijsvragen werden uitgeschreven door de faculteit wis- en natuurkunde van de Universiteit van Amsterdam, samen met de zusterfaculteiten te Leiden, Utrecht en Groningen. Aanvankelijk zou jaarlijks een prijsvraag worden uitgeschreven met een premie van f 250, maar eind 1947 werd besloten het bedrag te verhogen tot f 1.000 per prijsvraag, hetgeen overigens wel zou betekenen dat het legaat na vijf prijsvragen zou zijn uitgeput.²⁸ Uit de toekenning in 1951 (door de Leidse universiteit) blijkt dat er een eerste prijs was van 750 gulden, en een tweede prijs van 300 gulden.²⁹

Reglementering en wetgeving

De periodisering van de geschiedenis van het universitaire prijsvrageninstituut volgt de cesuren van de wijzigingen in de wetgeving inzake het hoger onderwijs. In de eerste periode (1815-1836) werd de status van het prijsvrageninstituut vooral bepaald door het grote aanbod van prijsvragen en de eervolle publicatie van de bekroonde verhandelingen in de lijvige *Annales academici* van de afzonderlijke universiteiten. Daarna volgde een periode (1837-1843) waarin het aantal jaarlijks uitgeschreven prijsvragen drastisch daalde en de bekroonde antwoorden niet langer op kosten van het Rijk werden gepubliceerd, zodat de studenten alleen het publieke eerbetoon als beloning kregen, al dan niet gecombineerd met de uitreiking van het 'eermetaal'. Na de formele opheffing van het prijsvrageninstituut in 1843 volgde een interimperiode (1844-1877), waarin aanvankelijk (1844-1850) de medailles door de hoogleraren zelf werden bekostigd en onofficieel werden uitgereikt, en vervolgens (1851-1877) het prijsvrageninstituut 'ex Regis Augustissimi Guilielmi III liberalitate et munificentia' (zie hierna) op hoofdlijnen volgens de regeling van 1836 werd voortgezet. Met de invoering van de nieuwe Wet op het Hoger Onderwijs (1876) begon in 1878 een nieuw tijdvak, waarin het prijsvrageninstituut weer een wettelijke status kreeg. De plaats en functie van het prijsvrageninstituut binnen het universitaire bestel en het academische onderwijs en onderzoek veranderde echter ingrijpend, wat mede tot uitdrukking kwam in de wisselende en op langere termijn vooral dalende belangstelling voor de uitgeschreven prijsvragen. Onder de universitaire bestuurders leidde die ontwikkeling keer op keer tot kritische debatten over het bestaansrecht van het prijsvrageninstituut. De hervorming van het hoger onderwijs in 1960 leek het geschikte moment om de academische prijsvragetraditie na 145 jaar te beëindigen.

Nu de verplichting tot het uitschrijven van prijsvragen was vervallen, bleef het aan de vrijheid van de faculteiten om dit obsoleet geworden middel tot bevordering van de academische vorming der studenten nog te hanteren. Een aantal faculteiten heeft van die mogelijkheid nog gebruik gemaakt, maar zonder veel succes. Tijdens deze 'versterfperiode' van de jaren zestig verdwenen de prijsvragen uiteindelijk volledig van het academische toneel.

Het prijsvrageninstituut 1815-1851. De traditie van de academische prijsvragen begon op 2 augustus 1815 met de afkondiging van het Organiek Besluit tot regeling van het hoger onderwijs in Nederland.³⁰ In de paragraaf betreffende 'de inrigtingen tot aanmoediging ... der akademische studiën' werd bepaald dat jaarlijks een aantal gouden medailles, 'elk ter waarde van f 50, of de geldwaarde van dien', zouden worden uitgelooft (art. 205): voor Leiden tien

en voor Utrecht en Groningen ieder zes. Met deze bepaling koos de wetgever voor een middel tot aanmoediging van de studie dat voor het eerst in 1754 aan de universiteit van Göttingen was ingevoerd,³¹ en dat sindsdien door tal van andere Duitse universiteiten werd toegepast. Het alternatief van een jaarlijks ‘concoures’, waarbij *alle* studenten werden beoordeeld en de besten onder hen publiekelijk werden geëerd, zoals dat aan de Franse universiteiten en ook in de traditie van de ‘prijsbanden’ op de Latijnse scholen gebruikelijk was, werd door de Nederlandse wetgever c.q. de Nederlandse hoogleraren voor het universitaire onderwijs blijkbaar minder geschikt geoordeeld.³² Centraal stond de doelstelling om de wetenschappelijke competitie onder de studenten te stimuleren. Alles ‘wat strekken kan om eene gepasten niet overdrevene naijver op te wekken’, zo schreef Barthold Henrik Lulofs (1787-1849) in zijn beschouwing *Iets over onze Noordelijke Hoogeschoolen* (1824), ‘alles wat strekt om de studerende jeugd op haren tijd waakzaam en werkzaam te houden, ten einde zij door vlijt en arbeidzaamheid zich of eerekransen verwerven of ten minste voor beschaming en bespottung wachten kunnen’, verdiende in de academische wereld ‘de hoogste aanprijzing’.³³

In 1816 werden de onderhavige bepalingen van het Organiek Besluit ook voor de universiteiten in Zuid-Nederland van kracht verklaard en nader uitgewerkt in een *Reglement op de inrigting van het Hooger Onderwijs in de Zuidelijke Provinciën van het Koninkrijk der Nederlanden*, zodat in de jaren 1816-1829 door zes Nederlandse rijksuniversiteiten (Leiden, Groningen, Utrecht, Gent, Leuven en Luik) prijsvragen werden gepubliceerd.³⁴ Afgezien van de verwickelingen die leidden tot de vorming van de Belgische staat, bleef het prijsvragen-instituut tot 1836 ongewijzigd. In oktober van dat jaar confronteerde de regering het hoger onderwijs met een nieuwe reeks bezuinigingen die ook het prijsvrageninstituut trof.³⁵ Voortaan zouden niet door drie universiteiten een jaarlijkse reeks prijsvragen worden uitgeschreven, maar slechts door ‘één hogeschool bij opeenvolgende beurten, volgens alfabetische rangschikking’ (art. 1). Bovendien werd het aantal prijsvragen per faculteit beperkt tot één, met uitzondering van faculteit wis- en natuurkunde en de faculteit der letteren en bespiegelende wijsbegeerte, waar men twee prijsvragen mochten uitschrijven om zo recht te doen aan de combinatie van disciplines die hier aan de orde was (art. 2). De Rijksuniversiteit Groningen was in oktober 1837 de eerste die volgens de nieuwe regeling haar *Programma certaminis literaria* bekend maakte; de wetswijziging zelf werd overigens pas een jaar later van kracht.³⁶

Uiteindelijk bleek de bezuiniging van 1836 de voorbode van een nog drastischer maatregel, namelijk de volledige opheffing van het prijsvrageninstituut bij Koninklijk Besluit van medio februari 1843. ‘De inschrijving [sic, v.L.] van prijsvragen’, zo bepaalde artikel 2, ‘zal voortaan geen plaats meer hebben en wordt gemeld artikel met die, welke tot hetzelfde in betrekking staan, gelijk ook het besluit van 13 oktober 1836, no. 87, mitsdien voor het vervolg bij deze ingetrokken’ (art. 2).³⁷ Deze drastische en kennelijk geheel onverwacht genomen maatregel leidde tot veel commotie binnen de universiteiten, zowel onder de hoogleraren als onder de studenten.³⁸ De hoogleraren van de Groningse universiteit, die in 1843 aan de beurt waren om prijsvragen uit te schrijven, besloten prompt tot het oprichten van een fonds ‘ter aanmoediging van geleerdheid’ met de bedoeling om uit eigen middelen ‘alle drie jaren zeven gouden medailles uit te loven aan de studerende jeugd van de vaderlandsche hoogeschoolen en athenaea, ter beantwoording van de daartoe waardig gekeurde antwoorden op prijsvragen’.³⁹ Ook in 1845 en 1848 kwam dit fonds met een volledige serie prijsvragen. In Leiden besloten de hoogleraren van de juridische faculteit al in februari 1844 voor eigen rekening en op eigen titel tot het uitschrijven van een juridische prijsvraag, een initiatief dat door de Minister van Binnenlandse Zaken instemmend werd begroet met de mededeling dat hoogleraren, ‘als bijzondere personen’ inderdaad gerechtigd waren om, ‘hetzij ieder op zichzelf, hetzij in verbinding met elkander’, prijsvragen uit te schrijven.⁴⁰ Gesteund door deze ministeriële aanmoediging en ongetwijfeld geïnspireerd door het voorbeeld van Groningen,

kwam ook de Utrechtse universiteit onder aanvoering van de hoogleraar geneeskunde Bernardus Franciscus Suerman (1783-1862) in mei 1844 met een bijna volledige serie prijsvragen. De bekroonde antwoorden zouden voor rekening van de hoogleraren met zilveren medailles worden bekroond.⁴¹

Al met al sorteerde de maatregel tot opheffing van het prijsvrageninstituut dus nauwelijks effect: afgezien van wat kleine afwijkingen in het ritme dat sinds 1837 gangbaar was, werd de uitschrijving vrijwel ongewijzigd voortgezet. Wel levert de periode 1843-1851 veel problemen voor de documentatie van de prijsvragen, omdat het prijsvrageninstituut formeel geen onderdeel meer was van het universitaire bedrijf en er in de archieven van de senaat of van de faculteiten derhalve geen bijzonderheden zijn terug te vinden. De verslagen en berichten in de studenten Almanakken moesten hier uitkomst bieden.

Het prijsvrageninstituut in discussie. Het besluit tot opheffing van het prijsvrageninstituut leidde tot een krachtig protest vanuit de universiteiten. In november 1844 verklaarden de senaten van de Groningse en Leidse universiteit zich eenstemmig tégen de genomen maatregel. In hun gezamenlijk rekest aan Koning Willem II constateerden zij dat het uitschrijven van prijsvragen voor rekening van de hoogleraren geen oplossing voor de ontstane situatie kon zijn. ‘Het zal nauwelijks betoog behoeven, dat eene zoodanige uitschrijving niet dan hoogst gebrekkig werken kan, zoolang het openbare gezag eraan ontbreekt; gelijk dan ook bij gebrek daarvan, de inrigting alle waarborg van duurzaamheid (moet) missen, daar geen hoogleraren tot deelneming kan verplicht worden, en elk zich, naar goedvinden, daaraan kan onttrekken. Daar en boven, Sire! hoe weinig behoeft de inrigting aan den lande te kosten! De vergoeding van reiskosten blijve vervallen met het drukken der bekroonde stukken ten koste van het rijk. Er wordt geene gouden gedenkpenning verlangd; eene zilveren, des noods eene bronzen, ware voldoende. Immers hier is niet de innerlijke waarde der penning, wel de daaraan verknochte eer, welke aan de studerende jeugd tot prikkel strekt, een prikkel, waarvan men zooveel goeds heeft te danken.’⁴² In een vergelijkbaar schrijven, opgesteld in overleg met de hun Leidse collega’s, lieten de studenten van de Groningse universiteit in 1844 aan de Koning weten ook met minder dan een bronzen medaille genoeg te willen nemen, en vroegen zij, ‘zoo het geven van medailles de schatkist bezwaarde, de hoogleraren te magtigen, om in plaats van medailles, aan de overwinnaren in den edelsten wedstrijd getuigschriften uit te deelen, daar toch vooral de eer de prikkel die de student noopt, zich in dien kamp te wagen.’⁴³ Het uitblijven van een reactie op beide rekesten ontmoedigde de studenten niet om door te gaan met hun protesten die vooral via de studenten Almanakken uit die jaren werden geventileerd. Zo gaf de Leidse Almanakschrijver in 1844 op de vraag of hij moest spreken over ‘de opheffing der prijsvragen, (dat groote bezuinigingsmiddel) welke altijd zulk eene prijzenswaardige aemulatie bij de studerende jongelingschap te weeg gebragt hebben’ als antwoord: ‘Mij dunkt, dit zal niet behoeven, want iedereen zal met mij uitroepen: ongelukkig het land, waar men om zulke geringe bezuiniging de wetenschappen aan kluisters moet leggen!’⁴⁴ Zijn Groningse evenknie omschreef in 1846 de onderhavige maatregel als ‘eene kwalijk begrepene, mag ik zeggen, bespottelijke bezuiniging’.⁴⁵

Achter het eensgezinde protest tegen de opgelegde bezuinigingen ging een langer lopende discussie schuil over nut en noodzaak van de prijsvragen als ‘hulpmiddel’ voor het hoger onderwijs. Eind jaren twintig had de commissie ‘ter raadpleging over sommige punten betreffende het Hooger Onderwijs’ onder voorzitterschap van Willem Frederik baron Roëll (1767-1835) al geconstateerd dat de opvattingen over de kwestie sterk verdeeld waren.⁴⁶ Op de vraag ‘Behoort het uitschrijven van prijsvragen te worden behouden? Zoo ja, zou het ook raadzaam zijn eenige wijzigingen in de bestaande verordeningen nopens derzelve getal als anderszins te maken?’ had de commissie in 1830 een afweging gemaakt van de argumenten vóór en tegen. Als tegenargumenten werd het geringe aantal deelnemers aan de ‘prijsdinging’

genoemd; de verspilling van de studietijd om zich bezig te houden met ‘bijzonderheden’ zonder ‘het geheel’ van de wetenschappen te omvatten, en het feit dat de verhandelingen ‘buiten alle toezigt’ werden vervaardigd. Het was immers geenszins onmogelijk ‘dat de eer der Hooge School en meerdere beweegredenen van dien aard de hoogleraren tot de zwakheid (zouden) brengen om met raad en daad bijstand te verlenen’. De commissie was echter van mening dat de prijsvragen een geschikt middel waren ‘tot opwekking van den wedijver, waarvan men goede vruchten mag verwachten’. Het meedoen aan een prijsvraag bood ‘jonge lieden de zoo hoogst nuttige gelegenheid om zich aan het schrijven van een opstel van eenigen omvang te wagen, waardoor zij hunne gedachten leeren verzamelen en rangschikken, hunnen stijl oefenen, en tevens een zeer voldoende middel erlangen om hunne studiën toe te passen en zich zelve te ontwikkelen’. Ook het argument dat de prijsverhandelingen over het algemeen weinig belangrijks opleverde voor de wetenschappen, was voor de commissie geen steekhoudend argument. Zij was van mening ‘dat het niet de bedoeling is door deze stukken de wetenschappen te bevorderen, terwijl het [...] wellicht niet moeijelijk zoude zijn onder de bekroonde geschriften ook zoodanigen aan te wijzen die, uit dit oogpunt, bijzondere verdiensten hebben’. Wel zou de regeling van het prijsvrageninstituut op een zestal punten verbeterd moeten worden. Ten eerste zouden de universiteiten bij toerbeurt prijsvragen moeten uitschrijven, waardoor het jaarlijks aantal prijsvragen drastisch zou verminderen. Op dit punt mocht de commissie zich verzekerd weten van de steun van de Leidse hoogleraar Matthijs Siegenbeek (1774-1854) die kort vóór het commissierapport met het voorstel was gekomen de frequentie van de prijsvraaguitschrijvingen te beperken tot slechts twee series per jaar: één voor Noord-Nederland en één voor Zuid-Nederland.⁴⁷ Verder wilde de commissie de jurering overlaten aan een andere universiteit dan die de prijsvragen had uitgeschreven, waardoor een onpartijdige beoordeling werd gewaarborgd; stelde zij voor om eerste- en tweedejaars studenten van mededinging uit te sluiten, omdat deelneming ‘doorgaans zeer verkeerde gevolgen [had] voor den loop hunner letteroefeningen’, en wilde zij voor de prijsantwoorden behalve het Latijn ook het Nederlands of Frans toestaan. Naast de gouden medaille moest een zilveren worden ingevoerd ‘ter belooning van degenen wier antwoord zal geoordeeld worden in waarde het meest nabij te komen aan de verhandeling waarvan de schrijver met de gouden medaille is bekroond’ of van degene die bij loting tussen twee verhandelingen van gelijke waarde anders zonder medaille zou blijven. En ten slotte zou men de bekroonde verhandelingen voortaan niet langer afzonderlijk, maar in een gezamenlijke bundel moeten uitgeven. Met uitzondering van het voorstel om de jurering te wijzigen, zijn al deze voorstellen vroeger of later in de gewijzigde regelingen van het prijsvrageninstituut overgenomen.

Gelet op de actuele situatie waarin de hoogleraren de continuïteit van het prijsvrageninstituut voor hun rekening hadden genomen, kon ook de Staatscommissie voor het Hoger Onderwijs die in 1849 onder leiding van Daniël Jacob van Ewijck (1786-1858) de herziening van het Organiek Besluit moest voorbereiden, niet om de kwestie van de academische prijsvragen heen.⁴⁸ In haar eindrapportage werden de bestaande bezwaren nog eens opgesomd: ‘dat zij, die naar een eerprijs dongen, niet steeds de beste kweekelingen onzer Hoogeschoolen waren; dat de bearbeiding der antwoorden zelfs de beste studenten van hunne gewone dagelijksche en noodzakelijke studiën aftrekt; dat velen te vroeg hunne ongeoefende krachten aan een bijna nutteloozen arbeid beproeven; dat sommigen, niet dan door vreemde hulp gerugsteund, zich het eermetaal verwerven’ en ‘dat zelfs hoogleraren, om de eer hunner Hoogeschool of hunner leerlingen te handhaven, niet zelden daartoe de behulpzame hand leenen of prijsvragen uitschrijven die alleen, maar dan ook zeer gemakkelijk, door hen die hunne lessen volgden, met vrucht konden worden beantwoord’. Daar tegenover stonden echter duidelijke voordelen. De prijsvragen hadden immers ‘menigwerf een edele wedijver tusschen de uitstekende jongelingen opgewekt en aangevuurd. Door haar leerden velen, ook

Klikspaan over de student-auteur en de prijsvragen (1841)

'Waarvoor prijsvragen? Ten behoeve der jongelui of ten behoeve der wetenschap? Volstrekt niet ten behoeve der wetenschap; de academie is geen geleerd genootschap en de prijsvragen dalen van boven uit de hand der professoren als het lokaas in den beerenkuil van den jardin des plantes. Van Heusde zegt: 'onze wet van het jaar vijftien biedt eerepenningen aan allen aan die eene prijsvraag niet te diep, niet te nieuw, niet boven het bereik van jongelingen gaande, maar toch eene prijsvraag, volledig beantwoorden' [Van Heusde, Brieven (1829)]. Van Heusde zat er met zijne bepaling kennelijk in. Niet te diep, niet boven het bereik van jongelingen gaande, is reeds eene bloote herhaling; niet te nieuw, eene volslagen veroordeeling. Niet te nieuw! een oud, versleten, verjaard, kan uitrusten, een slok nemen en vragen hoe laat het is, en op welken zoo vele geleerde en beproefde koppen voor den navorscher uitwandelen dat hij als een kleine jongen hunne schreden slechts te volgen heeft. Een onderwerp waarbij de beoordeelaars vooral niets wagen, waarvan zij al kennen wat er over geschreven en gedacht is en waarbij ook zij zich wel zullen wachten den lang gebaanden weg te verlaten. Alleen zullen zij scherp toezien of het volledig, zoo als Van Heusde zegt, is behandeld, want daarop komt het altijd in de eerste plaats aan en is er eene enkele bron ongeraadpleegd gebleven, keuren zij af. Maar, mijn hemel! roept gij uit, is dit nu eene prijsvraag! Ja, zegt Van Heusde, toch eene prijsvraag. O negentiende eeuw! Het is immers met den menschelijken geest en den kostelijken tijd den spot drijven. Neen! het moest nu juist eens geen versleten onderwerp zijn en juist eens eene streep twee, drie, boven het bereik van jongelingen gaan. Wie toch zullen de prijsvragen beantwoorden, wie bedoelt de wet eigenlijk? Van Heusde zegt het ons weder: 'die zich in schrijven zoowel, als in studeren en zelfdenken en oordeelen geoefend hebben'. Precies! in zelfdenken en oordeelen. Gij hebt hen altijd aan daadzaken, aan vaste beginselen, aan waarheden gekluisterd, gij hebt hun altijd de wetenschap naar uw model geknipt, door uwe bril laten zien en bij het handje in de gaarde der kennis rondgeleid; laat hen eens voor een oogenblik los, laat hen begaan, laat hen vrij, laat hen struikelen, opstaan, zich redden zoo als zij kunnen. Daar staat gij nu alleen, mijnheer studiosus, kijk uit uwe eigene oogen, gebruik uw verstand, beproef uwe krachten, toon wat gij kunt, sla de vlerken eens uit op het nest en waag het te vliegen! - Op die wijs zou men kunnen afmeten hoe hoog elk staat en de waarde toetsen van elks geest; op die wijs zou het vernuft zich ontwikkelen en gedwongen worden tot zelfdenken en oordeelen. Maar zóó is het allegraar kinderkamerwerk. 't Is nu prijsvraagjespelen. Als je maar plezier hebt!

En gij, mijn Rappo in het prijsvraagbeantwoorden, wat gelooft gij er van? brengen zij den student tot of van zijn werk? Zij brengen hem buiten zijn werk, zij leiden hem af, zij houden hem op. En dan nog dikwijls vruchteloos. De vraag naar eene disputatio de Vondelio, poeta tragico, qua ejus in hoc poeseos genere virtutes explicentur, nec non, quid a Graecis Latinisque poetis profecerit, indicetur [zie prijsvraagnr. 468, v.L.], werkte dit uit, dat een jong en vlijtig medicus, die altijd veel liefde voor Hollandsche letterkunde gekoesterd en de ouden op zijne latijnsche school met ijver en verstand had gelezen, geheel en al voor de studie verloren ging. Verleid door de gouden belooning, sloot hij zich midden in den cursus op zijne kamer op, verwaarloosde gedurende dien tijd al zijne collegiën, verviel daardoor in den toorn der professoren, raakte ten achteren in zijn vak en eindelijk geheel op den verkeerden weg. En hij werd niet bekroond! Men verbeelde zich den armen jongen! Hij kwam uit baloorigheid liederlijk aan de sjouw en lei 't af als een zwijn.'

zij die teleurstelling ondervonden, hunne gedachten aangaande eenig wetenschappelijk punt te rangschikken en op schrift te brengen. De gezette lezing van voortreffelijke geschriften is op die wijze aangemoedigd, de toepassing van het gelezene op bepaalde onderwerpen uitgelokt, de stijl geoefend, de zucht tot eigen onderzoek aangevuurd.' Ook wees de Commissie erop hoe 'verreweg de meesten wien de eer der bekrooning te beurt viel, ... later bekwame burgers van den Staat, niet weinigen uitstekende sieraden der maatschappij (waren) geworden.' Een betere aanbeveling kon men het prijsvrageninstituut niet geven. Het wekt dan ook geen verbazing dat de Staatscommissie-Van Ewijck in het *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* van 1849 het prijsvrageninstituut in ere wilde herstellen.⁴⁹ Iedere hogeschool zou volgens dit ontwerp om de drie jaren tien prijsvragen moeten uitschrijven, twee in elke faculteit, en 'het beste antwoord van een der studerenden op eene openbare school voor Hoger Onderwijs, dat de bekrooning wordt waardig gekeurd', moest evenals vroeger met een gouden medaille ter waarde van vijftig gulden worden bekroond, zo bepaalde artikel 74. Tot een parlementaire behandeling van dit wetsontwerp kwam het echter niet, zodat de opheffing van het prijsvrageninstituut formeel bleef bestaan.

Het prijsvrageninstituut 1851-1877. In die situatie nam Koning Willem III, 'doordrongen van het belang, hetwelk het Vaderland heeft bij den bloei der academische studiën', in 1851 het persoonlijk initiatief om het voortbestaan van de academische prijsvragen te verzekeren. Daags voor de viering van de *dies natalis* van de Leidse universiteit deed hij de toezegging 'uit eigen bijzondere middelen jaarlijks zeven gouden medailles ter beschikking der Hoogescholen te stellen, opdat zij beurtelings even zoovele prijsvragen voor de studenten zouden uitschrijven'.⁵⁰ De bekendmaking van deze 'blijk van Z.M. belangstelling in den bloei onzer hoogeschool' werd door de aanwezigen in het Leidse academiegebouw 'met groote toejuiching' vernomen.⁵¹ De toezegging gold echter niet alleen voor Leiden, maar ook voor de beide andere rijksuniversiteiten. Uit de officiële bekendmaking bij Koninklijk Besluit van 7 februari 1851, en uit de toewijzingen die volgden, blijkt dat het om in totaal acht medailles ging.⁵² Te Utrecht was de nieuwe regeling aanleiding tot opheffing van het hooglerarenfonds dat geen ander doel had dan de continuering van het prijsvrageninstituut. Te Groningen daarentegen besloot het fonds door te gaan, maar onder de nieuwe naam 'Fonds der hoogleraren te Groningen, ter bevordering van studie aan de Hoogeschool' (maart 1853), waarin de bredere doelstelling tot uitdrukking kwam om de wetenschap te bevorderen en het universitaire leven te dienen.⁵³

De ontwerpen die eind jaren zestig, begin jaren zeventig werden ingediend om te komen tot een nieuwe wettelijke regeling van het hoger onderwijs volgden het spoor van de Staatscommissie van 1849. Zonder uitzondering wilden zij de maatregel van 1843 ongedaan maken. In het wetsontwerp van februari 1868, ingediend door Minister Heemskerk, werd gesproken over een jaarlijkse serie van acht prijsvragen die 'om beurten aan elke hoogeschool' moest worden uitgeschreven, twee in elk van de vier faculteiten (de theologische faculteit was in dit wetsontwerp geëlimineerd).⁵⁴ Het voortijdig aftreden van Van Heemskerk gaf zijn opvolger Fock in maart 1869 de gelegenheid met een nieuw ontwerp te komen. Ook nu was het prijsvrageninstituut een onderdeel van de nieuwe wet, met dit verschil, dat door de terugkeer van de theologische faculteit in het universitaire bestel sprake was van tien prijsvragen.⁵⁵

In 1863 voegde het Atheneum Illustre te Amsterdam zich bij de academische instellingen die prijsvragen uitschreven. In de *Annales* van dat jaar werd het besluit bekend gemaakt dat 'de hoogleraren aan het Athenaeum Illustre, in vereeniging met de hoogleraren aan de drie Protestantsche Seminariën en aan de Genees-, Heel- en Verloskundige school te Amsterdam' voortaan prijsvragen zouden uitschrijven: 'alle vijf jaren eens, een getal van vijf prijsvragen ... op zoodanige tijdstippen dat de uitreiking der door de gezamenlijke

Hoogleraren uitgeloofde gouden eerepenningen aan de schrijvers der antwoorden, die de bekrooning waardig gekeurd zijn, zal kunnen geschieden bij gelegenheid der viering van elk lustrum van het Athenaeum Illustre, te beginnen met het jaar 1864 [=1867!].⁵⁶ De serie van vijf prijsvragen (één vraag per faculteit) uit 1863, die in januari 1865 zouden worden bekroond, beschouwde men als 'een maatregel van overgang'. De tweede serie, feitelijk dus bedoeld als openingsserie, werd in 1865 uitgeschreven zodat men de prijswinnaars bij de viering van het 235-jarig bestaan c.q. van het 47e lustrum in 1867 zou kunnen presenteren. In 1870 en 1875 verschenen de derde resp. de vierde serie, uitgeschreven door de 'Orde van Hoogleraren van het Athenaeum'. Van de vier andere opleidingen te Amsterdam waarmee in 1863 nog werd samengewerkt, verviel in 1870 de klinische school wegens opheffing (1867) en in 1875 het Remonstrants Seminarium wegens verhuizing naar Leiden (1872), zodat ten slotte alleen nog het Evangelisch-Luthers en het Doopgezinde Seminarium overbleven.

Het prijsvrageninstituut 1877-1945. Na een moeizaam traject dat het ontwerp-Fock binnen de Ministeries van Geertsema en Heemskerk had moeten afleggen, kwam in april 1876 de langverbeide Wet op het Hoger Onderwijs tot stand. Ten aanzien van de prijsvragen volgde de wet het voorstel van Fock. Elk jaar zouden, 'beurtelings aan iedere universiteit', tien prijsvragen worden uitgeschreven, twee in elke faculteit. 'Voor het meest voldoende antwoord van een der studerenden aan eene Nederlandsche instelling van universitair onderwijs, dat de faculteit die de vraag stelde, der bekrooning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend', zo bepaalde het summiere wetsartikel (art. 49).⁵⁷ De bepalingen betreffende de taal waarin men moest antwoorden, de termijn van inzending en het tijdstip van uitreiking, moesten door de senaat van de desbetreffende universiteiten worden vastgesteld. Net als in 1837 wilde Groningen het voortouw nemen door de uitschrijving uit te stellen totdat de Wet in werking zou zijn getreden, maar op nadrukkelijk verzoek van Koning Willem III 'dat wij op zijn kosten in april van 1877 de vragen weder zouden uitschrijven' werd daarvan afgezien. Aan de Groningse prijsvragenreeks van 1877 ontbraken overigens de vragen van de theologische en juridische faculteit.⁵⁸

De wettelijke regeling van het prijsvrageninstituut bleef tussen 1876 en 1960 in hoofdzaak ongewijzigd. Slechts twee kleine tussentijdse wijzigingen moeten worden vermeld. Bij de herziening van de hoger-onderwijswet in mei 1905, die vooral bedoeld was om de positie van de bijzondere instellingen voor hoger onderwijs te regelen, zoals de Vrije Universiteit en de Polytechnische School te Delft, werd het prijsvraagartikel (nu art. 84)⁵⁹ zodanig gewijzigd dat de mededinging werd opengesteld voor de studenten aan alle instellingen voor 'hoger onderwijs' in plaats van alleen de studenten van de rijksuniversiteiten en de Gemeentevereniging van Amsterdam.⁶⁰ De uitbreiding van het aantal faculteiten (i.c. de uitbreiding met de faculteit handelswetenschappen, 1922) maakte het in 1925 noodzakelijk om bij de algemene herziening van de hoger-onderwijswet ook het voorgescreven aantal prijsvragen te wijzigen. Om die reden werd in artikel 84 het woordje 'tien' geschrapt.⁶¹

Achter de façade van de continuïteit van de wettelijke regeling van het prijsvrageninstituut voltrokken zich intussen tal van veranderingen die ook de plaats en functie van de academische prijsvragen in het universitaire bestel niet onberoerd lieten. De belangrijkste omslag betrof de transformatie van de universiteit van vormingsinstituut voor de geleerde stand tot instituut voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Terwijl de universiteit onder het bestel van het Organiek Besluit het vormingsideaal van het zelfstandig leren *denken* koesterde, moest onder de Wet van 1876 het nieuwe ideaal van het zelfstandig leren *praktiseren* tot bloei worden gebracht.⁶² Het prijsvrageninstituut was onderdeel van deze metamorfose. In het kader van de herinvoering van de wettelijke regeling van de academische prijsvragen mag men het prijsvrageninstituut dan ook zeker geen rol toedichten als representant en drager van de oude vormingsidealen, zoals door Van Baggen wordt beweerd.⁶³ Zo'n conclusie

beperkt zich tot de traditionele vorm waarin het prijsvrageninstituut deel uitmaakte van de universitaire bedrijvigheid, en houdt geen rekening met de mogelijkheid om het prijsvrageninstituut door een inhoudelijke aanpassing functioneel te maken voor de realisering van de nieuwe vormingsidealen. Daarvoor was het nodig dat de thematiek van de prijsvragen niet langer beperkt bleef tot de toepassing en bewerking van bestaande kennis, maar dat de aspirant-prijswinnaars het spoor zouden volgen van de explorerende wetenschap die grensverleggend wilde zijn en bedoeld was om nieuwe inzichten te verwerven. Met de beantwoording van een prijsvraag profileerde een student zich niet langer als toekomstige man van eruditie en geleerdheid, maar toonde hij veel meer zijn aanleg en vaardigheden als onderzoeker en toekomstig beoefenaar van de wetenschap. Vooral in de prijsvraagteksten van de faculteiten geneeskunde en wis- en natuurkunde, waar de nieuwe koers uiteraard de duidelijkste impact had, ziet men sinds het midden van de negentiende eeuw in toenemende mate de eis opgenomen dat eigen waarnemingen en ‘eigene [...] bewerkstelligde proefnemingen’ (nr. 220) onderdeel van het antwoord moeten zijn.⁶⁴

In de praktijk van het hoger onderwijs werden de nieuwe idealen overigens niet door alle geledingen in gelijke mate onderschreven. Voor veel studenten, zo niet de meesten, bleek het ideaal van een vorsende, grensverleggende wetenschapsbeoefening te hoog gegrepen: zij koesterden geen ambities om zelf de wetenschap te dienen of te beoefenen, maar wilden zich na een universitaire scholing en vorming slechts wijden aan de uitoefening van een academisch beroep als predikant, jurist, medicus of leraar bij het ‘middelbaar’ onderwijs. Veelzeggend in dat verband was de constatering van de Amsterdamse rector Ernst Laqueur (1880-1947) bij de prijsuitreiking in januari 1937 aan de medische student Erik Lopes Cardozo (1910-1995) die als enige een antwoord had ingestuurd. Diens eenzame positie leverde volgens hem het bewijs ‘dat ook juist hier te lande de gedachte, dat het streven der universiteit toch ook vooral op het wetenschappelijk onderzoek moet zijn gericht, nog geen algemeen goed is geworden’.⁶⁵

Een belangrijk praktisch bezwaar tegen het voortbestaan van het prijsvrageninstituut was de ervaring dat de beantwoording van een prijsvraag de studie ernstig kon vertragen. De dalende belangstelling voor de beantwoording van prijsvragen beschouwde men als een duidelijk signaal dat het reguliere curriculum aan ambitieuze studenten geen ruimte liet om zich aan het schrijven van een prijsantwoord te kunnen wijden. Toen de Groningse rector Hendrik Jan van Ankum (1845-1940) in september 1884 vaststelde dat op de tien prijsvragen die een jaar tevoren waren uitgeschreven slechts vier antwoorden waren ingekomen waarvan er slechts één met een eervolle vermelding was bekroond, meende hij dit schamele resultaat (‘bij de Nederlandsche universiteiten sedert eenige jaren geene zeldzaamheid’) te moeten wijten ‘aan overlading met examens en examenvakken, aan het *multa sed non multum*’. De vraag was volgens hem gewettigd of ‘we met onze tegenwoordige inrichting van het H[oger] O[nderwijs] wel op den rechten, niet op een dwaalweg’ waren.⁶⁶ Zijn collega Pieter Cornelis Plugge (1847-1897), zelf ooit prijswinnaar, sloot hier zes jaar later (1890) naadloos op aan met de opmerking dat de omvang van de examina alleen de meest begaafde student in staat stelde zich met meer dan gewoon succes op het een of ander vak zijner keuze toe te leggen. ‘Voor de meesten staat tegenwoordig het ‘multa’ aan het ‘multum’ in den weg. Dat, en naar wij meenen niet een achteruitgang van den aanleg of den ijver onzer studenten, is dan ook wel de hoofreden, waarom de beantwoording van prijsvragen eene groote zeldzaamheid is geworden’.⁶⁷

Voorbij de eeuwwisseling werden soortgelijke kritische beschouwingen over het prijsvrageninstituut in allerlei toonaarden herhaald. Vooral in Amsterdam keerde zich een groeiend aantal hoogleraren tegen de uitschrijving van prijsvragen. Maar tot veranderingen kwam het niet, ook niet nadat de Minister Theodoor Heemskerk (1852-1932) in 1912 officieel had laten onderzoeken ‘in hoeverre aan de universiteiten eene strooming is ontstaan voor de afschaffing van de prijsvragen, [...] indien deze strooming werkelijk bestaat, uit welke overwe-

gingen zij is voortgesproten⁶⁸ Voor de inhoud van de discussie kan men te rade gaan bij de rectorale redes van de Amsterdamse universiteit in de jaren twintig waarin het voortbestaan van het prijsvrageninstituut een bijna vast onderdeel was. Een fraai voorbeeld is het vertoog van de Amsterdamse hoogleraar Johannes K.A. Wertheim Salomonson (1864-1922) in 1922.⁶⁹

Een student dient al zijn krachten in te spannen om op tijd zijn examina af te leggen, en bovendien te verwerken wat hij geleerd heeft. Mag men nu ook nog vorderen, dat hij een deel van zijn tijd besteedt om een prijsvraag uit te werken? Mag men hem ook maar in verzoeking brengen dit te doen? Ik weet, dat velen met mij ernstig twifelen aan de wenschelijkheid en van oordeel zijn, dat dergelijk werk na afloop van de studie dient te komen. Wenscht men dat de student ook leert zelfstandig te werken, dan dient dit toch vooreerst in laboratoria of misschien in de seminaria te geschieden, onder een zekere mate van toezicht en contrôle van den hoogleeraar. Deze vermag en dient een zoodanig onderwerp uit te zoeken, dat geen overdreven eisch gesteld wordt aan den werktijd. De tijd van den student is bijna immers diens uitsluitend eigendom, doch behoort voor een groot deel aan de ouders, en voor een ander deel aan de maatschappij zelf. En zelfs de 'vrije tijd' mag daarvoor slechts voor een klein gedeelte in aanmerking komen, daar deze voor de vorming van het lichaam en de algemeene artistieke beschaving en geestesontwikkeling broodnodig is. Dit alles neemt echter niet weg, dat het instituut van de prijsvragen nu eenmaal bestaat, en dat vooral in universitaire kringen revolutionaire denkbeelden niet bepaald overheerschen. Vermoedelijk blijft het nog langen tijd bestaan. Dit heeft ook haar goede zijde. Het prikkelt tot arbeid en doet aldus vaak het goede te voorschijn komen. Komen er antwoorden in op een prijsvraag, dan weten wij zeker, dat daaraan hard gewerkt is, en dat deze zeer veel tijd gekost hebben.

Pieter Zeeman (1865-1943), de opvolger van Wertheim Salomonson, meende daarentegen een jaar later juist de positieve kanten van het prijsvrageninstituut te moeten onderstrepen. 'Zeker heeft het tegenwoordig niet meer de beteekenis die er vroeger aan werd toegekend. Het heeft ook zijn goede kanten [...] Een gelukkige oplossing van een goed gestelde prijsvraag kan een jong geleerde zijn begaafdheid doen kennen, en voor de wetenschap van nut zijn door het opruimen van een moeilijkheid die den weg versperde.' Dat het uitschrijven van prijsvragen een uitstekend middel was 'om een vonk van het licht der wetenschap te doen opgloeien', illustreerde hij aan de wijze waarop de beroemde natuurkundige Heinrich Rudolf Hertz (1857-1894), de naamgever aan de radiogolffrequenties, in 1879 door zijn leermeester Hermann von Helmholtz (1821-1894) na de beantwoording van een prijsvraag van de Berlijnse universiteit was 'ontdekt'.⁷⁰

In 1925 herhaalde Thomas Place (1842-1911) de overwegingen van zijn voorgangers, maar stelde tevens een nieuw aspect aan de orde in de retorische vraag of de faculteiten wel steeds gelukkig waren geweest in de keuze van hun onderwerpen.⁷¹ Helaas gaf hij op deze vraag geen toelichting, zodat men moet gissen of de spreker hierbij aan concrete voorbeelden heeft gedacht of meer doelde op een algemene verschuiving, bijvoorbeeld in de richting van het meer fundamentele onderzoek, waardoor de beantwoording van een natuurwetenschappelijke prijsvraag niet mogelijk was zonder het gebruik van een laboratorium. Datzelfde argument vinden we bij de Utrechtse rector Jan Boeke (1874-1956) die in 1938 de oorzaak van de prijsvragenmalaise vooral zocht in de gewijzigde condities voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.⁷²

Het statuut der prijsvragen vooral in de exacte vakken raakt wel wat uit den tijd. Bij de tegenwoordige ontwikkeling der laboratorium- en experimenten-techniek is het ten eenen male onmogelijk, aan het voorschrift, dat de beantwoording geheel en al eigen werk moet zijn zonder hulp van buiten, te voldoen. Daarbij maakt het verbod van het doen van vivisectie-operaties door niet-bevoegden bijna elk onderzoek onmogelijk, daar deze vrijwel altijd noodzakelijke operaties alleen door den Hoogleeraar of een bevoegd assistent mogen worden verricht. Dan is het dus niet meer eigen werk. Het is zeer noodzakelijk, dat de voorschriften omtrent de prijsvragen bij ons Hooger Onderwijs worden gewijzigd, anders wordt het in de toekomst onmogelijk, zich aan het beant-

woorden van een prijsvraag te zetten terwijl het toch zoo goed is als een student een of ander onderwerp eens zoo goed en volledig mogelijk bewerkt, zich om zoo te zeggen, daarin vastbijt en ziet, wat hij dan presteeren kan. Een paedagogische waarde hebben de prijsvragen zeker, mits slechts goed gereguleerd in aansluiting aan de bestaande toestanden.

De roep om aanpassing van de prijsvragenregeling bleef tijdens het interbellum onbeantwoord. Met uitzondering van de Gemeente-universiteit van Amsterdam, waar sommige faculteiten niet bereid of in staat bleken aan hun verplichting tot het aanleveren van prijsvragen te voldoen, bleef de continuïteit van de prijsvragentraditie gehandhaafd. Zelfs de bezettingsjaren brachten daarin geen verandering. Het feit dat de Groningse en Amsterdamse universiteit nog in 1943 op de gebruikelijke wijze prijsvragen uitschreven, zou men als bewijs kunnen zien hoezeer het prijsvrageninstituut met de universitaire organisatie en academische bedrijvigheid vervlochten was. De verwickelingen binnen de universiteiten tijdens de laatste bezettingsjaren maakten een afronding van beide prijsvraagcommissies echter onmogelijk.⁷³

Het naoorlogse prijsvrageninstituut. De uiteindelijke ondergang van het prijsvrageninstituut was een geleidelijk proces dat midden jaren vijftig werd ingezet temidden van de heftige discussies over de hervorming van het hoger onderwijs en dat in 1960 zijn voltooiing vond in de totstandkoming van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (WVO). Waar deze discussie zich toespitste op de academische prijsvragen maakte de bekende Amsterdamse hoogleraar geschiedenis Jan Marius Romein (1893-1962) zich tot woordvoerder van de universiteiten.⁷⁴ Samen met zijn collega Willem Frederik Wertheim (1907-1998) van de leerstoel moderne geschiedenis en sociologie van Zuidoost-Azië publiceerde Romein in 1956 in *Folia civitatis* en *Universiteit en Hogeschool* een artikel, waarin hij het prijsvrageninstituut kwalificeerde als een academische traditie 'die nog slechts een vorm vertegenwoordig[de] zonder zinvolle inhoud'.⁷⁵ Voor de student was de beantwoording een veel te tijdrovende bezigheid. 'Indien een gewoon student zich hieraan waagt, kan hij er zeker van zijn, dat dit hem een half jaar in zijn studie zal schelen. Hij zal zijn plan tot mededinging in het algemeen strikt geheim moeten houden en iedere hulp van docenten en assistenten is hem ontzegd. Dat zijn werk enig positief resultaat zal opleveren, is van te voren zeer problematisch. Het is verre van zeker, dat de student zijn werkstuk zal kunnen afmaken en de kans is allerminst klein, dat het werkstuk te zijner tijd in de prullemand verdwijnt na verbranding van de envelop waaruit zijn identiteit zou kunnen blijken.' Beide auteurs stelden daarom voor in de faculteit der letteren voortaan 'het reeds bestaande instituut der doctoraalscripties' zodanig uit te breiden, dat de betrokken hoogleraren deze scripties voor bekroning konden voordragen. 'Zolang de materiële basis voor een promotie voor lang niet alle afgestudeerden aanwezig is, zou men in deze vorm een voor alle studenten aantrekkelijke vorm van mededinging kunnen scheppen.'

Deze *cri de coeur* vond weerklank bij de andere faculteiten en universiteiten, zo blijkt uit de rede bij de opening van het academisch jaar 1958-1959 van de Leidse rector Samuel E. de Jongh (1898-1976). Deze viel zijn Amsterdamse collega's niet alleen bij, maar voegde bovendien nog enkele overwegingen aan hun beschouwingen toe.⁷⁶

Ook ten opzichte van de prijsvragen ... kan men de vraag stellen of zij in hun oude vorm nog in de nieuwe tijd passen. De beginnening, voor wie zij bedoeld zijn, is in de vele vakken waar moderne techniek in de methodiek hoogtij viert niet in staat zelfstandig nieuwe wetenschap te scheppen. Het uitschakelen van leiding, voorlichting en hulp leidt tot mislukkingen en verkwisting van de overheidsmiddelen, waarmee de onkosten bestreden worden van een in een universitair instituut plaatsvindend onderzoek over een probleem, dat niet aan eigen fantasie ontsproten is en als een van buiten komende vraagstelling soms zelfs hinderlijk indruist tegen de grote lijnen

van het overige werk ter plaatse. Dit houdt niet in dat men, met de prijsvragen, ook de mogelijkheden tot het bekronen van door jongeren verricht belangrijk werk zou moeten afschaffen; men hebbe echter een open oog voor de bij de daartoe nodige selectie te verwachten moeilijkheden.

Het artikel van Romein en Wertheim was voor de Gemeente-universiteit aanleiding om de prijsvragenkwestie op de bestuursagenda te zetten door de benoeming van een driemanschap dat over de toekomst van het prijsvrageninstituut moest adviseren. Om hun rapport te onderbouwen, besloten de betrokken hoogleraren Jan Roelof Prakken (1897-1982), George van den Bergh (1890-1966) én de eerder genoemde historicus Romein de zusteruniversiteiten een reactie te vragen op haar standpunt 'dat het beter ware in plaats van prijsvragen uit te schrijven beloningen in het uitzicht te stellen voor in een bepaald cursusjaar door studenten afgesloten wetenschappelijk werk, onverschillig over welk onderwerp'.⁷⁷ Dit leverde echter zulke uiteenlopende reacties op, dat de commissie geen kans zag een gezamenlijk standpunt van alle faculteiten en universiteiten te presenteren. Sommige correspondenten verklaarden het prijsvrageninstituut volledig te steunen, andere daarentegen pleitten voor directe opheffing. De verdeeldheid liep zowel binnen de universiteiten tussen de faculteiten onderling als binnen de faculteiten tussen de hoogleraren. In die situatie en op grond van enkele principiële overwegingen trok de commissie in haar rapport van november 1959 een unanieme conclusie: 'Het is duidelijk dat het stelsel van de prijsvragen een verouderd middel is om het gestelde doel, stimulering van wetenschappelijk onderzoek door studenten, te bereiken. Het dient te worden afgeschaft'.⁷⁸

De ervaring leert dat op verreweg de meeste van de uitgeschreven prijsvragen geen antwoord binnenkomt. Na de oorlog is het slechts enkele malen tot een bekroning gekomen; de meeste jaren blijkt zelfs niet dat een poging is gedaan om de in uitzicht gestelde onderscheiding te verwerven. Men moet zich afvragen of de geringe animo wellicht veroorzaakt wordt door de wijze waarop het systeem wordt toegepast en of door verandering hierin het effect zou kunnen worden vergroot. Zonder twijfel kan men wel enkele, in theorie vermijdbare, nadelen van de huidige regeling aanwijzen die de deelneming zeer moeilijk maken. De onderwerpen zijn soms te moeilijk voor studenten van wie men niet de eigenschappen van een geschoolde en gerijpte zelfstandige wetenschappelijke werker kan verwachten. Dikwijls is de gestelde termijn te kort om hierin naast de gewone studie een grondig werkstuk af te maken. Het is echter niet te verwachten dat door een regeling welke zoveel mogelijk aan deze bezwaren tegemoet komt het stelsel der prijsvragen veel effectiever zal kunnen worden. De belangrijkste oorzaak voor het fiasco der meeste prijsvragen is inherent aan het stelsel; het vaststellen van een scherp omschreven onderwerp past niet langer bij de enorme differentiatie in de wetenschappen. Het aantal van de studenten die de voor wetenschappelijk onderzoek benodigde eigenschappen bezitten en bovendien in staat en bereid zijn daarvoor veel tijd beschikbaar te stellen, is niet groot. Deze weinigen zullen hun onderzoek willen verrichten op een gebied dat hun bijzondere belangstelling heeft. Vooral voor de B-faculteiten geldt dat wetenschappelijk onderzoek meestal alleen verricht kan worden in een instituut, waar het aantal beschikbare plaatsen beperkt is. Veel van de beste studenten met actieve wetenschappelijke belangstelling vinden een plaats in een der instituten van de Universiteit als student- of candidaatassistent enz. Uiteraard zoeken zij die plaats in overeenstemming met hun bijzondere belangstelling, geschiktheid en toekomstplannen. Wanneer zij wetenschappelijk onderzoek doen wordt de richting hiervan natuurlijk bepaald door de onderwerpen die in het gekozen instituut in bewerking zijn. De kans dat het onderwerp van het door deze studenten gewenste en voor hen mogelijke onderzoek overeenstemt met dat van een uitgeschreven prijsvraag is uitermate klein; in veel gevallen bestaat zij alleen voor de medewerkers aan het instituut van de hoogleraar die bij toerbeurt belast was met het opstellen van de prijsvraag. De geheimhouding van de namen der schrijvers van niet bekroonde inzendingen, die in de prijsvraagreglementen nadrukkelijk wordt vastgelegd en die ter senaatszitting met kaars en spons wordt gesymboliseerd, kan in de praktijk dikwijls slechts een fictie zijn.

Aan het slot van hun rapport kwam de commissie met een alternatief om tot uitdrukking te brengen 'dat wetenschappelijk onderzoek tijdens de studietijd hoog wordt gewaardeerd'. Uitgangspunt daarbij was 'dat voor verdienstelijk wetenschappelijk werk van studenten een onderscheiding dient te worden verleend onafhankelijk van het onderwerp van het verrichte onderzoek'. Jaarlijks zouden de faculteiten een voorstel moeten indienen om een student(e) met de beste of met veelbelovende studieprestaties een prijs toe te kennen. Met deze studieprijzen boekte het Franse *concours* bijna anderhalve eeuw na de keuze voor het Duitse prijsvrageninstituut, alsnog zijn overwinning en werd de traditie van de jaarlijkse prijsuitreiking op de Latijnse scholen en gymnasia binnen het universitaire echelon van het hoger onderwijs nieuw leven ingeblazen. Dit voorstel werd enthousiast ondersteund door de rector Martinus W. Woerdeman (1892-1990), door aan het begin van het studiejaar 1959-1960 publiekelijk te verklaren dat men wetenschappelijk onderzoek beter kon aanmoedigen 'door beloning van vrijwillig verricht onderzoek, op welk gebied dan ook. Ook zou het verlenen van reisstipendia of van financiële hulp bij de voortzetting van zulk onderzoek denkelijk een nuttiger beloning zijn dan een gouden medaille'.⁷⁹

Voor de overheid waren dergelijke uitlatingen in combinatie met de permanent kwakkelende en tanende belangstelling voor de prijsvragen onder de studenten voldoende reden om zich bij de drastische herziening van de hoger-onderwijswet in 1960 op het onderhavige artikel 84 ernstig te beraden. In het eerste ontwerp van de nieuwe wet was dit artikel nog in volle glorie aanwezig. Artikel 70 bepaalde dat op 1 mei van elk jaar, 'beurtelings aan iedere universiteit, vanwege de senaat prijsvragen (worden) uitgeschreven, twee in elke faculteit, waarop een antwoord gevraagd wordt tegen uiterlijk 30 april van het tweede daarop volgende jaar. Voor het meest voldoende antwoord van een studerende aan een Nederlandse instelling voor hoger onderwijs, dat de faculteit die de vraag stelde, de bekroning waardig keurt, wordt een gouden erepenning ter waarde van ten minste f 500 toegekend. Aan de be kroonde wordt de gelegenheid geboden in plaats van deze penning het genoemde bedrag in geld te ontvangen'.⁸⁰ In het tweede ontwerp werd dit artikel, samen met artikel 178 dat eenzelfde regeling voor de TH Delft voorstelde, onderdeel van een algemeen artikel (art. 59) dat de taken van de faculteiten, afdelingen en tussenafdelingen regelde: 'De faculteiten of afdelingen en de interfaculteiten of tussenafdelingen trachten door het uitschrijven van prijsvragen en andere middelen de studiezijn der studenten aan te wakkeren'.⁸¹ In de uiteindelijke conceptwetstekst werd deze formulering opgenomen in artikel 60.⁸²

In de uiteindelijke aanvaarde tekst van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (ingående op 1 januari 1961) was de wettelijke verplichting tot het uitschrijven van prijsvragen verdwenen. Voortaan zou het aan de vrijheid van de verschillende faculteiten worden overgelaten om al dan niet prijsvragen uit te schrijven. Met het oog op deze nieuwe situatie zagen de universiteiten van Groningen en Utrecht geen redenen meer haar prijsvragentraditie nog langer in stand te houden. De Leidse universiteit daarentegen besloot nog door te gaan en publiceerde bij de diesviering van 1961 een nieuw prijsvragenprogramma. Drie jaar later liet de Leidse medische faculteit echter weten 'dat het niet meer mogelijk is een vraagstuk te concipiëren dat door één student alleen kan worden bewerkt' en besloot zij haar medewerking aan het uitschrijven van prijsvragen te staken.⁸³ Het nu onvolledige programma werd in februari 1965 nog wel bekend gemaakt, maar uit alles bleek dat het prijsvrageninstituut, althans bij de rijksuniversiteiten, een natuurlijke dood was gestorven. Met slechts één ingezonden antwoord dat door de jury werd afgekeurd, was deze Leidse prijsvragenreeks van 1965 de onfortuinlijke afsluiting van precies anderhalve eeuw academische prijsvragentraditie bij de Nederlandse rijksuniversiteiten.

De Gemeente-universiteit van Amsterdam daarentegen, juist het bolwerk van het verzet tegen de prijsvragen, wist de traditie nog enige tijd te rekken, ondanks de bedroevende respons op de uitgeschreven prijsvragen. Wel besloot men na de prijsvragentrits (rechten,

geneeskunde en economie) van 1962 de frequentie van de uitschrijving te verlagen naar eens in de twee jaar. Nadat men in 1964 nog een serie van vijf prijsvragen (theologie, biologie, letteren, economie en psychologie) had gepresenteerd, bleek men in 1966 niet verder te komen dan twee prijsvragen (rechten en economie); geneeskunde liet toen expliciet weten niet meer mee te willen doen. Het prijsvragenkwartet van 1968 (theologie, wiskunde, letteren i.c. algemene taalkunde, en sociale wetenschappen) was het laatste dat de Gemeente-universiteit kon opbrengen. De eenzame inzender die zich aan de beantwoording van de laatste juridische prijsvraag had gewaagd, bleek echter niet in staat het erepodium te bereiken. Hoewel het prijsvrageninstituut daarmee was gemortificeerd, stemde de Amsterdamse gemeenteraad in december 1977 toch nog in met een nieuwe *Verordening*, waarin de dode letter van de onderhavige prijsvragenbepaling uit de oude wet was overgenomen in een afzonderlijk artikel 14.¹⁸⁴ Inmiddels was zowel bij de rijksuniversiteiten als bij de Amsterdamse universiteit het accent volledig verschoven naar het alternatieve middel om studiezin te bevorderen, namelijk de uitreiking van studieprijzen aan succesvolle studenten, op voordracht van de faculteiten.

Voor zover bekend is nog één keer zover gekomen dat er een academische prijsvraag is uitgeschreven die bestemd was voor alle studenten bij het hoger onderwijs. Bij zijn eeuwfeest in 1998 besloot het Rectoren College, gevormd door de rectores magnifici van de Nederlandse universiteiten, via de VSNU, de Vereniging van Universiteiten, de studenten uit te nodigen om oplossingen te bedenken voor een aantal maatschappelijke problemen in het jaar 2015, zoals de files, de vergrijzing, het milieu en de gezondheidszorg. Op die wijze wilden de universiteiten ‘hun verbondenheid met de samenleving benadrukken’. Voor de winnaars was een prijzengeld van f100.000 beschikbaar, dat door de afzonderlijke universiteiten nog met aanzienlijke bedragen werd aangevuld om de genomineerde studenten van de eigen instellingen te kunnen onderscheiden!¹⁸⁵

Ontwikkeling van het prijsvrageninstituut

Binnen het hierboven afgebakende tijdsbestek zijn door de universiteiten van Leiden, Utrecht, Groningen en Amsterdam in totaal 1.863 prijsvragen uitgeschreven. De verdeling over de afzonderlijke universiteiten en de verschillende faculteiten is weergegeven in tabel 1. De Katholieke Universiteit te Nijmegen en de Vrije Universiteit te Amsterdam leverden in totaal elf resp. twaalf prijsvragen. Wanneer men die meerekent komt het totaal op 1.890 prijsvragen.

De tabellen 1, 2 en 3 geven een kwantitatieve indruk van de opbouw en ontwikkeling van het prijsvrageninstituut per universiteit en per faculteit tijdens de zojuist beschreven perioden. De jaren 1843 en 1877 zijn de belangrijkste cesuren: in 1843 verliest de Leidse universiteit haar bevoorrechte positie en schakelt in ‘productie’ van prijsvragen gelijk aan de andere rijksuniversiteiten. Het gemiddelde aantal uitgeschreven prijsvragen per jaar wordt dan bijna gehalveerd. Deze daling is vooral het gevolg van de daling van het aantal prijsvragen dat door de faculteiten wis- en natuurkunde wordt uitgeschreven, terwijl ook de faculteit der letteren en wijsbegeerte meer dan de theologie, de rechten en de geneeskunde bijdraagt aan de gesignaleerde daling. Opmerkelijk is dat het gemiddelde aantal prijsvragen dat jaarlijks door deze vijf faculteiten werd uitgeschreven, sinds 1877 vrijwel onveranderd bleef. De schommeling in de relatieve cijfers blijkt een gevolg van de toevoeging van de Amsterdamse prijsvragen en de oprichting van nieuwe faculteiten (economie, diergeneeskunde en politieke en sociale wetenschappen).

Met uitzondering voor de jaren 1843-1876, toen een wettelijke regeling ontbrak, was het aantal prijsvragen dat de faculteiten mochten uitschrijven strak gereguleerd, evenals de verdeling van de prijsvragen tussen de faculteiten. De tien prijsvragen die Leiden in 1815 kreeg toegewezen werden als volgt over de faculteiten verdeeld: theologie, rechten en geneeskunde elk één prijsvraag; wis- en natuurkunde vijf, en letteren en wijsbegeerte twee prijsvragen (art. 207). De vijf wis- en natuurkundige prijsvragen verdeelde men over de

Tabel 1. Verdeling van het totale aantal uitgeschreven prijsvragen over de universiteiten van Leiden, Utrecht, Groningen en Amsterdam en over de verschillende faculteiten (1815-1968).

	Leiden	Groningen	Utrecht	Amsterdam	Totaal
Theologie	88	92	92	46	318
Rechten	102	92	97	46	337
Geneeskunde	84	87	92	45	308
Wis- en natuurkunde	190	123	122	42	477
Letteren en wijsbegeerte	118	102	99	47	366
Handelswetenschappen / economie	-	8	-	17	25
Diergeneeskunde	-	-	21	-	21
Psychologie en sociale wetenschappen	2	-	-	9	11
Totaal	584	504	523	252	1.863

Tabel 2. Het totale aantal prijsvragen per universiteit, met tussen haakjes het gemiddelde aantal per jaar, uitgeschreven tijdens de zes beschreven periodes.

	Leiden	Groningen	Utrecht	Amsterdam	Totaal
1815-1842	224 (8)	146 (5)	140 (5)	-	510 (18)
1843-1850	18 (2)	12 (2)	20 (3)	-	50 (6)
1851-1876	72 (3)	63 (3)	73 (3)	20 (1)	228 (9)
1877-1945	220 (3)	226 (3)	230 (3)	163 (2)	839 (12)
1946-1960	30 (2)	57 (4)	60 (4)	51 (3)	198 (13)
1961-1968	20 (3)	-	-	18 (2)	38 (5)
Totaal	584 (4)	504 (3)	523 (3)	252 (2)	1.863 (12)

Tabel 3. Het totale aantal prijsvragen van de vijf belangrijkste faculteiten, met tussen haakjes het gemiddelde aantal per jaar, uitgeschreven door de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam tijdens de zes beschreven periodes.

	Theol.	Jur.	Gnk	WN	LW
1815-1842	70 (2,5)	70 (2,5)	70 (2,5)	203 (7,3)	97 (3,5)
1843-1850	7 (0,9)	13 (1,6)	4 (0,5)	18 (2,3)	8 (1,0)
1851-1876	36 (1,4)	49 (1,9)	35 (1,3)	54 (2,1)	54 (2,1)
1877-1945	165 (2,4)	165 (2,4)	163 (2,4)	162 (2,3)	167 (2,4)
1946-1960	33 (2,2)	34 (2,3)	33 (2,2)	33 (2,2)	33 (2,2)
1961-1968	7 (0,9)	6 (0,8)	3 (0,4)	7 (0,9)	7 (0,9)
Totaal	318 (2,1)	337 (2,2)	308 (2,0)	477 (3,1)	366 (2,4)

bestaande richtingen: wiskunde, natuurkunde, scheikunde, natuurlijke historie (de term biologie was nog niet in zwang; hoofdzakelijk ging het om plantkunde, dierkunde en mineralogie c.q. geologie) en de sterrenkunde. Vanaf 1825 werd herhaaldelijk een plaats ingeruimd voor de landbouwwetenschap. Voor dezelfde vakken, met uitzondering van de landbouwwetenschap, hadden de wis- en natuurkunde faculteiten te Groningen en Utrecht slechts twee prijsvragen beschikbaar. Samen met de prijsvragen die aan deze universiteiten voor de andere vier faculteiten beschikbaar waren, kwam men aan het jaarlijks totaal van zes prijsvragen dat door het Organiek Besluit aan Groningen en Utrecht was toegewezen.

Eenzelfde probleem als in de wis- en natuurkunde faculteit speelde in de faculteit der letteren en wijsbegeerte, waar men evenzeer met een grote verscheidenheid aan disciplines te

maken had. In Leiden, waar men voor deze faculteit over twee prijsvragen beschikte, volgde men de verdeling van de faculteit in een gedeelte voor de letteren en voor de wijsbegeerte. Voor de letteren had dat tot gevolg dat de Latijnse, Griekse en Oosterse taal- en letterkunde en de geschiedenis slechts met grote intervallen aan bod konden komen. Voor de wijsbegeerte (*philosophia theoretica*) woog dit probleem veel minder zwaar. Met slechts één prijsvraag per jaar was die verdeling in de faculteit voor letteren en wijsbegeerte te Groningen en Utrecht nog ongunstiger.

De nieuwe regeling van 1836, ingaande 1837, waarbij de bevoorrechtiging van Leiden werd gecorrigeerd en de drie rijksuniversiteiten 'bij opeenvolgende beurten, volgens alfabetische rangschikking' om de drie jaar een serie van zeven prijsvragen (één bij theologie, rechten en geneeskunde en twee bij wis- en natuurkunde en bij letteren en wijsbegeerte) mochten uitschrijven, bood voor het verkavelingsprobleem van de vakken in de faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte geen soelaas.⁸⁶ Voor Leiden betekende de nieuwe regeling, althans vanuit het standpunt van de voorstanders van het uitschrijven van prijsvragen, een aanzienlijke verslechtering.

Na de opheffing van het prijsvrageninstituut in 1843 volgde een chaotische periode, waarin de regeling van Koning Willem I in 1851 weer regelmaat bracht, echter zónder de verdeling van de acht toegezegde medailles over de verschillende faculteiten te nader te bepalen. Binnen de Utrechtse universiteit leidde dat in deze jaren tot een heftige strijd over de vraag welke faculteit twee vragen mochten indienen en welke zich tot één moest beperken. Uiteindelijk werd een rooster opgesteld waarin een wisselende verdeling werd vastgesteld, zodat de bestaande onregelmatigheid wel werd gereguleerd, maar niet werd weggenomen. Dezelfde universiteit maakte overigens in 1858 een fout door negen in plaats van acht prijsvragen uit te schrijven; een vergissing die Kernkamp als een 'nieuw bewijs van professorale verstrooidheid' kwalificeerde.⁸⁷ De extra prijsvraag voor geneeskunde zou men echter ook als uiting van de strijd over de 'zwaarte' van de faculteiten kunnen opvatten. Nadien is de regelmaat van de uitschrijving door de rijksuniversiteiten nog éénmaal verstoord. Dat was in 1952 toen de Leidse universiteit haar prijsvragenserie van 1951 één jaar later bekend maakte, tot groot ongenoegen van de Utrechtse universiteit die in dat jaar aan de beurt was om de prijsvragen te leveren.⁸⁸

De regeling van de Wet op het Hoger Onderwijs van 1877 bood alle vijf faculteiten de mogelijkheid om twee prijsvragen uit te schrijven. De faculteit wis- en natuurkunde en de faculteit letteren en wijsbegeerte moesten hun interne verdelingsstrategie op de oude voet voortzetten. Al langere tijd bleek ook in de juridische faculteit een problematische verdeling van vakrichtingen aan de orde te zijn, met name tussen het burgerlijk recht, het Romeinse recht en het strafrecht. In de archieven van de desbetreffende faculteiten vindt men allerlei losse notities en (concept-)roosters die bedoeld waren om de verkaveling van de disciplines over de beschikbare prijsvragen te stroomlijnen.⁸⁹

De Gemeente-universiteit van Amsterdam koos in 1877 haar eigen koers bij de verkaveling van de prijsvragen. Besloten werd om het ene jaar prijsvragen in de faculteiten theologie, wis- en natuurkunde en letteren en wijsbegeerte uit te schrijven, en het andere jaar in de faculteiten rechten en geneeskunde. Uiteraard waren ook hier vergelijkbare problemen om de verschillende vakrichtingen te laten terugkeren in de prijsvraagthema's.⁹⁰ Tussen 1877 en 1924 is het Amsterdamse prijsvragenrooster zonder hapering of problemen gevolgd. In 1924 liet de wis- en natuurkunde faculteit echter om onbekende reden verstek gaan; hetzelfde herhaalde zich in 1926, 1928, 1932 en 1936. In dezelfde periode maakte de faculteit handelswetenschappen haar moeizame entree bij het prijsvrageninstituut: in 1925 werd de eerste prijsvraag uitgeschreven; in 1927 gevolgd door een tweede; daarna volgde in 1929 een lacune; in 1931 en 1933 was men weer van de partij, maar in 1935 en 1937 liet men weer verstek gaan. Het ontbreken van de theologische prijsvraag op het programma voor 1930 versterkt dit

chaotische beeld van de Amsterdamse prijsvragen tijdens het interbellum. In de jaren 1938-1962 was er sprake van een volmaakte regelmaat, afgezien van de onderbreking tijdens de bezettingsjaren 1943-1945 en de toevoeging van de tweejaarlijkse prijsvraag voor de faculteit der psychologie en sociale wetenschappen in 1949. In 1964, 1966 en 1968 volgden de eerder genoemde programmata waarmee de traditie der academische prijsvragen in Nederland werd afgesloten.

Van prijsvraagconcept tot programma

Een kort briefje van de rector aan de senaat van de betrokken faculteiten was het gebruikelijke begin van een meestal korte procedure die eindigde met de afkondiging en publicatie van het jaarlijkse c.q. driejaarlijkse prijsvragenprogramma. Door de senaat werden de hoogleraren van de faculteit die een discipline vertegenwoordigden dat aan de beurt was om haar aandeel in het prijsvrageninstituut te leveren, vervolgens aangeschreven om concept-prijsvragen te leveren. Na overleg binnen de eigen faculteit tussen de hoogleraren onderling (gewoonlijk bij een der collega's aan huis) en na redactie door de rector magnificus werden de concept-teksten in hun finale formulering gepubliceerd. Dat in die fase over allerlei kwesties soms interessante discussies zijn gevoerd, bijvoorbeeld over de vraag of de tekst wel aan de eisen van de wetgever en of aan de doelstellingen van het prijsvrageninstituut voldeed, illustreert een briefje van Leidse hoogleraar artseneerbereidkunde en toxicologie Hendrik Paulus Wijsman (1862-1916) die in 1896 protesteerde tegen een prijsvraagconcept betreffende de bepaling van ademhalingsconstanten. Volgens hem was dit een véél te specialistisch probleem, waarvoor 'met het oog op het klein aantal tegenwoordig in Nederland studeerende botanici' nauwelijks belangstelling zou bestaan. Zijn pleidooi om 'deze vraag zoo te stellen dat eventueel ook pharmaceuten en chemici tot de beantwoording zouden kunnen overgaan' heeft in ieder geval succes gehad: de eindredactie van de vraag laat zien dat er over ademhalingsconstanten niet meer werd gesproken.⁹¹ Wellicht speelde de onderhavige discussie nog een rol bij de reactie van de Amsterdamse rector Cornelis Bellaar Spruyt (1842-1901) op het uitblijven van antwoorden op de prijsvragen die in 1898 waren uitgeschreven. 'Liever dan te meenen dat het hun aan ijver ontbrak', zo hield hij zijn collega's voor, 'wil ik onderstellen dat de drie faculteiten, die op 2 mei 1898 over deze onderwerpen prijsvragen uitschreven [theologie, letteren en wis- en natuurkunde, v.L.], niet gelukkig zijn geweest in hunne keuze'.⁹² Om het prijsvrageninstituut in stand te houden, moesten de hoogleraren thema's aansnijden die een belangrijk deel van de studenten zouden aanspreken en die hen kon motiveren de beantwoording van een prijsvraag ter hand te nemen. Soms is men daar uitstekend in geslaagd, zoals bij de mathematische prijsvraag over het papiervouwen (nr. 1490) die toch ook studenten zonder wiskundige talenten aan het denken zal hebben gezet.

Welke hoogleraar de opsteller van welke prijsvraag is geweest, laat zich aan de hand van de administratieve bescheiden zelden vaststellen. De inzendingen van de Utrechtse hoogleraar chemische farmacie Hendrik Wefers Bettink (1839-1921) van een prijsvraag over 'de stoffen, die door de werking van pepsine op eiwitstoffen ontstaan' (nr. 1444, in 1888),⁹³ en van de Amsterdamse hoogleraar chemie Jan A.A. Ketelaar (1908-2001) van de prijsvraag over de diëlectrische polarisatie (nr. 1780, in 1942) zijn slechts toevalsvondsten. Een snellere en wetenschapshistorisch veel interessantere onderzoeksmethode richt zich op de identificatie van de onderzoeksthema's die tot het specifieke onderzoeksveld of de gerichte belangstelling van een bepaalde hoogleraar of bepaalde vakgroep behoorde. Historici die gespecialiseerd zijn in een vakwetenschappelijke discipline en bekend zijn met de facultaire vertegenwoordigers van de desbetreffende vakgebieden, zullen weinig moeite hebben om de intellectuele herkomst van tal van prijsvragen te determineren. Dat geldt niet alleen voor de latere prijsvragen, waarin het accent volledig was verschoven naar het wetenschappelijk onderzoek, maar ook voor de prijsvragen die onder de regeling van het Organiek Besluit werden uitgeschreven.

De doopsgezinde predikant van Enkhuizen, Dirk Harting (1817-1892), constateerde al in 1852 hoe belangrijk het was om deze prijsvragen historisch te onderzoeken, 'omdat wij daardoor eene even geregeld als belangwekkend overzicht zouden krijgen der verschillende fasen, welke de beoefening van zulk een vak gedurende de laatste eeuw doorlopen heeft'.⁹⁴

Een belangrijk hulpmiddel om een prijsvraag wetenschapshistorisch te determineren zijn de bibliografische verwijzingen die in de prijsvraagtekst zelf of in een voetnoot zijn toegevoegd. Helaas zijn veel van deze verwijzingen uiterst cryptisch (vgl. nrs. 453 en 1810) en veelal ook onvolledig en vereist het een bibliografische zoektocht om aan de hand van de gebrekkige verwijzingen de bedoelde publicaties op het spoor te komen. In de annotatie bij de prijsvragen zijn de gecompleteerde bibliografische gegevens opgenomen, evenals de biografische data van de auteurs of historische personen naar wie in de prijsvraagteksten wordt verwezen. Soms zijn deze verwijzingen onderdeel van een toelichting op de prijsvraagtekst. Bij de publicatie van de prijsvraagteksten werden deze toelichtingen, die in omvang variëren van een enkele regel tot volle pagina's tekst,⁹⁵ vaak weggelaten, zodat bij de reconstructie van het prijsvragenbestand meerdere bronnen moesten worden gebruikt om te controleren of een prijsvraag al dan niet oorspronkelijk van een toelichting was voorzien.

Voor de prijsvragen die onder het Organiek Besluit zijn uitgeschreven, gold als eerste eis dat zij onderdeel moesten zijn van het *onderwijs*programma. 'Men zal deze prijsvragen bij beurtwisseling zoodanig inrigten, dat zij binnen een bepaald aantal jaren den geheelen omvang van het onderwijs zullen omvat hebben', zo luidde de expliciet opdracht van de wetgever (art. 208). De hoogleraren moesten proberen de vragen vooral zo kiezen, 'dat de beantwoording daarvan niet zoo zeer natuurlijke vlugheid als wel meer bijzonder vlijtige beoefening van het gegeven onderwijs onderstelle' (art. 209). Bij de wetwijziging van 1836 kwam daar nog een interessante bepaling bij, namelijk dat men 'het voorstellen van onderwerpen, welke moeilijk door andere studenten dan die van eene bepaalde Hoogeschool kunnen beantwoord worden', moest vermijden.⁹⁶ Of en op welke wijze aan deze opdracht uitvoering is gegeven, kan slechts door specialisten worden vastgesteld die zich voor deze periode met het hoger onderwijs in een bepaalde discipline of op een bepaald vakgebied bezig houden. Voor de medische geschiedenis blijkt deze vraag in ieder geval moeilijk te beantwoorden, omdat er in de eerste helft van de negentiende eeuw zelden sprake was van een welomschreven curriculum, en vooral ook, omdat de medische opleidingen bij de drie rijksuniversiteiten inhoudelijk grote verschillen vertonen. Waarschijnlijk is het leerzamer om de omgekeerde route te bewandelen en de academische prijsvragen voor deze periode te beschouwen als reflectoren van de inhoud van het universitaire onderwijs.

Wanneer prijsvragen onbeantwoord waren gebleven kon de faculteit het zich gemakkelijk maken door de vraag op het eerstvolgende programma te herhalen. Het grootste deel (35/38) van de prijsvragen die bij herhaling werden uitgeschreven, dateert uit de periode vóór 1877: een *onderwijs*vraag kon kennelijk gemakkelijker opnieuw worden gesteld dan een *onderzoeksvraag*. Meer dan de helft (n=18) van de herhaalde prijsvragen uit die periode behoorde tot de wis- en natuurkunde faculteit;⁹⁷ twee daarvan werden zelfs tweemaal herhaald.⁹⁸ Verder ging het om vijf theologische,⁹⁹ drie juridische,¹⁰⁰ vijf medische,¹⁰¹ en vier literair-filosofische prijsvragen.¹⁰² In bijna alle gevallen was het herhalingsinterval één of twee jaar. Absolute uitzondering was de prijsvraag over de Bourgondische en Oostenrijksche landsheeren (nrs. 520 en 528) die door de Leidse universiteit voor het eerst in 1863 werd gesteld en daarna vijftien jaar later in identieke bewoordingen werd herhaald! Bij de drie herhaalde prijsvragen uit de periode na 1877 was er in twee gevallen eveneens sprake van een lang interval; in 1924 greep de juridische faculteit te Utrecht terug naar een prijsvraag over de 'theorieën nopens waarde en prijsvorming' (nrs. 1251 en 1255) die zes jaar eerder voor het eerst was uitgeschreven. De geologen van dezelfde universiteit hadden het in 1909 nog bonter gemaakt door uit het archief een prijsvraag uit 1882 (nrs. 1441 en 1459) op te diepen,

waarin gevraagd werd een beschrijving te geven ‘van de samenstelling en van de wijze van ontstaan van de Rijndelta’. Wie zou daar ooit achterkomen, moet men gedacht hebben! De herhaling van de Amsterdamse prijsvraag over Gerhardus Johannes Vossius (1577-1649) was in 1959 een betere gedachte (nrs. 1833 en 1834): die resulteerde in de standaardbiografie over Vossius van de hand van Cornelis S.M. Rademaker.

Naarmate de inhoud van de prijsvragen zich meer en meer richtte op het lopende wetenschappelijke onderzoek, zal de keuze van de prijsvragen mede zijn afgestemd op de prijsvragenseries van de bekende wetenschappelijke genootschappen en instellingen, zoals de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, het Bataafsch Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam, het Provinciaal Utrechtsch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen, het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, en het Koninklijk Instituut c.q. de Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, inclusief de prijsvragen uit het legaat Hoeufft.¹⁰³ Een inhoudelijke vergelijking tussen de verschillende prijsvragenseries moet echter aan gespecialiseerde historici worden overgelaten. Hetzelfde geldt voor de vergelijking tussen de facultaire prijsvragenseries van de verschillende universiteiten. Zo kan het geen toeval zijn dat de universiteiten van Leiden en Amsterdam in 1884 complementaire wiskundige prijsvragen uitschreven over ‘de theorie der kromming van lijnen, die op een gebogen oppervlak kunnen getrokken worden, met de toepassing op de kromtelijnen der oppervlakken van den tweeden graad’ resp. ‘de eigenschappen en gedaante der krommen van de derde klasse’ (nrs. 415 en 1756). In 1892 was men zowel in Groningen als in Amsterdam zo onder de indruk van de nieuwste resultaten van het onderzoek der Duitse classici over de ‘Scriptores Historiae Augustae’, dat men aan dit thema een bijna identieke prijsvraag wijdde (nrs. 1036 en 1802). Van een ‘rolverdeling’ of taakverdeling die Groen in zijn studie over het wetenschappelijk onderwijs in Nederland heeft gesignaleerd, is op het eerste gezicht in de prijsvragenseries niets terug te vinden.¹⁰⁴

Latijn en Nederlands. Uiteraard waren de prijsvragen conform de academische traditie aan het begin van de negentiende eeuw nog volledig in het Latijn. Sterker nog: de prijsvragen waren mede bedoeld om de beoefening van het Latijn te bevorderen. In het Organiek Besluit werd deze doelstelling expliciet geformuleerd in de bepaling ‘dat onder het woord prijsvraag voor de letterkundige faculteit ook verstaan wordt zoodanig ander stuk van welsprekendheid of dichtkunde, als waarop van tijd tot tijd een prijs zal moeten gesteld worden om den Hollandschen roem in het vak der latijnsche welsprekendheid en dichtkunde, ook door dit middel, te schragen’ (art. 208). Een goed voorbeeld van een prijsvraag die volledig aan dit doel beantwoordde, was de opdracht uit 1824 van de Groningse universiteit om een Latijns heldendicht (*carmen heroicum*) te schrijven over de moed van de Groningers die de vijanden die hun stad in 1672 belegerden, terugsloegen (nr. 987). Deze prijsvraag werd gewonnen door Isaäc Peerlkamp (1803-?), later rector van de Latijnse school te Lochem en telg uit een beroemd geslacht van Latinisten.

Net als bij de colleges en de dissertaties kwam het Latijn als academische voertaal rond 1850 steeds verder onder druk te staan. De medische en wis- en natuurkundige faculteiten gingen hierbij voorop.¹⁰⁵ Neemt men de prijsvragen als indicator voor de omslag van het Latijn naar de landstaal, dan geniet de Leidse universiteit de eer in 1857 het voortouw te hebben genomen bij het aanbieden van een Nederlandse vertaling van een medische prijsvraag (nr. 216). Ook in de daaropvolgende serie (1860) kregen de medici een vertaling van de Latijnse prijsvraag aangeboden, maar in 1863 vond men dit blijkbaar niet meer nodig. De jaren nadien werd deze volgorde herhaald: in 1866 en 1869 weer Latijn-Nederlands en in 1872 weer alleen Latijn. In 1875 werd door de medici definitief afscheid genomen van het Latijn. Opmerkelijk genoeg was de Leidse letterenfaculteit de tweede faculteit waar het Latijn op haar retour raakte. Daar besloot men in 1860 om de prijsvraag over ‘de beteekenis

en den oorsprong van de naamsuitgangen der steden en dorpen in ons vaderland' (nr. 518) zowel in het Latijn als het Nederlands te redigeren. Voor de historische prijsvraag uit 1863 (nr. 520) en de filosofische en Indologische prijsvragen uit 1869 (nrs. 523 en 524) volgde men hetzelfde spoor, om ten slotte in 1872 te besluiten de prijsvraag over de geschiedenis van het Amsterdamse toneel (nr. 525) alleen in het Nederlands te publiceren. Wel bleef het Latijn in deze faculteit nog lange tijd in gebruik voor de klassieke talen en oude geschiedenis; de laatste Leidse letterenprijsvraag in het Latijn verscheen in 1911 (nr. 552). In 1872 hadden ook de juridische (nr. 133) en wis- en natuurkunde (nr. 408) faculteiten hun Latijnse prijsvragenperiode afgesloten; de theologische faculteit van Leiden publiceerde haar laatste prijsvraag (nr. 34) in het Latijn in 1875.

De Utrechtse universiteit volgde deze ontwikkeling op enige afstand. In 1870 zette de wis- en natuurkunde faculteit een eerste stap door het aanbieden van een natuurkundige prijsvraag (nr. 1434) in een paralleltekst Latijn-Nederlands. In 1873 en 1876 werd dit beleid voortgezet (nrs. 1435-1437), waarna in 1879 de definitieve keuze voor het Nederlands werd gemaakt. Die omslag gold in dat jaar voor alle faculteiten, met uitzondering van sommige prijsvragen van de classici. De laatste prijsvraag in het Latijn verscheen hier in 1933 (nr. 1573). In Groningen voltrok zich een vergelijkbare ontwikkeling, zij het dat men hier nooit gebruik heeft gemaakt van parallelteksten Latijn-Nederlands. De eerste Nederlandstalige prijsvragen verschenen ook hier in de faculteit wis- en natuurkunde (1871, nrs. 919 en 920); daarna volgden de faculteiten geneeskunde (1877, nr. 803 en 804), theologie (1880, nrs. 623 en 624), rechten (1880, nrs. 715 en 716) en wijsbegeerte en letteren (1880, nrs. 1027 en 1028). De laatste academische prijsvraag in het Latijn verscheen te Groningen in 1937 (nr. 1066)! De Gemeente-universiteit van Amsterdam publiceerde haar prijsvragen van het begin af in het Nederlands, met uitzondering van de prijsvragen over de klassieke wereld waarvoor tot 1916 (nr. 1814) nog vaak het Latijn werd gebruikt. Ten slotte mag niet onvermeld blijven dat twee academische prijsvragen bij uitzondering in het Frans werden gepubliceerd: in 1918 door de Gemeente-universiteit van Amsterdam (nr. 1815) en in 1951 door de Rijksuniversiteit Groningen (nr. 1074), in beide gevallen in de faculteit der letteren.¹⁰⁶

Achter al deze jaartallen en prijsvraagnummers gaan hoogleraren schuil die deze omslag van het Latijn naar het Nederlands hebben gestimuleerd of juist hebben willen afremmen. Wie in deze omslag een indicatie zoekt voor de verschuiving van de vormingsidealen van de negentiende-eeuwse universiteit, zal deze transformatie op meerdere niveaus moeten analyseren: het prijsvrageninstituut is daarvoor slechts een hulpmiddel. Ten slotte moet hier melding worden gemaakt van de opmerkelijke aantekening bij de prijsvragen die in 1954 door de Groningse universiteit werden uitgeschreven. Volgens deze aantekening werd het op prijs gesteld 'indien er bij de beantwoording naar wordt gestreefd een zuiver Nederlandse terminologie te bezigen'. Waarschijnlijk was dit een poging om het gebruik van Angelsaksische terminologie in de wetenschappelijke communicatie te verminderen of zelfs te gaan.

Publicatie der programmata. Was de keuze van de prijsvraagthema's gemaakt en was de redactie van de formulering voltooid, dan kon het *Programma certaminis literaria* ter perse worden gebracht. De vouwvellen of katernen werden daarna naar de zusteruniversiteiten en andere wetenschappelijke instellingen en naar de redacties van de lokale, provinciale en landelijke dagbladen en periodieken, inclusief de vakbladen, verstuurd,¹⁰⁷ en ook *ad valvas* publiek gemaakt. In februari 1816 besloten de curatoren van de Utrechtse universiteit om de uitgeschreven prijsvragen niet alleen te versturen, maar ook 'in deze stad in plano gedrukt aan de deuren van de Akademie en bij het Groot Auditorium' te laten aanplakken.¹⁰⁸ Deze publiciteit werd ondersteund en versterkt door het optreden van de rector tijdens zijn jaarlijkse rede of bij gelegenheid van de viering van de *dies natalis*, waar hij de studenten opriep om hun intellectuele krachten met de uitgeschreven prijsvragen te meten. Op termijn zorg-

den ook de *Annales academici* en de universitaire jaarboeken voor de nodige publiciteit.

Met zoveel 'exposure' zou men denken dat de reconstructie van de academische prijsvragen slechts de werklust van een simpele kopiïst vereist. In werkelijkheid blijken al deze bronnen incomplete series programma's op te leveren, en bieden zelfs de archieven van de eigen universiteiten (zie het hoofdstuk 'Archivalia') geen aaneensluitende prijsvraagreeksen. Ontbrekende of foutieve dateringen op de programma's leiden gemakkelijk tot verwarring.¹⁰⁹ In de secundaire bronnen verschenen de prijsvragen vaak met zetfouten, wat vooral bij de Latijnse teksten problemen opleverde.

Alle universiteiten kozen aanvankelijk de viering van de *dies natalis* als de ideale gelegenheid om het programma bekend te maken. In Leiden viel de *dies* op 8 februari, in Groningen op 10 oktober en in Utrecht op 26 maart (praktisch vertaald naar 'de derde dinsdag in september'). Al in 1849 werd in het toen gepubliceerde ontwerp voor een nieuwe Wet op het Hoger Onderwijs een poging tot uniformering gedaan door alle universiteiten in mei hun prijsvragenprogramma bekend te laten maken.¹¹⁰ In de hoger-onderwijswet van 1876 werd dit voorstel overgenomen, zodat de drie rijksuniversiteiten sindsdien in de regel hun programma op of rond 1 mei publiceerden. Pas in 1958 werd dit ritme doorbroken, toen Leiden besloot het programma van dat jaar al tijdens de diesviering in februari te presenteren. Al snel volgden ook de andere universiteiten hun eigen spoor, ook al omdat de WWO daartoe alle vrijheid bood. De universiteit van Amsterdam schreef haar prijsvragen aanvankelijk (1863-1870) uit in november; daarna een aantal jaren (1878-1882) in de eerste week van juli, om zich vervolgens jarenlang (1883-1931) te conformeren aan de landelijke situatie (1 mei). In 1932 koos men echter weer voor een afwijkende regeling en werd 15 september (1957-1960: 1 september) de vaste dag waarop het Amsterdamse prijsvragenprogramma wereldkundig werd gemaakt.

Van manuscript tot iudicium

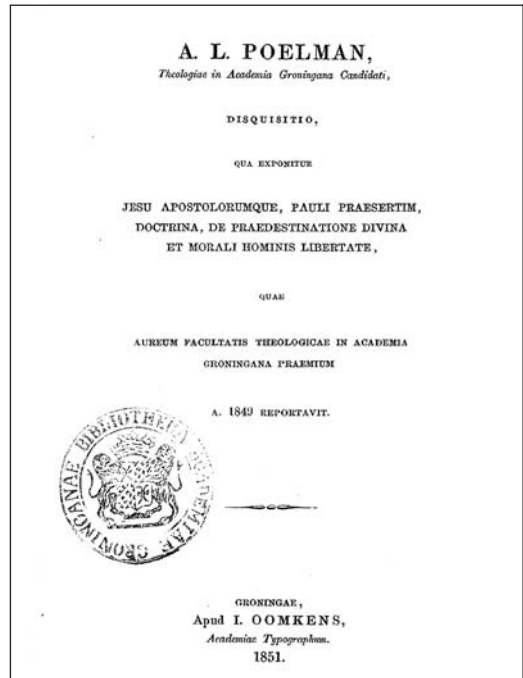
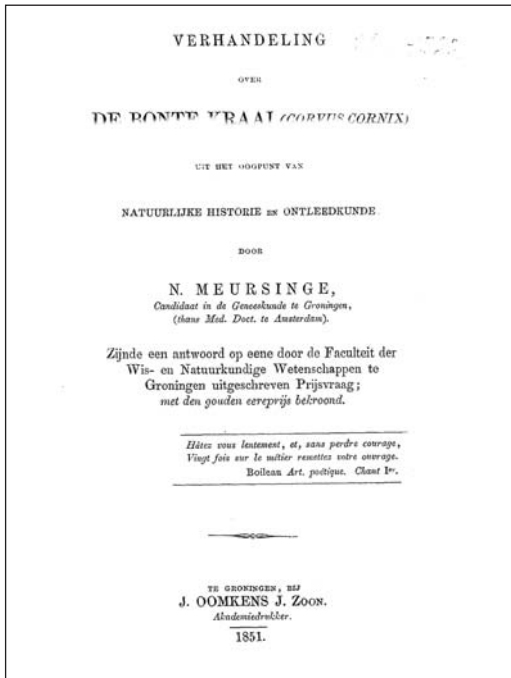
Bijna net zo belangrijk als de inhoud van de prijsvraag was de bepaling van de bijbehorende inzendtermijn. Hoeveel studenten zullen in de ruim anderhalve eeuw van het bestaan der academische prijsvragen met de kalender of studieagenda in de hand overwogen hebben om de uitdaging aan te gaan? Praktische bezwaren hebben de meeste studenten echter weerhouden ook daadwerkelijk aan de slag te gaan. Onder die bezwaren was de beschikbare tijd om de prijsvraag te beantwoorden niet de minst belangrijke. Slechts een enkele student bleek in staat zich bijna een jaar lang volledig af te zonderen om op hoop van zegen aan zijn prijsantwoord te werken. Het bekendste voorbeeld is Abraham Kuypers (1837-1920) die bijna een vol jaar dag en nacht werkte aan zijn (bekroonde) dogmenhistorische studie over de opvattingen van Johannes Calvijn (1509-1564) en Johannes à Lasco (1499-1560) over de kerk (nr. 614), maar deze inspanning moest bekopen met een langdurige periode van overspannenheid.¹¹¹ Voor de meeste andere studenten was de beantwoording van een prijsvraag een worsteling met de lopende studieverplichtingen en de verlokkingen van het gewone studentenleven. Ooit kreeg de Leidse theologische faculteit maanden vóór de inzenddatum een antwoord toegezonden, maar die verdween dan ook prompt met de aantekening 'barbare scripta est' in het archief (nr. 20). Vele studenten zullen bij de nadering van de *deadline* hun poging hebben opgegeven; anderen kozen ervoor om het prijsantwoord minder volledig in te leveren. In de brief waarmee hij zijn antwoord over de organische chemie (nr. 915) inleverde, maakte de student Herman H. Heys van Zouteveen (1841-1891) in 1866 openhartig melding van de premature staat van zijn verhandeling, met de verontschuldigende kanttekening dat 'de tijd van één jaar die we tot zamenstelling dezer verhandeling hebben gehad' te kort was geweest 'dan dat de zwakke krachten van een student voldoende zouden zijn daarin den zaak met genoegzame volledigheid te behandelen'.¹¹² Een student die in 1904 een poging had gedaan om de moeilijke prijsvraag over het *principium contradictionis* in de Hegeliaanse

filosofie te beantwoorden (nr. 1554), maar zijn antwoord op geen stukken na rond kreeg vóór de vastgestelde inzendtermijn, benaderde de jury op wel heel ludieke wijze door op 29 april 1904, pal voor de deadline van 1 mei, de secretaris van de Utrechtse universiteit een paar losse vellen toe te sturen met het volgende begeleidende briefje: ‘Deze wijsgeerige proeve worde U aangeboden als deel van een omvangrijker verhandeling. Het heeft den schrijver aan tijd ontbroken voor de volledig beantwoording van uwe wijsgeerige prijsvraag. Mocht deze studie – al roert zij het onderwerp uwer vragen in den kern aan – ontoereikend zijn om door u erkend te worden als een volledig antwoord, dan verzoekt de schrijver van deze studie u dezelfde prijsvraag voor het toekomend jaar te herhalen, wanneer zijn beantwoording de eenige is die bereiken mocht. Hij zou dan de gewenschte gelegenheid en aanleiding hebben een omvangrijker studie te voltooien!’¹¹³ De prijsvraag werd niet herhaald.

Inzendtermijn. De gebruikelijke inzendtermijn was één jaar. Voor de beantwoording van 60% van de 1.863 prijsvragen die door Leiden, Utrecht, Groningen en Amsterdam werden uitgeschreven, waren tussen de data van uitschrijving en inzending 350-380 dagen beschikbaar. Bij 38% van dit prijsvragencluster lag het aantal beschikbare dagen tussen de 240 en 350 dagen (9-11 maanden). Minder dan negen maanden is alleen voorgekomen bij de bijzondere prijsvragenemissie te Utrecht in 1844, toen men 7,5 maanden blijkbaar voldoende oordeelde voor de beantwoording. Door de eerder gesignaleerde verschuiving van de publicatie van het prijsvragenprogramma van 1 mei naar de dies van 8 februari, beschikten de studenten voor de Leidse prijsvragenseries van 1953, 1958, 1961 en 1965 over bijna drie maanden extra tijd. De Amsterdamse universiteit besloot in 1947 de inzendtermijn van de prijsvragen die een jaar eerder waren uitgeschreven met een jaar te verlengen, ‘wegens de moeilijke omstandigheden waaronder in de eerste jaren na de bevrijding moest worden gewerkt’. De eerder genoemde prijsvraag over het plooiën en vouwen van papier (nr. 1490) was blijkbaar zo moeilijk, dat hiervoor bij uitzondering een inzendtermijn van twee jaar werd vastgesteld. Voor de prijsvragen van de bijzondere universiteiten te Amsterdam en Nijmegen gold in bijna alle gevallen een inzendtermijn van anderhalf jaar.¹¹⁴

De dagen voor het verstrijken van de inzendtermijn, en vooral op de laatste dag, zal de secretaris van de universiteit die gewoonlijk als ontvanger fungeerde, met spanning naar de inkomende pakketten hebben gekeken. Wat na de vastgestelde termijn binnenkwam, kon reglementair niet meer in behandeling worden genomen. In feite werd er een procedurele fout gemaakt, wanneer een dergelijk antwoord toch naar de jury werd doorgestuurd om het vervolgens op formele gronden te laten afkeuren (nr. 911 en 1286).¹¹⁵ Een bijzondere situatie ontstond er rond het antwoord van de later bekende Leidse hoogleraar Jan ten Brink (1834-1901) over het toneelwerk van Gerbrand Adriaensz. Bredero (1585-1618). Het manuscript dat op 14 april 1857 vanuit zijn studieplaats Utrecht naar Groningen werd gestuurd, arriveerde daar enkele uren te laat, zodat het op formele gronden moest worden afgewezen. Toch werd het pakket doorgestuurd naar de jury, die vervolgens concludeerde dat het antwoord met een gouden medaille moest worden bekroond. De faculteit besliste daarop de gouden medaille te vervangen door een ‘buitengewoon eervolle vermelding’ en zo de overschrijding van de inzendtermijn (met ‘enkele uren’ voor een pakket dat van Utrecht naar Groningen moest worden gebracht!) alsnog te sanctioneren (zie nr. 1011).

Vormgeving en illustratie. Over de vorm waarin de antwoorden werden ingestuurd kan men een indruk krijgen door inspectie van de 242 manuscripten en typoscripten die in de universiteitsarchieven zijn bewaard gebleven (zie bijlage 4). Kwarto’s, octavo’s en folio’s; losse vellen, losse en genaaide katernen, schoolschriften, maar ook fraai gebonden boekwerken, al dan niet met sierlijke opschriften, kregen de jury’s onder ogen. De variatie in omvang was zo mogelijk nog indrukwekkender: van een paar losse velletjes tot hele stapels papier in

De zelfstandige uitgaven van de antwoorden op de prijsvragenseries van het Groninger hoogerlerarenfonds: links N. Meursinge's Nederlandstalige prijsverhandeling over de bonte kraai (prijsvraagnr. nr. 906) en rechts A.L. Poelmans verhandeling over de predestinatie en de morele vrijheid van de mens (prijsvraagnr. 610).

stevig omsnoerde omslagen of een serie genummerde banden. Uiteraard waren de ingezonden antwoorden meestal handgeschreven; het gebruik van een typemachine werd voor het eerst pas in 1917 aanbevolen door de Leidse universiteit. Sindsdien kozen de studenten steeds vaker voor het 'tikschrift', wat bovendien het voordeel bood dat met behulp van carbonpapier gelijktijdig een kopie voor het eigen archief kon worden gemaakt. Om de anonimiteit van de inzender te waarborgen bepaalde het Organiek Besluit dat de inzender zijn verhandeling 'door een andere hand' moest laten opstellen. Uiteraard is deze bepaling, die na de invoering van de Wet op het Hoger Onderwijs (1878) veelal een dode letter was en door het gebruik van de typemachine overbodig werd, van belang met het oog op de identificatie van de bewaard gebleven manuscripten! De leesbaarheid van de handschriften vertoont een grote variatie. De meeste antwoorden werden in een keurig handschrift aangeboden, maar sommige waren slechts met grote moeite leesbaar. Bij uitzondering werden manuscripten ingestuurd die als onleesbaar ter zijde moesten worden gelegd (nrs. 37 en 38, beide van één hand).

Sommige manuscripten waren prachtig geïllustreerd met aquarellen en al dan niet ingekleurde pentekeningen (zie nr. 379), en in latere jaren ook met foto's, of gingen vergezeld van kunstig vervaardigde preparaten. De Leidse student zoölogie Henri W. de Graaf (1856?-?) voorzag in 1879 zijn verhandeling over de geslachtsorganen bij de bastaardspinnen (*Phalangita*) van niet minder dan 32 platen met daarop 113 gekleurde tekeningen die 'van zulk een meesterlijk gehalte [waren] dat men ze gerust als onovertreffbaar kan bestempelen' (nr. 412). Helaas werd de moeite om de inzending te illustreren lang niet altijd beloond: een anoniem gebleven student die aan zijn verhandeling over het optisch vermogen van decerebreerde vogels 16 foto's, 4 microfoto's en 17 platen toevoegde, kon de jury in 1930 toch niet

overtuigen (nr. 258). Zijn Utrechtse evenknie Hugo F. Nierstrasz (1872-1937) won in 1898 de gouden medaille door zijn verhandeling over ‘de meest primitieve weekdieren’ te voorzien van ‘zeer talrijke, voortreffelijk uitgevoerde mikroskopische preparaten’ (nr. 1450).

De taal van de prijsantwoorden. Voor de taal waarin de prijsantwoorden moesten worden aangeboden, maakte de wetgever geen uitzondering: net als voor de prijsvraagteksten was ook hier uitsluitend het gebruik van Latijn toegestaan. Al in 1816 werd dat de schrijver van een antwoord in het Frans (nr. 267) pijnlijk duidelijk toen zijn inzending op grond van deze verkeerde taalkeuze werd afgewezen.¹¹⁶ In de ‘buitenwettelijke’ periode 1843-1850 werd de verplichting tot het gebruik van het Latijn als snel doorbroken, bijvoorbeeld in het geval van Jan H. Croockewit Hzn (1874-1919) wiens Nederlandstalige verhandeling over de scheikunde in 1845 door de Utrechtse hoogleraren met goud werd bekroond (nr. 1416). Drie jaar later gaf het Groningse hooglerarencollege voor haar prijsvraag over de bonte kraai (nr. 906) toestemming om deze vraag in het Nederlands te beantwoorden. In 1850 gaf de Utrechtse universiteit eenzelfde permissie voor de beantwoording van de medische prijsvraag (nr. 1303), van één van beide biologische prijsvragen (nr. 1420 over botanie; de vraag over de zoölogie verlangde een antwoord in het Latijn!), van één van de twee juridische (nr. 1207 over belastingrecht) en van één van de twee letterkundige en wijsgerige (nr. 1520 over filosofische ethiek) prijsvragen. In Leiden werd in 1851 aangegeven dat de beide wis- en natuurkundige prijsvragen (nrs. 393 en 394) zowel in het Latijn als het Nederlands mochten worden beantwoord;¹¹⁷ bij de medische prijsvraag (nr. 214) klonk eenzelfde toestemming nogal zuinig: ‘si scriptori necesse visum fuerit’. Opvallend is dat Utrecht het daaropvolgende jaar het voorbeeld van die voorzichtigheid volgde en bij de medische wis- en natuurkundige vragen noteerde dat ze in het Latijn en ‘*zoo noodig* (curs. v.L.) in ‘t Hollandsch’ mochten worden beantwoord. In de jaren daarna verschenen er prijsvragen waarbij de taal van het antwoord niet ter keuze stond, maar dwingend werd voorgeschreven: het Amsterdamse atheneum c.q. de Amsterdamse universiteit verlangde voor de prijsantwoorden (met uit uitzondering voor de thema’s van de classici) Nederlandse antwoorden; in Groningen gold die eis voor de prijsvragenserie van 1883. Inmiddels was bij alle universiteiten de formulering gangbaar geworden dat de prijsvragen beantwoord moesten worden ‘in de taal waarin de prijsvraag was gesteld’. Behalve bij het eerder genoemde prijsantwoord uit 1816, waren er nog ten minste twee andere prijsvragen waarbij de Franse taal aan de orde was: in 1905 zag Willem van der Molen (1880-?) zijn Franstalige verhandeling over de epische cyclus van ‘Guillaume d’Orange’ met goud bekroond worden (nr. 1044), en in 1926 bepaalde de Leidse universiteit dat men op de prijsvraag over ‘de geschiedenis van den ‘*passé défini*’, in het gesproken en geschreven Fransch en zijn dialecten, en in het Provençaalsch’ bij uitzondering ook in het Frans mocht antwoorden (nr. 562).

Aantallen inzendingen. De belangstelling van de studenten voor de academische prijsvragen, uitgedrukt in het aantal ingezonden antwoorden, laat zich niet exact kwantificeren. Vele malen volstond de rector in zijn oratie bij de overdracht van het rectoraat met de mededeling wie de gelukkige prijswinnaar of prijswinnaars waren, of dat er niemand kon worden gelauwerd, zonder te vermelden of en hoeveel antwoorden er waren binnengekomen. Bij 57 van de 1.863 Leidse, Groningse, Utrechtse en Amsterdamse prijsvragen lukte het (vooralsnog) niet daarover zekerheid te krijgen, zodat het aantal inzendingen voor deze prijsvragen gelijk is gesteld aan het aantal prijswinnaars. In totaal bleven er 988 (53%) prijsvragen onbeantwoord: ruwweg een kwart daarvan dateert uit het tijdvak 1815-1876; de helft uit de daaropvolgende gelijke periode (1877-1938) en een kwart uit de jaren na 1938. Deze duidelijke daling van de animo om academische prijsvragen te beantwoorden wordt verder gespecificeerd in tabel 4 en 5.

Tabel 4. Het aantal ingezonden (bekroonde én niet bekroonde) antwoorden op de prijsvragen van de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam, per historische periode (zie tekst), met tussen haken het gemiddelde aantal ingezonden antwoorden per prijsvraag (vgl. tabel 2).

	Leiden	Groningen	Utrecht	Amsterdam	Totalen
1815-1842	308 (1,4)	195 (1,3)	243 (1,7)	-	746 (1,5)
1843-1850	11 (0,6)	12 (1,0)	15 (0,8)	-	38 (0,8)
1851-1876	59 (0,8)	61 (1,0)	70 (1,0)	16 (0,8)	206 (0,9)
1877-1945	83 (0,4)	95 (0,4)	93 (0,4)	88 (0,5)	359 (0,4)
1946-1960	7 (0,2)	15 (0,3)	13 (0,2)	13 (0,3)	48 (0,2)
1961-1968	2 (0,1)	-	-	3 (0,2)	5 (0,1)
Totalen	469 (0,8)	378 (0,8)	434 (0,8)	120 (0,5)	1.402 (0,8)

Tabel 5. Het aantal ingezonden (bekroonde én niet bekroonde) antwoorden op de prijsvragen van de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam, ingedeeld per faculteit(*) en per historische periode(**), met tussen haken het gemiddelde aantal ingezonden antwoorden per prijsvraag (vgl. tabel 3).

	1815-1842	1843-1876	1877-1945	1946-1968	Totaal
Theologie	135 (1,9)	54 (1,3)	66 (0,4)	15 (0,4)	270 (0,8)
Rechten	111 (1,6)	63 (1,0)	88 (0,5)	7 (0,2)	269 (0,8)
Geneeskunde	80 (1,1)	23 (0,6)	94 (0,6)	9 (0,3)	206 (0,7)
Wis- en natuurkunde	222 (1,1)	51 (0,7)	54 (0,3)	4 (0,1)	331 (0,7)
Letteren en wijsbegeerte	198 (2,0)	53 (0,9)	52 (0,3)	10 (0,3)	313 (0,9)
Totalen	746 (1,5)	244 (0,9)	354 (0,4)	45 (0,2)	1.389 (0,8)

(*) De faculteiten die in de twintigste eeuw werden opgericht (met in totaal dertien inzendingen), zijn buiten beschouwing gelaten.

(**) In deze tabel zijn de tijdvakken 1843-1850 en 1851-1876, en 1946-1960 en 1961-1968 geclusterd.

Was de verhouding van het aantal beantwoorde en uitgeschreven prijsvragen tijdens de eerste decennia van het prijsvrageninstituut nog 2:3, aan het begin van twintigste eeuw was dit gedaald tot 2:5 en in de naoorlogse periode tot 1:5 prijsvragen. Tijdens de eerste decennia was de respons in de alfa-faculteiten bijna tweemaal zo groot als in de beta-faculteiten; daarna vlakke het verschil sterk af. In de wis- en natuurkunde faculteit taande de belangstelling om prijsvragen te beantwoorden het snelst, terwijl in de faculteit geneeskunde nog lange tijd relatief veel animo bleef bestaan. De gesignaleerde daling om prijsvragen te beantwoorden is nog dramatischer wanneer men rekening zou houden met de aantallen studenten voor wie de prijsvragen een uitdaging had kunnen zijn, en met de sterke stijging van hun aantal in de loop der jaren.¹¹⁸ Dit verband werd in 1887 ook gelegd door de Amsterdamse rector in zijn kanttekening dat van de 700 juridische en duizend medische studenten in Nederland niemand zich geroepen had gevoeld zich te wijden aan de beantwoording van de prijsvragen uit die vakgebieden.¹¹⁹

Met uitzondering van de Utrechtse prijsvraag uit 1936 over ‘de nietigheid van een besluit der algemeene vergadering van aandeelhouders eener naamloze vennootschap’ (nr. 1262), waarop vijf antwoorden binnenkwamen, dateerden alle prijsvragen met vijf antwoorden of meer uit de periode onder het Organiek Besluit. Op dertien prijsvragen uit deze periode kwamen vijf antwoorden binnen;¹²⁰ vijf prijsvragen scoorden met zes antwoorden,¹²¹ en drie prijsvragen met zeven antwoorden.¹²² De lijst met meest beantwoorde prijsvragen wordt aangevoerd door twee prijsvragen uit de Utrechtse faculteit der letteren en wijsbegeerte: een

uit 1825 over de toestand van de Europese volkeren aan het einde van de elfde eeuw en de 'heilige oorlogen' die in de twaalfde en dertiende eeuw werden gevoerd, waarop acht antwoorden binnenkwamen (nr. 1501), en een uit 1833 over Pericles (495-429 vóór Chr.) die door negen studenten werd beantwoord (nr. 1509).

Jurering. De ingekomen antwoorden werden door de betrokken hoogleraren van de faculteit die ook de prijsvraag had aangeleverd, op hun merites beoordeeld. Of die procedure in alle opzichten zuiver was, en bevoordeling of subjectieve jurering uitsloot, was volgens sommigen zeer de vraag. Niet zonder reden had Minister Heemskerk in zijn wetsontwerp (1868) de bepaling opgenomen, dat de beoordeling van de antwoorden voortaan moest geschieden door de faculteiten van de beide andere hogescholen die niet bij de uitschrijving van de desbetreffende prijsvragen betrokken waren geweest. Bij 'verschil van gevoelens tusschen de beoordelaars' zou een hoofdelijke stemming moeten worden gehouden, waarbij de stem van de voorzitter doorslaggevend zou zijn in het geval de stemmen zouden staken.¹²³ Maar ook na de invoering van de Wet op het Hoger Onderwijs van 1876 handhaafden de universiteiten de bestaande regeling.

Slechts een enkele keer bieden de archiefdossiers een kijkje op de feitelijke gang van zaken, waarbij meestal drie juryleden geacht werden tot een gezamenlijk standpunt te komen en daarvan verslag te doen in het judicium dat aan de senaat werd overhandigd.¹²⁴ Gewoonlijk werden deze facultaire judicia daarna weer geredigeerd om ze als één geheel te kunnen presenteren. Een uitzonderlijke situatie ontstond in 1860 rond de jurering van de medische prijsvraag van de Groningse universiteit over de functie van de lever (nr. 797). Op die prijsvraag zond de Amsterdamse student Friedrich Ph. Kuthé (1839-1896) een verhandeling in, waaraan door de Groningse jury een eervolle vermelding werd toegekend. Zoals gebruikelijk volgde een oproep in de dagbladen waarin de schrijver werd verzocht om de faculteit toestemming te geven zijn identiteit te onthullen, maar deze oproep bleef onbeantwoord. Ongetwijfeld tot grote verrassing van de jury verscheen kort daarna in het *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* een artikel op naam van Kuthé, getiteld 'Over de functie van de lever' en voorzien van een introductie van Kuthé's leermeester, de fysioloog Adriaan Heynsius (1831-1885). Die verklaarde dat Kuthé zich niet bij het oordeel van de jury had neergelegd, maar zijn werkstuk aan Heynsius had aangeboden, die na lezing overtuigd was geraakt van de wetenschappelijke waarde van het stuk en dit door nog twee andere deskundigen had laten bevestigen. Het gehele prijsantwoord verscheen nu, nog vóór de *dies natalis* van de Groningse universiteit waar de uitkomsten van de prijsvragenserie van 1859 openbaar werden gemaakt, integraal en ongewijzigd in het *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde*. Ná de Groningse diesviering kreeg de affaire een vervolg, toen Heynsius' collega te Groningen, de minstens even befaamde fysioloog Izaäk van Deen (1804-1869) in hetzelfde tijdschrift uit het judiciumrapport de passage citeerde over Kuthé's inzending, wat nu dus tevens een beoordeling was van een artikel dat de redactie met zoveel ophef in haar tijd-

UITNOODIGING

Ter beichtiging onzer nieuwe afdeling:

RIJ-COSTUUMS (Ready made)	SPOREN	RIJ-DASSEN
ZWEEPIJES	RIJ-CAPS	RIJ-HANDSCHOENEN etc.
vanaf / 1.50	vanaf / 2.50	vanaf / 1.95
RIJ-SPELDEN	RIJ-CAPS	RIJ-HANDSCHOENEN etc.
vanaf / 0.45	/ 2.50	/ 3.90 (alsbete palm)
ROK- en SMOKING-COSTUUMS (Ready made)		/ 39.50
GABARDINE-REGENJASSEN		/ 19.50
LEDEREN JASSEN		/ 29.50 / 45.00

Hollandsch en Engelsch fabriek. Gegarandeerde pasvorm.
Vraagt onze wereldberoemde 100.000 K.M. FORD-HANDSCHOENEN / 2.50 (zie Ford-Showroom, Arcade Carlton Hotel)

INRUUILEN oude handschoenen, onverschillig welk fabriek, a / 0.50 per paar.

Ontvangen nieuwe collecties JOSEF E. WARD-HOEDEN (zuiver haarvel):

ROK- en SMOKING-OVERKEMDEN	/ 3.90 en / 4.90
WITTE VESTEN	/ 4.90
WITTE SLOKKOUSSEN	/ 3.50
ZEFIR-OVERKEMDEN	/ 3.90 en / 4.90
DASSEN (zuiver zijde)	/ 1.25 en / 1.95
SORKKEN (4 X versterkt)	/ 0.95 en / 1.35

WOLLEN WINTER ONDERKLEEDING:

JAEGER PANTALONS 100% wol	/ 3.50
JAEGER HEMD-BORSTROK 100% wol	/ 3.50

Wegens zeer scherpe calculatie prijzen uitsluitend netto à contant.
INTERNATIONALE NOUVEAUTÉ'S.

PRIJSVRAAG.

Wij verzoeken den lezer een antwoord in te zenden op de volgende vragen:

1. Hoe vestigen wij op de meest origineele en economische wijze de aandacht op onze sedert jaren gevestigde zaak.
2. Op welke wijze kunnen wij onzen omzet spoedig belangrijk vergrooten.

Antwoorden worden gaarne ingewacht vóór 1 November a.s., Vijzelstraat 17, Amsterdam-C.

Iedere inlander ontvangt een praktisch geschenk.
De intenders der adviezen welke wij voor onze zaak met succes in toepassing kunnen brengen, ontvangen een geschenk naar keuze een bedrag van f 25.— niet te boven gaand.

Firma Jb. ROLFF
VIJZELSTRAAT 17, tegenover Carlton Hotel
HET HUIS MET DE BOORDEN
FRITS ROLFF.

Advertentie in *Propria cures* 46 (1934-1935) 7, waarin een ondernemer inspeelt op de belangstelling voor academische prijsvragen onder de Amsterdamse studenten.

schrift had opgenomen.¹²⁵ Dat *judicium* c.q. commentaar loog er niet om: naast lof voor de ijver en het doorzettingsvermogen van de auteur, wat voldoende was om aan de verhandeling het predicaat ‘eervol’ mee te geven, constateerde de jury een geheel foutieve opvatting over de chemie van de glycogenese en een volslagen onbegrip van de foetale fysiologie, wat doorslaggevend was geweest bij de beslissing om geen gouden medaille toe te kennen. De wetenschappelijke dissidenten die hier op verrassende wijze aan het licht kwamen, zullen ongetwijfeld ook bij andere prijsvragen aan de orde zijn geweest. Hoeveel onrecht is jonge onderzoekers aangedaan, die na een vol jaar toegewijde arbeid aan de beantwoording van een prijsvraag, hun inzending met enkele pennenstreken naar de vergetelheid zagen verwezen? Maar ook omgekeerd: hoeveel gouden medailles zijn er toegekend aan verhandelingen die volstrekt niet voldeden aan de wetenschappelijke standaard van hun tijd? Wat Heynsius enthousiast met een gouden medaille had willen bekronen, was voor Van Deen niet meer dan een marginale bijdrage die meer op grond van de inspanningen van de auteur dan vanwege de kwaliteiten van het antwoord een loffelijke vermelding verdiende.

De inventarisatie van de *judicia* was vele malen problematischer dan de evenmin probleemloze inventarisatie van de *programmata*. De meeste *judicia* werden als drukwerk verspreid, zonder dat daarvan in de universitaire archieven doorlopende series zijn verzameld. Zolang de juryrapporten aan het slot van de diesrede integraal werden voorgelezen, vindt men ze vaak (maar lang niet altijd!) terug in de *Annales academici* en in de universitaire jaarboeken. Om de tekst van de redevoering niet te veel te verstoren, zag men niet zelden af van integrale publicatie, en zocht men zijn toevlucht tot een verkorte weergave in de voetnoten, of werd er een verwijzing opgenomen naar een publicatie elders in deze academische organen. Over de jurering van sommige prijsvragen was alleen informatie te vinden in de studenten Almanakken, de plaatselijke dagbladen, de vaktijdschriften (zoals de uitvoerige rapportages in het *Theologisch tijdschrift*, het *Nederlandsch jaarboek voor rechtsgeleerdheid en wetgeving* en het *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde*) en vooral ook de *Verslag[en] van het Hooger Onderwijs*. Voor de vakwetenschappelijke c.q. wetenschapshistorische bewerking van de prijsvragen zijn deze *judicia* uiteraard onmisbaar.

De omvang van *judicia* vertoont een grote variatie. Soms waren het korte mededelingen en soms lijvige documenten, waarin de jury het betoog van de inzenders op de voet volgde en voorzag van commentaar. Gewoonlijk werd ook enige aandacht besteed aan de compositie en aan het taalgebruik van de inzender, waarbij de kwaliteit van het Latijn het gebruikelijke kritiekpunt was. Een apart punt van kritiek betrof de literatuurkennis van de auteurs, die vaak onvoldoende bleek te zijn of gebaseerd op verouderde of achterhaalde bronnen. Als voorbeeld van zo'n *judicium* kan het commentaar worden geciteerd op het antwoord dat de Groningse theologische faculteit in 1884 ontving op haar vraag naar ‘eene vergelijkende beoordeeling’ van twee Bijbelvertalingen (nr. 625). De jury oordeelde het manuscript zowel qua vorm als inhoud gebrekkig, en constateerde dat die gebreken niet alleen voortvloeiden ‘uit onnauwkeurigheid in het denken en veelvuldig gemis van logischen gedachtegang, maar ook uit zeer onvolledige en oppervlakkige studie, die de schrijver van de hem ten dienste staande bronnen over de kritische, exegetische en aesthetische eischen voor eene Bijbelvertaling had ondernomen’. In een tweede antwoord op dezelfde vraag bleek de auteur geen onderscheid te maken ‘tussen de eisen voor een Bijbelverklaring en een Bijbelvertaling’. De collega's in de juridische faculteit noteerden in hetzelfde jaar in hun *judicium* over het ingekomen antwoord op de vraag ‘of en in hoeverre de ondernemer bij de wet verantwoordelijk moet worden gesteld voor ongelukken, tijdens den arbeid, den werkman overkomen’ (nr. 717) dat zij in dit werkstuk geen spoor van een systematische indeling hadden aangetroffen, dat ‘een regelmatig historisch onderzoek’ bijna volledig ontbrak en van de literatuur slechts vluchtig was kennis genomen.

De categorie van de eervolle vermeldingen was, buiten de wettelijke regeling, vrijwel direct na het begin van het prijsvrageninstituut ontstaan uit de behoefte van de jury's aan een tussencategorie. Tussen de gouden medaille en een afkeurend *judicium* gaapte blijkbaar een te grote kloof. Men had zich echter veel problemen kunnen besparen door zich aan de tweedeling te houden. Niet alleen volgde er op de toekenning van een eervolle vermelding een omslachtige procedure om toestemming te verkrijgen om de naam van de inzender te mogen noemen, maar ook was het lang niet altijd duidelijk hoe eervol de toekenning eigenlijk was. Eervolle vermeldingen die waren toegekend op grond van het resultaat van de loting tussen twee prijsantwoorden die de gouden medaille verdienden, waren van een andere orde dan de loffelijke vermeldingen die bedoeld waren om ijverige studenten niet al te veel te ontmoedigen. Soms koos de jury ervoor om een antwoord af te wijzen, maar dan wel in zodanige bewoordingen dat de vraag rijst waarom hier geen eervolle vermelding mogelijk was. Zo moet het voor Hendrik N. Muntendam (1829-1850) een schrale troost zijn geweest om te horen dat zijn antwoord was afgekeurd, maar dat de jury niet aarzelde hem 'eene zeer bemoedigende beoordeling van zijn werk' te geven (nr. 25). Onduidelijk was ook de oproep van de Leidse jury die in 1828 geen gouden medaille durfde toekennen aan een prijsantwoord over Plato's dialoog *Gorgias*, maar wel een oproep deed aan de inzender om zich bekend te maken, zodat hij op aanwijzingen van de faculteit zijn verhandeling kon afmaken (nr. 488). Of het daarna wel bekroond zou worden, kon men uit de oproep niet afleiden. De schrijver besloot daarop wijselijk anoniem te blijven.

*Tussen *judicium* en *laudatio**

Zodra was het *judicium* gereed of de senaat besloot tot toekenning van de voorgestelde distinctieven: een gouden of zilveren medaille of een eervolle vermelding, ook wel loffelijke vermelding geheten. Aanwijzingen dat de senaat ooit van het voorstel in het juryrapport is afgeweken, zijn er niet. De meeste juryrapporten werden trouwens in finale vorm gepresenteerd, dat wil zeggen compleet met de namen van degenen aan wie een medaille of eervolle vermelding was toegekend.

Bekroningskwesties. Wel moest de senaat regelmatig een lastige beslissing nemen over de bekroning van prijsvragen waarop meerdere antwoorden waren ingekomen die volgens de jury een gouden medaille verdienden. Aanvankelijk was het in zulke situaties gebruikelijk om door het lot de winnaar van de gouden medaille te bepalen, waarna de auteur van het andere bekroonde antwoord, en in één geval zelfs de auteurs van de twee andere antwoorden (nr. 17), zich tevreden moest(en) stellen met een eervolle vermelding (nrs. 370 en 474) of een 'accessit', waarmee een zilveren medaille bedoeld zal zijn (nr. 480). Bij de herziening van de prijsvragenregeling in 1836 werd aan deze onbillijke situatie een einde gemaakt door de bepaling dat 'ingeval van loting, bij gelijke waarde van twee prijsverhandelingen, [...] de verliezende eene zilvere medaille [zal] bekomen, op welke zal worden vermeld dat de prijs verdeeld is'.¹²⁶ Onder de Wet op het Hoger Onderwijs van 1876, waarin geen nadere regeling van de jurering en prijstoekenning was opgenomen, kwam de kwestie als gevolg van het kleine aantal inzendingen zelden meer voor. In 1914 liet de jury van de medische faculteit te Utrecht in haar *judicium* over twee uitstekende antwoorden op de prijsvraag over de spiercontractie (nr. 1725) weten, 'dat zij niet in staat [was] aan de Faculteit haar keuze op een der beide zoo verdienstelijke inzenders te bepalen. Naar hare meening is de eenige billijke oplossing, dat beiden [...] voor bekroning met den gouden eerepenning worden voorgedragen'. Met dit voorstel ging de faculteit akkoord. Eenzelfde dilemma deed zich voor in de juridische faculteit te Utrecht bij de beoordeling van twee antwoorden op de prijsvraag over 'de nieuwere theorieën omtrent de rechtsvorming' (nr. 1258). Beide antwoorden kwamen voor bekroning in aanmerking, maar 'welk van beide het beste was, liet zich moeielijk bepalen;

beider opzet was daartoe te zeer van uiteenlopenden aard [...] Zonder onbillijkheid kon tusschen beide, elk in zijne soort verdienstelijk, geen keuze worden gedaan', zo meldde het juryrapport. Op basis van dit *judicium* besloot de faculteit beide antwoorden met een gouden medaille te bekronen.

Een tweede probleem waarmee de jury's in de loop der jaren te maken kreeg, waren de prijsantwoorden die meer dan één auteur bleken te hebben. Eénmaal (1930) bleken er op het naambriefje zelfs drie schrijvers te staan. De jury van de medische faculteit te Leiden besliste toen deze namen niet bekend te maken, 'daar het onmogelijk is uit te maken, in hoeverre het aandeel van elk der drie studenten recht zou geven op een eervolle vermelding' (nr. 258). Met auteursduo's werden de jury's vaker geconfronteerd. In 1885 had de jury van de Utrechtse faculteit geneeskunde geen bezwaar aan beide schrijvers van het enige ingezonden antwoord een eervolle vermelding toe te kennen (nr. 1322). Hun Groningse collega's daarentegen besloten in 1907 de twee auteurs die verantwoordelijk bleken te zijn voor het met goud bekroonde antwoord, met lege handen te laten staan (nr. 824). In 1922 nam de Utrechtse jury van opnieuw de medische faculteit (waar samenwerking tussen studenten blijkbaar gemakkelijker dan bij andere faculteiten werd gerealiseerd) eenzelfde besluit, voorzien van een fraai geformuleerde motivatie om de schrijvers de eervolle vermelding te onthouden. 'Het aandeel van ieder in de verdiensten van deze arbeid af te wegen', oordeelden zij 'eene onmogelijkheid. En aan beiden tezamen één ongedeeld diploma uit te reiken, is bezwaarlijk [...] Een dergelijk ongedeeld bezit [zou] wellicht de harmonie voor een veel belovende samenwerking in de toekomst gevaar doen lopen' (nr. 1346)! In Amsterdam was in een vergelijkbare situatie juist voor een eervolle vermelding gekozen, omdat - zoals de rector het in zijn diesrede formuleerde - de uitreiking van twee gouden medailles voor één prijsantwoord reglementair verboden was, en de universiteit geen medailles kon uitreiken 'waarvan de helft aan den een en de wederhelft aan een ander zou toebehooren' (nr. 1755). Onder de oude regeling van het Atheneum van Amsterdam was een eervolle vermelding overigens reglementair onmogelijk (zie nr. 1794).

Naambriefjes en motto's. Die namen van de inzenders kon men alleen te weten komen door opening van de verzegelde naambriefjes 'met dezelfde spreuk van boven onderscheiden, waarmede de verhandeling geteekend is'.¹²⁷ Behalve de naam moest ook 'het adres des schrijvers' op het naambriefje worden vermeld. De keuze van zo'n spreuk - ook wel *motto* of *symbolum* genoemd - zou een nadere studie waard zijn. Vaak ging het om een bekend gezegde of een bekende uitdrukking in een van de klassieke of moderne talen, maar behalve de Latijnse, Griekse, Nederlandse, Duitse, Engelse en Franse teksten waren er ook motto's in het Hebreeuws, uiteraard vooral ontleend aan het Oude Testament, en een enkele keer zelfs in het Arabisch.¹²⁸ Favoriet was het motto 'in magnis voluisse sat est'. Sommige motto's waren kort en krachtig, sommige enkele regels lang en cryptisch van inhoud. In bijlage 4 zijn de motto's genoteerd van de verhandelingen die in de archieven bewaard zijn gebleven: die opsomming kan men beschouwen als een bloemlezing.

De bepaling dat het antwoord 'door een andere hand' moest worden opgesteld, moest de identiteit van de inzender helpen verbergen. Mocht na opening van het naambriefje blijken, 'dat de verhandeling door den steller zelve in schrift was gebracht', dan had dit volgens het Organiek Besluit tot gevolg dat de inzender het recht op de prijs 'onmiddellijk' verloor (art. 210). De opening van de naambriefjes was een spannend moment, althans wanneer men uit de tekst zelf of uit de voorbereidingen - bijvoorbeeld door het gebruik van instrumentarium of van laboratoriumfaciliteiten - niet al eerder op indirecte wijze toch op de hoogte was van de identiteit van de inzender. Een goed voorbeeld daarvan was de observator astronomicus van de Utrechtse universiteit Gerhard R. Fockens (1810-1870), die in zijn verhandeling over de bepaling van de geografische breedte de bijzonderheden noteerde over het intensieve

gebruik van het kostbare instrumentarium van de Utrechtse sterrenwacht, een privilege dat nooit aan anderen zou zijn toestaan.¹²⁹ In 1931 constateerde de Utrechtse jury die het antwoord op de medische prijsvraag over de voedingsstoffen (nr. 1352) beoordeelde, dat de schrijver (Adriaan C.M. Lips, 1907-1990) 'bij de voorbereiding en de uitwerking der proeven' de beschikking had gehad over 'eenige deskundige hulp, die overigens voor den gang van het onderzoek noodzakelijk was'. Na nauwkeurig onderzoek was gebleken dat deze hulp 'slechts van ondergeschikten aard' was geweest en dat 'het karakter van het antwoord als zelfstandig werk' niet was aangetast. De identiteit van de schrijver lijkt ook hier dus op voorhand al bekend te zijn geweest.¹³⁰

Tot de uitzonderlijke gevallen behoorde de inzending zónder naambriefje waarmee de theologische faculteit te Utrecht in 1913 te maken kreeg (nr. 1150). Men deed nog een poging om 'door oproeping in de dagbladen de onbekende schrijver te nopen, dit verzuim te herstellen', maar zonder resultaat, zodat het antwoord moest worden afgekeurd. Tweemaal is het voorgekomen dat de inzenders hun naam openlijk op het antwoord vermeldden. In 1840 oordeelde de jury van de medische faculteit te Utrecht dat deze fout moest worden bestraft door de toekenning van de gouden medaille te wijzigen in een eervolle vermelding (nr. 1299). De Groningse faculteit der godgeleerdheid daarentegen was in 1955 strenger, en besliste in eenzelfde situatie dat het antwoord moest worden afgekeurd (nr. 672).

In het geval aan de inzender een eervolle vermelding was toegekend, ging aan de onthulling van diens identiteit een procedure vooraf waarbij men via de dagbladen een oproep deed zich te melden en toestemming te verlenen om de enveloppe te openen. Van de 345 antwoorden die 'eervol' werden onderscheiden, konden op die manier 325 namen publiek worden gemaakt. De naambriefjes van degenen van wie het antwoord door de jury was afgekeurd, of die aan de oproep, soms zelfs herhaalde oproep om zich bekend te maken, geen gehoor hadden gegeven, moesten tijdens de zitting van de senaat waarin over de prijsvragen werd beslist, 'met kaars en spons' worden verbrand. De Amsterdamse rector Hajo Brugmans (1868-1939) gaf in 1927 een wel heel plastische beschrijving van dit ritueel, toen hij meldde dat de naambriefjes van twee antwoorden 'die gewogen en te licht bevonden werden' door hem 'plechtig ten vure (waren) gedoemd', wat hem het schouwspel van 'een aangrijpend geestelijk auto-da-fé' had opgeleverd.¹³¹ Uit het feit dat in de archieven nog zoveel (geopende) naambriefjes zijn terug te vinden, blijkt wel dat men zich lang niet altijd aan deze regel heeft gehouden. Dankzij de fouten die tijdens de procedure werden gemaakt en dankzij de 'illegaal' bewaarde naambriefjes en brieven van inzenders die over de uitslag corresponderden kon de identiteit van dertien inzenders van eervol bekroonde of afgekeurde antwoorden alsnog worden achterhaald.

Hoe vaak heeft de senaat verrast, misschien wel verschrikt opgekeken bij het voorlezen van de namen op de briefjes die uit de verzegelde enveloppes te voorschijn kwamen? In de relatief kleine universitaire gemeenschappen van de negentiende eeuw kenden de hoogleraren hun studenten persoonlijk, zeker binnen de kleinere faculteiten. Die bekendheid betrof in elk geval de studenten die al eerder een academische prijsvraag van de Leidse, Groningse, Utrechtse of Amsterdamse universiteit

De Faculteit der WIS- en NATUURKUNDE

aan de Rijks-Universiteit te Groningen wensch den schrijver der **verhandeling** over: *een zoo-veel mogelijk volledig onderzoek der omwentelingsoppervlakken van den derden graad,* die tot motto koos:

„KENNIS IS MACHT,”

eene EERVOLLE VERMELDING toe te kennen. Om die reden wordt de schrijver van genoemde verhandeling uitgenoodigd zich bekend te maken en verlof te geven tot het openen van zijn naambriefje.

GRONINGEN, 14 Juni 1902.

De Faculteit voornoemd:

J. C. KAPTEIJN, voorzitter.
H. HAGA, secretaris.

Oproep aan de inzender van een antwoord op prijsvraagnr. 940 (krantenknipsel, herkomst onbekend).

met succes hadden beantwoord. In totaal zijn er 71 studenten geweest die twee bekoord antwoorden op prijsvragen van deze universiteiten op hun naam hebben gekregen. Drie studenten wisten eenmaal in Noord-Nederland en eenmaal in Zuid-Nederland op de lijst van prijswinnaars te komen;¹³² twee Noord-Nederlandse studenten wonnen tweemaal een Zuid-Nederlandse prijsvraag.¹³³ Veertien studenten wisten driemaal als prijswinnaar in de academische annalen te worden opgenomen: tien van hen op grond van bekroningen aan Noord-Nederlandse universiteiten,¹³⁴ en vier mede dankzij de medailles die hen door de Zuid-Nederlandse universiteiten werden toegekend.¹³⁵ Drie studenten (Hendrik C. van der Boon Mesch, de eerder genoemde Fockens en Gideon J. Verdam) zagen hun inspanningen zelfs viermaal bekoord! Telt men de bekoorde antwoorden aan de Zuid-Nederlandse universiteiten mee, dan staat Verdam met vijf bekoorde antwoorden aan de top.

Aantal bekroningen. In de tabellen 6 en 7 is het aantal bekoorde antwoorden (in totaal 841) per universiteit en per faculteit verdeeld over de historische perioden van het prijsvrageninstituut.

Tabel 6. Het aantal bekoorde antwoorden op de prijsvragen van de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam, per historische periode (zie tekst), met tussen haken het percentage bekroningen van het aantal ingezonden antwoorden (vgl. tabel 4).

	Leiden	Groningen	Utrecht	Amsterdam	Totalen
1815-1842	184 (60%)	104 (53%)	136 (56%)	-	424 (57%)
1843-1850	4 (36%)	7 (58%)	12 (80%)	-	23 (61%)
1851-1876	40 (68%)	47 (77%)	46 (66%)	9 (56%)	142 (69%)
1877-1945	48 (58%)	54 (57%)	63 (68%)	58 (66%)	223 (62%)
1946-1960	3 (43%)	8 (53%)	5 (38%)	10 (77%)	26 (54%)
1961-1968	1 (50%)	-	-	2 (67%)	3 (60%)
Totalen	280 (60%)	220 (58%)	262 (60%)	79 (66%)	841 (60%)

Tabel 7. Het aantal bekoorde antwoorden op de prijsvragen van de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam, ingedeeld per faculteit(*) en per historische periode(**), met tussen haken het percentage ingezonden antwoorden dat werd bekoord (vgl. tabel 5).

	1815-1842	1843-1876	1877-1945	1946-1968	Totaal
Theologie	72 (53%)	28 (52%)	28 (42%)	5 (33%)	133 (49%)
Rechten	63 (57%)	44 (70%)	44 (50%)	4 (57%)	155 (58%)
Geneeskunde	44 (56%)	21 (91%)	71 (76%)	8 (89%)	144 (70%)
Wis- en natuurkunde	143 (64%)	41 (80%)	48 (89%)	4 (100%)	236 (71%)
Letteren en wijsbegeerte	102 (52%)	31 (58%)	30 (58%)	4 (40%)	167 (53%)
Totalen	424 (57%)	165 (68%)	221 (62%)	25 (56%)	835 (60%)

(*) De faculteiten die in de twintigste eeuw zijn opgericht (met in totaal zes bekroningen), zijn hier buiten beschouwing gelaten.

(**) In deze tabel zijn de tijdvakken 1843-1850 en 1851-1876, en 1946-1960 en 1961-1968 geclusterd.

Gedurende de eerste decennia en tijdens de reguliere periode 1877-1945 hadden de studenten circa 60% kans dat hun inzending werd bekoord. In de naoorlogse periode waren de kansen ongelijk verdeeld per universiteit; van de Utrechtse prijsvragen werd ruim 60% niet bekoord tegen 23% van de Amsterdamse prijsvragen. Het relatief lagere aantal inzendingen bij de beta-faculteiten werd gecompenseerd door een hoger percentage prijsvragen dat werd

bekroond. Bij de niet in de tabel opgenomen faculteiten waren de verschillen nog groter: van de economische prijsvragen werd slechts 20% bekroond en van de veterinaire prijsvragen 50%; bij de faculteit voor psychologie en sociale wetenschappen resulteerden alle antwoorden in een bekroning.

Vrouwelijke prijswinnaars. In 1903 kreeg het prijsvrageninstituut voor het eerst te maken met een vrouwelijke winnaar, namelijk de geologie-studente Hermine W. Bodenbug Hellmund (1879-1951) die van de Amsterdamse universiteit een eervolle vermelding kreeg voor haar studie ‘nopens bewegingen van het bodem-niveau en verplaatsingen van de strandlijn in Nederland’ (nr. 1765). Na haar volgden de biologe Neeltje L. Isebree Moens (1884-?) die in 1909 aan de Amsterdamse universiteit een gouden medaille won (nr. 1768); jkvr. Caroline H. de Jonge (1886-1972) die in 1916 te Utrecht haar bekende studie over de kostuumgeschiedenis met goud zag bekroond (nr. 1562); de bekende classica Henriëtte Boas (1911-2001) aan wie in 1934 door de Amsterdamse universiteit een gouden medaille werd uitgereikt (nr. 1822); de medische studente Ada van Rossem (1915-2000) die in 1937 van de Utrechtse universiteit een gouden medaille kreeg (nr. 1354); haar vakgenote jkvr. Cornelia M. de Ranitz (1912-1992) die in 1939 aan de Amsterdamse universiteit werd gelauwerd (nr. 1737), en ten slotte Beeldje Strijk (1912-?) aan wie de Amsterdamse universiteit – hoewel zij al was afgestudeerd in de wis- en natuurkunde – in 1943 een eervolle vermelding gaf voor haar verhandeling over de Röntgenverstrooiing (nr. 1480). Aan de Vrije Universiteit had de classica Maria Chr.J.A. Dicker (1899-1988), ook bekend onder de kloosternaam Zuster Agnes, inmiddels de primeur gehad met een eervolle vermelding in 1930 (nr. 1886). Na de Tweede Wereldoorlog werd de reeks voortgezet door de dertiendejaars kunsthistorica Bramina L.D. Ihle (1914-1999) die haar kunsthistorische verhandeling (alweer over de kostuumgeschiedenis!) in 1948 zag afgewezen (nr. 1582), de Amsterdamse studente theologie Constance Quené (1935-) die in 1966 voor haar theologisch-anthropologische prijsverhandeling een eervolle vermelding kreeg (nr. 1656), en de studente sociologie Constance E. van der Maesen (1930-) die in 1959 eveneens van de Amsterdamse universiteit een eervolle vermelding kreeg voor haar studie over de ‘sociologie électorale’ (nr. 1859).

Universitaire herkomst. Of universiteiten altijd gelukkig zijn geweest met laureaten die als student elders stonden ingeschreven, staat te bezien. In de laudatio’s werd de academische herkomst van de student altijd nadrukkelijk onder de aandacht gebracht, terwijl in de rectorale redes van de instellingen die de laureaten ‘leverden’ meer of minder uitvoerig in herinnering werd geroepen hoe de bekroonde student de eer van de Alma mater door het verkrijgen van een onderscheiding elders had hooggehouden. Daarbij ging het overigens niet alleen om bekroningen van antwoorden op academische prijsvragen, maar ook om succes die studenten hadden geboekt bij de beantwoording van prijsvragen van de eerder genoemde prijsvraagfondsen. In totaal zijn er 722 studenten geïdentificeerd aan wie in de jaren 1815-1968 door de universiteiten van Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam medailles of testimonia met een eervol getuigenis werden uitgereikt. Deze studenten waren goed voor in totaal 822 bekroningen. Omdat de studenten tijdens hun studie zowel van studierichting als van universiteit konden wisselen, is bij de statistische bewerking uitgegaan van het aantal bekroningen. De elf inzenders die konden worden geïdentificeerd ondanks dat hun antwoord formeel was afgewezen,¹³⁶ zijn hier buiten beschouwing gelaten. In tabel 8 zijn deze totaalcijfers voor het tijdvak 1815-1965 (verdeeld in drie periodes van vijftig jaar) nader gespecificeerd.

Uit deze cijfers blijkt dat in het eerste tijdvak iets meer dan de helft van het aantal prijswinnaars een prijsvraag van hun eigen universiteit beantwoordde (Leiden 65%, Utrecht 53% en Groningen 52%). In het daarop volgende tijdvak richtten de Leidse studenten zich nog vrijwel ongewijzigd sterk op de ‘eigen’ prijsvragen (63%); in Utrecht én Groningen daarentegen

daalde deze belangstelling tot 40%. In het derde tijdvak behoorde de helft van de Leidse prijswinnaars tot de eigen universiteit; in Utrecht was dit aandeel gedaald tot 44% en in Groningen zelfs tot 28%. In Amsterdam was een tegenstelde beweging: in het tweede tijdvak kwam 63% van de prijswinnaars uit eigen gelederen, en in het derde tijdvak bijna 75%. De prijsvragencultuur op de Gemeente-universiteit leefde blijkbaar sterker onder de studenten dan elders.

Tabel 8. Universitaire herkomst van de winnaars van de prijsvragen per tijdvak: I=1815-1864; II=1865-1914 en III=1915-1965.

	Leiden			Utrecht			Groningen			Amsterdam			Totaal
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Leiden	136	31	8	41	8	3	27	11	3	-	7	1	276
Utrecht	21	3	2	93	17	17	19	11	4	1	7	-	195
Groningen	22	7	1	19	8	3	68	19	9	2	1	1	160
Amsterdam*	14	6	4	12	9	11	9	6	9	-	27	25	132
Franeker (1)	4	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	7
Deventer (2)	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
Gent (3)	3	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	7
Leuven (4)	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	5
Luik (5)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Doopsgezind S. (6)	2	1	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	7
Evang.-Luthers S. (7)	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Remonstrants S. (8)	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	4
KU Nijmegen (9)	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	2	8
VU Amsterdam (10)	-	1	-	-	-	2	-	-	2	-	1	-	6
TH Delft (11)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Overige (12)	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	3
Onbekend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Totaal	210	49	16	175	42	39	132	47	32	3	43	34	822

*De verwijzingen vóór 1877 betreffen uiteraard het Atheneum Illustre van Amsterdam.

Verwijzingen: (1) Atheneum van Franeker nrs. 90, 339, 468, 474, 865, 979 en 1492; (2) Atheneum Deventer nrs. 300, 345, 482 en 1574; (3) RU Gent nrs. 311, 334, 340, 780, 880, 1288 en 1391; (4) RU Leuven nrs. 489, 683, 686, 780 en 1189; (5) RU Luik nr. 326; (6) Doopsgezind Seminarium nrs. 17, 494, 525, 600, 1111, 1117 en 1507; (7) Evangelisch-Luthers Seminarium nrs. 8, 12, 1123 en 1525; (8) Remonstrants Seminarium nrs. 18, 587, 1106 en 1516; (9) KU Nijmegen nrs. 181, 664, 676, 750, 1066, 1079, 1656 en 1834; (10) Amsterdam VU nrs. 152, 655, 755, 1161, 1262 en 1631; (11) TH Delft nrs. 1586 en 1775; en (12) Theologische Hogeschool Kampen nr. 1164; Seminarie Thomas Aquinas te Huizen nr. 1158, en Theologicum Warmond nr. 1644.

Vereisten aan de inzenders gesteld. De eerste actie na de opening van de naambriefjes was een administratieve controle of de inzender voldeed aan de formele criteria die door de wetgever of de universitaire prijsvragenreglement aan de opsteller van een prijsverhandeling werden gesteld. Volgens het Organiek Besluit waren de ‘aanmoedigingsprijzen’ bedoeld voor ‘de eigenlijk gezegde studenten’ van alle hogescholen en athenea, ongeacht de plaats van hun inschrijving (art. 205). Tot 1829 behoorden daartoe ook de instellingen voor het hoger onderwijs in de Zuidelijke Nederlanden. In 1836 werd een belangrijke beperking opgelegd door de bepaling dat eerste- en tweedejaars studenten van deelneming waren uitgesloten.¹³⁷ Deze beperking leidde in Groningen tot een slepende affaire rond de bekroning van de filosofische verhandeling van de tweedejaars student Gerard L. Jansma van der Ploeg (1818?-?) over ruimte en tijd (nr. 1004). Maar de toegekende gouden medaille mocht hem volgens de wettelijke regeling niet worden uitgereikt. Pas een jaar later (1842) ontving hij bericht ‘dat de bemoeijingen der Faculteit, ter verkrijging van dispensatie, met den besten uitslag zijn

bekroond geworden' en dat hij alsnog 'de vrucht van zijne veelzijdige vlijt' in ontvangst mocht komen nemen.¹³⁸ Het bericht over deze gelukkige afloop moet de medische student Johannes L. Schlimmer (1818-?) met gemengde gevoelens hebben gelezen. Hoewel de jury hem in 1838 een gouden medaille had toegekend voor zijn verhandeling over de structuur en werking der zenuwen, besloot de Leidse universiteit deze onderscheiding niet uit te reiken, omdat het Koninklijk Besluit van 1836 zulks verbood (nr. 212).

In de Wet op het Hoger Onderwijs van 1876 werd het recht op beantwoording verleend aan de 'studerenden aan een Nederlandse instelling van universitair onderwijs'. Daartoe rekende men ook de studenten van de Doopgezinde, Evangelisch-Lutherse en Remonstrantse seminaries te Amsterdam. De algemene formulering van dit wetsartikel maakte het mogelijk dat de studenten van de hogescholen en seminaries die ná 1877 werden opgericht, zonder meer bevoegd waren om academische prijsvragen te beantwoorden.¹³⁹

Toen het Amsterdamse atheneum in 1863 besloot om prijsvragen te gaan uitschrijven om zo haar universitaire aspiraties te accentueren, werden 'behalve de studenten aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam, alle aan 's lands Hoogeschoolen, het Athenaeum te Deventer, de Seminariën der onderscheidene Kerkgenootschappen, de Genees-, Heel- en Verloskundige Scholen en de Koninklijke Akademie ter Delft studerenden' uitgenodigd om antwoorden in te sturen.¹⁴⁰ Bij de verheffing tot universiteit werd deze bepaling aangepast aan de regeling van de Wet op het Hoger Onderwijs. Pas in 1941 bleek het nodig de term 'studerenden' nader te specificeren.¹⁴¹ Aanleiding was de bekroning van een antwoord op de juridische prijsvraag uit 1940 (nr. 1692), die echter moest worden geannuleerd nadat bekend werd dat de ene auteur een gevestigde jurist was die als deeltijdstudent stond ingeschreven en de andere accountant was. Tot de 'studeerenden in den zin van art. 8 der Verordening tot regeling der Universiteit' rekende men sindsdien: '(1) zij, die op het oogenblik van de publicatie der prijsvraag volledig ingeschreven zijn aan een Nederlandsche Universiteit of Hoogeschool; (2) zij, die hoewel op bovengenoemd oogenblik niet ingeschreven, beschouwd kunnen worden als zich voorbereidende tot een examen of promotie aan een Nederlandsche Universiteit of Hoogeschool. Uitgesloten zijn zij, die al of niet ingeschreven op bovengenoemd tijdstip (a) reeds gepromoveerd zijn; (b) hoewel niet of nog niet gepromoveerd, het examen hebben afgelegd dat eenige academische studie afsluit, mits tusschen den dag van dat examen en den dag van de uitschrijving van de prijsvraag tenminste drie jaar zijn verlopen.' Met ingang van 1959 bepaalde dezelfde universiteit dat men van inzending uitgesloten was, wanneer (a) men de leeftijd van 32 jaar had overschreden; (b) men reeds gepromoveerd was in de faculteit die de prijsvraag heeft uitgeschreven; (c) men, hoewel niet of nog niet was gepromoveerd, langer dan vijf jaar gelden het afsluitend examen heeft afgelegd van de faculteit die de prijsvraag stelde.¹⁴²

Uit deze bepalingen blijkt wel hoe moeilijk het was om een juiste formulering te vinden van de vereisten waaraan men moest voldoen om een academische prijsvraag te mogen beantwoorden. De beperking van 1836, waarbij eerste- en tweedejaars studenten van deelneming werden uitgesloten, viel gemakkelijk te handhaven, maar de 'bovengrens' van de studententopulatie viel moeilijk te trekken. Door de hele geschiedenis van het prijsvrageninstituut heen zijn er prijswinnaars geweest met een discutabel studentenprofiel. Daarbij ging het niet alleen om studenten die het doctoraal examen al waren gepasseerd.¹⁴³ Toen de meer-genoemde Fockens in 1834 zijn derde gouden medaille in ontvangst nam (nr. 361), was hij tien-dejaars student en bij de Utrechtse universiteit in dienst als observator van de Sterrenwacht; bij zijn vierde medaille in 1837 (nr. 376) was hij dertiendejaars en nog altijd in functie. In 1841 kreeg de bekende hygiënist Levie Ali Cohen (1817-1889) van de Groningse universiteit een gouden medaille (nr. 903), terwijl hij al werkzaam was als medicinae doctor en alleen nog bezig was om de aanvullende graden voor de chirurgie en de verloskunde te bemachtigen ('in hac academia chirurgiae adhuc et artis obstetriciae studiosi'). In 1902 kreeg Hendrik

Knoop (1870-1916) een gouden medaille van de Universiteit van Amsterdam voor de beantwoording van een medische prijsvraag (nr. 1719), ondanks het feit dat hij al zeven jaar werkzaam was als custos bij het Anatomisch Laboratorium en zijn studentenstatus speciaal voor dit doel was geregeld door een inschrijving als toehoorder bij theoretische sterrenkunde!¹⁴⁴ In 1908 kreeg Dirk H. Wester (1885-?) een gouden medaille, hoewel hij al was afgestudeerd als apotheker en als assistent verbonden was aan het Pharmaceutisch Laboratorium Groningen (nr. 944). Een vergelijkbaar geval was de toekenning van de gouden medaille aan Christiaan P. Raven (1906-?), een afgestudeerde bioloog die op de Groningse universiteit werkzaam was als hoofd-assistent voor de embryologie (nr. 837). Een promotie was voor de Groningse universiteit echter wel doorslaggevend: in 1923 kreeg de letterenfaculteit (niet de theologische faculteit!) een uitstekend antwoord op haar vraag naar ‘de geschiedenis der Hebreërs, inzonderheid der stammen van Israël, gedurende het tijdperk van ca 1400-1100 vóór Christus (het Exodus-vraagstuk en de vestiging in Kanaän)’ (nr. 1056). Toen bleek dat de inzender al gepromoveerd was, werd besloten de gouden medaille niet uit te reiken. De auteur zou zodoende naamloos gebleven zijn, ware het niet dat de bekende oud-testamenticus Albertus H. Edelkoort (1890-1956), die in 1918 in Utrecht was gepromoveerd, één jaar na het debacle met de Groningse prijsvraag zijn studie alsnog publiceerde onder de titel *Uittocht en intocht. Een geschiedenis van het volk Israël van den uittocht uit Egypte tot de vestiging in Kanaän* (1924). Ook de Utrechtse universiteit hield zich strak aan de regel om geen gepromoveerden te bekronen. Arian de Goede (1915-1957), die drie jaar eerder aan dezelfde universiteit was gepromoveerd, zag daarom in 1943 de gouden medaille aan zich voorbijgaan (nr. 1266). Ten slotte moet ook de eervolle vermelding worden genoemd die in 1955 werd toegekend aan Mr. Augustinus C. Olislagers (1928-), ‘een wat oudere ambtenaar van de belastingen, die reeds een graad had, zij het niet universitair, maar zich tevens aan de universiteit verder bekwaamt’ (nr. 1698). Deze toekenning was voor het eerder genoemde hooglerarenduo Romein en Wertheim aanleiding de doelmatigheid van het prijsvrageninstituut aan de kaak te stellen.

De prijswinnaarstoets. Als laatste barrière op weg naar het erepodium wachtte de prijswinnaar nog een examen waarbij zowel de identiteit van de student als het schrijverschap ondubbelzinnig konden worden vastgesteld. In het Organiek Besluit luidde de desbetreffende bepaling als volgt: ‘Wanneer eenige ingekomen verhandeling den prijs waardig gekeurd is, zal de faculteit door welke die prijsvraag is uitgeschreven, alvorens den prijs openlijk toe te kennen, den schrijver [...] uitnoodigen, om zich op eenen bepaalden tijd voor die faculteit te vervoegen, ten einde gedurende een half uur zijne verhandeling tegen de bedenkingen van de leden der faculteit te verdedigen’ (art. 210). Pas wanneer het examen had uitgewezen ‘dat het ingezonden stuk inderdaad het werk van den inzender heeft kunnen zijn’ (art. 211), mocht de medaille definitief worden toegekend. In de nieuwe regeling van 1836 werd de toets aanzienlijk verzwaard: de verdediging moest sindsdien ‘met opene deuren’ plaatsvinden en ten minste ‘een geheel uur’ duren.¹⁴⁵ In Amsterdam werd in 1870 een vergelijkbare regeling getroffen, echter met dien verstande dat het examen hier werd omschreven als ‘een onderhoud met de hoogleeraren, tot wier hoofdvak van wetenschap de prijsvraag behoort’. In de Wet op het Hoger Onderwijs van 1876 werd de nadere uitwerking van het onderhavige wetsartikel overgelaten aan de universiteiten, zodat de prijswinnaarstoets daarin ongewijzigd bleef. In de procedure kwam echter geen wezenlijke verandering. In de verslagen leest men telkens over de opening der naambriefjes en ‘het daarop gevolgde persoonlijke onderhoud’, wat erop wijst dat het bedoelde ‘examen’ niet al te streng is geweest.¹⁴⁶ Voor de ‘commissie uit de faculteit’ telde slechts ‘de overtuiging, dat de ingeleverde arbeid inderdaad het werk van den schrijver is’.¹⁴⁷

Voor de studenten ‘aan welker verhandeling, ter beantwoording eener prijsvraag van eene andere akademie of athenaeum, de gouden medaille is toegekend’ en die dus verplicht

De uitreiking van de eervolle vermelding aan A.F.C. Overing en M. Mulder (zie prijsvraagnummers 1740 en 1781) tijdens de diesviering van de Gemeente-Universiteit van Amsterdam op 10 januari 1949.

waren voor het onderhavige examen en voor de prijsuitreiking naar elders te reizen, werd in 1822 een financiële regeling getroffen ter vergoeding van de reiskosten.¹⁴⁸ De vergoeding bedroeg ‘één gulden voor ieder uur afstands telkens heen en terug, en drie gulden voor ieder dag verblijfs telkens’. In 1836 verklaarde men deze regeling ook van toepassing op de winnaars van een zilveren medaille.¹⁴⁹ Over de studenten met een eervolle vermelding wordt nergens gerept, terwijl het voor die categorie toch minstens even belangrijk was om identiteit en schrijverschap te kunnen vaststellen.

Prijsuitreiking. Na de formaliteiten van de *prijstoekening* volgden de plechtigheid van de *prijsuitreiking*. Over dit onderdeel bepaalde het Organiek Besluit dat het jaarlijks behoorde plaats te vinden ‘in het openbaar, door den rector, na het doen der redevoering, waarbij hij zijne waardigheid aan zijnen opvolger overdraagt’ (art. 206). Uit de bronnen valt echter op te maken dat deze bepaling een dode letter was: voor alle universiteiten was de *dies natalis* de aangewezen dag om de prijswinnaars bekend te maken en hen publiekelijk te huldigen (zie bijlage 3). Na de afkondiging van de Wet op het Hoger Onderwijs (1876), waarin geen regeling van de prijsuitreiking was opgenomen, berichtte de Minister aan de Leidse universiteit dat de uitschrijving van eerste prijsvragenreeks onder de nieuwe wet moest plaatsvinden ‘omstreeks 1 mei 1878’ en dat de beoordeling en bekroning van de prijsvragen onderdeel moest zijn van de plechtigheid bij de overdracht van het rectoraat op de derde dinsdag van september 1879. Ook de Utrechtse en Groningse universiteiten moesten zich voor 1880 resp. 1881 aan deze termijnen houden, ‘terwijl ook daarna dezelfde opvolging der beurten zou blijven bestaan’.¹⁵⁰ Aan deze bepalingen hebben de universiteiten zich voor de verdere bestaansperiode van het prijsvrageninstituut grotendeels gehouden. In 1932 besloot de

Gemeente-universiteit de traditie te doorbreken en terug te keren naar de *dies natalis* als vaste cesuur in de prijsvragencyclus,¹⁵¹ en in 1953 meende ook de Leidse universiteit een eigen koers te moeten varen door eveneens de diesviering voortaan op te luisteren met de bekendmaking en lauwering van eventuele prijswinnaars.

Gewoonlijk was het prijsvragenonderdeel van deze academische plechtigheden aan het slot van de bijeenkomst. Waren er inderdaad prijswinnaars of meende de rector de prijsvragen onderwerp van zijn bespiegelingen te moeten maken, dan nam dit onderdeel de nodige tijd in beslag; in de andere gevallen werd met een korte vermelding volstaan. Na de voorlezing van de facultaire judicia of van het cumulatieve universitaire judicium begaven de prijswinnaars zich faculteitsgewijs of collectief naar het podium, waar zij in één voor één of groepsgewijs met een *laudatio* werden toegesproken. Vooral in de eerste decennia van de negentiende eeuw bieden de *laudatio*'s aangename lectuur. Wanneer het om prijswinnaars uit aanzienlijke families ging of wanneer zij naaste familieleden hadden met een gevestigde reputatie als geleerde, dan werd dat bij de prijsuitreiking uitvoerig gememoreerd.¹⁵² Tijdens de ernstig verlate diesviering van eind december 1826 presenteerde de Groningse rector Gabinus de Wal (1785-1833) zijn *laudatio* in de vorm van een lofdicht.¹⁵³ De belangrijkste boodschap was uiteraard om te volharden op het pad van de wetenschap dat aan studenten die zich door de beantwoording van een academische prijsvraag hadden onderscheiden, een wenkend en veelbelovend perspectief bood. De Amsterdamse rector Isaac M.J. Valeton (1850-1911) koos in september 1903 voor een retrospectieve waardering door de laureaten voor te houden dat de gouden medaille resp. het getuigschrift van een eervolle vermelding hen later zou herinneren aan 'den heerlijken tijd van dit thans verstreken jaar. Een heerlijke tijd, omdat ge toen jong en vol geestdrift waart; omdat ge toen voor het eerst het genot van zelfstandigen arbeid hadt leeren kennen en de eerste vruchten daarvan hadt gewonnen. Het zal u dan herinneren aan een jaar van ernstige inspanning, aan voortgaan bij menige aarzeling, volhouden misschien ook wel eens bij tegenspoed of een aanval van moedeloosheid; maar ook aan eene erkenning van uwe verdiensten'.¹⁵⁴

Inhoudelijke opmerkingen over de prijsvragen treft men in de rectorale redes maar zelden aan. Daarvoor waren de judicia de meer aangewezen plaats. Bij uitzondering veroorloofde de Amsterdamse rector Carel Ph. Sluiter (1854-1933) zich in 1908 een opmerking over het prijsantwoord van Frits Zernike (1888-1966) dat de mathematische theorie van het klok- en hamerspel behandelde (nr. 943). 'Ik vermoed', bekende hij, 'dat menige huismoeder met verbazing het werk van de Heer Zernike zou aanzien, ja, misschien wel met schouderophalen zou neerzien op de geleerdheid, die uit het eenvoudige kinderspel 'Schimmelen' gehaald werd'.¹⁵⁵

Het overgrote deel van de studenten aan wie de eer te beurt viel om als prijswinnaar te worden onderscheiden, beleefde dat evenement als een hoogtepunt in zijn of haar carrière. Maar er waren uitzonderingen, afgezien natuurlijk van de bijzondere situaties zoals in oktober 1830 toen Pieter O.C. Vosselman de Heer (1809-1841) bij de prijsuitreiking in Groningen verstek moest laten gaan vanwege zijn verplichtingen bij de Vrijwillige Jagerscompagnie die klaar stond om naar het 'strijdtonel' in België af te reizen (nr. 885). De Groningse student Hubertus J.L. Struijcken (1869-1950) liet in september 1889 aan de Utrechtse universiteit weten dat hij liever het lustrumfeest in zijn studiestad wilde meemaken dan naar Utrecht te reizen om daar het diploma van de eervolle vermelding in ontvangst te nemen. Daarop reageerde de Utrechtse rector begripvol met de uitroep dat de boog bij studenten nu eenmaal niet altijd gespannen kon staan ('Non semper arcum tendit Apollo!').¹⁵⁶

De medailles. Het eermetaal dat aan de prijswinnaars werd uitgereikt, bestond volgens het Organiek Besluit van 1815 uit een gouden medaille 'ter waarde van f 50'. Op de voorzijde van de penning, ontworpen door Jean Henri Simon (1752-1834), stond in het midden 'een gedrapeerd altaar', met daarop twee kransen. Aan de rechterzijde van het altaar was Minerva afge-

De gouden medailles van het prijsvrageninstituut van de Nederlandse universiteiten. V.l.n.r. en v.b.n.b. (1 a/b) voor- en keerzijde van de gouden medaille (doorsnee 32 mm) van de Groningse universiteit, naar het ontwerp van J.H. Simon (1822), uitgereikt aan W. van Swinderen in 1821 (prijsvraagnr. 682); (2a/b) voor- en keerzijde van de zilveren medaille (doorsnee 51 mm) van de Leidse universiteit, naar het ontwerp van J.Ph.M. Menger, uitgereikt aan H. Treub in 1876 (prijsvraagnr. 222); (3a/b) voor- en keerzijde van het model van de medaille (doorsnee 51 mm), ontworpen door G. Rueter. In de buitenste ring de tekst 'Voor de beantwoording eener prijsvraag'; in de tweede ring de tekst 'aan de Rijksuniversiteit te [opengelaten]'; de derde ring was bestemd voor de naam van de bekroonde inzender; en (4a/b) voor- en keerzijde van het model van de gouden medaille (doorsnee 60 mm), naar het ontwerp van C. Stauthamer, volgens de keerzijde bestemd voor uitreiking in de faculteit wis- en natuurkunde (vgl. prijsvraagnr. 459). Herkomst 1: Universiteitsmuseum Groningen, inv. nr. 1995, 1 en 2 t/m 4; Hofstee, *Academia Lugduno-Batava in nummis* (1980).

beeld, 'gehelmd, in den linkerhand een lier dragende', die 'eenen tegenover haar staanden jongeling in een Romeinse tunica' een krans omhangt. Het bovenomschrift luidde 'Honos alit artes' (de eer voedt de kunsten).¹⁵⁷ De medailles werden door de universiteiten zelf besteld bij de Muntmeester te Utrecht.¹⁵⁸ Volgens een bericht uit 1868 werd de Leidse penning aangeboden in een 'palmhouten doos'.¹⁵⁹ Het Atheneum van Amsterdam maakte voor zijn eerste medailles gebruik van een stempel van de bekende beeldend kunstenaar Jacques (Jacob Samuel Cohen) Elion (1842-1893), vervaardigd voor rekening 'van eenige belangstellende oud-leerlingen van het Athenaeum'.¹⁶⁰

In aansluiting op de afkondiging van de Wet op het Hoger Onderwijs verscheen in augustus 1879 een Koninklijk Besluit waarin de grootte en de beeldenaar van de gouden erepenning die in de wet werd genoemd (art. 49), nader werden omschreven.¹⁶¹ De medaille moest een middellijn van vijf centimeter hebben, met op de voorzijde 'Ons borstbeeld' en op de rand de tekst 'Willem III, Koning der Nederlanden', en op de keerzijde het randschrift 'Voor beantwoording eener prijsvraag van de Rijksuniversiteit te [...] met daarbinnen 'den naam en de hoedanigheid van den bekroonde en het jaar der bekrooning'. In de loop van de jaren werden verschillende medailleurs aangetrokken om een ontwerp van de prijspenning te leveren, onder wie Johan Philip Matthias Menger (1845-1912), Willem Jacobus Schammer, Johannes Cornelis Wienecke (1872-1945) en Gerarda Rueter (1904-1993). De medailles die tijdens de laatste decennia van het prijsvrageninstituut werden uitgereikt, waren naar het ontwerp van Cephass S. Stauthamer (1899-1983).¹⁶² In 1818 begon de Utrechtse universiteit met het uitreiken van zilveren medailles (zie nr. 1372); Leiden volgde dit voorbeeld in 1821 (nr. 93) en Groningen in 1854 (zie nr. 794). In totaal werden er 492 gouden en 32 zilveren (7 te Leiden; 8 te Groningen, 17 te Utrecht) medailles uitgereikt.

Dat er soms ook medailles werden uitgereikt zónder vermelding van het jaar en zonder de naam van de prijswinnaar, blijkt uit een mededeling uit 1921 bij de uitreiking van de gouden medaille aan Christiaan van Gelderen (nr. 1729), waar de rector verheugd vaststelde dat er dit keer wél aan de inscripties was gedacht.¹⁶³ Overigens is het nog een open vraag of de medailles feitelijk ook van de opgegeven edelmetalen zijn vervaardigd. Philippus S. van Ronkel (1870-1954) kreeg in 1894 volgens de universitaire verslagen een gouden medaille, maar volgens de beschrijving van het bewaard gebleven exemplaar was deze van brons (nr. 540). Ook worden in de numismatische literatuur van de Nederlandse universiteiten verschillende bronzen prijsmedailles beschreven.¹⁶⁴

De prijsverhandelingen. In de jaren 1815-1836 genoten de prijswinnaars op grond van het Organiek Besluit (art. 213) het voorrecht dat hun bekroonde verhandeling op staatskosten in de *Annales academici* werden gepubliceerd. Als gevolg van deze bepaling zijn de jaarboeken, die gedurende deze periode door de Leidse, Groningse en Utrechtse universiteit afzonderlijk werden uitgegeven, lijvige boekwerken geworden, die grotendeels door prijsverhandelingen in beslag worden genomen. In hoeverre deze annalen, temidden van zoveel verhandelingen van geleerde genootschappen en een groeiend aantal wetenschappelijke tijdschriften, onderdeel van de wetenschappelijke communicatie zijn geweest of een meer ornamentele functie vervulden, valt moeilijk te bepalen. De constatering in het *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* (1849), dat ‘menig in onze academische jaarboeken opgenomen prijsgeschrift de aandacht van den vreemdeling gaande [heeft] gemaakt’,¹⁶⁵ moet in elke geval nog bibliometrisch worden onderbouwd.

Hoe men in de wetenschappelijke wereld over de academische prijsverhandelingen dacht, werd helder onder woorden gebracht door de eerder genoemde predikant Harting.¹⁶⁶ In een artikel in *De Gids* reageerde hij in 1852 op het initiatief van het eerder genoemde ‘Fonds van de hoogleraren te Groningen’ om de prijsantwoorden die door het fonds waren bekroond, in druk te laten verschijnen. Zo verscheen in 1851 de prijsverhandeling van de theologische student Adriaan L. Poelman (1827-1893) over de vraag of de morele vrijheid van de mens door de goddelijke predestinatie te niet werd gedaan (nr. 610). Volgens Harting behoorde een dergelijk werkstuk niet aan de drukpers te worden toevertrouwd. Anders dan de prijsvragen van de wetenschappelijke genootschappen waren de academische prijsvragen niet bedoeld om de wetenschap te dienen, maar om de studiezijn van studenten te bevorderen. ‘Het uitschrijven van academische prijsvragen bedoelt niet het belang der wetenschap, maar het belang van studerende’, was Hartings overtuiging. Terwijl bij ‘geleerde prijsvragen’ het prijsvraagonderwerp bepalend was, ging het bij de academische prijsvragen om kwesties die ‘geëvenredigd’ waren aan ‘de graad van ontwikkeling der studerende jeugd’. De antwoorden mochten daarom niet als bijdragen tot de wetenschap worden beschouwd. ‘Gebeurt het ook eene enkele maal, dat op zulk eene vraag een antwoord geleverd wordt dat voor de geleerde wereld blijvende waarde heeft, dit behoort toch uit den aard der zaak tot de uitzonderingen’.

In de regeling van 1836, waarmee aan de publicatie via de *Annales academici* een einde werd gemaakt, bepaalde de wetgever dat de bekroonde verhandelingen voortaan eigendom zouden blijven van de schrijvers, met de verplichting daarvan ‘een nauwkeurig afschrift in het bezit der faculteit’ achter te laten.¹⁶⁷ Eenzelfde regeling trof het Atheneum van Amsterdam in 1863; een kopie van de ingezonden manuscripten zou hier in het archief van Orde van Hoogleraren worden opgenomen. Bovendien werd bepaald dat de schrijvers niet de vrijheid hadden ‘bij het uitgeven hunner verhandelingen daarin, zonder toestemming der Hoogleraren tot wier hoofdvak van wetenschap de prijsvraag behoort, veranderingen te brengen, tenzij de schrijvers op eene duidelijke wijze doen blijken dat de verhandeling niet onveranderd is uitgegeven’.¹⁶⁸

In de huidige universiteitsarchieven zijn een groot aantal van deze handschriften bewaard gebleven, de meeste echter zonder datering en zonder nadere identificatie. Door combinatie

van opschriften en inhoud van de verhandelingen, de motto's zoals die in de antwoorden worden vermeld, de bijbehorende judicia en de bewaard gebleven naambriefjes, konden 242 archiefstukken inhoudelijk worden gedetermineerd en aan een van de geïnventariseerde prijsvragen worden gekoppeld, terwijl van 109 manuscripten ook de auteur kon worden vastgesteld (bijlage 4). Daarmee zijn de vroegste wetenschappelijke geschriften van een groot aantal prominente geleerden uit de negentiende en begin twintigste eeuw beschikbaar gekomen, zoals van de natuurwetenschappers Hugo de Vries (1848-1935), Heike Kamerling Onnes (1853-1926) en Frits Zernike (1888-1966) en de medici Levie Ali Cohen (1817-1889) en Louis Bolk (1866-1930). Het merendeel van de prijsantwoorden in de universitaire archieven is echter verloren gegaan, evenals de desbetreffende handschriften in de privé-archieven van de auteurs. Slechts in enkele gevallen lukte het om in deze meestal onvoldoende ontsloten particuliere archieven een manuscript van een prijsverhandeling terug te vinden. Het betreft de verhandelingen over sterrenkunde (nr. 287) van Benjamin Kam (1796-1869); over botanie (nr. 396) van Willem F.R. Suringar (1832-1898); over scheikunde (nr. 397) van Dirk de Loos (1834-1908); over textielgeschiedenis (nr. 446) van Willem L.J. de Nie (1910-1990), over rechtsgeschiedenis (nr. 1266) van Arian de Goede (1915-1957), en over zoölogie (nr. 1772) van Julius P. de Gaay Fortman (1887-1983). Aan de hand van de nu beschikbare inventarisatie van academische prijsvragen zal deze reeks ongetwijfeld worden uitgebreid.

De prijswinnaars in profiel

Een belangrijk argument voor de invoering van het prijsvrageninstituut was de overweging dat uit het collectief van de prijswinnaars gekozen kon worden bij de invulling van belangrijke maatschappelijke functies en de benoeming op eervolle posities. In het Organiek Besluit van 1815 was deze overweging vastgelegd in een afzonderlijk artikel dat bepaalde de bekroning van één of meerdere prijsantwoorden door de Koning in aanmerking zou worden genomen 'bij het aanzoek tot bevordering of bekoming van dezen of genen stand' (art. 212). Bij de 'plechtige inwijding' van de Utrechtse universiteit in november 1815 brachten zowel de president-curator Jhr. Willem Emmery de Perponcher Sedlnitzky (1741-1819) als de rector Jodocus Heringa Ezn (1795-1840) deze hefboomwerking van het prijsvrageninstituut nadrukkelijk onder de aandacht van hun academisch gehoor. Een prijswinnaar, zo verklaarde de eerstgenoemde, 'zal er niet alleen de onderscheidene eer en roem van 't oogenblik voor wegdraagen, maar zijne Majesteit, begeerig om voor zijn Rijk, in alle vakken, bekwaame lieden te zien opkweeken, en die ook daadlijk in werking te brengen, heeft wel willen verklaren, dat Hij, bij aanzoek tot ampten, bedieningen, op deeze door vlijt behaalde praemiën, agt slaan zal. Met dit heuchlijk vooruitzigt derhalven zal de vlijtige beoeffenaar der academische studiën zijne publieke loopbaane moge intreedden.'¹⁶⁹ En Heringa eindigde een vergelijkbaar betoog met de lyrische uitroep: 'O! hoe zult Gij Uwer leermeesteren moed en vreugde verhoogen, wanneer Gij hen in de gewenschte gelegenheid stelt, om U die eereteekenen toe te wijzen en uit te reiken, in naam des Konings! Hoe schoon zullen die laurieren prijken, op uwe jeugdige schedels! En welke zekere waarborgen zullen ze U zijn, voor hooger en rang en aanzienlijker ambten, in Kerk en Staat'.¹⁷⁰

Op grond van dit gegeven ligt het voor de hand om van de 722 prijswinnaars van de universiteiten te Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam een prosopografisch profiel te maken, waarin de maatschappelijke carrière tot uitdrukking komt. Zo'n arbeidsintensief onderzoek ligt buiten het bereik van een algemene inleiding op het prijsvrageninstituut. Wie met enige kennis van de Nederlandse universiteitsgeschiedenis de namenlijst overziet, kan ook zonder statistische bewerking van de bijzonderheden vaststellen dat 'menig vermaard Nederlander' onder de prijswinnaars wordt aangetroffen.¹⁷¹

Prijsvragen en academische carrière. Met behulp van onder meer de lijst van Nederlandse hoogleraren uit de periode 1815-1940, opgesteld door Jensma en De Vries,¹⁷² en de gegevens over het geboortjaar, het uitschrijvingsjaar van de (eerste) bekroonde prijsvraag, en het jaar van de (eerste) promotie, is een poging gedaan enig zicht te krijgen op de academische c.q. wetenschappelijke carrière van de prijsvraagwinnaars. In tabel 9 zijn voor de vijf traditionele faculteiten de belangrijkste cijfers samengebracht.

Tabel 9. De academische carrière van de prijswinnaars, ingedeeld naar de faculteiten waarin de (eerste) bekroonde prijsvragen van de universiteiten te Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam werden uitgeschreven, verdeeld over twee gelijke tijdvakken (I=1815-1879 en II=1880-1945)

	Theol.		Jur.		Gnk		WN		LW		Totaal
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	
Totaal aantal prijswinnaars	88	27	100	40	54	71	139	42	104	29	696
Leeftijd bij 1e bekroning											
– onbekend	2	0	0	1	0	2	3	1	1	1	11
– jonger dan 20 jaar	3	0	2	0	3	1	11	0	12	0	32
– 20-24 jaar	77	16	88	32	44	43	113	26	82	13	536
– 25-29 jaar	6	6	9	4	7	22	11	13	7	9	94
– 30 jaar of ouder	0	5	1	3	0	3	1	2	2	6	23
Aantal gepromoveerden	39	21	92	29	52	47	117	41	77	21	536
Interval bekroning-promotie											
– binnen 1 jaar	2	1	27	1	9	4	15	1	4	3	67
– 1-2 jaar	23	3	49	18	38	11	49	19	28	10	248
– 3-4 jaar	7	5	11	5	5	12	30	10	26	6	117
– 5 jaar en langer	7	12	5	5	0	20	23	11	19	2	104
Hoogleraar of lector	13	10	16	12	15	16	29	15	22	7	155

De cijfers betreffende het aantal prijswinnaars volgen de neergang in de belangstelling voor het prijsvrageninstituut en bevestigen de hegemonie van de wis- en natuurkunde faculteit in de eerste periode en van de faculteit geneeskunde in de tweede periode. De meeste studenten waagden zich aan de beantwoording van een prijsvraag aan het einde van hun studie, zoals blijkt uit de leeftijd waarop de prijswinnaars de medailles en eervolle getuigschriften in ontvangst mochten nemen. Promoveren was voor veel studenten geen vanzelfsprekendheid, ook niet voor prijsvraagwinnaars. Studenten theologie hadden geen promotiebul nodig om predikant te kunnen worden, in tegenstelling tot de medische studenten die tot 1865 hun bevoegdheid alleen verkregen na promotie. Dat het aantal prijswinnaars uit de letteren en wijsbegeerte die promoveerden relatief laag is, heeft te maken met de functie van deze faculteit bij de propedeuse van de studenten theologie, een categorie met een lage promotiegraad. De desbetreffende cijfers kan men, evenals de cijfers betreffende het tijdsverloop tussen de bekroning en de promotie, overigens pas beoordelen in samenhang met de algemene bijzonderheden betreffende het promoveren aan de Nederlandse universiteiten.¹⁷³ Dat gemiddeld één op de vier prijswinnaars hoogleraar zijn geworden, bevestigt de betekenis van het prijsvrageninstituut als middel om zich tijdens de studie al te onderscheiden door wetenschappelijke prestaties en daardoor in beeld te komen voor een academische positie.

Prijsvragen en proefschriften. Niet zonder reden zijn aan de bijzonderheden over de prijswinnaars zoals die in annotatie van de prijsvragen worden vermeld ook het jaar, de plaats en de titel van het eventuele proefschrift opgenomen. Uit deze bijzonderheden blijkt duidelijk dat de geschiedenis van de universitaire promoties uit de negentiende en de eerste helft van

de twintigste eeuw niet geschreven kan worden zonder rekening te houden met het instituut van de academische prijsvragen. Aan de hand van promotiegegevens komt men tientallen prijsvraag-gerelateerde proefschriften op het spoor, niet alleen in de directe relatie tussen prijswinnaar en promotus, maar ook langs indirecte weg op grond van de congruentie tussen de thematiek van de prijsvraag en het proefschrift. Die congruentie kan zelfs aanleiding zijn om te veronderstellen dat de auteur van het proefschrift wellicht een poging heeft gedaan om de prijsvraag te beantwoorden, maar dat dit mislukte omdat de inzendtermijn werd overschreden, of omdat het ingezonden antwoord werd afgekeurd of 'slechts' een eervolle vermelding kreeg. Een thema van een onbeantwoorde of onbekroonde prijsvraag kan ook buiten het prijsvrageninstituut om door de promotor aan de promovendus zijn voorgelegd.

De beschreven relatie tussen prijsvraag en proefschrift kan aan de hand van vele voorbeelden worden geïllustreerd. Voor de onbeantwoorde prijsvragen kan de Groningse vraag 'over de beteekenis van *Vigilantius* voor het godsdienstig leven van zijn tijd' worden genoemd, die in 1896 onbeantwoord in de archieven verdween, maar waarop een jaar later Geert Nijhoff (1871-1935) alsnog het antwoord leverde in zijn proefschrift onder de beknopte titel *Vigilantius* (nr. 634). Minder zeker, zowel door het langere interval als door het feit dat de prijsvraag-universiteit verschilt van de promotie-universiteit, is de relatie tussen de Leidse prijsvraag over de jaarlijkse parallax van de vaste sterren uit 1863, die onbeantwoord bleef (nr. 401), en het proefschrift over hetzelfde onderwerp waarop Willem Gleuns (1840?-?) in 1874 promoveerde aan de Groningse universiteit. Overigens sluit een dergelijk lang interval tussen prijsvraag en proefschrift een relatie tussen beide niet uit. In 1960 schreef de Utrechtse universiteit een 'biohistorische' prijsvraag uit over Hendrik Adriaan van Rhee de tot Draakestein (1636-1691) en de *Hortus Malabaricus*. Deze prijsvraag bleef onbeantwoord, maar meer dan een kwart eeuw later (1986) promoveerde een medewerker van het Biohistorisch Instituut te Utrecht alsnog op een proefschrift over exact hetzelfde onderwerp (nr. 1491).

Een opmerkelijke relatie tussen prijsvraag en proefschrift signaleert men bij de volkenrechtelijke prijsvraag uit 1862 van de Groningse universiteit, die drie prijswinnaars opleverde. Eén van hen promoveerde korte tijd later bij dezelfde universiteit op een proefschrift onder de titel *Over den volkenrechtelijken regel 'ship is territoire'*; een ander behaalde een jaar later met een vrijwel identiek proefschrift onder dezelfde titel(!) de doctorstitel aan de universiteit van Utrecht (nr. 707).

Uit deze beschouwingen blijkt wel dat de academische prijsvragen een uiterst belangwekkend en belangrijk onderdeel van het universitaire leven in Nederland en van de wetenschappelijke ontwikkeling van de academische disciplines zijn geweest. Ongetwijfeld zullen de universiteits- en wetenschapsgeschiedenis hun voordeel kunnen doen met de nu geïnventariseerde prijsvragen en de daarbij vermelde bijzonderheden. Als deze inventarisatie net als de academische prijsantwoorden onder een motto had moeten worden aangeboden, dan zou Cicero's verzoeking 'suavis laborum est praeteritorum memoria' een passende keuze zijn: zoet immers is de herinnering aan de voorbijgegangene moeiten waardoor zij tot stand is gekomen.

Noten

1. Hoewel de Latijnse scholen c.q. de gymnasia eveneens onder het Organiek Besluit van 1815 vielen, beperk ik de term hoger onderwijs in deze studie tot het academische onderwijs, i.c. tot de universiteiten en athenea. Zie voor de 'prijsencultuur' bij de Latijnse scholen Spoelder, *De prijsboeken op de Latijnse school* (2000).
2. In totaal zijn er bij voor Leiden, Groningen, Utrecht en Amsterdam 1.402 antwoorden geïnventariseerd (bij de KUN en de VU gaat het om 28 antwoorden); het werkelijke aantal ligt iets hoger, omdat van sommige prijsvragen alleen de winnende antwoorden en niet het aantal ingezonden antwoorden worden vermeld.
3. Een uitvoerige bibliografie is hier overbodig. De constatering betreft onder meer voor de RUL: Otterspeer, *Een universiteit herleeft* (1984) en idem, *De wiekslag van hun geest* (1992); voor de RUG: Huizinga, *Geschiedenis der Universiteit* (1914) en Visser, *Universitas Groningana MCMXIV-MCMLXIV* (1964); voor de RUU: Fockema Andreae, *Het akademisch bestuur (1815-1877)* (1936) en Kernkamp, *De Utrechtsche Hoogeschool van 1815 tot 1877* (1936); voor de UVA: Idenburg, *Van Athenaeum tot Universiteit* (1927); Brugmans, *Gedenkboek van het Athenaeum en de Universiteit van Amsterdam 1632-1932* (1932); voor de KUN: Brabers en Schreuder, *Proeven van eigen cultuur* (1998), en voor de VU: Rullmann, *De Vrije Universiteit* (1930), en Roelink, *Vijfenzeventig jaar Vrije Universiteit* (1955).
4. Zie i.h.b. De Bruijn, *Inventaris van de prijsvragen* (1977); Kannegieter, *Lijst van verhandelingen* (1969) 129-165; Van Lieburg, *Het Bataafsch Genootschap* (1985); Singels, *Uit de geschiedenis van het P.U.G. (Provinciaal Utrechtsch Genootschap) 1773-1925* (1923) [een summere en onvolledige lijst], en verder Mijnhardt, *Tot heil van 't Menschdom* (1988).
5. Zie Burger, *Klassiek en modern opgeleiden voor de poort der hoogeschool* (1910). Vgl. historisch o.a. Stellwag, *De waarde der klassieke vorming* (1949).
6. Van Deventer, *De resultaten der academische prijsvragen van de laatste 40 jaar, in verband met klassieke en moderne opleiding* (1910). Gecorrigeerd en aangevuld, onder meer n.a.v. het artikel van Albert Poutsma, *Loquitur arithmetica* (1910), in: idem, *De critiek op mijn onderzoek* (1911).
7. Veen, *De Amsterdamse prijsvragen* (2003) aflevering 1, 181-185.
8. Vgl. Borghgraef-van der Schueren, *De universiteiten in de zuidelijke provincies onder Willem I* (1973).
9. Arch. UVA (5), inv. nr. 2, notulen dd. september en oktober 1863.
10. Een lijst van 'Bekroningen op prijsvragen uitgeschreven door een der faculteiten van de Universiteit van Amsterdam' over de jaren 1882-1913 is opgenomen in Te Winkel, *Album academicum van het Athenaeum Illustré en van de Universiteit van Amsterdam* (1913) 529-532. De prijsvragen zelf worden op deze lijst niet vermeld.
11. Het *Gedenkboek ... Vrije Universiteit* (1930) 57-64 geeft de tekst van de eerste serie prijsvragen (een eerder voorstel uit mei 1919 om met een interval van twee jaar prijsvragen uit te schrijven, was niet geëffectueerd) en de bijbehorende judicia van 1929; in de latere gedenkboeken komt (afgezien van de bundel *De Vrije Universiteit in oorlogstijd*, 1946) het thema niet meer voor. In mei 1932 werd besloten om de vijf jaar prijsvragen uit te schrijven. Met dank aan R.H.M. van Kinschot, beheerder oude archieven VU Amsterdam, voor de aanvullende gegevens uit de notulen van de senaat.
12. Brabers en Schreuder, *Proeven van eigen cultuur* (1998). Over de Nijmeegse prijsvragen is, voor zover mij bekend, nooit gepubliceerd.
13. Baudet, *De lange weg naar de Technische Universiteit Delft* (1992-1993) geeft over de prijsvragen geen bijzonderheden.
14. Vgl. Eijssvoogel, *De Landbouw Hogeschool op een keerpunt* (1968) en Van der Haar, *De geschiedenis van de Landbouwuniversiteit Wageningen* (1993). De prijsvragen blijven in beide boeken buiten beschouwing.
15. Wet tot regeling van het Hoger Landbouw- en Hoger Veeartsenijkundig Onderwijs, dd. 15-12-1917 (*Staatsblad*, nr. 700) en gewijzigd bij Wet dd. 5-4-1951 (*Staatsblad*, nr. 95) art. 11.
16. Landbouwkundige vraagstukken vindt men overigens wel in de vroege serie academische prijsvragen: zie de serie 'e oeconomia ruralis', nrs. 324 (1825), 349 (1830), 364 (1833), 859 (1816), 861 (1817), 871 (1822), 881 (1827), 888 (1831) en 895 (1834). Bij een inventarisatie van de Wageningse prijsvragen zou men hierop kunnen aansluiten.
17. Een praktisch argument is bovendien dat de prijsvragen van de Technische Hogeschool te Delft zeer omvangrijk zijn, soms nog voorzien van bouw- en constructietekeningen.
18. Zie Offringa, *Van Gildestein naar Uithof* (1971 en 1981). Met dank aan Dr. A.H.H.M. Mathijssen die mijn vraagbaak was voor deze veterinaire prijsvragen.

19. Bij een vluchtige oriëntatie trof ik prijsvragen aan in de *Jaarboek[en] der Nederlandsche Vereeniging voor Hooger Handelsonderwijs (Nederlandsche Handels-Hoogeschool) te Rotterdam [1925-1940]* en de *Jaarboek[en] der R.K. Handelshoogeschool [1927-1936]*, resp. *Jaarboek[en] der Katholieke Economische Hogeschool [1937-1961]*. Een inventarisatie heb ik achterwege gelaten.
20. Voor de Technische Hogeschool te Delft moet vooral het Fonds Gijsberti Hodenpijl van de afdeling bouwkunde worden genoemd.
21. Zie uitvoerig Fehr en Bouwman, *Legatum Stolpianum* (2004).
22. Zie de archivalia in het Arch. RUL (3), inv. nrs. 1391-1402, en de verhandelingen in het Arch. RUL (7), inv. nrs. 54-65.
23. *Jbk Leiden 1924*, 178. In de jaren twintig en dertig werden verschillende prijsvragen uitgeschreven, zie o.a. het Arch. RUL (7), inv. nr. 56: Organisatie van de Internationale vrede in het Grondverdrag van de Volkenbond, 1924.
24. Zie Arch. RUL (10), inv. nr. 40 voor *Statuut en reglement* en de eerste prijsvragen in *Jbk Leiden 1920*, 66-67. Het fonds Thorbecke Stichting.
25. Archief UVA (10), locatie Het Spui, dossier Fonds Reich.
26. *Jbk Amsterdam 1932-1933*, 240-241. De ontdekte clausule blijkt overigens meer een interpretatie van een onduidelijke passage in het testament (zie vorige noot). Zie voor de inventarisatie en documentatie van de prijsvragen uit het Fonds Reich mijn komende studie over de medische prijsvragen in Nederland.
27. Zie Klein, *Kaddisj voor Isaäc Roet (1891-1944)* (2001).
28. Arch. UVA (8), inv. nr. 530, brief nr. 30, dd. 12-11-1947 en de *Jaarboeken Amsterdam 1956-1957* en later.
29. Bericht in: *Nederlands tijdschrift voor geneeskunde* 95 (1951) 3517.
30. Organiek Besluit dd. 2-8-1815, nr. 14 en *Staatscourant* dd. 12-10-1815, nr. 242. Zie de uitvoerige historische toelichting op de totstandkoming van het besluit door De Geer van Jutfaas, De regeling van het hooger onderwijs in Nederland in 1814 (1869), en verder Cousin, *De l'instruction publique en Hollande* (1837) 335-386 en Groen, *Het wetenschappelijk onderwijs in Nederland* (1983).
31. Zie Paulsen, *Geschiede des gelehrten Unterrichts* (1897) vol. II, 13.
32. Zie Baggen, *Vorming door wetenschap* (1998) 62-63 en uitvoerig bij Spoelder, *Prijsboeken op de Latijnse school* (2000), die echter nergens de academische prijsvragen noemt en daarmee de parallel van het prijzenstelsel in het hogere echelon van het hoger onderwijs. De algemene context is uitvoerig beschreven door Roelevink, *Eenen eik, die hondert jaren behoefde, om groot te worden* (1992).
33. Lulofs, *Iets over onze Noordelijke Hoogescholen* (1824) 55. Vergelijkbare beschouwingen treft men in de rectorale redes, o.a. *AAU 1820-1821*, 85.
34. *Reglement op de inrigting van het Hooger Onderwijs in de Zuidelijke Provinciën* (1816) art. 140-149.
35. Koninklijk besluit dd. 13-10-1836 (nr. 87), 'houdende wijziging in de bestaande bepalingen berekkelijck het uitschrijven van prijsvragen door de Hoogescholen en het drukken der gekroonde prijsverhandelingen', *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 273.
36. De Geer van Jutphaas, *De Wet op het Hooger Onderwijs* (1877) 9.
37. KB dd. 15-2-1843, 'houdende verschillende wijzigingen in de verordeningen nopens het hooger onderwijs', in: *Bijvoegsel op het Staatsblad 1843* (nr. 49) en de *Staatscourant* dd. 4-3-1843 (nr. 54).
38. Vgl. *AA 1840-1849*, 343 met het verslag van het overleg dd. 28-3-1843.
39. *VHO 1846*, 12 en het *Reglement voor het Fonds van de hoogleraren te Groningen ter aanmoediging van geleerdheid* (1843) in het archief van het Fonds van hoogleraren (zie Archivalia).
40. Brief dd. 15-4-1844, geciteerd in brief dd. 16-11-1844 in Arch. RUL (4), inv. nr. 320, bijl. xiv.
41. Vgl. Fockema, *Het akademisch bestuur 1815-1877* (1936) 60 en Kernkamp, *De Utrechtsche Hoogeschool van 1815 tot 1877* (1936) 92.
42. Arch. RUL (4), inv. nr. 320, bijl. xiv, brief dd. 16-11-1844.
43. *SA Groningen 1844*, I, 80-81. Het request van de Leidse studenten is te vinden in *SA Leiden 1844*, I, 119-121.
44. *SA Leiden 1844*, I, 91-92.
45. *SA Groningen 1846*, I, 78.
46. *Rapport der Commissie ... betreffende het Hooger Onderwijs* (1830) 240-245 en De Geer van Jutfaas, *De Wet op het Hooger Onderwijs* (1877) 8.
47. Zie ook Siegenbeek, *Iets over Hoogescholen* (1828) 62.
48. *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* (1849) 152-153.
49. *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* (1849).

50. Fockema Andreae, *Het academisch bestuur 1815-1877* (1936) 60. In navolging van De Geer van Jutfaas, *De Wet op het Hooger Onderwijs* (1877) 11 wordt ten onrechte in de literatuur ook het jaar 1849 genoemd. Fockema Andreae spreekt over 'eenige medailles' en De Geer van Jutphaas over een zevental; gelet op het aantal uitgeschreven prijsvragen moet er sprake zijn geweest van acht toegezegde medailles.
51. Bericht in de *Leydsche courant*, overgenomen in de *Staatscourant* dd. 12-2-1851 (nr. 37).
52. Vgl. Arch. RUG (1), inv. nr. 315, bijlage 29.
53. Zie het *Reglement voor het Fonds van de hoogleraren te Groningen ter bevordering van studie aan de Hoogeschool* (1856).
54. *Ontwerp van Wet op het Hooger Onderwijs* (1868) 40, art. 46.
55. Deze wijziging kwam tot stand na een amendement van de heer W.J.A. Jonckbloet (1817-1885), zie Van Emden, *De wet tot regeling van het hooger onderwijs* (1876) 111-112 in zijn toelichting op art. 49.
56. AA 1863-1865, 280-283.
57. Wet van den 28sten april 1876 tot regeling van het Hooger Onderwijs (*Staatsblad* 1876, nr. 102, dd. 6-5-1876).
58. *Jbk Groningen 1877-1878*, Verslag van de lotgevallen, 31.
59. De nieuwe indeling en nummering van de wet werd in juni 1905 vastgesteld, zie het Besluit dd. 6-6-1905 'ter bekendmaking van den tekst der hooger-onderwijswet', *Staatsblad* 1905, nr. 181.
60. Wet dd. 22-5-1905 'tot wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het hooger onderwijs', *Staatsblad* 1905, nr. 141. Zie ook *De Hooger-Onderwijswet* (1905).
61. Zie Wet 'tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet en der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs' (*Staatsblad* 1925, nr. 283 dd. 29-6-1925) art. vii, en Van Werkum, *Hoger onderwijswet* (1954).
62. Over de veranderende rol van de universiteit en de accentverschuiving van onderwijs naar onderzoek, zie uitvoerig Wachelder, *Universiteiten tussen vorming en opleiding* (1992) en Baggen, *Vorming door wetenschap* (1998).
63. Baggen, *Vorming door wetenschap* (1998) 8 en 103.
64. Zie voor de periode 1850-1889 voor Leiden de nrs. 216, 218, 220, 221, 224-226, 228, 394, 408 en 414; voor Groningen de nrs. 794, 799, 800, 802-804, 808-811, 918 en 926, en voor Utrecht de nrs. 1303-1305, 1307, 1311, 1317, 1318, 1420-1422, 1436, 1437 en 1442.
65. *Jbk Amsterdam 1936-1937*, 59.
66. *Jbk Groningen 1883-1884*, Verslag van de lotgevallen, 37.
67. *Jbk Groningen 1889-1890*, Verslag van de lotgevallen, 32.
68. Overgenomen uit: Arch. RUL (10), inv. nr. 40, brief van de Senaat aan de faculteiten, dd. 22-9-1912.
69. *Jbk Amsterdam 1921-1922*, 177-178.
70. *Jbk Amsterdam 1922-1923*, 173-174.
71. *Jbk Amsterdam 1925-1926*, 189.
72. *Jbk Utrecht 1937-1938*, 48.
73. Opmerkelijk is dat géén van de geschiedschrijvers over de Nederlandse universiteiten tijdens de Tweede Wereldoorlog, aandacht heeft besteed aan de academische prijsvragen; vgl. voor Amsterdam: Knegtman, *Een kwetsbaar centrum van de geest* (1998); voor Groningen: Van Berkel, *Academische illusies* (2006); voor Leiden: Idenburg, *De Leidse universiteit 1928-1946* (1978); en voor Utrecht: Van Walsum, *Ook al voelt men zich gewond* (1995). Voor de Vrije Universiteit geldt dezelfde constatering, vgl. Zondergeld, *Geen duimbreed?!* (2002).
74. Voor de discussie te Utrecht zie men de brief van de hoogleraar wiskunde Hans Freudenthal (1905-1990) in Arch. RUU (3), inv. nr. 156, brief dd. 6-10-1955 over de uitslag van de veterinaire prijsvraag (nr. 1607) en de reactie daarop van de rector Christiaan Pieter Raven (1906-?), dd. 14-12-1955 ('De onderwerpen van prijsvragen zijn tegenwoordig in het algemeen te zwaar; men moet hiervoor kleine en eenvoudige problemen kiezen, welke met enkele maanden extra werk op een bevredigende wijze kunnen worden afgesloten').
75. Romein en Wertheim, *Het instituut der prijsvragen* (1956) 147-148.
76. *Jbk Leiden 1958*, 102-103; ook geciteerd in *Universiteit en hogeschool* 5 (1958-1959) 23.
77. Zie het Arch. RUU (3), inv. nr. 177, brief dd. 15-4-1958, van de rector-magnificus van de UVA aan zijn collega te Leiden, doorgezonden aan de rector-magnificus te Utrecht.
78. Arch. UVA (281), inv. nr. 25, brief aan het College van Rector en Assessoren, dd. 16-11-1959.
79. M.W. Woerdeman, geciteerd in: *Universiteit en hogeschool* 6 (1959-1960) 40-41.

80. *Ontwerp van Wet tot regeling van het wetenschappelijk onderwijs* (1960) 103.
81. *Ibidem*, 57.
82. Wet 'tot regeling van het wetenschappelijk onderwijs' dd. 22-12-1960 (*Staatsblad*, nr. 559).
83. UBL AC4, inv. nr. 232, brief faculteit geneeskunde, dd 1-2-1965.
84. *Verordening tot regeling van de Universiteit van Amsterdam*, goedgekeurd bij KB 26-7-1978 en Kuiper, *Wetgeving wetenschappelijk onderwijs* (1993) vol. I, 336.
85. *UT Nieuws. Weekblad van de Universiteit Twente* 33 (1998) nr. 34.
86. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, 'houdende wijziging in de bestaande bepalingen betreffende het uitschrijven van prijsvragen door de Hoogescholen en het drukken der gekroonde prijsverhandelingen', art. 1 en 2.
87. Kernkamp, *De Utrechtsche Hoogeschool van 1815 tot 1877*, 92.
88. Zie Arch RUU (2), inv. nr. 133, dossier 78, brief dd. 1-4-1953.
89. Zie het lijstje van vakrichtingen binnen de fac. WN te Leiden in de jaren 1860-1914 in: Arch. RUL (10), inv. nr. 40; voor de Leidse juridische fac. in de jaren 1917-1932 in: Arch. RUL (7), inv. nr. 88, en voor de fac. WN te Utrecht in de jaren 1888-1903 in: Arch. RUU (3), inv. nr. 505.
90. Zie voor de juridische fac. te Amsterdam in de jaren 1901-1967: Arch. UVA (30068), inv. nr. 611.
91. Zie prijsvraagnr. 423. Arch. RUL (10), inv. nr. 40, ongedateerde brief (het met latere hand aangebrachte jaartal 1881 berust waarschijnlijk op vergelijking met de Amsterdamse prijsvraagnr. 1754, maar is onjuist).
92. *Jbk Amsterdam 1898-1899*, 22-23.
93. Arch. RUU (3), inv. nr. 505, briefje dd. 1-5-1889.
94. Harting, *Akademische pr?svragen* (1852) 31.
95. Zie de nrs. 453, 1351, 1363, 1485, 1591, 1597 en 1600.
96. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 3.
97. Zie nrs. 307=312; 308=313; 332=337; 357=361; 375=380; 389=392; 859=861; 864=873; 882=885; 896=898; 1386=1388; 1387=1389; 1392=1394; 1393=1395; 1399=1401 en 1400=1402.
98. Zie nrs. 320=330=335 en 360=365=370.
99. Zie nrs. 588=589; 591=592; 599=600; 603=604 en 1104=1105.
100. Zie nrs. 691=692; 693=694 en 1195=1196.
101. Zie nrs. 202=203; 782=783; 787=788; 1286=1287 en 1291=1292.
102. Zie nrs. 503=505; 520=528; 994=995 en 996=997.
103. Voor de bibliografische verwijzingen, zie Mijnhardt, *Tot heil van 't Menschdom* (1988). Een goede indruk van de contemporaine prijsvragen uit de vroege periode bieden de series prijsvragen die te vinden zijn in de *Algemeene konst- en letterbode* en *Het repertorium*.
104. Vgl. Groen, *Het wetenschappelijk onderwijs in Nederland* (1983) 44-50.
105. Zie Roelevink, *Het babel van de geleerden* (1991).
106. Vgl. Frijhoff, 'Bastaertspraek en dartele manieren' (1991).
107. Uiteraard is dit niet systematisch onderzocht. Genoemd kunnen worden de *Nieuwe theologische studiën. Praktisch maanschrift voor godgeleerdheid* (vanaf 1918), het *Nederlands theologisch tijdschrift* (vanaf 1946), de *Nederlandsche jaarboeken voor regtsgeleerdheid en wetgeving* (vanaf 1838); het *Nederlands(ch) tijdschrift voor geneeskunde* (vanaf 1857), het *Nieuw archief voor wiskunde* (vanaf 1875) en de *Economisch-statistische berichten. Algemeen weekblad voor handel, nijverheid, financiën en verkeer* (vanaf 1915).
108. Fockema, *Het akademisch bestuur 1815-1877* (1936) 59.
109. In het voorwerk van de *AAU 1826-1827*, viii-x zouden de prijsvragen van het afgelopen jaar moeten staan, maar kennelijk bij abuis werden hier de prijsvragen van het komende jaar afgedrukt. In *AAG 1829-1830*, xxv-xxvi is bij abuis het programma van 1828 afgedrukt; in *AAG 1830-1831*, xxv-xxvii werd dit gecorrigeerd. Het programma van de Utrechtse universiteit in *AA 1850*, 90 zou volgens het opschrift van 1849 zijn, maar het betreft de prijsvragenreeks die in maart 1850 werd uitgeschreven; enz. enz.
110. *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* (1849) art. 75.
111. Zie de inleiding bij: *Abraham Kuyper's Commentatio* (1860) (2005).
112. Brief in Arch. RUG (4), inv. nr. 432-II d.
113. Arch. RUU (3), inv. nr. 550.
114. Uitzonderd de Nijmeegse vragen van 1932 (nrs. 1866 en 1873) en 1966 (nr. 1874).
115. De invloed van deze fouten op de statistische bewerking van het prijsvrageninstituut valt te verwaarlozen.
116. Ook hiervoor geldt: een afwijzing op grond van een dergelijk formeel criterium hoorde niet thuis in het juryrapport!

117. In 1854 verzochten de studenten wis- en natuurkunde zelf om de prijsvragen uit dat jaar in het Nederlands te mogen beantwoorden, zie Arch. RUL (4), inv. nr. 489bis, brief dd. 13-3-1854.
118. Zie de tabellen en grafieken van de studentenpopulaties bij Jensma en De Vries, *Veranderingen in het hoger onderwijs in Nederland tussen 1815 en 1940* (1997) passim.
119. *Jbk Amsterdam 1886-1887*, 92.
120. Prijsvraagnummers. 13, 93, 345, 484, 585, 587, 697, 982, 1005, 1106, 1112, 1497 en 1510.
121. Prijsvraagnummers. 1102, 1117, 1208, 1498 en 1503.
122. Prijsvraagnummers. 281, 504 en 1495.
123. *Ontwerp van Wet op het Hoger Onderwijs* (1868) 40, art. 46.
124. Zie bijvoorbeeld het dossier in Arch. RUU (3), inv. nr. 505 van de hoogleraren E. Mulder, H. Wefers Bettink en H.C. Dibbits over de beoordeling van de farmaceutische prijsvraag over de werking van pepsine (nr. 1444).
125. I. van Deen, Oordeel der geneeskundige faculteit te Groningen, over het bij haar ingekomen antwoord op de prijsvraag: 'quid innotuit de functione hepatis et ejus effectu in oeconomiam organismi?', *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 4 (1860) 664-665.
126. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 5.
127. Organiek Besluit 1815, art. 210.
128. Met dank aan prof. dr. F. Leemhuis (Groningen) voor zijn hulp bij de transcriptie van het Arabische motto. De polyfone accentuering van de Griekse motto's werd verzorgd door mevr. drs. C. Hoogerland-van de Pol.
129. Zie Van Lieburg, *Gerhard Regnier Fockens* (2006).
130. Judicium in Arch. RUU (2), inv. nr. 540.
131. *Jbk Amsterdam 1926-1927*, 191.
132. Prijsvraagnummers. 299-1893, 1193-1911 en 1282-1916.
133. Prijsvraagnummers. 1902-1916 en 1904-1906.
134. Prijsvraagnummers. 17-494-600, 93-679-1182, 100-686-1502, 197-293-867, 290-296-297, 309-865-1380, 467-471-1494, 478-685-1497, 865-866-871 en 885-887-1502.
135. Prijsvraagnummers. 319-1895-1901, 319-324-1903, 1187-1898-1899 en 1187-1188-1892.
136. Zie de prijsvraagnummers. 453, 841, 962, 1161, 1224, 1572 (2x), 1582, 1586 en 1820 (2x).
137. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 4.
138. *SA Groningen 1843*, I, 72.
139. In 1914 was er blijkbaar nog onzekerheid over de status van de Nederlandsche Economische Hogeschool te Rotterdam; de Leidse universiteit verleende de studenten van deze instelling speciale toestemming om antwoorden in te zenden, zie Arch. RUL (4), inv. nr. 2, fol. 378, dd. 11-6-1914.
140. *AA 1863-1865*, 280-283.
141. *Jbk Amsterdam 1941*, 62.
142. *Jbk Amsterdam 1958-1959*, I, 68. Onduidelijk is of dit dezelfde wijziging was als waarvan melding wordt gemaakt in *Jbk Amsterdam 1955-1956*, II, 64.
143. Onder de inzenders konden 36 doctorandi worden geïdentificeerd (nrs. 69, 80, 142, 149, 160, 199, 231, 237, 244, 258, 415, 419, 427, 428, 440, 448, 568, 652, 664, 723, 743, 750, 833, 837, 959, 1038, 1043, 1059, 1330, 1347, 1449, 1631, 1672, 1736, 1743 en 1772).
144. Zie *Jbk Amsterdam 1901-1902*, 16-17.
145. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 6.
146. Bijvoorbeeld het Utrechtse judicium uit 1880, in: Arch. RUU (2), inv. nr. 540.
147. Zie Arch. RUU (2), inv. nr. 540, brief secretaris Senaat dd. 5-6-1940.
148. *Bijvoegsel Staatsblad 1822* (3e stuk) 1754-1755: 'Besluit nopens de voldoening van reiskosten [...]']
149. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 7.
150. De Geer van Jutfaas, *De Wet op het Hooger Onderwijs [...] Supplement-deel* (1884) 153.
151. *Jbk Amsterdam 1932-1933*, I, 240.
152. Bijvoorbeeld de laudatio van bij de prijsuitreiking aan Henricus Albertus Ermerins te Leiden, zie *AA 1819-1820*, 22-23.
153. *AAG 1825-1826*, 30-32.
154. *Jbk Amsterdam 1902-1903*, 22-23.
155. *Jbk Amsterdam 1907-1908*, 19.
156. *Jbk Utrecht 1888-1889*, 97.
157. Dirks, *Beschrijving der Nederlandsche of op Nederland en Nederlanders betrekking hebbende penningen*

- (1889) vol. I, 162-164. De beschreven medailles zijn: nr. 197 (Leiden 1822 D. Bax), nr. 198 (Leuven 1822 P.O. van der Chijs), nr. 199 (Groningen 1822) en nr. 200 (Utrecht 1822).
158. Over de problemen tussen de Utrechtse universiteit en de Muntmeester in 1819, zie Fockema Andreae, *Het akademisch bestuur* (1936) 59. Zie over de medaille die aan A. Kuyper werd uitgereikt (nr. 614) de correspondentie met de stempelsnijder D. Kellen te Utrecht, in: *Arch. RUG* (1), inv. nr. 315, bijlage 30.
159. *Arch. RUL* (2), dossier 1868.
160. *Arch. UVA* (1), inv. nr. 32, bijlage 1867, nr. 29. Het eerste ontwerp werd als ‘te eenvoudig’ afgekeurd, zie *SA Amsterdam 1866*, 51.
161. Koninklijk Besluit dd. 6-8-1879, nr. 26, afgedrukt bij De Geer van Jutfaas, *De Wet op het Hooger Onderwijs [...] Supplement-deel* (1884) 152-153.
162. Zie de documentatie bij Hofstee, *Academia Lugduno Batava in nummis* (1980); idem, *Academia Groningana in nummis* (1983); idem, *Geschiedenis van de Utrechtse Universiteit in penningen* (1986) en Van Scheepen, *Universiteit op de penning* (1992).
163. Zie *Jbk Amsterdam 1922-1923*, 175.
164. Zie noot 157.
165. *Ontwerp van wet op het hooger onderwijs* (1849) 153.
166. Zie Harting, *Akademische prysvragen* (1852) en Zilverberg, Dr. D. Harting, een man van betekenis (1980).
167. *Bijvoegsel tot het Staatsblad 1836*, nr. 87, art. 8.
168. *AA 1863-1865*, 280-283.
169. *AAU 1815-1816*, 30.
170. *AAU 1815-1816*, 52-53.
171. Vgl. Huizinga, *Geschiedenis der Universiteit* (1914) 115: ‘Wilde men een eigenaardig getuigenis vóór de prijsvragen, dan zou men eens de lijst moeten opmaken van allen, die in hun studententijd zijn bekroond. Men zou er menig vermaard Nederlander in aantreffen’.
172. Jensma en De Vries, *Veranderingen in het hoger onderwijs in Nederland tussen 1815 en 1940* (1997) 273-331.
173. Vgl. Van Lieburg, *De medische promoties aan de Nederlandse universiteiten (1815-1899)* (1987).

Inventaris van de prijsvragen

De prijsvragen zijn, voorzien van een doorlopende nummering, chronologisch geordend per universiteit, in een vaste volgorde van faculteiten (theologie, rechten, geneeskunde, wis- en natuurkunde, letteren en wijsbegeerte, en de jongere faculteiten: diergeneeskunde, economie en psychologie en sociale wetenschappen). Uiteraard was een andere indeling mogelijk geweest, zoals een volledig chronologische of chronologisch geordend per faculteit. Hier is gekozen voor een volgorde die nader onderzoek van de inhoud van de prijsvragen in de context van het onderwijs en onderzoek der afzonderlijke universiteiten waarschijnlijk het beste faciliteert. Voor de wisselende benaming van de faculteiten kan naar de inleiding worden verwezen.

Soms vermelden de bronnen alleen de bekroonde antwoorden en blijven de afgekeurde antwoorden ongenoemd; het aantal ingezonden antwoorden is dan onzeker. In die gevallen luidt de omschrijving 'geen antwoorden bekend' of wordt aan het aantal antwoorden het woordje '(bekend)' toegevoegd. Voor de data waarop de prijsvragen zijn uitgeschreven en de medailles en eervolle vermeldingen zijn uitgereikt, wordt verwezen bijlage 3, waarin ook de vindplaatsen van de programmata zijn opgenomen. Bio- en bibliografische verwijzingen in de tekst van de prijsvragen zijn, voor zover nodig (vgl. nrs. 844, 950 en 1009), zoveel mogelijk geannoteerd. Literatuurverwijzingen die in de tekst volledig zijn opgenomen, worden in de annotatie niet herhaald. De archiefverwijzingen zijn opgesteld volgens de inventarisatie in het hoofdstuk 'Archivalia': Arch. RUG (3) betreft derhalve het 'Archief van de senaat en de faculteiten van de RUG 1816-1948' (toegangsnr. 46), etc.

P R O G R A M M A
CERTAMINIS LITERARII,
 A
R E C T O R E E T S E N A T U
A C A D E M I A E L U G D U N O - B A T A V A E
DIE VIII MENSIS FEBRUARII ANNI MDCCCLI
I N D I C T I.

Ex Regis Augustissimi GULIELMI III liberalitate et munificentia, Rector et Senatus Academiae Lugduno-Batavae, omnes Academiarum hujus Regni cives et Athenaeorum alumnos in annum sequentem ad certamen Literarium invitant et evocant, propositasque a singulis ordinibus Academicis quaestiones jubent promulgari.

ORDO THEOLOGORUM

sequentem proponit quaestionem:

Colligantur argumenta, quae ex ipso quarto Evangelio afferre liceat ad probandam ejus originem Johanneam.

ORDO DISCIPLINARUM MATHEMATICARUM ET PHYSICARUM

die VIII m. Febr. MDCCCL. sequentem proposuerat quaestionem:

Quaeritur vegetationis plantarum aqualicarum cum ea terrestrium comparatae historia, ipsius auctoris accuratis observationibus confirmata.

Rijksuniversiteit Leiden

Theologie

Rechtsgeleerdheid

Geneeskunde

Wis- en natuurkunde

Letteren en wijsbegeerte

Psychologie en sociale wetenschappen

Leiden: theologie

[1] Interpretatio Hymni Zachariae, quem Lucas servavit, Evang. I:67-79. [Toelichting:] In hoc tractando argumento singulae voces et phrases philologice et critice explicandae, diligenterque notanda et conferenda sunt V.T. loca, ex quibus lux iisdem afferrī possit: praeterea illustrari debet orationis forma et color, et in sacri poetae indolem, doctrinam, religionem, atque intimos animi afflatu divino concitati sensus, inquirendum est.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1816-1817, 58-59. Bekroning: Adrianus Leonardus van der Boon Mesch (Delft, 1793-1852), theol. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., AAL 1816-1817, 1-43), promotie Leiden 1819 (*Specimen hermeneuticum inaugurale in locum ad Hebraeos IX, 14*); de inzender van het eervol bekroonde antwoord bleef onbekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 1.

[2] Quid sit pantheismus, accurate definiatur. Varias ejus formae diligenter distinguantur. Quidque ei cum atheismo, qui vocatur, dogmatico, et fatalismo, vel convenientiae intercedat vel discriminis, ingenue ostendatur. [Toelichting:] In solvenda hac quaestione virium periculum factoris non uno nomine proderit lectio, cum veterum scriptorum, tum eorum ex recentioribus, Buhlii, V.C., Jacobi, Heydenreichii, Herderi, quos laudarunt et alii, et imprimis viri clarissimi, B. Nieuhovius (*over het Spinozisme*, passim, imprimis vero p. 308 seqq.); et C.D. Beckius (*Comment. hist. decret. rel. Chr.* p. 1. s. 1. c. 1. §. 1. n. 7, p. 187 sq.); quibus insuper addatur F.G. Süsskindus (*Magaz. für Chr. Dogm. und Mor. etc.* Fasc. XI. p. 143-207. Fasc. XII. p. 24-163. et Fasc. XVII. p. 1-164).

V.C. Buhlius [?]; Friedrich Heinrich Jacobi (1743-1819): *Ueber die Lehre des Spinoza* (München: Saur, 1789); Karl Heinrich Heydenreich (1764-1801): *Natur und Gott nach Spinoza* (Leipzig: Müller, 1789); Johann Gottfried von Herder (1744-1803): *Über die Lehre des Spinoza. In Briefen an den Herrn Moses Mendelssohn* (Breslau: Löwe, 1786); Bernard Nieuhoff (1747-1831): *Over Spinozisme* (Harderwijk: J. van Kasteel, 1799); Christian Daniël Beck (1757-1832): *Commentarii historici decretorum religionis*

Christianae et formulae Lutheriae (Leipzig 1801); Friedrich Gottlieb Süsskind (1767-1829): *Magazin für christliche Dogmatik und Moral, deren Geschichte und Anwendung im Vortrag der Religion* (Tübingen 1796-1812). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Onbeantwoord.

[3] De Athenagorae vita et scriptis exponatur, atque in ejus doctrinam de religionis Christianae capitibus, quae attigit, inquiretur.

Athenagoras van Athene (2e helft 2e eeuw). Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1818-1819, 25 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Theodorus Adrianus Clarisse (Amsterdam, 1795-1828), theol. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-116), promotie Leiden 1819 (*Specimen exegeticum [hermeneuticum] inaugurale Psalmi quindecim Hammaäloth, philologice et critice illustrati*).

[4] Inquiretur: utrum formularum, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ similiaque, in disciplina Jesu, revera diversae sint significationes, an vero omnes ad unam commode notionem referri possint ac debeant; num apostoli eorumque socii, in tradenda, post divini Magistri ad sedes beatiores abitum, ipsius doctrina, eundem plane iis subjececerint sensum, quo is antea eas adhibuit; et quis harum quaestionum ad definiendam imperii Christi rationem sit usus.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 2.

[5] Philologice et critice illustretur locus insignis Matth. XXII, 37-40 habita etiam contextae orationis ratione, deque officii, a sanctissimo Servatore praescripti, nexu cum universa ethice Christiana de industria exponatur.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1820-1821, 8 (kort judicium). Bekroning: Frederik Willem Nicolaas Suringar (Lingen, 1800-1821) [zie ook 470], theol. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1820-1821, 1-56). Overleed op 1-1-1821, kort voor de uitreiking van de medaille.

[6] Quaeritur, quid e loco I Petr. V:1-4 recte intellecto constet, de muneris sacri ratione et officiis, et quid adeo imprimis agere, quid

vitare oporteat eos, qui in Ecclesia Christiana hoc munere funguntur?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1821-1822*, 9. Bekroning: Hubert Philippus de Kanter (Arne-muiden, 1800-1868), lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAL 1821-1822*, 1-39), promotie niet bekend.

[7] Quærit, an, in sacrorum librorum interpretatione, divinae iis traditæ doctrinæ analogiam, quam vocant, adhibere liceat, et quibus prudentiæ legibus horum præcipue scriptorum adstrictus sit interpres, ne dogmaticus magis, quam grammaticis rationibus se duci patiatur? Requiritur autem, ut, qui in hac excutienda quaestione elaborare cupiunt hermeneutica huc pertinentia præcepta distincte exponant, et exemplis, in Veteri aequè ac Novo Testamento petitis, illustrent et confirment.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1822-1823*, 20-21. Bekroning: Gerrit Ruitenschild (Leeuwarden, 1801-1877), theol. stud. Leiden: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAL 1822-1823*, 1-56), promotie Leiden 1825 (*Specimen academicum inaugurale in locum I Ep. Petri I: 3-12*).

[8] Quæritur, quaenam sint præcipua diversarum divinas, quæ dicuntur, proprietatis dispescendi rationum (methodorum) commoda et incommoda? Et quaenam earum plurima quidem illorum habeat, his vero omnium minime prematur?

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1823-1824*, 21. Bekroning: Paul Jacob Andreae (Amsterdam, 1803-1879), theol. stud. Evangelisch-Luthers Seminarie Amsterdam: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAL 1823-1824*, 1-41), proefschrift Leiden 1832 (*Dissertatio theologica inauguralis de miracula quid sint scriptoribus sacris*).

[9] Quæ a Carolo Magno, tum ad propagandam religionem Christianam, tum ad emendandam ejusdem docendæ rationem, acta sunt, exponantur, et, quid illius res gestæ atque instituta Ecclesiæ Christianæ profuerint, quid obfuerint, indagetur.

Karel de Grote (742-814). Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1824-1825*, 24.

Bekroning: Claudius Henricus van Herwerden C.Hzn (Zutphen, 1802-1881) [zie ook 986], theol. cand. Groningen: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAL 1824-1825*, 1-59), promotie Leiden 1827 (*Specimen academicum inaugurale de Juliano imperatore, religionis Christianæ hoste, eodemque vindice*).

[10] Grammaticæ et historice exponatur argumentum epistolarum, quæ continentur Libro Apocalyptico cap. II et III. Brevis accedat disquisitio de earundem auctore, scribendi genere, atque in rem Christianam usu.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie iudicium: *AAL 1825-1826*, 21. Bekroning: Albert Christiaan van Eldik Thieme (Zutphen, 1803-1854), lit. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem ... / Commentatio de septem epistolis apocalypticis*, *AAL 1825-1826*, 1-108), promotie niet bekend, en Wijbrand Verweij (Franeker, 1807-1876) [zie ook 595], theol. stud. Groningen: eervol, promotie niet bekend, wel twee theologische theses (Groningen 1825, 1826); de tweede inzender van een eervol bebroond antwoord bleef onbekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 3 en 4.

[11] Quis sensus sit moniti Joannei 1, Epist. V:16b: ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ et quomodo cum aliis de diligendis omnibus hominibus, doctrinæ Christianæ præceptis in concordiam redigi possit.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1826-1827*, 19-20. Bekroning: Jan Jacob de Jongh (Enkhuizen, 1804-1829), theol. cand. Leiden: goud (*Commentatio de quaestione ...*, *AAL 1826-1827*, 1-41), promotie niet bekend, en Martinus Leonardus Reijkerkerk (Utrecht, 1805-1877), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[12] E Joannis Chrysostomi opere de Sacerdotio, et Augustini cum de doctrina Christiana libro quarto, tum de catechisandis rudibus libello, nec non ex Ambrosii de officiis ministrorum ecclesiæ libris, conquirantur et justo ordine disponantur præcepta, quæ, in sacro administrando munere, etiamnunc in usum suum convertere possint doctrinæ Christianæ interpretes.

Johannes Chrysostomus (ca 347-407); Aurelius Augustinus (354-430); Ambrosius (ca 340-397). Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827.

Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie *judicium*: *AAL 1827-1828*, 23-25. Bekroning: Werner Immink (Ootmarsum, 1806-1876), phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Leiden: goud (*Commentatio de quaestione ...*, *AAL 1827-1828*, 1-45); promotie niet bekend; Gerardus Bakker (1805?-?), theol. stud. Evangelisch-Luthers Seminarie Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, en Dirk Willem de Roo (Rotterdam, 1806-1883) [zie ook 13], theol. cand. Leiden: eervol, promotie niet bekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 5 en 6.

[13] *Quaeritur interpretatio effati Paulini Rom. VIII:22 Πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν*, ad quam accedat 'oportet' brevis et dilucida expositio totius orationis contextae, vs. 19-25.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie *judicium*: *AAL 1828-1829*, 24-25. Bekroning: Jan Reynier Wernink (Zwolle, 1807-1871), theol. stud. Leiden: goud (*Commentatio in quaestione ...*, *AAL 1828-1829*, 1-76), promotie niet bekend, en Alle Meendertz Cramer (Norden, 1805-1894), theol. stud. Doopsgezind Seminarie Amsterdam: eervol, promotie niet bekend. Een van de afgekeurde antwoorden was, volgens een aantekening voorin, van de hand van Dirk Willem de Roo (Rotterdam, 1806-1883) [zie 12], theol. cand. Leiden. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 7 en 8.

[14] *Qua ratione libertas Dei distinguenda sit ab ejus independentia? Num de illa Dei proprietate satis constet? An prorsus tolli possit species pugnae, quae illam inter atque internam et absolutam naturae divinae necessitatem intercedere judicatur? Et quoniam ex perversis de hoc attributo divinitatis opinionibus, ut antiquitus, ita et recentiori memoria, prognati sint errores?*

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie *judicium*: *AAL 1829-1830*, 24. Bekroning: Everhard Heikes Sikkes (Heinitz-Poldera, Oost-Friesland, 1805?-1897), theol. cand. Groningen: goud (*Commentatio ad quaestione ...*, *AAL 1829-1830*, 1-63), promotie niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 9.

[15] *Praemissa narratione de vita et scriptis Laurentii Vallae, investigetur et exemplis demonstretur, quaenam ejus tam in historiam ecclesiasticam, quam in theologiam*

Christianam, inprimis N.T. interpretationem, pro aetatis suae ratione, fuerint merita.

Laurentius Valla [Lorenzo della Valle] (1406-1457). Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Eén inzending; goud; zie *judicium*: *AAL 1830-1831*, 33-34. Bekroning: Jesajas Wildschut (De Bildt, 1810-1879), theol. stud. Amsterdam: goud (*Commentatio, qua respondetur ad quaestione ...*, *AAL 1830-1831*, 1-84), promotie niet bekend,

[16] *Cum inter se disceptent theologi, utrum formula Diei vel iudicii ultimi de tempore quodam certo et ad sortem omnium hominum dirimendam constituto, an aliter accipienda sit: Facultas quaerit commentationem, quâ vera hujus argumenti doctrina ex Literis Sacris eruatur, cum aliis religionis Christianae doctrinis ab ea pendentibus in concordiam redigatur et adversus contradictiones defendatur.*

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: *AAL 1831-1832*, 27-28. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 10.

[17] *Cum antiquissima illa veteris ecclesiae scripta, quae patrum nomine apostolicorum hodie supersunt: Clementis Romani Epistolae duae; Ignatii Epistolae septem, e breviori recensione, Polycarpi Epistola, Barnabae Epistola, et Hermae liber, Pastor inscriptus, argumenti sint maxime moralis et practici, expositio quaeritur et censura principiorum praeceptorumque moralium, quae scriptis hisce continentur.*

Clemens van Rome [Paus Clemens I] (ca100); Ignatius Antiochenus (begin 2e eeuw); Polycarpus van Smyrna (ca 69-ca 156); Barnabas (1e/2e eeuw); Pastor van Hermas (Pastor Hermae) (160). Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Vier inzendingen; drie gelijk voor goud (keuze door lot: 2 eervol), 1 afgekeurd; zie *judicium*: *AAL 1832-1833*, 34-36. Bekroning: Jan van Gilse (Zaandam, 1810-1859) [zie ook 494 en 600], theol. stud. Atheneum en Doopsgezind Seminarie Amsterdam: goud, door het lot (*Commentatio ad quaestione ...*, *AAL 1832-1833*, 1-103), promotie Leiden 1836 (*Specimen academicum inaugurale exhibens commentarium exegeticum et criticum in caput XVII Vaticiniorum Ezechiëlis*); Stephanus Petrus Heyns (Kaaop de Goede Hoop, 1810-1873), theol. cand. Leiden: eervol, door het lot (*Commentatio de patrum apostolicorum doctrina*

moralis ..., AAL 1832-1833, 1-111), promotie Leiden 1835 (*Disputatio historico-theologica de Gregorio Nysseno*), en Franciscus Johannes Jacobus Albertus Junius (Leiden, 1809-1879) [zie ook 1106], lit. hum. en theol. cand. Leiden: eervol, door het lot (*Commentatio ad quaestionem ...*, AAL 1832-1833, 1-123; vgl. ook F.J.J.A. Junius, *De zeven brieven van Ignatius, volgens de korte recensie uit het Grieksch vertaald* (Tiel: A. van Loon, 1858), promotie Leiden 1836 (*Dissertatio theologica inauguralis de Justino Martyre apologeta adversus ethnicos*). Bij alle drie verhandelingen staat de opmerking: 'Commentatio quae praemium reportavit'. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 11.

[18] Quaeritur, num ex iis, quae certo vel probabiliter innotuerunt de modo laudes divinas hymnorum concentu praedicandi, qui in primitiva ecclesia valuit, tum ex iis, quae postea vel addita, vel mutata, vel adeo, post sacrorum instaurationem, Scotorum praecipue exemplo et suasu, demta sunt, aliquid emendationis accedere possit hodiernae apud protestantes cultus divini sacra cantu celebrandi rationi?

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAL 1833-1834, 30-32. Bekroning: Willem Moll (Dordrecht, 1812-1879), theol. stud. Leiden: goud (*Commentatio de musica sacra in ecclesia protestantium ad exemplum veterum christianorum emendanda*, AAL 1833-1834, 1-73), promotie niet bekend, en Combertus Willem van der Pot (Rotterdam, 1813-1891), theol. stud. Remonstrants Seminarie Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, wel disputatie Amsterdam 1835 (*Specimen theologicum de Basilio Magno, oratore sacro, quod, annuente summo numine*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 12.

[19] Quaeritur interpretatio loci difficilis I Petr. III:18-22.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1834-1835, 29. Bekroning: Johannes Jacobus Prins (Langezwaag, 1814-1898), theol. stud. Amsterdam: goud (*Commentatio sistens interpretationem loci I Petr. III:18-22 ...*, AAL 1834-1835, 1-80), promotie Leiden 1838 (*Disputatio theologiae inauguralis de locis Evangelistarum in quibus Jesus baptismi ritum subiisse traditur*).

[20] Qualis fuit inter populos, in patria nostra sedem habentes, religionis et sacro-

rum conditio, antequam Christiani erant? Quis ei cum mythologia, sive Septemtrionali, seu Graeca Latinave, nexus intercessisse videtur? Quae postea ejus superfuerunt reliquiae et vestigia?

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1835-1836, 32-33. Bekroning: Antonie Niermeyer (Vlaardingen, 1814-1855), theol. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend (vgl. zijn *Verhandeling over het booze wezen in het bijgeloof onzer natie. Eene bydrage tot de kennis onzer voorvaderlijke mythologie*, Rotterdam: Wijnands, 1840), en Egbert Roelants (Groningen, 1815-1837) [zie ook 1109], theol. stud. Groningen: eervol, promotie niet bekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 13-15.

[21] Ἀγιασμός, quae et καθαρισμός, ἄγνισμός, ἀνακαίνωσις et μεταμόρφωσις dicitur, qualis sit, praesertim cum a μετανοια et ἐπιστροφῇ distinguitur, accurate, et una sacri codicis institutione, ostendatur.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; eervol; zie judicium: AAL 1836-1837, 28. Bekroning: Magthildus van Staveren (Delfshaven, 1815-1900) [zie ook 606], theol. cand. Groningen: eervol. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 16.

[22] Montanismi in Occidentem translati indoles et in ecclesiam Latinam effectus exponantur.

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: AA 1838-1839, 135-136. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 17.

[23] Quaeritur, quatenus libri Apocryphi Veteris Testamenti, et libri Novi Testamenti, de doctrina morum inter se consentiant et dissentiant.

Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Onbeantwoord.

[24] Quomodo nondum inter se viri docti de eo consentiant utrum postrema verba Evangelii Marci XVI, 9-20, genuina an spuria sint, periculum fiat, rationes et argumenta, quibus alterutra sententia evidenter probetur, in medium afferendi [thema: de ultimae Marci pericopes authentia].

Uitgeschreven in 1846; antwoorden vóór 1-11-1846. Eén inzending; goud; zie judicium: SA Leiden 1848, 95. Bekroning: Frederik Wilhelm Bernard van

Bell (Rotterdam, 1822-1896) [zie ook 1112], theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1849 (*Disputatio academica de patefactionis christianae indole e vocabulis faneroun et apokaluptein in libris N. T. efficienda*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 18.

[25] *Doctrina et dicendi ratio in Prima Petri Epistola ita comparentur cum doctrina et oratione Pauli in Epistolis ad Romanos, Corinthos et Galatas, ut utrarumque cum convenientia tum discrimen pateant, atque inde efficiatur, an merito critici nonnulli recentiores illam epistolam habeant a Pauli sectatore saeculo secundo scriptam et Petri nomine editam, ut hic Apostolus Evangelii praedicandi rationem, quam ille secutus esset, comprobavisse videretur.*

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 1-12-1849. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: genoemd in het Programma 1850 (*SA Leiden 1850*, 81-83). Vermelding: *SA Leiden 1851*, 105 en *AA 1849-1850*, 33 en *VHO 1849-1850*, 6. Bekroning: Johannes Cornelis Zaalberg Pzn (Nieuw-Beijerland, 1828-1885), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1851 (*Specimen theologicum inaugurale continens disquisitionis criticae in authentiam prioris Petri Epistolae partem priore*), en Hendrik [Nicolaas] Muntendam (Nijmegen, 1829-1850), theol. stud. Leiden: afgekeurd ('eene zeer bemoedigende beoordeling van zijn werk'), promotie niet bekend.

[26] *Colligantur argumenta, quae ex ipso quarto Euangelio afferre liceat ad probandum ejus originem Johanneam.*

Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Drie inzendingen; 3 afgekeurd; zie iudicium: *VHO 1851-1852*, 4. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 19 en 20.

[27] *Exponantur doctrinae moralis in humano genere initia, ejus per principiorum moralium quae dicentur inventionem variamque definitionem progressus, atque ad haec principia ulterius explicanda religionis Christianae vis et auctoritas.*

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Onbeantwoord.

[28] *Sermonis Graeci, quo Marcus et Lucas usi sunt, diversitas grammaticae illustretur in locis Euangeliorum, in quibus alter alterius textum consulto immutasse censendus est.*

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AA 1857-1858*, 40. Bekroning: Johannes Lambrechts (Lienden, 1835-1866), lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1863 (*Specimen exegetico-theologicum, quo e sermonis narrationisque diversitate, Marcum inter et Lucam, hunc illius textu usum esse colligitur*). NB volgens *VHO 1857-1858*, 35 waren er geen inzendingen voor theologie! Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 21 en 22.

[29] *Exponatur, quid de authentia orationum Pauli, quae in Actis apostolorum legentur, doceat earum comparatio cum eiusdem Epistolis.*

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Onbeantwoord.

[30] *Inquiratur in authentiam utriusque Pauli ad Thessalonicenses epistolae.*

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AA 1863-1864*, 32-33. Bekroning: Abraham Balthasar van der Vies (Amsterdam, 1837-1888), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1865 (*De beide Brieven aan de Thessalonicensen. Historisch-kritisch onderzoek naar hunnen oorsprong*), en Willem Christiaan van Manen (Noordeloos, 1842-1905) [zie ook 1016], theol. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1865 (*Onderzoek naar de echtheid van Paulus' Eersten Brief aan de Thessalonicensen*).

[31] *Enarretur historia ecclesiae Christianae, quae Romae fuit ad medium usque seculum tertium.*

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *AA 1866-1867*, 46-47. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend.

[32] *Colligantur, critice diiudicentur et illustrentur quae in libris N.T. leguntur de origine et auctoritate Apostolatus. / Een historisch-kritisch onderzoek naar den oorsprong en het gezag van het Apostolaat, volgens de schriften van het N.T.*

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[33] *Exponatur et aestimetur Kantii doctrina de imperativo categorico.* Immanuel Kant (1724-1804). Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AA 1872-1873*, 54-55.

[34] Exponatur quid Constantinus Tischendorfius in constituendo textu Novi Testamenti praestiterit.

Constant [Lobegott Friedrich Constantin] von Tischendorf (1815-1874): *Novum Testamentum Graece* (Leipzig: C.F. Koehler, 1841). Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 23.

[35] Eene vergelijking tusschen de zondvloedsverhalen in het Oude Testament en die bij andere volken.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[36] Een onderzoek naar de verhouding van de Schriften des Nieuwen Testaments tot de Gnostiek.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[37] Eene geschiedenis en critiek van het ontologisch bewijs van het bestaan van God.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium: Jbk Leiden 1881-1882*, xlii-xliiii. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 24 en 25.

[38] Wat leert de critische beschouwing van de Boeken des Ouden Testaments omtrent het ontstaan en de geschiedenis der voorstelling van een verbond tusschen Jahwe en Israël?

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium: Jbk Leiden 1881-1882*, xlii. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 26 en 27.

[39] Welke waarde heeft de onlangs door Bryennios aan het ligt gebrachte *Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων* voor de oudste kerkgeschiedenis?

Philotheos Bryennios (1833-1914) (red.): *Didache ton dodeka apostolon. E codice Hierosolymitano, nunc Constantinopolitano, nuperrime primus editit ...; in usum studiosae juventutis repetit J.J. Prins* [Johannes Jacobus Prins (1814-1898)] *Didachē* (Leiden: Brill, 1883). Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[40] Eene verhandeling over Blaise Pascal als moralist.

Blaise Pascal (1623-1662). Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[41] De Romeinsche Keizervergoding in haar oorsprong, ontwikkeling en verbreiding en in haar beteekenis en gevolgen voor den godsdienst.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[42] Eene beschrijving van den staat van het Christendom en de Christelijke Kerk bij den aanvang van het jaar 303.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[43] Welke plaats bekleedt de profeet Jeremia in de geschiedenis van Israels godsdienst?

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[44] Welke is de historische beteekenis van Hegel's Religionsphilosophie?

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831): *Werke. Vollständige Ausgabe ...; vol. 11. Vorlesungen über die Philosophie der Religion. Nebst einer Schrift über die Beweise vom Daseyn Gottes* (Berlijn: Duncker und Humblot, 1832). Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[45] De faculteit verlangt eene verhandeling over het gebruik, de beteekenis en de herkomst van de uitdrukking *ὁ κύριος*, ter aanduiding van Jezus, in de oud-Christelijke letterkunde; en over hetgeen daaruit is af te leiden voor onze kennis van het oudste Christendom.

Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[46] De faculteit verlangt eene vergelijking van de zedenleer van Leibniz met die van Spinoza.

Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716); Benedictus de Spinoza (1632-1677). Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[47] Men geve een critisch overzicht van de voornaamste tot dusverre voorgeslagen verklaringen van de Artemis Ephesia, stelle haar verhouding enerzijds tot de klein-aziatische Moedergodin, anderzijds tot de helleensche Artemis in het licht, en trachte zoo tot haar oorspronkelijke beteekenis op te klimmen.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[48] Er wordt gevraagd eene vergelijkende beschouwing [elders: persoonsvergelijking]

van Gregorius den Grooten en Bernard van Clairvaux.

Paus Gregorius I / Gregorius de Grote (ca 540-604); Bernard van Clairvaux (1090-1153). Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1896-1897*, 43-44. Bekroning: Gustaaf Adolf van den Bergh van Eysinga ('s-Gravenhage, 1874-1957), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1901 (*Indische invloeden op oude Christelijke verhalen*).

[49] Een vergelijkend onderzoek van den Griekschen godsdienst in de zoogenaamde Pelasgische periode en van den Romeinschen vóór de opnemings van Grieksche eerediensten. [Toelichting:] N.B. Het woord Romeinsch niet op te vatten in de engste beteekenis. Latijnsche en andere Italiotische eerediensten waaraan de Romeinen deelnamen, mogen niet worden uitgesloten.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[50] De faculteit verlangt eene verhandeling over de Essenen, gebaseerd op oordeelkundig gebruik der bronnen.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1899-1900*, 50-51. Bekroning: Daniël Plooijs (Schiedam, 1877-1935), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1902 (*De bronnen voor onze kennis van de Essenen*).

[51] De faculteit vraagt eene verhandeling over de herkomst en de strekking der zeven brieven van Ignatius in de zoogenaamde kortere recensie.

Ignatius Antiochenus (begin 2e eeuw): *Epistolae*. Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 55-57. Bekroning: Herman Pieter Schim van der Loeff GLzn (Utrecht, 1879-1949), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1906 (*Onderzoek naar de herkomst en de strekking der zeven brieven van Ignatius in de korte recensie*), en Johannes de Zwaan ('s-Gravenhage, 1883-1957), theol. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1909 (*II Petrus en Judas. Textuutgave met inleidende studiën en textueelen commentaar*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 28 en 29.

[52] Welke waarde voor de ethiek heeft het begrip 'het hoogste goed' [elders: 'Summum bonum']? (Bij het beantwoorden der vraag

gebruike men C. Stange. *Einleitung in die Ethik. I en II*).

Carl Stange (1870-1959): *Einleitung in die Ethik* (Leipzig: Dieterich, 1901-1902). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 57. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 30.

[53] Heeft Justus Lipsius, die in het jaar 1591 van de Universiteit te Leiden naar die te Leuven overging, vóór dien tijd een andere godsdienstige overtuiging bezeten dan daarna?

Justus Lipsius (1547-1606). Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1905-1906*, 63-64. Bekroning: Heiko Tiberius Oberman (Ommen, 1883-1924), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1911 (*De oud-christelijke sarkophagen en hun godsdienstige beteekenis*).

[54] De faculteit verlangt een onderzoek naar de juistheid van de opvatting, dat de magie een ziekte van den godsdienst is, bij welk onderzoek gebruik worde gemaakt van historische en ethnographische gegevens.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[55] De faculteit verlangt een onderzoek naar het gebruik der godsnamen Jahwe en Elohim in de boeken Richteren en Samuel.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1908-1909*, 62-63. Bekroning: Johannes de Groot (Grijpskerk, 1886-1942), theol. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1913 (*Palestijnsche masseben – opgerichte steenen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 31.

[56] Eene beoordeeling van de hypothese-Von Soden omtrent den invloed van het Diatessaron van Tatianus op den Nieuw-Testamentischen tekst.

Hermann [Hans Karl Hermann] Freiherr von Soden (1852-1914); Tatianus (ca 120-190). Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[57] De faculteit vraagt een onderzoek over inhoud en zedelijke beteekenis van het 'darstellende' handelen bij Schleiermacher.

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834). Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[58] De faculteit verlangt eene studie be-

treffende de ethisch-gods dienstige betekenis van het geloof in daemonische goden in Oud-Babylonië en Assyrië.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1911-1912*, 56-57. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 32.

[59] De Christologie van den Pastor van Hermas.

Pastor van Hermas (Pastor Hermae) (geschreven ca 160). Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[60] Het leven en de werken van den inquisiteur Joannes Bunderius O.P.

Joannes Bunderius [VandenBundere] O.P. (1482-1557). Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[61] De faculteit verlangt eene uiteenzetting van de verhouding van zedelijkheid en godsbegrip in het Oude Testament.

Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[62] De faculteit verlangt eene verhandeling over het humanistisch element in de werken van Ulrich Zwingli.

Ulrich Zwingli (1484-1531). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[63] De faculteit verlangt eene verhandeling over de voorstellingen van het noodlot in vóór-Grieksche godsdiensten.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[64] De faculteit verlangt eene kritische studie over de godsdienstwijsgeerige inzichten van Georg Simmel, waarbij ter vergelijking in het onderzoek moeten worden betrokken een of meer der verwante stroomingen op het gebied der godsdienstwijsbegeerte (b.v. de 'als-ob'-filosofie van Vaihinger of de humaniteitsreligie van Natorp of het pragmatisme).

Georg Simmel (1858-1918): o.a. *Die Religion* (Frankfurt am Main: Rütten en Loening, 1906); Hans Vaihinger (1852-1933): *Die Philosophie des Als Ob. System der theoretischen, praktischen und religiösen Fiktionen der Menschheit auf Grund eines idealistischen Positivismus. Mit einem Anhang über Kant und Nietzsche* (Berlijn: Verlag von Reuther & Reichard, 1911); Hans Vaihinger (1852-1933); Paul Gerhard Natorp (1854-1924): *Sozialidealismus. Neue Richt-*

linien sozialer Erziehung (Berlin: Springer, 1920). Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[65] De faculteit verlangt een onderzoek naar den eventueelen invloed van syncretische heilanstypen (verlossergoden, vergodelijkte heerschers, thaumaturgen, wijzen) op de Evangeliën en naar het eigen karakter van de evangelische Christusfiguur.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[66] De faculteit verlangt eene verhandeling over de afzetting van Adriaen van Haemstede, naar de nieuwste gegevens.

Adriaan Cornelisz van Haemstede (ca 1525-1562). Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[67] De faculteit vraagt een verhandeling over het ontstaan en de beteekenis van het boek Ruth.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[68] De faculteit vraagt een verhandeling over mythische bestanddeelen in de voorstellingen der oude volken betreffende het paradijs.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[69] De faculteit vraagt een verhandeling over de verlossingsidee in de synoptische evangeliën.

Philo Judaeus Alexandrinus (ca 25 vóór Chr.-ca 45). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1930*, 262-263. Bekroning: Jan Nicolaas Sevenster (Drachtster Compagnie, 1900-1991), theol. drs. Leiden: goud, promotie Leiden 1936 (*Het verlossingsbegrip by Philo vergeleken met de verlossingsgedachten van de Synoptische Evangeliën*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 33.

[70] De faculteit vraagt een kritisch onderzoek naar de verschillende zienswijzen over het zedelijk beoordeelen van staatsdaden.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[71] De faculteit verlangt een onderzoek naar de opvattingen van wereldorde en godsbestuur, die in de antieke orakelpraktijken tot uiting komen.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933.

Onbeantwoord.

[72] De faculteit vraagt een onderzoek naar den invloed van Schotland op het geestelijk leven in Nederland na de Reformatie.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933.

Onbeantwoord.

[73] De faculteit vraagt een onderzoek naar de oorspronkelijke beteekenis van het Paascheest, en naar de geschiedenis daarvan in Israël.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936.

Onbeantwoord.

[74] De faculteit verlangt een onderzoek naar den aard en het gezag van het geweten.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1936*, 93. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 34 en 35.

[75] De faculteit verlangt een onderzoek naar de philologische en materiele qualiteiten van Photius' exegese op grond van K. Staab, *Pauluskommentare aus der griechischen Kirche*.

Photios (ca 820-ca 892); Karl Staab (1892-?): [zie prijsvraag] (Münster: Aschendorffschen Verlagsbuchhandlung, 1933). Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[76] De faculteit verlangt een onderzoek naar de wijsgeerige beginselen en theologische strekking van de godsdienstwijsbegeerte van Clement C.J. Webb.

Clement Charles Julian Webb (1865-1954). Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[77] De faculteit verlangt een onderzoek naar verhouding van Epiphanie en Kerstfeest in de geschiedenis der oude Kerk tot het midden der vijfde eeuw.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[78] De faculteit verlangt een onderzoek naar de godsdienstige beteekenis van de figuur van 'Vac' in de Sanskrit-litteratuur.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[79] De faculteit verlangt een onderzoek naar aard en gebruik der metafoor in het Oude Testament.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[80] De faculteit verlangt een vergelijkend onderzoek naar de behandeling van de existentie-filosofie door Heidegger (*Sein und Zeit*, Halle 1928) en door J.P. Sartre (*L'Être et le néant*, Paris 1945).

Martin Heidegger (1889-1976): *Sein und Zeit* (Halle 1928); Jean Paul Sartre (1905-1980): *L'Être et le néant. Essai d'ontologie phénoménologique* (Parijs 1945). Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Drie inzendingen; 1 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1947*, II:53. Bekroning: Bernardus Maria Ignatius Delfgaauw (Amsterdam, 1912-1993), drs. letteren Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1947 (*Het spiritualistisch existentialisme van Louis Lavelle*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 36 en 37.

[81] De faculteit verlangt een onderzoek naar de onvermijdelijkheid van het eudaemonisme in de moraal (naar aanleiding van Brunner, *Das Gebot und die Ordnungen*, S. 55).

Heinrich Emil Brunner (1889-1966): *Das Gebot und die Ordnungen. Entwurf einer protestantisch-theologischen Ethik* (Tübingen: Mohr, 1932). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[82] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van Paulus' tweetaligheid voor diens gedachtengang, stijl en betoogtrant.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[83] De faculteit verlangt een onderzoek naar de formele en materiële kenmerken alsmede de kerkhistorische achtergrond en het auteurschap van de middelnederlandse prekenbundel, voorkomende in hs. Oudarchief der Gemeente Zwolle, Serie II, no. 1.1. Bernard Delfgaauw, Een preeken-cyclus der moderne devoten in *Ons Geestelijk Erf* XIV (1940), 173-186. 2. *Duutsche Sermoenen door Magister Joan Cele, bloemlezing met inleiding door Thom. J. de Vries*, Zwolle 1949. 3. De bespreking van laatstgenoemde uitgave door L.M.Fr. Daniëls in *Ons Geestelijk Erf* XXIII (1949), 214-216. Nadere inlichtingen zijn verkrijgbaar op het uitleenbureau van de Universiteitsbibliotheek te Leiden.

Bernardus Maria Ignatius Delfgaauw (1912-1993); Johannes Cele (ca 1345-1417): *Duutsche sermoenen*

door magister Joan Cele, rector der Zwolse school, gehouden tot zyn clercken, 1380-1415. Bloemlezing met inl. door Thom. J. de Vries (Zwolle: Tjeenk Willink 1949); Ludovicus Maria Franciscus Daniëls O.P. (1885-1951). Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[84] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de opvattingen van P.W. Schmidt, K.Th. Preuss en R. Pettazoni over de functie en de betekenis van het hoogste Wezen (High God).

[Pater] Wilhelm Schmidt (1868-1954); Konrad Theodor Preuss (1869-1938); Raffaele Pettazoni (1877-1959). Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[85] De faculteit vraagt een onderzoek naar de prae-deuteronomische bestanddelen van het boek der Richteren, met bijzondere aandacht voor hun betekenis voor de geschiedenis van de godsdienst van Israël.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[86] De faculteit vraagt een onderzoek naar de wijsgerige draagkracht der scheppingsfilosofie van pater Teilhard du Chardin (*Oeuvres*, 4 dln, Edition du Seuil).

Pierre Teilhard du Chardin (1881-1955): *Oeuvres de Teilhard de Chardin* (Parijs: Edition du Seuil, 1959 ev). Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[87] De faculteit verlangt een onderzoek naar de historische waarde van de geschiedschrijving in het boek Handelingen der Apostelen.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: Arch. RUL (5), inv. nr. 5, notulen 8-2-1967. Bekroning: Genoemd bij de rectorale overdracht 17-9-1962. Het iudicium laat de mogelijkheid open dat het om prijsvraag 88 gaat.

[88] De faculteit verlangt beantwoording van de vraag, waarom de nieuwtestamentische toekomstverwachting niet functioneert in de ethische beslissingen der politieke en maatschappelijke praktijk.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 87.

Leiden: rechtsgeleerdheid

[89] *Doctrina juris Romani de publiciana in rem actione explicetur, ita ut singula fragmenta, sub illo pandectarum titulo posita, more Cujaciano exponantur.*

Jacques Cujas (1522-1590). Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1816-1817, 63. Bekroning: Gerlach Johannes Cornelis [baron] van Massow (Rembang op Java, 1794-1852), jur. utriusque cand. Leiden: goud (Commentatio in questionem ..., AAL 1816-1817, 1-36), promotie Leiden 1818 (*Dissertatio juridica inauguralis de consursu creditorum, ex doctrina juris Romani*).

[90] *Quum de multorum Ciceronis librorum analysi et constitutione doctrinae, proximis hisce annis, bene meruerint nostrates viri praeclari, veluti de libris de Natura deorum Scholtenius, de finibus bonorum et malorum Lennepius, de legibus Engelbronnerus; postulatur dissertatio simili ratione elaborata de Ciceronis libris de Officiis.*

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.); Benjamin Petrus van Wesele Scholten (1762-1829): *Dissertatio philosophico-critica de philosophiae Ciceronianae loco, qui est de divina natura* (Amsterdam: Petrus den Hengst, 1783); David Jacob van Lennep (1774-1853): *Disputatio juris, sive ethico-juridica de loco Ciceronis qui est De finibus bonorum et malorum* (Amsterdam: Petrus den Hengst, 1793); Elias Carel d'Engelbronner (1779-1832): *Disputatio juris de loco Ciceronis qui est de legibus* (Amsterdam: Petrus den Hengst, 1802). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 4. Bekroning: Franciscus Binkes (Amsterdam, 1795-1835) [zie ook 979], jur. utriusque cand. Franeker: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-62), promotie Leiden 1819 (*Disputatio juridica inauguralis de agriculturae prae mercatura apud Romanos favore, tum in aliis, tum maxime quoque in legum monumentis perspicuo*).

[91] *Exponatur de eo, quod jus publicum et prudentia civilis praecipiant, de recipiendis exteris advenis, et exterorum, in civitate commorantium, jure.*

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudici-

um: AAL 1818-1819, 25 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Herman de Ranitz (Groningen, 1794-1846) [zie ook 980], jur. utriusque cand. Groningen, 'nunc etiam in nostra [=Leiden] Academia': goud (Commentatio de exteris eorumque in civitate jure ..., AAL 1818-1819, 1-48), promotie Groningen 1819 (*Specimen iuridicum de imperio civili in partes recte distribuendo*).

[92] Facultas juridica postulat, ut concinno ordine proponatur doctrina juris civilis, qua adhuc utimur de absentibus; ita, ut simul difficiliora codicis loca huc pertinentia accurate exponantur.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAL 1819-1820, 22 (vermeld, geen iudicium) en Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820. Bekroning: Jacob Herman Philipse (Nieuwerkerk Zeeland, 1797-1878), jur. utriusque stud. Leiden: goud (Commentatio de iuribus absentium ex principiis codicis hodierni ..., AAL 1819-1820, 1-120), promotie Leiden 1820 (*Dissertatio iuridica inauguralis ad locum juris hodierni de prohibitione fideicommissorum*), en Cornelis Philippus Vlier (Paramaribo, 1796?-?), jur. utriusque cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1820 (*Disputatio iuridica inauguralis de iuribus, quae absenti deferantur*).

[93] Quandoquidem proximis hisce annis, tam super origine, quam super utilitate iudicii juratorum sive jurati (quod dici solet) multum fuit disceptatum, Facultas juridica Academiae Lugduno-Batavae, non quidem in tanta re sententiam exquirat juvenum; sed desiderat, ut tam illius iudicii historia succincte exponatur, quam argumenta praecipua, quibus vel impugnata iudicii illa forma, vel defensa fuerit.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 zilver, 2 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAL 1820-1821, 7-8 (kort iudicium). Bekroning: Hendrik Cock (Almelo, 1794-1866) [zie ook 679 en 1182], jur. utriusque cand. Utrecht: goud (Commentatio de iudiciis juratorum ..., AAL 1820-1821, 1-75), promotie Utrecht 1821 (*Disputatio iuridica inauguralis de argumento ab analogia eiusque a legis interpretatione differentia*); Frans Constant Cornelis Tydeman (Kampen, 1801-1841), jur. utriusque cand. Leiden: 'responsio victricis proxima declarata' (Responsio ad quaestio-

nem, AAL 1820-1821, 1-44), promotie Leiden 1822 (*Specimen iuridicum inaugurale de Pedio [=Sextus Pedius, v.L.] jurisconsulto*); Gerard de Waal (Amsterdam, 1799-1841), jur. utriusque cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1821 (*Dissertatio iuridica inauguralis praecipua tradens argumenta, quibus forma iudicii, quod per juratos exercetur, vel impugnatur vel tanquam optima laudatur*), en Pieter Jacob van der Does de Bye (Utrecht, 1798-1885), jur. utriusque cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1821 (*Specimen historico-iuridicum inaugurale, exhibens historiam iudicii jurati*).

[94] Fontes et subsidia, e quibus historia politica et notitia statistica regionis alicujus haurienda est, generatim describantur; et quidnam pretii singulis generibus statuendum sit, indicetur: ita, ut res exemplis, ad patriam nostram spectantibus, illustretur.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Onbeantwoord.

[95] Quaerit de meritis Jacobi Gothofredi in restituendis XII. Tabulis commentationem.

Jacques Godefroy (1587-1652): *Fontes quatuor iuris civilis in unum collecti. Puta, legis XII. tabularum fragmenta quae supersunt, ordini suo restituta, una cum ejus historia, probationibus, notis et glossario* (Genève: J.A. en S. de Tournes, 1653). Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1822-1823, 20. Bekroning: Jacob Henricus van der Heim (Rotterdam, 1802-1823), jur. utriusque stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1822-1823, 1-49), geen promotie (vroeg overleden).

[96] Quaerit, quomodo Carolus V imperator id egerit legibus et institutis, ut Provincias Germaniae inferioris ad aequabilem iuris et regiminis formam conponeret, atque ita inter se conjungeret? Et quis eorum conatum fuerit effectus?

Keizer Karel V (1500-1558). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAL 1823-1824, 21.

[97] Ut exponatur, tum quaenam fuerit apud Romanos vera natura distinctionis inter delicta publica et privata; tum quaenam fuerit illius doctrinae vicissitudo indè à primis civitatis initiis usque ad Justiniani tempora: ità ut, quaenam singulis historiae Romanae aetatibus fuerint vel delicta priva-

ta vel publica, intelligatur, et juris progressus rationibus historicis illustretur.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Onbeantwoord.

[98] Quandoquidem apud veteres scriptores Romanos, in primis apud Ciceronem, Plinium, Gellium, complures tractantur quaestiones de jure civili, quae cum fragmentis veterum Jctorum et Imp. constitutionibus comparatae, juris scientiae amplificandae inservire possint, rogat Facultas, ut hae quaestiones, quantum ad scripta Plinii Junioris attinet, accurate colligantur, ordine disponantur, et succincte illustrentur.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.); Gaius Plinius Secundus maior (23-79); Aulus Gellius (ca 125-na 180); Gaius Plinius Caecilius Secundus minor (61/62-112). Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol: uitgenodigd, maar niet bekend geworden, 2 afgekeurd; zie judicium: AAL 1825-1826, 19-21. Bekroning: Justinus Jacob Leonard van der Brughen (Nijmegen, 1804-1863), phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1825-1826, 1-92), promotie Leiden 1826 (*Disputatio juridica inauguralis, ad titulum pandectarum de statuliberis*).

[99] Quid vectigalia et tributa, pro diverso genere suo modoque, faciunt ad industriam civium vel incitandam, vel frangendam, et ita divitias nationis augendas, vel exhauriendas?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL 1826-1827, 24-25.

[100] Quid jure criminali cum philosophico tum hodierno Belgico praecipitur de puniendis factis lege civitatis poenali vetitis, sed extra territorium ejus admissis?

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1827-1828, 22-23. Bekroning: Daniel Tieboel Siegenbeek (Leiden, 1806-1866) [zie ook 480], phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1827-1828, 1-52), promotie Leiden 1828 (*Dissertatio historica et literaria inauguralis de Athenarum conditione sub imperio Triginta Tyrannorum*), en Henricus Reiger

(Coevorden, 1806-1846) [zie ook 686 en 1502], phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1829 (*Specimen historico-politicum inaugurale, de vi et efficacitate foeminarum in res politicas, earumque juribus civicis*).

[101] Instituatur disputatio de Heineccii meritis in restitutionem legis Pappiae Poppaeae et de novis juris fontibus, quibus doctrina de hac amplissima lege illustrari possit.

Johann Gottlieb Heineccius (1681-1741): *Ad legem Juliam et Papiam Poppaeam commentarius* (Amsterdam 1726). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: AAL 1828-1829, 22-23. Bekroning: Anne Mauritz Cornelis van Hall (Amsterdam, 1808-1838) [zie ook 484], lit. hum. en jur. utriusque cand. Amsterdam: goud (Commentatio de Heineccii meritis ..., AAL 1828-1829, 1-52), promotie Leiden 1830 (*Dissertatio juridica inauguralis de codicis civilis Francisci placitis, quae ex legislatione intermedia desumta sunt*).

[102] Generalibus oeconomiae politicae super pecunia numerata sive moneta principiis succincte expositis, describatur praesens systema monetarium Regni Belgici, et cum illo quod in Republica Belgii Foederati proxime obtinebat, comparetur.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Onbeantwoord.

[103] Quae fuit peregrinorum in Imperio Romano conditio, tum libera republica, tum sub Caesaribus?

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: AAL 1830-1831, 32-33. Bekroning: Albertus Jacobus Duymaer van Twist (Deventer, 1809-1887), jur. cand. Leiden: goud (Commentatio continens responsum ad quaestionem ..., AAL 1830-1831, 1-90), promotie Leiden 1832 (*Dissertatio juridica inauguralis de pactis, quorum objectum est physice, juridice vel moraliter impossibile, secundum juris naturalis, romani et hodierni principia*).

[104] Cum jam olim, praesertim vero nostra aetate, saepius disputatum fuerit, an civitas et imperium civile pacto nitantur: Ordo Jctorum, in hac quaestione, non sententiam quidem juvenum rogat, sed argumentorum, quibus ea opinio et impugnata et defensa fuit, expositionem desiderat.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831.

Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1831-1832, 31-32. Bekroning: Cornelis Jan van Vleuten (Amsterdam, 1808-?), jur. stud. Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1833 (*Specimen academicum inaugurale de pacto, civitatis et imperii civilis fundamento*).

[105] Explicatio rogatur Pactorum Pacis Lunevillianae, d. 9 Febr. 1801 et Ambianensis, d. 25 Mart. 1802; ita ut inprimis, quae nam ab iis profecta sit rationum publicarum Europae conditio, declaretur.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1832-1833, 33. Bekroning: Frans Willem Anne Beelaerts van Blokland (Kaaop de Goede Hoop, 1810-1886), jur. cand. Leiden: goud (niet verschenen in AAL), promotie Leiden 1836 (*Dissertatio juridica, continens historiam ordinum generalium Belgii sub Carolo V*).

[106] Postulat ordo commentationem de jure postliminii Romanorum, ita ut simul exponantur aut illustrentur difficiliora juris Romani loca huc pertinentia.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAL 1833-1834, 30. Bekroning: Cornelis Henricus Balduinus Boot (Arnhem, 1813-1892), jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1833-1834, 1-50), promotie Leiden 1835 (*Specimen juridicum inaugurale, de actionum natura et objecto e jure Francico*), en Arnoldus Oudemans (Groningen, 1809-1892), jur. utriusque cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1834 (*Dissertatio juridica inauguralis, de poenae mensura*).

[107] Quaeritur: Historia tributi solarium et dimensionis, quae eo pertinet, agrorum in patria nostra, inde a lege d. 20 Januarii anni 1807 lata.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Eén inzending; eervol; zie judicium: AAL 1834-1835, 29. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend.

[108] Quandoquidem magnopere praedicatur praestantia juris Romani ante Justiniani fontium, qui nostra aetate e codicibus rescriptis prodierunt, rogat ordo jureconsultorum: ut diligenter investigentur Digestorum loci, quorum rectae interpretationi nova inde lux oborta esse videatur; quae disputatio, ne justo longior sit, instituitur ad Digestorum partes quatuor priores.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1835-1836, 31. Bekroning: Johannes Wybrandus Tromp (Lekkuum, 1813-1866), phil. theor. et lit. hum. en jur. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1835-1836, 1-128), promotie Leiden 1836 (*Commentatio, Digestorum seu Pandectarum partium quatuor priorum ex codicibus rescriptis illustrationem continens*) en Leiden 1837 (*Dissertatio juridica inauguralis, annotationes ad nonnulla ictorum fragmenta continens*).

[109] Locus de triade politica, id est de summa potestate distribuenda in legiferam, judicariam et executricem, ita explicetur, ut inquiratur, num lex imperii apud nos eam admittat, argumenta autem utrumque allata exponantur.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Twee inzendingen; beide eervol; zie judicium: AAL 1836-1837, 31-32. Bekroning: Christiaan Willem Everhard Vaillant (Amsterdam, 1814-1897), jur. utriusque cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1837 (*Specimen juridicum inaugurale de libera voluntate ad delictum contrahendum necessaria*), en Hendrik Alexander Hartogh ('s-Gravenhage, 1815-1871) [zie ook 696], jur. utriusque cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1838 (*Disputatio juridica inauguralis de regula juris: 'Locis regit actum'*).

[110] Exponatur historia introducti in provincias, quas deinceps Respublica Belgii Uniti comprehendit, juris Romani.

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AA 1838-1839, 135. Bekroning: Gerrit de Vries Azn (Haarlem, 1818-1900), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1839 (*Dissertatio juridica inauguralis exhibens historiam introducti in provincias, quas deinceps respublica Belgii uniti comprehendit*) en Leiden 1842 (*Specimen literarium inaugurale de foenoris nautici contractu iure Attico*).

[111] Quaeritur, historia et literatura juris mercatorii Belgii Septemtrionalis, usque ad annum 1811, quo jus Francicum apud nos fuit introductum.

Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1840-1849, 26 (alleen vermelding, geen judicium). Bekroning: Jhr. Willem Adriaan Cornelis de Jonge ('s-Gravenhage, 1819-1905), jur. utriusque cand. Leiden: goud,

promotie Leiden 1842 (*Dissertatio juridica inauguralis continens historiam juris mercatorii Belgii septentrionalis usque ad annum 1811, quo jus Francicum apud nos fuit introductum*).

[112] Explicetur ratio, quam Julianus Jctus in dispositione operis Digestorum et in interpretatione Juris Civilis secutus fuerit.

Publius Salvius Julianus (ca 100-169). Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 1-11-1844. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: SA Leiden 1846, 100. Bekroning: Cornelis Willem Opzoomer (Rotterdam, 1821-1892), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1845 (*Dissertatio juridica inauguralis de naturali obligatione*).

[113] Quatenus jure gentium, tum naturali, tum Europaeo, aquae gentis sunt, cujus territorium alluunt?

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 1-11-1845. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: genoemd in het programma 1846: AKL 1846, I, 250-251 en NJRW 8 (1846) 200.

[114] Historiam juris gratiae in patriae, inde a Carolo V ad legem Imperii anni 1798.

Keizer Karel V (1500-1558). Uitgeschreven in 1846; antwoorden vóór 1-11-1846. Onbeantwoord.

[115] In jurisprudentia internationali, quae dicitur, constituenda exteri subinde, nec tamen satis, respicere solent Jurisconsultorum Belgicorum de controversiis, e statutorum in regionibus nostris diversitate oriundis, disputationes. Desiderat igitur Facultas, ut locus ille e scriptoribus Belgicis accurate exponatur. [Ook: Desideraverat ordo ut explicaretur quid jurisconsulti Belgae pridem praestiterant circa illam quae nunc magis magisque excolitur jurisprudentiam internationalem.]

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 1-11-1847. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: NJRW 10 (1848) 376, uit het programma 1848.

[116] Quomodo circumscriptum fuit apud Romanos Jus domini, commodi publici causa.

Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 1-11-1848. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: vermeld in Programma 1849; zie NJRW 11 (1849) 239-240.

[117] Quid sit jus gentium Europaeum et qui sint ejus fontes, exponatur ita, ut dissidentes celebriorum scriptorum opiniones tradantur et adjudicentur.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 1-11-1849. Onbeantwoord.

[118] Instituatur disquisitio de legis Angliorum et Werinorum aetate ac patria. Dijudicentur inprimis argumenta nuper prolata ad illam patriae nostrae vindicandam.

Uitgeschreven in 1850; antwoorden vóór 1-12-1850. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: genoemd in het Programma 1851.

[119] Scribatur historia vectigalis, quod pro meatu navium merciumque per fretum Oresundicum exigit Dania; ita: ut inquiretur, quibus universe juris gentium Europaei principiis nisi, id vectigal Dani exegerint hodieque exigant; ut recenseantur quae variis temporibus exterae gentes, maxime autem nostrates, de solvendo eo cum Danis inierint foedera; ut statistice doceatur, quatenus hoc onus premat mercaturam.

Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Onbeantwoord.

[120] Ex Ciceronis scriptis concinnetur specimen institutionum Iuris Civilis in artem redacti, adhibitis auctorum aequalium et jureconsultorum in Pandectis laudatorum vel scriptis vel fragmentis.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1851-1852, 34-35. Bekroning: Jacobus Antonie Fruin (Rotterdam, 1829-1884), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1854 (*Theses juridicae inaugurales*).

[121] Instituti, quo summae Reipublicae administri procurationis suae rationes reddere tenentur, natura, origo, progressus, commoda et incommoda exponantur.

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AA 1854-1855, 54.

[122] Instituatur comparatio juris Neerlandici et Anglici de societatis mercatoriis.

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1854-1855, 54. Bekroning: Bernard Cornelis Ernst Proes (Doorn, 1831-?), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1855 (op stellingen).

[123] (E jure Romano). Colligantur, disponantur et illustrentur regulae iuris antiqui a Caesaribus in constitutionibus suis observatae.

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Onbeantwoord.

[124] *Exponentur et diiudicentur variae optimorum scriptorum sententiae ad locum oeconomiae politicae de rerum valore.*

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Twee inzendingen; 1 goud, 1 zilver; zie iudicium: AA 1857-1858, 38-39. Bekroning: Tobias Michael Carel Asser (Amsterdam, 1838-1913), jur. stud. Amsterdam: goud (verschenen als monografie: T.M.C. Asser, *Verhandeling over het staathuishoudkundig begrip der waarde*, Amsterdam: Müller, 1858), promotie Leiden 1860 (*Geschiedenis en beginselen van het Nederlandsche staatsregt omtrent het bestuur der buitenlandsche betrekkingen*), en Samuel van Houten (Groningen, 1837-1930), jur. cand. Groningen: zilver (verhandeling verschenen als proefschrift), promotie Groningen 1859 (*Commentatio oeconomico-politica inauguralis de rerum valore / Verhandeling over de waarde*).

[125] *Quid inter bellum terrestre et maritimum interest iure gentium Europaeo?*

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Twee inzendingen; beide eervol; zie iudicium: AA 1860-1861, 27-28. Bekroning: Jan Aikes Kramer jr ('s-Gravenhage, 1837-?), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1864 (*De leer van den physischen dwang in het burgerlijke regt*), en Reneke de Marees van Swinderen (Groningen, 1837-1872), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1862 (*Over eenige punten betreffende het zeerecht in tijd van oorlog*).

[126] *Disquisitio historica de usu et auctoritate iuris feudalis Longobardici in patria nostra.*

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Onbeantwoord.

[127] *Instituatur disquisitio de aere Malacitano et Salpensano, ita ut simul appareat, quid conferat ad illustranda quaedam iuris Romani instituta.*

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Twee inzendingen; 1 zilver, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1863-1864, 30-31. Bekroning: Petrus Johannes van Swinderen (Groningen, 1842-1911), jur. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1866 (*Disquisitio juridica-inauguralis de aere Malacitano et Salpensano*).

[128] *Civitatense est praestare ea, quae potestatis publici ministri in suo quisque*

munere contra quam decet gesserunt? / Onderzoek betreffende de aansprakelijkheid van den Staat voor onregtmatische daden, door zijne ambtenaren in de uitoefening hunner betrekking gepleegd.

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Onbeantwoord.

[129] *Het regtsmiddel van revisie in strafzaken [de revisione in causis poenalibus]. In welke gevallen behoort het te worden toegelaten? Welke pligten rusten op den staat tegenover hem, die het slagtoffer van dwaling des regters is geworden?*

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1866-1867, 49-50.

[130] *Hoe heeft het regt der vertegenwoordiging, om aan de Regering de geldmiddelen te onthouden tot bestuur van den staat noodig, zich historisch ontwikkeld, en in hoeverre is het bestaanbaar zoowel met de moderne opvatting van de Constitutionele Monarchie als met het positieve Staatsregt, meer bijzonder van Nederland, België, Groot-Brittannië, Frankrijk en Pruisen?*

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Onbeantwoord.

[131] *Explicetur et diiudicetur doctrina Malthusiana de incremento populi pauperie impedito, moribus inhibendo.*

Thomas Robert Malthus (1766-1834). Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[132] *Quid iuris esse videtur in collisione legum civilium de matrimonio eiusque effectibus, ex iuris gentium privati principiiis iuris etiam Neerlandici habita ratione?*

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[133] *Ex iure Romano: Tractetur locus de novationibus, ita ut ratio habeatur tum eorum quae Salpius aliique recentiores de hoc argumento disseruerunt, tum etiam iuris hodierni.*

Botho Ludwig Wilhelm von Salpius (1823-1874): *Novation und delegation nach römischen Recht* (Berlijn: Decker, 1864). Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Onbeantwoord.

[134] *Men vraagt een historisch-critisch overzicht van de leer der Volkssouvereini-*

teit, zooals die, sedert de dagen van Hugo de Groot tot op onzen tijd, meer bijzonder in Europa, is opgevat en ontwikkeld, aanbevolen of bestreden.

Hugo de Groot (1583-1645). Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Twee inzendingen; 1 zilver, 1 eervol; zie *judicium*: AA 1872-1873, 54-55. Bekroning: Bernard Cornelis Johannes Loder (Amsterdam, 1849-1935), jur. cand. Amsterdam: zilver, promotie Leiden 1873 (*De leer der volkssouvereiniteit in hare ontwikkeling, aanbeveling en bestryding: historisch-kritisch beschouwd*), en Dammes Paulus Dirk Fabius (Garderen, 1851-1931), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1878 (*De leer der souvereiniteit*).

[135] (*Historia politica*). Men verlangt eene historisch-kritische verhandeling over het aan Hendrik IV toegeschreven plan tot stichting van een 'Gemeenebest van het Christelijk Europa'; over zijn ontstaan, zijne bedoeling en de ter uitvoering van dit ontwerp gevoerde diplomatische onderhandelingen.

Hendrik IV, koning van Engeland (1367-1413). Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576. Bekroning: Willem Polman Kruseman (Middelburg, 1849-1918), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1877 (op stellingen).

[136] (*E jure poenali*). Men verlangt een historisch-kritisch onderzoek naar de straffeloosheid van handelingen in 't algemeen met straf bedreigd, voor zoover zij, buiten de gevallen van dwang door menschen uitgeoefend en van noodweer, in noodtoestand worden verricht.

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576.

[137] Critische beschouwing van de verschillende wijzen, waarop naar het Romeinsche en het hedendaagsche recht, bezit door derden verkregen en verloren wordt.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Eén inzending; goud; zie *judicium*: *Jbk Leiden 1878-1879*, 38-39. Bekroning: Hendrik Lodewijk Drucker (Amsterdam, 1857-1917), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1879 (*Bezitsverkrijging en bezitsverlies door derden*).

[138] Historisch-critisch onderzoek van de

leer der oorlogscontrabande en van hare toepassing in het Europeesche volkenrecht ook van den laatsten tijd.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[139] De rechters en de rechtspleging in Drenthe tot het einde der 18e eeuw.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[140] De faculteit verlangt eene verhandeling over de misdrijven door middel van de drukpers gepleegd en de strafrechterlijke verantwoordelijkheid voor die misdrijven naar het nieuwe Wetboek van Strafrecht, en over de vraag in hoeverre bij dat Wetboek het beginsel van volkomen vrijheid van drukpers wordt geeerbiedigd.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Eén inzending; goud; zie *judicium*: *Jbk Leiden 1881-1882*, xliii-xliv. Bekroning: David Simons ('s-Gravenhage, 1860-1930), jur. cand. Leiden: goud, promotie 1883 (*De vrijheid van drukpers in verband met het Wetboek van Strafrecht*).

[141] Eene historische en dogmatische verhandeling over de verpanding van inschulden.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[142] Eene critiek van de leer der trias politica sedert Locke en Montesquieu en van de sporen dier leer in de hedendaagsche staatsregelingen en staatsrechtelijke praktijken, meer bijzonder de Nederlandsche.

John Locke (1632-1704); Charles-Louis de Secondat, Baron de Montesquieu (1689-1755). Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Eén inzending; eervol; zie *judicium*: *Jbk Leiden 1884-1885*, 12-13. Bekroning: Hendrik Reuyl J.Jzn (Kampen, 1862-?), jur. drs. Groningen: eervol, promotie Groningen 1886 (*De leer der trias politica sinds Locke en Montesquieu*).

[143] Welke beginselen moeten gelden bij de onderscheiding van mededaders en medeplichtigen? Zijn die beginselen in onze strafwetgeving gehuldigd? Of in hoever laat zij ruimte voor de toepassing daarvan?

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[144] Uit de bronnen aanwijzen in hoever de Kritiek van de ethisch-historische school op

de oudere staathuishoudkundigen van Adam Smith tot John Stuart Mill verdient is?

Adam Smith (1723-1790); John Stuart Mill (1806-1873). Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[145] De faculteit verlangt eene verhandeling over administratieve rechtsvordering. Kritiek van de hier bestaande rechtsmiddelen om de uitvoering van administratieve beslissingen te verzekeren en onderzoek van wat die middelen zouden moeten zijn bij de invoering van eene volledige administratieve rechtspraak overeenkomstig art. 154 Grondwet.

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[146] De faculteit verlangt eene verhandeling over subjectieve samenvoeging van rechtsvorderingen naar het Nederlandsche recht. In hoeverre bestaat er bevoegdheid en verplichting voor meer personen om gezamenlijk als eischers op te treden, in hoeverre bevoegdheid en verplichting om meer personen gezamenlijk in rechte aan te spreken? Welke is de beteekenis van de dusgenaamde exceptio plurium litis consortium?

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[147] De faculteit verlangt eene verhandeling over de beginselen, welke ten aanzien van het leerstuk der verjaring in het strafrecht behoorden te gelden, en eene critische beschouwing van de regeling van dit onderwerp in het Nederlandsche recht.

Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[148] De faculteit verlangt eene beoordeling van de vóór en tegen landnationalisatie aangevoerde gronden.

Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1893-1894*, 45-48. Bekroning: Rense Johannes de Visser (Meppel, 1870-1923), jur. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1899 (op stellingen), en Adolf Robbert van de Laar (Gendringen, 1871-1959), jur. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1895 (*Landnationalisatie. Beoordeling van de vóór en tegen landnationalisatie aangevoerde gronden*).

[149] De faculteit verlangt eene uiteenzetting – met wetgeving en praktijk in Neder-

land en enkele andere Europeesche Staten tot grondslag – van rechtskarakter en rechtsgevolgen van door het openbaar gezag verleende vergunningen om een werk of onderneming ten dienste van het publiek tot stand te brengen en te exploiteeren.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1896-1897*, 44-46. Bekroning: Jacques Matthijs Nap (Gent, 1873-?), jur. drs. Groningen: eervol, promotie Groningen 1898 (*Concessies voor publieke ondernemingen*).

[150] De faculteit verlangt eene verhandeling over de kerkelijke gerechten en hunne rechtsmacht in de Noordelijke Nederlanden tot het einde der zestiende eeuw.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[151] De faculteit verlangt eene verhandeling over de regeling van het bewijs van feiten betreffende den staat der personen, in het Nederlandsche privaatrecht en de voor naamste buitenlandse wetgevingen.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[152] De faculteit verlangt eene verhandeling over den overgang der procedure per legis actiones tot die per formulas in het Romeinsche recht, met aanwijzing van den tijd waarin en de wijze waarop deze overgang heeft plaats gevonden en van zijne gevolgen voor den algemeenen gang der ontwikkeling van het privaatrecht.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1899-1900*, 51-53. Bekroning: Victor Henri Rutgers ('s-Hertogenbosch, 1877-1945), jur. stud. Amsterdam VU: eervol, promotie Amsterdam 1902 (op stellingen)

[153] De faculteit verlangt eene verhandeling over de beteekenis en den invloed van het gevolg der handeling in het strafrecht.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 58-59.

[154] De faculteit verlangt eene uiteenzetting van den tegenwoordigen stand van het vraagstuk der bevolking, berustende op een kritisch overzicht van de nieuwere literatuur over dit onderwerp.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 60-62.

[155] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar a) de overeenstemming met grondwet en wet, b) de volledigheid der wettelijke uitwerking, en c) de uit consulaire politiereglementen of verslagen bekende uitoefening van de bevoegdheden van regeling, bestuur en rechtspraak, aan de Nederlandsche consulaire ambtenaren toegekend in de bestaande Nederlandsche staatsverdragen en consulaire regelingen en voorschriften.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[156] De faculteit wenscht de vraag beantwoord te zien, of en in hoeverre de realiteit van het vermogen van de naamlooze vennootschap door bepalingen van dwingend recht kan worden gewaarborgd.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1905-1906*, 65-66.

[157] De faculteit verlangt eene critische bespreking van de grondslagen, waarop in de voornaamste beschaafde staten de toelating en de uitzetting van vreemdelingen rusten.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[158] De faculteit verlangt een systematisch overzicht van het strafrecht naar de Nederlandsche stad- en landrechten uit den tijd van de Republiek der Vereenigde Nederlanden.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[159] De faculteit verlangt eene uiteenzetting betreffende de vraag, hoe naar geldend recht de grens loopt tusschen de koloniale bevoegdheden van den Koning der Nederlanden en de bevoegdheden der drie koloniale landvoogden, alsook welke mate van zelfstandigheid die landvoogden naar geldend recht tegenover den Koning bezitten.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[160] De faculteit verlangt eene geschiedkundige verhandeling tot beantwoording de vraag, tegen wien naar Romeinsch recht de rei vindicatio kan worden ingesteld.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1911-1912*, 57-59. Bekroning: Nicolaas Christiaan Kist (Tiel, 1867-1941), jur. drs. Leiden: goud, promotie Leiden 1914 (*De verweerder in het eigendomsproces naar Romeinsch recht*).

[161] De faculteit verlangt een critisch overzicht van de plannen, welke zijn geopperd met het doel de waardevastheid van het geld over langere tijdsruimte te verzekeren.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[162] De faculteit verlangt een antwoord op de vraag, in hoeverre de bezwaren gegrond zijn, die in verschillende landen bestaan tegen het op den voorgrond plaatsen van de nationale wet in het internationale familie- en personenrecht, en in hoeverre met deze bezwaren dient rekening gehouden te worden bij het sluiten van nieuwe of het wijzigen van bestaande tractaten.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1914-1915*, 62-64. Bekroning: Roeland Duco Kolléwijn (Amsterdam, 1892-1972), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1917 (*Het beginsel der openbare orde in het internationaal privaatrecht*).

[163] Gevraagd wordt: 1. of en in hoever het wenschelijk is, ook met het oog op het aangenomen stelsel van evenredige vertegenwoordiging, hier te lande staatskundige partijen door de wet te doen organiseren. 2. eene uiteenzetting van hetgeen in dit opzicht in de Vereenigde Staten van Amerika geschied is, met beoordeeling van de bruikbaarheid daarvan voor ons land. (Ter oriëntering, ook wat literatuur betreft, zie Young: *The new American government and its work*, in het bijzonder chapter XVI).

James Thomas Young (1873-?): [zie prijsvraag] (New York: Macmillan, 1915). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[164] Gevraagd wordt een onderzoek naar de waarde van Heymans' Objectivitätstheorie (*Einführung in die Ethik auf Grundlage der Erfahrung*, 1914) als leidraad bij de opsporing van richtig recht.

Gerardus Heymans (1857-1930): [zie prijsvraag] (Leipzig: Johann Ambrosius Barth, 1914). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Eén inzending;

afgekeurd; zie *judicium: Jbk Leiden 1918*, 135.

[165] De faculteit verlangt eene verhandeling over de beweegredenen, welke de codificatiebeweging hebben geleid in één der navolgende landen: Engeland, een der Scandinavische landen, Duitschland, Oostenrijk of Zwitserland.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Leiden 1921*, 209-211. Bekroning: Cornelis Wilhelmus Adrianus Marie Keulemans (Amsterdam, 1898-?), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1924 (*De codificatiebeweging in Duitschland. Een onderzoek naar de beweegredenen welke dezelve geleid hebben*).

[166] De faculteit verlangt eene uiteenzetting van de wijze, waarop de bezwaren, welke verbonden zijn aan de regeling der deelneming naar Nederlandsch recht, kunnen worden ondervangen door wetswijziging.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[167] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ontwikkeling van het rechtskarakter der vennootschap onder firma hier te lande, zoomede eene vergelijking van deze ontwikkeling met die van den overeenkomstigen vereenigingvorm in andere landen.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[168] De faculteit verlangt een uiteenzetting van de ontwikkeling van huwelijksgoederen- en erfrecht hetzij in Twenthe, hetzij in de Graafschap Zutphen, beschouwd in verband met soortgelijke en aanverwante verschijnselen uit aangrenzende streken binnen en buiten de grenzen van ons vaderland.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[169] De faculteit verlangt een onderzoek naar het ontstaan der gebruiken en gebruikelijke bedingen thans geldende bij verkoopen in een tak van nederlandschen handel of industrie. De keuze van den tak wordt aan den beantwoorder overgelaten. Bij het onderzoek dient er in het bijzonder op gelet te worden in hoever de verkregen resultaten in overeenstemming zijn met hetgeen de theorie omtrent het ontstaan en de kracht van het gewoonterecht leert.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927.

Onbeantwoord.

[170] De faculteit vraagt een critische en – voor zoover de uitgegeven bronnen, welke uitsluitend behoeven geraadpleegd te worden, dit toelaten – volledige studie over het totstandkomen van de verdragen van Londen van 19 April 1839 (1830-1839), alsmede over de internationaal-rechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en België sedert 1839.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[171] De faculteit vraagt een onderzoek naar de mate van handelingsbevoegdheid der vrouw in het Romeinsche recht, zooals deze blijkt uit de rechtsboeken en de documenten. (Literatuur over deze documenten is het best te vinden in de Buma-bibliotheek te Leeuwarden).

Lieuwe Annes Buma (1796-1876). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[172] De faculteit verlangt een overzicht en kritische behandeling van alle beslissingen zoowel van Nederlandsche als van Indische rechters, van 1 Mei 1848 tot 1 Mei 1928, waarin uitspraak gedaan is over de vraag, of het Nederlandsche dan wel het Indische privaatrecht in het onderwerpelijke geval toepasselijk was.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[173] De faculteit vraagt een kritische bespreking der vragen, waartoe de vertegenwoordiging in het internationaal privaatrecht aanleiding geeft.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord.

[174] De faculteit vraagt een, mede door feitenmateriaal gesteund, kritisch onderzoek naar de economische beteekenis, die Nederland en Nederlandsch-Indië thans voor elkander hebben.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord. De prijsvraag werd in Arch. RUL (7), inv. nr. 88 geclassificeerd als 'staathuishoudkunde (statistiek)'.
[175] De faculteit verlangt een systematisch en kritisch onderzoek naar de toepassing der delegatie van wetgevende macht in de Nederlandsche crisiswetgeving.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden* 1936, 93-94.

[176] De faculteit verlangt een historisch-kritische behandeling van de Aristotelische theorie der revoluties.

Aristoteles (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden* 1936, 94-95.

[177] De faculteit verlangt een systematisch en kritisch onderzoek naar de toepassing van het instituut der delegatie ten aanzien van de artt. 21 lid i, 39 en 43 der I.S. (art. 27, lid I, 49 en 53 R.R. oud).

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden* 1939, 107. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 38.

[178] De faculteit vraagt een vergelijkende en systematische adatrechtelijke beschrijving en beschouwing van de structuur en de inwendige organisatie van het dorp in West-Java en in het overig deel van Java (buiten de Vorstenlanden).

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[179] De faculteit vraagt een beredeneerde vergelijking van de op het Romeinse recht betrekking hebbende uitspraken in het derde boek van Hugo de Groot's *Inleidinge tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid*, met de uitkomsten van het moderne romanistisch onderzoek op dit gebied.

Hugo de Groot (1583-1645): [zie prijsvraag] (Amsterdam 1631). Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[180] De faculteit vraagt een beschrijving van de psychologie van dieven in vergelijking tot de uitkomsten der hereditieits-enquête van Heymans en Wiersma, gelijk zulks is geschied door Van Dijk voor verschillende groepen van misdadigers en door Pannenburg voor de brandstichters (J.V. van Dijk, *Bijdragen tot de psychologie van den misdadiger*, Groningen 1905; W.A. Pannenburg, *Bijdrage tot de psychologie van den misdadiger, in 't bijzonder van den brandstichter*, Groningen 1912).

Gerardus Heymans (1857-1930); Enno Dirk Wiersma (1858-1940); Johannes Vitus van Dyck (1878-1930); Willem August Pannenburg (1886-1958). Uitgeschre-

ven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[181] De faculteit verlangt een rechtsvergelijkende en kritische bespreking der vragen omtrent de bindende kracht en de mogelijkheid der ten uitvoerlegging van scheidsrechtelijke beslissingen, gewezen in gevolge een door vreemd recht beheerschte arbitrale afspraak, volgens vreemde wettelijke arbiterregelen of in het buitenland.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden* 1947, II:53-54. Bekroning: Willem Gerard van Ravels (Teteringen, 1920-), jur. cand. Nijmegen: eervol, promotie niet bekend.

[182] De faculteit verlangt een onderzoek naar de mogelijkheden van het instellen van hooger beroep en andere rechtsmiddelen, alsmede van de daarbij gevolgde wijze van procederen, in het Hollandsch Burgerlijk en Strafproces in de XVIIe eeuw.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[183] De faculteit vraagt een onderzoek van de quaestie of een contractuele uitsluiting van aansprakelijkheid krachtens wet of overeenkomst ook mag betreffen aansprakelijkheid wegens daden verricht of schade toegebracht door opzet of grove schuld. Bij dit onderzoek dient ook de buitenlandse literatuur, met name die van Frankrijk en de Verenigde Staten van Amerika nagegaan te worden.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[184] De faculteit verlangt een onderzoek naar de moeilijkheden die gerezen zijn door de rechtspraak van de Hoge Raad en andere colleges over het begrip 'feit' in de artikelen betreffende de samenloop en de regel 'ne bis in idem' en de mogelijkheid van een oplossing dezer moeilijkheden door wetswijziging.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[185] De faculteit vraagt een beschouwing over de toepassing van de 'open' gevangenis in verschillende strafstelsels en de mogelijkheid van deze toepassing voor Nederland.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[186] De faculteit vraagt een empirisch onderzoek omtrent het vraagstuk of, en zo ja op welke wijze, bij het Nederlands sociologisch en sociografisch onderzoek de wereld- of levensbeschouwing van de onderzoeker van invloed is geweest op probleemstelling, methoden, technieken en interpretatie.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[187] De faculteit verlangt een verhandeling over de vraag: bij welke rechtsbetrekkingen naar Nederlands positief recht het beginsel van de goede trouw (als bedoeld in art. 1374, lid 3, B.W.) toepassing vindt; of het gewent is in het nieuwe burgerlijk wetboek een algemene regel op te nemen, volgens welke de partijen in een rechtsbetrekking zich jegens elkander te goeder trouw moeten gedragen of, nog algemener, volgens welke men bij de uitoefening van ieder recht en bij de vervulling van iedere plicht te goeder trouw dient te gedragen. Hierbij dient ook aandacht te worden geschonken aan het recht van andere landen.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[188] De faculteit verlangt een verhandeling over de antichresis in het Grieksch-Hellenistische en Romeinse recht.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[189] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting over de wijzigingen die zich voltrekken in de verhouding tussen Regering en Staten-Generaal, in het bijzonder als gevolg van de gestegen staatsbemoeiing en de toegenomen invloed van internationale factoren op de beleidsvorming.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

[190] De faculteit verlangt een rechtsvergelijkende studie van de betekenis van het schuldvereiste voor de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad in geval van schending van wettelijke normen, in het bijzonder de normen geschreven ter bevordering van de veiligheid in bedrijf en verkeer.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

Leiden: geneeskunde

[191] Cum alii ultimam rationem unionis principiorum partium organicarum, a qua harum natura pendet, ex affinitate chemica eorundem ad se invicem generali derivent, alii contra hic recurrant ad singularem vis vitalis efficaciam, non tantum ab affinitate memorata diversam, verum etiam illi in agendo haud uno titulo oppositam, ac singuli ad suam opinionem pathologiam accommodent; quaeritur de argumentis praecipuis, quae ad utramque illam sententiam vel firmandam vel rejiciendam faciunt, ac de usu ex hac contemplatione ad pathologiam olim redundaturo.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd omdat die in het Frans was geschreven; zie iudicium: AAL 1816-1817, 59. Bekroning: Abraham Capadose (Amsterdam, 1795-1874), med. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ... / Commentatio medica de ultima ratione unionis principiorum partium organicarum, an ex doctrina mechanica sive dynamica sit explicanda ..., AAL 1816-1817, 1-47), promotie Leiden 1818 (*Dissertatio physiologico-pathologica inauguralis de foetu intra foetum*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 39.

[192] Quaenam est vera doctrina indicationum? Quid ad eam confert sana ἐμπειρία? Qualem tandem usum habet in seligendis remediis, quae eodem titulo, in eadem classe, eodemque ordine materiei medicae disponi solent?

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Jacob Landt (Rotterdam, 1796-1830) [zie ook 193], med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-43), promotie Leiden 1819 (*Specimen medicum inaugurale de aetate puerili*), en Frederik Egeling (Hemmen, 1793-1836), med. cand. Leiden: eervol (Dissertatio medica de indicationum doctrina ..., AAL 1817-1818, 1-43), promotie Leiden 1818 (*Dissertatio medica inauguralis de placenta*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 40 en 41.

[193] Quaeritur sententiarum, quae anatomicis, tam antiquioribus, quam recentioribus, de arteriarum structura fuerunt,

historia critica; porro pathologica morborum, qui iisdem accidunt, explicatio, in penitiorae structurae cognitione fundata: denique hujus notitiae usus, cum in curandis illis morbis, tum in nonnullis operationibus chirurgicis.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1818-1819*, 25 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Jacob Landt [zie 192], med. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., *AAL 1818-1819*, 1-80). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nr. 42 en 43 (onzeker).

[194] Structura et organica ossium compositio et mutata eorumdem natura, ea etiam, qua diverso morborum genere laborent, variis doctorum hominum sententiis sunt explicatae. Invitamus rei medicae studiosos adolescentes, ut istas sententias breviter, sed adhibita ratione et iudicio, exponant.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 44.

[195] Cum in istâ gangraenae specie, quam P. Pottus accurate descripsit, usus opii sit adeo salutaris, ut gangraena hoc solo saepe curetur, quaeritur; qua virtute opii curatio efficiatur, sedante, cardiaca an antiseptica; si tamen opium virtutem antisepticam habeat.

Percivall Pott (1714-1788): *Chirurgical observations relative to the cataract, the polypus of the nose ... and the mortification of the toes and feet* (Londen 1775). Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1820-1821*, 13 (kort judicium). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 45.

[196] Quaerit anatomico-physiologicam considerationem hepatis, nec non demonstrationem, in quantum ex observationibus anatomico-pathologicis hujus organi functione sana explicari possit.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1821-1822*, 11. Bekroning: Jean Rudolph van Maanen (Harderwijk, 1799-1883), med. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., *AAL 1821-1822*, 1-73), promotie Leiden 1823 (*Dissertatio medica inauguralis de sulphate chininae*).

[197] Naturae animalis facultas admirabilis est, quae solidae compagis vulnera, ulcera et fracturas, adeoque solutum in corpore animali, artificio inimitabili, consolidat, redintegrat, resarcit. Super hac naturae animalis facultate et modo, quo hanc exercet, physiologorum diversae sunt explicationes. Earundem, ex ordine temporis, quo propositae fuerunt, quaeruntur recensio, epicrisis et demum iudicium de illa, quae oeconomiae animalis legibus, hactenus cognitae, hodie maxime fundata videtur.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1822-1823*, 20. Bekroning: Gerard Coenraad Bernard Suringar (Lingen, 1802-1874) [zie ook 293 en 867], med. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1822-1823*, 1-126), promotie Leiden 1824 (*Dissertatio medica inauguralis de nisu formativo ejusque erroribus*).

[198] Brevis historia variarum sententiarum de inflammationis doctrinâ, a Boerhavo inde ad nostra tempora, et iudicium, quaeenam sententia plurimum conveniat cum hac rei medicae conditione?

Herman Boerhaave (1668-1738). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Drie inzendingen; 3 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1823-1824*, 20-21. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 46.

[199] Instrumenta varia variis temporibus inventa sunt, quibus humeri luxati in locum reponerentur. Sed experientia multis in rebus docuit, facilem manû ipsius usum fuisse meliorem, quam instrumentorum. Data itaque definitione luxationis ossis humeri, ejusque diversarum specierum, breviter exponant, qui velint, diversi sitûs, diversaeque directionis rationem ipsius ossis humeri ad centrum cavitatis scapulae, nec non musculorum hanc articulationem momentum, in singulis luxationis speciebus, et brevem omnium auxilii, manualis et instrumentalis historiam literariam omnium aevi, in restitutionem humeri luxati, cum ejusdem brevi epicrisi.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1824-1825*, 23. Bekroning: Pieter Abraham Jelts (Haarlem, 1803-1860), med. drs. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL*

1824-1825, 1-74), promotie Leiden 1825 (*Dissertatio medica inauguralis de quibusdam sectis antiquioris et recentioris aevi medicis*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 47.

[200] Quum notio et divisio remediorum, ex triplici naturae regno petitorum, priscis valde indeterminata fuerit, et fontes, ex quibus remediorum virtutes medicatae nostro tempore aestimari possunt, meliorem et magis determinatam remediorum in classes distributionem, a virtutibus cognitis petitam, polliceri videantur. Quaeritur: I^o. Quid statuendum sit de priscâ illâ, et ubique nondum explosâ classe remediorum, quae alterantium titulo venit? II°. Quaenam, si haec divisio utcunque retineatur, proprie dicenda sint remedia alterantia, et quid de intimâ illorum doctrina physico-chemicâ, et in oeconomia humanâ agendi ratione, sit affirmandum? III°. Si vero rejiciatur alterantium classis, quaenam melior, et hodierno materiae medicae statui accommodatior divisio et nomenclatio remediorum, praesertim eorum, quae quondam titulo alterantium insigniebantur, assumenda foret?

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Onbeantwoord.

[201] Quum ab omni tempore anatomico-physiologorum, atque obstetricatorum practico-attentionem meruerit uterus, tam ante conceptionem, quam durante graviditate, in partu, et in puerperio; quaeritur ut exponantur: I. Ex penitior hodie cognitâ fabrica uteri animalium, et praesertim foeminae, tota evolutio hujus organi a minimo foetu ad aetatem foeminae adultae; nec non sententiae auctorum de ipsius fabricâ in statu non gravido, quae legi naturae satisfacit. II. Evolutio ipsius, et inde mutata textura durante graviditate, recensitis diversorum auctorum laboribus, qua functioni hoc tempore non tantum satisfacere, sed ipsum partum adjuvare valet. III. Quid denuo in puerperio locum habeat, quod attinet ad ipsius uteri fabricam, ut redeat ad statum, in quo fuit ante graviditatem. IV. An anatomia pathologica aliquid etiam conferat ad explanationem fabricae in diverso statu organi?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL

1826-1827, 24. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 48.

[202] Quaenam sanior est humorum pathologia, nostris temporibus admittenda?

Uitgeschreven in 1827, herhaald in 1828 [203]; antwoorden vóór 1-11-1827. Onbeantwoord.

[203] Herhaling 1827 [202]: Quaenam sanior est humorum pathologia nostris temporibus admittenda?

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Onbeantwoord.

[204] Quid contulerunt chirurgi Batavi ad doctrinam herniarum augendam, et perficiendam?

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Onbeantwoord.

[205] Quaeritur contemplatio anatomico-pathologica membranarum serosarum in genere, atque membranae pleurae in specie.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Onbeantwoord.

[206] Qualis est structura pulmonum, in homine caeterisque animalibus iis instructis; et quales sunt effectus in universam oeconomiam diversarum classium animalium, ex diversa structura horum organorum petendae?

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Eén inzending; eervol; zie judicium: AAL 1831-1832, 32. Bekroning: Ary van der Boon Czn (Noordwijk, 1816-?) [zie ook 207], med. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1834 (*Dissertatio medica inauguralis de pulmonibus*).

[207] Quaeritur, quid contulerint recentiorum labores ad ovi genesin illustrandam.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1832-1833, 32-33. Bekroning: Ary van der Boon Czn [zie 206], med. cand. Leiden: goud (Commentatio de recentiorum laboribus in ovi genesi illustranda ... / Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1832-1833, 1-71).

[208] Quaeritur: quid recentiorum labores contulerint ad foetus evolutionem illustrandam?

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL 1833-1834, 29-30.

[209] Quaeritur, quaenam sint origo, natura et causae illorum phaenomenorum quae,

cum in prospera tum in adversa valetudine, sympathiae en antagonismo tribui solent? Quam ad quaestionem ita respondeatur, ut utriusque sive convenientia sive diversitas perspicue indicetur et rerum exemplis propositis adpareat.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1834-1835, 28. Bekroning: Pieter Hendrik Suringar (Lingen, 1813-1887), med. stud. Leiden: goud (Commentatio de sympathia et antagonismo ..., AAL 1834-1835, 1-73), promotie Leiden 1837 (*Dissertatio historico-medica de Aretaeo medico diagnostico summo*).

[210] Docente experientiâ proprietates physico-chemicae et pharmaceuticae variarum substantiarum narcoticorum, nec non diversarum praeparationum pharmaceuticarum, ex iis confectarum, supellectilem nostram pharmaceuticam intrantium, a medicis nonnullis, praesertim junioribus, non rite distinguuntur, sed nonnumquam promiscue praescribuntur, quod erroribus in praxi medica factitandâ ansam dare potest; ut hicce error quantopere praecaveatur, postulatur succincta historia physico-chemico-pharmaceutica, et comparatio inter se illarum substantiarum, quae titulo narcoticorum ex regno vegetabili, tum ut simplicia, tum ut ex iis praeparata in Pharmacopaea Belgica prostant. Consulantur ad hoc argumentum bene elaborandum: Rob. Christison, *Abhandlung über die Gifte*, Weimar 1821. J.A. Büchner, *Toxicologie*, Nürnberg 1823. Guerin de Mamard [sic], *Nouvelle toxicologie*, Paris 1826. G.A. Richter, *Ausführliche Arzneimittellehre*, Berlin 1827. Imprimis illa horum operum capita, quae de narcoticis ex regno vegetabili agunt.

Robert Christison (1797-1882): *Abhandlung über die Gifte in Bezug auf gerichtliche Arzneikunde, Physiologie und praktische Medicin* (Weimar 1821); Johann Andrea Büchner (1783-1852): *Toxicologie. Ein Handbuch für Ärzte und Apotheker, sowie für Polizei- und Criminalbeamte* (Neurenberg 1823); Honoré Louis François Guerin [de Mammers] (1792-1834): *Nouvelle toxicologie; ou, Traité des poisons et de l'empoisonnement. Sous le rapport de la chimie, de la physiologie, de la pathologie et de la thérapeutique* (Parijs 1826); Georg August Richter (1778-1832): *Ausführliche Arzneimittellehre. Handbuch für prak-*

tische Aerzte (Berlijn: Richter, 1826-1832). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Onbeantwoord.

[211] Quid recentiorum labores contulerunt ad doctrinam de arthrocacé, et potissimum de coxarthrocacé augendam et perficiendam?

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Onbeantwoord.

[212] Quales theorias experimentis illustratas divulgaverunt anatomici et physiologi, inde ab initio hujus seculi, circa structuram et functionem nervorum?

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AA 1838-1839, 134. Bekroning: Johannes Lodewijk Schlimmer (Rotterdam, 1818-?), med. stud. Leiden: goud, niet uitgereikt ('qui vero praemium aureum porrigi non potuit, si quidem ex Decretis Regiis ei concessum non erat hoc certamen litterarium inire'), promotie niet bekend, en Johannes Goldschmid Nanninga (Veendam, 1815-1859), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1840 (*Dissertatio medica inauguralis de fabrica et functione processus vermiformis intestini coeci*).

[213] Quaeritur historia critica theoriae, de pulsu.

Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1840-1849, 26 (alleen vermelding, geen iudicium). Bekroning: Michael Jacob Godefroi (Londen, 1819-1895), med. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1842 (*Dissertatio historico-medica inauguralis de pulsu*).

[214] Quaeritur historia et epicrisis theoriae in huncusque diem propositae de genesi et evolutione membranae, quae vocatur, deciduae Hunteri.

William Hunter (1718-1783). Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Onbeantwoord.

[215] Quaeritur in tuberculorum genesin et evolutionem quam exerceant vim motus corporis, tum universi, ut in locomotione, quae vocatur, in perficiendis laboribus, in exercitatione gymnasticâ, tum particulares, ut in loquelâ, in cantu aliâve laterum intentione? Quid in solvendâ quaestione effici potest ex morbi tuberculosi frequentia pro vario, quibus victus paratur, opificiorum genere, tum etiam ex calculo phthisicorum

in monasteriis, ergastulis, carceribus, aliisque locis, motum corporis in aere pleno, ut dicunt, impediuntibus?

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Onbeantwoord.

[216] Quaeritur historia et epicrisis theoriae, qua caloris animalis originem et naturam explicuerunt physiologi, non neglectis quae physiologia comparata suppeditavit phaenomenis, tunc etiam, si fieri possit, repetitis et auctis experimentis ad doctrinam hanc illustrandam facientibus. / Men verlangt eene geschiedenis en kritiek der verschillende over den oorsprong der dierlijke warmte voorgedragene theorieën, met vermelding der voornaamste tot dit leerstuk behorende bijzonderheden uit de vergelijkende physiologie, en zoo mogelijk met herhaling en uitbreiding der waar- en proefnemingen tot opheldering van de daartoe betrekkelijke verschijnsels in het werk gesteld.

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1857-1858, 37-38. Bekroning: Paulus Quirinus Brøndgeest ('s-Gravenhage, 1835-1904), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1860 (*Onderzoekingen over den tonus der willekeurige spieren / Specimen physiologicum continens disquisitiones de tono musculorum voluntati subditorum*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 49.

[217] Praemissa brevi et accurata tum articularum tum quibus ossa obediunt musculorum descriptione, inquiratur in mechanismum motuum tam manus quam digitorum. / Men verlangt een onderzoek naar den aard der bewegingen, waarvoor de menschelijke hand en de vingers vatbaar zijn, overeenkomstig het maaksel der daartoe behorende gewrichten en spieren.

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Onbeantwoord.

[218] Instrumenti sphygmographi, a doctissimo Marey in usum vocati, auxilio nova instituantur experimenta, eo consilio ut tum ex his, tum ex observatis aliorum efficiatur, quem usum haec explorandi ratio in solvendis quaestionibus physiologicis, ad sanguinis et vasorum historiam pertinentibus, adhuc habuerit aut in posterum polliceatur.

Etienne-Jules Marey (1830-1904). Uitgeschreven

in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1863-1864, 29. Bekroning: Wilhelm Rive (Amsterdam, 1841-1873), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1866 (*De sphygmograaf en de sphygmographische curve*).

[219] Quaeritur, quale, sensu medico, statuentum sit pretium prophylacticis quae ad arcendos morbos epidemicos subinde adhibentur, praesidiis, tum navium ex infectis locis venientium moram, tum limites spectantibus, qui hominum commercio ponuntur atque negotiis. / Welke waarde moet, uit een geneeskundig oogpunt aan zoogenaamde quarantaine maatregelen en cordons ter wering van epidemische ziekten toegekend worden?

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Onbeantwoord.

[220] Quaeritur, quam vim, tum similem tum diversam, in corpus exercent pharmaca efficaciora, pro diversitate loci, quo in organismum introducuntur? Ad quam quaestionem patrio sermone respondeatur experimentis in unam aut duas eiusmodi materies instituendis. / Welk verschil in werking leveren meer vermogende geneeskrachtige stoffen op, naarmate zij langs verschillende wegen in het organisme gevoerd worden? Voor de beantwoording van die vraag worden eigene, met eene of twee zoodanige stoffen bewerkstelligde proefnemingen gevorderd.

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[221] Quaeritur quid observationum et experimentorum auctoritate, censendum sit de vi physiologica, quam sales ex chinino parati, exercent in actionem cordis et in corporis temperaturam; tum etiam, quomodo effectus isti probabiliter explicandi sint.

Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1872-1873, 54-55. Bekroning: Casper Hendrik Kühn (Amsterdam, 1848-1926), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1875 (*Over de respiratie-schommelingen der slagaderlijke bloedsdrukking*).

[222] Bij sommige dieren is in het kraakbeen een stelsel van zeer fijne kanaaltjes gevonden; men verlangt, met het oog daarop, een onderzoek, door praeparaten en

afbeeldingen toegelicht, van de verschillende vormen van kraakbeen bij den mensch.

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Twee inzendingen; beide zilver; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576. Bekroning: Adriaan Nijkamp (Leiden, 1853-1899), med. cand. Leiden: zilver, promotie Leiden 1877 (*Onderzoekingen omtrent de histologie van het kraakbeenweefsel*), en Hector Treub (Voorschoten, 1856-1920), med. stud. Leiden: zilver, de penning is in het Academisch Museum te Leiden, promotie Leiden 1878 (*Over reflexparalyse en neurites migrans*).

[223] [De faculteit verlangt een beschrijving van] de micro-chemische veranderingen van klierzellen bij de secretie.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[224] [De faculteit verlangt een] experimenteele toelichting en, zoo mogelijk, verklaring van de werking der afvoermiddelen.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[225] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de wijzigingen in de bloedsdrukking, die voornamelijk albuminurie veroorzaken.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[226] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar den overgang van gevormde elementen door placenta naar de vrucht.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[227] De faculteit verlangt een microscopisch en, voor zoover noodig, microchemisch onderzoek van normaal, geheel ontwikkeld beenweefsel, dat onder den invloed van werktuigelijke krachten atrophieert.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[228] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de verschillen en de overeenkomst in physiologische werking van strychnine en curarine.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Eén inzending; eervol; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1884-1885*, 13-14. Bekroning: Samuel Alexander van Leer (Assen, 1865-1910), med. stud. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[229] De faculteit verlangt een onderzoek naar de innervatie der larynxspieren, bij voorkeur bij den mensch.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[230] De faculteit verlangt een onderzoek naar den aard en het wezen van het dichroïsme van haemoglobine en eenige uit haemoglobine te bereiden kleurstoffen, bij welk onderzoek spectrophotometrische waarnemingen op den voorgrond moeten staan.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[231] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de pogingen gedaan om bij dieren met geene of geringe vatbaarheid voor bepaalde infecties, vatbaarheid te doen ontstaan of te vergrooten.

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Eén inzending; goud; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1890-1891*, 46-47. Bekroning: Cornelis Dirk Ouwehand (Katwijk aan Zee, 1866-?), med. drs. Leiden: goud, promotie Leiden 1891 (*Over praedispositie*).

[232] De faculteit verlangt eene verhandeling over de verbreiding van de gevoelszenuwen in de hand van den mensch op grond van anatomische, physiologische en klinische onderzoekingen.

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[233] De faculteit verlangt een op eigen experimenteel onderzoek steunende kritiek van het werk van John Berry Haycraft: On the minute structure of striped muscle, with special reference to a new method of investigation, by means of 'impressions', stamped in collodion (*Proceedings of the Royal Society*, vol. 49).

John Berry Haycraft (?-1922): On the minute structure of striped muscle with special reference to a new method of investigation by means of 'impressions' stamped in collodion, *Proceedings of the Royal Society London* 49 (1891) 287-303. Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Eén inzending; afgekeurd; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1893-1894*, 48-50. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 50.

[234] De faculteit verlangt eene critische bespreking der verschillende theorieën omtrent de oorzaak der eclampsie.

Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1893-1894*, 50-51.

[235] De faculteit wenscht een experimenteel onderzoek naar de oorzaak der polyurie ten gevolge van uitzetting der pisblaas.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1896-1897*, 47-48. Bekroning: Leendert Marie Metz (Waddinxveen, 1871-1945), cand. arts Utrecht: goud, promotie Gent 1902 (titel onbekend).

[236] De faculteit verlangt een kritisch en experimenteel onderzoek naar de betekenis van rietsuiker als voedingsmiddel voor den mensch.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1896-1897*, 48-50. Bekroning: Philippus Lodevicus Marcus Maria Taminiau (Utrecht, 1874-1940), med. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1926 (*Bijdrage tot de kennis van het familiair en hereditair voorkomen van carcinoom*).

[237] De faculteit verlangt een onderzoek, door middel van Roentgen's stralen, omtrent de onderlinge verhouding der beenderen van den voorarm en van den handwortel bij verschillende standen van de hand, ingeleid door een kritisch overzicht van de vroegere meeningen en opvattingen daaromtrent. Overlegging van radiographieën bij het antwoord is gewenscht.

Wilhelm Conrad Röntgen (1845-1923). Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1899-1900*, 54-56. Bekroning: Hector Jacob Lycklama à Nijeholt (Rotterdam, 1874-1933), med. drs. Leiden: goud, promotie Leiden 1900 (*De onderlinge verhouding der beenderen van den voorarm en van den handwortel by verschillende standen van de hand*).

[238] De faculteit verlangt, met het oog op verschillende mededeelingen over de gunstige werking van de inspuiting van gelatine-oplossingen bij bloedingen en bij aneurysmata, een onderzoek omtrent den invloed van gelatine-oplossingen op de bloedstolling.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1899-*

1900, 56-57. Bekroning: Frederik Alardus Steensma (Breda, 1877-1957), med. stud. Amsterdam: goud, promotie niet bekend.

[239] De faculteit verlangt, naar aanleiding van de door Dr. Kohlbrugge gevonden 'autosterilisatie van den dunnen darm', een onderzoek, in te stellen bij verschillende soorten van dieren, omtrent de bacterienvegetatie in het darmkanaal onder normale en pathologische omstandigheden en omtrent de betekenis van het darmsap ten opzichte van die vegetatie.

Jakob Hermann Friedrich Kohlbrugge (1865-1941): *Die Autosterilisation des Dünndarmes und die Bedeutung des Coecum*, in: idem, *Bacteriologische Studien* (z.pl. 1901). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Onbeantwoord.

[240] De faculteit vraagt eene op eigen onderzoekingen gegronde, en door teekeningen of photographieën toegelichte anatomische beschrijving van de zenuwbanen en kernen in de Medulla oblongata en hersenstam van *Phocaena communis*.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Onbeantwoord.

[241] De Renzi en Boeri (13me Congres de la Soc. ital. de med. int., tenuta a Padoue, Oct. 1903) beweren, dat na onderbinding der bloedvaten in den hilus der milt, het net dit orgaan geheel omgeeft en resorbeert. De faculteit verlangt een op anatomisch experimenteel onderzoek steunende beantwoording der vraag: 'welke is daarbij de kracht, die het net beweegt?'

Errico de Renzi (1839-1921) en Giovanni Boeri: *Ricerche sperimentali sull' asportazione di alcuni organi addominali e sulla soppressione completa della loro circolazione*, in: *13me Congres de la Société italienne de medecine interne tenuta a Padoue* (Padua 1904) 145-152. Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[242] Aneurysmata, in 't bijzonder die der knieholte, worden niet zelden bij krachtige mannen waargenomen, zonder dat eenige algemeene ziekteoorzaak aantoonbaar is. Soms is in de anamnese eenige aanleiding tot de veronderstelling, dat een bovenmatige krachtsinspanning daarvan oorzaak zou zijn. De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de ontwikkeling van aneu-

rysmata als gevolg van subeutana, directe of indirecte, schijnbaar geringe beleedigingen. Men houde rekening met de mogelijkheid, dat spierarteriën overmatig worden gerekt of afgescheurd.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[243] De faculteit vraagt een experimenteel en klinisch onderzoek over de reactie van het organisme op de producten, die ontstaan bij den ondergang der eigen organen.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1908-1909*, 63-65. Bekroning: Gerardus Kapsenberg (Rotterdam, 1883-1943), semi-arts Leiden; goud, promotie niet bekend.

[244] De faculteit vraagt eene historisch-kritische studie van de theorieën over de genese der galsteen en een experimenteel onderzoek daaromtrent.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1908-1909*, 65-68. Bekroning: Dirk Klinkert (Rotterdam, 1882-1947), med. drs. Leiden; goud, promotie Leiden 1909 (*Aetiologie en pathogenese der cholelithiasis*).

[245] De faculteit verlangt een op literatuurstudie en vooral op eigen onderzoek gegrond verslag van den bouw der bloedlymfklieren (haemo-lymphoglandulae), van haren samenhang met bloed- en lymfvatenstelsel, haar voorkomen en hare physiologische beteekenis bij den mensch en ten minste twee dieren.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[246] Afsluiting eener darmslagader heeft niet altijd dezelfde anatomische veranderingen in darm en mesenterium ten gevolge; de faculteit vraagt eene op waarnemingen bij den mensch (ook in de litteratuur) en op eigene proeven berustende bepaling van de voorwaarden, waarvan die verschillen afhankelijk zijn. Vergelijking met de bevindingen na afsluiting eener hartslagader wordt aanbevolen; zij is echter niet noodzakelijk.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[247] De faculteit vraagt een onderzoek

naar den invloed van moeilijke baring op het centrale zenuwstelsel van het kind.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[248] De faculteit vraagt een onderzoek naar het verband tusschen ontsteking van de achterste bijholten van den neus en ontsteking der gezichtszenuw.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[249] De faculteit verlangt een onderzoek naar de herkomst van het vruchtwater.

Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[250] De faculteit verlangt: door eigen onderzoek de factoren te bepalen, die de vorming van spekachtige stolsels (geen thrombi) in het hart beheerschen. (Vergelijk de gedachtenwisseling tusschen Ribbert, Marchand e.a., en Tendeloo; het stuk van den laatste komt voor in de *Münchener mediz. Wochenschrift*, na 15 April 1917).

[Moritz Wilhelm] Hugo Ribbert (1855-1920): Die agonale Thrombose, *Deutsche medizinische Wochenschrift* 42 (1916) 2-6; [Jacob] Felix Marchand (1846-1928): Ueber die sogenannte agonale Thrombose und die kadaveröse Gerinnung, *Centralblatt für allgemeine Pathologie und pathologische Anatomie* 27 (1916) 193-213, en idibem, Nochmals die sogenannte agonale Thrombose Ribberts, 457-464; Nicolaas Philip Tendeloo (1864-1945), Entstehen intrakardiale Gerinnsel nur nach dem Tode?, *Münchener medizinische Wochenschrift* 64 (1917) 613-614. Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[251] De faculteit vraagt een zelfstandig onderzoek over de vormen van albumineuze onttaarding en den graad van beschadiging der cellen, waarop zij wijzen.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[252] De faculteit vraagt een nauwkeurig makroskopisch, mikroskopisch en, zoo mogelijk, radiologisch onderzoek van de verbeeningprocessen in het dijbeenshoofd en van de stoornissen daarin, vooral in verband met de zoogenaamde 'ziekte van Perthes' en met de 'spontane' epiphysiolyse op den jongelingsleeftijd.

Georg Clemens Perthes (1869-1927). Uitgeschreven

in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[253] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek over de werkzaamheid bij toediening per os aan warmbloedige dieren of menschen van een aantal in den handel zijnde zoogenaamde orgaanpraeparaten met uitzondering van thyreoidea-paerparaten. [Toelichting:] Het is bekend, dat bij geringe functie van de schildklier toediening van schildklier-paerparaten per os de toestand kan verbeteren. Tevens is bekend, dat bij hypofunctie van andere klieren van interne secretie implantatie van deze klieren (b.v. geslachtsklieren, glandulae parathyroideae) of injectie met extracten van deze klieren (hypophysisextract, adrenaline) karakteristieke veranderingen in het lichaam van zoogdieren kan teweegbrengen. Ten slotte weet men, dat voeding met gedroogde organen van interne secretie bij koudbloedige dieren (o.a. kikvorschenlarven) veranderingen in metamorphose en stofwisseling te voorschijn kan roepen. Er zijn nu in den handel een groot aantal orgaan-paerparaten voor toediening per os; omtrent de meesten dezer paerparaten bestaat groote twijfel, of bij dergelijke toediening bij menschen of warmbloedige dieren eenige uitwerking kan worden verwacht. Het ware van groot belang, indien hieromtrent zekere gegevens konden worden verkregen.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium: Jbk Leiden 1924, 176-177.*

[254] Volgens D'Hérelle behoort de bacteriophag te worden beschouwd als een levend filtreerbaar organisme. Volgens anderen (b.v. Bordet en Bail) zou dit niet juist zijn, doch zou men te doen hebben met een niet-levende stof, waarvan de werking is te vergelijken met die van enzymen. Verlangd wordt een nauwkeurig experimenteel onderzoek naar den juistten aard der oplossende stof of stoffen hierboven bedoeld.

Félix d'Hérelle (1873-1949); Jules Bordet (1870-1961); Oscar Bail (1869-1927). Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[255] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek naar de mogelijkheid om door de inwerking van verschillende schadelijke

momenten (mechanische, chemische of bacterieele) in gewrichten een duidelijken locus minoris resistentiae te verkrijgen tegenover een tuberculeuse infectie; dit met het oog op het zoo belangrijke vraagstuk van den samenhang tuschen tuberculose en ongeval.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[256] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek naar de beteekenis van alkalosis voor de pathogenese van de tetanie.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[257] De faculteit vraagt een onderzoek naar de beteekenis der verhouding van albumine en globuline in het bloed voor het ontstaan van oedemen.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Leiden 1930, 263-264.* Bekroning: A. Goudsmit jr (Amsterdam, 1907?-?), med. cand. Amsterdam: eervol, vertrok in 1934 naar New York.

[258] Sedert de onderzoekingen van Schrader (*Zur Physiologie des Vogelgehirns, Pflügers Archiv*, Deel 44, blz. 175) wordt algemeen aangenomen, dat vogels, in tegenstelling met zoogdieren, na extirpatie der groote hersenen nog kunnen zien. Gevraagd wordt een nauwkeurig onderzoek van de reacties op optische prikkels, die vogels zonder groote hersenen nog zouden vertoonen en een kritische bespreking van de vraag, of op grond der eventueel waargenomen reacties mag geconcludeerd worden, dat de dieren inderdaad het gezichtsvermogen hebben behouden.

M.E.G. Schrader: *Zur Physiologie des Vogelgehirns, Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere* 44 (1888-1889) 175-238. Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Drie inzendingen; 1 eervol, 1 eervol maar niet geldig, 1 afgekeurd; zie *judicium: Jbk Leiden 1930, 264-270.* Bekroning: Jan Visser (Vlaardingen, 1904-1991), med. drs. en semi-arts Leiden: eervol, promotie niet bekend. Het andere antwoord dat eervolle vermelding verdiende, bleek door drie medische studenten geschreven: 'daar het onmogelijk is uit te maken, in hoeverre het aandeel van elk der drie studenten recht zou geven op een eervolle vermelding, moeten

de namen der drie samenstellers hier ongenoemd blijven'. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 51-53.

[259] De faculteit vraagt een onderzoek naar den invloed van orgaan-extracten op den groei en de differentiatie van buiten het lichaam gekweekte weefsels.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord.

[260] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek over de methoden van concentratie en zuivering van diphterie-anatoxine (Ramon).

Gaston Ramon (1886-1963). Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord.

[261] De faculteit vraagt een onderzoek omtrent den invloed van adrenaline en pituitine op de ademhalingsorganen en wel in het bijzonder, of deze beide stoffen werkelijk een gunstige werking bij asthmaal-aanvallen uitoefenen.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Onbeantwoord.

[262] De faculteit vraagt een experimenteel (en klinisch) onderzoek naar den invloed, dien men langs medicamenteuzen en mechanischen weg op het dynamisme en het mechanisme van de baring kan uitoefenen.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Onbeantwoord.

[263] Door parenterale toediening van een vreemd eiwit kan men overgevoeligheid opwekken. Door op deze wijze overgevoelig gemaakte dieren het soortgelijke eiwit in fijn verdeelden toestand te doen inademen kan men bij hen typische aanvallen van asthmaal verwekken, met expiratoire dyspnoe, hoesten, ophoesten van een taai, veel eosinophile cellen bevattend slijm bij het verminderen van den aanval enz. (P. Kallos en W. Pagel, Experimentelle Untersuchungen über Asthmaal bronchiale, *Acta Medica Scandinavica*, Deel 91, blz. 292-305 (1937). Zie verder ook: Heubner, *Zeitschr. Exp. Med.* 10, 269 (1920); Silberschmidt, *Ann. Inst. Pasteur*, 52, 690 (1934); Alexander, Becke en Holmes, *J. of Immun.* 11, 175 (1926). De faculteit verzoekt een nader onderzoek omtrent deze experimenteel opgewekte asthmaal-aanvallen, liefst ook bij andere diersoorten dan de cavia,

hetzij in serologisch, immuunbiologisch, patho-physiologisch, patholoog-anatomisch, röntgenologisch (en) of pharmacologisch opzicht.

Paul Kallos (1902-1988) en Walter Pagel (1898-1983): [zie prijsvraag]; Wolfgang Heubner (1877-1957): Ueber Inhalation zerstäubter Flüssigkeiten, *Zeitschrift für experimentelle Medizin* 10 (1919-1920) 269-332; William Silberschmidt (1869-1947): Essais d'immunisation par inhalation; diphtérie et tétanos, *Annales Institut Pasteur* 52 (1934) 690-708; H.L. Alexander, W.G. Becke en J.A. Holmes: Reactions of sensitized guinea pigs to inhaled antigens, *Journal of immunology* 11 (1926) 175-189. Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[264] De faculteit vraagt een onderzoek naar de embryologische ontwikkeling van de kernen van den hypothalamus.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1939*, 107-109. Bekroning: Willem Luyendijk ('s-Gravenhage, 1917-1995), med. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1962 (*Canalografie. Röntgenologisch onderzoek van de peridurale ruimte in het lumbosacrale deel van het wervelkanaal*), en Rudolf [Bernard Willem Frederik Maria] Diepen (Tilburg, 1912-2003), semi-arts Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1941 (*The hypothalamic nuclei and their ontogenetic development in ungulates - ovis aries*).

[265] De faculteit vraagt een onderzoek naar de ontwikkeling van den microscopischer bouw van de hypofysevoorkwab bij verschillende vogelsoorten.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[266] De faculteit verlangt een onderzoek, in hoeverre de verhooging van het cholesterol-gehalte van het serum en de arteriosclerotische veranderingen, die bij diabetici worden waargenomen, samenhangen met stoornissen in de insulineverzorging dan wel door (eventueel tevens door) andere afwijkingen van de overige interne secretie van het pancreas veroorzaakt worden.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[267] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek omtrent de snelste methode ter bepaling van de gevoeligheid van pathogene micro-organismen in vitro tegenover sulfo-

namiden en tevens omtrent de waarde van dit onderzoek voor de kliniek.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[268] De faculteit verlangt een onderzoek omtrent het kaliumgehalte van de weefsels bij verschillende ziekten, o.a. bij insufficiëntie van de bijnierschors, en omtrent de betekenis van een abnormaal kaliumgehalte voor het ontstaan van ziekelijke verschijnselen.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[269] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de invloed van vroegtijdig mobiliseren van geopereerde patiënten, op het ziektebeloop in de ruimste zin. De aandacht zij in het bijzonder gevestigd op het herstel van door het ziekteproces veroorzaakte registreer- of bepaalde functionele veranderingen.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[270] De faculteit verlangt een onderzoek ter beantwoording van de vraag, of voor het hyperglycaemisch effect van glucagon, behalve de bevordering der glycogeen-splitsing in de lever, mede extrahepatische werkingen verantwoordelijk zouden kunnen zijn.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[271] De faculteit verlangt onderzoeken naar de mogelijkheid van identificatie van vezelsystemen in de hersenstam en het ruggebrein van vogels.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[272] De faculteit verlangt onderzoeken naar de vraag in hoeverre de productie van oestrogene stoffen in de testikel afhankelijk is van enig gonadotroop hormoon en, indien ja, van welk.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[273] De faculteit verlangt een proefondervindelijk onderzoek naar de vraag in hoeverre het onverklaarde bloeddrukverlagende effect van rodan-verbindingen zou kunnen samenhangen met wijzigingen in de functie van de schildklier.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Eén inzending; eervol; zie judicium: Arch. RUL (5), inv. nr. 232. Bekroning: Wybren de Jong (Akkrum, 1939-2001), med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1964 (*De betekenis van schildklier en bijnierschors voor de bloeddrukverlagende werking van kaliumthiocyanaat by de rat*).

[274] De faculteit vraagt een overzichtelijke behandeling van de veranderingen in dieptewaarneming, die veroorzaakt worden door de prismatische werking, die alle brilleglazen, zowel sferische als cilindrische, buiten het centrum dier glazen, eigen is waarbij niet vergeten mag worden de beredenering van de schijnbare standsverandering van verticale en horizontale vlakken, speciaal bij het gebruik van glazen van ongelijke sterkte voor beide ogen en bij het gebruik van cilindrische glazen met schuinstaande as.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

Leiden: wis- en natuurkunde

[275] (E physica). Quenam praecipua phaenomena in rerum natura viribus inertiae, omni corpori propriis, sive solis, sive cum vi gravitatis conjunctis, tribuenda sunt?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Onbeantwoord.

[276] (E mathesi). Si singula corpora solida, tetraedrum, hexaedrum vel cubus, octaedrum, dodecaedrum, icoaedrum, inscribantur sphaerae, cujus radius aequalis sit unitati, quaeritur cubus, cujus capacitas aequatur capacitati illorum quinque corporum simul sumtorum.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Vier inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: AAL 1816-1817, 60-61. Bekroning: Reinout Karel Tuyll van Serooskerken (Utrecht, 1798-1882) [zie ook 1372], jur. et phil. stud. Utrecht: goud door het lot (Responso ad quaestionem ..., AAL 1816-1817, 1-12 met 1 tabel), promotie Utrecht 1823 (*Disputatio mathematica inauguralis de latitudine, ex observatis duabus astronomiae altitudinibus computanda*), en Dirk Bax (Rotterdam, 1793-1837) [zie ook 282], theol. stud. Leiden: eervol door het lot (Responso ad quaestio-

nem ..., AAL 1816-1817, 1-20 met 1 plaat), promotie Leiden 1821 (*Specimen academicum inaugurale de Joanne Baptista*).

[277] (Ex astronomia). Quibus formulis construuntur horologia solaris supra plana tetraedri, hekaedri vel cubi, et dodecaedri? Sive, qua formula construitur solarium supra planum quodlibet datum?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1816-1817, 61. Bekroning: Seerp Brouwer (Leeuwarden, 1793-1856), medicinae et artis obstetriciae doctor en math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1816-1817, 1-32 met 1 plaat), promotie Leiden 1816 (*Specimen medicum inaugurale continens varii argumenti quaestiones*) en Leiden 1817 (*Dissertatio geometrico-philosophica de circulorum tangentium centrorum situ in curvis*).

[278] (Ex historia naturali). Desideratur elenchus, sive catalogus earum plantarum, quae prope urbem Leidam, in duarum horarum circuitu, nascuntur; complectens non tantum brevem cujusque plantae descriptionem, sed etiam accuratam indicationem loci, ubi inveniuntur, temporis, quo florent, et nominis trivialis, quo vulgo insigniuntur, una cum allegatione probatae alicujus delineationis singularum plantarum.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1816-1817, 61. Bekroning: Nicolaas [Claas] Mulder (Leeuwarden, 1796-1867), med. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., AAL 1816-1817, 1-127; in 1818 verscheen een herdruk: *Elenchus plantarum quae prope urbem Leidam nascuntur* ..., Leiden: S. en J. Luchtman), promotie Leiden 1818 (*Dissertatio medica inauguralis de functione hepatis, in disquisitione zoôtomica illius visceris nixa*)

[279] (E chemia). Qua ratione natura servat proportionem inter principia proxima atmosphaerae?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1816-1817, 62. Bekroning: Hendrik Carel van der Boon Mesch (Delft, 1795-1831) [zie ook 283, 284 en 1375], phil. cand. en med. stud. Leiden: goud (Commentatio in questionem ..., AAL 1816-1817, 1-73), promotie Leiden 1820 (*Disputatio geologica inauguralis de granite*) en Leiden 1821 (*Disputatio physiologica inauguralis de nervo sympathico magno*). Zie ook de

vervolgpublicaties: *Aanmerkingen omtrent den staat en de evenredigheid der bestanddeelen van de dampkringslucht en onderzoek van hetgeen daar omtrent gesteld in zekere verhandeling van den heer H.C. van der Boon Mesch, med. stud., tot antwoord dienende op eene prijsvraag, door de Natuur- en Wiskundige Faculteit van de Leydsche Hoogeschool uitgeschreven en van de volgenden inhoud: Op welk eene wijze bewaart de natuur de evenredigheid tusschen de bestanddeelen van den dampkring?* (Amsterdam: C.G. Sulpke, 1820) en de reactie daarop van H.C. van der Boon Mesch, *Vrije beoordeeling van de aanmerkingen omtrent den staat en de evenredigheden der bestanddeelen van de dampkringslucht en onderzoek van het geen daaromtrent gesteld is in zekere verhandeling, tot antwoord dienende op eene prijsvraag, door de natuur- en wiskundige faculteit van de Leydsche Hoogeschool uitgeschreven en van den volgenden inhoud: Op welk eene wijze bewaart de natuur de evenredigheid tusschen de bestanddeelen van den dampkring?* (Rotterdam: M. Wijt, 1821).

[280] (E physica). Quaenam experimenta ope machinae a doctissimo Atwood inventae institui possunt, et quibusnam positionibus physicis illustrandis inserviunt?

George Atwood (1745-1807). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Vier inzendingen; 2 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Laurentius Knappert Jaczn (Schiedam, 1795-1843), med. cand. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-9), promotie Leiden 1818 (*Specimen exhibens positiones physiologicas varii argumenti*), en Leon Salomon van Praag (Leiden, 1795-?), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Leiden: goud (Commentatio de machina Atwoodiana ..., AAL 1817-1818, 1-24 met 1 tabel), promotie Leiden 1820 (*Dissertatio physico-mathematica de compositione et resolutione virium*).

[281] (E mathesi). Quaeruntur tres pyramides aequales atque similes, unum regulare constituentes corpus, cujus capacitas aequatur telluris segmento, quod acquireretur, si planum transiret per Leydam, promontorium (cap) Comorin et Canton.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Zeven inzendingen; 1 goud, 6 afgekeurd; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Abraham Moolenaar (Haarlem, 1794-1840), phil. theor. et lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL

1817-1818, 1-9 met 2 platen), promotie niet bekend. [282] (Ex astronomia). Si supra singula tetraedri, hekaedri et dodecaedri plana stylus erigatur perpendiculariter, quaeritur formula, cujus ope determinari possint puncta vel curvae, quas umbra a styli vertice projecta describit, sole ab uno ad alterum signum transeunte? (Latitudo loci 52° 9' 26").

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Dirk Bax [zie 276], lit. cand. en theol. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-15 met 10[!] platen). De gouden medaille van Bax bevindt zich in Het Koninklijk Penningkabinet.

[283] (Ex historia naturali). Quaeritur de ratione, quae est inter structuram et formam externam plantarum, illaque uno alterove specimine illustretur.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Hendrik Carel van der Boon Mesch [zie 279], med. cand. en math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-48).

[284] (E chemia). Quaeritur, quid lux valeat ad creanda nonnulla saltem principia vegetabilium proxima.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Hendrik Carel van der Boon Mesch [zie 279], med. cand. en math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Commentatio ad solvendam quaestionem ... / Commentatio de vi lucis ad creanda principia vegetabilium proxima ..., AAL 1817-1818, 1-51).

[285] (E physica). Quaeritur descriptio historiae inventionis penduli compensatorii, ut et expositio ejusdem penduli theoriae in universum spectatae?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAL 1818-1819, 25 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Jan Willem Ermerins (Zierikzee, 1798-1869) [zie ook 294], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-22 met 2 tabellen), promotie Leiden 1824 (*Dissertatio inauguralis de refractione astronomica*) en Leiden 1824 (*Dissertatio medica inauguralis de ratione inter for-*

mam ossium aliarumque partium corporis humani).

[286] (E mathesi). Si sphaera, cujus radius aequat unitatem, dividatur in tres partes concentricas, in sphaeram igitur et duos annulos sphaericos, omnes partes ejusdem capacitatis; quaeritur punctum, e quo tres harum sphaerarum diametri, in linea horizontali positae, conspiciuntur sub aequali magnitudine apparenti, et hinc methodus, figuras ad speculi cylindrici atque conici usum delineandi.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAL 1818-1819, 26 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Jan Willem van den Berg (Leiden, 1796-1832) [zie ook 292], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-24 met 1 tabel), promotie Leiden 1821 (*Specimen academicum inaugurale continens quaestiones philosophici argumenti*) en Leiden 1821 (*Dissertatio medica inauguralis continens observationes de utero*).

[287] (Ex astronomia). Quaeritur descriptio instrumenti aequatorialis, atque explicatio usus, in quem adhiberi solet.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1818-1819, 26 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Benjamin Kam (Woudenberg, 1796-1869), theol.(!) stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-31 met 3 tabellen), promotie niet bekend. Het hs. van Kams verhandeling bevindt zich in het Arch. familie Kam (Gemeente-archief Amsterdam, toegangsnr. 287), inv. nr. 68, motto: Ille opifex rerum, mundi melioris origo (Ovidius).

[288] (Ex historia naturali). Elaboretur historia, et in ea accurata descriptio, viginti ad minimum plantarum indigenarum, in qua singulae partes ad legem regularum, a Linneo in Philosophia botanica propositarum, atque a Willdenowo emendatarum, sunt definiendae.

Carl von Linné (1707-1778): *Philosophia botanica in qua explicantur fundamenta botanica cum definitionibus partium, exemplis terminorum, observationibus rariorum* (Stockholm 1751); Carl Ludwig Willdenow (1765-1812). Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAL 1818-1819, 26-27

(alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Herman Christiaan van Hall (Amsterdam, 1801-1874) [zie ook 1377], lit. hum. stud. en math. et phil. nat. stud. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-40), promotie Utrecht 1821 (*Specimen botanicum exhibens synopsis graminum indigenarum Belgii partis septentrionalis, olim VII provinciarum, una cum appendice, qua nonnullae indigenae novae indicantur*) en Utrecht 1823 (*Dissertatio medica inauguralis de stethoscopii in morbis pectoris usu*).

[289] (E chemia). Per analysin determinentur principia, cum proxima, tum remota, duorum corporum vegetabilium, quorum alterum ex materia alimentari, alterum ex materia medica est desumendum.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1818-1819, 27 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50. Bekroning: Abraham Gerard van Stipriaan Luiscius (Delft, 1797-1864), med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-42), promotie Leiden 1821 (*Dissertatio medica inauguralis de diagnosi morborum in genere et quorundam horum difficiliorum in specie*).

[290] (E physica [/hydrostatica]). Ponitur vas cavum, ex materiâ densiore quam aquâ confectum, a latere foramine instructum aqua penitus impletum, eidemque prorsus immersum; hujus igitur vasis parietes internae, quaeritur, utrum aliam pressionem patiantur, si foramen illud sit clausum? aliam, si sit apertum? Postulatur, ut responsio sit legibus hydrostaticis innixa, quae simul exhibeat rationes, modos, et discrimina, quibus lis, inter doctos saepius agitata, penitus dirimi possit, an fluida gravitent in propriis locis?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 22 (vermeld, geen judicium). Bekroning: Petrus Johannes Uylenbroek (Amsterdam, 1797-1844) [zie ook 296 en 297], math., phil. nat., phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1819-1820, 1-74), promotie Leiden 1822 (*Specimen geographico-historicum exhibens dissertationem de Ibn Haukalo geographo, nec non descriptionem Iracae Persicae cum ex eo*

scriptore tum ex aliis mss. arabicis bibl. L.B. petitam). [291] (E mathesi). Si telluris sphaera intelligatur inclusa dodecaedro, et unus angulus plani, in cujus centro est Observatorium Leidense, se dirigat versus meridiem, quaeruntur longitudines, latitudines, anni tempestates locorum, quae sint in reliquis planis, uti et puncta, per quae axis telluris transiturus esset?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 22-23 (vermeld, geen judicium). Bekroning: Hendrik Albert Ermerins (Zierikzee, 1800-1820), lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1819-1820, 1-15), promotie niet bekend.

[292] (Ex astronomia). Ad diem 1 Novembris 1825 computentur anguli horarii, altitudines, azimutha stellae α et β polaris, dum sint in eodem verticali, uti et cum pervenerint ad aequales altitudines. Latitudo Observatorii Leidensis = $52^{\circ} 9' 26''$, 5. Longitudo Orientalis a Parisiorum Meridiano = $2^{\circ} 9' =$ oh $8' 36''$.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 23 (vermeld, geen judicium). Bekroning: Jan Willem van den Berg [zie 286], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem..., AAL 1819-1820, 1-22).

[293] (Ex historia naturali). Quaeritur concinna expositio eorum, quae de foliorum plantarum ortu, situ, fabrica, et functione innotuerunt?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 23 (vermeld, geen judicium). Bekroning: Gerard Coenraad Bernard Suringar [zie 197], med. stud. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., AAL 1819-1820, 1-63).

[294] (E chemica). Qua lege vis affinitatis chemicae regitur habita ratione quantitatis corporum junctorum, cum in compositione principiorum binaria, tum in ternaria, et

quanam sunt praecipua phaenomena ad analysin corporum pertinentia, quae inde explicantur?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending (bekend); goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en *AAL 1819-1820*, 24 (vermeld, geen iudicium). Bekroning: Jan Willem Ermerins [zie 285], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1819-1820*, 1-22).

[295] (E physica). Exponatur de convenientia ac differentia luminis, caloricis et electricitatis; sintne substantiae penitus diversae? An vero diversi ejusdem substantiae modi?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Onbeantwoord.

[296] (E mathesi). Explicetur methodus interpolandi, et uno alterove exemplo illustretur.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie iudicium: *AAL 1820-1821*, 9-10 (kort iudicium). Bekroning: Petrus Johannes Uylenbroek [zie 290], math., phil. nat., phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1820-1821*, 1-77 met 1 tabel), en Willem Herman Cost Jordens (Deventer, 1799-1875) [zie ook 301], jur. utriusque cand. Leiden: eervol, 'parvo intervallo accedentes', promotie Leiden 1822 (*Specimen juridicum inaugurale de conditione resolutoria*).

[297] (Ex astronomia). Quanam est micrometrorum in tubis astronomicis theoria? Quinam eorum usus?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1820-1821*, 10 (kort iudicium). Bekroning: Petrus Johannes Uylenbroek [zie 290], math., phil. nat., phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1820-1821*, 1-38 met 1 tabel).

[298] (Ex historia naturali). Quinam sunt limites inter vitam vegetabilem et animale?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1820-1821*, 10 (kort iudicium). Bekroning: Willem de Haan (Amsterdam, 1801-1855), math. et phil. nat. stud. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem

..., *AAL 1820-1821*, 1-44), promotie Leiden 1825 (*Specimen philosophicum exhibens monographiam Ammoniteorum et Goniatiteorum*).

[299] (E chemia). Quousque ex cognita compositione aquae, hujusque solubilitate per aerem atmosphaericum, nec non ex iis, quae a fluidi electrici turbato aequilibrio pendent, phaenomena possunt explicari ad meteora vel ignea vel aquea pertinentia?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1820-1821*, 10-11 (kort iudicium). Bekroning: Jacob Cornelis van den Broecke (Aardenburg, 1799-1870) [zie ook 1893], med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1820-1821*, 1-35), promotie Leiden 1822 (*Dissertatio medica de usu radice Columbo*).

[300] (E physica). Exponatur barometri, ad objectorum altitudines determinandas destinati, cum constructio, tum usus.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1821-1822*, 9-10. Bekroning: Willem Wenckebach ('s-Gravenhage, 1803-1847), lit. hum. en math. et phys. stud. Atheneum Deventer: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1821-1822*, 1-54 met 1 plaat), promotie Utrecht 1830 (*Disputatio mathematica inauguralis de pontium lapideorum forum et mensuris ex aequilibri doctrina determinandis*). Het afgekeurde antwoord was van Gerrit Jan Mulder [zie ook 1284 en 1385], zoals door hem verhaald in: Herinneringen omtrent W. Wenckebach, *SA Utrecht 1847*, 1-37 i.h.b. 8-9.

[301] (E mathesi). Problema de quadratura curvarum explicetur et exemplis illustretur.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1821-1822*, 10. Bekroning: Willem Herman Cost Jordens [zie 296], jur. utriusque cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ... / Commentatio de quadratura curvarum ..., *AAL 1821-1822*, 1-64 met 1 plaat).

[302] (Ex astronomia). Quanam phaenomena pendent praecipue a refractione, quam radii luminis in atmosphaera patiuntur? Et quomode illa phaenomena sunt explicanda?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Onbeantwoord.

[303] (Ex historia naturali). Quid est opti-

mum fundamentum systematis mineralogiae?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Onbeantwoord.

[304] (E chemia). Unde pendet plantarum vegetatio?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1821-1822*, 10. Bekroning: Eugène Davids (Rotterdam, 1803-1825), med. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ... / Commentatio ad de fontibus vegetationis plantarum ..., *AAL 1821-1822*, 1-38), promotie Leiden 1822 (*Specimen medicum inaugurale de signis ex sapore varie mutato variis in morbis*).

[305] (E physica). Quibusnam effectibus tensio electrica, quam vocant (tension électrique), et fluctus electricus (courant électrique), conveniunt? Quibusnam differunt? Concinne et simul accurate, quoad ejus fieri potest, ex recentissimis physicorum cum observationibus, tum experimentis, haec quaestio exponatur et illustretur.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1822-1823*, 17. Bekroning: Boudewijn Donker Curtius W.Bzn (Dordrecht, 1803-1856) [zie ook 312], jur. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1822-1823*, 1-54 met 2 platen), promotie Leiden 1826 (*Disputatio juridica inauguralis ad juris mercatorii caput de societatis*) en Leiden 1826 (*Specimen academicum inaugurale quo exponuntur methodi, quibus aeris impulsus et venti velocitas determinantur*).

[306] (E mathesi). Theorema [ook: Problema] trium axium explicetur et uno alterove exemplo illustretur.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1822-1823*, 17. Bekroning: Jacob Nicolaas van Puttkammer (Leiden, 1799-1873), math. et phil. nat. en jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1822-1823*, 1-25 met 1 plaat), promotie Leiden 1827 (*Dissertatio juridica inauguralis de iis quae hereditatis actionisque emtionis venditioni sunt propria*) en dezelfde dag 1827 (*Dissertatio physico-mathematica de iride*).

[307] (Ex astronomia). Duo horologia solaris inscribantur planis, quae transeunt per α et β , Orionis, et per Observatorium Leidense.

Uitgeschreven in 1822, herhaald in 1823 [312]; antwoorden vóór 1-11-1822. Onbeantwoord.

[308] (Ex historia naturali). An et quousque fundamentum systematis mineralogici deduci possit, sive ex concursu characterum dictorum externorum, sive ex forma crystallorum, sive ex intuitu compositionis chemicae corporum ad regnum minerale pertinentium.

Uitgeschreven in 1822, herhaald in 1823 [313]; antwoorden vóór 1-11-1822. Onbeantwoord.

[309] (E chemia). Quaeritur, an incrustationes indigenae sint chemicae, an vero alius originis?

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Twee inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol; zie iudicium: *AAL 1822-1823*, 17-18. Bekroning: Gerard de Vos (Amsterdam, 1800-1831) [zie ook 1284], med. cand. Leiden: goud door het lot (Commentatio in quaestionem ..., *AAL 1822-1823*, 1-12), promotie Leiden 1824 (*Disputatio medica inauguralis de naturae vigore, majori in sano et aegrototo Graeco Hippocratis tempore, quam in nostris hominibus*), en Cornelis Adriaan Bergsma (Leeuwarden, 1798-1859) [zie ook 865 en 1380], math. et phil. nat. en med. cand. Utrecht: eervol door het lot (Responsio ad quaestiones ..., *AAL 1822-1823*, 1-14 met 3 gekleurde tekeningen, waarvan 1 kaart van Rockanje), promotie Utrecht 1825 (*Dissertatio inauguralis botanico-medica de thea*).

[310] (E physica). Datur vas cylindricum lateraliter ad diversas supra se invicem distantias tribus instructum foraminibus, quae singula et quidem pro lubitu claudi vel aperiri possunt. Quaeritur, quaenam ope hujus instrumenti experimenta hydraulica institui, uti et quousque eorum explicatio atque applicatio indicari possint?

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Onbeantwoord.

[311] (E mathesi). Theoria de maximis et minimis explicetur et variis exemplis illustretur.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Drie inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1823-1824*, 23-24. Bekroning: Pierre François Verhulst (Brussel, 1804-1849), math. et phil. nat. cand. Gent: goud door het lot (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1823-1824*, 1-36 met 1 plaat), promotie niet bekend; Gideon Jan Verdam (Mijdrecht, 1802-1866) [zie ook 317, 870, 1384 en 1896], math. et phil. nat. cand.

Leiden: eervol door het lot (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1823-1824, 1-101 en 1 pl.), promotie Leiden 1825 (*Dissertatio in qua, ratione mathematica et physica, quaeritur de mensura, constructione, et munitione aggerum terreorum, ad lacus, fluvios et mare ab agris humilioribus arcenda*) [312] Herhaling 1822 [307]: (Ex astronomia). Horologium solare inscribatur utriusque plano, quod transit per α et β Orionis, et per observatorium Leidense.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1823-1824, 23. Bekroning: Boudewijn Donker Curtius WBzn [zie 305], jur. en math. et phil. nat. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1823-1824, 1-19).

[313] Herhaling 1822 [308]: (Ex historia naturali). An et quousque fundamentum systematis mineralogici deduci possit, sive ex concursu characterum dictorum externorum, sive ex forma crystallorum, sive ex intuitu compositionis chemicae corporum ad regnum minerale pertinentium.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Onbeantwoord.

[314] (E chemia). Quomodo conficienda sunt thermometra et barometra, ut, eorum ope, variis in locis observationes meteorologicae atque chemicae possint institui et inter se comparari? Ipsa comparandi methodus exemplis illustretur.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAL 1823-1824, 23.

[315] (E physica). Quaeritur enumeratio concinna, sed accurata eorum, quae reverâ contulerunt ad disciplinam electricam, galvanicam, et inprimis magneticam perficiendam atque insigniter amplificandam, habitâ ratione praesertim illorum phaenomenorum, quae, quatuor potissimum postremò praeterlapsis annis, physicorum inventa in electro-dynamica vel electro-magnetismo docuerunt. Non igitur quaeritur historia illorum inventorum, sed quid praestiterint eadem inventa, ad cognitionem humanam, et quidem praecipuè in doctrinâ magneticâ, augendam, et ad plura phaenomena magnetica explicanda.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Onbeantwoord.

[316] (E mathesi). Datis sphaerae majoris et aliquot minorum aequalium sphaerarum diametris, quaeritur formula, quâ determinari potest sphaerarum minorum numerus, quem volumen sphaerae majoris continere valeat.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Onbeantwoord.

[317] (Ex astronomia). Determinetur vis, quâ corpus e lunâ sit projiciendum in tellurem, ut ea tempus, quod impenderet illud corpus ad hanc viam absolvendam.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1824-1825, 24-25. Bekroning: Gideon Jan Verdâ [zie 311], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1824-1825, 1-25 met 1 plaat).

[318] (Ex historia naturali). Quaeritur accurata et concinna expositio characterum, quibus amphibiorum genera distinguantur.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Onbeantwoord.

[319] (E chemia et oeconomia rurale). Exponantur humi sive terrae fertilis natura, criteria et usus.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol in het kader van 350-jarig bestaan!; zie iudicium: AAL 1824-1825, 25. Bekroning: Anthonij Hendrik van der Boon Mesch (Delft, 1804-1874) [zie ook 1895 en 1901], lit. hum. en math. et nat. phil. cand. (op verhandeling: lit. hum. cand. en med. stud.) Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1824-1825, 1-51 met 1 plaat), promotie Leiden 1826 (*Disputatio geologica inauguralis de incendiis montium igni ardentium insulae Javae eorumdemque lapidibus*); Pieter Otto van der Chijs (Delft, 1802-1867) [zie ook 324 en 1903], lit. hum. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1828 (*Specimen academicum, exhibens commentarium geographicum in Arrianum de expeditione Alexandri*), en Salomon Pieter Scheltema (Zutphen, 1801-1873) [zie ook 1287], med. stud. Leiden: eervol, promotie Utrecht 1827 (*Specimen botanico-medicum de rheo*).

[320] (E physica). Tuborum opticorum exponatur theoria.

Uitgeschreven in 1825, herhaald in 1827 [330] en 1828 [335]; antwoorden vóór 1-11-1825. Onbeantwoord.

[321] (E mathesi). Theoria ejus artis, quam

perspectivam vocant, omni parte, analytice explicetur, et formulae inventae cum methodis graphicis comparantur.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Onbeantwoord.

[322] (Ex astronomia). Quomodo elementa orbitae cometae ex tribus vel quatuor locis geocentricis deduci possunt?

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Onbeantwoord.

[323] (E botanica). Exponatur motus fluidorum in plantis, ejusque causae.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL 1825-1826, 22.

[324] (Ex oeconomia rurali). Explicetur, aptisque illustretur exemplis, quibus in regionibus patriae nostrae, modus, quo et aestate pecus semper in stabulo retinetur, commendatione dignus videatur; deinde vero accurate exponantur difficultates, quibus haecce methodus illis in locis premitur.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1825-1826, 22. Bekroning: Pieter Otto van der Chijs [zie 319], phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio de pecore etiam in aestate semper in stabulis retinendo ... / Responsio ad quaestionem ..., AAL 1825-1826, 1-37).

[325] (E physica). Quaeritur theoria physico-mathematica cum antliae suctoriae, tum antliae compressoriae generalis; atque utriusque effectus ad aquas elevandas invicem comparantur.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Onbeantwoord.

[326] (E mathesi/geometrica). Datâ quatuor sphaerarum inter se invicem dispositarum magnitudine et mutuâ positione, inveniantur, cum loca centrorum, tum radii omnium sphaerarum, quae datas illas tangunt.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1826-1827, 20. Bekroning: George Michiels (Bergeyk, 1800?-?), math. stud. Luik: goud (niet verschenen), promotie niet bekend.

[327] (Ex astronomia). Planetarum Jovis, Martis, et Veneris determinentur distantiae proximae, minimae et geocentricae anno superiori observatae.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Onbeantwoord.

[328] (Ex historiâ naturali). Queritur historia naturalis animalium Molluscorum regno Belgico indigenorum.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1826-1827, 20-21. Bekroning: Henricus Wilhelmus Waardenburg (Lingen, 1804-1832), med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1826-1827, 1-62), promotie Leiden 1829 (*Dissertatio medica de ratione historiae morbi scribendae*).

[329] (E chemia). Quaeritur expositio concinna et perspicua elementorum stoichiometriae.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAL 1826-1827, 21. Bekroning: Willem Simon Swart (Leiden, 1807-1847), math. et phil. nat. stud. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1826-1827, 1-26), promotie Utrecht 1831 (*Dissertatio physico-mathematica inauguralis de communicatione et propagatione caloris liberi, tum in interioribus corporum solidorum patibus, tum in eorum superficie*), en François Dozy (Leiden, 1807-1857), math. phil. en med. stud. Leiden: eervol (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1826-1827, 1-26), promotie Leiden 1833 (*Dissertatio chemica inauguralis de terra minerali*).

[330] Herhaling 1825 [320]: (E mathesi). Tuborum opticorum exponatur theoria mathematica.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Onbeantwoord.

[331] (E physica). Explicetur breviter theoria corporum fluido liquido innatantium; et speciatim illius fiat applicatio ad naves onerandas, ita quidem, ut in aquâ maximè stabilem situm vel aequilibrium servent.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: AAL 1827-1828, 20.

[332] (Ex astronomica). Quomodo observatio astronomicae fundamentum in accuratâ temporis notitiâ maximè sit positum, quaeritur, ut praecipuae methodi, quibus tempus exactè definiatur, perspicuè explicentur, et aptis exemplis, in primis vero observationibus, ab ipsis commentationum auctoribus institutis, illustrentur.

Uitgeschreven in 1827, herhaald in 1828 [337]; antwoorden vóór 1-11-1827. Onbeantwoord.

[333] (E chemia). Exponatur et illustretur experimentis, quisnam sit electricitatis in mixtione corporum mutandâ effectus, quatenusque ex eo affinitates sive attractiones et operationes chemicae possint intelligi et explicari.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1827-1828*, 20-21.

[334] (E re herbaria et oeconomia rurali). Plantae alicujus, quae ad vitae usum coli solet, exponatur historia naturalis, ejusdemque anatomie, physiologia, analysis chemica, cultura et usus.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1827-1828*, 21. Bekroning: Vincent Joseph de Saint-Moulin (Houdeng-Aimeries, Hannonia, 1804-1837) [zie ook 1391], phil. nat. en math. cand. en med. stud. Gent: goud (Commentatio botanico-oeconomica, de quibusdam arboribus, in Belgio cultis ... / Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1827-1828*, 1-74 met 2 platen), promotie niet bekend. [335] Herhaling 1825 [320] en 1827 [330]: (E mathesi). Tuborum opticorum exponatur theoria mathematica.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Onbeantwoord.

[336] Concinnè explicetur historia barometrorum atque theoria physica et mathematica.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Onbeantwoord.

[337] Herhaling 1827 [332]: (Ex astronomica). Quum observationum astronomicarum fundamentum in accuratâ temporis notitiâ maximè sit positum, quaeritur, ut praecipuae methodi, quibus tempus exactè definiatur, perspicuè explicentur, et aptis exemplis, in primis vero observationibus, ab ipsis commentationum auctoribus institutis, illustrentur.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Onbeantwoord.

[338] (E chemia). Exponatur historia naturalis et chemica minerarum ferri; dein ejusdem metalli excocti et ad usum parati genera et diversitates describantur.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1828-1829*, 25-26.

[339] (Ex historia naturali [zoologicam]). Systematicè enumerentur species indigenae reptilium ex ordine Batrachiorum, additâ unius saltem speciei anatomie et praesertim osteographiâ accuratâ, non ex aliorum scriptis desumtâ, sed ab ipsâ naturâ petitâ.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAL 1828-1829*, 26. Bekroning: Hector Livius van Altena (Dokkum, 1808-1830), phil. nat. et math. cand. Franeker: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1828-1829*, 1-62 en 63-75: 'Addenda ad commentationem zoologicam, desumta e responsione P.J.C. Ledebœr'), met 4 fraaie platen (hoort bij verhandeling van Van Altena), promotie niet bekend, en Paulus Jacob Cornelis Ledebœr (Rotterdam, 1807-1833), med. stud. Leiden: eervol (zie onder Altena), promotie niet bekend.

[340] (E mathesi). Origo integralium singularium explicetur, eorumque usus in theoria curvarum quibusdam exemplis illustretur.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1829-1830*, 25. Bekroning: Adrianus Jeremias Boon (Delft, 1807-?), math. et phil. nat. stud. Leiden: goud (Commentatio de theoria integralium singularium ... / Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1829-1830*, 1-66), promotie Leiden 1837 (*Dissertatio mathematica de insignioribus quibusdam methodis determinandi orbitas cometarum e tribus observationibus*), en August Goethals (1805?-?), math. et phil. nat. en jur. cand. Gent: eervol, promotie niet bekend.

[341] (Ex astronomia). Praecipue explicentur et inter se conferantur methodi, quibus altitudo poli, tam terra, quam mari, accuratissime definiatur.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1829-1830*, 26. Bekroning: Gerhard Reinier Fockens (Sneek, 1810-1870) [zie ook 361, 376 en 1398], phil. theor. et lit. hum. cand. en math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1829-1830*, 1-91 en 3 pl.), promotie niet bekend.

[342] (E physica). Exponantur et diducantur rationes, quibus quantum vaporis aquei in

atmosphæra, vel aere quocumque, continetur, determinari possit.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1829-1830*, 26. Bekroning: Alexander Karel Willem (Alexander Charles Guillaume) Suerman (Utrecht, 1809-1840), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1829-1830*, 1-123 met 6 platen), promotie Utrecht 1835 (*Specimen historico-medicum, de cholerae asiaticae itinere per Belgium septentrionale*) en Utrecht 1836 (*Dissertatio physica inauguralis de calore fluidorum elasticorum specifico*).

[343] (E chemia). Instituatur aquae marinae analysis accurata, et inquiratur quaenam sint ejus principia constituentia perpetua, quae contra accessoria et minus constantia; tum quibus utrorumque jodium et bromium sint accensenda? Exponatur denique, qua ratione singula illa principia separentur et depurentur.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 met lof; zie judicium: *AAL 1829-1830*, 27. Bekroning: Gerard Arnold Nicolaas Allebé (Amsterdam, 1810-1892), med. stud. Amsterdam: goud (Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ..., *AAL 1829-1830*, 1-40 met 1 tabel), promotie Leiden 1836 (*Specimen medicum inaugurale de aquis medicatis sive salubribus*), en Paulus Hendrik Holleman (Eindhoven, 1808-1856), med. stud. Utrecht: eervol, promotie Leiden 1833 (*Dissertatio chemico-medica inaugurale de aqua marina*).

[344] (E botanica). Exponatur natura et diversitas lignorum fabrilium usitatorum. Inquiratur quibus e causis singula ad certos, alia ad alios usus aptiora sint et magis idonea.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1829-1830*, 27.

[345] (E mathesi). In triangulo quodam et circa illud duo circuli ponuntur; tum etiam tres alii circuli dantur, hac lege, ut uniuscujusque circuli circumferentia unum trianguli latus exterius tangat, et duas rectas interius, quas producta trianguli latera efficiunt. Figurae ita descriptae proprietates exponantur praecipuae.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd;

zie judicium: *AAL 1830-1831*, 34-35. Bekroning: Carel Johannes Matthes Hzn (Amsterdam, 1811-1882) [zie ook 356], math. et phil. nat. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ... / Commentatio de proprietatibus quinque circularum, quorum unus triangulo circumscriptus est, reliqui ejusdem latera tangunt, *AAL 1830-1831*, 1-66 met 2 platen), promotie Leiden 1837 (*Dissertatio philosophica de invenienda aequatione causticarum*), en Cebes Herman Jan van Berchuijs (Deventer, 1811?-?), math. et phil. nat. stud. Deventer: eervol, promotie Utrecht 1839 (*De doliometria*).

[346] (Ex astronomia). Explicetur et demonstretur methodus quam vocant minorum quadratorum, ejusque insignis usus in astronomia uno alteroque exemplo illustratur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Onbeantwoord.

[347] (E physica). Exponatur doctrina de calorico libero et latente, et illius usus in vita communi.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1830-1831*, 35-36. Bekroning: Jean Leonard Henri Corneille Ver Mehr, in California (USA) bekend geworden als John Leonard (Nijmegen, 1805?-1886), math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1830-1831*, 1-42 met 1 plaat), promotie Leiden 1835 (*Dissertatio physico-experimentalis inauguralis de endosmo et exosmo*) en Leiden 1836 (*Dissertatio juridica inauguralis ad locum juris Romani de accessione*).

[348] (E chemia). Acidi nitrici et nitri ortus naturalis explicetur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1830-1831*, 36-37. Bekroning: Carel Jozef van Cooth (Amsterdam, 1810-1847) [zie ook 1293], med. stud. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1830-1831*, 1-64), promotie Utrecht 1835 (*Diatribes in diaeteticam veterum, maxime in Auli Cornelii Celsi praecepta diaetetica, Hippocratis et Galeni placitis illustrata*).

[349] (Ex oeconomia rurali). Trifolii pratensis sativi exponatur historia naturalis, cultura et usus. Accedat disquisitio de Ioanni Christiani Schubarti in rem agrariam meritis.

Johann Christian Schubart (1734-1787). Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Twee

inzendingen; beide eervol; zie judicium: AAL 1830-1831, 37. Bekroning: Damianus Johannes van Doorninck (Deventer, 1807-1873), jur. utriusque cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1834 (*Specimen oeconomico-politico-juridicum inaugurale de locatione conductione fundorum*), en Theodoor Adriaan van Schermbeek (Utrecht, 1810-1882) [zie ook 1294], med. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1833 (*Specimen medico-obstetricium inaugurale de praecipuis dynamismi in partu aberrationibus*). [350] (E mathesi). Quaeritur commentatio de projectione stereographica ejusque usu in geographia et phasibus defectus solaris delineandis.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1831-1832, 28. Bekroning: Pieter Leonard Rijke (Hemmen, 1812-1899) [zie ook 355], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1831-1832, 1-41 met 3 platen), promotie Leiden 1836 (*Specimen physicum inaugurale de origine electricitatis Voltaicae*).

[351] (Ex astronomia). De phaenomeno, quod vocant praecessionem aequinoctiorum, ita disseratur, ut primum explicetur quid sit et quibus legibus obtemperet; dein vero demonstratur, quibus causis efficiatur.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1831-1832, 28-29. Bekroning: Salomon Abraham Bleekrode (Groningen, 1814-1862) [zie ook 889], math. et phil. nat. cand. en med. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1835 (*Commentationis medicae inauguralis pars prior, sistens palaeologiam regulae therapeuticae: similia similibus curantur*).

[352] (E physica). Cum in excitanda electricitate per frictionem haud raro contingat, ut duorum corporum adhibitorum unum idemque diversa electricitatis specie oneretur, quaeritur: I^o Concinna enarratio experimentorum; quae ad hanc diversitatem vel demonstrandam vel explicandam fuere instituta. II^{do} Eorum experimentorum accuratum examen. III^{tio} Similium experimentorum nova series, quibus via sternatur ad hunc naturae lusum illustrandum.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL 1831-1832, 29.

[353] (E chemia). Exponentur aetheris et naphtharum, tum reliquarum ex actione acidorum in alcoholem productarum materierum, historia chemica, ratio, natura et usus.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1831-1832, 29-30. Bekroning: Eltio Alegondis Forsten (Middelburg, 1811-1843), med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1831-1832, 1-56 met 1 plaat), promotie Leiden 1836 (*Dissertatio botanico-pharmaceutico-medica inauguralis de cedrela febrifuga*), en Salomo Ludwig Manson ('s-Gravenhage, 1812-1861), med. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1835 (*Dissertatio medica de legislatura Mosaica quantum ad hygieinen pertinet*). [354] (E zoologia). Quaeritur descriptio neurologica Esocis Lucii, figuris illustrata et cum reliquis vertebratis animalibus, praesertim quod ad cerebrum et nervos encephali attinet, comparata.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1831-1832, 30. Bekroning: Karel Marinus Giltay (Rotterdam, 1811-1891), med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1831-1832, 1-59 met 5 platen), promotie Leiden 1834 (*Dissertatio anatomico-physiologica inauguralis de nervo sympathico*).

[355] (E physica). Praecipuae exponentur naturae leges, quae in luminis diffractione observantur, earumque nexus cum aliis optices phaenomenis.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AAL 1832-1833, 30. Bekroning: Pieter Leonard Rijke [zie 350], phil. nat. et math. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1832-1833, 1-56 met 1 plaat).

[356] (E mathesi). Fiat comparatio, inter methodum analyticam veterum geometrarum apud Graecos et inter analysis recentiorum, qua hodieque utuntur; tum etiam utriusque methodi commoda, exquisitioribus quibusdam exemplis illustrentur.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1832-1833, 29. Bekroning: Carel Johannes Matthes Hzn [zie 345], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem..., AAL 1832-1833, 1-36 met 3 tabellen).

[357] (Ex astronomica). Exponentur observandi et computandi rationes, quibus astronomi stellarum fixarum parallaxin annuam definire conati sint.

Uitgeschreven in 1832, herhaald in 1833 [361]; antwoorden vóór 1-11-1832. Onbeantwoord.

[358] (E botanica). Organorum in vegetabilibus exponatur ortus, explicatio et successio, tum aliorum ex aliis et in alia mutatio, quam metamorphosin sive prolepsin plantarum dicunt botanici. Respondeatur huic quaestioni ita, ut rerum expositio plantarum exemplis illustretur, dein ut virorum Cll. Linné, Goethe, Decandolle, Agardh, Roepert, F.G. Gmelin et aliorum de eodem argumento sententiae et observationes haud negligantur.

Carl von Linné (1707-1778); Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832); Auguste Pyrame de Candolle (1778-1841); Carl Adolph Agardh (1785-1859); Johannes Roepert (1801-1885); Ferdinand Gottlob von Gmelin (1782-1848). Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd (met lovende opmerkingen); zie iudicium: AAL 1832-1833, 30-31. Bekroning: Friedrich Anton Wilhelm Miquel (Bentheim, 1811-1871) [zie ook 886], med. cand. en math. et phil. nat. cand. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1832-1833, 1-102 met 2 tabellen), promotie Groningen 1833 (*Dissertatio anatomico-physiologica inauguralis, exhibens veterum de jecore merita*).

[359] (E chemia). Quaeritur cyanogenii historia naturalis et chemica, ita ut hujus materiae parandae ratio, natura et affectiones accurate exponantur, ipsumque auctorem experiundo in hoc argumento versatum esse, pateat.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Vier inzendingen; 4 afgekeurd; zie iudicium: AAL 1832-1833, 31-32.

[360] (E mathesi). Singulis costis tetraedri irregularis magnitudine datis, omnes anguli positionis planorum lateralium et distantiae inter cuspides angulorum solidorum et plana lateralia obversa determinantur, tum constructio geometrica, tum arithmetices universalis auxilio. Deinde si plana lateralia tetraedri versus omnes plagas in infinitum producta sint, numerus sphaerarum definiatur, quae haec plana lateralia, tam interne, quam externe tangent: tum etiam radii

harum sphaerarum et constructione et computatione determinandi sunt eorumque mutua ratio investiganda.

Uitgeschreven in 1833, herhaald in 1834 [365] en 1835 [370]; antwoorden vóór 1-11-1833. Onbeantwoord.

[361] Herhaling 1832 [357]: (Ex astronomia). Exponentur observandi et computandi rationes, quibus astronomi stellarum fixarum parallaxin annuam definire conati sunt.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1833-1834, 32. Bekroning: Gerhard Reinier Fockens [zie 341], math. en lit. hum. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1834-1835 [NB een jaar later], 1-263).

[362] (E physica). Exponatur, quo titulo inter se aut convenient aut differant diversi apparatus Voltaici, qui adhibentur vel ad vim chemicam exercendam, vel ad caloricum excitandum, vel ad effectus praestandos electro-magneticos.

Alessandro Giuseppe Antonio Volta (1745-1827). Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AAL 1833-1834, 32-33. Bekroning: James John Teding van Berkhout (Amsterdam, 1814-1880), math. et phil. nat. en jur. utriusque cand. Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1839 (*Dissertatio historico-politica inauguralis de mutata a Guilielmo IV regiminis forma in reipublicae foederati Belgii provinciis post rerum conversionem anni 1747*) en Leiden 1843 (*Dissertatio physica inauguralis de fluxibus thermo-electricis, acus magneticae ope, observatis*).

[363] (E chemia). Inquiratur in materiae, quae chloron vel chloricum nominatur, naturam, eo praesertim proposito, ut intelligatur, quibus modis organicorum corporum compages ab ea afficiatur, tum quid de ejus efficacia in destruendis et corrigendis sanitati contrariis rebus sit statuendum.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Onbeantwoord.

[364] (Ex oeconomia rurali). Laetaminum, quorum ad agros foecundandos et corrigendos usus est, exponatur natura et laetationis ratio; dein, quibus agris et quibus frugibus singula convenient.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Onbeantwoord.

[365] Herhaling 1833 [360]: (E mathesi). Singulis costis tetraedri irregularis magnitudine datis, omnes anguli positionis planorum lateralium et distantiae inter cuspides angulorum solidorum et plana lateralialia obversa determinantur, tum constructione geometrica, tum arithmetices universalis auxilio. Deinde si plana lateralialia tetraedri versus omnes plagas in infinitum producta sint, numerus sphaerarum definiatur, quae haec plana lateralialia, tam interne, quam externe tangent: tum etiam radii harum sphaerarum et constructione et computatione determinandi sunt eorumque mutua ratio investiganda.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1834-1835*, 29-30.

[366] (Ex astronomia). Describatur et explicetur phaenomenon, quod lunae libratio nuncupatur.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Onbeantwoord.

[367] (E physica). Exponatur, novisque experimentis submittatur doctrina de magnetum, fluxuumve electricorum in corpora quaecunque quiescentia actione physica. Quae doctrina si probetur, inquiratur utrum haec actio sit priva quaedam et singularis, aut vero cum aliis naturae viribus arcte cohaereat; si vero improbetur, causae afferantur probabiles, e quibus actio, quam alii observasse sibi visi sunt, explicari possit.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Onbeantwoord.

[368] (E chemia). Inquiratur accuratis experimentis, quibus in corporibus indigenis sive vegetabilibus sive animalibus, iodium, et quantum hujus, cum in illis, tum in aqua marina contineatur? Exponatur illius materiae natura, et conferatur ipsa cum affiniibus, bromio praesertim et chlorico.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1834-1835*, 30. Bekroning: Samuel [Emanuel] Sarphati (Amsterdam, 1813-1866) [zie ook 381], med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1834-1835*, 1-85), promotie Leiden 1835 (*Commentatio de jodio*) en Leiden 1839 (*Dissertatio medica inauguales continens quaestiones duas*).

[369] (Ex historia naturali). Quaeritur descriptio anatomica organorum urinam secernentium in piscibus, et comparatio physiologica cum iisdem partibus reliquorum animalium.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAL 1834-1835*, 30-31. Bekroning: Abraham Johan David Steensma Toussaint (Aarlanderveen, 1813-1876), med. stud. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1834-1835*, 1-34 met 2 gekleurde platen), promotie Groningen 1835 (*Dissertatio physiologica inauguralis, de motu ex vasis sanguiferis*), en George Philippe Frederick Groshans (Rotterdam, 1814-1874), med. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1837 (*Dissertatio medica de systemate uropoietico radiatorum*).

[370] Herhaling 1833 [360] en 1834 [365]: (E mathesi). Singulis costis tetraedri irregularis magnitudine datis, omnes anguli positionis planorum lateralium et distantiae inter cuspides angulorum solidorum et plana lateralialia obversa determinantur, tum constructione geometrica, tum arithmetices universalis auxilio. Deinde si plana lateralialia tetraedri versus omnes plagas in infinitum producta sint, numerus sphaerarum definiatur, quae haec plana lateralialia, tam interne, quam externe tangent: tum etiam radii harum sphaerarum et constructione et computatione determinandi sunt eorumque mutua ratio investiganda.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Drie inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 1 eervol; zie judicium: *AAL 1835-1836*, 33-34. Bekroning: Diederick van Lankeren Matthes (Amsterdam, 1816-1894), lit. hum. en phil. stud. Amsterdam: goud door het lot (Commentatio de tetraëdro radiisque sphaerarum quae plana lateralialia tangunt ..., *AAL 1835-1836*, 1-33 met 1 plaat), promotie Leiden 1841 (*Specimen historicum-literarium de M. Vipsanii Agrippae in Rempublicam Romanam meritis*); Theodorus Kuijper (Groningen, 1815?-?), math. et phil. nat. stud. Groningen: eervol door het lot (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1835-1836*, 1-32 met 1 plaat), promotie niet bekend [beide prijsantwoorden werden gepubliceerd met op titelpagina de vermelding 'quae premium reportavit'], en Bernard de Jongh (Amsterdam, 1815?-?), math. et phil. nat. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[371] (Ex astronomia). Exponentur praecipuae methodi, quibus error collineationis in instrumentis astronomicis vel evitari vel accurate definiri possit.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Onbeantwoord.

[372] (E physica). Praemissa accurata temperaturae definitione, exponatur, tum quid ratio faciendum postulet, tum quid physici praestiterint, ut verus caloris gradus, quovis in casu, cognoscatur.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Onbeantwoord.

[373] (E chemica). Quaeritur terrarum argillosarum, quas Belgium Septemtrionale habet, historia naturalis chemica et technica, illarum praesertim, quarum ad opera figulina usus est, et exponatur duarum saltem diversarum analysis ab ipso auctore instituenda.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Onbeantwoord.

[374] (E botanica). Quaeritur expositio plantarum Belgii Septemtrionalis indigenarum, quae a Linnaeo, Davide de Gorter (Flora VII Prov.) aliisque ad accurate definitarum specierum varietates relatae, jam ab hujus aetatis plerisque botanicis totidem diversae species constituuntur. Inquiratur et adjudicetur, quo jure quibusque argumentis sive specificum discrimen illis vindicandum sive inter varietates locus servandus sit.

Carl von Linné (1707-1778); David de Gorter (1717-1783): *Flora VII Provinciarum Belgii Foederati indigena* (Haarlem 1781). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Onbeantwoord.

[375] (E mathesi). In plano quodam indefinitio tres dentur circuli, quorum magnitudo et positio tribus aequationibus $(x-a)^2 + (y-b)^2 = r^2$; $(x-a')^2 + (y-b')^2 = r'^2$; $(x-a'')^2 + (y-b'')^2 = r''^2$ determinantur. Quarum aequationum, cum binae vicissim una ab alia subtrahuntur, trium prodeunt rectarum aequationes, quae, ut solutio docebit, rectae chordarum aut aequalium potentiarum, appellari possunt. Tres illae rectae memorabiles sunt ob mutuum convenientiam positionis ratione rectarum, quae binos circulorum datorum vicissim tangunt. Hinc quaeritur explicatio rerum peculiarium ad

quas datae aequationes ducent et theorematum quorundam, quae analytica inquisitio immediatè monstrabit. Quo in genere requiritur, ut diligenter exponatur, quid aequationes indicabunt, quum radii unius aut plurium horum circulorum evanescent, eamque ob causam aequatio aut aequationes circulorum in illas puncti definiti mutantur.

Uitgeschreven in 1836, herhaald in 1838 [380]; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1836-1837*, 29.

[376] (Ex astronomica). Tubi culminatorii varii usus tum in astronomia tum in geodesia exponentur, et exemplis illustrentur.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1836-1837*, 29. Bekroning: Gerhard Reinier Fockens [zie 341], math. en lit. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1836-1837*, 1-110 met 1 plaat).

[377] (E physica). De corporum calore specifico disputetur, ita ut 1° definiatur quid sit; 2° qua ratione determinetur; denique 3° quibus legibus obtemperent.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1836-1837*, 29. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 54.

[378] (E chemia). Tradatur acidi carbonici nativi historia naturalis et chemica, ejusque fontes praecipui indicentur et explicentur.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1836-1837*, 29-30. Bekroning: Coenraad Kerbert Jaczn (Koog a/d Zaan, 1816-1857), med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAL 1836-1837*, 1-51), promotie Leiden 1839 (*Specimen chemico-pathologicum inaugurale de urina albuminosa et albuminuriae dignitate diagnostica*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 55.

[379] (E zoologia). Organorum generationis structura in iis Molluscis quae gasteropoda pneumonica a Cuvierio dicta sunt, additis iconibus, explicetur, et accurate exponentur diversae recentiorum scriptorum de harum partium naturâ, sententiae.

Jean Léopold Nicholas Frédéric Cuvier (1769-1832). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1836-1837*, 30. Bekroning: Margarethus Cornelis

VerLoren van Themaat (Utrecht, 1816-1900), med. stud. Utrecht: goud (Commentatio De organis generationis in molluscis gasteropodis pneumaticis ..., AAL 1836-1837, 1-64 en 7 prachtige handgekleurde platen), promotie Utrecht 1846 (*Disputatio inauguralis qua tractatur caput theoriae chemiae de corporum chemicorum organicorum constitutione*).

[380] Herhaling 1836 [375]: (E mathesi). In plano quodam indefinitio tres dentur circuli, quorum magnitudo et positio tribus aequationibus $(x-a)^2 + (y-b)^2 = r^2$; $(x-a')^2 + (y-b')^2 = r'^2$; $(x-a'')^2 + (y-b'')^2 = r''^2$ determinantur. Quarum aequationum, cum binae vicissim una ab alia substrahuntur, trium prodeunt rectarum aequationes, quae, ut solutio docebit, rectae chordarum aut aequalium potentiarum, appellari possunt. Tres illae rectae memorabiles sunt ob mutua convenientiam positionis ratione rectarum, quae binos circulorum datorum vicissim tangunt. Hinc quaeritur explicatio rerum peculiarium ad quas datae aequationes ducent et theorematum quorundam, quae analytica inquisitio immediatè monstrabit. Quo in genere requiritur, ut diligenter exponatur, quid aequationes indicabunt, quum radii unius aut plurium horum circulorum evanescent, eamque ob causam aequatio aut aequationes circulorum in illas puncti definiti mutantur.

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Onbeantwoord.

[381] (E chymia). Quandoquidem chymici plurimum dissentiunt de salium ordine rite constituendo et definiendo; neque de communi quodam definitionis principio conveniunt, ita ut nunc latiori sensu majorem, nunc strictiori minorem, corporum diversum numerum salium titulo comprehendunt. Quaeritur expositio accurata et examen criticum opinionum de salium natura et definitione; dein inquiratur e quo maxime probabili generali principio et characteres salium natura cognoscatur et definitur.

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1838-1839, 136. Bekroning: Samuel [Emanuel] Sarphati [zie 368], med. cand. Leiden: goud.

[382] (Quaestio physica). Exponentur prae-

cipua Amperii theoriae electro-dynamicae capita, atque indicetur quatenus haec theoria valeat ad phaenomena electro-dynamica rite explicanda.

André Marie Ampère (1775-1836). Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Onbeantwoord. [383] (Quaestio botanica). Quaeritur expositio observationum et sententiarum de plantarum foecundatione et fructificatione, habita praesertim ratione eorum, quae novissime de hoc argumento pertractata sunt. Dein, quid vere de his sit statuendum, decernatur.

Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Onbeantwoord.

[384] (E mathesi). Theoria de corporum rotantium axibus, quos vocant axes principales et axes permanentes, dilucide et accurate explicetur et nonnullis exemplis illustretur, ratione habita investigationum, quibus recentiores mathematici hanc dynamices partem elegantius tractare, magisque amplificare sibi proposuerunt.

Uitgeschreven in 1846; antwoorden vóór 1-12-1846. Onbeantwoord.

[385] (E zoologia). Crustaceorum in aquis dulcibus nostrae patriae viventium recensentur species, additis observationibus ab auctore institutis.

Uitgeschreven in 1846; antwoorden vóór 1-12-1846. Onbeantwoord.

[386] (E chymia). Critice dijudicentur varii modi ad definiendam acidi phosphorici copiam in corporibus organicis et in cineribus, ab iis post combustionem relictis, et iudicium confirmetur experimentis ab ipso auctore institutis. Comparentur porro cinerum analyseos rationes vulgo adhibitae et illa a Mitscherlichio commendata, ita ut experimentorum ope recte aestimentur.

Eilhard Mitscherlich (1794-1863). Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 4-12-1848. Geen inzending(en) bekend.

[387] (E physica). Vir Cl. Brewster, alique physici experimentis demonstrare conati sunt, lucem solis non septem constare coloribus primariis, sed eorum numerum esse minorem. Rogatur ut haec experimenta dijudicentur et omni adhibita cautione iterentur, nec non si fieri potest novae institu-

antur investigationes quibus haec quaestio dirimatur.

David Brewster (1781-1968). Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 4-12-1848. Geen inzending(en) bekend.

[388] Quum cogitum sit, orbitam cometæ a Cl. De Vico, d. 20 Febr., 1846 detecti, a forma mere parabolica multum differre; neque vero orbitæ ellipticæ elementa rite innotuerint, aut ea qua par est cura, sint computata, de hoc cometa nova instituat disquisitio. Postulat ordo ut hujus cometæ orbita elliptica accurate definiatur, habitatio omnium observationum ideonarum, quas diarii astronomici exhibeant, quarum Catalogum Academiae Pedellii scriptoribus postulantis iudicabunt.

Francesco de Vico (1805-1848). Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 4-12-1848. Eén inzending (bekend); goud; zie iudicium: SA Leiden 1849, 98. Bekroning: Antonius Jacobus van Deinse (Hulst, 1823-1896), phil. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1849 (*Dissertatio astronomica inauguralis, exhibens determinationem orbitæ cometæ detecti a Cl. de Vico, die 20 m. Februarii a. 1846, ratione habitatio perturbationum per tempus apparitionis*).

[389] (Quaestio zoologica). Queritur Crustaceorum terrestrium et fluviatilium, quæ in patria nostra reperiuntur, enumeratio systematica, addita unius saltem speciei ex Lernaeeis aut Caliginis historia naturali et anatome, aptis iconibus illustrata.

Uitgeschreven in 1849, herhaald in 1850 [392]; antwoorden vóór 1-12-1849. Onbeantwoord.

[390] (Quaestio e mechanica). Queritur commentatio analytica de momentorum compositione et distributione, ita ut, ratione habitatio omnium eorum, quæ ante aliquot annos a Viris Cll. Poinset et Möbius et nuperrime quidem a Cl. Schweins, reperta sunt atque prolata, completa, pluribusve numeris magis absoluta, praebeat hujus staticæ partis theoria, justo rerum nexu exactaque ordinatione et dilucida expositione conspicua, tum vero etiam, si potest, amplificata novis investigationibus sive theorematibus et consecrariis, quæ ex omnium jamjam cognitorum collectione, comparatione et connexu prodire possent sive offerri.

Louis Poinset (1777-1859); Paul Julius Möbius (1853-1907); Franz Ferdinand Schweins (1780-1856). Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 1-12-1849. Onbeantwoord.

[391] Queritur vegetationis plantarum aquaticarum cum ea terrestrium comparatae historia, ipsius auctoris accuratis observationibus confirmata.

Uitgeschreven in 1850; antwoorden vóór 1-12-1850. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: genoemd in het Programma 1851.

[392] Herhaling 1849 [389]: (Quaestio zoologica). Queritur Crustaceorum terrestrium et fluviatilium, quæ in patria nostra reperiuntur, enumeratio systematica, addita unius saltem speciei ex Lernaeeis aut Caliginis historia naturali et anatome, aptis iconibus illustrata.

Uitgeschreven in 1850; antwoorden vóór 1-12-1850. Onbeantwoord.

[393] (E zoologica). Queritur Crustaceorum terrestrium et fluviatilium, quæ in patria nostra reperiuntur, enumeratio systematica, addita unius saltem speciei ex Lernaeeis aut Caliginis descriptione anatomica et historia, aptis iconibus illustrata.

Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1851-1852, 30-31. Bekroning: Leendert Alexander Johannes Burgersdijk (Alphen aan den Rijn, 1828-1900), math. et phil. en med. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1852 (*Specimen academicum inaugurale continente annotationes de quibusdam crustaceis indigenis*).

[394] (E physica). Quoniam experimenta a diversis instituta de vi, quam gradus caloris in eorum electricam conductibilitatem exercent, alia aliud docuerunt, novo examine instituto illustretur ea pars electricitatis galvanicæ.

Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1851-1852, 31-32. Bekroning: Johannes Bosscha Izn (Breda, 1831-1911), math. et phil. nat. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1854 (*Dissertatio physica inauguralis de galvanometra differentiali*).

[395] In stellis variabiles, quotquot solâ oculorum acie et per temporis indicti spatium conspici possunt, Argelandro duce (*Astronomisches Jahrbuch für das Jahr 1844,*

herausgegeben von H.C. Schumacher), novis observationibus inquiratur.

Friedrich Wilhelm August Argelander (1799-1875): Aufforderung an Freunde der Astronomie, *Astronomisches Jahrbuch* [red. Heinrich Christian Schumacher, 1780-1850] (1844) 191-199. Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1854-1855, 52 en Arch. RUL (4), inv. nr. 489, judicium 3-1-1855. Bekroning: Elisa van der Ven (Edam, 1833-1909) [zie ook 398], math. et phil. nat. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1858 (*Eenige beschouwingen over de potenti-aal-functie*). In het Arch. RUL (4), inv. nr. 489bis bevindt zich een brief dd. 13-3-1854 met het verzoek van de studenten wis- en natuurkunde om in het Nederlands te mogen antwoorden en om de termijn te verlengen.

[396] Algarum Nederlandiae historia, etsi haud parum exulta eo tamen progressa nondum esse videtur, ut eam, si plures ejusdem partes et geographicas stationes spectemus, perfectam et absolutam habeamus. Quo igitur melius cognoscantur nostrae Algae, ordo requirit, ut Algae, quae inhabitant munimenta maritima, rivulos fluentes, lacuum aquas, canales fossos, stagnaque turfosa, ea maxime quae nondum pervestigata sunt, explorentur, eorumdemque genera et species, sive jam cognitae sive nondum inventae, enumerentur, novarum, si quae sint, natura exponatur, formae describantur et figuris illustrentur, harumque specimina, secundum artis regulas parata, ordini tradantur.

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1854-1855, 53-54. Bekroning: Willem Frederik Reinier Suringar (Leeuwarden, 1832-1898), math. et phil. nat. cand. Leiden: goud, het hs. is aanwezig in de bibliotheek van het Nationaal Herbarium Nederland te Leiden ('Bijdrage tot de algenflora van Nederland', 1854; motto: Dies diem docet), promotie Leiden 1857 (*Dissertatio botanica inauguralis continens observationes phycologicae in floram Batavam*). In het Arch. RUL (4), inv. nr. 489bis bevindt zich een brief dd. 13-3-1854 met het verzoek van de studenten wis- en natuurkunde om in het Nederlands te mogen antwoorden en om de termijn te verlengen.

[397] Critica instituat disquisitio de corporibus, quae glucoside vocantur.

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1857-1858, 34-35. Bekroning: Dirk de Loos (Rotterdam, 1834-1908), math. et phil. nat. cand. Leiden: goud, het hs. is in bezit van de familie, zie J. de Loos-Haaxman, Het geslacht De Loos; Rotterdamse tak, *De Nederlandsche Leeuw* 72, 1955, col. 337-353), promotie Leiden 1858 (*Historisch-kritische beschouwing der glucosiden*).

[398] Quaeritur commentatio de functione potentiali a Gaussio dicta. Accurate igitur exponatur, quaenam sit huius functionis ratio, quibus porro notis et quo usi sit conspicua; exposita autem et explicata exemplis illustrentur aut confirmentur; neque etiam desint aut absint, quibus appareat, quid cuique celebrium mathematicorum debeatur, hanc functionem qui de industria tractarunt, meliusque aut latius explicare seu evolvere eam, ad usum magis accommodare, ipsum usum augere, novaque cognitis adde-re studuerunt.

Carl Friedrich Gauss (1777-1855). Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1857-1858, 34-35. Bekroning: Elisa van der Ven [zie 395], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (zie het thema van zijn proefschrift).

[399] Quaeritur enumeratio et descriptio piscium aquae dulcis, qui in Neerlandia inveniuntur. [Toelichting:] Qui ad hanc quaestionem respondere cupiunt probe annotare debent quasnam species ipsi viderint. Addantur speciebus non tantum nomina systematica, sed etiam vulgaria, quibus a piscatoribus, variis patriae locis, distingui solent. Praeter notissima Linnaei et Cuvierii opera, consulendi etiam sunt libri, qui de piscibus Angliae, Belgii et Austriae a viris meritissimis Yarrell, De Selys-Longchamps, Heckel et Kner editi sunt. Diagnoses specierum ad normam Linnaei latino sermone exponatur; in uberiori descriptione auctor, si ipsi magis placet, etiam belgico sermone uti poterit.

Carl von Linné (1707-1778); Georges Cuvier (1769-1832): *Histoire naturelle des poissons* (Parijs: F.G. Levrault, 1828-1848); William Yarrell (1784-1856): *The history of British fishes* (Londen: John van Voorst, 1836); Michel-Edmond [Baron] Selys Longchamps (1813-1900): o.a. *Faune belge première*

partie in dication méthodique des mammifères, oiseaux, reptiles et poissons, observés jusqu'ici en Belgique (Luik: H. Dessain, 1842); Johann Jacob Heckel (1790-1857) en Rudolf Kner (1810-1869): *Die Süßwasserfische der österreichischen Monarchie* (Leipzig: Engelmann, 1858). Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Onbeantwoord.

[400] (E physica). Quaeritur expositio critica variarum methodorum, quibus usi sunt physici ad definiendam velocitatem, qua electricitas in corporibus propagatur.

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Eén inzending; eervol; zie judicium: AA 1860-1861, 29. Bekroning: Maurits Snellen (Zeist, 1840-1907), phil. nat. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1865 (*Over de optische eigenschappen der natuurkunde*).

[401] Recenseantur et diiudicentur disquisitiones recentiores de stellarum fixarum parallaxi annua.

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Onbeantwoord.

[402] Disquisitio de phaenomenis motus in regno vegetabili.

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Onbeantwoord.

[403] Exponatur dilucide et ad criticam rationem, theoria mathematica et physica de effluvio fluidi elastici e vasis, quo continentur, officio exiguo et tenuissimo.

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1866-1867, 47. Bekroning: Louis Bleekrode (Delft, 1846-1905) [zie ook 1431], wis- en natuurk. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1867 (*Proefondervindelyk onderzoek omtrent den invloed der warmte op de electromotorische kracht*).

[404] Quaeritur accurata et omnibus numeris absoluta expositio illius quam chymici typorum vocant theoriae.

Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1866-1867, 48. Bekroning: Willem Karel Johannes Schoor (Koudekerk a/d Rijn, 1845?-?) [zie ook 1750], wis- en natuurk. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1872 (*Over ammonia en hare bepalingen*).

[405] (E physica). Quaeritur expositio critica methodorum, quas physici, praecipue recentioribus temporibus, secuti sunt in definiendo corporum solidorum et fluidorum calore specifico.

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[406] Rogatur Sphaerulariae Bombi, bomborum endo-parasiticae evolutio, ita ut expleantur quae in eius historia extant lacunae, et praesertim vitae stadia quae extrá hospitem degere videtur, indagentur.

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[407] Methodi praecipuae, quibus utuntur mathematici in tractandis aequationibus differentialibus, ordinis priore altioris, cum duabus variabilibus, inter se comparentur, conclusiones exemplis illustrentur. / Men vraagt eene vergelijking der voornaamste methoden, in gebruik bij het integreeren van differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde; de gevolgtrekkingen moeten met voorbeelden worden gestaafd.

Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1872-1873, 48-49. Bekroning: Arent Benthem Gzn (Markelo, 1844-1927), wis- en natuurk. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1873 (*Vergelykende beschouwingen over de voornaamste integratie-methoden van de differentiaal-vergelijkingen met twee veranderlijken van hoogere orde*).

[408] Enarretur, de observationibus et experimentis propriis, evolutio saltem trium Lichenum indigenarum, fronde diversarum, in eam praecipue partem ut solvatur quaestio utrum Lichenes pro individuís organicis habendae sint, an ex Algis quibusdam et Fungis in illis parasiticis componantur. Responso iconibus et praeparatis necessariis illustretur et adstruatur.

Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1872-1873, 49-50. Bekroning: Melchior Treub (Voorschoten, 1851-1910), wis- en natuurk. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1873 (*Onderzoek over de natuur der Lichenen*).

[409] In verschillende nummers der *Monthly Notices of the R.A. Society* heeft Hoek mededeelingen gedaan omtrent een onderzoek naar het bestaan van kometen-systemen. Men vraagt dit onderzoek voort te zetten en daarin op te nemen al de kometen waarvan tot nu toe de loopbanen bepaald zijn.

vgl. 928! Martinus Hoek (1834-1874): The comets

1860 III, 1863 I & VI, *Monthly notices of the Royal Astronomical Society* 25 (1865) en 26 (1866). Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Onbeantwoord.

[410] Een geordend en beredeneerd overzicht van een of meer klassen van verschijnselen door de scheikundige werking van het licht voortgebracht, zoo mogelijk met eigen waarnemingen verrijkt.

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Eén inzending; zilver; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576. Bekroning: Pieter Cornelis Plugge (Middelburg, 1847-1897) [zie ook 1706], wis- en natuurk. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1876 (*Bijdrage tot de kennis der photochemie*).

[411] Men verlangt eene uiteenzetting van al hetgeen bij den polarisatiestroom invloed uitoefent op de waarde van het potentiaal verschil, alsmede een zooveel mogelijk critisch verslag van de verschillende wijzen, waarop men het ontstaan van dit potentiaal verschil heeft trachten te bepalen.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[412] Men verlangt eene nauwkeurige beschrijving van de geslachtsorganen bij de bastaardspinnen (Phalangita), opgehelderd door afbeeldingen en praeparaten.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1878-1879*, 39-41. Bekroning: Henri William de Graaf (Amsterdam, 1856?-?), wis- en natuurk. stud. Leiden: goud ('in alle opzichten voortreffelijk', aan de verhandeling waren toegevoegd 32 platen, bevattende 113 gekleurde tekeningen 'van zulk een meesterlijk gehalte dat men ze gerust als onovertreffbaar kan bestempelen', *VHO 1878-1879*, 49), promotie Leiden 1886 (*Bijdrage tot de kennis van den bouw en de ontwikkeling der epiphyse bij amphibiën en reptiliën*), en Jan Cornelis Christiaan Loman (Deventer, 1856-1929), wis- en natuurk. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1881 (*Bijdrage tot de anatomie der Phalangiden*).

[413] Men vraagt eene geleidelijke uiteenzetting van de theorie der wervelbewegingen naar de onderzoekingen van Helmholtz, Kirchhoff, Thomson en anderen.

Hermann [L.F.] von Helmholtz (1821-1894); Gustav Robert Kirchhoff (1824-1887); Sir William

Thomson [Lord Kelvin] (1824-1907). Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[414] De verhouding, ten aanzien der geneeskrachtige werking, van de extracta spirituosa en aquosa van folia Belladonnae, Conii en Hyoscyami wordt gewoonlijk gesteld als 2:1. Door physiologische en chemische proeven te bepalen, of voor die meening deugdelijke grond bestaat.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[415] Ontwikkeling langs analytischen weg van de theorie der kromming van lijnen, die op een gebogen oppervlak kunnen getrokken worden, met de toepassing op de kromtelijnen der oppervlakken van den tweeden graad.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Eén inzending; goud; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1884-1885*, 14-15. Bekroning: Richard Hendrik van Dorsten (Rotterdam, 1860-1917), drs. wis- en natuurk. Leiden: goud, promotie Leiden 1885 (*Analytische theorie der kromming van lijnen op gebogen oppervlakken*).

[416] Welk verband bestaat er tusschen de verschillende in het Diluvium van Nederland voorkomende lagen en met welke afzettingen van het Noordduitsche Diluvium zijn die gelijkwaardig? Door profielen toe te lichten.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[417] De faculteit vraagt de nauwkeurige beschrijving, zooveel noodig door afbeeldingen opgehelderd, van eigen waarnemingen betreffende het overbrengen van het stuifmeel op den stempel, bij in Nederland wildgroeijende planten, door middel van insecten, en de daarmede samenhangende organisatie der bloem. Bij de verhandeling moeten gevoegd worden exemplaren van de planten en insectensoorten, waarop de waarnemingen betrekking hebben.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Eén inzending; goud; zie *Judicium*: *Jbk Leiden 1887-1888*, 18-21. Bekroning: Hein Willems Heinsius (Amsterdam, 1863-1939), plant-dierk. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1890 (*Bydrage tot de kennis der bestuiving van inlandsche bloemen door insecten*).

[418] Men verlangt een kritisch overzicht van de handelwijzen ter bepaling van de constante der aberratie van het licht, en van de uitkomsten, welke daardoor zijn verkregen.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[419] De faculteit verlangt waarnemingen geschikt tot toetsing van de theorie van Van der Waals (*Archives Néerl.* T. XXIV) over mengsels van twee stoffen.

Johannes Diderik van der Waals (1837-1923): Théorie moléculaire d'une substance composée de deux matières différentes, *Archives Néerlandaises des sciences exactes et naturelles* 24 (1890-1891) 1-56. Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1890-1891*, 47-51. Bekroning: Johannes Petrus Kuenen (Leiden, 1866-1922), drs. wis- en natuurk. Leiden: goud, promotie Leiden 1892 (*Metingen betreffende het oppervlak van Van der Waals voor mengsels van koolzuur en chloormethyl*).

[420] In het 4de deel der *Zoölogische Jahrbücher* (1889) hebben Weismann en Ischikawa de uitkomsten hunner onderzoekingen medegedeeld over eigenaardige verschijnselen in het splijtingsproces bij het ei der Daphniden, die zij met den naam van 'Paracopulation' bestempeld hebben. De faculteit vraagt of dergelijke verschijnselen ook bij verwante vormen of bij andere lagere dieren worden aangetroffen.

August Weismann (1834-1914) en Chiyomatsu Ishikawa (1861-1935): Ueber die Paracopulation im Daphnidenei, sowie über Reifung und Befruchtung desselben, *Zoologische Jahrbücher. Zeitschrift für Systematik, Geographie und Biologie der Tiere* 4 (1889) 155-196. Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[421] De uitkomsten van vele metingen over de uitstraling, in hare afhankelijkheid van temperatuur en golflengte, worden zeer bevredigend weergegeven door eene formule, die H.F. Weber in 1888 (*Berliner Sitzungsberichte*, bladz. 933) heeft medegedeeld. Bij het opstellen daarvan werd van de theoretische beschouwingen van Kirchhoff en Boltzmann (*Wiedemann's Annalen*, Bd. XXII, bladz. 31 en 291) geen gebruik gemaakt; de theorie was dan ook niet in staat

iets te leeren over den vorm der functie, waarmede men hier te doen heeft. Ook thans, na het onderzoek van Wien (*Berliner Sitzungsberichte* 1893, bladz. 55), is het vraagstuk theoretisch niet opgelost, maar toch schijnt het wenschelijk, dat de door Weber vermelde waarnemingen, meer dan het reeds geschiedde, met de theorie worden vergeleken. De faculteit wenscht derhalve (1) eene uiteenzetting en beoordeeling der tot nog toe ontwikkelde theorieën. Oorspronkelijke beschouwingen, die, hoewel zij niet verlangd worden, zeer op prijs zullen worden gesteld, kunnen daaraan wellicht worden toegevoegd. (2) Eene bespreking der bovengenoemde waarnemingen uit een theoretisch oogpunt. De faculteit meent, dat hierbij de volgende vragen overwogen kunnen worden: a. Hoe hangt, volgens de theorie, bij een lichaam binnen een omhulsel van andere temperatuur, de warmtewisseling samen met de uitstralings- en opsloringsvermogens, hetzij in het algemeen, hetzij in bijzondere gevallen? b. Is het met de theorie verenigbaar, dat eene formule voor de uitstraling voor alle lichamen denzelfden vorm heeft? c. Kan uit de waarnemingen iets worden afgeleid over de uitstraling van volkomen zwarte lichamen en over het absorptievermogen van andere lichamen? Met de vermelding dezer vragen wordt niet bedoeld, dat de beantwoording van alle noodzakelijk is; evenmin wil de faculteit andere uitsluiten, waartoe het onderwerp aanleiding kan geven.

Heinrich Friedrich Weber (1843-1912): Untersuchung über die Strahlung fester Körper, *Königlich Preussische Akademie der Wissenschaften (Berlin). Sitzungsberichte* (1888) 933-957; Gustav Robert Kirchhoff (1824-1887): Theorie der Diffusion von Gasen durch eine poröse Wand, *Wiedemann's Annalen [Annalen der Physik und Chemie]* 21 (1884) 31-44; Ludwig Boltzmann (1844-1906): Ableitung des Stefan'schen Gesetzes, betreffend die Abhängigkeit der Wärmestrahlung von der Temperatur aus der electromagnetischen Lichttheorie, *ibidem* 22 (1884) 291-294; Wilhelm Carl Werner Otto Fritz Franz Wien (1864-1928): Neue Beziehungen der Strahlen schwarzer Körper zum 2. Hauptsatz der Wärmetheorie, *Akademische Sitzungsberichte Berlin*

(*Königlich Preussische Akademie der Wissenschaften*) (1893) 55-63. Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[422] Door Lobry de Bruyn zijn onlangs (*Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas*, T. XI) waarnemingen omtrent de oplosbaarheid van sommige anorganische zouten in watervrijen en in waterhoudenden alcohol medegedeeld, die aangevoerd zouden kunnen worden tot steun van de meening, dat alcohol en water zich samen verbinden; eene meening, die op andere gronden verworpen wordt. De faculteit verlangt nieuwe chemische proefnemingen tot toetsing van die meening, benevens een kritisch overzicht van de gronden in het algemeen, die er vóór en tegen zijn aangevoerd of aan te voeren, met nauwkeurige opgave van de geraadpleegde oorspronkelijke literatuur.

Cornelis Adriaan Lobry [van Troostenburg] de Bruijn (1857-1904): Alcools methyl. et éthyl. comme dissolvants, *Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas* 11 (1892) 45 pp. Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1893-1894*, 52-54; zie het judicium van H.A. Lorenz in: Arch. RUL (10), inv. nr. 40a. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 56.

[423] De faculteit verlangt op grond van microchemisch onderzoek van levend materiaal een beschrijving van de verspreiding over de verschillende weefsels in verschillende levensperiodes, van belangrijke bestanddeelen, bijvoorbeeld alcaloïden, glucosiden, enzymen, bij minstens vijf plantensoorten, die nog niet in die richting onderzocht zijn, met een overzicht van de litteratuur over dit onderwerp.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[424] Voor het uitmeten der sterreplaatsen op photographische clichés zijn verschillende handelwijzen voorgesteld. Men verlangt een vergelijkend overzicht van die handelwijzen en van de daarbij gebruikte instrumenten, benevens de theorie van een dier instrumenten en de ontwikkeling der verschillende formules, waardoor op de eenvoudigste wijze uit de uitkomsten der

metingen de middelbare rechte klimming en declinatie der hemellichten kunnen worden afgeleid.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[425] De faculteit verlangt een zooveel mogelijk volledig overzicht van de onderzoekingen, die betrekking hebben op pseudo-elliptische integralen. Dit overzicht moet bevatten eene duidelijke uiteenzetting van de verschillende handelwijzen, die zijn aangewend om pseudo-elliptische integralen af te leiden, of om kenmerken voor bepaalde klassen van zoodanige integralen vast te stellen. Het zal zeer op prijs gesteld worden, indien oorspronkelijke beschouwingen aan het gevraagde overzicht worden toegevoegd.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[426] De faculteit verlangt een onderzoek van het werkzame bestanddeel in een of andere drogerij, bij voorkeur ontleend aan onze Indische koloniën, die nog niet of nog slechts voorloopig in die richting onderzocht is.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[427] De faculteit verlangt proefondervindelijke onderzoekingen over het beloop der plooi-puntslijn en van de lijn der kritische raakpunten bij binaire mengsels van normale stoffen.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 62-65; Judicium in hs. in: Arch. RUL (10), inv. nr. 40. Bekroning: Wilhelmus Hendrikus Keesom (Texel, 1876-1956), drs. wis- en natuurk. Leiden: goud, promotie Amsterdam 1904 (*Isothermen van mengsels van zuurstof en koolzuur*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 57.

[428] Wordt gevraagd eene monographische bewerking der in Nederland erratisch voorkomende sedimentaire gesteenten en versteeningen benevens de bepaling van de plaatsen hunner herkomst en wel op grond van nieuw in te stellen palaeontologische onderzoekingen.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1902-1903*, 65-68; Judicium in hs. in: Arch. RUL (10), inv.

nr. 40. Bekroning: Hagen Garreld Jonker (Veendam, 1875-1917), drs. aard- en delfstofkunde Groningen: goud, promotie Groningen 1904 (*Bijdragen tot de kennis der sedimentaire zwerfsteenen in Nederland. Deel I: De Hondsrug in de provincie Groningen. 1: Inleiding. Cambrische en ondersilurische zwerfsteenen*).

[429] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek over ternaire mengkristallen, waarin de drie componenten in alle verhoudingen kunnen voorkomen.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[430] De faculteit vraagt op eigen waarneming steunende, nieuwe feiten omtrent de ontwikkeling van een in Nederland algemeen voorkomend ongewerveld dier. De tekst behoort opgehelderd te zijn door uitvoerige en nauwkeurige teekeningen.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[431] De faculteit verlangt een onderzoek van de lijnencomplexen, gevormd door alle lijnen, welke een bikwadratische regelvlak met eene drievoudige rechte in vier harmonische punten snijden.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[432] Er wordt gevraagd, het verband, dat er schijnt te bestaan bij bepaalde planten tusschen de cyaanwaterstof en de eiwitstoffen, door een mikroskopisch-chemisch onderzoek te toetsen aan een of meer planten uit de familie der Rosaceae (sensu amplissimo).

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[433] De faculteit verlangt eene theoretische beschouwing over de beteekenis van de warmtetheorieën van Nernst (zie noot) en over de gevolgtrekkingen, waartoe het aanleiding geeft, alsmede eene vergelijking van de gevolgtrekkingen met de bekende experimenteële gegevens. Bij de beantwoording zal moeten worden nagegaan, in hoeverre het theorema uit meer algemeene beginselen kan worden afgeleid, en in welk verband het staat met verschillende opvattingen, waartoe men in den laatsten tijd op het gebied der warmtetheorie gekomen is. Noot: W. Nernst, Ueber die Berechnung chemischer Gleich-

gewichte aus thermischen Messungen: *Nachrichten der Ges. der Wiss. zu Göttingen*, 1906, Heft 1; Ueber die Beziehungen zwischen Wärmtentwicklung und maximaler Arbeit bei condensierten Systemen: *Sitzungsber. der Akad. der Wiss. zu Berlin*, 1906, p. 933; Ueber neue Probleme der Wärmetheorie: *ibidem*, 1911, p. 65. M. Planck, *Vorlesungen über Thermodynamik*, 3 Aufl. p. 266.

Walther Hermann Nernst (1864-1941): [zie prijsvraag], *Nachrichten der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen* 1 (1906) 1-40, Heft 1; Walther Hermann Nernst (1864-1941): [zie prijsvraag], *Sitzungsbericht der Akademie der Wissenschaften zu Berlin* (1906) 933; Walther Hermann Nernst (1864-1941): [zie prijsvraag], *ibidem* (1911) 65; Max Planck (1858-1947): [zie prijsvraag] (3. erweiterte Auflage, Leipzig: Veit & Co., 1911). Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[434] De faculteit verlangt een anatomisch onderzoek van ten minste tien geneeskrachtige Oost-Indische planten of plantendeeLEN, opgenomen in de vierde uitgave der *Nederlandsche Pharmacopee*, waarvoor dit onderzoek totnogtoe niet verricht is.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1911-1912*, 59-60. Bekroning: Hendrik Wijbrand de Boer (Adorp, 1885-?), pharm. stud. Groningen: goud, promotie Parijs 1914 (*Étude micrographique de dix drogues végétales nouvelles de la Pharmacopée Néerlandaise, IVe édition*).

[435] De faculteit verlangt eene bijdrage tot de kennis der praecessieconstante en der in de Eigen Bewegingen der sterren aanwezige systematische gedeelten, welke afhangen van hare plaats aan den hemel, waarvan de voornaamste termen kunnen opgevat worden als parallactische E.B., afspiegeling van de beweging van ons zonnestelsel. (Zie ook *V.J.S. d. Astr. Ges.* 9, 1874, 173 en 17, 1882, 249 en Anding, *Kritische Untersuchungen über die Bewegung der Sonne durch den Weltraum*, 1er Theil, München, 1901). Deze bijdrage moet verkregen worden door middel eener vergelijking van Küstner's catalogus van 10663 sterren (*Veröffentl. Bonn* No. 10, 1908) met een of meer der zonecatalogi van de

Astronomische Gesellschaft, en de verkregen uitkomsten moeten kritisch vergeleken worden met die van andere soortgelijke onderzoeken, bepaaldelijk ook voor zooverre deze op zwakke sterren betrekking hebben. (Zie de literatuuropgaven in Newcomb *The precessional constant*). Daar het hier de bewerking van in declinatie smalle strooken betreft, moet men zich in hoofdzaak bepalen tot het nagaan der afhankelijkheid van de rechte klimming, waarnevens echter ook op den invloed der helderheid moet gelet worden. In de eerste plaats wordt gevraagd de A.R. van Küstner's catalogus te vergelijken met die van den zonecatalogus Berlijn A (Decl. 15° tot 20°) waarmede hij circa 600 sterren gemeen heeft bij een epoche-verschil van 25 jaren (vergel. bijv. het onderzoek van Nyren in *Bull. Acad. St. Petersbourg* 14, 1870). Zeer zal het intusschen op prijs worden gesteld, wanneer men het onderzoek uitbreidt, hetzij door nevens de A.R. ook declinaties te doen omvatten, hetzij door nevens de A.R. van Berlijn A ook die van beide aangrenzende zonae Berlijn B (kleiner epoche-verschil bij grooter nauwkeurigheid) en Leipzig I, of van een van beide te bewerken. (Zie omtrent de onderlinge verhouding der zonecatalogi de verhandeling van Auwers in *Astr. Nachr.* 161, 1903).

[Bericht], *Vierteljahrschrift der Astronomische Gesellschaft* 9 (1874) 173-175 en 17 (1882) 249-253; Ernst Anding (1860-1945): *Kritische Untersuchungen über die Bewegung der Sonne durch den Weltraum* (München 1901); Friedrich Küstner (1856-1936): *Katalog von 10663 Sternen zwischen 0° und 51° nördlicher Deklination für das Äquinoktium 1900. Nach den Beobachtungen am Repsold'schen Meridiankreise der Königlichen Sternwarte zu Bonn in den Jahren 1894 bis 1903* (Bonn: Cohen, 1908). Veröfentlichungen der Königlichen Sternwarte zu Bonn, 10; Simon Newcomb (1835-1909): *A new determination of the precessional constant with the resulting precessional motions* (Washington: U.S. Nautical Almanac Office, 1905); Magnus Nyren (1837-1921): *Détermination du coefficient constant de la précession*, *Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St.-Petersbourg* 14 (1870); [Georg Friedrich Julius] Arthur von Auwers (1838-1915): *Ergebnisse aus Vergleichen der Zonenkataloge der Astronomi-*

schen Gesellschaft unter einander und mit dem Romberg'schen Katalog für 1875, *Astronomische Nachrichten* 161 (1903) col. 17-78. Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1914-1915*, 64-69. Bekroning: Christiaan de Jong (Gouda, 1893-1944), wis- en natuurk. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1917 (*Onderzoekingen omtrent de praecessieconstante en de stelselmatige eigenbewegingen der sterren*).

[436] Wordt gevraagd een overzicht over de fossielhoudende sedimenten van den Nederlandsch-Oost-Indischen Archipel, vergezeld van een schetskaart, waarin de verspreiding der bedoelde formatiën voor zoover mogelijk is aangegeven. Het overzicht moet niet enkel het petrografisch en algemeen palaeontologisch karakter der afzettingen, hunne facies, ligging enz. behandelen, maar vooral ook kritische beschouwingen over ouderdomsbepalingen bevatten. Buitendien moet worden onderzocht, welke gevolgtrekkingen van algemeen geologischen aard uit het zoo verkregen overzicht kunnen worden afgeleid.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[437] Wanneer eene functie voorgesteld kan worden door eene machtreeks met rationale of met geheele coëfficiënten, is het in sommige gevallen mogelijk eenige gevolgtrekkingen te maken aangaande den aard der beschouwde functie. Men vraagt een overzicht van de hierop betrekking hebbende onderzoekingen en eene uitbreiding in eene of andere richting van de verkregen uitkomsten. In het bijzonder zou men wenschen een bewijs van eene stelling van Tchebycheff, die door Hermite (*Cours de M. Hermite*, 4e éd., 1891, blz. 197) in zijne lessen wordt vermeld, en verder zoo mogelijk eene afdoende beslissing over de juistheid of de onjuistheid van eene door G. Pólya (*Mathematische Annalen*, Bd. 77, 1916, blz. 510) opgeworpen stelling, die aldus luidt: Als eene machtreeks met geheele coëfficiënten den eenheidscircel tot convergentiecircel heeft, zijn slechts twee gevallen mogelijk: óf de voorgestelde functie is rationaal, óf wel de machtreeks is over den eenheidscircel heen niet analytisch voort te zetten.

Pafnuty Tchebycheff [Chebyshev] (1821-1894); Charles Hermite (1822-1901): *Cours de M. Hermite. Rédigé en 1882 par M. Andoyer, élève à l'École normale* (4e editie, Parijs: A. Hermann, 1891); Georg Pólya (1887-1985), Potenzreihen mit ganzzahligen Koeffizienten, *Mathematische Annalen* 77 (1916) 510-527. Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[438] Men vraagt een onderzoek over de inwerking van jodium op aceton, waarbij in verband met de onderzoekingen van Dawson (*Journ. chem. soc.* 101, 1503 [1912]) de invloed van licht, oplosmiddelen, hydroxyl- en waterstofionenconcentratie op de reactie worde nagegaan. Men trachte de resultaten van dit onderzoek te gebruiken voor eene jodometrische bepaling van aceton in ethylalcohol.

Harry Medforth Dawson): The conditions of isodynamic change in the aliphatic ketone, *Journal of the Chemical Society* 101 (1912) 1503-1514. Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[439] De faculteit vraagt een onderzoek van de Protozoënfaua van het zoete water van Nederland. Bedoeld wordt eene op eigen waarnemingen, zoowel als op de literatuur berustende samenstelling van de in Nederland voorkomende soorten en haar verspreiding. Het onderzoek moet zich over een zoo groot mogelijk gedeelte van ons land uitstrekken en zoowel de fauna van stroomend als die van stilstaand water van verschillenden aard (meren, veenplassen, slooten, enz.) omvatten. Wenschelijk is het, dat algemeene conclusies worden getrokken ter verklaring der verspreiding, b.v. in verband met den aard van het water. Eene opgave van de bij het vaststellen der soortnamen gebruikte literatuur dient te worden toegevoegd.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[440] Verlangd worden metingen en een kritisch onderzoek omtrent de vraag of de isopyknen in het druk-temperatuur-diagram voor vloeistoffen en gassen rechte of geknikte rechte dan wel vloeiend gekromde lijnen zijn.

Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden* 1921,

207-209. Bekroning: Frans Michel Penning (Gorinchem, 1894-?), drs. wis- en natuurk. Leiden: goud, promotie niet bekend.

[441] De faculteit verlangt een anatomisch-fysiologisch onderzoek naar het voorkomen van statcysten in de bladeren van verschillende planten en wel bepaaldelijk in verband met de standsveranderingen welke deze vertoonen bij hunne ontwikkeling of onder den invloed van zwaartekracht en licht.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[442] De P,T-diagrammen der monovariante kurven, die van een ternair invariant punt uitgaan, kunnen tot drie verschillende typen behooren. [*Kon. Ak. van Wetensch.* XXIV, 546 (1915)]. De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek van een voorbeeld van elk dezer typen en tevens van de dampspanningen langs de isothermen in de nabijheid van het invariante punt.

Willem Einthoven (1860-1927), Franciscus Leonardus Bergansius en Johannes Bijtel (1891-1973): Upon the simultaneous registration of electric phenomena by means of two or more galvanometers, and upon its application to electro-cardiography, *Verslagen van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam* 24 (1915-1916) 29-33 [paginering Ned. uitgave]. Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[443] Beschouwt men n vergelijkingen met n daarin homogeen voorkomende onbekenden, dan wordt na eliminatie der onbekenden volgens de methode van Sylvester de voorwaarde, waaronder een gemeenschappelijke oplossing dezer vergelijkingen bestaat, uitgedrukt door een aantal functies $\varphi_1, \varphi_2 \dots \varphi_p$ der coëfficiënten gelijk nul te stellen. Het blijkt dan echter, dat al deze functies φ_i een gemeenschappelijken factor bezitten, die 'de resultante' dezer vergelijkingen genoemd wordt. Door alleen deze resultante gelijk nul te stellen, is dan aan al de betrekkingen $\varphi_i = 0$ voldaan (F.S. Macaulay, *The algebraic Theory of Modular Systems*; Cambridge Tracts in Mathematics and Mathematical Physics, No. 19. Cambridge University Press, 1916). Gevraagd wordt een onderzoek naar de beteekenis van de in de

vormen φ_i voorkomende 'vreemde factoren', d.w.z. van de factoren, die de vormen \hat{E}_i nog buiten de resultante bevatten. Het verdient waarschijnlijk aanbeveling zich voorloopig te bepalen tot het geval, waarbij de gegeven vergelijkingen alle van denzelfden graad zijn en daarbij n gelijk 3 of 4 aan te nemen.

James Joseph Sylvester (1814-1897); Francis Sowerby Macaulay (1862-1937). Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[444] De faculteit verlangt een vergelijkend kritisch onderzoek van de quantitative bepalingen toegepast bij het onderzoek der chemische artikelen in het ontwerp van de vijfde uitgave der *Nederlandsche Pharmacopoe*, de tiende uitgave van de *Pharmacopoeia of the United States of America* en de tiende uitgave van de *Pharmacopoea Svecica*.

Nederlandsche Pharmacopoe. Vijfde uitgave ('s-Gravenhage: Algemeene Landsdrukkerij, 1926); *Pharmacopoeia of the United States of America*. Tenth decennial [sic] edition (Washington 1925); *Svenska farmakopén 1925: Pharmacopoea svecica*. Editio X (Stockholm: Norstedt, 1931). Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[445] Gevraagd wordt een kritisch overzicht omtrent nieuwere theoretische opvattingen over de electriciteitsgeleiding in metalen. (Korthed en overzichtelijkheid zal gewaardeerd worden.)

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[446] Verlangd wordt een onderzoek over den invloed van zeestroomen op de sedimentatie langs de Nederlandsche kust van Hoek van Holland tot Rottum. Bestaat er inderdaad een overschot van vloedstroom ten opzichte van ebstroom? Zoo ja, is dit overschot voldoende sterk om oeversedimenten te verplaatsen? Moeten dan de, door geulen doorsneden, ondiepten binnen de zeegaten in de Waddenzee tusschen den Helder en Rottum worden opgevat als vloeddelta's? Behalve een kritisch literatuuroverzicht wordt verlangd eigen onderzoek, hetzij door middel van mikroskopische analyse van de in aanmerking komende sedimenten, al of niet aangevuld door proeven over de verplaatsing van kunstmatig herkenbaar gemaakte sedimenten, hetzij op andere wijze.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[447] De faculteit verlangt een beredeneerd overzicht der methoden van verven, welke in vroeger eeuwen in de Leidsche textielindustrie werden toegepast.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1933*, 208-209. Bekroning: Willem Leendert Johannes de Nie (Leiden, 1910-1990), chem. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1937 (*De ontwikkeling der Noord-Nederlandsche textielververij van de 14e tot de 18e eeuw*). Het typoscript van deze verhandeling bevindt zich in het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief (Amsterdam), Bijzondere collecties, inv. nr. 505, motto: *Artem experientia fecit*.

[448] Het is bekend, dat de variabele ster van het Algotype RZ Cassiopeiae seculaire veranderingen van haar perioden vertoont. De faculteit wenscht een kritische behandeling van alle beschikbare waarnemingen met het oog op een mogelijke verklaring van de waargenomen periodenveranderingen als zijnde slechts schijnbaar en het gevolg van de beweging van de dubbelster RZ Cassiopeiae om een derden component van het systeem.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1933*, 209-210. Bekroning: Aernout de Sitter (Groningen, 1905-1944), astronomie drs. Leiden: goud, promotie Leiden 1936 (*Fotovisuele fotometrie van sterren tot 8m.O benoorden +80° declinatie*).

[449] De faculteit verlangt een onderzoek naar de algemeene geldigheid van de slechts in bijzondere gevallen bewezen eigenschap $|a_n| \leq n$ der voor $|z| < 1$ reguliere functies $f(z) = z + a_2 z^2 + a_3 z^3 + \dots$, bij welke nimmer $f(z_1) = f(z_2)$ voor $|z_1| < 1$, $|z_2| < 1$, $z_1 \neq z_2$.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Onbeantwoord.

[450] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de specifieke waarde van de kenmerken ontleend aan de mannelijke genitalia bij de Typhlocybinae.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Onbeantwoord.

[451] De faculteit verlangt een zo volledig mogelijk overzicht van de vormen der wortel-systemen van Nederlandsche duinplanten.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[452] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek tot uitbreiding van onze kennis betreffende de absorptie van eenvoudig samengestelde gassen (eenatomige, tweeatomige) aan eenvoudig oppervlakken (metalen, kristallen). Experimenten omtrent het verband tusschen den accom[m]odatiecoëfficiënt (energie, hoeveelheid van beweging) van het gas met betrekking tot den wand en de adsorptie zijn daarbij gewenscht.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[453] De faculteit verlangt een behandeling van de vraag of, en in hoeverre in den tijd van $\pm 10^9$ jaar, gedurende welken het sterrenstelsel vermoedelijk ongeveer in zijn tegenwoordigen vorm bestaan heeft, in de interstellaire gaswolken vaste deeltjes gevormd kunnen zijn. Tevens wordt gevraagd een discussie over de te verwachten samenstelling en de verdeeling der diameters der gevormde deeltjes. [Toelichting:] Een inzicht in dit eventuele condensatie-proces moet van aanmerkelijk belang geacht worden, niet alleen voor het probleem van de lichtverstrooiing in het melkwegstelsel, doch ook voor het leeren begrijpen van de ontwikkelingsgeschiedenis der sterrenstelsels. Voor gegevens betreffende het interstellaire gas zij o.a. verwezen naar: A.S. Eddington, Bakerian Lecture, *Proc. Royal Soc., A*, vol. III, p. 424, 1926; Th. Dunham Jr., *Proc. Am. Phil. Soc.*, vol. 81, p. 277, 1939; B. Strömgren, *Astrophys. Journal*, vol. 89, p. 526, 1939; P. Swings, *Annales d'Astrophysique*, 1re Année, p. 39, 1938. Verder is een algemeen overzicht over interstellaire materie opgenomen in *Ergebnisse der Exakten Naturwissenschaften*, Bd 19. 1940. Kortgeleden hebben Adams en McKellar een bevestiging verkregen van de reeds door Swings en Rosenfeld (*Astrophys. Journal*, vol. 86, p. 483, 1937) geopperde identificatie van een interstellaire lijn met een lijn van het CH-molecule (zie McKellar, *Publ. Astr. Soc. of the Pacific*, vol. 52, p. 187, 1940 en Adams, *Astrophys. Journal*, vol. 93, p. 22, 1941). Er zij nog op gewezen dat er sterke evidentie is dat het interstellaire gas in min

of meer discrete wolken met afmetingen van misschien eenige honderden lichtjaren voorkomt, waarin de dichtheden wellicht aanmerkelijk grooter zijn dan de gewoonlijk opgegeven gemiddelde dichtheden (zie bijv. Sanford, *Publ. Astr. Soc. of the Pacific*, Vol. 51, p. 240, 1939; O.C. Wilson en Merrill, *Astrophys. journal*, Vol. 86, p. 44, 1937).

Arthur Stanley Eddington (1882-1944): Diffuse matter in interstellar space, Bakerian Lecture, *Proceedings of the Royal Society A111* (1926) 424 ev; Theodore Dunham Jr (1897-1984): The material of interstellar space, *Proceedings of the American Philosophical Society* 81 (1939) 277 ev; Bengt Strömgren (1908-1987): The physical state of interstellar hydrogen, *Astrophysical journal* 89 (1939) 526-547; Polydore Swings (1906-1983): Les constituants physiques de l'espace interstellaire, *Annales d'astrophysique* 1 (1938) 39-58; Erich Schoenberg (1883-1965) en Hermann Lambrecht (1908-1983): Interstellaire Materie, *Ergebnisse der Exakten Naturwissenschaften* 19 (1940) 1-106; McKellar: [niet aangetroffen], *Publications of the Astronomical Society of the Pacific* 52 (1940) 187 ev.; Walter Sydney Adams (1876-1956): Some results with the Coudé spectrograph of the Mount Wilson Observatory, *Astrophysical journal* 93 (1941) 22-23; Polydore Swings (1906-1983) en Léon Jacques Henri Constant Rosenfeld (1904-1974): Considerations regarding interstellar molecules, *ibidem* 86 (1937) 483-486; Roscoe Sanford (1883-1958): Interstellar sodiumlines in stars of spectral classes R and N, *Publications of the Astronomical Society of the Pacific* 51 (1939) 237 ev; O.C. Wilson en Paul Willard Merrill (1887-1961): Analysis of the intensities of the interstellar D-lines, *Astrophysical journal* 86 (1937) 44-69. Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: Arch. RUL (5), inv. nr. 60, 1941-1942, bijlage 230 en 232. Bekroning: Hendrik Christoffel van de Hulst (Utrecht, 1918-2000), sterrenkunde stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1946 (*Optics of spherical particles*), en Dirk ter Haar (Ooststellingwerf, 1919-?), sterrenkunde stud. Utrecht: eervol, promotie Leiden 1948 (*Studies on the origin of the solar system*). Tijdens de oorlog publiceerden beide inzenders, samen met hun hoogleraar Jan Hendrik Oort (1900-1992), een samenvatting van de prijsverhandelingen, zie: De vorming van vaste deeltjes in het interstellaire gas, *Nederlandsch t?dschrift voor natuurkunde* 10 (1943)

238-257, i.h.b. H.C. van der Hulst (p. 242-245 en 251-255) en D. ter Haar (p. 248-250). De afgekeurde bijdrage was, zo blijkt uit een bijgevoegd briefje bij het judicium, van Adrianus Jan Jasper van Woerkom (1915-1991), wis- en natuurk. student Leiden, promotie Leiden 1948 (*On the origin of comets*), wiens bijdrage eveneens in het samenvattende artikel werd opgenomen (p. 250-251). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 58 en 59.

[454] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar verschillende methoden van stabilisatie van simplicia, bij voorkeur van die der *Nederlandsche Pharmacopee*, teneinde te kunnen vaststellen: a. welke methode in bepaalde gevallen van toepassing is; b. welke praeparaten bij voorkeur uit gestabiliseerde grondstoffen dienen te worden bereid. Ter toelichting worde opgemerkt, dat de keuze en het aantal der te onderzoeken simplicia vrij is. Ter oriëntatie worde verwezen naar de publicaties over stabilisatie van Bourquelot, Goris en Perrot, Rupp, Van Dorssen e.a. en naar de gestabiliseerde pharmacaca van buitenlandse pharmacopeeën.

Emile Bourquelot (1851-1921); Albert Goris (1874-1950); Emile Perrot (1867-1951); Erwin Rupp (1872-1956); Christiaan Jan van Dorssen (1906-1988). Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[455] De faculteit verlangt een onderzoek naar de wijze, waarop water in chemische verbindingen en colloïden gebonden kan zijn, waarbij in het bijzonder de nadruk valt op de vraag, of in kristallen en colloïde systemen waterlagen met een dikte van vele malen de doorsnede van het watermolecuul voorkomen, en van welke aard de krachten zijn, waardoor deze dikke waterlagen gebonden zijn.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[456] In verschillende etages van het Senoon van S. Limburg kan men foraminiferen verzamelen, welke door sommige auteurs tot het genus *Siderolites*, door andere tot het genus *Calcarina* gerekend worden. In het leerboek van Galloway worden zij tot de *Camerinidae*, in dat van Cushman tot de *Calcarinidae* gebracht. De faculteit verlangt en heronderzoek van bedoelde foraminife-

ren. Voorts verlangt de faculteit een kritische beschouwing aangaande hun stratigraphische beteekenis, hun palaeogeographische verspreiding alsmede aangaande hun plaats in de systematiek.

Jesse James Galloway (1882-1962): *A manual of Foraminifera* (Bloomington, Ind.: Principia Press, 1933); Joseph Augustine Cushman (1881-1949): *The species of Foraminifera named and figured by Fichtel and Moll in 1798 and 1803* (Sharon 1946). Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[457] De faculteit verlangt een kritische bespreking van de begrippen optimum en preferendum in de dieroecologie, waarbij vooral ook aandacht besteed dient te worden aan onderzoekingen (eventueel ook van de schrijver zelf), die betrekking hebben op het vaststellen van het optimum en preferendum van dieren.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[458] In hoofdstuk III van het boek van L.M. Blumenthal (*Theory and applications of distance geometry*, Oxford University Press 1953) wordt van het begrip kromming een metrische behandeling gegeven, waardoor dit begrip toepasselijk wordt op een ruime klasse van metrische ruimten. De faculteit verlangt een dergelijke behandeling van andere fundamentele begrippen der differentiaalmeetkunde.

Leonard Mascot Blumenthal (1901-?). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[459] Wanneer de relaxatietijden der magnetische momenten in paramagnetische zouten in het temperatuurgebied van vloeibaar helium enerzijds gemeten worden met de gebruikelijke methoden der paramagnetische relaxatie, en anderzijds door verzadiging van de paramagnetische resonantie, treden grote verschillen op. Gevraagd wordt een bijdrage tot de verklaring van deze verschillen, welke bijdrage een theoretisch, experimenteel of gecombineerd karakter zou kunnen hebben.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Eén inzending; goud; zie judicium: Arch. RUL (5), inv. nr. 232: de rector doet dd. 21-9-1959 mededeling

dat twee antwoorden (WN en LW) zijn ingekomen; Bølgers naam wordt op de dies onthuld. Bekroning: Bouwe Bølger (Haarlem, 1928-), stud. experimentele natuurkunde Leiden: goud, promotie Leiden 1958 (*On the power transfer between paramagnetic spins and crystal lattice*).

[460] Het is in de praktijk gebleken, dat de identificatie van tot poeder gebrachte plantaardige grondstoffen vaak grote moeilijkheden oplevert. Vooral bij zeer fijne poeders en bij mengsels van meer componenten is de taak van de onderzoeker, die een identificatie moet verrichten, meestal zeer moeilijk en tijdrovend. Gevraagd wordt een onderzoek van weinig gebruikte en (of) het uitwerken van nieuwe methoden, die de snelle en zekere identificatie van tot poeder gebrachte plantaardige grondstoffen kunnen vergemakkelijken, waarbij onder andere gedacht wordt aan een onderzoek naar de diagnostische waarde van het microscopische beeld van de as, van maceratiepreparaten en aan micro- en histochemische reacties. De bereikte resultaten dienen aan de hand van een 50-tal farmaceutische plantenpoeders toegelicht te worden.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[461] Gevraagd wordt een bijdrage tot de theorie van de wijze waarop botsingen tussen kleine planeten de verdeling van hun diameters, vormen en rotatie-toestanden en de correlatie tussen deze eigenschappen en de baanelementen beïnvloeden. Tevens wordt gevraagd een vergelijking met bestaande waarnemingsgegevens. Een gedeeltelijk onderzoek van deze problemen is o.a. verricht door S. Piotrowski (*Acta Astronomica*, Sér. a. Vol. 5 pp 115-138, 1953).

Stefan Piotrowski (1910-1985): The collisions of asteroids, *Acta astronomica* 6 [sic] (1953) 115-138. Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[462] De faculteit verlangt een kritische beschouwing over de huidige interpretaties van de werking van verschillende typen van antioxidantia bij autoxidaties in de vloeibare en vaste fase.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[463] Uit onderzoekingen in verscheidene gebergteketens is gebleken, dat er enerzijds een chronologische en geometrische correlatie bestaat tussen structuren van micro-, meso-, en macroscopische afmetingen, en dat anderzijds een dergelijke correlatie ontbreekt. In het eerste geval worden kleine structuren in grote weerspiegeld en gaan daarmee vergezeld, terwijl in het tweede geval kleine structuren niet met grote gepaard gaan. De faculteit verlangt een kritisch onderzoek van: 1. De relaties tussen kleine en grote structuren aan de hand van voorbeelden uit verschillende gebergteketens. 2. De betekenis van het ontbreken van dergelijke betrekkingen. 3. De bruikbaarheid van methoden om met behulp van kleine structuren grote te interpreteren.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

[464] De faculteit verlangt een onderzoek naar het gedrag in het oneindige van een getallenveld dat positief en harmonisch is binnen een gegeven cylinder met cirkelvormige rechte doorsnede.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

Leiden: letteren en wijsbegeerte

[465] Quae fuit apud Romanos literarum conditio inde a primo bello Punico usque ad Vespasianum Caesareum? Quibus temporibus, veluti epochis, illud temporis spatium, ipsique Latini scriptores, qui in eo floruerunt, pro mutata hac conditione discerni commode possunt?

Titus Flavius Vespasianus (9-79). Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1816-1817*, 62. Bekroning: Jean Théodore Bergman (Vlissingen, 1795-1878), theol. cand. Leiden: goud (*Commentatio in quaestionem ... / Commentatio de literarum conditione apud Romanos, inde a bello Punico primo usque ad Vespasianum Caesarem ...*, *AAL 1816-1817*, 1-77), promotie Leiden 1819 (*Specimen academicum inaugurale exhibens commentationem in Psalmum centesimum decimum*).

[466] Quinam sunt fontes, sive scriptores,

ex quibus historia philosophica inter Graecos, inde a Thalete et Pythagora, usque ad Geminum Rhodium, praecipue petenda est? Quae censenda est singulorum scriptorum in hoc argumento auctoritas?

Thales van Milete (624-547 vóór Chr.); Pythagoras (582-496 vóór Chr.); Geminus van Rhodos (130-70 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-11-1816. Onbeantwoord.

[467] Principium philosophiae moralis et officiorum exponatur e Ciceronis operibus philosophicis; ita ut singularum sententiarum pondus et argumentandi ratio dijudicetur.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Johan Rudolph Thorbecke (Zwolle, 1798-1872) [zie ook 471 en 1494], phil. theor. et lit. hum. cand. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-65), promotie Leiden 1820 (*Disputatio historico-critica inauguralis de C. Asinio Pollione*).

[468] Dissertatio de Justo Vondelio, poeta tragico, qua ejus in hoc poeseos genere virtutes explicentur, nec non, quid a Graecis Latinisque poetis profecerit, indicetur.

Joost van den Vondel (1587-1679) Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-11-1817. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1817-1818, bijlage 43. Bekroning: Petrus Camper (Franeker, 1797-1852), phil. theor. et lit. hum. cand. Franeker: goud (Dissertatio ad solvendam quaestionem ..., AAL 1817-1818, 1-40), promotie Utrecht 1821 (*Diatribes literariae inauguralis in Thucydidem et Ciceronis de eo sententiam*).

[469] Quaeritur, an rationis rectae usu et auctoritate evidentissime effici possit, animos esse immortales? Quod si fieri possit, porro quaeritur, cur multi gentilium incerta potius spe, quam firma animi persuasionem nixi fuisse videantur?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: AAL 1818-1819, 25 (alleen vermelding) en Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1818-1819, bijlage 50.

[470] Explicetur ratio mutati Hebraeorum ingenii post reditum e captivitate Babylo-nica, et praecipuae hujus mutationis causae indicentur.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-11-1818.

Eén inzending; goud; zie iudicium: AAL 1818-1819, 24 (vermeld, geen iudicium). Bekroning: Frederik Willem Nicolaas Suringar [zie 5], lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: goud (Commentatio in quaestionem ..., AAL 1818-1819, 1-44).

[471] Quaeritur, in Dogmaticis oppugnandis, num quid inter Academicos et Scepticos interfuerit? Quod si ita sit, quaeritur quae fuerit discriminis causa?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 24 (vermeld, geen iudicium). Bekroning: Johan Rudolph Thorbecke [zie 467], phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1819-1820, 1-100).

[472] Quum in historia Graeciae praecipuum momentum habuerit principatus (ἡγεμονία) Atheniensium, quaeritur quae fuerit ratio necessitudinis, quae, inde a pugna Plataensi usque ad initium belli Peloponnesiaci, Atheniensibus cum civitatibus sociis, sive liberis, sive subditis intercessit, iudiciorum, tributorum, militiae, omnisque administrationis.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-11-1819. Eén inzending; goud; zie iudicium: Arch. RUL (4), inv. nr. 315, 1820-1821, bijlage nr. 39; Arch. RUL (1), inv. nr. 73, bijlage 1, bij notulen 2-1-1820 en AAL 1819-1820, 25 (vermeld, geen iudicium). Bekroning: Guillaume Groen van Prinsterer (Voorburg, 1801-1876) [zie ook 474], lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1819-1820, 1-36; 'conscripta dissertatione super hac proposita quaestione'), promotie Leiden 1823 (*Disputatio literaria inauguralis qua continetur Platonica prosopographia, sive expositio iudicii, quod Plato tulit de iis, qui in scriptis ipsius aut loquentes inducuntur, aut quavis de causa commemorantur*) en Leiden 1823 (*Disputatio juridica inauguralis de juris Justinianae praestantia ex rationibus ejus manifesta*).

[473] Exponatur vel discrimen, vel necessitudo, quae honesto cum pulcro intercedit, ad eamque rationem exigatur Socratica καλὸν καὶ γὰρ ἄθρονα, in Socraticorum scriptis exposita.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Onbeantwoord.

[474] Disputatio de L. Coelio Antipatro,

Historico belli Punici secundi: in qua colligantur loca scriptorum, qui ejus vel sententias, vel ipsa verba referunt; praeterea eorum, qui, eandem historiae partem explicantes, tacite ejus auctoritatem sequi videantur: singulaque illustrentur adhibita interpretatione, cum historica, tum grammatica.

Demosthenes (384-322 v. Chr.); Lucius Coelius Antipater (2e eeuw vóór Chr.). Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-11-1820. Vier inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 2 eervol; zie judicium: AAL 1820-1821, 11-13 (kort judicium) en AAL 1822-1823, 19. Bekroning: Bavius Antonius Nauta (Leeuwarden, 1800-1835) [zie ook 1494], phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud door het lot (Responsio ad quaestionem..., AAL 1820-1821, 1-62), promotie Leiden 1825 (*Specimen literarium inaugurale exhibens Senecae librum de providentia, sive quare bonis viris mala accidant cum sit providentia, varietate lectionis instructum*); Guillaume Groen van Prinsterer [zie 472], lit. et jur. cand. Leiden: goud, door het lot tweede, blijkbaar twee maal goud, want op titelpagina van de 'Responsio' van Groen van Prinsterer staat 'Responsio ... praemio ornatis' (Commentatio de L. Coelio Antipatro historico belli Punici secundi ... / Responsio ad quaestionem ..., AAL 1820-1821, 1-98); Cosmas Damianus Beels (Steenbergen, 1798-1867), phil. theor. et lit. hum. cand. et jur. utriusque cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1825 (*Specimen literarium inaugurale continens diatriben in Demosthenis Orationes I et II in Stephanum*) en Leiden 1825 (*Dissertatio juridica inauguralis de scriptura privata*); later alsnog de naam van de vierde inzender: Theodore Paul Bergsma (Leeuwarden, 1800-1834), theol. stud. Franeker, nu Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1825 (*Dissertatio de Zoroastris quibusdam placitis, cum doctrina christiana comparatis*).

[475] Hooftii in vertendo Tacito virtutes et vitia, in quae inciderit, allatis idoneis ex Quinque Historiarum Librorum versione exemplis, exponantur. Ipsa autem exempla cum textu latino accurate conferantur, et locorum ac dictionum difficiliorum atque obscuriorum interpretatione illustrentur.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647); Publius Cornelius Tacitus (56-120). Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Onbeantwoord.

[476] Exponantur et diducantur, cum

scholae Epicuri ac Zenonis ex veteribus, tum Leibnitii et Kantii recentioribus, dogmata de nexu inter virtutem et felicitatem.

Epicurus (341-270 vóór Chr.); Zeno van Elea (490-425 vóór Chr.); Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716); Immanuel Kant (1724-1804). Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-11-1821. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1821-1822, 10-11. Bekroning: Guillaume Delprat ('s-Gravenhage, 1803-1900), jur. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAL 1821-1822, 1-75), promotie Leiden 1824 (*Dissertatio juridica de doctrina codicis civilis de praesumptionibus tum juris tantum, tum juris et de jure*).

[477] Quum in exponenda theologia naturali saepius provocetur ad προληψιν, ἔν[ν]ουσαν, sive anticipationem, quae omnibus, Deum esse, persuadeat; quaeritur, quid veteres Epicurei et Stoici his vocibus intellexerint; quo sensu hujusmodi anticipatio menti nostrae sit vindicanda; et possitne inde effici, Deum esse?

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie judicium: AAL 1822-1823, 18-19. Bekroning: Taco Roorda (Friesland, 1801-1874), theol. cand. Groningen: goud (Disputatio de anticipationem cum omnibus inprimis dei, atque Epicureorum et Stoicorum de anticipationibus doctrina, sive Responsio ..., AAL 1822-1823, 1-35), promotie Groningen 1824 (*Specimen doctrinae theologicae, exhibens commentarios in aliquot Ieremiae loca*).

[478] Historia critica Bibliothecae Alexandrinae.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-11-1822. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1822-1823, 18. Bekroning: Gerrit Dedel (Amsterdam, 1802-1831) [zie ook 685 en 1497], lit. hum. et phil. theor. cand. en jur. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAL 1822-1823, 1-41), promotie Leiden 1826 (*Disputatio juridico-politica inauguralis de coloniis*).

[479] Quae fuit origo, quale consilium sodalitati Pythagorei, et quam vim ea philosophandi disciplina in res civiles habuit?

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: AAL 1823-1824, 18-19. Bekroning: Ansche Lam (Leeuwarden, 1802-1837), theol. stud. Groningen: goud, promotie niet bekend (wel juridische disputatie).

[480] Exponatur, controversia de falsâ legatione, Demosthenem inter et Aeschinem agitata; ita ut non tantum historia illorum temporum, actionis iudicii que forma, ipsaque cum accusandi tum defendendi capita proponantur, sed opera praecipue confertur ad scriptorum, maxime illorum oratorum, diligentem interpretationem aut emendationem.

Demosthenes (384-322 v. Chr.); Aeschines (ca 390-314? vóór Chr.). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-11-1823. Twee inzendingen; 1 goud, 1 accessit; zie iudicium: *AAL 1823-1824*, 19-20. Bekroning: Daniel Tieboel Siegenbeek [zie 100], lit. hum. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1823-1824*, 1-67), en Franciscus de Greve (Arnhem, 1803-1877) jur. lit. hum. cand. Leiden: zilver ('accessit'), promotie Leiden 1825 (*Disputatio juridica de testamenti holographi historia, et de hodierno ejus usu*).

[481] (E philosophia theoretica). Historia dogmatis de fato et de animi libertate ita exponatur, ut principes antiqui et recentioris aevi hâc de re philosophorum sententiae ad suas singulae classes referantur et dijudicentur, ratione habitâ ingenii humani progressionis, in hujus dogmatis historiâ animadvertendae.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Onbeantwoord.

[482] (E literis Latinis). Commentatio de fabulis Gabrielis Faerni, in quâ primum fontes indicentur ipsarum fabularum, dein poetae elegantia ostendatur, et iudicium, quo veterum poetarum loca imitatus sit.

Gabriël Faernus / Gabriello Faerno [Cremensis] (1500-1561): *Fabulae Centum* (1564). Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-11-1824. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAL 1824-1825*, 26-27. Bekroning: Joan Harmen Kroon (Deventer, 1804-1881), lit. hum. et phil. theor. stud. Deventer: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1824-1825*, 1-115), promotie Utrecht 1840 (*Dissertatio geographico-literaria inauguralis, qua continetur annotatio in Hannonis periplum*).

[483] Exponantur singula argumenta de scientia et de opinione ex Platonis Theaeteto et Phaedone, eaque cum ipsa illustrentur ex aequalium philosophorum dissensionibus, tum ad dialecticam rationem exigantur.

Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Onbeantwoord.

[484] Philippi I, ducis Burgundiae, vita, res gestae et mores explicentur, ita ut disquiratur, qua ratione boni cognomen tueri possit.

Philips den Goede (1451-1454). Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-11-1825. Vijf inzendingen; 1 goud, 4 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1825-1826*, 23-24. Bekroning: Anne Mauritz Cornelis van Hall [zie 101], phil. theor. et lit. hum. stud. Amsterdam: goud (niet verschenen).

[485] (E philosophia theoretica). Quaenam fuit veterum scepticorum sententia de veri iudicio? Quibus argumentis eam tueri conati sunt adversus dogmaticos, inprimis Socraticos, et Stoicos? Quomodo denique sceptica philosophandi ratio, observatâ hominis indole, naturâ, atque ingenii progressionem, explicanda et coercenda videtur?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAL 1826-1827*, 22. Bekroning: Jan Hendrik Holwerda ('s-Gravenhage, 1805-1886), lit. en theol. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAL 1826-1827*, 1-99), promotie Leiden 1830 (*Dissertatie theologica, de colloquio Jesu cum Nicodemo*), en Aart Veder (Rotterdam, 1808-1862), phil. theor. et lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1832 (*Dissertatio juridica inauguralis de antiquissima juris notione, Pars I*) en Leiden 1832 (*Dissertatio literaria inauguralis de justi notione in scholis veterum philosophorum, Pars II*).

[486] (E literis orientalibus). Exponatur causae, quibus factum est, ut imperium Turcarum Otomannorum a parvis initiis ad eam magnitudinem et potentiam pervenerit, quam Solimano Magno regnante, erat consecutum?

Suleiman de Grote (1494-1566). Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-11-1826. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AAL 1826-1827*, 23-24. Bekroning: Edelhardus Bernardus Swalue (Standdaardbuiten, 1806-1865), theol. stud. Leiden: goud (niet verschenen), promotie Leiden 1829 (*Disputatio academica inaugurales de discidio ecclesiae christianae in Graecam et Latinam photii auctoritate maturato*).

[487] Locus de animi naturâ ita explicetur, ut primum concinnè exponantur, ac dijudicentur praecipua argumenta, quibus summi

veteris, et recentioris aevi philosophi in utramque partem disputarunt, de animi naturâ corporeâ an incorporeâ. Deinde ostendatur, quare demonstratione mathematicâ certi quid hâc in re effici nequeat, sed ex rationis auctoritate, ejusque tanquam fide nixum (vulgo veritatem fidei appellant) hoc tenendum sit, hominis animum esse naturam a corpore secretam, simplicem, et esse personam.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1827-1828*, 21. Bekroning: Hendrik Gehle (Haarlem, 1806-1880), phil. theor. et lit. hum. cand. [verhandeling: én theol. stud. Leiden: goud (Commentatio de quaestione ..., *AAL 1827-1828*, 1-55), promotie Leiden 1838 (*Disputatio historico-theologica de Bedae Venerabilis, presbyteri Anglo-saxonis, vita et scriptis*).

[488] Describatur Platonis dialogus Gorgiae nomine inscriptus; ejusque sermonis cum locus, tempus, personarumque res et ingenium illustrentur: tum praecipua opera confertur, ad universum disputationis consilium et argumentum explicandum; ejusque tam vicissitudines, quam sententias, et ad reliqua persequenda, quae ornandi causâ interponuntur.

Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-11-1827. Eén inzending; eervol (oproep); zie judicium: *AAL 1827-1828*, 21-22. Bekroning: men wilde de naam van de inzender weten, om aanwijzingen te geven hoe de verhandeling af te maken. De naam van de inzender bleef onbekend.

[489] Ita explicentur diversae adsensûs formae, quae dicuntur scientia, fides, opinio, ut inquiratur primum in cujusque naturam, rationem et potestatem; deinde, quare certa collocanda sit stabilisque fiducia in rationis humanae auctoritate; denique, quam late pateat haec rationis auctoritas cum constitutiva, tum normativa?

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1828-1829*, 21-22. Bekroning: Petrus Josephus Lemoine (Leuven, 1806?-?), stud. Leuven: goud (Commentatio de diversis adsensus formis, quae dicuntur scientia, fides, opinio; nec non de fiducia in rationis humanae auctoritate collocanda ..., *AAL 1828-1829*, 1-41), promotie niet bekend.

[490] Explicetur, quid sit in Fabulis Maccii Plauti, quod pertineat ad vitam populi Romani cognoscendam.

Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-11-1828. Onbeantwoord.

[491] (E philosophia). Quum vetustissima Graecorum philosophia poetarum carminibus contineatur, quaeritur quaenam praecipuae fuerint eorum opiniones, cum de Deorum naturâ et providentiâ, tum de reliqua omni philosophia physica atque morali, inde ab antiquissimis Graecorum theologis, usque ad eos poetas, qui septem sapientum aetate floruerunt.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAL 1829-1830*, 27-28.

[492] (E literis). Balthazaris Huydecoperi in linguam literasque Belgicas merita explicentur.

Balthasar Huydecoper (1695-1778). Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-11-1829. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAL 1829-1830*, 28. Bekroning: Gilles Dionysius Jacobus Schotel (Dordrecht, 1807-1892), theol. stud. Leiden: goud (Commentatio de Balthazaris Huydecoperi in linguam literasque Belgicas meritis ..., *AAL 1829-1830*, 1-72 met 1 plaat), promotie niet bekend.

[493] (E philosophia). Ita explicetur locus metaphysicus de principiis, sive de fundamentis cognitionis certae stabilisque, ut inquiratur primum in cognitionis primariae, sive evidentiæ indemonstrabilis, naturam, in diversas ejus formas et potestatem; deinde ut ostendatur quaenam fuerint praecipua philosophorum merita in hanc philosophiae partem investigandam et explicandam; denique quomodo principum sectarum philosophicarum origo et discrepantia ex ea potissimum explicandae sint ratione diversa, quâ ipsis scholarum auctoribus inter se connexa viderentur principia existentiae (realitatis) et scientiae (idealitatis), ut sibi invicem subordinata aut coordinata.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Eén inzending; eervol; zie judicium: *AAL 1830-1831*, 38-39. Bekroning: Jacobus Masman (Amsterdam, 1810-1836), theol. stud. Leiden ('nu onder de wapenen'): eervol, promotie niet bekend.

[494] (E literis orientalibus). Obadja vaticinium historice, philologice et critice illustratur. In dijudicanda autem veterum versionum et codicum varietate, earum quoque lectionum, quae caeteroquin emendando Codici Hebraeo inservire non possunt, causae et momenta, quantum ejus fieri potest, diligenter investigentur et exponantur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-11-1830. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1830-1831*, 39. Bekroning: Frans Koppius (Midlum, 1809-1851), theol. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1850 (*Specimen theologicum, continens vitae ac gesta abbatum Adwerdensium*), en Jan van Gilse [zie 17], theol. stud. Atheneum en Doopsgezind Seminarie Amsterdam: eervol.

[495] (E philosophia). Libri Aristotelis περὶ ψυχῆς critice et philosophice explicentur.

Aristoteles (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Onbeantwoord.

[496] (E literis). Quale fuit Corinthiacae civitatis momentum in Graecorum tum rebus publicis bellisque gestis, tum in literis doctrinisque, inde a Persicis temporibus, usque ad mortem Alexandri Macedonis?

Alexander de Grote (356-323 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-11-1831. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *AAL 1831-1832*, 31-32.

[497] (E philosophia). Quid interest inter dialectam Platoniam et Aristoteleam? Quenam est utriusque praestantia?

Aristoteles (384-322 vóór Chr.); Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Onbeantwoord.

[498] (E literis). M. Terentii Varronis fragmenta historica colligantur eorumque sententia cum in verbis, tum in rebus explicentur.

Marcus Terentius Varro (116-27 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-11-1832. Onbeantwoord.

[499] (E philosophia). Gravissimus, qui est de certo in cognitione humana, locus historice et critice ita explicetur, ut praecipue etiam ratio eorum habeatur, quae post alios G. Hermes (*Philosophische Einleitung*, Münster 1831) et G.E. Schulzius (*Ueber die menschliche Erkenntniss*, Götting[en] 1832)

viri cl., suo quisque modo, nuper sunt philosophati.

Georg Hermes (1775-1831): *Einleitung in die christ-katholische Theologie. I: Philosophische Einleitung* (2e druk, Münster: in der Coppenrathschen Buch- und Kunsthandlung, 1831); Gottlob Ernst Schulze (1761-1833). Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Onbeantwoord.

[500] (E literis). Guilielmi Ludovici, primi e gente Nassavia Frisiae et Groningae gubernatoris, vita et res gestae, cum ingenii atque in rem publicam meritorum iudicio, enarrentur.

Willem Lodewijk, graaf van Nassau (1560-1620). Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-11-1833. Vier inzendingen; 1 eervol, 3 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1833-1834*, 28-29. Bekroning: Jan Adolf Carel van Heusde (Utrecht, 1812-1878), phil. theor. et lit. hum. cand. Utrecht: eervol (vgl. J.A.C. van Heusde, *Diatriben in Guilielmi Ludovici Nassavii vitam, ingenium, merita*, Utrecht: J. Altheer, 1835), promotie Leiden 1836 (*M. Tullius Cicero Philoplatyn. Disquisitio de philosophiae Ciceronianae fonte praecipuo*).

[501] (E philosophia theoretica). Quenam fuit ratio et vis philosophiae Stoicae apud Romanos inde ab Augusto usque ad exitum saeculi VI?

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Onbeantwoord.

[502] (E literis orientalibus). Accurate lectis Jeremiae et Ezechielis libris edoceatur, quanam fuerit conditio civilis Reipublicae Judaicae, tam interior quam exterior, sub Josiae Regis successoribus, usque ad excidium Hierosolymorum; et, qualis eo tempore fuerit morum et religionis ratio, tum apud Judaeos in Palestina viventes, tum apud exsules, ex iisdem fontibus ostendatur.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-11-1834. Drie inzendingen; 3 afgekeurd; zie judicium: *AAL 1834-1835*, 31-32.

[503] (E philosophia theoretica). Quae fuit in singulis veterum Graecorum philosophiae scholis descriptio et constitutio perfecti sapientis?

Uitgeschreven in 1835, herhaald in 1836 [505]; antwoorden vóór 1-11-1835. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *AAL 1835-1836*, 34. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 60.

[504] (E literis Graecis). Prosopographia Xenophontis, illustrandis nominibus eorum, qui memorantur in Memorabilibus Socratis, Symposio et Oeconomico.

Xenophon Atheniensis (ca 430-354 vóór Chr.); Socrates Atheniensis (469-399 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-11-1835. Zeven inzendingen; 1 goud, 2 eervol, 4 afgekeurd; zie judicium: AAL 1835-1836, 34-37. Bekroning: Carel Gabriël Cobet (Parijs, 1813-1889), lit. hum. stud. Leiden: goud (Commentatio, qua continetur prosopographia Xenophontea ..., AAL 1835-1836, 1-91), promotie Leiden 1840 (*Observationes criticae in Platonis comici reliquias*); Johan Willem Tydeman (Leiden, 1815-1879) [zie ook 697], phil. theor. lit. hum. en jur. Rom. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1838 (*Disquisitio juridico-politica de oeconomiae politicae notionibus in corpore juris civilis Justiniano*) en Leiden 1838 (*Specimen literarium continens in Q. Tullii Ciceronis de petitione consulatus librum annotationem*), en Albert Willem Wichers (Groningen, 1815-1878), phil. theor. lit. hum. cand. en jur. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1839 (*Dissertatio juris criminalis inauguralis, continens criticam disquisitionem loci, qui est in Codice poenali Gallico, de facinoribus contra bonos mores*).

[505] Herhaling 1835 [503]: (E philosophia theoretica). Quae fuit in singulis veterum Graecorum philosophiae scholis descriptio et constitutio perfecti sapientis?

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; goud; zie judicium: AAL 1836-1837, 30-31. Bekroning: Louis Suson Pedro Meyboom (Emden, 1817-1874) [zie ook 604], theol. stud. Groningen: goud (Commentatio de perfecto sapiente ..., AAL 1836-1837, 1-146), promotie Groningen 1840 (*Commentatio theologica de ideis et rebus in facto positis, in re Christiana apte conjunctis*).

[506] (E literis Latinis). Ex judiciis doctorum Romanorum et ex ipsis historicorum exemplis qui exstiterunt inde a Syllae dictatura usque ad Augusti principatum demonstratur quam rationem historiae componendae scribendaeque illâ aetate maxime probaverint.

Lucius Cornelius Sulla (138-178 vóór Chr.); Gaius Julius Caesar Octavianus [Augustus] (63 vóór Chr.-14). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-11-1836. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAL 1836-1837, 31.

[507] (E philosophia theoretica). Quamnam operam veteres philosophi Graeci posuerunt in loco philosophiae moralis, qui est de consolatione? Quenam in eorum libris consolatoriis prodita sunt argumenta rationesque consolandi; quantumque his tribuendum est?

Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AA 1838-1839, 131-132. Bekroning: Andreas Cornelis van Heusde (Utrecht, 1816-1899) [zie ook 1000], lit. hum. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1840 (*Diatribes in locum philosophiae moralis qui est de consolatione apud Graecos*) en Utrecht 1841 (*Disquisitio historico-juridica de lege poetelia papiria*).

[508] (E literis). Codicis Hebraei bene interpretandi periculum fiat in carmine, quod Debora et Barakus cecinisse Judic. V:1 sqq. leguntur.

Debora en Barak: bijbelse figuren (Richteren 5). Uitgeschreven in 1838; antwoorden vóór 1-11-1838. Eén inzending; eervol; zie judicium: AA 1838-1839, 132-133. Bekroning: Herman Hendrik Kemink (Utrecht, 1817-1861), lit. hum. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1840 (*Commentatio de carmine Deborae, quod legitur Libri Jud. cap. V*).

[509] Hooftii comoedia Warnar met de pot dicta, ita explicetur, ut obscuriora illustrentur, et instituta cum Plauti Aulularia et Molierii Fabula, quae Avari nomen habet, comparatione, de poeticis dotibus judicium feratur.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647); Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.); Jean-Baptiste Poquelin de Molière (1622-1673): De vrek (L'avare). Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1840-1849, 26 (alleen vermelding, geen judicium). Bekroning: Matthias de Vries (Haarlem, 1820-1892) [zie ook 1003], lit. hum. cand. Leiden: goud (vgl. P.C. Hooft, *Warnar, met eene inleiding en aantekeningen door M. de Vries*, Leiden 1845), promotie Leiden 1843 (*Specimen literarium inaugurale de historia Polybii pragmatica*).

[510] Ita explicetur locus e disciplina logica de diversis philosophandi methodis, ut inquiratur primum in singularum vim propriam et rationem; deinde, ut in ipsarum successione anthropologica ostendatur ingenii humani in studio veritatis progressio.

Uitgeschreven in 1841; antwoorden vóór 1-11-1841. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1840-1849, 26 (alleen vermelding, geen iudicium). Bekroning: Dionys Burger (Rotterdam, 1820-1891), lit. hum. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1843 (*Dissertatio literaria inauguralis de Theaeteto, Platonis dialogo*).

[511] (E litteris Graecis). Emendentur ex scriptoribus classicis Graecis quinque et viginti minimum loco depravati, singulaeque emendationes probentur et demonstrantur sermone Latino ad eam formam et elegantiam, cuius exemplum luculentissimum est in Mureti Variis Lectionibus.

Marc-Antoine Muret / Marcus Antonius Muretus (1526-1585): Variæ lectiones (1559). Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1851-1852, 32-34. Bekroning: George Birnie (Kampen, 1830-1894), lit. hum. cand. en theol. stud. Leiden: goud, promotie niet bekend.

[512] Herodis Magni vita et regnum ex antiquis scriptoribus aliisque monumentis describantur ita, ut quanam populi Iudaei, eo regnante, conditio externa et interna fuerit, luculenter appareat.

Herodes I de Grote (ca 73-4 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1851; antwoorden vóór 1-12-1851. Onbeantwoord.

[513] Exponatur de L. et T. Munatorum Plancorum vita et rebus gestis, tum ex Tullianis Epistolis, tum aliunde.

Lucius Munatius Plancus (ca 87-15 vóór Chr.); Titus Munatius Plancus (ca 50 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1854-1855, 55. Bekroning: Hermann Adolph Kleyn (Breda, 1832-?), phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1856 (*Dissertatio historico-litteraria de L. et T. Munatiis Plancis*).

[514] Locus psychologiae de libertate explicetur ita, ut diversae hac de re philosophorum sententiae enumerentur et ponderentur.

Uitgeschreven in 1854; antwoorden vóór 1-11-1854. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1854-1855, 55-56. Bekroning: Reinhard Jacob Lambrechts (Amersfoort, 1826-1914), phil. theor. et lit. hum. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1858 (*Dissertatio philosophico-litteraria exhibens Platonis sententiam di animi libertate*).

[515] Enarretur Iudaeorum Aegyptiorum historia inde a regni Israelitici eversione ad Moslimorum in Aegyptum invasionem; in qua exponenda et ad rem politicam et ad religionem attendatur.

Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1857-1858, 35-36.

[516] Exponatur, quae fuerit Galliae conditio anno MDCLXXVIII, ad eam rationem cuius egregium exemplum dedit Macaulay in capite tertio, ubi descripsit conditionem Angliae, quae fuit anno MDCLXXXV.

Thomas Babington Macaulay (1800-1859): *The history of England from the accession of James II* (Londen: Longman etc, 1864). Uitgeschreven in 1857; antwoorden vóór 1-11-1857. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1857-1858, 36-37. Bekroning: Jan Willem Nicolaas Mosselmans (Loosduinen, 1836-1863), lit. hum. stud. Leiden: goud, promotie niet bekend.

[517] Ex Atticis oratoribus et poetis comicis, quibus Plautus Terentiusque addantur, Atheniensium ingenium et mores, quales in vita privata conspiciuntur, accurate et eleganter describantur.

Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.); Publius Terentius Afer (ca 195-159 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Onbeantwoord.

[518] Disquisitio critica de significatione et origine terminationum in quas exeunt nomina urbium et pagorum in patria nostra. / Kritisch onderzoek naar de beteekenis en den oorsprong van de naamsuitgangen der steden en dorpen in ons vaderland.

Uitgeschreven in 1860; antwoorden vóór 1-11-1860. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1860-1861, 29-31. Bekroning: Jan Bolhuis van Zeeburgh (Warffum, 1836-1880), lit. hum. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1870 (*Over de geschiedenis der eerste Graven uit het Hollandsche huis*).

[519] Quoniam utile est attendere in ipso laudatissimo genere eloquentiae Tullianae, si quid in iis monumentis quae supersunt deprehendantur, quod deflectat ab eo quod decet, aut inanis et quaesitae venustatis nomine sit notandum, colligantur et demonstrantur huius generis peccata in Ciceronis Orationibus, omissis Catilinariis, et Quatuor post Reditum, et Archiana, et Marcelliana.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.): *Orationes, De orationibus Catiliniis, Post reditum in Senatu / Post reditum ad Quirites, Pro Archia, en Pro Marcello*. Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-11-1863. Eén inzending; eervol; zie *judicium*: AA 1863-1864, 28-29. Bekroning: Herman Joseph Polak (Leiden, 1844-1908), phil. theor. et lit. hum. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1869 (*Observationes ad scholia in Homeri Odysseam*).

[520] *Quibus institutis principes e gente tum Burgundica tum Austriaca hoc obtinere conati sunt, ut una eademque et potestatis exercendae et iuris definiendi disciplina omnes provincias Neerlandicas complecteretur.* / *Geschiedenis der maatregelen, door de Bourgondische en Oostenrijksche landsheeren genomen, om meer eenheid in het bestuur en in de rechtspraak der Nederlanden te brengen.*

Uitgeschreven in 1863, herhaald in 1875(!) [528]; antwoorden vóór 1-11-1863. Onbeantwoord.

[521] *Fontibus antea expositis atque examinatis populi Iudaei historia et Chasmonaeorum res gestae inde ab Antiocho Epiphane usque ad Pompeii in Iudaeam adventum, accurate et elegantur enarrantur. De dubiis, quorum disquisitio ordinem narrationis turbare possit, separatim in adnotationibus disputetur.*

Antiochus Epiphanes (ca 215-164 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: AA 1866-1867, 48-49.

[522] *Eorum, quos Demosthenes habuit in Rep. adversarios, vita et res gestae enarrantur, ingenium et mores describantur, deque eorum rationibus et consiliis iudicium feratur.*

Demosthenes (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1866; antwoorden vóór 1-11-1866. Onbeantwoord.

[523] *Rogatur disquisitio critica operis Kantii, cui titulus: 'Kritik der reinen Vernunft' / [De faculteit verlangt:] Eene critiek van Kant's 'Kritiek der Reinen Vernunft'.*

Immanuel Kant (1724-1804): *Kritik der reinen Vernunft* (1781). Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: AA 1869-1870, 12 en Arch. RUL (4), inv. nr. 325, 1869-1870, bijlage nr. 20.

[524] *Exponantur leges quibus compositio verborum in lingua Sanscrita regitur. / Eene uiteenzetting en critiek van de leer der samenstelling in het Sanskriet.*

Uitgeschreven in 1869; antwoorden vóór 1-12-1869. Onbeantwoord.

[525] *Eene schets der geschiedenis van het Amsterdamsche tooneel, van de stichting van Coster's Academie in 1617 tot op den brand van den schouwburg in 1772.*

Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AA 1872-1873, 50-51. Bekroning: Christiaan Nicolaas Wybrands (Amsterdam, 1852-1913), theol. stud. Doopsgezind Seminarie Amsterdam: goud (uitgegeven als monografie: C.N. Wybrands, *Het Amsterdamsche tooneel van 1617-1772*, Utrecht: Beijers, 1873), promotie niet bekend.

[526] *Detur descriptio topographica urbis Bagdad inde ab urbe condita ad annum Hidsjrae 656. / Men vraagt eene topographische beschrijving van Bagdad, van de stichting der stad af tot het jaar der Hidsjra 656.*

Uitgeschreven in 1872; antwoorden vóór 1-12-1872. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AA 1872-1873, 51. Bekroning: Martyn Theodoor Houtsma (Irnsrum, 1851-1943), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1875 (*De strijd over het dogma in den Islâm tot op el-Ash'ari*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 61.

[527] *Colligantur et ordine disponantur et ad Platonis scripta illustranda adhibeantur λέξις Platonis a Photio ex diversis fontibus in Lexicon suum receptae, neglectis Timaei glossulis.*

Photius van Constantinopel (ca 815-ca 897): *Lexicon* (Lexeon synagoge); Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Onbeantwoord.

[528] *Herhaling 1863(!) [520]: Quibus institutis principes e gente cum Burgundica tum Austriaca hoc obtinere conati sunt, ut una eademque et potestatis exercendae et iuris definiendi disciplina omnes provincias Neerlandicas complecteretur? / *Geschiedenis der maatregelen, door de Bourgondische en Oostenrijksche landsheeren genomen, om meer eenheid in het bestuur en in de rechtspraak der Nederlanden te brengen.**

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-12-1875. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1876, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 576. Bekroning: Charles Marius Dozy (Leiden, 1852-1901), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1876 (op stellingen). Voor

het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 62. [529] *Quum inter viros doctos non satis constet Laus Agesilai, quae sub Xenophontis nomine fertur, genuinus an spurius liber sit, quaeritur ut ea controversia, ponderatis in utramque partem argumentis, dirimatur.*

Xenophon Atheniensis (ca 430-354 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[530] Van welken aard zijn de betrekkingen, waarin de wetbundels, in den Pentateuch vervat, staan tot de Kanaänietische en oud-Israëlitische godsvereeringen?

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-5-1879. Onbeantwoord.

[531] *Exponatur quid de ratione judicandum sit, quam in Ovidio recensendo inierit Nicolaus Heinsius Dan.f., si ad artem criticam hujus aetatis exigatur.*

Publius Ovidius Naso (43 vóór Chr.-17); Nicolaas Heinsius Dzn (1620-1681). Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1881-1882*, xli-xlii.

[532] Men vraagt een – met bewijspplaatsen gestaafd – overzicht van de eigenaardigheden van het Amsterdamsche volksdialec in de 17de eeuw.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-5-1882. Onbeantwoord.

[533] *Quia satis constat pleraque omnia, quae de Dionysii maioris vita, moribus et rebus gestis apud scriptores veteres leguntur, sumta esse ex libris Philisti, investigentur, componantur et digerantur Philisti fragmenta, quae passim sine nomine auctoris feruntur.*

Dionysius I [Syracuse] (ca 430-367 vóór Chr.); Philistus (ca 432-356 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[534] De faculteit verlangt eene exegetische en historisch-critische studie over Exodus XX, 20 - XXIII, 33.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1884-1885*, 16-17.

[535] *C. Plinii Caecilii Secunda vita, ingenium ac mores eleganti sermone enarrentur.*

Gaius Plinius Caecilius Secundus minor (61/62-112). Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden*

1887-1888, 16-17. Bekroning: Carl Wilhelm Ignatius Wilde (Amsterdam, 1858-1936), class. lit. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1889 (*De C. Plinii Caecilii Secundi et imperatoris Trajani epistulis mutuis disputatio*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 63.

[536] Men vraagt: Een historisch verhaal der regeeringsdaden en krijgsbedrijven van Karel den Stoute uit een Nederlandsch oogpunt beschouwd met behulp der nieuwst uitgegeven bescheiden en beschouwingen, in gekuischten vorm geschreven.

Karel de Stoute (1467-1477). Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Leiden 1887-1888*, 17-18. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 64.

[537] *Loci, quibus Aristophanes ceterique Graecorum comici luserunt tam annominationem (παρ' ὄνομασταν) adhibendo quam sententiam παρ' ὑπόνοιαν claudendo, colligantur, digerantur, puro sermone explicentur.*

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[538] De faculteit vraagt eene historisch-aesthetische studie der dramatische werken van Ridder Theodore Rodenburgh.

[Ridder] Theodore Rodenburgh (1574-1644). Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[539] *De Ciceronis de Oratore libris elegantur disputetur atque ita ut et quid Cicero illis scribendis sibi proposuerit appareat, et ipsorum librorum virtutes in clara luce ponantur.*

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[540] Critische vergelijking van de Javaansche 'Menak' en de Maleische 'Hikajat Amir Hamzah' met de Arabische en Perzische bronnen.

Hamza b. 'Abd al-Muttalib (?-625): Hakijat. Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Leiden 1893-1894*, 54-56. Bekroning: Philippus Samuel van Ronkel (Zutphen, 1870-1954), cand. Semitische en Indische taal- en letterk. Leiden: goud, promotie Leiden 1895 (*De roman van Amir Hamza*). De penning is beschreven door W.K.F. Zwierzina, Nederlandsche

penningen 1864-1898, *Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde onder de zinspreuk: 'Concordia res parvae crescut' te Amsterdam* 15 (1907) 85 (nr. 1125). NB hoewel de bekroning formeel een gouden medaille betrof, zou het hier feitelijk gaan om een bronzen medaille.

[541] *Componantur quae propria habet dicitio Thucydidea, ut inde fiat indicium de verbis quae in textu tradito exstant spuriiis.*

Thucydides (ca 460-400 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[542] Men verlangt eene kritiek van de verschillende theorieën omtrent het stamland der Indo-Germaansche volkenfamilie.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[543] Wat leeren de boeken Kronieken, Ezra en Nehemja aangaande den beschavingstoestand der Joden (taal, recht, godsdienst enz.) in den tijd des schrijvers?

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[544] *Judicium quod de Juvenale tulit Nisard, laudatus a Boissierio (L'opposition sous les Césars, p. 302 sqq.) accurately subiiciatur examini.*

Decimus Junius Juvenalis (ca 60-130); Désiré Nisard (1806-1888): *Études sur les poètes latins de la décadence* (Parijs, 1834); Gaston Boissier (1823-1908): [zie prijsvraag] (Parijs 1875). Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *Jbk Leiden 1899-1900*, 58-59. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 65.

[545] De epithetorum ornantium in Bacchylidis carminibus usu atque abusu.

Bacchylides (ca 518-506 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Onbeantwoord.

[546] De faculteit verlangt een overzicht van de geschiedenis der beschaving van het Nederlandsche volk, van het midden der 12de tot het einde der 18de eeuw, voorzoover die blijkt uit de in onze taal overgenomen vreemde woorden (vgl. F. Seiler, *Die Entwicklung der deutschen Cultur im Spiegel des deutschen Lehnworts*; Charles Rozan, *A travers les mots*).

Friedrich Seiler (1851-1927): [zie prijsvraag] (Halle am S.: Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, 1895-1900); Charles Rozan (1824-1905): [zie

prijsvraag] (Paris, 1876). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Onbeantwoord.

[547] De faculteit verlangt een verhandeling over de geschiedenis van het Pesah en de Massot-dagen onder Israel tot aan het einde der tweede eeuw na Christus.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[548] De faculteit verlangt een verhandeling over de geschiedenis der Oost-Indische Compagnie als handelslichaam gedurende de 17de eeuw, voor zoo ver betreft haar plaats in de handelsbeweging van en haar financieelen toestand in Nederland zelf. Zij wenscht, dat daarbij gebruik worde gemaakt van het handschrift van 's Compagnie's advocaat Van Dam: 'Beschrijving der O.I. Compagnie', berustende in het Rijksarchief te 's-Gravenhage.

National Archief ('s-Gravenhage), De archieven van de Verenigde Oostindische Compagnie (1602-1795), inv. nrs. 4621-4629. Vgl. Pieter van Dam (?-1706), *Beschrijvinge van de Oost Indische Compagnie (Hs. Nat. Archief)*. Uitgegeven door F.W. Stapel en C.W.Th. Baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam, 7 vol. ('s Gravenhage 1927-1954/2e druk 1977). Rijks Geschiedkundige Publicatiën, Grote serie nrs 63, 68, 74, 76, 83, 87 en 96. Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[549] De faculteit verlangt een critisch overzicht van de in de Maleische werken vervatte gegevens over de geschiedenis van het soeltanaat van Atjeh. Deze gegevens dienen te worden vergeleken met hetgeen omtrent die geschiedenis blijkt uit Europeesche bronnen (vooral voor zooverre deze reeds zijn gepubliceerd).

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Eén inzending; goud; zie iudicium: *Jbk Leiden 1908-1909*, 68-70. Bekroning: [Raden] Hoesein Djajadiningrat (Kramat Watoe, 1886-1960), cand. taal- en letterk. van de Oost-Indische Archipel Leiden; goud (zie: H. Djajadiningrat, Critisch overzicht van de in Maleische werken vervatte gegevens over de geschiedenis van het Soeltanaat van Atjeh, *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië*. *Tijdschrift van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië* 65, 1911, 135 ev), promotie Leiden 1913 (*Critische beschouwing van de Sadjarah*

Bantyn. Bydrage ter kenschetsing van de Javaansche geschiedschryving).

[550] Inter se conferantur dictio Menandri et Aristophanis, imprimis ratione habita fragmentorum hac aetate repertorum.

Menander van Athene (342-291 vóór Chr.); Aristophanes (ca 448-380 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Onbeantwoord.

[551] De faculteit verlangt eene geschiedenis der veranderingen in den Nederlandschen woordenschat sinds het midden der negentiende eeuw.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[552] De vocabulorum, quae deminutiva decuntur, apud poetas scriptoresque latinos usu, deque animi affectibus, qui illis vocabulis significantur, sermone latino eleganter disputetur.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[553] De faculteit verlangt een, op gedrukte of ongedrukte bronnen berustend onderzoek naar de figuur van Loqman in haar litterarischen samenhang met die van Ahiaqar-Aesopus en die van Bileam.

Loqman, zie Luqman [figuur uit de Koran]; Ahiaqar [Ahikar], grootvizier van Assyrië; Aesopus (620-560 vóór Chr.); Bileam, bijbelfiguur. Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[554] De faculteit verlangt een onderzoek naar de bronnen van den Middel-Nederlandschen roman van Walewein, tevens een antwoord op de vraag of, en zoo ja, in hoeverre deze roman oorspronkelijk mag heeten.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord. Vgl. prijsvraag 1552.

[555] De faculteit verlangt eene analyse van den inhoud van het door J.G.H. Gunning (Leiden, E.J. Brill, 1881) uitgegeven Javaansch geschrift uit de 16de eeuw, waarbij de beteekenis van het werk voor de godsdienstige litteratuur der Javanen in het licht gesteld wordt. Ter vaststelling van den tekst, die tot grondslag dezer studie moet dienen, zal de gedrukte uitgave doorlopend met het handschrift vergeleken moeten worden.

Johannes Gerardus Hermanus Gunning (1856-1914): *Een Javaansch geschrift uit de 16e eeuw, hande-*

lende over den Mohammedaanschen godsdienst. Naar een Leidsch handschrift uitgegeven en met aantekeningen voorzien (Leiden: E.J. Brill, 1881). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[556] De faculteit verlangt eene grammaticale en lexicografische behandeling van de nieuwgrieksche elementen in de *Diplomata Graeca*, uitgegeven door Trinchera (Napels, 1865).

Francisco Trinchera (1810-1874): *Syllabus Graecarum membranarum, quae partim Neapoli in maiori tabulario et primaria* (Napels: J. Cataneo, 1865). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[557] Eene uiteenzetting van Al-Ghazali's opvattingen betreffende den consensus ('idjmá') der geloovigen.

Al-Ghazali = Abu Hamid al-Ghazali (1058-1111). Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[558] Eene vergelijking van de beschouwingwijze van den dood in de geschriften van L. Tolstoj en I. Turgenew, waarbij in het bijzonder gelet worde op het standpunt, dat de beide schrijvers innemen tegenover de opvattingen over den dood, gelijk zij die bij het Russische lagere volk waarnamen.

Lev (Leo) Nikolajevitsj Tolstoj (1828-1910); Iwan Sergejewitsch Turgenjew (1818-1883). Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[559] De faculteit vraagt eene verhandeling over den Hymnus op de Idaeische Dactylen (I[nscriptiones] G[raecae] XII, 9, no. 259), waarbij de overlevering aangaande de Dactylen in mythologisch en ethnologisch opzicht kritisch worde getoetst en eene verklaring hunner beteekenis voor de Grieken worde beproefd (zie Powell and Barber, *New Chapters in Greek Literature* p. 49).

John Undershell Powell (1865-1935) en Eric Arthur Barber (1888-1965): *New chapters in the history of Greek literature 1-3* (Oxford 1921-1933) Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[560] De faculteit vraagt een onderzoek naar de mythologische en ethnologische beteekenis van den ziener Agastya in Voor-Indië en den Oost-Indischen archipel.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[561] De faculteit verlangt een naar de bronnen geschreven voorstelling van de praktijk der Bourgondische staatsinstellingen in de Noordnederlandsche gewesten tot 1555.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[562] De faculteit verlangt een kritisch en verklarend onderzoek naar de geschiedenis van den 'passé défini', in het gesproken en geschreven Fransch en zijn dialecten, en in het Provençaalsch.

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[563] De faculteit vraagt een proeve van kenschetsing van de Middeleeuwsche taal in de verschillende streken van Holland, voorzover die uit de tot nog toe uitgegeven bronnen, met name niet-literaire, kan worden opgemaakt.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[564] De faculteit vraagt een verzameling, groepeerings en historische beschrijving der gegevens uit de Grieksche en Romeinsche oudheid, betrekking hebbende op de kindertaal en de kinderpsychologie in het algemeen. (Literatuur: J. Stroux in *Festschrift für J. Wackernagel*, 1924, blz. 309-315).

Johannes Stroux (1886-1954): Zu Varro: De Lingua Latina, in: *Antidoron. Festschrift Jacob Wackernagel* [Jacob Wackernagel (1853-1938)] zur Vollendung des 70. Lebensjahres am 11. Dezember 1923, gewidmet von Schülern, Freunden und Kollegen (Göttingen: Vandenhoeck Ruprecht, 1923[sic]) 309-325[sic]. Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[565] De faculteit vraagt een onderzoek naar de beteekenis van Hendrik Cannegieter als geleerde, voornamelijk op grond van zijn schriftelijke nalatenschap, bewaard in de Universiteitsbibliotheek te Leiden.

Hendrik Cannegieter (1691-1770). Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord.

[566] De faculteit vraagt een overzicht der spraakkunst van het Atjèhsch (vooral bij de behandeling der klank- en schriftleer en der vormleer behoort naar volledigheid gestreefd te worden).

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 1-5-1933. Onbeantwoord.

[567] De faculteit verlangt een beredeneerd onderzoek naar den invloed der platonische en na-platonische ideeënleer op Ghazali.

[Al] Ghazali = Abu Hamid al-Ghazali (1058-1111). Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Onbeantwoord.

[568] De faculteit vraagt een onderzoek, welke Oudgermaansche woorden uit onze taal verdwenen kunnen zijn door klankwettig ontstane homonymie. Vgl. Gilliéron's opvattingen over homoniemenvrees en verder S. Singer, *Beitr.* 48, 1924, bl. 132 v.v.

Jules Louis Gilliéron (1854-1926): *La faillite de l'etymologie phonétique* (Neuveville, 1919); Samuel Singer (1860-1948): Lautwandel und Wortverlust, *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 48 (1924) 132-145. Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 1-5-1936. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Leiden 1936*, 96-98. Bekroning: Anthony Pieter Kieft (De Rijp, 1916?-?), drs. letteren Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1938 (*Homonymie en haar invloed op de taalontwikkeling*).

[569] De faculteit verlangt een onderzoek naar het nationaal bewustzijn bij de volken van Europa in de Middeleeuwen. Bedoeld wordt een op bewijsplaatsen uit bronnen van allerlei aard gebaseerde verhandeling over de aanwezigheid en den aard van nationaal bewustzijn in het middeleeuwsch Europa, hoe het zich ontwikkeld, in welke vormen het zich uit, tot welke tegenstellingen of samenhangen het aanleiding geeft, welke de geographische eenheden zijn, waarbinnen het geldt, welk aandeel in de vorming ervan toekomst hetzij aan de kerkelijke of aan de antieke overlevering, in hoeverre anthropologische factoren er een rol in spelen, in hoeverre het staatkundige gedragingen beheerscht of beïnvloedt. Aan de beteekenis van het woord natio worde bijzondere aandacht gewijd, terwijl de natiões in het universitaire leven en in overige beschavingsfuncties eveneens in het onderzoek dienen te worden betrokken.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[570] De faculteit verlangt een systematisch bronnenonderzoek naar de maatschappelijke, godsdienstige en economische functies van den 'toean tanah' in de oostelijke eilanden-

groep van den Indischen Archipel (ten Oosten van Celebes en Soembawa). Ter oriëntering raadplege men: F.D. Holleman, *Het adat-grondenrecht van Ambon en de Oeliasers* (1923) en F.A.E. van Wouden, *Sociale structuurtypen in de groote Oost* (1935).

Frederik David Holleman (1887-1958): [zie prijsvraag] (Delft: Meinema, 1923); Franciscus Antonius Evert van Wouden (1908-1987): [zie prijsvraag] (Leiden: Ginsberg, 1935). Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 1-5-1939. Onbeantwoord.

[571] De faculteit vraagt een systematische bewerking der Grieksche epigrammen, die betrekking hebben op de letterkundige geschiedenis der laatste drie eeuwen voor onze jaartelling.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[572] De faculteit verlangt een kritische beschouwing van K. Bühler's *Sprachtheorie*, die in het bijzonder vergeleken worde met F. de Saussure's *Cours de linguistique générale*. [Toelichting:] Nagegaan moet worden, over welke algemeen-taalkundige problemen in de beide boeken gesproken wordt; in hoeverre Bühler zijn houding tegenover De Saussure duidelijk bepaald heeft; in hoeverre de wijze, waarop Bühler de problemen stelt en oplost, als een vooruitgang mag worden beschouwd.

Karl Bühler (1879-1963): *Sprachtheorie. Die Darstellungsfunktion der Sprache* (Jena 1934); Ferdinand de Saussure (1857-1913): *Cours de linguistique générale, redigé par Charles Bally et Albert Séchehaye* (Parijs en Lausanne: Payot, 1916). Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-5-1942. Onbeantwoord.

[573] De faculteit verlangt een onderzoek naar de hernieuwde waardeering van den traditioneelen Islam bij de moderne Arabische schrijvers, met name in Egypte. (Voor bronnen zij verwezen naar het overzicht der moderne Arabische litteratuur in Brockelmann's Supplement III).

Carl Brockelmann (1868-1956): *Geschichte der Arabischen Literatur. Supplementband 3* (Leiden: Brill, 1943). Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[574] Gevraagd wordt een lijst van Middelnederlandsche woorden die in het huidige

Nederlandsch niet meer gebruikelijk zijn, benevens een onderzoek naar de vraag, waarom deze woorden zijn uitgestorven.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 1-5-1947. Onbeantwoord.

[575] In de jaren 1940-1945 is onder de druk der tijden bij velen een verlangen geboren naar een betere wereld. Gedreven door dit verlangen hebben groepen en individuen hun plannen ontworpen tot hervorming van de Nederlandse staat en gemeenschap. De faculteit vraagt een historische studie dezer plannen, die een analyse en, zo mogelijk, een verklaring dezer projecten als door tijd en omstandigheden bepaalde reacties op vooroorlogse toestanden dient te omvatten. Als bronnen komen in aanmerking geschriften, die gedurende de oorlog in bezet gebied – als illegale brochures en artikelen in illegale periodieken – dan wel daarbuiten zijn verschenen, alsmede publicaties, die na de bevrijding het licht zagen maar kennelijk de weergave zijn van in oorlogstijd geconcipeerde denkbeelden.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[576] De faculteit verlangt een onderzoek van de fragmenten der Atthidographen ter beantwoording van de vraag, of (en zo ja, in hoeverre) het werk van deze schrijvers van de locale geschiedenis van Attica de politieke standpunten van hun tijd reflecteert. Basis van het onderzoek moet zijn: *F. Gr. Hist. III B* (1950), 323-328, (Pp. 51-160).

Felix Jacoby (1876-1959) (red.): *Die Fragmente der griechischen Historiker. III Geschichte von Staedten und Völkern (Horographie und Ethnographie). B Autoren über einzelne Städte (Länder), nr. 297-607* (Leiden: Brill, 1950). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Leids Universiteitsblad*, 11 februari 1955, nr. 17 en Arch. RUL (5), inv. nr. 4, notulen dd. 8-2-1955.

[577] De faculteit vraagt een onderzoek naar de functie van ideofonen en klanksymboliek in het hedendaags Brits-Engels, waarin tevens het litteraire taalgebruik dient te worden betrokken.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Onbeantwoord.

[578] De faculteit vraagt een beschrijving

van C.W. Opzoomer (1821-1892) als wijsgeer. Daarbij zal zowel aan de bespiegelende als aan de empiristische phase in het denken van Opzoomer aandacht moeten worden geschonken en zal moeten worden nagegaan, in hoever het Franse en het Engelse positivisme zijn ervaringsbegeerte hebben beïnvloed.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 1-9-1959. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: Arch. RUL (5), inv. nr. 232.

[579] Gevraagd wordt een kritisch onderzoek van de bestaande theorieën over de samenhang tussen het ontbreken van een fonologisch woordaccent in het Pools en Tsjechisch en de in die talen optredende vormen, eventueel vergeleken met andere talen.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[580] Gevraagd wordt een empirisch onderzoek (exploratief) naar het verschil in affiniteit voor in te prenten materiaal en de diagnostische waarde van dit onderzoek voor het onderscheiden van specifieke typen van begaafdheid.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 1-9-1962. Onbeantwoord.

[581] Gevraagd wordt een kritische behandeling van Otto Dempwolff's *Vergleichende Lautlehre des austronesischen Wortschatzes*.

Otto Dempwolff (1871-1938): [zie prijsvraag] (Berlijn: Dietrich Reimer, 1934-1938). Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

[582] Gevraagd wordt een onderzoek naar de ontwikkeling van het titelblad van het zeventiende-eeuwse Noordnederlandse boek.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

Leiden: psychologie en sociale wetenschappen

[583] Een kritische beschouwing over het probleem van de onderscheiding tussen recht en gewoonte in niet-westerse samenlevingen.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

[584] Een onderzoek naar de verschillende betekenissen van de term 'cognitief' in recente psychologische theorieën, waarbij tevens dient te worden ingegaan op de historische en wijsgerige achtergronden van deze betekenisverschillen.

Uitgeschreven in 1965; antwoorden vóór 1-9-1966. Onbeantwoord.

PRIJSVRAGEN

UITGESCHREVEN DOOR

RECTOR EN SENAAAT DER RIJKSUNIVERSITEIT TE GRONINGEN

OP 15 MEI 1954

Overeenkomstig Art. 84 der Wet tot regeling van het Hoger Onderwijs worden de studenten aan Nederlandse instellingen van hoger onderwijs uitgenodigd hun krachten te beproeven aan de behandeling der navolgende onderwerpen.

A. FACULTEIT DER GODGELEERDHEID.

I.

De Faculteit verlangt een kenschets van de theologische denkbeelden van Hadrianus Saravia op grond van zijn gedrukte werken.

II.

De Faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen en de betekenis van de mythologische figuren, die men de goddelijke grappenmaker (trickster, joker) zou kunnen noemen.

B. FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID.

I.

De Faculteit verlangt een vergelijkende studie over den oorsprong van het openbaar ministerie bij de hoven van justitie in Frankrijk en de Nederlanden en zijn ontwikkeling tot het midden van de XVIde eeuw, zomede een nauwkeurige analyse van zijn functie.

Rijksuniversiteit Groningen

Theologie

Rechtsgeleerdheid

Geneeskunde

Wis- en natuurkunde

Letteren en wijsbegeerte

Economie

Groningen: theologie

[585] Num terrarum gentes uno omnes animo et ore Deum esse consentiunt? Quod si vero non dissentiant, num inde argumentum peti potest, quo supremi numinis comprobetur existentia?

Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Vijf inzendingen; 1 goud, 4 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1815-1816, 17-18. Bekroning: Pieter Boeles (Ferberd, 1795-1875), stud. (op titelblad: theol. en S. Minist. cand.) Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1815-1816, 23-52), promotie niet bekend.

[586] Ut brevis veraque ortus et progressus allegoricae sacrarum literarum interpretationis historia exponatur, eiusque simul perversi in religionis Christianae doctrina explananda effectus ex dogmatum historia ostendantur.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-8-1817. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1816-1817, 24-25. Bekroning: Johannes Muntendam (Muiden, 1796-1859) [zie ook 587], theol. stud. Groningen: goud (Disquisitio quaestionis ..., AAG 1816-1817, 215-309), promotie niet bekend.

[587] Quaeritur interpretatio sermonis, quem habuit optimus humani generis Servator cum Iudaeorum proceribus, optimusque ipsius alumnus Johannes memoriae prodidit in Euangelio suo, cap. V:17-47.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Vijf inzendingen; 1 goud, 2 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1817-1818, xiii-xiv. Bekroning: Johannes Muntendam [zie 586], theol. stud. Groningen: goud (Disputatio de quaestione ..., AAG 1817-1818, 1-95); Abraham des Amorie van der Hoeven (Rotterdam, 1798-1855), theol. stud. Remonstrants Seminarie Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, en Johann Georg Sluyter (Noordhorn/Bentheim, 1799-1878), theol. stud. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[588] Quaeritur: Num notio *πλξεως* salutaris, quae a primis ecclesiae seculo XVI emendatae doctoribus, iisque, qui eos sequuntur, fuit recepta, conveniat cum mente et effatis Iesu et apostolorum?

Uitgeschreven in 1818, herhaald in 1819 [589]; antwoorden vóór 1-8-1819. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1818-1819, xiii.

[589] Herhaling 1818 [588]: Quaeritur: num notio *πλξεως* salutaris, quae a primis ecclesiae seculo XVI emendatae doctoribus, iisque, qui eos sequuntur, fuit recepta, conveniat cum mente et effatis Jesu et apostolorum?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-8-1820. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1819-1820, xiii. Bekroning: Johann Carl Riehm (Hornbach bij Zweibrücken, 1798?-1842), theol. cand. Utrecht: goud (Commentatio theologica de vindicanda ecclesiae emendatae super fide salutaris sententia, ..., AAG 1819-1820, 1-99), promotie Utrecht 1821 (*Dissertatio critico-theologica inauguralis de fontibus actuum apostolicorum*).

[590] Quaeritur, quanam et qualis sit *φιλεχθρεια*; quam commendant Iesus et apostoli? Et an ex hac commendatione etiam eluceat christianae doctrinae moralis praestantia?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1820-1821, xi. Bekroning: Herman Gerrit Jakobus van Doesburgh (Herveld, 1800-1874), theol. cand. Utrecht: goud (Commentatio theologica qua respondetur ..., AAG 1820-1821, 1-88), promotie niet bekend; Paulus Rutgers (Groningen, 1800?-1875), theol. cand. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[591] Quomodo versari debet doctor Euangelicus, nostro tempore, ad Pauli apostoli exemplum, ut omne munus suum rite sustineat?

Uitgeschreven in 1821, herhaald in 1822 [592]; antwoorden vóór 1-8-1822. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: AAG 1821-1822, xv.

[592] Herhaling 1821 [591]: Quaeritur: quomodo versari debet doctor Euangelicus, nostro tempore, ad Pauli apostoli exemplum, ut omne munus suum rite sustineat?

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: AAG 1822-1823, xiii.

[593] Quaeritur, qua in re cum vetustioris aevi pantheistis consentiant recentiores, inprimis Spinoza, Fichtius et Schellingius? Qua autem in re hi ab illis et a se invicem dissentiant?

Benedictus de Spinoza (1632-1677); Johann Gottlieb Fichte (1762-1814); Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling (1775-1854). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824. Onbeantwoord.

[594] Quenam fuerint saeculis post C.N. tribus prioribus Christianorum de S. Baptismo sententiae, adductis scriptorum eius aevi testimoniis, exponatur.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1824-1825, xii. Bekroning: Lodewijk Pieter Suringar (1804-1842), theol. stud. Leiden: goud (Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-59), promotie niet bekend.

[595] Grammaticae et criticae explicetur elegia Davidis in Saulum et Jonathanem, 2 Sam. I:17-27, et cum aliorum poetarum, sive Hebraeorum, sive gentilium antiquiorum, Orientalium, Graecorum, Septentrionalium in simili argumento versantium poematibus comparatur.

David, koning van Israel (ca 1000 vóór Chr.); Saul, koning van Israel (11e eeuw vóór Chr.); Jonathan (bijbelfiguur). Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Twee inzendingen; 1 goud en 1 eervol; zie iudicium: AAG 1825-1826, xiv. Bekroning: Anton Henri Pareau (Harderwijk, 1805-1859), theol. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1825-1826, 1-86), promotie niet bekend, en Wijbrand Verweij [zie 10], theol. stud. Groningen: eervol.

[596] Num ex formula ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, quae in sacro N.T. codice passim est obvia, comparari possit divina Iesu Christi natura?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1826-1827, xxiv. Bekroning: Johannes Elias Feisser (Winsum, 1805-1865), theol. cand. Groningen: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1826-1827, 1-85); promotie Groningen 1828 (*Dissertatio historico-theologica inauguralis de vita Basilii Magni, Caesareae in Cappadocia episcopi*).

[597] Exponatur notio, natura et necessitas μετανόιας, quam postulant Iesus et apostoli.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1827-1828, xxii-xxiii. Bekroning: Adriaan Hendrik van der Hoeve (Amsterdam, 1803-1898), theol. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1827-1828, 1-95), promotie niet bekend.

[598] Quasnam sententias de sacra coena saeculis post Christum natum octo priori-

bus amplexi fuerint Christianae religionis doctores, in medium prolatis eorum testimoniis, exponatur, et cum his de eodem argumento comparetur Paschasii Radberti sententia.

Paschasius Radbertus (786-ca 860). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-8-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1828-1829, xxiii. Bekroning: Berend Rienstra (Sneek, 1808-1881), theol. cand. Utrecht: goud (Commentatio de quaestione theologica ..., AAG 1828-1829, 1-72); promotie Utrecht 1833 (*Disputatio historico-theologica de fontibus, ex quibus historiae ecclesiasticae opus hausit Eusebius Pamphili, et de rationem qua iis usus est*).

[599] Libri, qui Sapientia Iesu Sirachidis inscribitur, argumento brevius enarrato, accuratius doctrinae fons exponatur. Addatur libri cum Proverbiis Salomonicis comparatio.

Iesus Sirach, of Josua ben Sirach (ca 180 vóór Chr.); Salomo, koning van Juda (965-ca 925 vóór Chr.): Spreuken. Uitgeschreven in 1829, herhaald in 1830 [600]; antwoorden vóór 1-8-1830. Onbeantwoord.

[600] Herhaling 1829 [599]: Libri, qui Sapientia Iesu Sirachidis inscribitur, argumento brevius enarrato, accuratius doctrinae fons exponatur. Addatur libri cum Proverbiis Salomoneis comparatio.

zie 599. Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-8-1831. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1830-1831, xx. Bekroning: Jan van Gilse [zie 17], theol. stud. Atheneum en Doopsgezind Seminarie Amsterdam: goud (Commentatio ad quaestionem..., AAG 1830-1831, 1-103).

[601] Quas modus puerorum hominumque rudiorum religionis Christianae doctrinâ sensuque imbuendorum, in universâ ecclesiâ Christianâ, subiit, immutationes praecipuae breviter et succincte enarrentur. Accuratior deinde tradatur artis catecheticae in patria nostra, post emendata saec. XVI sacra, historia.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-8-1832. Onbeantwoord.

[602] Quum Iesus Christus non modo patefactione singulari homines instituerit sed etiam rerum natura omnibus patenti in iisdem docendis movendis sit usus. Quae eritur, quatenus et qua ratione adhibuerit

hominum universarumque rerum naturam ad doctrinam suam et theoreticam et practicam explicandam atque commendandam, sive, quatenam sit religionis doctrina, a Iesu proposita, naturalis.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-8-1833. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: AAG 1832-1833, xx-xxi.

[603] Quid est, unumquemque dicentem scribentemve suo convenienter ingenio interpretari? Quatenam huius rei in N.F. libris explicandis est necessitas? Quis usus?

Uitgeschreven in 1833, herhaald in 1834 [604]; antwoorden vóór 1-8-1834. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1833-1834, xx.

[604] Herhaling 1833 [603]: Quid est, unumquemque dicentem scribentemve suo convenienter ingenio interpretari? Quatenam huius rei in N.F. libris explicandis est necessitas? Quis usus?

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1834-1835, xxii-xxiii.

[605] Quid ex ipsius Iesu et apostolorum effatis est τὸ εὐαγγέλιον? Quatenus hoc a doctrina Christiana distinguendum est? Estne aliquod huius distinctionis in consideranda et commendanda religione Christiana momentum?

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-8-1836. Onbeantwoord.

[606] Concilium quod, Luca Act. apost. cap. XV narrante, habuerunt apostoli et presbyteri Hierosolymitani, et praecipua Christianorum, per priora ecclesiae Christianae secula quator, concilia reliqua sic inter se comparentur, ut quatenus haec illi fuerint similia, quatenus dissimilia, luculenter appareat.

Lukas, evangelist (1e eeuw): Handelingen. Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1836-1837, xxiii-xxiv. Bekroning: Magthildus van Staveren [zie 21], theol. cand. Groningen: goud (Commentatio historico-theologica ad quaestionem ..., AAG 1836-1837, 1-115), promotie Groningen 1839 (*Disquisitio theologica de evangelii natura*), en Tonnis van Duinen (Groningen, 1817-1857), theol. stud. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[607] Exponantur Francisci Hemsterhusii merita in philosophiae loco de Deo hominisque cum Deo conjunctione explicando.

Frans Hemsterhuis (1721-1790). Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1837-1838, 191-192. Bekroning: Louis Suson Pedro Meyboom [zie 505], theol. cand. Groningen: goud (als monografie: L.S.P. Meyboom, *Commentatio theologico-philosophica de Francisci Hemsterhusii meritis in philosophiae loco de Deo hominisque cum Deo conjunctione explicando*, Groningen: J.B. Wolters, 1840), en Johan Willem Römer (Utrecht, 1816-1899), lit. hum. en jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1839 (*Commentatio theologica de ideis et rebus in facto positis, in re Christiana apte conjunctis*) en Utrecht 1840 (*Specimen historicum juris publici Romani de Defensoribus plebis seu civitatum*).

[608] Quid ex Iesu et apostolorum mente in religione Christiana sunt μυστήρια? Quo alio sensu de his deinceps in ecclesia fuit existimatum? Diversitatis quatenam est origo? Quodnam loci in re dogmatica pretium?

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AA 1840-1841, 507. Bekroning: Jetzo Boeles (Pingjum, 1818-1857), phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1843 (*Diatribes, qua antiquitatis Graeco-Romanae persuasio de hominis immortalitate, quae ferebatur brevi ante ortam religionem christianam huiusque tempore, imprimis secundum Ciceronem, exponitur et dijudicatur*) en Groningen 1843 (*De mysteriis in religione Christiana. Commentatio*), en Abraham Diemont (Groningen, 1819-1884), theol. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1844 (*Specimen theologicum inaugurale, exhibens disquisitionem de ecclesia Christiana e Christi mente*).

[609] Ecclesiae emundatio, saeculo XVI orta, quatenus regressio erat ad ecclesiam primaevam, quatenus progressio ad conditionem ecclesiae magis adultam?

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-8-1846. Onbeantwoord.

[610] Disquiratur, num Iesus ejusque apostoli, Paulus praesertim, praedestinationem divinam vel etiam hominis a Deo dependentiam ita docuerint, ut moralem hominis

libertatem tollerent? Sin minus, num utramque rem simpliciter statuerint, an vero etiam utriusque conjunctionem declaraverint aut certe significaverint?

Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 15-4-1849. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1849-1850, 286. Bekroning: Adriaan Louis Poelman (Appingedam, 1827-1893), theol. cand. Groningen: goud (zie: A.L. Poelman, *Disquisitio qua exponitur Jesu apostolorumque, Pauli praesertim doctrina, de Praedestinatione Divina et morali hominis Libertate*, Groningen: Oomkes, 1851; gedrukt voor rekening van het Fonds der hoogleraren te Groningen), promotie Groningen 1850 (*Dissertatio theologica exhibens theologiam Petrinam*).

[611] (Quaestio exegetico-dogmatica). Quum de omni consilio et opere suo sic Ioh. XVII agat Iesus Christus, ut nullam videatur ideam de re Christiana primariam non attigisse, quaeritur: an ibi etiam de spiritu sancto fecerit mentionem? Porro, si fecerit, qua alia ratione quam Ioh. XIV-XVI? Denique, unde haec diversitas sit explicanda?

Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1854-1855, 207-208. Bekroning: Herman Gerard Hagen (Amsterdam, 1831-1901), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1856 (*Disquisitio historico-dogmatica inauguralis de dogmate immaculatae conceptionis Mariae*).

[612] (Quaestio historica). Litium inter Cocceianos et Voetianos actarum quaenam fuit origo? Quaenam natura? Quisnam finis? Unde derivandum, quod hae lites non effecerint schisma, prouti lites inter Remonstrantes et Contraremonstrantes actae?

Johannes Coccejus (1603-1669); Gisbertus Voetius (1589-1676). Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Onbeantwoord.

[613] Quanam ratione ac vi Iesus ecclesiam condidat? Num haec ecclesia ei erat vel finis, quem attingeret, vel alius finis attingendi via, vel utrumque?

Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AA 1856-1857, 186-188. Bekroning: Egbertus Roelinus Borgesius (Rolde, 1834-1910), theol. stud. Groningen: goud, promotie Groningen 1876 (op stellingen), en Jan Knappert (Schiedam, 1836-1893), theol. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[614] Inter se conferantur Joannis Calvinii et Joannis a Lasco sententia de Ecclesia. Exponatur, quomodo ex utriusque Reformatoris historia et ingenio sint ortae et cum reliqua utriusque doctrina cohaereant. Ad Euangelii normam diiudicentur.

Johannes Calvijn (1509-1564); Johannes à Lasco (1499-1560). Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Eén inzending; goud; zie iudicium: VHO 1860-1861, 9 en Arch. RUG (1), inv. nr. 315, bijlage 44. Bekroning: Abraham Kuyper (Maassluis, 1837-1920), lit. cand. en theol. stud. Leiden: goud (zie [A. Kuyper], *Abraham Kuyper's Commentatio (1860). The young Kuyper about Calvin, a Lasco, and the Church. With an introduction and annotation by J. Vree and J. Zwaan* (Leiden: Brill, 2005). Brill's series in church history, vol. 24, promotie Leiden 1862 (*Disquisitione historico-theologica, exhibente Iohannis Calvinii et Iohannis à Lasco de ecclesia sententiarum inter se compositionem*).

[615] Praecipua argumenta, recentiori tempore prolata, quibus Euangelium quartum non a Iohanne Apostolo scriptum esse probaretur, colligantur et diiudicentur.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Eén inzending; eervol; zie iudicium: SA Groningen 1864, 48-49. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend.

[616] Apostolorum institutio num primarium fuerit Iesu in terris opus, ex ipsius verbis factisque efficiatur. Hoc opus quomodo cohaerat cum Ecclesia condenda, primario Iesu consilio, ostendatur. Iesu hac in re exemplum cur et quomodo sequi debeat Euangelii minister cum inter Christianos, tum inter Gentiles explicetur.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Onbeantwoord.

[617] Quaenam Iesu Christi eiusque historiae et operis in terra acti imago est, quam ex epistolis Paulinis, praecipue ex quatuor ordine prioribus, efficere licet? Quinam eius Paulo fuisse fontes videntur? Quodnam huius disquisitionis nobis est pretium?

Paulus, apostel (ca 10-ca 60). Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Onbeantwoord.

[618] Christologia Epistolae ad Hebraeos componatur et explicetur.

Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie iudici-

um: AA 1868-1869, 282-283. Bekroning: Tjeerd Cannegieter (Schingen, 1846-1929) [zie ook 1121], theol. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1869 (*Christologie volgens den Brief aan de Hebreëen*); Everwijn Barger (Nigtevecht, 1846-1917), theol. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1871 (*De christologie van den Brief aan de Hebreëen tegenover die der Brieven van Paulus*), en Josue Jean Philippe Valetton jr (Groningen, 1848-1912), theol. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1871 (*Jesaja volgens zijne als echt erkende geschriften*).

[619] *Varia Euangelistarum de Iohannis Baptistae rebus narratio traditur, explicetur, diiudicetur. Quatenus Iohannis historia ex his caeterisque effici possit fontibus, disquiratur.*

Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[620] *Oppugnatio contra Ecclesiae emendationem, quae in Bossueti *Histoire des variations des églises protestantes invenitur*, explicetur et diiudicetur.*

Jacques-Bénigne Bossuet (1627-1704): [zie prijsvraag] (Parijs: Mabre-Cramoisy, 1688). Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[621] *Inquiratur exegetice in significationem et momentum, quod populo Israelitico eiusque institutis religiosi tribuitur in epistolis et ad Galatas et ad Romanos et ad Hebraeos, et deinde exponatur critice quatenus illae epistolae hac in re inter se aut convenient aut discrepent.*

Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Onbeantwoord.

[622] *In originem et indolem sectae Pharisaeorum ita, ratione imprimis habita Novi Testamenti, inquiratur, ut ejus merita ac vitia appareant et explicentur.*

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1877-1878*, 35-36.

[623] *Welke bedoeling had Salomo met de stichting van een tempel te Jeruzalem, en welken invloed heeft het bestaan van dezen tempel gehad op de ontwikkeling van den godsdienst van Israël?*

Salomo, koning van Juda (965-ca 925 vóór Chr.) Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[624] *Welk verband is er tusschen de Christologie en de ecclesiologie van Paulus in zijn*

brieven aan de Romeinen, aan de Corinthiers en aan de Galaten?

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[625] *Eene vergelijkende beoordeeling der vertaling van Matth. VI en VII en 1 Cor. XIII in de Staten-overzetting en de in 1868 vanwege de Synode der Ned. herv. kerk uitgegeven vertaling van het N.T., voorafgegaan door eene inleiding, waarin de critische, exegetische en aesthetische eischen voor eene Bijbelvertaling beknopt worden uiteengezet.*

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1883-1884*, 42-43.

[626] *Eene geschiedenis en critiek van de door Pontiaan van Hattem en zijne aanhangers in de Ned. herv. kerk gewekte beweging.*

Pontiaan van Hattem (1645-1706). Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[627] *De faculteit verlangt eene kenschets en beoordeeling van het agnosticisme, gelijk het thans door Herbert Spencer op het gebied der wijsbegeerte van den godsdienst voorgestaan wordt.*

Herbert Spencer (1820-1903). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[628] *De faculteit verlangt een historisch-critisch onderzoek naar hetgeen uit de vóór-exilische berichten in het Oude Testament blijkt aangaande de beschouwing van het koningschap onder Israël.*

Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[629] *De faculteit vraagt een onderzoek naar den invloed, dien de Hervormde kerken van Engeland en ons vaderland wederkeerig op elkander hebben uitgeoefend, tot en met de Nationale Synode te Dordrecht.*

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[630] *De faculteit verlangt eene aanwijzing en beoordeeling van de plaats, die volgens Albrecht Ritschl aan de theoretische kennis in den Christelijken godsdienst toekomt.*

Albrecht Ritschl (1822-1889). Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[631] *De faculteit verlangt een onderzoek naar de onderlinge verhouding van Jesaja 40-66 en het Psalmboek.*

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[632] De faculteit vraagt een onderzoek naar de beteekenis van het Joden-Christendom bij de vorming der Oud-Katholieke Kerk.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Groningen 1892-1893*, 39.

[633] De faculteit wenscht een onderzoek naar de betrekking tusschen de beide brieven, het Evangelie en de Apocalypse van Petrus.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[634] De faculteit verlangt een verhandeling over de beteekenis van Vigilantius voor het godsdienstig leven van zijn tijd.

Vigilantius (fl. 394-406). Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord. Vgl. Geert Nijhoff (1871-1935), promotie Groningen 1897 (*Vigilantius*).

[635] De faculteit wenscht een historisch-critisch onderzoek van Hand. I-XII.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[636] De faculteit verlangt eene verhandeling over Jean de Labadie.

Jean de Labadie (1610-1674). Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[637] De faculteit vraagt een genetische beschrijving en een beoordeeling van de verschillende bestanddeelen van Augustinus' Godsíde.

Aurelius Augustinus (354-430). Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[638] De faculteit verlangt een onderzoek naar de beteekenis der verhalen over de aartsvaders in het Oude Testament voor onze kennis van Israël's volks- en godsdienstgeschiedenis.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[639] De faculteit verlangt eene beoordeeling der verschillende hypothesen ter verklaring van den oorsprong, de beteekenis en de invoering van het Purimfeest.

Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[640] De faculteit verlangt eene verhandeling over de litterarische betrekking tusschen den Apologeticus van Tertullianus en

den Octavius van Minucius Felix.

Quintus Septimius Florens Tertullianus (ca 160-ca 220); Marcus Minucius Felix (3e eeuw). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1905, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416.

[641] De faculteit verlangt een wijsgeerige toetsing van Gustav Theodor Fechner's geschrift: *Die drei Motive und Gründe des Glaubens*.

Gustav Theodor Fechner (1801-1887): [zie prijsvraag] (Leipzig: Breitkopf en Haertel, 1863). Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie: *Judicium* 1908, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 363, bijlage. Bekroning: Henri Johan Frans Willem Brugmans (Laeken, 1884-1961), theol. en lit. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1913 (*De waarheidstheorie van William James. Een samenvatting en beoordeeling*).

[642] De faculteit vraagt een verhandeling over de plaats en de beteekenis der Parousieverwachting in het godsdienstig-zedelijk leven der eerste Christenen tot 150 na Chr.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[643] De faculteit verlangt een onderzoek naar de dateering van het gebod tegen de beelden, Exod. XX, 4.

Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1911, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416.

[644] De faculteit vraagt een antwoord op de vraag, in hoever Tertullianus tot de Montanisten kan gerekend worden.

Quintus Septimius Florens Tertullianus (ca 160-ca 220). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Eén inzending; goud; zie: *Judicium* 1911, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Bekroning: Johan Theodor Ubbink (Delfshaven, 1885-1965) [zie ook 1148], theol. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1917 (*Het eeuwige leven bij Paulus. Een godsdienst-historisch onderzoek*).

[645] De faculteit verlangt een beantwoording van de vraag, in hoever de canonieke Evangelíen terugwijzen naar Hebreeuwsche of Arameesche origineelen.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[646] De faculteit verlangt een onderzoek naar den invloed, door het Neoplatonisme geoefend op den kerkvader Augustinus in de verschillende perioden van zijn leven.

Aurelius Augustinus (354-430). Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[647] De faculteit verlangt eene exegetische toetsing der sacramentalistische hypothese, zooals deze wordt toegepast op den Paulinischen bundel, waarbij de bewerker rekening houde met het karakter der antieke psychologie.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1916-1917*, 51-52. Bekroning: Willem Silvester van Leeuwen (Baarn, 1894-?), theol. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1940 (*Eirene in het Nieuwe Testament. Een semasiologische, exegetische bijdrage op grond van de Septuaginta en de Joodsche literatuur*).

[648] De faculteit verlangt eene schets van de dogmenhistorische ontwikkeling in de Nederlanden gedurende de 16e eeuw tot het jaar 1566.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[649] De faculteit verlangt eene verhandeling over de beteekenis en de waarde van Troeltsch' religieus a-priori voor de wijsbegeerte van den godsdienst.

Ernst Troeltsch (1865-1923). Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[650] De faculteit verlangt eene behandeling van de vraag naar de principieele verhouding van religie en magie.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[651] De faculteit verlangt een onderzoek naar het ontstaan van de Sahidische vertaling van het Nieuwe Testament en eene bepaling van haar waarde voor de textcritiek.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[652] De faculteit verlangt een vergelijkende studie over Plato's ideeënleer en Husserl's leer eener 'phänomenologische Wesensschau' van 'eidetische Gegenstände'.

Edmund [Gustav Albrecht] Husserl (1859-1938); Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-*

1923, 52-53. Bekroning: Henri Schmidt Degener (Rotterdam, 1891-?) [zie ook 743], jur. drs. Groningen: eervol, promotie Utrecht 1924 (*Proeve eener vergelijkende studie over Plato en Husserl. Bijdrage tot de transcendentale psychologie*).

[653] De faculteit verlangt een onderzoek naar de sociale toestanden, welke, in de Psalmen aan den dag treden of zijn te vooronderstellen, en naar den invloed, welke deze op den inhoud der Psalmen hebben uitgeoefend.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1925-1926*, 40.

[654] De faculteit verlangt eene critische studie over Max Scheler's ethisch personalisme volgens diens boek 'Der Formalismus in der Ethik und die materiale Wertethik'.

Max Scheler (1874-1928): *Der Formalismus in der Ethik und die materiale Wertethik. Grundlegung eines ethischen Personalismus* (2e druk, Halle: Niemeyer, 1921). Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1925-1926*, 40-41.

[655] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de geldigheid van Troeltsch' onderscheiding in 'Kirchentypus' en 'Sektentypus' (vgl.: Karl Holl, *Gesammelte Aufsätze zur Kirchengeschichte*, I, Tübingen 1923, S. 241ff., 251).

Ernst Troeltsch (1865-1923); Karl Holl (1866-1926). Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1928-1929*, 48-49. Bekroning: Sytse Ulbe Zuidema (Kampen, 1906-1975), stud. Amsterdam VU: eervol, promotie Amsterdam VU 1936 (*De philosophie van Occam in zijn commentaar op de Sententiën*).

[656] De faculteit verlangt eene vergelijking tusschen de denkbeelden betreffende de Rechtvaardiging Gods in de Semietische en die in de Grieksche wereld.

Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[657] De faculteit vraagt een onderzoek naar den invloed van uit het buitenland afkomstige theologische denkbeelden gedurende de jaren 1770-1840 (ongeveer), mede aan de hand van hier te lande gedurende dit tijdsverloop verschenen periodieken.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932.

Onbeantwoord.

[658] De faculteit vraagt een verhandeling over den duur en de dateering van Jezus' openbaar leven.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1931-1932*, 46-47.

[659] De faculteit verlangt een onderzoek naar de dateering van het beeldenverbod Exodus 20:4-6. Daarbij worde o.a. geraadpleegd A. Welch, *Deuteronomy, The Framework to the Code*, 1932.

Adam Cleghorn Welch (1864-1943): [zie prijsvraag] (Londen: Oxford University Press, 1932). Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1934-1935*, 55-56. Bekroning: Hendrik Antonie Brongers (Tilburg, 1904-1986), theol. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1945 (*De scheppingstradities bij de Profeten*). Naambriefje in Arch. RUG (3), inv. nr. 435-IIb.

[660] De faculteit verlangt eene critische behandeling van de plaats van het z.g. Anknüpfungspunkt in de dialectische theologie.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[661] De faculteit verlangt een phaenomologie van de Wijsheidsliteratuur, inzonderheid die van Aegypte, Babylonië en Israel.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[662] De faculteit verlangt een onderzoek naar de nawerking van Paulus' gedachten over Christus' persoon en werk bij de Apostolische Vaders.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[663] De faculteit verlangt een onderzoek naar de beteekenis van Bernard van Clairvaux voor de Moderne Devotie.

Bernard van Clairvaux (1090-1153). Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg Arch. RUG (3), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord. In de notulen wordt geen melding gemaakt van inzendingen of judicium.

[664] De faculteit verlangt eene critische behandeling van de plaats van de zedelijkheid en de religie in het systeem van Nicolai Hartmann.

Nicolai Hartmann (1882-1950). Uitgeschreven in

1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1941*, 25-26. Bekroning: Arnoldus Petrus Maria Kievits (Beuningen, 1901-1984), drs. Ned. taal- en letterk. Nijmegen: eervol, promotie Nijmegen 1947 (*Ethiek en religie in de filosofie van Nicolai Hartmann*).

[665] De faculteit verlangt een antwoord op de vraag: In hoeverre kan men, op grond van de reminiscenties in het Oude Testament aan de Oud-Semietische vegetatie-godsdiensten in het algemeen en aan den Adonis-cultus in het bijzonder, besluiten tot invloed van deze religie-vormen op de ontwikkeling van den Israelietischen godsdienst?

Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[666] De faculteit verlangt een critische studie over de verhouding van antiek en christelijk-reformatorisch denken in het oeuvre van Ernst Troeltsch.

Ernst Troeltsch (1865-1923). Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[667] De faculteit verlangt een beschrijving van het leven en de werken van de Groninger reformator Doede van Amsweer.

Doede van Amsweer (1546-ca1631). Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[668] De faculteit verlangt een verhandeling over het voorkomen en de zin van het rituele gevecht (Sham-fight) in de godsdienstgeschiedenis.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[669] De faculteit verlangt een verhandeling over de verhouding van het Evangelie van Johannes en het Hellenisme.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *VHO 1952*, 268. Bekroning: onduidelijke opgave: het kan ook gaan om prijsvraag 670. Bovendien waren er nog twee andere antwoorden (niet alleen theologische) die te laat binnenkwamen.

[670] De faculteit verlangt een principiële beschouwing over de invloed van het wereldbeeld op de inhoud van het christelijk geloof.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[671] De faculteit verlangt een kenschets van

de theologische denkbeelden van Hadrianus Saravia op grond van zijn gedrukte werken.

Hadrianus Saravia [Adriaan Saravia] (ca 1531-1613). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[672] De faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen en de betekenis van de mythologische figuren, die men de goddelijke grappenmaker (trickster, joker) zou kunnen noemen.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: *Jbk Groningen 1955*, 46 (rede rector). Bekroning: Het antwoord kwam niet voor beoordeling in aanmerking, 'daar de auteur zich bij de inzending bekend had gemaakt'. Vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 29, notulen dd. 7-5-1955 ging het om een 'inzendster'.

[673] De faculteit verlangt een behandeling van de vraag naar de oorsprong van het oudtestamentisch 'credo' (A. Jirku, G. v. Rad, M. Noth).

Anton Jirku (1885-1972); Gerhard von Rad (1901-1971); Martin Noth (1902-1968). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[674] De faculteit verlangt een beoordeling van Bultmanns hypothese betreffende de vroege gnosis.

Rudolf Karl Bultmann (1884-1976). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[675] De faculteit verlangt een onderzoek naar de reformatorische en vóór-reformatorische oorsprongen van het Nederlandse huwelijksformulier [1566].

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

[676] De faculteit verlangt een verhandeling over de betekenis voor de theologie van de leer der religieuze projectie, zoals deze ontwikkeld is in: Dr. F. Sierksma, *De religieuze projectie*, 2e druk, 1957.

Fokke Sierksma (1917-1977): *De religieuze projectie. Een antropologische en psychologische studie over de projectie-verschynselen in de godsdiensten* (2e druk, Delft: Gaade, 1957). Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie *judicium*: *Jbk Groningen 1961*, 86-88. Bekroning: Wilhelmus Bernardus Maria Putman (Groenlo, 1938?-), theol. stud. Nijmegen: eervol, promotie Tilburg 1998 (*Godsbeelden en*

levensverhaal: een onderzoek met behulp van de Waarderingstheorie en de Zelfkonfrontatiemethode naar de betekenis van persoonlijke godsbeelden); de andere inzender heeft zich niet bekend gemaakt.

Groningen: rechtsgeleerdheid

[677] Quid est lex civilis? Quas hominum actiones lex regit civilis? Quorsum eas regit?

Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie *judicium*: AAG 1815-1816, 18-19. Bekroning: Herman van Sonsbeeck (Zwolle, 1796-1865), jur. stud. (op titelblad: jur. cand.) Groningen: goud (*Disputatio de quaestione ...*, AAG 1815-1816, 53-108), promotie niet bekend.

[678] Quid sunt pacta, quid sunt contractus in iure Romano? Quid sunt contractus, qui dicuntur nominati, quid innominati? In commentatione ad hanc quaestionem cum vera causa doceatur quare pacta apud Romanos, ubi prima iurisprudentiae Romanae iacta fuerunt fundamenta, actionem non prodixerint, tum vero etiam ostendatur, quando contractus innominati, qui dicuntur, vim iuris acceperint, et quodnam incrementum iurisprudentia Romana acceperit receptis in foro contractibus innominatis.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-8-1817. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AAG 1816-1817, 21-22. Bekroning: Hendrik Jacob Herman Modderman (Groningen, 1796-1859), jur. cand. Groningen: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, AAG 1816-1817, 29-84), promotie Groningen 1817 (op de prijsverhandeling).

[679] Quaeritur quis sit finis, poenis propositus, cum ex rei veritate, tum ex I[uris]c[onsul]torum Romanorum doctrina. Quaestio pertinet ad proprium legum poenaliū et constituendarum et exsequendarum finem.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AAG 1817-1818, xv. Bekroning: Hendrik Cock [zie 93], jur. cand. Utrecht: goud (*Commentatio de fine poenis propositi, cum ex rei veritate, tum ex doctrina iureconsultorum Romanorum*, AAG 1817-1818, 1-45).

[680] Explicata certitudinis moralis indole, indagetur, utrum naturae iure valeat simplex et absoluta praesumptio, qua quid omni-

no habetur pro vero; an vero conditionalis sit praesumptio, qua quid habetur pro vero donec probetur contrarium; atque inde doceatur, utrum usucapio et praescriptio a iure naturae, an vero a legibus civilibus totae profiscantur?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-8-1819. Onbeantwoord.

[681] Doceatur atque appositis exemplis illustretur, quas leges, sive suas, sive aliarum gentium, iudex Belga sequatur in causis civilibus, quae pertinent ad conditionem eorum, qui sunt aliarum gentium, ad negotia extra Belgium gesta, et ad res peregrinorum in Belgio sitas repertasque, mobiles et immobiles?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-8-1820. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1819-1820, xiii-xiv.

[682] (Quaeritur) ut fiat collatio Institutionum Iustiniani cum Institutionibus Caii Veronae inventis, inde ab initio usque ad locum de tutelis. In adiectis observationibus, morum, opinionum ipsiusque iuris notentur migrationes! Breve, nervosum et non inelegans adhibeatur dicendi genus, Romano iure non indignum! Inutiles evitentur ambages!

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529); Gaius (ca 110-180): Institutiones. Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAG 1820-1821, xii. Bekroning: Wicher van Swinderen (Groningen, 1802-1836) [zie ook 982], jur. rom. en lit. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1820-1821, 1-50), promotie Groningen 1824 (*Dissertatio literaria inauguralis, de Aristotelis politicorum libris*) en Groningen 1824 (*Dissertatio iuridica inauguralis de legatis*), en Johannes Potter van Loon (Sint-Annaparochie, 1800-1865), jur. stud., eerst te Franeker, nu te Groningen: eervol, promotie Groningen 1823 (*Dissertatio iuridica inauguralis, qua continetur collatio Institutionum Justinianearum cum Gaii Institutionibus Veronae inventis, inde ab initio usque ad Gaii locum de manu*).

[683] Quid est ius talionis? Quare receptum fuit apud populos et quare repudiatum? Ad quaenam delicta apud varias gentes pertinet? Quibus argumentis solet cum defendi, tum impugnari?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-8-1822. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1821-1822, xvi. Bekroning: Rodolphe Winssinger (Saint-Ghislain, 1800?-?), jur. cand. te Leuven: goud (Commentatio ad quaestionem propositam ..., AAG 1821-1822, 1-66), promotie Leuven 1822 (*Specimen philosophico-juridicum talione et poenae mortis ad eam relatione*).

[684] Cum scriptores quidam, Rehbergius aliique, legum codici, quo nostrum ius civile regitur, hoc imprimis vitio verterint, quod reipublicae in Francia conversionem sapiat, quaeritur: quae iuris partes legislationi intermediae debeantur, et quibus rationibus defendi possint?

August Wilhelm Rehberg (1757-1836): o.a. *Über den Code Napoleon und dessen Einführung in Deutschland* (Hannover 1814). Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1822-1823, xiv.

[685] Exponatur Ciceronis doctrina de iure, civitate et imperia. Ratio imprimis habeatur eorum, quae exstant in libris de Republica, nuper inventis.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1823-1824, xii. Bekroning: Gerrit Dedel [zie 478], phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1823-1824, 1-34).

[686] Exponatur historia iuris Romani de tutelis, ita ut pateat, quaenam in iis, singulis temporibus, iuris mutationes acciderint, quaeque earum mutationum causae fuerint atque effectus.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie iudicium: AAG 1824-1825, xii-xiii. Bekroning: Felix Minguet (Zuchten, bij Maaseyk, 1801?-?), jur. cand. Leuven: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-151), promotie niet bekend; Gerrit Schimmpenninck Jzn (Amsterdam, 1794-1863), phil. theor. et lit. hum. en jur. Rom. cand. Amsterdam: eervol, promotie Utrecht 1829 (*Specimen iuridicum inaugurale de eo, quatenus feminarum conditio cum iure Romano, tum jure hodierno melior sit, quam illa marium*), en Henricus Reiger [zie 100], phil. theor. et lit. hum. en jur. Rom. cand. Groningen: eervol.

[687] Disputatio de poena stigmatis, de eius origine atque usu apud diversos populos,

deque eius meritis secundam praecipuos iuris criminalis scriptores.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1825-1826, xii. Bekroning: Campegius Hermannus Gockinga (Groningen, 1804-1882), jur. utriusque cand. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1825-1826, 1-83), promotie Groningen 1826 (*Dissertatio juridica inauguralis, de doctrinae iuris criminalis incrementis, inde a saeculo duodevigesimo, media jam parte elapso*).

[688] Historia iurium, ad mercaturam pertinentium, quae apud veteres ac recentiores populos, commerciorum studio insignes, fuerunt recepta.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Onbeantwoord.

[689] Iustitia doceatur eorum, quae de religione et summi numinis cultu constituta sunt in lege Belgica de imperio.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Onbeantwoord.

[690] Historia expositio doctrinae iuris Romani de dominio eiusque acquirendi modis.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-8-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1828-1829, xx-xxi. Bekroning: Jeronimo de Bosch Kemper (Amsterdam, 1808-1876), phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1828-1829, 1-182), promotie Leiden 1830 (*Dissertatio juridica de indole iuris criminalis apud Romanos*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 66.

[691] Quaenam sunt illa delicta, quae in omittendo consistunt? Quid de iis varii legislatores constituerunt? Quonam iuris fundamento poenis coercentur?

Uitgeschreven in 1829, herhaald in 1830 [692]; antwoorden vóór 1-8-1830. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1829-1830, xx-xxi.

[692] Herhaling 1829 [691]: Quaenam sunt illa delicta, quae in omittendo consistunt? Quid de iis varii legislatores constituerunt? Quonam iuris fundamento poenis coercentur?

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-8-1831. Onbeantwoord.

[693] Praemissa historica expositione rationum, quibus, recentiori potissimum aetate, usi sunt Icti, tum pro admittendo, tum pro

reiiciendo illo divortii genere, quod mutuo sit coniugum consensu, disquiratur, quid statuendum sit de sententia eorum, qui, hoc divortii genus reprobantes, nullum admittendum censent, nisi quod fiat propter definitas et in iure probatas causas.

Uitgeschreven in 1831, herhaald in 1832 [694]; antwoorden vóór 1-8-1832. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: AAG 1831-1832, xxiii-xxiv.

[694] Herhaling 1831 [693], geredigeerd: Quaeritur igitur, ut, praemissa historica expositione rationum, quibus recentiori potissimum aetate usi sunt Icti tum pro admittendo, tum pro reiiciendo illo divortii genere, quod mutuo sit coniugum consensu, disquiratur, quid statuendum sit de sententia eorum, qui, hoc divortii genus reprobantes, nullum admittendum censent, nisi quod fiat propter definitas, et in iure probatas causas. Argumentum autem ita tractetur, ut ratio quoque habeatur eorum, quae novissimo iure patrio constituta sunt de concessa coniugibus ad certum modum facultate matrimonii mutuo consensu dissolvendi.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-8-1833. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1832-1833, xxii. Bekroning: Gerhard Everts Pzn (Arnhem, 1811-1886), jur. utriusque cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1832-1833, 1-100), promotie Leiden 1834 (*Dissertatio juridica de bonis, quae active quam passive legali inter conjuges bonorum communione comprehenduntur*).

[695] Instituatur disquisitio de Ulrici Huberi meritis in ius publicum universale: maxime ut appareat quo iure se primum ei formam disciplinae imposuisse praedica-verit.

Ulrich Huber (1633-1694). Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-8-1834. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AAG 1833-1834, xxi-xxii. Bekroning: Hartog Hijman Tels (Rotterdam, 1810-1885), phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: eervol (niet in AAG 1833-1834), promotie Leiden 1838 (*Dissertatio historico-literaria de jure publico usque ad Ulricum Huberum*).

[696] Fuerunt quondam plures hodie paucissimi superes videntur, opinantes ius naturale ad homines pertinere in statu naturali, quem dicunt, sive nondum civili versantes, cum certissime ad omnes homines

pertineat, ubivis terrarum et in quocunque statu viventes. Requirit igitur ICtorum ordo, ut, praemissa brevi illius opinionis expositione, doceatur, unde originem ea traxerit; qui eam maxime sint secuti; quibus aliis erroribus dederit ansam; quid nominatim contulerit ad contemptum studii iuris naturae? Quinam e contrario huic opinioni praecipue obviam iverint quosque fructus ab hoc profligato errore ferat iusta philosophia?

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1834-1835, xx-xxi. Bekroning: Hendrik Alexander Hartogh [zie 109], jur. stud. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1834-1835, 1-47).

[697] Quaeritur disquisitio historica de iuris civilis apud Romanos docendi discendique via ac ratione usque ad Iustinianum imperatorem.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-8-1836. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie judicium: AAG 1835-1836, xxiv-xxv. Bekroning: Johan Willem Tydeman [zie 504], phil. theor. et lit. hum. en jur. utriusque cand. Leiden: goud (Responsum ad quaestionem ..., AAG 1835-1836, 1-120), en Johan de Wal (Franeker, 1816-1892) [zie ook 998], phil. theor. et lit. hum. cand. en jur. stud. Groningen: eervol, promotie Leiden 1840 (*Disquisitio historica de iuris civilis docendi discendique via ac ratione apud Romanos. Pars prior, argumenti expositionem continens usque ad liberae reipublicae interitum*).

[698] Quo modo et iure, inde ab iis temporibus, quibus Hispanorum dominationi resistere coeperunt Batavi, usque ad A. 1795, peregrini rebus nostris, maiores autem domesticis vel exteris aliarum gentium negotiis intertulerunt.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Onbeantwoord.

[699] Accurate exponantur, inter se conferrantur, ac diiudicentur diversae praecipuorum de iure cambiali scriptorum sententiae, de periculo damni ex falso in literis cambialibus commisso. Inquiratur deinde, quid de hoc argumento statuendum sit secundum legem in patria nostra novissime latam.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-

1838. Onbeantwoord.

[700] Quaenam instituta ac placita in lege nostra de imperio, et quomodo, explicanda sunt ex iure publico, quod ante liberam rempublicam obtinuit in Belgio universo, vel in diversis patriae regionibus.

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Onbeantwoord.

[701] Juris romani regula 'traditionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur' a legislatore Francico improbata, merito recepta fuit jure, quo utimur. Rogat ordo, ut, expositis incommodis, quae juris francici principium peperit, probetur, receptae juris romani regulae quae sit vis ad recte intelligenda et interpretanda varia codicis civilis nostri capita? Quis usus in explicando loco de obligationibus, in primis quod ea placita attinet, quae verbis haud differunt a codicis francici praeceptis?

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1849-1850, 282 en AKL 1846, II, 273-274. Bekroning: Rembt Tobias Hugo Petrus Liebrecht Alexander van Boneval Faure (Groningen, 1826-1909), phil. theor. et lit. hum. en jur. Rom. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1848 (*Specimen inaugurale, continens observationum ad tit. VII libri IV codicis civilis capita IV*).

[702] Ea naturam juris explicandi ratio, quam nostra aetate principes in Germanica jureconsulti et ipsi secuti sunt et aliis unice commendaverunt, quaeque historica dicitur, pro argumenti dignitate, vere exponatur. Deinde indicetur, cur eadem haud sufficiat ad philosophiam juris plene excolendam.

Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 15-4-1849. Onbeantwoord.

[703] Requiritur historica et critica commentatio de Rossaui opusculo: *Du contrat social*.

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778): *Du contrat social, ou principes du droit politique* (Amsterdam: Chez Marc-Michel Rey, 1762). Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Onbeantwoord.

[704] De origine bonorum possessionis, et universe de huius instituti, dum vigeat ius honorarium, progredientis vi in adiuvando, supplendo, corrigendo iure hereditario praecipuae exponantur et diiudicentur

recentiorum interpretum sententiae, maxime eorum, qui post Gaii institutiones repertas hoc iuris Romani caput historice tractarunt. [Toelichting:] Ne nimium crescat disquirendi materies, ordo excipit bona libertorum; caeteras item quaestiones de iuribus singularibus, etsi cum instituto coniunctis, e.gr. de collatione bonorum, de Carboniano Edicto, similes; et vel ipsorum praesidiorum, quae bonorum possessoribus tribuit ius honorarium, eam tantum poscit brevem expositionem, qua prorsus vacare non possit disputatio de origine atque progressionem instituti universe.

Gaius (ca 120-ca 178). Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Vier inzendingen; 1 goud, 2 zilver, 1 eervol; zie iudicium: AA 1856-1857, 190-192. Bekroning: Sybrand Jan Hingst (Amsterdam, 1834-1890), jur. cand. Amsterdam: goud (verschenen als monografie: S.J. Hingst, *Commentatio de bonorum possessione. Praemio aureo ornata*, Amsterdam: J. Müller, 1858), promotie onbekend; Johannes Lohman Janssonius (Usquert, 1832-1913), jur. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1859 (*Dissertatio juridica inauguralis de origine bonorum possessionis, ejusque vi in adjuvando supplendo jure Romanorum hereditario*); Sebastiaan Mattheus Sigismund de Ranitz (Leek, 1833-1909), jur. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1858 (*Specimen historico-politicum inaugurale de articulo 68 legis de imperio ex historia juris publici neerlandici illustrato / Academisch proefschrift over artikel 68 der grondwet in verband met de geschiedenis van het Nederlandsche staatsrecht beschouwd*); Gustaaf Fredericus Sichel (Amsterdam, 1832?-?), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1858 (op stellingen). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 67 en 68.

[705] Capita VII, XI-XVII, XVIII-XXIII Germaniae, a Tacito descriptae, ita explicentur, ut appareat, interpretem diligenter ad patriae quoque nostrae mores, instituta iura attendisse.

Publius Cornelius Tacitus (56-120). Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AA 1856-1857, 192-194. Bekroning: Hendrik Peter Godfried Quack (Zetten, 1834-1917), jur. cand. Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1862 (op stellingen), en Gerrit Wicherlink (Almelo, 1835-1907) [zie ook 1213], jur. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht

1862 (op stellingen). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 69-72

[706] Exponatur iuris criminalis locus de mutanda et emendanda accusatione. Ita autem explicetur, ut, investigatis principiis quibus nititur, disquiratur de praeceptis quibus regitur, et de finibus coercetur facultas accusatoris, iis quae in iudicium deduxit aliquid vel addendi, vel detrahendi, vel ipsum adeo accusationis caput mutandi. Principia illa, regulae et fines ex iis repetantur quae obtinuerunt, et etiamnunc usum habent in iudiciis privatis. Differentia quoque huius instituti forensis in utroque iudiciorum genere animadvertatur et explicetur.

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Eén inzending; eervol; zie iudicium: VHO 1860-1861, 9 en Arch. RUG (1), inv. nr. 315, bijlage 41. Bekroning: Alexander Frederik de Savornin Lohman (Groningen, 1837-1924), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1861 (*Quaestiones iuris inaugurales*).

[707] Requiritur disputatio de iuris gentium regula: 'navem partem esse et quasi continuationem territorii.' Exponatur, quae sit huius regulae introductae sensimque propagatae historia et quam late pateat eius usus. Non tantum iuris gentium sed et aliarum inrisprudentiae partium habeatur ratio.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Drie inzendingen; 2 goud en 1 eervol; zie iudicium: SA Groningen 1864, 53-58. Bekroning: Wijbrand Adriaan Reiger (Groningen, 1842-1910), jur. Rom. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1865 (*Over den volkenrechtelijken regel 'schip is territoir'*); Oncko Wicher Star Numan (Groningen, 1840-1899), lit. cand. en jur. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1869 (*Cornelis van Bynkershoek. Zyn leven en zijne geschriften*), en Rudolph George Philipson (Zwolle, 1839?-1884), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1864 (*Over den volkenrechtelijken regel: Schip is territoir*). NB twee verschillende proefschriften met dezelfde titel!

[708] Exponantur quaestiones iuris, quibus ansam dat telegraphiae usus.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Twee inzendingen; 2 goud; zie iudicium: AA 1865-1866, 220-222. Bekroning: Carel Asser ('s-Gravenhage, 1843-1898), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1866 (*De telegraphie in hare rechtsgevolgen*),

en Cornelis Marie Johan Willeumier (Amsterdam, 1843-1891), jur. cand. Amsterdam: goud ('gelijke verdienste'), promotie Utrecht 1867 (*Eigen gebrek van schepen in verband tot de zeeverzekering*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 73 en 74.

[709] *Requiritur disquisitio historica et critica de libero arbitrio delegatorum populi, sive de argumento art. 82 legis fundamentalis. In quo argumento exponendo non tantum iuris publici nostri sed etiam aliarum gentium recentiorum habeatur ratio.*

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie *judicium*: AA 1865-1866, 222-223. Bekroning: Victor Eugène Louis de Stuers (Maastricht, 1843-1916), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1869 (*De verhouding der volksvertegenwoordigers tot hunne kiezers. Eerste deel. Theoretische beschouwingen*); Jan Gerard van der Hoop (Hoogezand, 1843-1900), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1869 (op stellingen), en Pieter Antony Ramaer (Zutphen, 1844-1876), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Leiden 1868 (*De verhouding der volksvertegenwoordigers tot hunne committenten in de constitutionele monarchie*).

[710] *Savignius in opere inscripto System des heutigen Röm. Rechts, Tom. VII, pag. 114, disputationis 'de origine et progressionem in integrum restitutionis huiusque instituti commutatione in alia fori praesidia' summam sic concludit: 'wir sehen dieses Rechtsinstitut in einem allmäligen aber fortwährenden Streben zur Selbstvernichtung', pag. item 134 scribit: 'Ich halte es für wahrscheinlich, dass die Ordnung, in welcher die Restitutionsgründe im Edict standen, zugleich die Zeit ihrer Einführung bezeichnet'. Quaeritur, num haec viri celeb. sententiae iuris historiae satis conveniat. Ad criticam igitur disquisitionem revocentur veterum auctorum et iuris Justiniani loci, quibus in explicandis Praetorum edictis ad hanc quaestionem pertinentibus – potissimum edictis *Quod metus causa* et *De dolo* – nituntur magis recepta dissentientium placita.*

Friedrich Karl von Savigny (1779-1861): *System des heutigen Römischen Rechts* (Berlijn 1840-1849); Justinianus I de Grote (527-565): *Codex Justinianus* (529). Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Onbeantwoord.

[711] *Requiritur disputatio historica et critica de temporis momento, quo delictum confectum et absolutum censeri debeat, ita ut e.g. currat praescriptio, ut deinceps non nisi fautores delicto accedere possint.*

Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[712] *Exponatur doctrina de instrumenti, quod cognoscement vocatur, natura, ita ut explicetur, quale ius circa merces ei competat, ad quem transmittendae sunt, et quid in alium transferatur tradito instrumento.*

Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Onbeantwoord.

[713] *Requiritur disquisitio de iuris gentium Europaei regula: bellum geri inter civitates, non vero inter homines singulos. Exponatur quae sit huius regulae introductae sensimque propagatae historia et quam late pateat eius usus.*

Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AA 1874-1875, 325-326. Bekroning: Willem Theodoor Cornelis van Doorn (Utrecht, 1853-1921), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1876 (op stellingen).

[714] *Requiritur disputatio de questione quosnam effectus habeat error eorum, qui in negotiis contrahendis pro aliis seu ex mandato seu citra mandatum interveniunt vel solam operam nudumque ministerium praestant.*

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Onbeantwoord.

[715] *De facultate verlangt eene uiteenzetting, historisch en kritisch, van den invloed, die op de strafvordering en den loop van het strafproces wordt uitgeoefend door de minderjarigheid: a. van den beklagde; b. van den klager (zooals in die gevallen, waarin volgens ons regt klagt voor de vervolging noodig is); c. van eene zich in het strafgeding voegende civile partij.*

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[716] *De afstand van grondgebied wordt eenerzijds als vereischte gesteld de toestemming der op dat gebied gevestigde bevolking, anderzijds wordt geleerd, dat door de toekenning der keus van nationaliteit voor*

hare belangen voldoende wordt gezorgd. De faculteit verlangt eene historisch-kritische beschouwing van beide theorieën en van hare toepassing.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[717] De faculteit verlangt eene historisch-critische beantwoording van de vraag: of en in hoeverre de ondernemer bij de wet verantwoordelijk moet worden gesteld voor ongelukken, tijdens den arbeid, den werkman overkomen.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1883-1884*, 43-44.

[718] De faculteit verlangt eene critische beschouwing van de leer der stilzwijgende wilsverklaring volgens het Romeinsche en de voornaamste nieuwere rechten. [Noot: Te vergelijken: Leonhard, *Der Irrthum bei nichtigen Verträgen*. Berlin 1882, par. 10.]

Rudolf Leonhard (1851-1921): *Der Irrthum bei nichtigen Verträgen nach römischem Rechte. Ein Beitrag zur Vereinfachung der Vertragslehre* (Berlijn: F. Dümmers Verlagsbuchhandlung, [1882-1883]). Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[719] De faculteit verlangt een historisch-kritisch overzicht van de leer der poging tot misdrijf met een ondeugdelijk middel of op een ondeugdelijk voorwerp, in wetenschap en wetgeving.

Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[720] De faculteit verlangt eene critische beschouwing over de Nederlandsche wetgeving betreffende het toezicht op nijverheidsinrichtingen, vergeleken met de beperkende voorwaarden, die, ook in het belang der arbeiders, door de wetgeving van Europa en Noord-Amerika aan de oprichting en de exploitatie dezer inrichtingen zijn verbonden.

Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[721] De faculteit verlangt eene critische verhandeling over de retributiën zooals zij voorkomen in het belastingstelsel van de voornaamste staten van Europa en eene uiteenzetting van de regels, die aan de heffing van retributiën in het huishouden van den

Nederlandschen Staat en zijne onderdeelen behooren ten grondslag gelegd te worden.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[722] De faculteit verlangt eene verhandeling over het stelsel der Nederlandsche wetgeving ten aanzien van het vervallen der zakelijke rechten ten gevolge van langdurige niet-uitoefening, historisch-critisch beschouwd en met het stelsel der voornaamste buitenlandse wetgevingen en ontwerpen vergeleken.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1889-1890*, 37-38. Bekroning: Isaac Henri Hijmans (Arnhem, 1869-1937), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1892 (*De verjaringsinstituten*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 75.

[723] De faculteit verlangt eene uiteenzetting en beoordeeling van de economische en juridische werking van het voorrecht, in de Nederlandsche wetgeving aan den verhuurder van land toegekend.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1892-1893*, 39. Bekroning: Cornelis Jan Herman Schepel (Winsum, 1871-1936), jur. cand. (bij uitreiking jur. drs.) Groningen: eervol, promotie Groningen 1895 (*Wegenrecht in Nederland*).

[724] De faculteit verlangt een critisch en voor zooveel Nederland aangaat ook historisch onderzoek naar den invloed, bij de regeling der strafrechtelijke aansprakelijkheid aan den jeugdigen leeftijd toegekend.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[725] De faculteit verlangt eene uiteenzetting en beoordeling van de bepalingen omtrent bevoorrechte schulden naar de Nederlandsche en de voornaamste vreemde wetgevingen.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[726] De faculteit verlangt een onderzoek naar den inhoud der verordenende bevoegdheid van de territoriale onderdeelen van den staat (zooals provincie, departement, kreis, gemeente, enz.) hier te lande en in Frankrijk, Pruisen en Engeland, met aanwijzing van het verschil tusschen die bevoegdheid en de wetgevende macht.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[727] De faculteit verlangt eene beoordeeling van het beginsel dat diegenen wier bezittingen door den aanleg van publieke werken in waarde vermeerderen, verplicht zijn in de kosten daarvan bij te dragen en een critisch overzicht van hetgeen zoo hier te lande als elders is gedaan om dat beginsel in toepassing te brengen.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Eén inzending; eervol; zie: *Jbk Groningen 1898-1899*, 37-39. Bekroning: Goswyn Willem Sannes (Meersen, 1875-1930), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1902 (*Grondeigenaar en gemeenschap bij den aanleg van publieke werken*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 76.

[728] De faculteit verlangt een historisch-critisch onderzoek der voornaamste stelsels betreffende de strafbaarheid van kindermoord en kinderdoodslag.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[729] De faculteit verlangt eene staatsrechtelijke en strafrechtelijke beoordeeling van het recht van gratie.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[730] De faculteit verlangt een onderzoek naar de geschiedenis en het rechtskarakter van de Trusts.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Eén inzending; afgekeurd; zie *Jbk Groningen 1901-1902*, 28-29. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 77.

[731] Een historisch-kritisch overzicht van de leer der voornaamste schrijvers en van de strafbepalingen betreffende den meened.

Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1905, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416.

[732] Eene beschouwing over hetgeen pleegt genoemd te worden: 'de trek der bevolking naar de steden', in het bijzonder met het oog op zijne beteekenis voor de volkswelvaart.

Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1905, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 78.

[733] De faculteit verlangt een historisch-cri-

tisch, tevens rechtsvergelijkend onderzoek naar de aansprakelijkheid der reederij voor de daden en verzuimen van den gezagvoerder.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[734] De faculteit verlangt eene verhandeling over het in art. 1 der Ongevallenwet 1901 bedoelde verband tusschen ongevallen en de uitoefening van het bedrijf, met vergelijking van den grondslag der ongevallenwetgeving in het buitenland.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[735] De faculteit verlangt eene verhandeling over de strafbaarheid van abortus provocatus uit algemeen gezichtspunt en uit dat van het Nederlandsche en van vreemd recht.

Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie: *Judicium* 1911, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416.

[736] De faculteit verlangt een critisch overzicht van de ontwikkeling sedert Malthus en van den tegenwoordigen stand van het bevolkingsvraagstuk.

Thomas Robert Malthus (1766-1834). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1911, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416.

[737] De faculteit verlangt eene historisch-critische verhandeling over de vereischten, voor de rechtskracht der gewoonte in het privaatrecht ten onzent en in de voornaamste vreemde staten gesteld.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[738] Welke is de invloed van den oorlog op de tusschen de oorlogvoerende partijen bestaande verdragen?

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Eén inzending; eervol; zie *Judicium*: *Jbk Groningen 1913-1914*, 223-225. Bekroning: Joachim Willem Suringar (Assen, 1884-1947), jur. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[739] De faculteit verlangt een historisch-critisch overzicht der voornaamste meeningen aangaande den 'unus casus' van § 2 Inst[itutiones] de actionibus IV, 6.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Eén inzending; afgekeurd; zie *Judicium*: *Jbk Groningen 1916-1917*, 52-55. Voor het bewaard gebleven

antwoord, zie bijlage 4, nr. 79.

[740] De faculteit verlangt een zoo volledig mogelijk overzicht van de buitenlandsche wetgevingen, die bevordering van het kleine grondbezit of van het kleine landbouwbedrijf ten doel hebben, alsmede eene behandeling van de vraag, of voor Nederland wetgevende maatregelen van gelijke strekking behooren te worden genomen, en zoo ja, in welchen geest.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1916-1917*, 55-58. Bekroning: Marius Gustaaf Levenbach (Amsterdam, 1896-1981), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1923 (*Iets over de spanning van de kontraktsband bij verandering in de omstandigheden*).

[741] De faculteit verlangt een beschouwing uit theoretisch en practisch gezichtspunt omtrent de waarde van het universaliteitsprincipe voor den opbouw van het internationaal strafrecht.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[742] De faculteit verlangt een historisch-critische bespreking voor de begrippen 'productie' en 'productief', zoowel in het algemeen als meer in het bijzonder met betrekking tot de kapitaaltheorie.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1919-1920*, 50-51. Bekroning: Johannes Petrus [voerde initialen I.P.] Hooykaas (Zutphen, 1900-1971), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Leiden 1923 (op stellingen).

[743] De faculteit verlangt eene critische beschrijving van de toepassing door den rechter van het voorschrift, dat overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gebracht, sedert de invoering van het Burgerlijk Wetboek tot in den tegenwoordigen tijd.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Twee inzendingen; beide eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-1923*, 53-58. Bekroning: David Leonard Staal (Zutphen, 1902-1944), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, en Henri Schmidt Degener [zie 652], jur. drs. Utrecht en phil. drs. Utrecht: eervol.

[744] De faculteit verlangt eene op rechts-historisch onderzoek gebouwde beschou-

wing van de vraag, in hoever de wet bindend kan zijn voor hem, die haar geeft.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[745] De faculteit verlangt een critisch overzicht der rechtspraak in Nederland over de toelaatbaarheid van oproeping in vrijwaring en een beantwoording van de vraag, in welke gevallen iure constituendo derden tot deelneming aan een proces behooren te worden verplicht, met toetsing van deze vraag in het bijzonder aan het Ontwerp-Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van 1920.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Onbeantwoord.

[746] De faculteit verlangt een onderzoek naar het verband tusschen bona fides en justa causa als vereischten voor de usucapio naar klassiek Romeinsch recht.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Onbeantwoord.

[747] De faculteit verlangt een beschrijving en opbouwend-critische bespreking van de sedert het begin dezer eeuw in de economische litteratuur ontwikkelde crisis- en conjunctuur-theorieën.

Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1928-1929*, 49-51. Bekroning: Eduard Ellis Klein (Groningen, 1907-?), jur. cand. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[748] De faculteit verlangt een critische bespreking van Jellinek's leer betreffende de staatsfragmenten, mede in verband met de na den wereldoorlog ontstane nieuwe figuren, die onder deze categorie zouden kunnen worden gebracht.

Georg Jellinek (1851-1911): *Allgemeine Staatslehre* (Berlijn: J. Springer Verlag, 1900). Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[749] De faculteit verlangt een critische beschouwing van de bepalingen van het Wetboek van Koophandel, welke Nederlandsch recht toepasselijk maken op het vervoer van goederen over zee van of naar Nederlandsche havens en op zulk vervoer met schepen, die de Nederlandsche vlag voeren.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1931-1932*, 47-48.

[750] De faculteit verlangt een kritische vergelijking van de te onzent en elders bestaande en voorgestelde bijzondere maatregelen en straffen tegen gewoonte- en beroepsmisdadigers.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1931-1932*, 49-53. Bekroning: Bernard Victor Aloysius Röling ('s-Hertogenbosch, 1906-1985), jur. drs. Nijmegen: goud, promotie Utrecht 1933 (*De wetgeving tegen de zoogenaamde beroeps- en gewoontemisdadigers*), en Benno L. van der Waerden (Amsterdam, 1910?-?), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[751] De faculteit verlangt een verhandeling over den invloed van het Romeinsche recht op het oude Drentsche recht.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1934-1935*, 56-57.

[752] De faculteit verlangt een onderzoek, aan de hand der jurisprudentie, naar de waarde van onze wettelijke regeling van het bezit van onroerende zaken en een beantwoording van de vraag, of en in hoever in den tegenwoordigen tijd aan een afzonderlijke bezitsbescherming nog behoefte bestaat.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[753] De faculteit verlangt een beschrijving (aan de hand van gedrukte bronnen) van het regeeringsstelsel van Willem I en van de verschillende waardeering, die dit heeft gevonden in zijn eigen tijd, in het liberale tijdvak en in onze dagen.

Koning Willem I (1772-1843). Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1937-1938*, 57-61.

[754] De faculteit verlangt een kritische bespreking, aan de hand van de voornaamste literatuur, van de vraag, of het wezen van het geld toelaat, dit tot een middel te maken in de conjunctuurpolitiek. Is het bij deze bespreking onmisbare begrip 'algemeen prijspeil' voldoende scherp uit de concrete prijzen – onder uitsluiting van de wiskundige uitdrukkingwijze, behalve het gemiddelde – ken- en construeerbaar, zoodat het wetenschappelijk verantwoord is, hierop

geldpolitisch ingrijpen te baseeren?

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[755] De faculteit verlangt een onderzoek naar de vereischten voor de geldigheid van eenzijdige burgerlijke handelingen, met uitzondering van erf- en familierechtelijke, en naar de gevolgen van haar niet-voldoen aan deze vereischten.

Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1941*, 26-30. Bekroning: Daniël Schut (Amsterdam, 1919-1993), jur. cand. Amsterdam VU: eervol, promotie niet bekend.

[756] De faculteit vraagt in het licht van nieuwere rechtsleer en rechtspraak de onrechtmatigheid van en de schuld bij gedragingen, die met onachtzaamheid begaan worden, te onderzoeken, voorts de wijzen, waarop in de Nederlandsche rijkswetgeving zoodanige feiten strafbaar gesteld zijn, daaraan te toetsen en wenschelijk geachte veranderingen in den omvang of in de omschrijving dier strafbaarstelling aan te geven.

Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[757] De faculteit verlangt een uiteenzetting over de maatschappelijke functie en de rechtsgevolgen van de crediethypotheek.

Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[758] De faculteit verlangt een vergelijkend overzicht van de positie der ministerialen in de verschillende landsheerlijke staatjes, die binnen de grenzen van ons land hebben bestaan.

Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[759] De faculteit vraagt een kritische bespreking van de vraag, in hoeverre in de Nederlandse publiekrechtelijke wetgeving een beroep op onder een vroegere regeling verkregen rechten al dan niet wordt erkend.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[760] De faculteit vraagt een beschouwing omtrent de betekenis voor de conjunctuurtheorie van een onderscheiding binnen het

begrip investeringen, met name wat betreft 'widening' en 'deepening' van het productie-middelenfonds.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1949*, 85-87. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend.

[761] De faculteit vraagt een beschrijving van de methode van opsporing van constitutiones deperditae en van de invoering van leges restitutae in de Codex Justinianus, en de kritische behandeling op dit punt van een aantal titels uit die Codex.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *VHO 1952*, 268. Bekroning: onduidelijke opgave: het kan ook gaan om prijsvraag 762. Antwoord afgekeurd, omdat de schrijver 'reeds zeven jaar lang niet meer voldeed aan de bij de wet gestelde voorwaarde dat de inzender studerende moet zijn aan een Nederlandse instelling voor hoger onderwijs'.

[762] De faculteit vraagt een onderzoek naar, en een bij voorkeur systematische beschrijving van de methoden van uitlegging van de wet en van rechtsvinding buiten de wet door de Nederlandse rechterlijke macht in burgerlijke en handelszaken in de eerste helft der twintigste eeuw, zulks ongeacht of van een of ander al dan niet uit de overwegingen harer uitspraken blijkt.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669 en 761.

[763] De faculteit verlangt een vergelijkende studie over den oorsprong van het openbaar ministerie bij de hoven van justitie in Frankrijk en de Nederlanden en zijn ontwikkeling tot het midden van de XVIde eeuw, zomede een nauwkeurige analyse van zijn functie.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[764] De faculteit verlangt een vergelijkend onderzoek naar de opvattingen, tot uitdrukking gebracht in de hieronder genoemde vonnissen, betreffende de belangrijkste vragen van internationaal (materieel) strafrecht. De bedoelde vonnissen zijn: I. Het vonnis van het International Military

Tribunal te Neurenberg. II. De 12 vonnissen uitgesproken door Amerikaanse gerechten op grond van de Control Council Law No. 10 (nader aangeduid in Telford Taylor, *Nuremberg Trials*, New York 1949, p. 371). III. Het vonnis in het proces Röchlin. IV. Het vonnis in het proces Von Manstein. V. Het vonnis van het International Military Tribunal for the Far East te Tokio.

Fritz Erich von Manstein (1887-1973); Hermann Röchling (1872-1955); Telford Taylor (1908-1998): *Nuremberg trials; war crimes and international law* (New York: Carnegie Endowment for International Peace, 1949). International Conciliation, April 1949, nr. 450, 241-375. Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[765] De faculteit verlangt een kritische bespreking van rechtspraak en literatuur over de toepasselijkheid van art. 1401 B.W. op gevallen van oneerlijke concurrentie door parasiteren op de bedrijfsinspanning van een ander en / of de resultaten daarvan.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[766] De faculteit verlangt een uiteenzetting van de ontwikkeling - in het bijzonder wat betreft de werkwijze, de groepering der leden en de verhouding tot andere organen - van de Vergadering van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van de invloed van die ontwikkeling op de constitutie en de politieke betekenis van deze gemeenschap.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[767] De faculteit verlangt een vergelijkend overzicht van de betekenis van de termen onderneming en bedrijf in de wetgeving op het gebied van het privaatrecht en het publiekrecht met uitzondering van die betreffende het belastingrecht.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

[768] De faculteit verlangt een vergelijkend overzicht van de betekenis van de termen ondernemer, onderneming en bedrijf in de belastingwetgeving.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1961*, 88-89.

Groningen: geneeskunde

[769] Duplex certe in respirationis functione observanda est causa movens; altera, voluntati nostrae omnino submissa, qua spiritum ducimus, acceleramus, retardamus, quin et prorsus retinere possumus, usquedum, una cum mentis conscientia, voluntatis cessaverit imperium; altera, per somnum et morborum quorundam paroxysmos, voluntatis vices gerens, ne ullo modo perturbetur haec summi momenti functio, omnino praecavet; quod unicum motus automatici simulque arbitrarii in oeconomia animali exemplum physiologis problema hucusque fuit solutu difficillimum. Quum nostra aetate plura, quae ante latebant, in lucem sunt producta, cum de biologia generali, tum etiam de systemate nervorum, eorumque actione diversa, pro ratione, qua fabricati sunt; nec non pro loco et nexu, quo cum systemate cerebri et spinali cohaerent; quum praeterea nostro tempore aliqui novo atque utilissimo tentamine ultimas ferme organi pulmonalis fibrillas cultro subiecerunt anatomico (Reiseissen et Soemmeringh, cum Academia Berolinensi); alii incognitis hucusque periculis probare conati sunt, a sola medulla oblongata dependere respirationis functionem (Le Gaillois et Academia Parisina); alii contra (Roosius, neque plane ab eo dissentiens Autenrieth) inter motum cerebri et pulmonum synchronum nexum quemdam, ut causam inter et effectum, invenire sibi visi sunt. Requiritur iam, ut, post succinctam huius materiae historiam criticam a Stahlī inde temporibus, exponat rēponsor respirationis tam organicae, quam animalis causam primariam, modum et organa, quibus uterque hic motus perficitur, suamque theoriam fulciat sana experientia, et causa ratiocinatione.

Franz Daniel Reiseissen (1773-1828) en Samuel Thomas Soemmeringh (1755-1830): *Über den Bau der Lungen* (Berlijn, 1808); Theodor Georg August Roose (1771-1803): *Physiologische Untersuchungen* (Braunschweig, 1796); Johann Heinrich Ferdinand von Autenrieth (1772-1835); Georg Ernst Stahl (1660-1734). Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Onbeantwoord.

[770] Quaeritur, ut praemissa consideratione physiologica, et pathologica bilis, sive mutationum illarum, quas illa in statu praeternaturali subit, accuratius determinetur, quae sit differentia inter morbos stricto sensu biliosos, pseudo-biliosos et gastricos? Et quid sit statuendam de illorum caussis, natura, et curatione?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-8-1817. Onbeantwoord.

[771] Quae sunt praecipua momenta, a medico, inprimis iuniori, observanda, in praescribendis remediorum formulis, pro varia aegri conditione?

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1817-1818, xi.

[772] Quaestionem proponit de sanguinis vase effluentis coagulatione. Qui respondebit 1. ipsum phaenomenon succincte describet, statumque atmosphaerae ei necessarium, aut faventem; 2. exponet conditiones internas, quibus in coalescendo sanguinem a sanguine admodum differe confiat; 3. dubia solvere tentabit atque contraria, quae Hewsoni, Heyi ac I. Davyi experimenta adhucdum premunt; 4. denique ex hisce omnibus explicabit coaguli causam viresque, quae, quominus in ipsius vasis constipetur sanguis, impediunt.

William Hewson (1739-1774): *Experimental inquiries, part the first, containing an inquiry into the properties of the blood* (Londen: J. Johnson, 1780); William Hey (1736-1819): *Observations on the blood* (Londen 1779); John Davy (1790-1868): On the heat evolved during the coagulation of the blood, *Quarterly journal of science* 2 (1817) 104-106. Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-8-1819. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1818-1819, xiii-xiv. Bekroning: Jacob Lodewijk Conrad Schroeder van der Kolk (Wommels/Leeuwarden, 1797-1862) [zie ook 857], med. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1818-1819, 1-61), promotie Groningen 1820 (*Dissertatio physiologico-medica inauguralis, sistens sanguinis coagulantis historiam, cum experimentis ad eam illustrandam institutis*).

[773] Cum iam sufficiens observatio sit numerus morbi illius rarioris, qui cyanosis, seu morbus caeruleus dicitur, et in hoc morbo multa deprehendantur comparentur, ad huius morbi pathologiam melius in-

telligendam, et curandi methodum, saltem sublevantem, hoc fundamento stabiliendam.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-8-1820. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1819-1820, xiv-xv. Bekroning: Aemilius Vitringa Coulon (Leeuwarden, 1798-1845), med. cand. Groningen: goud (Disputatio de quaestione ..., AAG 1819-1820, 1-66), promotie Groningen 1821 (*Dissertatio medico-forensis inauguralis de submersis*).

[774] Cum in omnibus morbis rite diiudicandis magnopere intersit, ut debilitatis verae notio accurata, quantum illud fieri potest, habeatur, quaeritur, ut haec debilitatis verae notio e principiis pathologicis, eruatur, ac simul haec distinguatur ab illis conditionibus morborum, quae saepe talem debilitatem tantummodo simulant.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1820-1821, xii-xiii.

[775] Quaenam sunt methodi, quibus, nostris temporibus, calculus vesicae secari solet in viris? [Toelichting 1:] Respondens has methodos curate describat, breviterque adiiciat, cur obsoletis merito praeponantur? Quaenam ex hodiernis prae reliquis tutior haberi meretur, et a quibusnam periculis praeservat? [Toelichting 2:] Ex hac epicrisi non excludatur etiam simplicitas apparatus, facilitas in operando, similesque, si quae sint, conditiones, commodis aegrorum servientes. [Redactie bij iudicium: [Questio] de varia, eaque reliquis tutiori calculum vesicae secandi methodo in viris]

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-8-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1821-1822, xii. Bekroning: Johannes Marcus Baart de la Faille (Groningen, 1800-1882), ALM [Artium Liberalium Magister], phil. doct. en med. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1821-1822, 1-71), promotie Groningen 1821 (*Dissertatio inauguralis de animalibus phosphorescentibus*) en Groningen 1823 (*Dissertatio medico-practica inauguralis de myelitide, sive inflammatione medullae spinalis*).

[776] Ut, quantum possit, constet de sede et indole mali, quod graviditatem extra-uterinam vocant, eam que primariam, quaeritur: 1. Conspectus symptomatum, quae auctores varii hunc morbum comitari tradiderunt. 2. Quaenam horum falsa habeantur, quaenam

dubia, quaenam pathognomonice vera? 3. An certis etiam characteribus indicetur, hanc graviditatem ovariam esse, vel tubariam, vel abdominalem? 4. Quaenam proportio sit observationum eiusdem morbi, alterutrum lateris occupantis? An lateris dextri, vel sinistri indubia etiam reperiantur signa? 5. Denique ex hisce omnibus concludatur: an remedium, ab egregio Heimio Berolinensi propositum, adhiberi debeat, et in quam graviditatis extra-uterinae specie?

Ernst Ludwig Heim (1747-1834). Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Onbeantwoord.

[777] Quaeritur: quid recentiores anatomico-pathologi Galli, Angli, et Germani in cognoscendis et diiudicandis morbis inflammatorii ventriculi et intestinorum, ad artis medicae incrementum docuerunt?

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1823-1824, xii-xiii.

[778] Quum mors suspensorum ab auctoribus medicis vario modo explicetur et quaestionibus haud paucis in medicina forensi ansam dederit, quaeritur, quaenam sententia maxime probabilis sit habenda, et quomodo secundum hanc ad illas quaestiones sit respondendum.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1824-1825, xiii-xv. Bekroning: Willem Frans de Mey (Kleef, 1800-?), med. cand. ('nunc medicinae doctor'): goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-52), promotie Groningen 1825 (*Dissertatio medico-practica inauguralis exhibens observationes quasdam de gastritide*), en Jan van den Oever (Haarlem, 1799-1831), med. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1826 (*Dissertatio medica inauguralis qua inquiritur in causam mortis suspensorum*).

[779] Primo historia diverticuli, quod vocant, in intestino tenui brutorum non raro, in homine minus frequenter obvii. Deinde descriptio formationis tubi intestinalis in embryone, quatenus faciat ad originem fabricae huius abnormis illustrandam.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1825-1826, xiii. Bekroning: Mento Antonie Hendriksz (Groningen, 1804-1835), med. cand. Groningen: goud

(Commentatio ad quaestionem..., AAG 1825-1826, 1-94 met 2 platen), promotie Groningen 1828 (*Dissertatio medica inauguralis de perforatione membranae tympani*).

[780] Quid praestiterunt cum veteres tum recentiores medici ad systematis arteriosi pathologiam stabiliendam?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAG 1826-1827, xx. Bekroning: Joseph Willem de Block ('s-Gravenhage, 1806-1862) [zie ook 1288], med. cand. Gent: goud (Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1826-1827, 1-68), promotie niet bekend, en Petrus Franciscus van Es (1803-1862), med. cand. Luik: eervol, promotie Luik 1828 (*Dissertatio inauguralis medica de rabie canina*).

[781] Quum nostro tempore, praesertim medicorum Gallorum et Anglicorum industria, multa eaque egregia de morbis inflammatoriis medullae spinalis et nervorum innotuerint, quaeritur, ut praemissa historia literaria, horum morborum causae, symptomata, signa diagnostica et prognostica cum indole et varia curandi methodo, concinno ordine exponantur, iisque addantur notae, quibus ab aliis distingui possint.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Eén inzending; goud; zie judicium: AAG 1827-1828, xxiii-xxiv. Bekroning: François Ermerins (Zierikzee, 1806-1843), med. cand. Leiden: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem..., AAG 1827-1828, 1-55), promotie Leiden 1829 (*Dissertatio medica inauguralis de animi pathematibus, morborum mentalium causis praecipuis*).

[782] Tradita historia morbi, qui vocatur cephaloematoma accurata eius exhibeatur delineatio et dilucide exponatur, quid de eius indole sit statuendum; proponantur signa vere pathognomica quibus iste tumor ab aliis distinguatur et indicetur curandi ratio maxime commendanda.

Uitgeschreven in 1828, herhaald in 1829 [783]; antwoorden vóór 1-8-1829. Onbeantwoord.

[783] Herhaling 1828 [782], nieuwe redactie: Tradita historia morbi, qui vocatur cephaloematoma, seu tumor sanguineus in capite infantum recens natorum, accurata eius exhibeatur delineatio et dilucide exponatur, quid de eius indole sit statuendum; proponantur signa vere pathognomica, quibus iste

tumor ab aliis tumoribus, in capite infantum recens natorum etiam saepe obviis, distinguatur, et indicetur curandi ratio maxime commendanda.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-8-1830. Onbeantwoord.

[784] Secretionis functio succincte definatur, explicetur et ab actionibus vitalibus analogis, nutritione et exhalatione, distinguatur; stimuli, quibus in actum ducitur, phaenomena, quae exhibet, rite exponantur; differentiae, quas pro varia organorum fabrica subit, indicentur; praesertim autem determinetur, utrum fluida secreta iam in sanguine praesistent, an vero ex illo ab organis secretoriis parentur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-8-1831. Eén inzending; goud; zie judicium: AAG 1830-1831, xx. Bekroning: Gozewijn Jan Loncq CJzn (Rotterdam, 1810-1887), med. stud. Leiden: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1830-1831, 1-84), promotie Leiden 1833 (*Dissertatio historico-medica inauguralis de physiologia veterum*).

[785] Quid praestiterunt tum veteres [ook: Quid contulerunt tum antiquiores] tum recentiores medici ad systematis venosi pathologiam stabiliendam?

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-8-1832. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1831-1832, xxiv-xxv. Bekroning: Herman Hendrik Hageman jr (Amsterdam, 1813-1850) [zie ook 884], med. stud. Amsterdam: goud (Commentatio anatomico-pathologica, qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1831-1832, 1-162), promotie Leiden 1835 (*Dissertatio pathologica inauguralis de morbis testicularum*), en Pieter Johannes Cornelis Luchtmans (Rotterdam, 1810-1869), med. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1835 (*Dissertatio pathologico-medica de phlebitide*).

[786] Desideratur critica tum veterum tum recentiorum scriptorum de haematosi theoriarum expositio.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-8-1833. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: AAG 1831-1832, xxii-xxiii.

[787] Quaeritur descriptio funiculi umbilicalis anatomica, physiologica, pathologica et obstetrica, in homine et animalibus.

Uitgeschreven in 1833, herhaald in 1834 [788]; antwoorden vóór 1-8-1834. Onbeantwoord.

[788] Herhaling 1833 [787]: Quaeritur descriptio funiculi umbilicalis anatomica, physiologica, pathologica et obstetricia, in homine et animalibus.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Onbeantwoord.

[789] Quaeritur expositio eorum, quae tum veteres, tum inprimis recentiores, nos docuerint de exploratione obstetricia externa; quam ratione haec possit et debeat institui; ut certum inde de graviditate feratur iudicium.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-8-1836. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1835-1836, xx-xxi. Bekroning: Joachim Lunsingh Kymmell (Meppel, 1814-1876), med. cand. Groningen: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1835-1836, 1-32), promotie Groningen 1838 (*Historia literaria et critica forcipum obstetriciarum, ab anno 1794 ad nostra usque tempora*).

[790] Cum exanthematum, recentiori inprimis tempore, variae propositae sint divisiones, quaeritur ut praemissa earum accurata expositione, indicetur, quaenam ex iis, tum sensu diagnostico, tum therapeutico, se plurimum commendaret?

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Onbeantwoord.

[791] Quaeritur accurata anatomica et physiologica descriptio glandulae thyreoideae, cum adiectis iconibus, quibus fabrica illius glandulae, tum microscopio, tum universo anatomicorum more indagata, illustretur.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1837-1838, 193. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 80.

[792] Exponantur effectus ligaturae applicatae cum uni arteriae carotidi communi, tum utrique carotidi communi, morbique, in quibus operationes illae utiles censi possint. Quod ligaturam attinet, utrique arteriae carotidi communi diverso tempore applicandum, iamque prospero cum eventu in ipso homine applicatam, haec operatio novis experimentis in animalia instituendis illustretur; ut et addantur icones, quibus collateralis, quae dicitur, post eam operationem circulatio demonstratur.

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Onbeantwoord.

[793] Quaeritur [ook: Detur] descriptio pharmacognostica, pharmaceutica et pharmacodynamica Digitalis purpureae. Ordo requirit, ut propriis etiam experimentis investigentur principia maxime activa hujus plantae, singulorumque vires.

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1849-1850, 277-278. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 81.

[794] Exponantur, quae postremis annis ab eruditis facta et scripta sunt ut lienis functio definiretur. Fiat autem ita ut experimentis et observationibus propriis superstruat auctor sententiam, quam amplectatur sive anteriori alicui assentiendum putet, sive novam ipse proponat.

Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Vier inzendingen; 1 goud, 1 zilver, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1854-1855, 202-206. Bekroning: August Sasse (De Rijp, 1832-1893), med. en phil. nat. cand. Amsterdam: goud (verschenen als monografie: A. Sasse, *De milt, beschouwd in hare structuur en hare physiologische betrekking tot het ligchaam*, Amsterdam: Günst, 1855), promotie Leiden 1855 (*Dissertatio medica inauguralis de epulide osteosarcomatode*); Goëtius Stinstra (Harlingen, 1829-1859), lit. hum. en med. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1854 (*Commentatio physiologica de functione lienis*), en Abraham Frederik van Wageninge (Rotterdam, 1831-1860), med. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1856 (*Verhandeling over de milt / Dissertatio physiologica inauguralis de liene*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 82-84.

[795] Describatur modus, quo orientur et evolvantur musculi striati et ratio histologia huius telae exponatur. Qua in re mutationes pathologicae respiciantur, quatenus ad illustrandam microscopicam istius telae investigationem conferant. Qui quaestioni responsuri sint non solum consulant quae apud scriptores de hoc capite legantur, sed propriis quoque observationibus opinionem suam muniant.

Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Onbeantwoord.

[796] Quanam ratione, cum in sanatione vulnerum sive per primam sive per secun-

dam intentionem, tum in exsudatis aliis ex inflammatione ortis, fit formatione vasorum novorum, et quomodo in utroque casu vasa recens formata cum iis, quae dudum adfuerunt, coniungantur?

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Onbeantwoord.

[797] Quid innotuit de functione hepatis et eius effectus in oeconomiam organismi? Facultas in responsis ad has quaestiones requirit non solum, ut quae de istis rebus scripta sint colligantur, componantur, diiudicentur, sed etiam ut propriis investigationibus responsorum futuri auctores sententiam suam muniant.

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *VHO 1860-1861*, 9 en *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 4 (1860) 664-665. Bekroning: Friedrich Philip Kuthé (Amsterdam, 1839-1896), med. stud. Amsterdam: eervol (*Over de functie van de lever, Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 4, 1860, 583-603); promotie Utrecht 1862 (*Over den invloed van den nervus vagus op de hartsbeweging*). Zie de inleiding over de actie waardoor de naam van inzender bekend werd. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 85.

[798] Exponatur pathologica uteri affectio, quae, ex nimia huius organi actione, abnormem reddere vel impedire valet expulsionem sive foetus, sive placentae. Tradatur brevis huius mali historia literaria; imprimis autem diagnosis variarum specierum, et curandi modus; adiectis, si possit, non publice editis casibus.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Onbeantwoord.

[799] Conscribatur commentatio de pyogenesi, ita ut tum ex aliorum placitis, tum ex propriis observationibus et experimentis auctor suam de hac re opinionem deducat.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Onbeantwoord.

[800] Quaeritur expositio critica eorum, quae eruditi docuerunt de loco locisve in corpore, ubi uream formetur; responsionis auctor propiis etiam experimentis opinionem suam de hac re superstruat.

Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Eén inzending; zilver; zie iudicium: *AA 1868-1869*, 285-286. Bekroning: Christiaan Hermann August

Westhoff (Nijmegen, 1846-1913), med. cand. Utrecht: zilver, promotie Utrecht 1871 (*De operatie der senile cataract*). Voor het bewaard gebleven antwoord (met naambriefje en aanbiedingsbrief), zie bijlage 4, nr. 86.

[801] Indagationibus viri Cl. Heidenhain nuper constitit, quod attinet ad glandulas salivales et ventriculi, cellulas glandulares in ipsa secretionem mutationes pati. Iam vero iisdem methodis, quibus ille est usus, explorantur pancreas et glandulae Brunnerianae, ut ita inquiratur, num in horum quoque organorum cellulis glandularibus eiusmodi mutationes, cum secretio in iis fit, demonstrari possint.

Rudolf Peter Heinrich Heidenhain (1834-1897): Beiträge zur Lehre von der Speichelsecretion, *Studien des Physiologischen Institutes zu Breslau* 4 (1868)1-124; Johann Conrad Brunner (1653-1727). Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[802] Cum explorationibus nuper institutis magis magisque probabile factum sit, organismos inferiores ex familia bacteriorum momentum habere in multorum morborum processu, quaerit ordo ut quae de hoc argumento scripta sunt, qua maxime fieri possit, componantur et diiudicentur. Porro, quoniam experimenta multum sine dubio proderunt ad hypotheses propositas aut confirmandas aut refellendas, addendae sunt explorationes quaedam ad pathogenesis spectantes aequae ac pathologico-anatomicae, praesertim in formis morborum pyaemicis et septicis.

Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Onbeantwoord.

[803] Men verlangt een op experimenten steunend en door microscopische teekeningen opgehelderd onderzoek naar de plaatsen waar en de wijze waarop in het organisme bij uitgebreide suppuratieve processen de talloze ettercellen ontstaan.

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Onbeantwoord.

[804] Welke invloed heeft de aanwezigheid van minerale zouten op de stolling van fibrine en caseïne? Men vraagt eene uiteenzetting van de daarover gedane onderzoekingen, benevens eigene proefnemingen tot nadere toelichting van deze zaak.

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Onbeantwoord.

[805] Men verlangt eene verklaring van den invloed door de gal geoefend op de werking van sommige drastica, met name aloë en jalappe.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[806] Men verlangt eene op eigen onderzoek steunende beschouwing over de morphologische samenstelling van het zoogdier (konijn, guineesch biggetje) en de veranderingen daarin tijdens de rijping voorkomende. Nauwkeurige omschrijving van de gevolgde methoden van onderzoek en bijgaande afbeeldingen worden vereischt.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[807] Men verlangt een onderzoek naar de waarde van cinchonine als bacteriëngift en eene uiteenzetting van den invloed, dien het bij dat onderzoek verkregen resultaat op de theorie der antipyrese heeft.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[808] Men verlangt een op experimenten steunend en door mikroskopische teekeningen opgehelderd onderzoek naar de plaatsen waar en de wijze waarop in het organisme bij uitgebreide suppuratieve processen de ettercellen ontstaan.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[809] De faculteit vraagt een kritisch-experimenteel onderzoek van de theorie van Landwehr (*Zeitschrift für Physiologische Chemie*, Band IX), over de samenstelling van het mucine en de rol, die deze stof bij de resorptie van vet vervult.

Herman Adolf Landwehr: Zur Lehre von der Resorption des Fettes, *Zeitschrift für physiologische Chemie* 9 (1884-1885) 361-379. Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[810] De faculteit verlangt eene samenstelling van de literatuur over den Gonococcus van Neisser, met eene nauwkeurige beschrijving van eigene cultuur- en infectieproeven.

Albert Ludwig Sigmund Neisser (1855-1916). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *Jbk Groningen*

1886-1887, 45-46. Bekroning: Jacobus Hermannus Schuurmans Stekhoven (Harderwijk, 1864-1941), cand.-arts Utrecht: eervol (zie: J.H. Schuurmans Stekhoven, De gonococcus van Neisser, *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 32, 1888, I, 117-125), promotie Utrecht 1891 (*Saccharomyces kefyri*).

[811] Een experimenteel onderzoek naar de werking van chloroform op bacteriën en andere dergelijke lagere organismen.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[812] Bij tuberculeuse aandoeningen van het spongieuse been worden menigvuldig zoogenaamde 'wignekrosen' waargenomen, door eenige onderzoekers als gevolg van een kaasachtigen embolus in een eindarterie van het spongieuse been beschouwd. Men vraagt deze meening door nadere onderzoekingen te bevestigen of te wederleggen.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[813] De faculteit verlangt een zelfstandig onderzoek naar de wijze van ontstaan der buis van Müller bij zoogdieren, zoo mogelijk ook bij den mensch.

Johann Müller (1801-1858). Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Eén inzending; goud; zie iudicium: *Jbk Groningen 1892-1893*, 40. Bekroning: Marcus Jacobus van Erp Taalman Kip (Harderwijk, 1866-1926), stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1893 (*De ontwikkeling der Müllersche gang by zoogdieren*).

[814] De faculteit verlangt een onderzoek naar kenmerken tot onderscheiding van levende en doode tuberkelbacillen.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[815] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek naar de samenstelling en de eigenschappen van het caseïne in de melk bij den mensch en het rund. Andere diersoorten zijn niet uitgesloten.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Eén inzending; goud; zie: Iudicium 1896, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Bekroning: Henricus Johannes Ignatius Bernardus Franke (Utrecht, 1872-1944), med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1901 (*De uterus van cercocebus cynamolgos in verschillende levensperioden. Met een aanhangsel over de theorie van het onderste uterussegment bij den mensch*). Voor het

bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 87.

[816] Prof. Siegenbeek van Heukelom stelt in een verhandeling over 'Das Carcinom der Leber, mit Cirrhose' (*Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie* Bd. XVI) het ontstaan en de uitbreiding van het carcinoom op rekening van eene metamorphose der levercellen (zie noot 1). Aan het slot zegt de schrijver: 'Ob bei den epithelialen Neubildungen anderer Organe die Dinge ebenso wie hier verlaufen, kann aus meinen Untersuchungen natürlich nicht erschlossen werden, und muss sich erst durch weitere Forschung zeigen.' De faculteit noodigt tot zulk een onderzoek uit en verlangt mededeeling der hierbij verkregen uitkomsten, door praeparaten toegelicht. [noot 1: Men zie o.a. ook: *Vorlesungen über allgemeine und experimentelle Pathologie* van Stricker (Wien 1883, pag. 454).]

Daniël Eliza Siegenbeek van Heukelom (1850-1900): *Das Adeno-carcinom der Leber mit Cirrhose, Ziegler's Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie* 16 (1895) 341; Salomon Stricker (1834-1898): [zie prijsvraag] (Wenen: Braumüller, 1883). Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1896, in: *Arch. RUG* (3), inv. nr. 416.

[817] De faculteit verlangt een onderzoek naar de vraag, op welke wijze en door welke invloeden de loslating der placenta onder normale omstandigheden bij de vrouw tot stand komt.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[818] Het is bekend, dat door opening der buikholte of door het inblazen van lucht in de buikholte, tuberculeuse peritonitis kan genezen. De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek ter verklaring van dit verschijnsel.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie: *Jbk Groningen 1898-1899*, 40-42. Bekroning: De schrijver van 'Het daghet in het Oosten' bleef, 'niettegenstaande herhaalde oproepingen', onbekend.

[819] De faculteit verlangt een experimenteel en kritisch onderzoek naar de betrouwbaarheid en de klinische waarde van de colorimetrische indicanbepaling volgens

Bouma, o.a. op grond van een groot aantal bepalingen bij gezonden en zieken.

Jacobus Bouma: Over de bepaling van het gehalte der urine aan indican, *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 44 (1900) I, 209-216. Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[820] De faculteit verlangt een, op eigen praeparaten steunend, onderzoek naar den bouw der mucosa uteri bij eenige verschillende zoogdieren en bij den mensch, zoo mogelijk zoowel in zwangeren als in niet zwangeren toestand.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Twee inzendingen; 1 goud en 1 afgekeurd; zie *Judicium*: *Jbk Groningen 1901-1902*, 31-33. Bekroning: Jan Marius Moll (Meerenberg/Bloemendaal, 1879-1924), med. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1909 (*Die puerperale Involution des Uterus vom Maulwurf - Talpa europaea L.*).

[821] Het is bekend, dat het koolzuurgehalte van het bloed invloed heeft op het volumen der nier-epithelia (vgl. *Feestbundel* voor Prof. Talma). De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de vraag, in hoeverre het koolzuurgehalte zich ook op de hoeveelheid en de osmotische concentratie der afgescheiden urine doet gelden en wenscht de beteekenis der uitkomsten uiteengezet te zien, zoowel voor de physiologie der nierfunctie als voor de urine bij veneuse stuwung.

Feestbundel Dr. Sape Talma bij gelegenheid van zijn 25-jarig hoogleeraarschap, den 6 Oct. 1901, aangeboden en toegewijd door dankbare leerlingen (Haarlem: Bohn, 1901). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; goud; zie: *Judicium* 1905, in: *Arch. RUG* (3), inv. nr. 416. Bekroning: Johannes Hekman jr (Zuidbroek, 1878-1958), med. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1912 (*De invloed van de reactie van het bloed op de nierfunctie*).

[822] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek, ook door agglutinatieproeven, naar het al of niet bestaan van verwantschap tusschen de diphterie voorkomende baccillen van Loeffler en streptococ-een.

Friedrich Loeffler (1852-1915). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[823] De faculteit verlangt een onderzoek

naar de ontwikkeling van banen in het cerebrale zenuwstelsel bij zoogdieren of vogels.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[824] De meening is uitgesproken (vergel. C. Röse, *Deutsche Monatschr. f. Zahnheilkunde*, XXIII. Jahrg., 1905, Heft 12), dat tandcaries pleegt gepaard te gaan met een gering gehalte van het speeksel aan calcium en alkali. De faculteit vraagt daarover een critisch-experimenteel onderzoek, zoowel bij personen die aan caries lijden, als bij hen, die daartoe voorbeschikt zijn door ziekte of door erfelijkheid. Wordt bedoeld samengaan inderdaad waargenomen, dan vraagt de faculteit tevens naar het oorzakelijk verband.

Carl Röse (1864-1947): Zahnverderbniss und Speichelbeschaffenheit, *Deutsche Monatschrift für Zahnheilkunde* 23 (1905) 705-746. Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Eén inzending; goud (2 inzenders); zie: Judicium 1908, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 363, bijlage. Bekroning: Johannes Offringa (Wezep, 1883-1950), med. stud. Groningen: goud, promotie Groningen 1911 (*Over de beteekenis van het calcium voor het organisme. Een kritisch-experimenteële studie*), en Hindrik van der Molen (Sneek, 1882-1964), tandarts en med. stud. Groningen: goud, promotie niet bekend. Omdat de inzending van een antwoord met twee auteurs niet reglementair was, werd de prijs niet uitgereikt. De beide auteurs publiceerden hun verhandeling als tijdschriftartikel: H. van der Molen en J. Offringa, Über Speichelbeschaffenheit und Zahnverderbniss, *Biochemische Zeitschrift. Beiträge zur chemischen Physiologie und Pathologie*, 15, 1909, Heft 3/4).

[825] De faculteit verlangt een onderzoek naar het elastisch weefsel in de mamma, in verband met de toename daarvan, welke bij pathologische toestanden van het orgaan, zooals bij carcinoom, wordt waargenomen. De faculteit zou het op prijs stellen, indien het onderzoek kon bijdragen tot de kennis van de wording van elastische vezels. Men zie o.a.: Scheel, *Zieglers Beiträge*, Bd. 39, 1906. Savini, *Virchows Archiv*, Bd. 198, Hft. 3.

Olaf Scheel (1875-1942): Ueber Neubildung des elastischen Gewebes in Karzinomen, besonders der Mamma, *Zieglers Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie* 39 (1906) 187-198; E. Savini en Thérèse Savini-Castano: Ueber das elas-

tische Gewebe der Mamilla im normalen und pathologischen Zustande, *Virchows Archiv für pathologische Anatomie* 198 (1909) 459-472. Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[826] De faculteit vraagt een kritisch en experimenteel onderzoek over de anaërobie van bacteriën, in verband met de methode van kweeking van anaërobe bacteriën volgens Tarozzi.

Giulio Tarozzi (1868-1936). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[827] De faculteit verlangt een zelfstandig onderzoek door middel van zilververbindingen naar de ontwikkeling van banen in het centraal zenuwstelsel van vogels en zoogdieren.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Groningen 1913-1914*, 225-227. Bekroning: Siegfried Thomas Bok (Knollendam, 1892-1964), cand. arts Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1922 (*Over de ontogenese van het ruggemergsreflexapparaat met de centrale verhoudingen van de nervus sympathicus*).

[828] De faculteit verlangt een onderzoek omtrent de beteekenis der Röntgen-diagnostiek bij ziekten der borstorganen (met uitsluiting van hart en vaten), vooral met het oog op beginnende longtuberculose.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1913-1914*, 227-229.

[829] De faculteit verlangt een proefondervindelijk onderzoek naar het lot van overgeplant levend en dood been. Zij stelt er prijs op, dat de resultaten worden getoetst aan die, welke tot dusver werden verkregen. Overlegging van preparaten is gewenscht. Opmerking: Misschien kan het door Golanitzky (Ueber Transplantationsversuche an farbstoffgespeicherten Tieren, *Centralblatt für allgemeine Pathologie und pathologische Anatomie*, 24. Band, 1913, pag. 809) toegepaste hulpmiddel dienst doen.

J. Golanitzky: [zie prijsvraag] 24 (1913) 809-811. Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[830] De faculteit vraagt een proefondervindelijk onderzoek omtrent de wijzigingen, die kunnen optreden in den intra-oculaire druk door de aanwezigheid en het inbren-

gen van verschillende stoffen in het lichaam. Opmerking: Er wordt verwezen naar de mededeelingen van Hertel in *V[on] Graefe's Archiv für Ophthalmologie*, Bd. 88, S. 197 en Bd. 90, S. 309.

Ernst Hertel (1870-1943): Abhängigkeit des Augendrucks von Blutbeschaffenheit, [Albrecht von] *Graefe's Archiv für Ophthalmologie* 88 (1914) 197-229 en *ibidem*, 90 (1915) 309-321. Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[831] De faculteit verlangt een onderzoek naar de gevolgen van besmetting van het konijn (of van andere proefdieren) met virus syphiliticum. Bijvoeging van preparaten wordt gewenst.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[832] De faculteit verlangt een op eigen proeven gegrondvest oordeel over Eppinger's opvattingen omtrent het ontstaan van oedeem. Zie: *Zur Pathologie und Therapie des menschlichen Ödems*, Berlijn, Julius Springer, 1917.

Hans Eppinger [jr] (1879-1946): *Zur Pathologie und Therapie des menschlichen Ödems. Zugleich ein Beitrag zur Lehre von der Schilddrüsenfunktion. Eine klinisch-experimentelle Studie* (Berlijn: J. Springer, 1917). Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Groningen 1919-1920*, 51-52. Bekroning: Simon van Creveld (Amsterdam, 1894-1971), arts [studie Amsterdam], assistent Physiologisch Laboratorium: goud, promotie Groningen 1922 (*Een experimenteel-kritisch onderzoek over de oedeemtheorie van Eppinger*).

[833] In verband met de onderzoekingen van Cramer, Drew en Mottram (cf. *Lancet* Dec. 10, 1921) vraagt de faculteit een ten deele op eigen onderzoekingen berustende verhandeling over de betekenis van het grooter of kleiner gehalte van het bloed aan lymphocyten.

William Cramer (1878-?), Aubrey Howard Drew (1882-1929) en James Cecil Mottram (1880-?): On the function of the lymphocyte and of lymphoid tissue in nutrition, with special reference to the vitamin problem, *The Lancet* 198 (1921) 1202-1208. Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-1923*, 59-62. Bekroning: Sim Ki Ay (Poerboling, 1897-?), med. drs. Amsterdam:

eervol, promotie Leiden 1927 (*Activeering van vetten en lipoiden door ultra-violette stralen in verband met de rachitis*); de tweede inzender, 'schrijfster' genoemd, kon niet worden gerekend tot de studerenden in de zin der wet.

[834] De faculteit vraagt een historisch, kritisch en experimenteel onderzoek over de psychologie van dementia praecox.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-1923*, 62-65. Bekroning: eervolle vermelding niet uitgereikt: de schrijver kon niet worden gerekend tot de studerenden in de zin der wet. Vgl. de promotie van Dirk Wiersma (Groningen, 1899-1981) te Groningen 1923 (*Over de psychologie van dementia praecox. Een histories, krieties en experimenteel onderzoek*).

[835] De faculteit verlangt een proefondervindelijk onderzoek over de werking van Röntgen- of radiumstralen op den experimenteelen teer-kanker, vooral met het oog op de nieuwere – en veelal tegenstrijdige – opvattingen, die men over stralenwerking in het algemeen heeft.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1925-1926*, 41-47. Bekroning: Leendert de Kromme (Amsterdam, 1902-?), med. stud. Amsterdam: goud, promotie niet bekend, en Gijsbert Stoel (Amsterdam, 1905-1996), med. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1931 (*De weefselcultuur in vitro als hulpmiddel in de bacteriologie*).

[836] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar het eventueel voorkomen en de functioneele betekenis van dubbele innervatie van verschillende scelets-pieren, zooals McKeen Cattell en Percy G. Stiles deze bij den *Musc[ulus] gastrocnemius* van den kikvorsch meenden te vinden, mede in verband met het onderzoek van Samojloff en Beritoff over dit zelfde vraagstuk (zie *American Journal of Physiology*, Bd. 69, pag. 645 en *Pflügers Archiv*, Bd. 204, pag. 691 en *Pflügers Archiv*, Bd. 205, pag. 455).

James McKeen Cattell (1860-1944) en Percy Goldthwait Stiles (1875-1936): The place of fatigue in striated muscle; evidence for failure of excitation apart from contraction, *American journal of physiology* 69 (1924) 645-653; Alexander Filipovich Samojloff

(1867-1930): Zur Frage der doppelten Innervation des Froschgastrocnemicus, *Pflüger's Archiv für die Gesamte Physiologie des Menschen und der Thiere* 204 (1924) 691-707; Ivane Beritoff [Beritashvili] (1884-1974): Physiologischer Beweis der plurisegmentellen Innervation der quergestreiften Muskelfasern, *Pflüger's Archiv für die Gesamte Physiologie des Menschen und der Thiere* 205 (1924) 455-457. Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1925-1926*, 47-48. Bekroning: Pieter Merkus Lambertus Schleurholtz Boerma (Batavia, 1903-1967), med. cand. Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[837] De faculteit verlangt een onderzoek naar het aandeel van de ganglielijst van het embryonale neuraalkanaal aan de vorming van het mesoderm. [Toelichting:] Veit (*Anatom. Hefte* 56, 1918) acht het waarschijnlijk, dat cellen van de ganglielijst bij het menselijk embryo tot mesenchymcellen worden. Onderzoekingen van Landacre (*Journ. comp. neurol.* 33, 1921) en Stone (*Journ. exper. zool.* 35, 1922 en 44, 1926) bevestigen dit voor de kopganglielijst van amphibiën. Bovendien hebben waarnemingen van W. Vogt (*Ergänzungsheft Anatom. Anzeiger*, 61, 1926) aangetoond, dat het caudale deel van de neuraalplaat bij amphibiën mesoderm voor de staart levert. Er wordt nu verlangd een onderzoek bij een of meer dieren en (of) bij den mensch, eenerzijds ter controle der genoemde onderzoekingen, anderzijds ter bestudeering van de nog niet onderzochte deelen van de ganglielijst.

Otto Veit (1884-1972): Kopfganglienleisten bei einem menschlichen Embryo von 8 Somitenpaaren, *Anatomische Hefte* 56 (1918) 307-317; Francis Leroy Landacre (1867-?): The fate of the neural crest in the head of the urodeles, *Journal of comparative neurology and psychology* 21 (1921) 1-35; L.S. Stone, Experiments on the development of the cranial ganglia and the lateral line sense organs in *Amblystoma punctatum*, *Journal of experimental zoology* 35 (1922) 421-495 en idem, Further experiments on the extirpation and transplantation of mesectoderm in *Amblystoma punctatum*, *Journal of experimental zoology* 44 (1926) 95-137; Walther Vogt (1888-1941), in: *Anatomischer Anzeiger. Centralblatt für die gesamte wissenschaftliche Anatomie, Ergänzungsheft* 61 (1926). Uitgeschreven in 1928; antwoor-

den vóór 1-5-1929. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Groningen 1928-1929*, 51-52. Bekroning: Christiaan Pieter Raven (Amsterdam, 1906-?), biol. drs. en hoofd-assistent embryologie Groningen: goud, proefschrift Amsterdam 1931 (*Zur Entwicklung der Ganglienleiste. Die Kinetmatik der Ganglienleisten-entwicklung bei den Urodelen. Die Kinetmatik der Ganglienleisten-entwicklung bei den Urodelen*).

[838] De faculteit verlangt een onderzoek naar de vraag, waarom een voorafgaande onderbinding van een ader de vorming van een thrombus belet. Men moet hierbij de vraag onder oogen zien: of de onderbinding van een perifeer gelegen ader een gelijkwaardige, beschuttende werking uitoefent. (Men raadplege hiertoe de proeven van London, Budde en Kürten [*Pflüger's Archiv*, Bnd. 201, blz. 360 en *Centralblatt für Chirurgie*, No. 49, 1924]).

Efim Senaenovich London (1870-1939) [en Nina Kotschneff]: Zur Kenntnis des intermediären Stoffwechsels, *Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere* 201 (1923) 360 en 362, en *ibidem*, 210 (1924) 482; Werner Budde (1886-1960) en H. Kürten: Ueber Thrombenbildung nach Gefäßoperationen und ihre Verhütung, *Zentralblatt für Chirurgie* 51 (1924) 2684. Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[839] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de onmiddellijke en later optredende gevolgen van een partieele doorsnijding van den halssympathicus. In het bijzonder zal ook moeten worden gedacht aan de gevoeligheid van een of meer door den sympathicus geinnerveerde elementen voor sympathisch of parasymphatisch werkzame stoffen en aan de functie van de periphere zenuwnetten (Langley, *Journal of Physiology* XXXI (1904) blz. 244-259; *Handbuch der norm. und path. physiologie*, Band IX (1929) blz. 796 e.v.).

John Newport Langley (1852-1925): On the question of commissural fibres between nerve-cells having the same function and situated in the same sympathetic ganglion, and on the function of postganglionic nerve plexuses, *Journal of physiology* 31 (1904) 244-259; Albrecht Theodor Julius Bethe (1872-1954) en Gustav von Bergmann (1878-1955) (red.): *Handbuch der normalen und pathologischen Physiologie* (Berlin: Springer, 1925-1932). Uitgeschreven in

1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[840] De faculteit vraagt een experimenteel en microscopisch-anatomisch onderzoek naar de werking van de operatie van Gonin bij loslating van het netvlies van het oog (vgl. Amsler, *Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde* LXXXVI (1931) blz. 1).

Marc Amsler (1891-1968): Ueber die Gonin'sche Operation, *Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde* 86 (1931) 1-23; Jules Gonin (1870-1935). Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1931-1932*, 53-55. Bekroning: Erik Lopes Cardozo (Kopenhagen, 1910-1995) [zie ook: 1736], med. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1937 (*On the distribution of the filamenta radicularia of the dorsal and ventral spinal roots on the dermatome and the myotome*).

[841] De faculteit verlangt herhaling en uitbreiding van en kritische beschouwingen over, de betekenis van het onderzoek van Chambers en zijn medewerkers over de functie van nierbuisjes, getoetst aan het gedrag dezer buisjes tegenover kleurstoffen in de weefselcultuur. (Zie het artikel van R. Chambers en R.T. Kempton in *The Journal of Cellular and Comparative Physiology* 3, 1933, p. 131).

Robert Chambers (1881-1957) en Rudolph Theodore Kempton (1902-?): Indications of function of the chick mesonephros in tissue culture with phenol red, *The journal of cellular and comparative physiology* 3 (1933) 131-166. Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1934-1935*, 58-59. Bekroning: naambriefje met alleen de achternaam in: Arch. RUG (3), inv. nr. 435-II: Broekman te Amsterdam, mogelijk P.M. Broekman (Voorburg, 1910-1973).

[842] De faculteit verlangt een studie over de betrekking tusschen maagulcus en maagcarcinoom, waarbij een overzicht van de literatuur na 1900 wordt gegeven en, zoo mogelijk, klinisch en anatomisch bestudeerde gevallen verwerkt worden.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[843] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar den aard en de betekenis van de S- en R-vormen bij kolonies van den tuberkelbacil. Dit onderzoek worde in ver-

band gebracht met het voorkomen van S- en R-vormen bij bacteriekolonies in het algemeen en worde vergezeld (aan de hand van de bestaande literatuur) van een overzichtelijke en kritische uiteenzetting van den inhoud en de waarde van het grondbegrip S- en R-vorm. De volgende publicaties kunnen als wegwijzers dienst doen: D. Barglowski: 'Untersuchungen über den Polymorphismus der Tuberkelbazillen', *Beiträge z. Klin. d. tuberkulose*, 1936. R. Laporte: 'Étude microbiologique du bacille tuberculeux du type bovin', *Ann. de l'Inst. Pasteur*, 1936, T. 57).

D. Barglowski: [zie prijsvraag], *Beiträge zur Klinik der Tuberkulose* 88 (1936) 139-155; R. Laporte: [zie prijsvraag], *Annales de l'Institut Pasteur* 57 (1936) 400-442. Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[844] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek over de wijziging van de pupilreactie op verschillende prikkels (licht, pijn, geluid) onder invloed van situaties, die met deze prikkels herhaaldelijk worden verbonden. (Zie o.a. Clarence V. Hudgins: 'Conditioning and the voluntary control of the pupillary light reflex', *The Journal of General Psychology*, 1933, 8, 3-51).

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1937-1938*, 61-62.

[845] De faculteit vraagt een proefondervindelijk – voornamelijk pathologisch-anatomisch – onderzoek over den invloed op de lever van werkzame stoffen, uit *Senecio*-planten geïsoleerd. Men kan zich oriënteren bij: H.H. Vink, *Cirrhosis hepatis bij de huisdieren*. Academisch proefschrift, Utrecht, 1933 [en] J. van der Meer, *Bijdrage tot de kennis van Senecio vulgaris*. Academisch proefschrift. Groningen, 1937.

Hendrik Harm Vink (1905-?); Jorrit van der Meer. Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[846] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek over wezen en betekenis der verschijnselen, die bij dieren optreden na de inspuiting van in olieachtige stoffen gesuspendeerde, levende of doode tuberkelbacillen, resp. daaraan verwante micro-

organismen. Literatuur o.a.: N. Rist, Les lésions métastatiques produites par les bacilles tuberculeux morts enrobés dans les paraffines, *Annales de l'Institut Pasteur*, 61, p. 121, 1938. A. Saenz et G. Canetti, Lésions et troubles morbides singuliers engendrés par les bacilles tuberculeux morts enrobés dans l'huile de vaseline. *Presse médicale*, No. 42, p. 849, 1939. R. Laporte, Fixation in vivo des bacilles tuberculeux ou paratuberculeux, morts ou vivants, au niveau des foyers contenant de l'huile de paraffine. *Comptes rendus de la Société de Biologie*, 130, p. 1170, 1939. Th. Voiculescu, Action pathogène du Bacille de Timothée incorporé à du beurre. *Comptes rendus de la Société de Biologie*, 130, p. 1448, 1939.

Abelardo Saenz (1897-1975) en Georges Canetti (1911-1971): [zie prijsvraag], *Presse médicale* [47] (1939) [sic] 849-853; R. Laporte: [zie prijsvraag], *Comptes rendus de la Société de Biologie* 130 (1939) 1170-1173; Th. Voiculescu: [zie prijsvraag], *ibidem* 130 (1939) 1448-1451. Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[847] De faculteit der geneeskunde vraagt een vergelijkend onderzoek naar de levensduur en de haemolyse in vivo en in vitro van erythrocyten van volwassenen en van pasgeborenen in het milieu van pasgeborenenplasma. Indien een verschil in levensduur (en afbraaksnelheid) gevonden wordt, vraagt de faculteit tevens een onderzoek naar die factor of factoren, welke voor dat verschil aansprakelijk gesteld kan (kunnn) worden. [Toelichting:] Door P.L. Mollison is in *The Lancet* van 3 April 1948 mededeling gedaan van de resultaten van een door hem verricht onderzoek naar de levensduur van bij neonati getransfundeerde erythrocyten van volwassenen en van neonati. Hij vond daarbij, dat de laatste een kortere levensduur hadden dan de eerste, waarvan vrijwel regelmatig 1% per dag afgebroken werden. Van de neonatale erythrocyten daarentegen werd in de eerste 10 dagen 20% afgebroken; daarna in 70-80 dagen de rest. Mollison besluit hieruit tot een meer heterogene samenstelling van het rode bloed bij pasge-

borenen dan bij volwassenen. Voor een goed inzicht in het mechanisme van de betrekkelijke intensieve bloedafbraak bij normale pasgeborenen kan het van belang zijn, de juistheid zowel van Mollison's waarneming als van de door hem gegeven verklaring nader te onderzoeken.

Patrick Loudon Mollison (1914-?): Physiological jaundice of the newborn. Some new measurements of the factors concerned, *The Lancet* 251 (1948) 513-515. Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[848] De faculteit verlangt een onderzoek naar de bruikbaarheid van bedekking van glas- en kunststofoppervlakken met een waterafstotende laag, ten behoeve van de tijdelijke verhinderend der bloedstolling. Het zal op prijs worden gesteld indien de methodiek der doelmatigste bedekking nauwkeurig wordt aangegeven.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1951*, 89-90. Bekroning; de naam van de inzender bleef onbekend. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[849] De faculteit verlangt een onderzoek naar de bouw en, zo mogelijk de functie van de Area postrema in de medulla oblongata bij de mens of bij een hoog ontwikkeld zoogdier. Tevens dient een vergelijkend anatomisch onderzoek te worden ingesteld, terwijl in ieder geval, althans bij één zoogdier, de ontogenetische ontwikkeling zo volledig mogelijk dient te worden beschreven. Het zal op prijs worden gesteld wanneer niet slechts op grond van de structuur, maar ook op grond van het experiment, conclusies getrokken zouden kunnen worden over de functie van deze area. Oriënterende literatuur: Cammermeyer, J.: Is the human area postrema a neurovegetative nucleus? *Acta Anatomica* 2, 1947, pp. 294-320. Cammermeyer, J.: Deposition of iron in paraventricular areas of the human brain in haemachromatosis. *J. Neuropath. and Exp. Neurol.* 6, 1947, pp. 111-127. Cammermeyer, J.: Histochemistry of the area postrema. *J. Comp. Neurol.* King, L.S.: Cell morphology of the area postrema. *J. Comp. Neurol.* 66, 1937, pp. 1-21. Wislocki, G.B.: Bloodvessels,

diencephalon and area postrema of opossum. *Anat. Rec.*, 78, 1940. Wislocki, G.B. and Putnam, T.J.: Note on the anatomy of the area postrema. *Anat. Rec.*, 19, 1920. Wislocki, G.B. and Putnam, T.J.: Further observations on the anatomy and physiology of the area postrema. *Anat. Rec.*, 27, 1924.

Jan Cammermeyer (1911-1996), behalve de volledige titels in de prijsvraag: Histochemistry of the mammalian area postrema, *Journal of comparative neurology* 90 (1949) 121-149; Lester Snow King (1908-); George Bernays Wislocki (1892-1956): Peculiarities of cerebral blood vessels of opossum; diencephalon, area postrema and retina, *Anatomical record* 78 (1940) 119-137; George Bernays Wislocki (1892-1956) en Tracy Jackson Putnam (1894-?): Note on the anatomy of the area postrema, *ibidem* 19 (1920) 281-287; idem: Further observations on the anatomy and physiology of the area postrema, *ibidem* 27 (1924) 151-156. Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[850] De faculteit verlangt een kritisch en experimenteel onderzoek naar de betekenis der uropepsine-meting voor de kennis der bijnierschors-activiteit (lit.: H.M. Spiro, R.W. Reifenshtein, S.J. Gray, *J. Lab. a. clin. Med.* 35, 899, 1950, en latere opgaven).

Howard Marget Spiro (1924-), R.W. Reifenshtein en S.J. Gray: The effect of adrenocorticotrophic hormone upon uropepsin excretion, *Journal of laboratory and clinical medicine* 35 (1950) 899-910. Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[851] De faculteit verlangt een onderzoek naar voedingsgewoonten in de drie Noordelijke provinciën in verband met in dit gebied voorkomende deficiëntie-ziekten.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[852] De faculteit verlangt een onderzoek naar de frequentie van een aantal erfelijke aandoeningen in Nederland, waarbij gelet dient te worden op verschillen in frequentie tussen bepaalde delen van ons land. In het bijzonder wordt hierbij gedacht aan de galactosurie, de oligophrenia phenylpyruvica, de ziekte van Wilson, de verschillende vormen van haemophilie, de erfelijke vorm van haemolytische icterus en de pernicieuze anaemie.

Samuel Alexander Kinnier Wilson (1878-1937). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[853] De faculteit verlangt een onderzoek naar de aard van de veranderingen in de capillairwand permeabiliteit, veroorzaakt door 5-hydroxytryptamine. Literatuur: Rowley, D.A. en Benditt, E.P., *J. exp. Med.* 103 (1956) 399-412. Shaw, E. en Woolley, D.W., *Proc. Soc. exp. Biol. and Med. [sic!: Med.]* 93 (1956) 217-220.

Donald Adams Rowley en Earl Philip Benditt (1916-1996): 5-Hydroxytryptamine and histamine as mediators of the vascular injury produced by agents which damage mast cells in rats, *Journal of experimental medicine* 103 (1956) 399-412; Elliott Shaw en Dilworth Wayne Woolley (1914-): Benzyldimethylbufotenin, a powerful antimetabolite of serotonin, *Proceedings of the Society for experimental Biology and Medicine* 93 (1956) 217-220. Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[854] De faculteit verlangt een onderzoek naar de verschillen tussen contagieuze en conditionele infecties en eventueel naar de omstandigheden waaronder ze optreden en de mate en aard van de afweer die tegen beide bestaat.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

[855] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van melanine pigmentering voor de bescherming tegen ioniserende bestraling.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

Groningen: wis- en natuurkunde

[856] Quaeritur, ratione mathematica atque physica describere machinam admodum simplicem, ex uno tantummodo tubo erecto compositam, quae, adiuvante vi centrifuga, in motu suo aquam evehat eiiciatque; praeterea velocitatem eiectionis, quam dicunt, definire, pro ratione velocitatis eius, quae in gyris absolvendis locum habet, sive viribus hominum, vel animalium, vel ponderum productae; usumque, qui ad vitam communem adiuvandam possit esse accommodatus.

Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Onbeantwoord.

[857] Quae sunt emolumenta praecipua, quae ex calore latente, seu ligato aeris et aquae ad oeconomiam animale[m] redundant?

Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1815-1816, 19. Bekroning: Jacob Lodewijk Conrad Schroeder van der Kolk [zie 772], med. stud. Groningen: goud (Responsum ad quaestionem ..., AAG 1815-1816, 109-136).

[858] Cum, licet naturae corpora vario modo inter se differant, ex huc usque cognitis observationibus tamen constare videatur, ita comparatam esse rerum naturam, ut lento quasi passu ab una specie ad alteram progrediatur, atque sic continuam quasi catenam efficiat, ex variis quidem annulis, intime tamen iunctis, compositam, haec catena in mammalium classe demonstranda quaeritur.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-8-1817. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAG 1816-1817, 22-23. Bekroning: Heinrich Kuhl (Hannover, 1797-1821), math. et phys. stud. Groningen: goud (Responsum ad quaestionem ..., AAG 1816-1817, 85-126), promotie niet bekend, en Johan Coenraad van Hasselt (Doesburg, 1797-1823), med. stud. Groningen: eervol (Responsum ad quaestionem ..., AAG 1816-1817, 127-166), promotie Groningen 1820 (*Dissertatio medico-anatomica inauguralis exhibens observationes de metamorphosi quarundam partium ranae temporariae*). Beiden waren uitzonderlijk begaafde studenten die jong zijn overleden, zie o.a. Th. van Swinderen, *Bijdragen tot eene schets van het leven, het karakter en de verdiensten van H. Kuhl* (Groningen: Oomkens, 1822); T.R. Roberts en M.J.P. van Oyen, *The freshwater fishes of Java, as observed by Kuhl and Van Hasselt in 1820-23* (Leiden: Nationaal Natuurhistorisch Museum, 1993).

[859] Qualis fuit veterum cognitio de agrorum incensione ad fertilitatem adiuvandam? Quomodo pro soli diversa natura haec incensio in Anglia, Gallia, et speciatim in patria nostra, instituitur? Qua ratione hic effectus ex legibus physicis et chemicis colligendus? Et quae inde sequelae pro re agraria sunt ducendae?

Uitgeschreven in 1816, herhaald in 1817 [861]; antwoorden vóór 1-8-1817. Onbeantwoord.

[860] Quemadmodum phaenomena, quae ratione motus orbitarumque, quas planetae

describunt, legibus physicis sunt consentanea, quaerimus totam hanc rationem, vel systema planetarum, ut vocant, ita explicare, ut omissis calculis matheseos sublimioris, hae definiendi leges ab omnibus, vel levio[re] astronomiae cognitione imbutis, facile cognosci atque intelligi possint.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1817-1818, xii.

[861] Herhaling 1816 [859]: Qualis fuit veterum cognitio de agrorum incensione ad fertilitatem adiuvandam? Quomodo pro soli diversa natura et vegetabilium conditione haec incensio in Anglia, Gallia, et speciatim in patria nostra instituitur? Qua ratione hic effectus ex legibus physicis et chemicis colligendus? Et quae inde sequelae pro re agraria sunt ducendae?

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1817-1818, xii.

[862] Quaeritur identidem accedere (approximationem dicunt [vocant]) ad radicem aequationis quotquot dimensionum.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-8-1819. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1818-1819, xi. Bekroning: de naam van de inzender bleef onbekend.

[863] Cum arborum trunci et rami e cortice, libro, alburno, ligno et medulla confient, quaeritur harum partium structura, earum relatio reciproca, quod ad vitam et vitae functiones, et succi motus in una alterave attinet, describenda, ita ut phaenomena vegetationis, accretionis, fructus ferendi, et subsidia nobilitandi per insertionem, copulationem et emplastrationem seu oculationem et vero etiam actio amputationis et ex Buffonii experimento corticis incisionis ad fructus ferendos, et quae plura in pomi cultura se offerunt, ex iis explicentur.

Georges-Louis Leclerc, Comte de Buffon (1707-1788). Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-8-1819. Onbeantwoord.

[864] (Ex disciplinis physicis). Quaeritur: ex omnibus machinis, quae ad aquas evehendas sunt idoneae, eam seligere, quae in universum in patria nostra suas vires maximas edat, analytica atque exemplis confirmata ratione probatas.

Uitgeschreven in 1819, herhaald in 1823 [873]; antwoorden vóór 1-8-1820. Onbeantwoord.

[865] (E chemia applicata). Quaeritur: quae sint cespitum nostrorum bituminosorum, (turfarum) principia; quam mutationem illa sub combustionem patiantur; quae sit cinerum et fuliginis usus in artibus et agricultura?

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-8-1820. Vier inzendingen; 1 goud, 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1819-1820, xv-xvi. Bekroning: Cornelis Adriaan Bergsma [zie 309], math. et phil. nat. cand. en med. stud. Franeker: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1819-1820, 1-52); Rembertus Westerhoff (Warffum, 1801-1874) [zie ook 866 en 871], math. et phys. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1825 (*Dissertatio botanica medica de quarundam plantarum in Provincia Groningana indigenarum usu oeconomico et medico*), en Henricus Frederik August Sasse (Lemgo Lippe, 1800-1871), math. et phys. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1825 (*Dissertatio physiologica inauguralis de fallacia visus*) en Groningen 1828 (*Dissertatio philosophica inauguralis exhibens observationes quasdam de plantarum officinalium collectione et praeparatione*).

[866] Detur accurata descriptio botanica viginti aut plurium plantarum, in solo Groningano sponte et simul copiose provenientium, adiecta brevi earum historia, in qua elaboranda, loci, in quo nascuntur, temporis anni, quo florent, et usus, in primis oeconomici, ratio habeatur.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie judicium: AAG 1820-1821, xiii-xiv. Bekroning: Rembertus Westerhoff [zie 865], med. stud. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1820-1821, 1-125); Adolph de Koning (Purmerend, 1797-?), med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1822 (*Dissertatio medico-practica inauguralis, de dyspepsia, et speciatim de ipsius primario symptomate, de acido primarum viarum*); Sicco [Sipko] Jan Galama (Harlingen, 1800-1858), med. cand. te Groningen: eervol, promotie Groningen 1822 (*Dissertatio botanico medica inauguralis, de plantarum quarundam nostratium usu oeconomico et medico*). In 1825 gaf het Genootschap ter bevordering der natuurlijke historie te Groningen een vervolg op de verhandelingen (zie ook de dissertatie van Westerhoff) van deze prijsvraag uit: G.A. Stratingh, R.

Westerhoff en J. Bosman Tresling [zie 874], *Initia florum Groninganae, of proeve van eene naamlijst der planten, welke in de provincie Groningen gevonden worden* (Groningen: J. Oomkens, 1825).

[867] Quaenam est ad antheras pollinis formatio eiusque evolutio? E quibusnam constat principii? Quibus viis et modis pollen transfertur ad pistillorum stigmata? Quanam exserit actionem in germen foecundandum, an vitalem seu dynamicam, aut materialem et per quae tunc organa?

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1820-1821, xiv-xv. Bekroning: Adam Godtfried Schultz (Dokkum, 1801-1826), med. cand. Groningen: goud (Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1820-1821, 1-57), promotie Groningen 1825 (*Specimen medico-obstetricium inaugurale de partu praematurato arte procurando*), en Gerard Coenraad Bernard Suringar [zie 197], med. stud. Leiden: eervol.

[868] Quandoquidem inter physicos et hydrographos diu est agitata quaestio, qui situs sit maxime accommodatus in rota, ad aquas evehendas idonea, ut omni tempore loco atque conditione suos effectus edat? Requiritur, ut descriptione mathematica atque physica haec quaestio e medio tollatur, atque exponatur, num adiuvente vi centrifuga sola, in machina simplici, aqua evehi possit?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-8-1822. Onbeantwoord.

[869] Quaeritur catalogus avium, in provincia Groningana indigenarum, addita accurata illarum descriptione, differentia generica et specifica, vivendi ratione et moribus, allatis unius alteriusque scriptoris imaginibus et adiuncta iconum Nozemannorum critica.

Cornelis Nozeman (1721-1786) [en Martinus Houttuyn (1720-1798), Christiaan Sepp (ca 1720-1775) en Jan Christiaan Sepp (1739-1811)]: *Nederlandsche vogelen volgens hunne huishouding, aert en eigenschappen beschreeven; alle naer 't leeven geheel opnieuw en naeukeurig getekend, in 't koper gebracht, en natuurlijk gekoleurd door, en onder opzicht van, Christiaan Sepp en zoon* [Deel 1: 1770; deel 2: 1789; deel 3: 1797 en deel 4: 1809. Het aanhangsel verscheen in 1829, ná de prijsvraag] (Amsterdam: J.Chr. Sepp, 1770-1809/1829). Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-8-1822. Eén inzending; goud;

zie iudicium: AAG 1821-1822, xiii. Bekroning: Jacobus Braak (Groningen, 1800?-1880), theol. stud. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1821-1822, 1-209; ook als monografie: J. Braak, *Catalogus avium, in Provincia Groningana indigenarum, addita accurata illarum descriptione, differentia generica et specifica, vivendi ratione et moribus, allatis unius alteriusque scriptoris imaginibus et adiuncta iconum Nozemanniorum critica* (Groningen 1821), promotie niet bekend.

[870] (Quaestio mathematica). Quaeritur, invenire angulos inter plana linea recta sibi contigua, et corporum regularium superficiem constituenda, interceptos, atque ex hoc problemate, ratione geometrica et analytica ea consecraria colligere, quae ad soliditatem variorum corporum inveniendam conducant.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1822-1823, xi. Bekroning: Gideon Jan Verdam [zie 311], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1822-1823, 1-79 met 2 platen).

[871] (Quaestio de oeconomia rurali). Cum plurimi inter agricultores seminum aliorum fundorum permutationem probent, quaeritur; an haec permutatio revera sit utilis et necessaria et quibusnam tunc nitatur naturae legibus?

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAG 1822-1823, xi-xii. Bekroning: Rembertus Westerhoff [zie 865], med. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1822-1823, 1-234), en Gosuinus Acker Stratingh (Adorp, 1804-1876) [zie ook 874], med. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1828 (*Dissertatio medica inauguralis de cinchonino, chinino eorumque salibus, inprimis sulphate chinini, pharmaceutica ac therapeutica ratione consideratis*).

[872] Quaeritur commentatio de rectificatiōe curvarum.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824. Onbeantwoord.

[873] Herhaling 1819 [864]: Quaeritur: ex omnibus machinis, quae ad aquas evehendas sunt idoneae, eam seligere, quae in universum in patria nostra, maximas edat vires analytica atque exemplis confirmata ratione probatas.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824.

Onbeantwoord.

[874] (E physica). An experimenta Daltoni, quae ad aquae evaporationem spectant, nullam admittere possint combinationem chemicam aquam inter et aerem; si illa combinatio locum non habeat, qua ratione atmosphaerae siccitas et humiditas et in universum meteora aquosa ex Daltoni theoria possint explicari.

John Dalton (1766-1844) Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1824-1825, xv-xvi. Hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Gosuinus Acker Stratingh [zie 871], math. et phil. nat. en med. cand. Groningen: goud (Disputatio de aquae vapore in atmosphaera contento, ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-146), en Jan Bosman Tresling (Groningen, 1803-1881), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1828 (*Specimen medicum inaugurale, de nonnullis vegetabilium principiis alcaloideis aut substantiis antefebrilibus, inprimis cum alcaloideis corticis Peruviani comparatis*).

[875] (E astronomia). Dato plano cuiuscunque positionis et puncto extra planum, determinetur per formulam generalem locus umbrae purae huius puncti, proiectae per disci solis centrum in hoc planum, pro quavis diei hora et solis declinatione, neglectis refractionis et parallaxeos effectibus.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1824-1825, xvi-xvii; Hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Jan Jacob de Gelder (Den Haag, 1802-1890) [zie ook 986], phil. et lit. hum. cand. en math. et phil. nat. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-114 met 1 plaat), promotie Leiden 1827 (*Specimen academicum inaugurale exhibens Theonis Smyrnaei arithmeticom, Bullialdi versione, lectionis diversitate et annotatione auctam*).

[876] Desideratur accurata descriptio phaenomenorum, quae observantur, si corpus liquidum transeat in statum solidum. Addatur ex phaenomenis derivata theoria.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Onbeantwoord.

[877] Exponantur ea, quae docuit observatio et ratiocinium mathematicum de corpore et atmosphaera solari.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Onbeantwoord.

[878] (E chemia) Describatur ossium animalium, tam recentiorum, quam aeri, humiditati aliisque iniuriis diu expositorum, ut et horum ossium in carbonem, ita dictum, animale conversorum, nec non ad cineres redactorum succincta historia, praeparatio, indoles atque varius usus chemicus, technicus et oeconomicus.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1826-1827, xxi. Hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652.

[879] Quid hactenus ex plantarum physiologia de forma, directione, structura et functione radicum innouerit, et quaenam sint phaenomena, in oeconomia rurali observata, quae ex hac cognitione utiliter explicari possint?

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1826-1827, xxi-xxiii; hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Willem Hendrik de Vriese (Oosterhout, 1806-1862), med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1826-1827, 1-93), promotie Leiden 1830 (*Specimen academicum medicum quo praecipuae exponuntur methodi, quibus utitur therapeutice naturalis, ad sanandos corporis humani morbos chronicos*), en Gerard Backer (Alkmaar, 1808-1858) [zie ook 1290], med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1829 (*Dissertatio botanico-medica inauguralis, de radicum plantarum physiologia, earumque virtutibus medicis, plantarum physiologia illustrandis*).

[880] Descriptio coralliorum fossilium in Belgio repertorum.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1827-1828, xx-xxi. Bekroning: Charles François Antoine Morren (Gent, 1807-1858), math. et phys. cand.: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1827-1828, 1-76 met 7 platen), promotie Brussel 1829 (*Specimen academicum exhibens tentamen biozoogeniae generalis*).

[881] Quid ex annalibus agriculturae in patria nostra (de jaarlijksche staten van de Landbouw) aliisque fontibus innouerit de effectu diversae coeli tempestatis in varias fruges, quas in arvis (bouwlanden) colere solemus? Quantum fieri possit, simul atten-

datur ad diversum solum, cui innascuntur, et variam in variis locis colendi rationem.

Vgl. Jan Kops (1765-1849): *Beredeneerd algemeen register op de staten van landbouw in het Koninkrijk der Nederlanden, over de jaren 1814 tot 1828 ingesloten. Met een voorberigt wegens de geschiedenis en het aanbelang dezer staten* (Utrecht: Van Paddenburg en comp., 1832). Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Onbeantwoord.

[882] Expositio succincta praecipuarum methodorum, quae ad circuli quadraturam ducunt.

Uitgeschreven in 1828, herhaald in 1829 [885]; antwoorden vóór 1-8-1829. Onbeantwoord.

[883] Expositio phaenomenorum elasticitatis in solidis, liquidis, et fluidis gazosis conspicuorum; addantur leges secundum quas phaenomena obtinent, atque theoria phaenomenis explicandis idonea.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-8-1829. Onbeantwoord.

[884] Quaeritur brevis eudiometriae historia qua describuntur et comparantur praecipui apparatus et modi examinandi aeris atmosphaerici titulum oxigenicum.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-8-1830. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1829-1830, xxii. Bekroning: Herman Hendrik Hageman jr [zie 785], med. stud. Amsterdam: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1829-1830, 1-67 met 4 platen).

[885] Herhaling 1828 [882]: Detur expositio succincta praecipuarum methodorum, quae ad circuli quadraturam ducunt.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-8-1830. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAG 1829-1830, xxi-xxii. Bekroning: Pieter Otto Coenraad Vorrsselman de Heer (Valburg, 1809-1841) [zie ook 887 en 1502], lit. hum. cand. en phil. nat. stud. Utrecht: goud, kon niet naar Groningen komen voor examen i.v.m. Belgische opstand (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1829-1830, 1-81 met 2 platen), promotie Utrecht 1833 (*Specimen inaugurale de fractionibus continuis*), en Jan Houwink (Meppel, 1808-1845), phil. nat. en med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1832 (*Dissertatio medico-practica inauguralis de morbis cordis sympathicis*).

[886] (Quaestio botanica). Describatur germinatio plantarum, praemissa brevi disputatione de partibus sive organis, quibus

constat fructus, deque harum partium functione.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-8-1831. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1830-1831, xxi. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Friedrich Anton Wilhelm Miquel [zie 358], math. et phil. nat. cand. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1830-1831, 1-71 met 2 platen).

[887] (Quaestio zoologica). Quae de amphibiorum distributione in telluris superficiei cognita sunt, proponantur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 1-8-1831. Eén inzending; goud; zie judicium: AAG 1830-1831, xxi. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Pieter Otto Coenraad Vorrsselman de Heer [zie 885], lit. hum. cand. en math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1829-1830, 1-12).

[888] (Quaestio oeconomica). Quaenam producta agriculturae patriae in re technica usu veniunt? Quamnam, quamque optimam, praeparationem haec ab agricolis subeunt, antequam in ipsis officinis (fabrieken) ulterius elaborantur?

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-8-1832. Onbeantwoord.

[889] (Quaestio mathematica). Desideratur commentatio de coni scaleni proprietatibus, valore superficiei et sectionibus planis.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-8-1832. Vier inzendingen; 3 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: AAG 1831-1832, xx-xxii. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Gabriël Ludwig Houël (Utrecht, 1811-1864), math. et phys. stud. Utrecht: eervol (Responsio ad quaestionem ..., AAG 1831-1832, 1-49 met 1 plaat), promotie Utrecht 1839 (*Disquisitio inauguralis de deviatione meridionali corporum libere cadentium a magnis altitudinibus*), en Salomon Abraham Bleekrode [zie 351], math. et phys. cand. en med. stud. Groningen: eervol. De derde inzender heeft zich niet bekend gemaakt. Volgens het judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652 werd Bleekrode aanbevolen voor een gouden medaille.

[890] (Quaestio physica). Quaeritur commentatio de aquae congelatione et phaenomenis hunc transitum e statu liquido in solidum comitantibus.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-8-1833. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium:

AAG 1832-1833, xxiii-xxiv. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652.

[891] (Quaestio chemica). Concinne et, quantum fieri possit, tabellarum sub forma, detur reagentium, inprimis eorum, quae in re oeconomica aut pharmaceutica in usu sunt, expositio, quoad eorum praeparationem applicandi methodum, effectus et theoriam.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 1-8-1833. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AAG 1832-1833, xxiv-xxv. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652.

[892] Tradantur et diiudicentur diversae methodi, quae ad determinationem paralaxis solaris ducere possunt.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-8-1834. Onbeantwoord.

[893] Indicetur utilitas quam, inprimis accurate distinguendo atque optimo tempore et loco colligendo stirpes indigenas res medica ex plantarum patriarum investigatione capit.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-8-1834. Onbeantwoord.

[894] Quaeritur expositio locorum, situs et naturae stratorum alluvies nostras (Belgii septemtrionalis) marinas constituentium.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Onbeantwoord.

[895] Specierum ac varietatum Cerealium, quae in patria nostra coluntur, historia naturalis indagetur et cultura accurate describatur.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Onbeantwoord.

[896] (Quaestio physica). Exponentur et diiudicentur methodi, quibus adhuc usi sunt physici, ad determinandam luminis intensionem.

Uitgeschreven in 1835, herhaald in 1836 [898]; antwoorden vóór 1-8-1836. Onbeantwoord.

[897] (Quaestio chemica). Quaeritur, quibus rationibus et ex quibus materiis pro vario scopo praeparetur, colligatur et in usum chemicum et oeconomicum convertatur gaz oxygenium, diiudicatis et comparatis harum variarum rationum et productorum commodo et praestantia.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-8-1836. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium:

um: AAG 1835-1836, xxi-xxii. Hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Johannes Nicolaas Ramaer Pzn ('s-Hertogenbosch, 1817-1887), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Groningen: goud (Commentatio de gaz oxigenii praeparandi et collegendi rationibus deque eiusdem usu chymico et oeconomico ..., AAG 1835-1836, 1-196 met 5 platen), promotie Groningen 1839 (*De aethiopica generis humani varietate*).

[898] Herhaling 1835 [896]: Exponentur et diiudicentur methodi, quibus adhuc uti sunt physici, ad determinandam luminis intensiorem.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Onbeantwoord.

[899] Quaeritur concinna et, quantum fieri possit, critica expositio eorum, quae nota sunt de mutatione, quam aer atmosphaericus plantarum vegetatione subit, tum quod chemicam compositionem, tum quod reliquam atmosphaerae conditionem attinet.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1836-1837, xxi-xxii.

[900] Exponatur theoria illarum quantitatum quae imaginariae vulgo dicuntur, earumque usus in sublimioribus potissimum matheseos partibus indicetur.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Onbeantwoord.

[901] Quaeritur enumeratio observationum factarum in cultura arborum frugiferarum ac sylvestrium (ooft- en woudboomen), quae ex cognitis principiis physiologiae vegetabilium aliquatenus illustrantur, atque harum observationum ex iisdem principiis, quantum fieri possit, explicatio.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Onbeantwoord.

[902] Quandoquidem observationes astronomicae instrumentorum ope facilius et accuratius nostra aetate fieri possunt quam antea, quaeritur, quibus dotibus univere instrumenta astronomica recentiora praesent iis quibus uti sunt astronomi ante hos quinquaginta annos, et quomodo paullatim illam praestantiam adsecuta sint.

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Onbeantwoord.

[903] Quaeritur expositio discriminis geolo-

gici inter alluvies fluviales et marinas, et determinatio limitum harum formationum in nostra patria.

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1840-1849, 506. Bekroning: Levie Ali Cohen (Meppel, 1817-1889) [zie ook 1413], med. dr. 'et in hac academia chirurgiae adhuc et artis obstetriciae studiosi': goud, promotie Groningen 1840 (*Specimen medicum inaugurale sistens zoologiae pharmaceuticae brevem conspectum*).

[904] (Botanica). Quid hodie notum est de diversarum plantarum parasitarum (exceptis parasitis spuriis) vivendi seseque multiplicandi ratione et de vi, quam in alias plantas exercent?

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Eén inzending; eervol; zie iudicium: VHO 1846, 12 en AKL 1846, II, 273-274. Bekroning: Jan Jacob Frederik Hendrik Theodoor Merkus Doornik (Batavia, 1825-1906), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1848 (*Specimen chirurgico-ophthalmologico-medicum inaugurale continens tres casus clinicos, observatos ... cum annexa epicrisi*); zie voor zijn botanische expertise: J.G.H. Rombouts en J.J.F.H.Th. Merkus Doornik, *Flora Amstelaedamensis. Plantarum quae prope et circa Amstelaedam sponte nascuntur enumeratio et descriptio* (Utrecht: C. van der Post en Amsterdam: C.G. van der Post, 1852).

[905] (Mathematica). Quid mathematici recentiores contulerunt ad emendandam interpolandi methodum?

Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1849-1850, 278-279 en AKL 1846, II, 273-274. Bekroning: Daniël Jan Steyn Parvé (Gorinchem, 1825-1883), math. et phil. nat. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1847 (*Dissertatio mathematica inauguralis de curvis funiculariis*).

[906] Quaeritur Corvi cornicis (bonte kraai) monographia zoologica et zootomica. Indicentur etiam commoda et incommoda, quae hoc animal afferat, omniaque, quantum fieri possit, ipsius scriptoris observationibus illustrentur.

Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 15-4-1849. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1849-1850, 286-287. Hs. iudicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Nicolaas Meursinge (Leeuw-

arden, 1825-1884), med. cand. Groningen: goud (uitgegeven als monografie: N. Meursinge, *Verhandeling over de Bonte Kraai (Corvus Cornix) uit het oogpunt van natuurlijke historie en ontleedkunde. Zijnde een antwoord op eene door de Faculteit der wis- en natuurkundige wetenschappen te Groningen uitgeschreven prijsvraag; met den gouden eereprijs bekroond*, Groningen: Oomkens, 1851; gedrukt voor rekening van het Fonds der hoogleeraren te Groningen), promotie Groningen 1850 (*Dissertatio medica inauguralis de morbis valvularum cordis*).

[907] Exponatur et elaboretur theoria linearum trochoidalium sive cycloidalium.

Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Onbeantwoord.

[908] Quaeritur disquisitio botanica, physica et chemica de amylo, eaque ipsius scriptoris observationibus aucta, ex qua amyli origo, structura et variae species cognoscantur.

Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: AA 1854-1855, 206. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 88.

[909] Referantur ea, quae nostrae aetatis physici observaverunt de conductione caloris in crystallis, atque indicetur, quid ea conculerint ad perficiendam theoriam caloris.

Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Onbeantwoord.

[910] Conscribatur conspectus plenus et perspicuus eorum, quae chemia docuit de corporibus pinguibus, latiore vocabuli significatione, ita ut scriptorum opiniones de eorum compositione diiudicentur.

Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1856-1857, 186. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Aäron Drielsma (Leeuwarden, 1823-1867), math. et phys. cand. en med. stud. Groningen: goud, promotie Groningen 1859 (*Onderzoek over den zetel van het smaakzintuig*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 89.

[911] Conscribatur brevis conspectus sed plenus de iis, quae nostro tempore innotuerunt circa parthenogenesis insectorum, ita ut addantur auctoris ipsius observationes et investigationes. Illustrentur autem haec omnia praeparatis commentatione addendis vel minimum iconibus observata accurate referentibus.

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: VHO 1860-1861, 9 en Arch. RUG (1), inv. nr. 315, bijlage 43. Bekroning: het antwoord was te laat ingezonden. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 90.

[912] Disquisitio analytica de insignibus quibusdam curvis, sphaericis, a geometricis adhuc non satis aut plene aut accurate indagatis, vel plane neglectis. Praemittatur curvarum sphaearicarum theoria generalis.

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Eén inzending; eervol; zie judicium: VHO 1860-1861, 9 en Arch. RUG (1), inv. nr. 315, bijlage 43. Bekroning: de naam van de inzender bleef, ondanks herhaalde oproepen, onbekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 91.

[913] Quid in diversis plantarum Phanerogamicarum organis notum est de rudimentis partium, quae in aliis vegetabilibus bene evolutae conspiciuntur? Auctor tum critice colligat ea, quae alii scriptores hac de re habent, tum inprimis accurate describat, quid ipse hac de re in viva planta viderit.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Onbeantwoord.

[914] Quaeritur accurata descriptio phaenomenorum quae observantur, quum aqua transit in glaciem et glacies in aquam. Haec phaenomena quantum fieri possit explicentur et comparentur cum iis quae conspiciuntur in aliis corporibus a statu fluido in solidum et a solido in fluidum transeuntibus.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Onbeantwoord.

[915] (E chemia). Exhibeatur conspectus methodorum, quibus organicorum corporum synthesis efficitur, instituta comparatione earum, quae synthesi anorganicorum adhibentur.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AA 1865-1866, 217-218. Hs. judicium in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Bekroning: Herman Hartogh Heys van Zouteveen (Delft, 1841-1891), wis- en natuurk. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1866 (*De methoden tot synthesis der organische lichamen, benevens eene vergelijking daarvan met methoden tot synthesis van anorganische lichamen*), en Allard Hendrik van Ankum (Groningen, 1843?-?), wis- en

natuurk. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1868 (*Scheikundig onderzoek omtrent de aetherische olie en de vergiftige stof van den wortel van Cicuta virosa*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 92 en 93.

[916] (E zoologia). Describantur vespae Nederlandicae in societate viventes (vespae sociales auct., les vespiciens de Saussure), ita ut species accurate definiantur et loci, qui singulis in patria nostra habitaculo sint. Tum enarretur singularum specierum vitae ratio, nidorum structura, metamorphosis. Delineationibus, speciminibus, praeparatis additis descriptio illustretur.

Henri Louis Frederic de Saussure (1829-1905). Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1865-1866, 218-219. Bekroning: Hendrik Jan van Ankum (Groningen, 1845-1940), wis- en natuurk. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1870 (*Inlandsche sociale wespen*).

[917] Quaeritur disquisitio analytica curvarum: $r^n = a^n \cos n\alpha$.

Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Twee inzendingen; beide zilver; zie judicium: AA 1868-1869, 286-287. Bekroning: Joachim Willem Muurling (Groningen, 1846-1912), wis- en natuurk. cand. Leiden: zilver, promotie Groningen 1870 (*De krommen $r^n = a^n \cos n\alpha$*), en Floris de Boer (Assendelft, 1846-1908), wis- en natuurk. cand. Groningen: zilver, promotie Leiden 1871 (*De analytische kenmerken der byzondere punten van kromme lijnen en oppervlakken, Deel I: Byzondere punten van vlakke kromme lynen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 94.

[918] Quid notum est de actione caloris in plantarum radices? Responsum magis placebit, si auctor praecipua quaedam experimenta accurate repetierit aut nova hac de re instituerit.

Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1868-1869, 287-288. Bekroning: Hugo de Vries (Haarlem, 1848-1935), wis- en natuurk. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1870 (*De invloed van den temperatuur op de levensverschijnselen der planten*); naam-briefje in Arch. RUG (3), inv. nr. 652. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 95.

[919] Men verlangt een kritisch overzicht van de methoden ter bepaling der warmte-

hoeveelheden, welke bij scheikundige verbindingen en ontbindingen vrij worden, en van de uitkomsten door verschillende onderzoekers verkregen.

Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Twee inzendingen; 1 zilver, 1 afgekeurd; zie judicium: AA 1871-1872, 180-182. Bekroning: Heike Kamerlingh Onnes (Groningen, 1853-1926) [zie ook 1434], math. et phil. nat. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1879 (*Nieuwe bewijzen voor de aswenteling der aarde*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 96 en 97.

[920] Voor weinige maanden heeft de Heer F. Holkema, kweekeling der hoogeschool, in zijn werk: *De plantengroei der Nederlandsche Noordzee-eilanden (Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog en Rottum)* eene belangrijke bijdrage geleverd tot de kennis der flora van ons land. De faculteit verlangt, dat, in aansluiting aan dat werk, en in den geest er van, een begin worde gemaakt met de opzettelijke behandeling der Fauna van genoemde eilanden. Daartoe zullen de reeds voorhanden bouwstoffen moeten worden verzameld, geordend en kritisch onderzocht, en zal verder op den langs dezen weg verkregen grondslag met eigen waarnemingen – zooveel tijd en omstandigheden toelaten – moeten worden voortgebouwd.

Franciscus Holkema (1841-1870): [zie prijsvraag]. *Eene bydrage tot de flora van Nederland* (Amsterdam 1870). Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Eén inzending; zilver; zie judicium: AA 1871-1872, 182. Bekroning: Jan Ritzema Bos (Groningen, 1850-1928), math. et phil. nat. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1874 (*Bydrage tot de kennis van de crustacea hedriophthalmata van Nederland en zyne kusten*).

[921] Men vraagt een kritisch overzicht van de onderzoekingen over parasitische algen, vergezeld van eigen waarnemingen en toegelicht door de noodige teekeningen en praeparaten.

Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Onbeantwoord.

[922] Hoe kan de tweede wet van het arbeidsvermogen (wet van Carnot) in de verschillende gedeelten der natuurkunde worden toegepast, en welke waarde is te hechten aan de bedenkingen van Edlund en anderen

tegen de geldigheid van deze wet?

Nicolas Léonard Sadi Carnot (1837-1894); Erik Edlund (1819-1888). Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Onbeantwoord.

[923] Men vraagt een critisch overzicht en eene door nieuwe voorbeelden toegelichte uiteenzetting van de methoden, die gediend hebben en dienen ter bepaling van geodetische lijnen.

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Onbeantwoord.

[924] Men verlangt een critisch overzicht van de onderzoekingen over de verschijnselen, die zich in het dierlijk ei bij het rijp worden en gedurende de bevruchting voordoen, gegrond op eigen waarnemingen, toegelicht door teekeningen.

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Onbeantwoord.

[925] Het is onzeker in hoeverre de op verschillende wijze verkregen verbindingen, welke onder de benaming 'leucine' doorgaan, identisch zijn, dan wel isomeer. Men verlangt een beredeneerd overzicht van hetgeen hierover geschreven is en aanvulling door eigen onderzoek.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[926] Wat is bekend omtrent de voorwaarden, waarvan de vorming van enkelvoudige kristallen of van bepaalde combinaties afhankelijk is? Men verlangt hierover nieuwe experimenteele onderzoekingen. Het is wenschelijk hieruit eene verklaring af te leiden van de bijzondere ontwikkeling der kristallen van een of andere delfstof op verschillende vindplaatsen.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[927] Men verlangt onderzoekingen over de toxicologische werking der pyridine bases, meer bepaaldelijk van de hoogere homologe Collidine en Parvoline.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[928] De faculteit verlangt een overzicht en critiek (noot: Bij deze critiek raadplege men een opstel van den Heer Glauser, *Astronom. Nachr.*, dl. 99, p. 279) van de onderzoekingen van Prof. M. Hoek en anderen omtrent het

bestaan van kometensystemen en eene uitbreiding dier onderzoekingen over alle kometen, van welke tot op heden (Mei 1883) voldoende nauwkeurige elementen zijn bekend gemaakt. Verder is na te gaan, welke van de meer bekende meteorostroomen met eenige waarschijnlijkheid als leden der gevonden systemen zijn te beschouwen.

Vgl. 408! J. Glauser (Bern): Über Cometen-Radianten, *Astronomische Nachrichten* 99 (1881) 279-282; Martinus Hoek (1834-1874): Considerations on sunspots, *Monthly notices of the Royal Astronomical Society* 27 (1867) 208-211. Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[929] De faculteit verlangt nieuwe onderzoekingen omtrent de beteekenis van suiker voor de verklaring der rust-perioden bij de plant. Men vergelijke: Dr. Hermann Müller-Thurgau, Beitrag zur Erklärung der Ruheperioden der Pflanzen (*Landw. Jahrb.* 1885). Hermann Müller [Thurgau] (1850-1927): [zie prijsvraag], *Landwirtschaftliches Jahrbuch* (1885). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[930] Naar aanleiding van Steiner's bekende verhandeling over algebraïsche krommen met een middelpunt, verlangt de faculteit eenige algemeene beschouwingen omtrent oppervlakken met een middelpunt en de toepassing van deze op oppervlakken van den derden graad.

Jakob Steiner (1796-1863): *Einige geometrische Betrachtungen* (Leipzig 1826). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[931] De faculteit verlangt eene bijdrage tot de kennis der inlandsche Rotatoriën. Door praeparaten en afbeeldingen toe te lichten.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[932] Bij de poederfiguren van Kundt vormt het poeder tusschen de knooppunten geribde ophooping. Verschillende natuurkundigen o.a. Kundt, Bourget, Dvorak, Neesen, hebben getracht het ontstaan dezer ribben te verklaren. De faculteit verlangt een critisch verslag dezer onderzoekingen en een nieuw onderzoek dat tot eene volledige verklaring van het verschijnsel leidt.

August Adolph Eduard Eberhard Kundt (1839-1894); Justin Bourget (1822-1887); Vincenz Dvorák

(1848-?): *Über einige neue Staubfiguren* (Wenen 1874); Friedrich Neesen (1849-1923). Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[933] De faculteit verlangt eene op eigen onderzoek gebaseerde nauwkeurige beschrijving van de fossiele ostracoden, voorkomende in silurische gesteenten, die uit Nederlandsch blokkeem zijn verzameld, benevens een critisch overzicht van hetgeen er bekend is omtrent de vertegenwoordiging der ostracoden in de verschillende afdeelingen van het Siluur van Noord-Europa, zowel wat hun voorkomen in vaste rots als in 'Diluvialgeschiebe' betreft.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[934] De faculteit verlangt een onderzoek van de oppervlakken, waarvan de som der hoofdkromtestralen in alle punten dezelfde waarde heeft. De eigenschappen der zoogenaamde minimaal-oppervlakken, waarbij die som overal gelijk aan nul is, behoeven slechts vermeld te worden, voor zoover er bij de andere der genoemde oppervlakken analoge eigenschappen vallen op te merken.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[935] De faculteit verlangt een nauwkeurig chemisch onderzoek van de bestanddeelen eener nog niet of slechts onvolledig onderzochte vergiftige plant, alsmede een onderzoek van de toxische werking dier bestanddeelen.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[936] De faculteit wenscht de mikrochemische methode toegepast te zien op de analyse van eenige samengestelde stoffen, die nog niet langs dezen weg zijn onderzocht, als b.v. minerale wateren, glassoorten en glazuursels van aardewerk.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[937] De faculteit verlangt een onderzoek naar de veranderingen, die de celinhoud en vooral het levend protoplasma ondergaat in één of meer der gevallen, waarin plantencellen afsterven, terwijl die cellen daarna nog een belangrijk bestanddeel van de weefsels uit blijven maken, zooals bij vele elementen

van het xyleem, bij de groote, met water gevulde cellen der sphagna, enz. Het onderzoek zij opgehelderd door teekeningen, zoo mogelijk ook door preparaten en geschiede met inachtneming van hetgeen in de literatuur omtrent dit onderwerp te vinden is.

Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[938] Uit de onderzoekingen van Newcomb schijnt te blijken (*The precessional constant*. Astron. papers for the use of the Americ. ephem. and naut. alman. vol. 8, Part 1), dat de eigenbewegingen in declinatie in Auwers' Catalogus der sterren door Bradley waargenomen, eene systematische verbetering behoeven, waarvan het bedrag omstreeks bij de declinatie $+45^\circ$ plotseling verandert. Geheel andere beschouwingen (*Zittingsverslag der Kon. Akad. van Wetensch.* 29 Mei 1897) maken eveneens de noodzakelijkheid eener zoodanige systematische verbetering, die bij de pool een geheel ander bedrag heeft dan bij den equator, waarschijnlijk. Naar aanleiding van deze onderzoekingen verlangt de faculteit eene bepaling van de coördinaten van het apex der zonsbeweging, gegrond op de eigenbewegingen van Auwers' Bradley, waarbij onder de te bepalen grootheden worden opgenomen: a. eene verbetering der praecessie-constante; b. eene constante verbetering der eigenbewegingen in declinatie voor de sterren bezuiden de parallel van $+48^\circ$; c. eene dergelijke constante verbetering voor de sterren benoorden die parallel.

Simon Newcomb (1835-1909): *The elements of the four inner planets and the fundamental constants of astronomy* (Washington: Government print off, 1895) *Astronomical papers prepared for the use of the American Ephemeris and Nautical Almanac*, vol. 8, part 1; [Georg Friedrich Julius] Arthur von Auwers (1838-1915): *Bearbeitung der Bradley'schen Beobachtungen an den alten Meridianinstrumenten der Greenwich Sternwarte* (Leipzig z.j.); Jacobus Cornelius Kapteyn (1851-1922): *Verdeeling der kosmische snelheden, Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Verslagen van de gewone vergaderingen der wis- en natuurkundige afdeling* 6 (1898) 51-60. Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[939] Eene uiteenzetting van hetgeen bekend is omtrent de embryonale ontwikke-

ling van het darmkanaal der insecten en eigen onderzoek hieromtrent bij in dit opzicht niet of weinig onderzochte insecten uit verschillende orden. Het antwoord moet worden opgehelderd door praeparaten en teekeningen.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[940] De faculteit verlangt een zooveel mogelijk volledig onderzoek der omwentelingsoppervlakken van den derden graad.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *judicium: Jbk Groningen 1901-1902*, 29-31. Bekroning: Marie Johan van Uven (Gouda, 1878-1936), phil. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1908 (*Conforme afbeelding door stralencongruenties*), en Johannes Adrianus Vreeswijk jr (Gouda, 1876?-?), phil. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1905 (*Involuties op rationale krommen*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 98 en 99.

[941] De faculteit verlangt een op eigen proefnemingen gegrond onderzoek omtrent de door Blondlot gevondene zoogenaamde n-stralen, waarbij o.a. gelet dient te worden op de subjectieve indrukken op welke Lummer onlangs de aandacht vestigde.

René-Prospere Blondlot (1849-1930); Otto Richard Lummer (1860-1925). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[942] De faculteit verlangt een onderzoek naar de oorzaken van het soms meer of minder verwijderd morphotrope, soms isomorphotrope gedrag van radicalen derzelfde reeks (bijv. der alkylen), en wel op grond van zoo veel mogelijk alle op dat gebied bekende gegevens, alsmede van een nieuw experimenteel kristallografisch onderzoek van eene doelmatig te kiezen reeks van lichamen.

Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[943] De faculteit vraagt een mathematische theorie van het klok- en hamerspel. De spelregels zijn o.a. te vinden in *Nieuw Archief voor Wiskunde*, XIX, blz. 107.

H. Ekama: Het schimmel- of klok- en hamerspel, *Nieuw archief voor wiskunde* 19 (1892) 107-112. Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie: *Judicium* 1908, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 363, bijlage. Bekro-

ning: Frits Zernike (Amsterdam, 1888-1966), wis- en natuurk. stud. Amsterdam: goud (gepubliceerd in: *Nieuw archief voor wiskunde*, 2e reeks 9, 1911, 239-260), promotie Amsterdam 1915 (*L'opalescence critique, théorie et experiments*), en Hendrik Meindert Plas (Nieuwolda, 1884-?), wis- en natuurk. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1911 (*De functionaalvergelijking van Fredholm, opgelost met behulp van cosinusreeksen*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 100 en 101.

[944] De faculteit verlangt een onderzoek naar de verspreiding en localisatie van chitine, voornamelijk in het dierenrijk, alsmede naar hare eigenschappen en de quantiteit, waarin die stof in de natuur optreedt. Men vergelijkte: C. van Wisselingh, *Mikro-chemische Untersuchungen über die Zellwände der Fungi*, in *Pringsheim's Jahrb. f. wiss. botanik*, Bd. 31, 1898, blz. 619. Aan de beschrijving der onderzoekingen moeten teekeningen zijn toegevoegd.

Cornelis van Wisselingh (1859-1925). Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Eén inzending; goud; zie: *Judicium* 1908, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 363, bijlage. Bekroning: Dirk Hendrik Wester (Hoogezand, 1885-?), apotheker, assistent Pharmaceutisch Laboratorium Groningen: goud, promotie Bern 1909 (*Studien über das Chitin*).

[945] Als de wereldruimte volkomen doorschijnend is, zullen nevelvlekken van gelijke oppervlakshelderheid, maar van zeer verschillenden afstand zich aan den waarnemer als gelijk van oppervlakshelderheid moeten voordoen. Is het heelal niet volkomen doorschijnend, zoo zal deze gelijkheid niet langer bestaan. Het is daarom zeer mogelijk, dat zorgvuldige waarneming van oppervlakshelderheid van nevelvlekken eene bijdrage kan leveren tot de oplossing van de vraag, of de wereldruimte in merkbare mate doorschijnend is of niet, ten minste als men uitgaat van de veronderstellingen: a. dat de kleinere nevelvlekken in den regel verder verwijderd zijn dan de grootere; b. dat de gemiddelde ware oppervlakshelderheid voor de twee groepen dezelfde is. De faculteit verlangt om die reden de bepaling, langs visueelen of photographischen weg, der gemiddelde oppervlakshelderheid van een zoo groot mogelijk aantal kleine en groote

nevelvlekken, verspreid over een aanzienlijk deel van den hemel. Voor elke nevelvlek zijn althans de benaderde (micrometrisch bepaalde) afmetingen aan te geven.

Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[946] Het is wenschelijk om meerdere gegevens, dan tot dusverre bijeengebracht zijn, te verkrijgen in zake het verband tusschen de fysische eigenschappen en den graad van onderkoeling of oververzadiging bij enkelvoudige smelten, resp. bij binaire oververzadigde oplossingen. De faculteit verlangt derhalve een nauwkeurig experimenteel onderzoek omvattende de studie van een aantal fysische eigenschappen der bedoelde vloeistoffen, zooals: inwendige wrijving, lichtbreking, elektrisch geleidingsvermogen enz., over een zoo wijd mogelijk temperatuurgebied; en wel in verband met de samenstelling of den graad van onderkoeling der bestudeerde vloeistoffen. Eventueel kan zich daarbij eene vergelijking aansluiten van enkele dier eigenschappen met diegene, welke aan de vaste fasen toekomen, die bij de beschouwde temperaturen de méér-stabiele toestanden vertegenwoordigen.

Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[947] De faculteit verlangt een op literatuurstudie en eigen onderzoek berustende beantwoording van de vraag, in hoeverre degeneratieverschijnselen, zooals die bij microben veelvuldig voorkomen (Beijerink, *Mutation bei Mikroben, Folia microbiologica* I, 1912), ook bij hogere planten worden aangetroffen, en in welke vormen zij zich zoowel uit- als inwendig doen kennen. Dit alles met inachtneming der ondervindingen omtrent deze verschijnselen in land-, tuin- en boschbouw opgedaan.

Martinus Willem Beijerink (1851-1931): [zie prijsvraag], *Folia microbiologica* 1 (1912) 4-100. Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[948] De faculteit verlangt een theoretisch onderzoek naar het geleidingsvermogen voor warmte en electriciteit in zuivere metalen en legeringen, zoowel bij zeer lage als bij hogere temperatuur. Zij verlangt daar-

bij een critische beschouwing voor de bestaande theorieën en een vergelijking der verkregen resultaten met de experimenteele gegevens.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[949] De faculteit vraagt, om bij groepen van twee of meer naverwante diervormen, die in lichaamsomvang sterk uiteenloopen, een onderzoek in te stellen naar de absolute en relatieve grootte van gelijksoortige cellen, d.w.z. de bestanddeelen van homologe organen, zoo mogelijk in verschillende stadiën hunner ontwikkeling. Hierbij worde in de eerste plaats gelet op zoodanige organen of lichaamsdeelen, welke uit een beperkt aantal cellen, dat door telling kan worden vastgesteld, volgens eene vaste rangschikking zijn opgebouwd. Aan de hand der literatuur dient in het licht gesteld te worden, tot welke algemeene theoretische gevolgtrekkingen de gevonden verhoudingen aanleiding geven.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[950] Als men den 'afstand' van twee schroeven evenredig stelt aan de logarithme der dubbelverhouding, welke deze twee schroeven in het beide bevattende lineaire stelsel der tweede orde met de twee in dat stelsel voorkomende rotaties bepalen, kan men in lineaire stelsels van eene orde, hooger dan twee, de verzamelingen onderzoeken van schroeven, welke tot eene gegevene schroef denzelfden constanten afstand hebben. Gevraagd wordt, dit onderzoek te verrichten, daarbij in de eerste plaats lettende op de verzamelingen der schroef-assen en de verdeling van den spoed over die assen. (Men vergelijke: R.S. Ball, *A Treatise on the Theory of Screws*, Cambridge 1900).

Robert Stawell Ball (1840-1913). Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[951] De faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen van geslachtsdimorfisme bij fossiele Ostracoden.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[952] In de *Annalen der Physik*, deel 55, 1918, p. 1-80, 103-150, vestigde C. Benedicks de aandacht op stroomen, die bij het elkander

aanraken van draden van hetzelfde metaal van verschillende temperatuur ontstaan. De faculteit vraagt door een zooveel mogelijk quantitatief onderzoek bij eenige metalen de oorzaak van deze stroomen in de gevallen, waar geen oxydatie of groote structuurveranderingen optreden, op te sporen, en in het bijzonder na te gaan of de bij de aanraking ontstane elastische vervorming een rol speelt.

Carl Axel Fredrik Benedicks (1875-1924): A fundamental effect for thermoelectricity and metallic heat conduction, *Annalen der Physik* 55 (1918) 1-80, en Thermoelectricity and the metallic conduction of the fundamental effect, *ibidem* 103-150. Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[953] De faculteit verlangt een onderzoek naar functies $f(z)$ van de complexe veranderlijke $z = x + yi$, die in een gebied G de volgende eigenschappen hebben: (1) zij zijn eenwaardig en continu; (2) zij hebben overal een eindige of oneindige afgeleide $f'(z)$ naar z ; (3) niet overal binnen G is de afgeleide eindig. [Toelichting:] $f'(z) = \infty$ beteekent, dat bij ieder positief getal n een getal δ behoort, zoodat de ongelijkheid $|\{f(z+\Delta z) - f(z)\} / \Delta z > n$ een gevolg is van de ongelijkheid $|\Delta z| < \delta$.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[954] De faculteit verlangt een onderzoek over de celwandstoffen, die aan kurkweefsels hunne bijzondere eigenschappen verleen, hetwelk bijdraagt tot vermeerdering onzer kennis dier stoffen en verklaart, waaraan toegeschreven moet worden, dat de verschillende macrochemische onderzoekingen en ook het microchemische onderzoek tot verschillende zienswijzen hebben geleid.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[955] De faculteit verlangt een toetsing van Kapteyn's theorie (*The Astrophysical Journal*, 55, 302) aangaande de systematische bewegingen in het sterrenstelsel door middel van een bepaling van de sterrendensiteit in twee of meer richtingen gelegen in een vlak door de zon loodrecht op de lijn van de ware vertices der sterstroomen (rechte klimming 6 u. 17 m. declinatie +12°). Indien gebruik gemaakt wordt van trigonometrische of spec-

troscopische parallaxen, behoort de invloed van eventuele systematische fouten dezer grootheden op het resultaat te worden onderzocht.

Jacobus Cornelius Kapteyn (1851-1922): First attempt at a theory of the arrangement and motion of the sidereal system, *The astrophysical journal* 55 (1922) 302-329. Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Onbeantwoord.

[956] De faculteit verlangt een overzicht samengesteld uit de literatuur en aangevuld door eigen onderzoek van de verhouding tusschen cultuur-planten en -dieren en de nauwst met hen verwante wilde vormen, voornamelijk wat betreft het aantal en de grootte der chromosomen.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Onbeantwoord.

[957] De faculteit verlangt nieuwe onderzoekingen, die een inzicht geven in de eigenschappen van eenvoudige alifatische meerbasische zuren met onderling verschillende, zuurvormende atoomgroepen. [Toelichting:] De kennis omtrent de meerbasische organische zuren is bijna geheel beperkt tot polycarbonzuren. Gevraagd wordt thans een onderzoek, betrekking hebbende op zuren met twee of meer verschillende zuurfuncties, zooals sulfocarbonzuren. Een grondige bewerking van een beperkt gebied verdient de voorkeur boven een voorloopig onderzoek op een uitgebreid terrein. Van eventueel verkregen nieuwe verbindingen moeten preparaten worden ingeleverd.

Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Eén inzending; goud; zie iudicium: *Jbk Groningen 1928-1929*, 52-54. Bekroning: Klaas Hinderikus Klaassens (Groningen, 1905-1996), cand. wis- en natuurk. Groningen: goud, promotie Groningen 1931 (*Eenvoudige thiozwavelzuurcarbonzuren*).

[958] Zijn voor een onbekende kromme van een groot aantal aequidistante ordinaten benaderingswaarden bekend, dan kan het van belang zijn, elk daarvan met behulp van een aantal omliggende waarden zooveel mogelijk te verbeteren ('gladstrijken' of 'graduatie'). De faculteit vraagt de bekende graduatiemethoden te vergelijken, wat betreft de daarmee bereikte verhooging van nauwkeurigheid, en van dat gezichtspunt uit nieuwe formules

op te stellen, ook voor gevallen waarin de afwijkingen niet volgens Gauss verdeeld zijn. (Vergelijk voor de bestaande methoden: Whittaker-Robinson, *The calculus of observations*, 2nd ed. London 1926, Ch. XI).

Carl Friedrich Gauss (1777-1855); Edmund Taylor Whittaker (1873-1956) en George Robinson: *The calculus of observations. A treatise on numerical mathematics* (2e editie, Londen: Blackie, 1926). Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[959] Door D.T. Gwynne Vaughan is voor eenige varens, o.a. *Struthipteris germanica*, het verschijnsel beschreven, dat zich in de bladoksels diepe, met opperhuid bekleede zakvormige instulpingen vormen, die zich tot ver in het merg uitstrekken (*New Phytologist* IV (1905) blz. 211). De faculteit verlangt voor een of meer dier varens een onderzoek naar de ontogenie dier holten en een verklaring van haar ontstaan uit de groeiverschijnselen in den vegetatiekegel.

David Thomas Gwynne Vaughan (1871-1915): On the possible existence of a fern stem having the form of a lattice-work tube, *The new phytologist. A British botanical journal* 4 (1905) 211-216. Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1931-1932*, 56-57. Bekroning: Johannes Christoffel Mekel (Winsum, 1904-?), biol. drs. Groningen: eervol, promotie Groningen 1933 (*Die Entwicklung des Stammes von Matteuccia Struthiopteris insbesondere die der Höhlungen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 102.

[960] In de laatste jaren heeft men voor een aantal elementen kunnen aantonen, dat hun atoomkern een impulsmoment bezit, op grond van de 'hyperfijnstructuur' der atoomspectra, de intensiteitswisseling in de bandenspectra, of het Raman-effect. De faculteit vraagt door nieuwe metingen het impulsmoment te bepalen voor een of meer atoomsoorten, waarvoor dit nog niet bekend is, en zoo mogelijk ook de statistiek, waaraan de atoomkernen voldoen (zie het samenvattende overzicht: *Physikalische Zeitschrift* Juni 1931).

Chandrasekhara Venkata Raman (1888-1970); Karl Wilhelm Friedrich Kohlrausch (1884-1953): Report on the Smekal-Raman effect, *Physikalische*

Zeitschrift 32 (1931) 385-406. Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[961] De faculteit verlangt een overzicht van de toepassingen van nieuwere oplosmiddelen, waaronder o.a. verstaan wordt gechloreerde en gehydrerde koolwaterstoffen en gehydrerde phenolen, bij het geneesmiddelenonderzoek en bij de bereiding van geneesmiddelen, met bijvoeging van een verslag van experimenteel werk, waaruit de eventueele bruikbaarheid van deze middelen blijkt.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[962] De faculteit vraagt de in het volgende aangegeven meetkundige afbeelding te bestudeeren en toe te passen op het onderzoek van stelsels van poolviervlakken van een quadratisch oppervlak. De poolviervlakken van een quadratisch oppervlak ω^2 eener projectieve lineaire driedimensionale ruimte R_3 kunnen op de volgende wijze afgebeeld worden op de punten van een projectieve lineaire zesdimensionale ruimte R_6 . Er wordt een zesvoudig oneindig lineair stelsel Γ van in R_3 gelegen oppervlakken ω^2 van den tweeden graad aangenomen en een collineaire verwantschap tusschen de oppervlakken ω^2 van T en de punten P van een projectieve lineaire zesdimensionale ruimte R_6 . Een poolviervlak τ van ω^2 wordt nu steeds afgebeeld op het punt P van R_6 , dat toegevoegd is aan een oppervlak γ^2 van Γ , dat het viervlak τ tot poolviervlak heeft.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1934-1935*, 59-60. Bekroning: Ernst Traugott Steller (Manganitoe, 1908?-?), stud. Leiden: afgekeurd, promotie Leiden 1941 (*Bijzondere involuties van den derden graad en den eersten rang in het platte valk en haar uitbreiding op de ruimte*). Naambriefje in Arch. RUG (3), inv. nr. 435-II. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 103.

[963] Het is bekend, dat de aanwezigheid van één, of meerwaardige metaal-ionen in oplossingen de inwendige wrijving van het oplosmiddel wijzigt en wel, dat die verandering, alnaargelang van den aard der ionen, zoowel in positieven (viscositeitsvergrootten) als in negatieven (viscositeitsverlagen-

den) zin kan plaats hebben. Er heerscht echter nog in vele opzichten onzekerheid omtrent den invloed, dien zoowel de verschillende lading der ionen, alsook, bij dezelfde lading, hunne concentratie, op de grootte en den zin van de bedoelde verandering hebben. De faculteit verlangt daarom een quantitatief, proefondervindelijk onderzoek over de wijziging van de inwendige wrijving van het oplosmiddel, zooals die bij ionen-oplossingen intreedt in een zoo uitgebreid mogelijk concentratie-gebied, zoowel voor één- als voor hoogerwaardige ionen en zoowel voor het geval, dat deze laatste een viscositeitsverhoogenden als een viscositeitsverlagenden invloed blijken uit te oefenen. Daarbij dient tevens te worden nagegaan, of een verandering der temperatuur van de oplossingen ook een positief effect in een negatief, en omgekeerd, kan doen verkeer en of ditzelfde verschijnsel wellicht ook kan optreden voor hetzelfde soort ionen, doch in verschillenden waardigheidstoestand. Het zal op prijs worden gesteld, indien de verkregen resultaten, – vooral bij oplossingen van hooge concentratie – in verband gebracht kunnen worden met de meer recente voorstellingen omtrent eene bij concentratieverhoging allengs toenemende, min of meer geordende rangschikking der deeltjes in zulke vloeistoffen.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[964] De faculteit verlangt een onderzoek naar den invloed van gasmengsels met verhoogd, respectievelijk verlaagd zuurstofgehalte op groei en stofwisseling van vogel-embryonen.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[965] De faculteit verlangt een overzicht over de theorie van de sommen en de generaliseerde sommen van Weyl of een overzicht over een groot gedeelte van die theorie. De bewijzen moeten volledig worden gegeven. Toepassingen op de theorie der zetafunctie, op die der ondeelbare getallen, op die der diophantische approximaties en op die der roosterpunten zullen op prijs worden gesteld. Eveneens zal het worden

gewaardeerd, indien de inzender er in slaagt een bewijsvoering door een meer eenvoudige redeneering of een resultaat door een scherper of eenvoudiger resultaat te vervangen. Literatuur o.a. J.F. Koksma, *Diophantische Approximationen*, Kapitel IX u. X. 1936, alsmede de publicaties sinds 1935 van I.M. Vinogradov en J.G. van der Corput, in het bijzonder *Mathematica* 5, p. 1-30, 1936-1937.

Hermann Weyl (1885-1955); Jurjen Ferdinand Koksma (1904-1964): *Diophantische Approximationen* (Berlin: Springer, 1936); Ivan Matveevich Vinogradov (1891-1983); Johannes Gualtherus van der Corput (1890-1975). Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[966] Er zijn een aantal stoffen bekend, die, hoewel zij in een holoaxiale kristalklasse kristalliseeren, toch in opgeloste of vloeibare of gasvormige toestand geen rotatie-polarisatie vertoonen. Behalve een kritische bespreking van de in de literatuur vermelde waarnemingen betreffende de verhouding der aantallen 'rechter' en 'linker' kristallen, die bij kristallisaties van bovenbedoelde stoffen ontstaan en betreffende de omstandigheden, welke op deze verhouding invloed zouden kunnen uitoefenen, verlangt de faculteit een experimenteel onderzoek naar de mogelijkheid om bij kristallisaties van bovenbedoelde stoffen de verhouding der aantallen van 'rechter' en 'linker' kristallen te wijzigen door bestraling met circulair gepolariseerd licht of door doelmatig op elkaar gesuperponeerde elektrische en magnetische velden. Literatuur o.a. F.S. Kipping and W.J. Pope, *Transactions of the Chemical Society*, 73, p. 606, 1898. A. Johnsen, *Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie und Paläontologie*, Beilage-Band 23, p. 301, 1907. F.M. Jaeger, *Lectures on the Principle of Symmetry*, p. 277 e.v., 1920. K. Mahl, *Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie und Paläontologie*, Beilage-Band 59, p. 286, 1929. L. Borghijs, *Natuurwetenschappelijk tijdschrift* 19, p. 115, 1937.

Frederick Stanley Kipping (1863-1949) en William Jackson Pope (1870-1939): Enantiomorphism, *Journal*

of the Chemical Society (London) Transactions 73 (1898) 606-617; A. Johnsen: Untersuchungen über kristallzwillinge und deren Zusammenhang mit anderen Erscheinungen, *Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie und Paläontologie*, Beilage-Band 23 (1907) 237-344; Frans Maurits Jaeger (1877-1945): *Lectures on the principles of symmetry and its application in all natural sciences* (2e druk, Amsterdam: Elsevier, 1920); K. Mahl: Zur morphologie des Bittersalzes, *Neues Jahrbuch für Mineralogie Geologie und Paläontologie*, Beilage-Band 59 (1929) 273-296; Louis Borghijs: Over het tetragonale, enantiomorfe nikkelsulfaat met 6 aq., *Natuurwetenschappelijk tijdschrift* 19 (1937) 115-148. Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[967] De faculteit verlangt een bewerking van de in literatuur voorhanden gegevens, benevens eigen onderzoek naar de erfelijke en niet-erfelijke oorzaken, die in de familie der Zygnemataceae het sexueel karakter bepalen. Daarbij behoort vooral de juistheid getoetst te worden van de mededeeling van Czurda (*Ber. D. Bot. Ges.*, 42:441-444), volgens welke na de copulatie vegetatief gebleven cellen van mannelijke draden van Spirogyra Weberi de oorsprong kunnen vormen zoowel van mannelijke als van vrouwelijke draden, terwijl ditzelfde eveneens met vegetatief gebleven cellen van vrouwelijke draden het geval zou zijn.

Victor Czurda (1897-1945): Zur Kenntnis der Geschlechtsverhältnisse bei Spirogyra, *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft* 42 (1924) 441-444. Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[968] In meerdere gevallen heeft men gevonden, dat de richting van het vertex der stroombeweging afwijkt van de richting naar het middelpunt van het Melkwegstelsel. De faculteit verlangt een hernieuwd onderzoek van deze afwijking. In het bijzonder zal de vraag moeten worden beantwoord of er bepaalde groepen van sterren voorkomen, wier vertex geen deel heeft aan genoemde afwijking en door welke eigenschappen deze groepen van de overige sterren onderscheiden zijn. Literatuur: Ralph E. Wilson and Harry Raymond, *The Astronomical Journal*, vol. XL p. 121, 1930. M. et

Mme Henri Mineur, *Bulletin Astronomique, Deuxième série, Mémoires et Variétés*, tome VII p. 321, 1931. Helge Nordström, *Meddelande från Lunds Astronomiska Observatorium Serie II nr. 79*, 1936. P. van de Kamp and A.N. Vyssotsky, *Publications of the Leander Mc Cormick Observatory of the University of Virginia* Vol. VII, 1937. Erik Stenquist, *Meddelanden från Astronomiska Observatorium Upsala* no. 72, 1937. A. Blaauw, *Bulletin of the Astronomical Institutes of the Netherlands* vol. VIII p. 305, 1939.

Ralph E. Wilson en Harry Raymond: The space motions of 4233 stars, *The astronomical journal* 40 (1930) 121-143; Henri Mineur (1899-1954): Recherches sur les vitesses radiales résiduelles, *Bulletin astronomique, Deuxième série, Mémoires et variétés* 7 (1931) 321-352; Helge Nordström: *A study of stellar motions based on radial velocities* (Lund 1936). Meddelanden från Lunds Astronomiska Observatorium, serie II, 79; Piet van de Kamp (1901-1995) en Alexander Nikolajevitch Vyssotsky (1888-1973): *A study of the proper motions of 18.000 stars derived at the Leander McCormick Observatory* (Charlottesville 1927). Publications of the Leander Mc Cormick Observatory of the University of Virginia 7; Erik Stenquist: *A spectrophotometric study of the Cambridge proper motion stars* (Uppsala: Almqvist & Wiksell, 1937), Meddelanden från Astronomiska Observatorium Upsala 72; Adriaan Blaauw (1914-): A determination of the longitude of the vertex and the ratio of the axes of the velocity ellipsoid from the dispersions of the proper motions of faint stars measured at the Radcliffe Observatory, *Bulletin of the Astronomical Institutes of the Netherlands* 8 (1939) 305-312. Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[969] De faculteit verlangt een methode om de mate van unduleusiteit van een kwartskorrel exact vast te leggen, eventueel zó, dat op de Fedorof-tafel de eigenschap in meer dan één vlak kan worden nagegaan. Door statistische toepassing zou voorts aan onverkittende zanden zijn na te gaan of verschillen in herkomst van het zand ook verschillen in mate van unduleusiteit meebrengen (sediment petrologische provincies). Daarop voortbouwend moet worden nagegaan welk verband er is tussen de mate van unduleusiteit en de mate van tektonische vervorming

in zandsteen c.q. kwartsieten, zo mogelijk ook in stollings-gesteenten. Dit zou licht kunnen werpen op de vraag hie ver de diagenese gegaan was, vóórdat de vervorming optrad. Verdere problemen, die aangevat zouden kunnen worden, zijn b.v.: de invloed van de regionale en contactmetamorfose op het verschijnsel en de invloed van unduleusiteit op oplosbaarheid en daardoor op de diagenese van zandsteen en kwartsiet. In plaats van of naast het voorafgaande onderzoek van empirische aard, zou een meer theoretisch en fundamenteel onderzoek gedaan kunnen worden naar het wezen van de unduleuse uitdoving. De faculteit vermoedt echter, dat hiervoor de toegemeten te kort zal blijken te zijn (zie: H.W. Fairbairn: *Structural Petrology of Deformed Rocks*, 1942).

Evgraf Stepanovich Fedorov (1853-1919): [Russisch: *Symmetry of regular systems of figures*] (1891); Harold William Fairbairn (1906-1994): [zie prijsvraag] (Cambridge Mass., 1942). Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[970] Het is bekend, dat propeenderivaten door middel van broomsuccinimide kunnen worden gebromeerd op de door de dubbele binding geactiveerde allylplaats. De faculteit verlangt een theoretisch en experimenteel onderzoek naar de invloed, welke deze reactie ondervindt van andere, naast of nabij de dubbele binding gelegen atomen of atoomgroepen. Het verdient aanbeveling monsters van eventueel verkregen nieuwe verbindingen bij het antwoord te voegen.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[971] De theorie van de draaiing van het polarisatievlak in vloeistoffen is belangrijk vereenvoudigd door Condon en medewerkers, volgens wie één dispersie-electron per molecuul reeds voldoende is. De faculteit vraagt een overeenkomstige behandeling te geven van de optische activiteit van kristallen en zo mogelijk daaruit af te leiden of bij verschillende ruimtgroepen van eenzelfde kristal-klasse een verschillende richtingsafhankelijkheid van het effect te verwachten is. Oriënterende literatuur: Condon, E.U.: *Rev. modern Physics*, 9, 432, (1937). Szivessy,

G.: *Fortschr. mineral. etc.* 21, 111, (1937); *Ann. der Physik* (5) 20, 703, (1934).

Edward Uhler Condon (1902-1974): Theories of optical rotatory power, *Review of modern physics* 9 (1937) 432-457; Guido Franz Szivessy (1885-1948): Neuere Untersuchungen der optischen Erscheinungen bei aktiven Kristalle, *Fortschritte der mineralogie etc.* 21 (1937) 111-168; idem [met Cl. Munster]: The examination of the grid optics by active crystals, *Annalen der Physik* 20 (1934) 703-736. Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[972] In de Nederlandse kruidencultures, meer in het bijzonder in de kruidenproeftuin te Buitenpost, komen een groot aantal vormen van *Digitalis purpurea* voor, die niet alleen in uiterlijk, doch ook in werking van elkaar verschillen. De faculteit vraagt een nadere beschrijving en classificatie van deze vormen, waarbij rekening gehouden moet worden met kwantitatief-anatomische kenmerken als stomata-index en palissadenverhouding, zoals die o.a. door Wallis en Rowson voor microscopisch geneeskruidentoelichting zijn ontworpen.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Groningen 1951*, 90-91. Bekroning: Lim Wie Hok (1928?-? apotheker te Jakarta), pharm. cand. Leiden: goud, promotie niet bekend. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[973] Door middel van methoden, die op het gebied van de theorie der functies van reële veranderlijken liggen, is het mogelijk voorwaarden, welke nodig en voldoende zijn, opdat een in een gebied van het complexe vlak éénwaardige functie $f(z)$ daar analytisch is, op verschillende wijzen in te perken. Verlangd wordt een systematisch overzicht dezer methoden en van de er mee af te leiden stellingen. In geval reeds met één of enkele dezer methoden interessante uitbreidingen van bekende theorema's worden verkregen, kan met de systematische opbouw van het op deze methode (n) berustende deel der theorie worden volstaan. Oriënterende literatuur: D. Menchoff, Les conditions de monogénéité, *Act. sci.* 1936; S. Saks, *Theory of the integral*, Warszawa 1937; J. Ridder. *Ann. Scuola norm. sup. Pisa* (2) 9 (1940); G.P. Tolstov, On the curvilinear and

iterated integral, *Trudy Mat. Inst. Steklov* 35 (1950); Laatste jaargangen van *Math. Reviews*.

Dimitrii [Evgenevich] Menchoff [Men'shov] (1892-1988): *Les conditions de monogénéité* (Parijs: Hermann: 1936); Stanislaw Saks (1897-1942): [zie prijsvraag] (Warschau-Lwów/New York: G.E. Stechert, 1937); Jacob Ridder (1894-1977): Harmonische, subharmonische und analytische Funktionen, *Annali Scuola normale superiore, Pisa* 9 (1940) 277-287; Georgi Pavlovich Tolstov: On the curvilinear and iterated integral, *Trudy Matematicheskogo Instituta imeni V.A. Steklova [Proceedings of the Steklov Institute of Mathematics]* 35 (1950) 1-100; *Mathematical reviews* 1 (1940) ev. Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[974] Het palynologisch veenonderzoek verschaft gegevens over de boom- en kruidenflora der naaste omgeving en zegt weinig van de botanische samenstelling van het veen zelf. Een groot gedeelte van onze venen bestaat uit blad- en stengelfragmenten van verschillende Sphagnumsoorten. Het zou voor verder veenonderzoek van belang zijn, als men aan die resten de soorten zou kunnen onderscheiden. De faculteit vraagt aan de hand van goed gedetermineerd herbariummateriaal een onderzoek naar de kenmerkende verschillen in het bladcelnet der recente Sphagnumsoorten uit ons land en de aangrenzende gebieden. Hierbij dient uitsluitend gelet te worden op die kenmerken, welke ook aan subfossiel materiaal waarneembaar zijn, zoals: onderlinge rangschikking, vorm, ligging en afmetingen der chlorophyl- en hyaliene cellen, de structuur der tussenwanden en de eventueel voorhanden zijnde verdikkingslijsten en poriën. Een determineertabel van de bij het onderzoek betrokken soorten, gebaseerd op alle in aanmerking komende kenmerken, dient te worden toegevoegd.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[975] De functie $K(z)$, die gedefinieerd wordt door (1) [zie formule]

$$K(z) = \sum_{h=0}^{\infty} \frac{\Gamma(a_1 + \mu_1 h) \dots \Gamma(a_r + \mu_r h) z^h}{\Gamma(b_1 + \nu_1 h) \dots \Gamma(b_t + \nu_t h) h!} \quad (1)$$

gaat voor $\mu_1 = \dots = \mu_r = \nu_1 = \dots = \nu_t = 1$ over in

$$\frac{\Gamma(a_1) \dots \Gamma(a_r)}{\Gamma(b_1) \dots \Gamma(b_t)} {}_rF_t(a_1, \dots, a_r; b_1, \dots, b_t; z),$$

waarin ${}_rF_t(a_1, \dots, a_r; b_1, \dots, b_t; z)$ de gegeneraliseerde hypergeometrische functie voorstelt.

De faculteit verlangt een onderzoek naar de eigenschappen van de functie $K(z)$ voor het geval dat μ_1, \dots, μ_r en ν_1, \dots, ν_t positieve rationale getallen voorstellen. Er kan bijv. onderzocht worden of de functie $K(z)$ op analoge wijze als de gegeneraliseerde hypergeometrische functie te voorschijn kan komen als oplossing van een lineaire homogene differentiaalvergelijking. Verder komt in aanmerking een onderzoek naar de convergentiestraal van de reeks (1). Indien de convergentiestraal een eindig positief getal is, kan een onderzoek worden ingesteld naar de op de convergentiecirkel gelegen singuliere punten van de functie $K(z)$ en omtrent de analytische voortzetting van $K(z)$ buiten de convergentiecirkel. Het afleiden van formules voor de analytische voortzetting zal op prijs worden gesteld. Als de convergentiestraal van de reeks (1) oneindig groot is, komt ook het asymptotisch gedrag van $K(z)$ voor grote waarden van $|z|$ voor onderzoek in aanmerking. Als μ_1, \dots, μ_r en ν_1, \dots, ν_t positieve rationale getallen zijn, zal er een eenvoudig verband bestaan tussen de functie $K(z)$ en de functie $G^{m,n}_{p,q}(z)$. Dit verband kan een belangrijke rol spelen bij het onderzoek naar de eigenschappen van $K(z)$. Literatuur: Erdélyi, Magnus, Oberhettinger and Tricomi, *Higher transcendental functions (Bateman manuscript project)*, vol. I, hoofdstukken 4 en 5 (1953). Meijer, C.S., On the G-function, *Proceedings Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen* 49 (1946).

Arthur Erdélyi (1908-1977), Wilhelm Magnus (1907-1990), Fritz Oberhettinger en Francesco Giacomo Tricomi (1897-1978): *Higher transcendental functions* (Bateman [Harry Bateman (1882-1946)] manuscript project) (New York: McGraw-Hill, 1953); Cornelis Simon Meijer (1904-1974): [zie prijsvraag] 49 (1946) 344-456, 457-469, 632-641, 765-772, 936-943, 1063-1072 en 1165-1175. Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Eén inzending; goud; zie

judicium: *Jbk Groningen 1958*, 104-105. Bekroning: Joop [Johannes] Boersma (Marrum, 1937-2004), math. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1964 (*Boundary value problems in diffraction theory and lifting surface theory*).

[976] Voor het meten van de coherentie van radiogolven hebben Brown en Twiss de nieuwe methode van 'interferentie na detectie' gevonden. Bij de latere toepassing op zichtbaar licht komt niet duidelijk uit, in hoeverre het waargenomen effect door de klassieke beschouwing in alle opzichten verklaard wordt, aangezien volgens Purcell juist de statistiek van de fotonen beslissend is. De faculteit vraagt een theoretische behandeling van deze of van andere met het verschijnsel samenhangende kwesties, zoals de wellicht nodige herziening van de begrippen coherentie en coherentiegraad, de invloed van de nog te grote reactietijd van de detector, de signaal-ruis verhouding, enz. Literatuur: Brown, R.H. en Twiss, R.Q., *Nature* 178 (1956) 1447. Purcell, E.M., *Nature* 178 (1956) 1449. Van Kampen, N.G.: *Ned. T. Natuurk.* 23 (1957) 61.

Robert Hanbury Brown (1916-2002) en Richard Q. Twiss (1920-2005): The question of correlation between photons in coherent light rays, *Nature* 178 (1956) 1447-1451; Edward Mills Purcell (1912-1997): The question of correlation between photons in coherent light rays, *Nature* 178 (1956) 1449-1450; Nicolaas Godfried van Kampen (1921-), Interferentie van incoherent licht, *Nederlands tijdschrift voor natuurkunde* 23 (1957) 61-68. Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[977] De faculteit verlangt een vergelijkend onderzoek van de kleurenpatronen van het verenkleed der Phasianidae met als doel inzicht te verkrijgen in het bouwplan en in de fylogenetische ontwikkeling van deze patronen.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

[978] De faculteit verlangt een kritisch en experimenteel onderzoek op ethologische basis naar de wijze van werken en de doelmatigheid van de verschillende vogelafschrikende middelen, die in de praktijk worden toegepast.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

Groningen: letteren en wijsbegeerte

[979] Quaenam fuit senatus Romani auctoritas, primum tempore regum, deinde in Republica libera, et postea sub imperatoribus?

Uitgeschreven in 1815; antwoorden vóór 1-9-1816. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: AAG 1815-1816, 20-21. Bekroning: Franciscus Binkes [zie 90], jur. stud. Franeker: goud (Responso ad quaestionem ..., AAG 1815-1816, 137-199).

[980] Quandoquidem in praesenti studii philosophici conditione, haud paucos statuere videmus, duas esse disciplinas, quarum utriusque homo est subiectum, alteram ius naturae, ethicam alteram, utramque peculiari proprietate distinctam. Quaeritur: Num ius naturae, et ethica vere discreta sint inter se, et fonte idearum, ex quibus utraque harum disciplinarum expromatur, et obiectis, quae utraque considerent, et fine, ad quem utraque tendat.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 1-8-1817. Eén inzending; goud; zie judicium: AAG 1816-1817, 23-24. Bekroning: Herman de Ranitz [zie 91], jur. cand. Groningen: goud (De jure naturae et ethica commentatio ad quaestionem ..., AAG 1816-1817, 167-214).

[981] Historia migrationum Hebraeorum extra patriam, usque ad tempora, deleta a Romanis Hieroselyma, proxime antecedentia; et expositio causarum, quae eas effecerunt, addita recensione regionum et locorum, in quae migraverunt Hebraei.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 1-8-1818. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAG 1817-1818, xii-xiii. Bekroning: Dirk Albertus de Groot (Omlandus, 1796-1878), theol. stud. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1817-1818, 1-93), promotie niet bekend, en Louis Gerlach Pareau (Deventer, 1800-1866) [zie ook 1495], lit. cand. Utrecht: eervol (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1817-1818, 1-37), promotie Utrecht 1826 (*Commentatio critica et exegetica in Paulinae epistolae prioris ad Corinthios caput XIII*).

[982] Quaenam fuit Senatus Areopagitici auctoritas variis Reipublicae Atticae temporibus?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 1-8-1819. Vijf inzendingen; 1 goud, 4 afgekeurd; zie judicium:

AAG 1818-1819, xii-xiii. Bekroning: Wicher van Swinderen [zie 682], lit. hum. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1818-1819, 1-30). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 104 en 105.

[983] Cum in nostra, uti in omnibus aliis linguis, vocabula sint vel primitiva et simplicia, vel derivata magis et composita; enumerentur primo praecipuae et distinctae derivatorum nostrorum, et terminationes, et particulae praefixae, (quales sunt ex. gr. schap, heid, lijk, baar, zaam, be, ge, ver etc.) earumque origo et vis, quoad eius fieri possit, paucis explicentur. Ostendatur porro, qua ratione, quibusque et quam variis modis duo aut plura vocabula componamus, connectamus et quasi conglutinemus; atque in his omnibus denique breviter linguae vernaculae prae nonnullis aliis Europae linguis, nominatim Francicae, demonstretur copia, ubertas, praestantia et cum Graecâ consensus.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 1-8-1820. Drie inzendingen; 1 goud, 2 eervol; zie iudicium: AAG 1819-1820, xi-xii. Bekroning: Jacobus Petrus de Fremery (Leiden, 1800-1874), jur. utriusque cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1819-1820, 1-84), promotie Leiden 1823 (*Observationes juris ad quaedam nepotis loca in vitâ Atici*); Bernard Antony Wintgens (Oldenzaal, 1797-1824), cand. jur. utriusque Groningen: eervol, promotie Groningen 1822 (*Disputatio juridica inauguralis, de conatu delinquendi ejusque puniendi ratione*), en Johan Antoon Karsten (Den Haag, 1802-1826), stud. theol. Groningen: eervol, promotie Groningen 1824 (*Dissertatio theologica inauguralis, de Origene, oratore sacro*).

[984] Quaeritur: quaenam sit coniunctio inter philosophiam boni et pulchri.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 1-8-1821. Onbeantwoord.

[985] Quaeritur: quaenam fuerit patronatus et clientelae, in civitate Romana, inde ab antiquissimis temporibus, ratio?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 1-8-1822. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1821-1822, xiv. Bekroning: Willem Hendrik Dominicus Suringar (Lingen, 1805-1895), lit. hum. stud. Leiden: goud (Commentatio de patronatus et clientelae, in civitate romana, inde ab antiquissimis

temporibus, ratione ..., AAG 1821-1822, 1-47), promotie Leiden 1829 (*Diatribes academia exhibens partem priorum disputationis de antiquis interpretibus scriptorum Latinorum*).

[986] Quaeritur: quae fuit summi sacerdotis in republica Hebraeorum auctoritas et potestas inde a civitate a Mose constituta usque ad Hierosolyma a Romanis expugnata?

Mozes (13e eeuw vóór Chr.) Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 1-8-1823. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1822-1823, xii-xiii. Bekroning: Claudius Henricus van Herwerden C.Hzn [zie 9], lit. cand. en theol. stud. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1822-1823, 1-97), en Jan Jacob de Gelder [zie 875], phil. theor. et lit. hum. cand. en math. et phil. nat. stud. Leiden: eervol.

[987] Proponitur argumentum certaminis literarii carmen heroicum Latinum, quo celebretur virtus Groninganorum in repellendis hostibus urbem anno 1672 oppugnantis. [‘Facultas hanc legem certantibus scribit, ut carmen versus habeat nec ducentis pauciores nec quadringentis plures’].

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 1-8-1824. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1823-1824, xi-xii. Bekroning: Isaac Peerlkamp (Groningen, 1803-?), lit. cand. ‘breve abhinc tempus Philosophiae theoreticae Magister et Literarum Humaniorum Doctor creatus et Gymnasii Lochemensis Rector constitutus’: goud (Carmen heroicum, AAG 1823-1824, 1-13), promotie Groningen 1824 (*Dissertatio literaria inauguralis de cantu cycni*).

[988] Praemonitis nonnullis de linguae Belgicae et caeterarum linguarum ac dialectorum Germanicarum, Anglicarum et Scandinavicarum origine ex communi Teutonica stirpe, deque stirpis illius antiquissima divisione in linguas et dialectos superiores et inferiores, explicetur deinde, inter quasnam dialectos dialectus Groningana sit referenda, et quomodo exorta sit. Praecipuae porro literarum permutationes et formae grammaticae, quibus dialectus illa a vernacula nostra cultiori distinguatur (ex g. quod pro diphthongo ie, ei sive ai, pro oe saepissime ou vel au utatur; quod particulam praefixam ge sexcenties in participiis abiiciat v.c. daan pro gedaan etc. etc.) breviter enumerentur; denique, speciminis causa, series aliqua detur vocabulorum,

quae urbi ac provinciae Groninganae magis minusve propria sint, quorumque multa ex linguis et dialectis cognatis, explicari possint et, quoad eius fieri liceat, explicentur.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 1-8-1825. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1824-1825, xvii. Bekroning: Jan Sonius Swaagman (Groningen, 1805-1858), lit. hum. cand. en theol. stud. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1824-1825, 1-85; heruitgave S.J.H. Reker, red. m.m.v. J. de Wit, *Jan Sonius Swaagman's Commentatio over het Groninger dialect (1827), opnieuw uitgegeven en uit het Latyn vertaald*, Groningen: Bureau Groninger Taal en Cultuur, 2002), promotie niet bekend.

[989] Enarrentur, explicentur et inter se comparantur virorum acutissimorum, Blasii Pascalii, Immanuelis Kantii, et Ioannis Schultzii (in libro: Prüfung der Kantischen Kritik der reinen Vernunft), sententiae de spatio et tempore.

Blaise Pascal (1623-1662); Johann Schultz (1739-1805): *Prüfung der Kantischen Kritik der reinen Vernunft* (Königsberg: Hartung, 1789-1792). Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 1-8-1826. Onbeantwoord.

[990] Enarrentur Heraclidarum incursiones in Peloponnesum, earumque causae et effectus exponantur.

Heraclides (387-312 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 1-8-1827. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1826-1827, xxiii-xxiv. Bekroning: Bernard ter Haar (Amsterdam, 1806-1880), theol. stud. Leiden: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., AAG 1826-1827, 1-142), promotie niet bekend.

[991] Exponantur praecepta corani de officiis hominis erga Deum, erga semet ipsum et alios.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 1-8-1828. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1827-1828, xxi-xxii. Bekroning: Pieter de Goeje (Enkhuizen, 1806-1854), theol. stud. Leiden: goud (Commentatio de quaestione ..., AAG 1827-1828, 1-84), promotie niet bekend.

[992] Narratio de vita et meritis Rudolphi Agricolae, quae sit tersae et elegantis orationis latinae specimen.

Rudolph Agricola (1442/1443-1485). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 1-8-1829. Vier inzendingen; 4 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1828-1829,

xxi-xxiii. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 106-108.

[993] Exponantur origo, natura, divisiones, virtutes et vitia earum figurarum sive schematum, quae a rhetoricis similitudines vel comparationes dicuntur. Illustretur autem universa illa materia exemplis, quae singula ex oratoribus, historicis et poetis Belgicis seculi decimi septimi, imprimis ex Hoofdio et Vondelio, petantur, quaeque, si opus sit, brevioribus observationibus, cum philologicis, tum (ut vulgo aiunt) aestheticis muniuntur.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647); Joost van den Vondel (1587-1679). Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 1-8-1830. Onbeantwoord.

[994] Exponantur placita Stoeae physica, quae arctius coniuncta cum placitis huius familiae moralibus, in horum interpretatione sunt maximi usus; et accurate ostendatur, quomodo placita haec moralia a physicis illis repetantur et dimanent.

Uitgeschreven in 1830, herhaald in 1831 [995]; antwoorden vóór 1-8-1831. Onbeantwoord.

[995] Herhaling 1830 [994]: Exponantur placita Stoeae physica, quae arctius coniuncta cum placitis huius familiae moralibus, in horum interpretatione sunt maximi usus; et accurate ostendatur quomodo placita haec moralia a physicis illis repetantur et dimanent.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 1-8-1832. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAG 1831-1832, xxii-xxiii. Bekroning: Willem Gerard Brill (Leiden, 1811-1896), theol. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1831-1832, 1-43), promotie Leiden 1837 (*Specimen academicum inaugurale quo continentur quaestiones selectae de comoedia Aristophanea*).

[996] Quaeritur: quinam fuerint Frisiae termini pro diversis aetatibus diversi, in quas partes fuerit divisa, et quae regiones illis fuerint comprehensae. Huius argumenti expositio ab antiquissimis inde temporibus, quibus Frisii in historia innotuerunt, repetenda ad nostra usque tempora deducatur.

Uitgeschreven in 1832, herhaald in 1833 [997]; antwoorden vóór 1-8-1833. Onbeantwoord.

[997] Herhaling 1832 [996]: Quaeritur: quinam fuerint Frisiae termini pro diversis

aetatibus diversi, in quas partes fuerit divisa, et quae regiones illis fuerint comprehensae. Huius argumenti expositio ab antiquissimis inde temporibus, quibus Frisii in historia innotuerunt, repetenda ad nostra usque tempora deducatur.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 1-8-1834. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1833-1834, xxii-xxiii. Bekroning: Jan van Doornick (Deventer, 1809-1869), jur. Rom. cand. Leiden: goud (Commentatio de Frisiae terminis ..., AAG 1833-1834, 1-263), promotie Leiden 1836 (*Dissertatio juridica, continens Historiam Instituti Cancellarii et Consiliariorum, in Trans-Isalanium a Carolo V et Philippo II introductie*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 109.

[998] Origo et causae sacrificiorum expiatoriorum exponantur.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 1-8-1835. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1834-1835, xxii. Bekroning: Johan de Wal [zie 697], phil. theor. et lit. hum. cand. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem... / Commentatio de sacrificiorum expiatoriorum origine et caussis: commentatio historico-theologica ..., AAG 1834-1835, 1-100).

[999] Exponatur iudicium Aristotelis de Platonis doctrina quae ad civitatem et leges spectat.

Aristoteles (384-322 vóór Chr.); Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 1-8-1836. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAG 1835-1836, xxii-xxiii. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 110.

[1000] Praemonitis paucis de varia historiae scribendae methodo, cum apud veteres, tum apud recentiores exponatur ratio, quam Hooftius noster in historia scribenda secutus est, et comparatio instituitur eum inter et Corn. Tacitum, Historicum Romanum.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647); Publius Cornelius Tacitus (56-120). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 1-8-1837. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAG 1836-1837, xxii-xxiii. Bekroning: Andreas Cornelis van Heusde [zie 507], lit. cand. Utrecht: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAG 1836-1837, 1-144).

[1001] Definiatur quid in philosophia significant termini: dogmatismus, scepticismus et criticismus; eorumque notiones inter se comparentur.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Onbeantwoord.

[1002] Ex ipsis fontibus breviter enarrentur maris et fluminum exundationes et terrae submersiones, quae, ab antiquissimis inde temporibus, usque ad annum 1813 in patria nostra acciderunt. Exponantur simul mutationes inde in geographica patrii soli facie exortae.

Uitgeschreven in 1837; antwoorden vóór 15-8-1838. Onbeantwoord.

[1003] Ratio explicetur, quam in historica conscribenda Polybius tenuit, ab ipso *πράγματικὴν* dictam; exponantur, quatenus hac ratione priores historicos superaverit, quatenus hi ipsi praeferendi sint.

Polybius (ca 203-120 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1840-1849, 507-508. Bekroning: Matthias de Vries [zie 509], phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: goud.

[1004] Philosophorum criticorum de spatio et tempore sententia accurate proponatur, et argumenta quibus eam confirmarunt diligenter exponantur.

Uitgeschreven in 1840; antwoorden vóór 15-8-1841. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1840-1849, 509. Bekroning: Gerard Lolkes Jansma van der Ploeg (Leeuwarden, 1818?-?), phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Groningen: goud, zie SA *Groningen 1843*, I, 72, waar wordt bericht dat het 'eermetaal' pas in 1842 werd uitgereikt! 'Wij wenschen Z[ijne] E[dele] geluk, en verheugen ons, dat de bemoeijingen der Faculteit, ter verkrijging van dispensatie, met den besten uitslag zijn bekreond geworden, en hij, ofschoon toen nog niet het bij Koninklijk besluit bepaald getal jaren studie bereikt hebbende, de vrucht van zijne veelzijdige vlijt heeft mogen inoogsten'; vgl. G.L. Jansma van der Ploeg, *De juiste algemeene tijdsaanwijzing in Nederland, 's-Gravenhage 1881* [!], promotie Groningen 1843 (*Disquisitio juridica inauguralis, in titulos primum et alterum libri primi Codicis civilis Neerlandici*) en ook Groningen 1843 (*Dissertatio critica de veterum Graecorum prudentia in definienda necessitudine civitatem inter et cultum divinum, nostratibus commendanda*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 111.

[1005] Comparatio et explicatio rationis, qua in Homericis carminibus et in Virgilio Aenide

dii et fatum rebus humanis immiscentur.

Homerus (ca 800-ca 750 vóór Chr.); Publius Vergilius [Virgilius] Maro (70-19 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Vijf inzendingen; 1 goud, 4 afgekeurd; zie iudicium: AA 1849-1850, 279-282 en AKL 1846, II, 273-274. Bekroning: Jan Willem Gerbrandt van Oordt (Utrecht, 1826-1904), lit. hum. Leiden: goud, promotie Leiden 1852 (*Specimen historicum inaugurale continens observationes chronologicas in Herodoti et Thucydidis locos nonnullos*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 112-116.

[1006] Dijudicentur Hooftii, poetae erotici, merita.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647). Uitgeschreven in 1845; antwoorden vóór 15-4-1846. Onbeantwoord.

[1007] Exponatur quid Cicero cum de diis universe tum de Deo principe et humana mente atque animi immortalitate ipse statuerit? Quibusnam usus sit argumentis? Unde haec ducta sint, quomodoque inter se cohaerent?

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 15-4-1849. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1849-1850, 285.

[1008] Exposito Heereni consilio in scribendo opere: *Ideën über die Politik, den Verkehr und den Handel der vornehmsten Völker der alten Welt*, inquiratur in hujus operis rationem et momentum.

Arnold Hermann Ludwig Heeren (1760-1842): [zie prijsvraag] (Göttingen 1812-1815). Uitgeschreven in 1848; antwoorden vóór 15-4-1849. Onbeantwoord.

[1009] (E litteris Graecis). Ilias Homerica ita exploretur, ut, adhibito opusculo, quod inscribetur: *Betrachtungen über Homers Ilias von Karl Lachmann mit Zusätzen von Moritz Haupt*, Berlin 1847, consultisque iis, quae de huius scriptoris sententia continentur libro: *Die Sagenpoesie der Griechen, kritisch dargestellt* von C.W. Nitsch, Braunschweig 1852, 1853, ratio et compositio eius diiudicentur.

Homerus (ca 800-ca 750 vóór Chr.); Karl Konrad Friedrich Wilhelm Lachmann (1793-1851); Moriz Rudolph Friedrich Haupt (1808-1874); Karl Wilhelm Nitsch (1818-1880). Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1854-1855, 201. Bekroning: Jacobus Deodatus

Homan (Kolderveen / Nijeveen, 1834-1919), lit. hum. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1856 (*Diatribes in C. Lachmanni aliorumque criticorum Iliadis Homericae compositione sententias*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 117.

[1010] (E litteris Orientalibus). Enarretur muneri iudicialis apud Hebraeos historia per ea tempora, quorum in V.F. superest memoria; quo pateat illud munus a quibusnam quo iure et qua potestate singulis aetatibus gestum fuerit, accurata textus Hebraici, quantum ad rei intelligentiam opus est, explicatione suis locis addita.

Uitgeschreven in 1853; antwoorden vóór 15-4-1854. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1854-1855, 201-202.

[1011] Aesthetica instituaturs disquisitio de operibus dramaticis Gerbrandi Adriaensz Brederode.

Gerbrand Adriaensz Brederode (1585-1618). Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AA 1856-1857, 188-189. Bekroning: Jan ten Brink (Apingedam, 1834-1901), theol. stud. Utrecht: goud, omdat het antwoord enkele uren te laat was ingediend, werd met 'een buitengewoon eervolle vermelding' volstaan, bij de uitreiking omschreven als een 'aureum praemium extra ordinem'; in de telling is deze kwalificatie als 'bekroond met gouden medaille' opgevat (vgl. zijn studie: *Gerbrand Adriaensz Brederode. Historisch-aesthetische studie van het Nederlandsche blijspel der zeventiende eeuw*, Utrecht: Post Uiterweer, 1859), promotie Utrecht 1860 (*De Diderico Volckertsen Coornhert, scriptore ethico. Pars prior: introitum et biographiam exhibens*), en Adriaan Gustaaf Arthur Sloet tot Oldhuis (Hengelo, 1834-1900), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1860 (*Quaestiones juris inaugurales*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 118 en 119.

[1012] Quaeritur, quo tempore Horatii opera composita et a poeta edita sint. In quo ut certa aut probabilia ab incertis et dubiis distinguantur, primum, sepositis argumentis, quae e natura et compositione carminum petuntur, tempora constituentur illarum rerum, quarum in poeta simul et historicis veteribus clara mentio exstat. Tum transeatur ad singula carmina, quae temporis indicia habent, librorumque, in quos distributa fuerunt, primam editionem. Illa disquisitione

quae demonstrata erunt per tabulam chronologicam uno in conspectu ponantur. Denique si quae vel ad Horatii poesin rite aestimandam vel ad versuum pangendorum artem sensim excultam hinc effici posse videantur qua fieri poterit brevissime explicentur.

Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1856; antwoorden vóór 15-4-1857. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1856-1857, 189-190. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 120.

[1013] Exponantur praecipuae materialismi et spiritualismi de hominis natura sententiae, tum etiam pro utrisque allata argumenta diiudicentur, summoque cognoscendi criterio subjiciantur.

Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Onbeantwoord.

[1014] Ex veris orationum funebrium Atticarum reliquiis, fictis earundem in Thucydidis libro secundo et Platonis Menexeno exemplis, reliquis veterum testimoniis forma et species eloquentiae funebri Atticae, qualis usque ad Hyperidem floruit, adumbretur; simul exponatur, quid de ἐπιτάφιοις Lysiae et Demostheni adscriptis existimandum videatur.

Thucydides (ca 460-400 vóór Chr.); Plato (428-348 vóór Chr.); Lysias (459-378 vóór Chr.); Demosthenes (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1859; antwoorden vóór 15-4-1860. Onbeantwoord.

[1015] Quaeritur historica et critica disquisitio de Catulli vita, ingenio, poesi.

Gaius Valerius Catullus (ca 84-ca 54 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Eén inzending; goud; zie iudicium: SA Groningen 1864, 49-53. Bekroning: Tammo Tammerus Kroon (1841-1878), lit. hum. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1864 (*Specimen litterarium, exhibens quaestiones Catullianas*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 121.

[1016] Exhibeatur specimen critices literariae in definienda aetate qua Ioelis vaticinium compositum sit.

Uitgeschreven in 1862; antwoorden vóór 15-4-1863. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: SA Groningen 1864, 49-53. Bekroning: Willem Christiaan van Manen [zie 30], theol. stud. Utrecht: goud. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 122 en 123.

[1017] Exponatur quomodo ab Iliade differat Odyssea, ratione habita tam rerum traditarum (morum, institutorum, rerum divinarum) quam elocutionis et ornatus poetici; deinde unde hoc discrimen sit repetendum, inquiratur.

Homerus (ca 800-ca 750 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1865-1866, 219-220. Bekroning: Matthée Corneille Valetton (Groningen, 1847-1942), lit. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1876 (*Gorgiae Leontini libri peri fusees o tou me ontos, quae supersunt, edita, recensita, explicata*).

[1018] Quaeritur, num Leibnitzius in opere quod inscribitur: *Nouveaux essais sur l'entendement humain* Lockium redarguerit.

Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716): [zie prijsvraag] (1705); John Locke (1632-1704). Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 15-4-1866. Onbeantwoord.

[1019] Cum argumentis maximam partem ex abrupto et imperfecto genere narrationis ductis dubitatum nuper sit, num Hellenica reapse a Xenophonte scripta sint (cf. *Neue Jahrb. für Philol.* 1866, pag. 721 sqq.), ostendatur, quid illis libris ad iustam rerum narrationem desit, exquiraturque, num probabile sit pristinam quandam operis formam fuisse, ab ea, quae nunc exstet, diversam.

Xenophon Atheniensis (ca 430-354 vóór Chr.); Richard Crosser: Ueber die Unechtheit der Xenophantischen Hellenika, *Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik, oder kritische Bibliothek für das Schul- und Unterrichtswesen* 12 [=Band 93: Jahrbücher für classische Philologie] 93 (1866) 721-732. Uitgeschreven in 1868; antwoorden vóór 15-4-1869. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1868-1869, 283-285. Bekroning: Benedictus Joachim Polenaar (Amsterdam, 1842-?), lit. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1873 (*Tirocinia critica in Aristotelis Politica*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 124.

[1020] Quaeritur interpretatio grammatica et antiquaria Brederonis Comoediae, quae inscribitur Moortje, et disquisitio critica de poeticis eius dotibus, adhibita collatione Eunuchi Terentianae.

Gerbrand Adriaensz Bredero (1585-1618): Moortje (1617); Terentius (190-159). Uitgeschreven in 1868;

antwoorden vóór 15-4-1869. Onbeantwoord.

[1021] Exponatur, quid de legum, quae a Mose nomen habent, sacerdotium (Exod. cap. XII; XXV-XXXI; XXXV-XL; Levit., Num.) origine statuendum sit, quibus temporibus, locis, a quo quibusve auctoribus sancitae, conscriptae, collectae, in ordinem redactae sint.

Mozes (13e eeuw vóór Chr.) Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[1022] De vita et placitis Sophistarum disquisitio instituat.

Uitgeschreven in 1871; antwoorden vóór 15-4-1872. Onbeantwoord.

[1023] Quid, quam recte de Euripide iudicavit Aristophanes? (Non neglegenda sunt quae recentiores, in primis Bernhardus, de Euripide scripserunt.)

Euripides (ca 480-405 vóór Chr.); Aristophanes (ca 448-380 vóór Chr.); Gottfried Bernhardt (1800-1875): vgl. *Grundriss der griechischen Litteratur. Mit einem vergleichenden Ueberblick der römischen* (Halle: Anton, 1836 ev). Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1874-1875, 326-327. Bekroning: Johannes (Jan) van Leeuwen jr (Zegwaard, 1850-1924), lit. cand. Leiden; goud, promotie Leiden 1876 (*Specimen literarium inaugurale de Aristophane Euripidis censore*).

[1024] Queritur commentatio de vita Samuelis Costeri (exceptis iis quae ad historiam conditae Academiae pertinent) eiusque poesi dramatica.

Samuel Coster (1579-1665). Uitgeschreven in 1874; antwoorden vóór 15-4-1875. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1874-1875, 327-328. Bekroning: Johan Herman Rössing (Amsterdam, 1847-1918), jur. stud. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1025] E profetarum sec. VIII a. Chr. libris efficiatur, quanam illo tempore de antiquiore Israelitarum historia innotuerint, et quanam ratio his cum iis, quae in aliis libris traduntur, intercedat.

Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *Jbk Groningen 1877-1878*, 36-37.

[1026] De G. Sallustii Crispi in rebus Romanorum tradendis fide et auctoritate.

Gaius Sallustius Crispus (86-35 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1877; antwoorden vóór 15-4-1878.

Onbeantwoord.

[1027] Naar aanleiding van wat [hetgeen] H. Lotze (*Logik. Drei Bücher vom Denken*, 1874, bl. 500 vlg.) en G. Teichmüller (*Studien zur Geschichte der Begriffe*, 1874, *Neue Studien zur Geschichte der Begriffe*, 1876) tot wederlegging van de gewone beschouwing over Plato's ideeënleer geschreven hebben, wordt de vraag gesteld: In welken zin leert Plato, dat er buiten de ideeën geen waarheid bestaat?

Rudolf Hermann Lotze (1817-1881): *System der Philosophie. Erster Teil: Drei Bücher der Logik* (Leipzig: Hirzel, 1874); Gustav Teichmüller (1862-1919): *Studien zur Geschichte der Begriffe* (Berlin: Weidmann, 1874) en *Neue Studien zur Geschichte der Begriffe* (Gotha: Perthes, 1876-1879); Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *Jbk Groningen 1880-1881*, 31-32.

[1028] Er wordt gevraagd eene beschrijving van de staatkundige en staathuishoudkundige gesteldheid van Holland in het begin der 16de eeuw, vooral berustende op de *Informacie van 1514*, de *Enqueste ende Informacie van 1494* en de *Zettingen en Omslagen van 1496*, *1515* en *1518* (uitgegeven van wege de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde, Leiden, 1866, 1876, 1877).

Robert Jacobus Fruin (1823-1899): *Informacie up den staet faculteyt ende gelegentheit van de steden ende dorpen van Hollant ende Vrieslant om daerna te reguleren de nyeuwe schiltaele: gedaen in den jaere MDXIV* (Leiden: Brill, 1866); idem: *Enqueste ende informatie upt stuck van der reductie ende reformatie van den schiltaelen, voertijts getaxeert ende gestelt geweest over de landen van Hollant ende Vrieslant, gedaen in den jaere XCCCXCIII (1494)*. Uitgegeven vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde (Leiden: Brill, 1876); idem: *Zettingen en omslagen van 1496*, *1515* en *1518* (Leiden: Brill, 1877). Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-5-1881. Onbeantwoord.

[1029] Epistula Sapphus, quae vocatur, ita tractetur, ut textus recensionem excipiat iustus commentarius, in quo cum ceterae quaestiones (veluti ad Sapphus poëtriae historiam pertinentes) perpendantur, tum vero scribendi sentiendique genus epistulae proprium diligenter comparetur cum Ovidii

operibus indubitate genuinis; denique in epilegomenis num recte hoc carmen ab Ovidio sit abiudicatum disquiratur.

Sappho van Lesbos (7e eeuw vóór Chr.); Publius Ovidius Naso (43 vóór Chr.-17). Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *Jbk Groningen 1883-1884*, 41-42. Bekroning: Scato Gocko de Vries (Leiden, 1861-1937), lit. class. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1885 (*Epistula Sapphus ad Phaonem. Apparatu critico instructa, commentario illustrata et Ovidio vindicata*).

[1030] Er wordt gevraagd een fonologisch, morfologisch en syntactisch onderzoek naar de taal, door Marnix van St. Aldegonde in zijne werken gebezigd. Eenige vergelijking met het Dietsch en het Nederlandsch der 17de eeuw ware hierbij zeer gewenscht, doch het is niet volstrekt noodzakelijk. Mocht de verhandeling te omvangrijk worden, dan beperke men zich tot de phonologie en morfologie.

Philips van Marnix, heer van Sint-Aldegonde (1540-1598). Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Onbeantwoord.

[1031] De faculteit verlangt een onderzoek naar den versbouw van den Heleand [Heliand], vooral met het oog op de jongste onderzoekingen van E. Sievers over den bouw van het Angelsaksische allittererende vers (Z. Paul-Braune, *Beiträge* Bd. X).

Eduard [Wilhelm] Sievers (1850-1932): *Bemerkungen zum Heliand, Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* [Hermann Paul (1846-1921) en Theodor Wilhelm Braune (1850-1926), red.] 10 (1885) 587. Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord. Vgl. ook prijsvraag 1047.

[1032] De faculteit verlangt een onderzoek naar den politieken en socialen toestand der Friesche landen tusschen Eems en Flie in de 15de eeuw, van het einde der Friesche oorlogen onder Albrecht en Willem VI van Holland tot het optreden van Albrecht van Saksen in Friesland.

Albrecht van Beieren, graaf van Holland (1336-1404); Willem VI, graaf van Holland (1365-1417); Albrecht III van Saksen (1443-1500). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 1-5-1887. Onbeantwoord.

[1033] De faculteit verlangt, vooral naar aan-

leiding van het werk van B. Stade, *Geschichte des Volkes Israël*, I, een onderzoek naar de sporen in het Oude Testament van vereering der dooden bij de Israëlieten.

Bernhard Stade (1848-1906): [zie prijsvraag] (Berlijn: Grote, 1881). Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[1034] De faculteit vraagt een onderzoek naar het begrip *πολιτεία* bij Aristoteles in zijne *Ethica* en *Politica*.

Aristoteles (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[1035] De faculteit verlangt een onderzoek naar de beteekenis der dramatische theorieën van Voltaire en Diderot voor de Fransche toneelletterkunde der XVIIIde en van het begin der XIXde eeuw.

Voltaire [François-Marie Arouet] (1694-1778); Denis Diderot (1713-1784). Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[1036] *Instituatur disquisitio de aetate qua conscripta est historia, quae dicitur, Augusta (Vitae diversorum principum et tyrannorum), non neglectis iis quae de hac re nuper varie disputata sunt.*

Historia Augusta / Vitae diversorum principum et tyrannorum [a divo Hadriano usque ad Numerianum a diversis scriptoribus compositae]. Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *Jbk Groningen 1892-1893*, 39. Bekroning: Henricus Jacobus Antonius Suzannus Vermaat S.J. (Rotterdam, 1860-1910), lit. hum. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1893 (*Disputatio de aetate, qua conscripta est Historia Augusta*).

[1037] *Diligenter excussis monumentis tam epigraphicis quam litterariis quotquot exstant sermonis Latini vetustioris, quo Romani homines ante aevum Ciceronis usi sunt, statuatur quas leges et rationes in nominibus compositis illa lingua Latina servaverit. Ad hanc quaestionem etiam patrio sermone respondere licet.*

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[1038] De faculteit verlangt eene studie over de taal des Statenbijbels en der bijbehorende kanteekeningen, t.w.: een nauwkeurig onderzoek naar de meest karakteristieke ver-

schijnselen op 't gebied van vocalisme en consonantisme (als b.v. vermelding der vormen met ar, er, aer of eer, uit een oorspronkelijk ar, der vormen met ei en ee uit ai, der sporen van een uit ng voortgekomen nck, enz.); een volledige beschrijving der buiging en vervoeging (bij de behandeling der substantieven worde ook rekening gehouden met de eigenaardigheden, waardoor zich het Nederlandsch in de ontwikkeling van het grammaticale genus onderscheidt). De onderzoeker verzuime niet kennis te nemen van Hinlopen's *Historie van de Nederlandsche overzettinge des Bijbels*.

Nikolaas Hinlópen (1724-1792): [zie prijsvraag] (Leiden: J. le Mair, 1777). Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1896, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Bekroning: Jacobus Heinsius (Amsterdam, 1872-1947), drs. Ned. letteren Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1897 (*Klank en buigingsleer van de taal des Statenbijbels*).

[1039] *Componantur et diiudicentur praecipuae variae lectiones fabularum Aristophanearum, quae in codicibus Ravennate (R) et Veneto 474 (V) pariter servantur, in primis eae, in quibus recipiendis sequendisve huius saeculi aditores inde a Bergkio et Meinekio alii aliter senserunt.* (Cfr. i.a. Cobet, *Brieven* p. 327 v.v.; A. von Bamberg, *De Ravennate et Veneto Aristophanis codicibus*, Dissert. Bonnens, 1865).

Aristophanes (ca 448-380 vóór Chr.); Theodor Bergk (1812-1881): *Aristophanes* (Leipzig: Teubner, z.j.); August Meineke (1790-1870): *Aristophanis Comoediae. Edidit Augustus Meineke* (Leipzig: Tauchnitz, 1860); Carel Gabriel Cobet (1813-1889): *Brieven aan Geel*, uitg. door R. Fruin en H.W. van der Mey (Leiden: Brill, 1891); Albert von Bamberg (1844-1924): [zie prijsvraag] (Leipzig: Teubner, 1865). Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Eén inzending; goud; zie: *Jbk Groningen 1898-1899*, 42-44. Bekroning: Johannes van IJzeren Hzn (Rotterdam, 1876-?), klass. letteren cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1899 (*De vitiis quibusdam principum codicum Aristophaneorum*).

[1040] De faculteit verlangt een onderzoek over den stijl van den Schotschen dichter Gawin Douglas.

Gawin Douglas (ca 1475-1522). Uitgeschreven in

1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Jbk Groningen 1898-1899*, 42.

[1041] De faculteit verlangt een onderzoek naar den invloed der Homerische gedichten (*Ilias* en *Odyssee*) op de taal en den stijl van Schiller's poëzie.

Homeros (ca 800-ca 750 vóór Chr.); [Johann Christoph] Friedrich von Schiller (1759-1805). Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[1042] De faculteit wenscht een experimenteel onderzoek naar de doelmatigheid van eenige onderzoekingsmethoden op het gebied der individueele psychologie (men vergelijkte: Stern, *Ueber Psychologie der individuellen Differenzen*, Leipzig, 1900). In het bijzonder worde nagegaan, in hoever de uitkomsten betreffende bepaalde eigenschappen, verkregen door verschillende methoden, of ook door eene zelfde methode op verschillende tijdstippen, onderling overeenstemmen.

Louis William Stern (1871-1938). Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[1043] De faculteit verlangt eene kritische verzameling der Germaansche volks- en persoonsnamen, voorkomende in de litteraire en monumentale overlevering der Grieksche en Romeinsche oudheid.

Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1905, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Bekroning: Moritz Schönfeld (Groningen, 1880-1958), drs. Ned. letteren Groningen: eervol, promotie Groningen 1906 (*Proeve eener kritische verzameling van Germaansche volks- en persoonsnamen, voorkomende in de litteraire en monumentale overlevering der Grieksche en Romeinsche oudheid*).

[1044] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de jongste studien over den epischen cyclus van 'Guillaume d'Orange'.

Willem I van Oranje (de Provence) (ca 955-ca 994), vgl. W.J.A. Jonckbloet, *Guillaume d'Orange. Chanson de geste des XI et XII siècle* ('s-Gravenhage: Nijhoff, 1854). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Eén inzending; goud; zie: *Judicium* 1905, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 416. Bekroning: Willem van der Molen (Sneek, 1880-?), stud. nieuwe letteren: goud, promotie niet bekend. Antwoord in het Frans.

[1045] De faculteit verlangt een onderzoek naar de perfecta en de imperfecta in het

Oude Testament met voorgevoegde Wau consecutivum of copulativum, die te recht of ten onrechte geacht worden van de in het Hebreeuwsch gebruikelijke consecutio temporum af te wijken.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[1046] Quaeritur, utrum carmen, quod inscribitur Ciris, a Cornelio Gallo compostium sit et Vergilio exemplo fuerit, an cento sit ex pannis Catullianis et Vergilianis consutus. (Cf. F. Skutsch, *Aus Vergils Frühzeit*, 1901; Idem, *Gallus und Vergil*, 1906; *Hermes* 37 (1902), p. 14-55, 161-172; 42 (1907), p. 35-77).

Gaius Cornelius Gallus (ca 70-27 vóór Chr.); Publius Vergilius Maro (70 vóór Chr.-19 vóór Chr.); Gaius Valerius Catullus (ca 84-ca 54 vóór Chr.); Franz Skutsch (1865-1912): *Aus Vergils Frühzeit* (Leipzig: B.G. Teubner, 1901); idem: *Gallus und Vergil* [=Aus Vergils Frühzeit 2] (Leipzig: B.G. Teubner, 1906); Friedrich Leo (1851-1914): Vergil und die Ciris, *Hermes. Zeitschrift für klassische Philologie* 37 (1902) 14-55; idem: Nochmals die Ciris und Vergil, *ibidem* 42 (1907) 35-77; Paul Jahn (1862-?): *Aus Vergils Frühzeit*, *ibidem* 37 (1902) 161-172. Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1908, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 363, bijlage.

[1047] De faculteit verlangt een op woordgebruik, syntaxis, stijl en versbouw gegrond onderzoek naar de verhouding van de Oudsaksische Genesis-fragmenten tot den Heliand, waarbij ook het tot dusver daarover te berde gebrachte aan een kritische beschouwing wordt onderworpen. (De litteratuur tot 1902 wordt aangehaald in het geschrift van O. Behaghel, *Der Heliand und die as. Genesis* (Giessen, 1902); voor latere litteratuur wordt o.a. verwezen naar het opstel van W. Braune in *Paul-Braune's Beitr.* 31, 1VV.).

Otto Wilhelm Maximilian Behaghel (1854-1936): *Der Heliand und die altsächsische Genesis* (Giessen: Ricker, 1902); Wilhelm Braune (1850-1926): *Zur altsächsischen Genesis, Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* [Hermann Paul (1846-1921) en Theodor Wilhelm Braune (1850-1926), red.] 32 (1906) [sic] 1 ev. Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Eén inzending; afgekeurd; zie: *Judicium* 1911, in: Arch. RUG (3), inv.

nr. 416. Bekroning; vgl. prijsvraag 1031.

[1048] De faculteit verlangt, dat men een onderzoek instelle naar de waarde van de verschillende handschriften van Herodotus voor den tekst van dien schrijver, en eene beredeneerde proef geve van eene kritische uitgaaf van zijn werk.

Herodotus (ca 480-425 v. Chr.). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[1049] De faculteit verlangt een critische verhandeling over navolging van Horatius in Nederlandsche gedichten.

Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[1050] De faculteit verlangt een historisch onderzoek naar de omschrijving van het perfectum met 'hebben' en 'zijn' in het Oud- en Middellengsch.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Onbeantwoord.

[1051] In hoeverre blijkt uit de geschriften van vertegenwoordigers der nieuwste richtingen in wiskunde en natuurwetenschappen hunne bekendheid met en afhankelijkheid van zekere philosophische (b.v. positivistische) theorieën?

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[1052] De faculteit verlangt een antwoord op de vraag, door welke oorzaken de tegenstelling Hoeksche en Kabeljauwsche in Holland onder het Henegouwsche gravenhuis bepaald is. Opmerking: Bij de beantwoording dienen de meeningen van de schrijvers over dit onderwerp, van De Jonge (*Over den oorsprong der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten*, 1817) tot Smit (*De opkomst van den handel van Amsterdam*, 1914), critisch besproken te worden. Voorts zal de schrijver een eigen oordeel moeten vormen door een zelfstandige beschouwing van de partijgroepering onder den Hollandschen adel en in de voornaamste Hollandsche steden. Wenschelijk zal het zijn om met de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten te vergelijken de geschillen, die zich vroeger hadden voorgedaan, wanneer geen volwassen mannelijk opvolger terstond de regeering van zijn voorganger had kunnen overnemen. Eveneens zal het

dienstig wezen om bij het onderzoek te letten op partijtwesten, welke terzelfder tijd als de Hoeksche en Kabeljauwsche in naburige gewesten voorkwamen. Archiefonderzoek, hoewel geenszins uitgesloten, wordt niet verlangd.

Johannes Cornelis de Jonge (1793-1853): *Verhalen over den oorsprong der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten* (Leiden 1817); Homme Jacob Smit (1886-1957): *De opkomst van den handel van Amsterdam. Onderzoekingen naar de economische ontwikkeling der stad tot 1441* (Amsterdam: Kruyt, 1914). Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[1053] De faculteit verlangt eene beschrijving van het leven en de regeering van den Romeinschen keizer Caracalla, op grond zoowel van de literaire overlevering als van de opschriften, papyri en munten.

Antoninus Caracalla (188-217). Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[1054] De faculteit verlangt een beredeneerd overzicht der Italiaansche woorden die gedurende de XVIe en de XVIIe eeuw in het Fransch zijn gekomen, zoowel die welke nog in de taal leven als die welke vroeger schijnen te zijn gebruikt. Daartoe zal het noodig zijn deze te verzamelen uit de gewichtigste werken van dien tijd. De onzekere etymologieën zullen moeten worden onderzocht. Uit den woordenschat zal men moeten aantoonen op welke wijze de beschaving van Italië op die van Frankrijk heeft gewerkt. Ter inleiding zal het gewenscht zijn de feiten te vermelden die betrekkingen tusschen beide landen hebben ten gevolge gehad. Een register der gebruikte werken en een woordenlijst zullen aan deze studie moeten worden toegevoegd.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[1055] De faculteit verlangt een nadere toetsing van Barbelenet's hypothese (*De l'aspect verbal en latin ancien et particulièrement dans Térance*, Paris 1913) aan de blijspelen van Plautus, de brieven van Cicero en de Saturae van Petronius.

Daniël Barbelenet: [zie prijsvraag] (Parijs: H. Champion, 1913); Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór

Chr.): *Epistulae* [ad Atticum; ad familiares; ad quintum fratrem]; Gaius Petronius (27-66): *Satyricon*. Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-1923*, 65-67. Bekroning: Klaas van der Heyde (Hem, 1901?-?), cand. klass. taal- en letterk. Amsterdam: eervol (vgl. de publicaties van de inzender in de *Revue des études latines*, 1932-1934), promotie Amsterdam 1926 (*Composita en verbaal aspect b? Plautus*).

[1056] De faculteit vraagt een onderzoek naar de geschiedenis der Hebreërs, inzonderheid der stammen van Israël, gedurende het tijdperk van ±1400-1100 vóór Christus (het Exodus-vraagstuk en de vestiging in Kanaän).

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1922-1923*, 67-70. Bekroning: gouden medaille toegekend, maar niet uitgereikt: de auteur was een doctor godgeleerdheid die niet tot de studerenden mocht worden gerekend. Zie: Albertus Hendrik Edelkoort (Utrecht, 1890-1956), theol. stud. Utrecht, promotie Utrecht 1918 (*Het zondebesef in de Babylonische boetepsalmen*), en de monografie A.H. Edelkoort, *Uittocht en intocht. Een geschiedenis van het volk Israël van den uittocht uit Egypte tot de vestiging in Kanaän*, Utrecht: Oosthoek, 1924.

[1057] De faculteit verlangt een uitgave met prolegomena en commentaar op taal en inhoud van Antiphon's vijfde rede.

Antiphon (480-411 vóór Chr.): *Orationes*. Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1925-1926*, 48-49. Bekroning: Paulus Stephanus Breuning (Zwolle, 1902?-?), klass. taal- en letterk. cand. Utrecht: eervol (vgl. On the date of Antiphon's fifth oration, *The classical quarterly* 31, 1937, afl. 1, 67 e.v.), promotie Utrecht 1929 (*De hymnorum Home-ricorum memoria. Specimen litterarium inaugurale*).

[1058] De faculteit verlangt een onderzoek naar den invloed der Nederlandsche Renaissance-litteratuur op Andreas Gryphius.

Andreas Gryphius (1616-1664). Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Onbeantwoord.

[1059] De faculteit verlangt een verhandeling over den bouw van den alexandrijn bij Hooft, met een uitvoerige toelichting van verschillende gevallen.

Pieter Corneliszoon Hooft (1581-1647). Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1928-1929*, 54-58. Bekroning: Geert Kazemier (Groningen, 1902-1991), drs. Ned. letteren Groningen: eervol, promotie Leiden 1932 (*Het vers van Hooft*).

[1060] De faculteit verlangt een verhandeling over den mogelijken invloed op het gebied van woordgebruik, bouw en karakterteekening, dien 'The true chronicle history of King Leir and his three daughters' gehad kan hebben op Shakespeare's 'King Lear', waarbij in het bijzonder moet worden gelet op de oudere vormen van de sage van King Lear.

Geoffrey of Monmouth (ca 1100-ca 1154): ['The true chronicle history of King Leir and his three daughters'] in: *Historia Regum Britanniae* (1137); William Shakespeare (1564-1616): *The tragedy of King Lear* (1605). Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[1061] De faculteit wenscht een beschrijving en bespreking van de verhouding der Nederlanden tot het Duitse Rijk in de jaren 1548 tot 1605, berustende op uitgegeven bronnen en literatuur.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[1062] De faculteit verlangt een onderzoek naar de verhouding van het voorwerp der empirische psychologie tot 'het ik'. [Toelichting:] Bij 'empirische psychologie' is in de eerste plaats gedacht aan de beschrijvende psychologie, zoodat in de ervaring niet-gegeven objecten der verklarende psychologie eventueel eerst daarna komen.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[1063] De faculteit verlangt een onderzoek naar de semasiologische en fonetische ontwikkeling van cubare met zijn homoniemen en synoniemen in het Latijn en het Fransch.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[1064] De faculteit verlangt een onderzoek naar het leven, de regeering en de binnen- en buitenlandse politiek van Ptolomeus II Philadelphus, en (als toevoegsel) naar den Syrischen oorlog van Ptolomeus III Euergetes.

Ptolomeus II Philadelphus (285-247 vóór Chr.); Ptolomeus III Euergetes (?-221 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 1-5-1935. Onbeantwoord.

[1065] De faculteit verlangt een syntactisch-stilistische beschrijving, met inbegrip der rhythmiseering, van de taal der navolgende, in het Oud-Friesch overgeleverde rechtsbronnen: 1. de 17 keuren, met de wenden (v. Richthofen, *Rechtsquellen*, blz. 2-39); 2. de 24 landrechten (idem, blz. 40-79); 3. de Rüstlinger rechtsbepalingen (idem, blz. 121-125). (Zie W. Havers, *Handbuch der erklärenden Syntax*, Heidelberg 1931, en de daarin vermelde literatuur. Aangaande de rhythmiseering wordt een kritisch overzicht der oudere en nieuwere opvattingen, van Kögel, *Geschichte der deutschen Litteratur bis zum Ausgang des Mittelalters*, I, I, blz. 242 vlgg., tot Heuslers *Deutsche Versgeschichte* gevraagd).

Freiherr Karl Otto Johannes Theresius von Richthofen (1811-1888): *Friesische Rechtsquellen* (Berlijn: Nicolaische Buchhandlung, 1840); Wilhelm Havers: *Handbuch der erklärenden Syntax. Ein Versuch zur Erforschung der Bedingungen und Triebkräfte in Syntax und Stilistik* (Heidelberg: Carl Winter, 1931); Georg Rudolf Koegel: *Geschichte der deutschen Litteratur bis zum Ausgange des Mittelalters. I. Bis zur Mitte des elften Jahrhunderts, 1. Die stabreimende Dichtung und die gotische Prosa* (Strassburg: Trübner, 1894); Andreas Heusler (1865-1940): *Deutsche Versgeschichte. Mit Einschluss des altenglischen und altnordischen Stabreimverses* (Berlijn: De Gruyter, 1925-1929). Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Onbeantwoord.

[1066] Quaeritur, num poeta elegiarum in Maecenatem idem sit atque poeta Consolationis ad Liviam et quo tempore elegiae in Maecenatum scriptae sint.

Publius Ovidius Naso (43 vóór Chr.-17); Publius Vergilius Maro (70 vóór Chr.-19 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 1-5-1938. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1937-1938*, 62-63. Bekroning: Theodorus Adrianus Antonius Maria Copray (Berkel en Rodenrijs, 1912-1944), cand. lit. class. Nijmegen: eervol, promotie Nijmegen 1940 (*Consolatio ad Liviam, Elegiae in Maecenatem, tome I: sont elles du même auteur?*). Naam ontleend aan naambriefje in Arch. RUG (4), inv. nr. 14, bijlagen notulen senaat, nr. 220. Voor het bewaard

gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 125.

[1067] De faculteit verlangt een beredeneerd onderzoek naar de waarde van de Aeschylusscholien voor de verklaring van den tekst.

Aeschylus (525-456 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[1068] De faculteit verlangt een onderzoek naar den stijl van Cd. Busken Huet, op grond van de analyse van: één zijner romans, één deel zijner *Litterarische Fantasien en Kritieken*, een zeker aantal zijner brieven, alsmede een deel van *Het land van Rembrandt*. Desnoods kunnen nog eenige zijner oude verhandelingen worden benut.

Conrad Busken Huet (1826-1886): *Litterarische fantasien en kritieken* (1881-1888); idem: *Het land van Rembrandt* (1882-1884). Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 1-5-1941, verlengd tot 1-8-1941 vlg. Arch. RUG (4), inv. nr. 17, notulen dd. 1-4-1941. Onbeantwoord.

[1069] De faculteit verlangt een onderzoek naar de beteekenis van de frequentie van taalverschijnselen, in het bijzonder op syntactisch gebied. Het onderzoek bewege zich bij voorkeur op het gebied van het Engelsch. Zie o.a. Zipf, *The Psycho-Biology of Language*, 1936; Van Ginneken, *De Woordfrequentie, Onze Taaltuin*, VII, 289-313; Zandvoort, *On the relative frequency of the forms and functions of to do*, *English Studies*, XXIV, 1-16.

George Kingsley Zipf (1902-1950): [zie prijsvraag] (Boston: Houghton Mifflin, 1935); Jacques van Ginneken (1877-1945); Reinard Willem Zandvoort (1894-1990): [zie prijsvraag] 24 (1943) 1-16. Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[1070] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de beteekenis van de leer van Hume voor de kennistheorie van Kant. David Hume (1711-1776); Immanuel Kant (1724-1804). Uitgeschreven in 1943; antwoorden vóór 1-5-1944. Onbeantwoord.

[1071] De faculteit verlangt een historische verklaring van het beloop van de binnenlandse grenzen van een of meer der huidige Nederlandse provinciën.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[1072] De faculteit verlangt een kritische

bespreking, aan de hand van de voornaamste litteratuur (van M. Scheler af tot M. Merleau-Ponty), van de invloed, die de fenomenologische methode op het psychofysische probleem heeft gehad.

Max Scheler (1874-1928); Maurice Merleau-Ponty (1908-1961). Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 1-5-1949. Onbeantwoord.

[1073] De faculteit vraagt een onderzoek betreffende het begrip der secundaire functie, waarbij deze functie worde nagegaan zowel onder het causaal-verklarende als het telische aspect, en het begrip der secundaire functie diene te worden getoetst naar innerlijke samenhang. Daarbij moet ook grond van een kritische behandeling positie worden genomen ten aanzien van de idee der partiële secundaire functie.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Groningen 1951*, 92-94. Bekroning: Frans Jacob Both (Norg, 1915-2002), stud. Groningen: eervol (zie: F.J. Both, *Het begrip der secundaire functie*, Den Haag: M. Nijhoff, 1954), promotie Groningen 1967 (*Manuele vaardigheid. Een oriëntatie*). Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[1074] La Faculté propose une étude structurale et historique des 'mots expressifs' (dérivés dónomatopées et de symboles phoniques) dans le français littéraire, des origines à nos jours: relevé et classification des formes; leur nature phonologique; leur évolution phonétique morphologique et sémantique; les variations de leur valeur stylistique.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[1075] Quaeritur, quinam loci similes in Plauti Asinaria et Truculento reperiantur et quibus modis hae similitudines explicandae sint. Praeterea investigandum est, quibus temporibus poeta exempli Graeci Truculenti vixerit, et utrum fieri possit ut hic poeta Demophilus fuerit, necne. Disputatio scribatur sermone Latino puro et eleganti.

Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.); Demophilus van Constantinopel (?-386). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 1-5-1955. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Groningen 1955*, 46 (rede rector).

[1076] De faculteit verlangt een bespreking van de ontwikkeling van Homonoia als politiek-wijsgerig begrip in de Hellenistische wereld, en in het bijzonder van de invloed, die de gedachten van Alexander de Grote daarop hebben gehad.

Alexander de Grote (356-323 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[1077] De faculteit vraagt de samenstelling van een 'Prosopographia Aristophanea', t.w. een zo volledig mogelijke opsomming en bespreking van de personen, die in de bewaard gebleven komedies van Aristophanes vermeld zijn. Als uitgangspunt kunnen de overblijfselen van de antieke studies over dit onderwerp dienen (zie Steinhausen J., *Kômôidoumenoi*, diss. Bonn 1910). Literatuur o.a.: Halbertsma, T., *Specimen literarium continens priorem partem prosopographiae Aristophaneae*, Lugd. Bat. 1855 (diss. inaug.).

Aristophanes (ca 448-380 vóór Chr.); Joseph Steinhausen (1885-?): *Komoidoumenoi. De grammaticorum veterum studiis ad homines in comoedia Attica irrisos pertinentibus* (Bonn: Georgi, 1910); Tjalling Joostes Halbertsma (1829-1894): [zie prijsvraag] (Leiden: Brill, 1855). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[1078] De faculteit verlangt een stijlvergelijkend en stijlkritisch onderzoek van het gebruik van oratio recta en oratio obliqua in de Oudnoorse en Oudsaksische literatuur.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[1079] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van het door F.R. Leavis geleide tijdschrift *Scrutiny* (1932-1953) voor het letterkundig leven in Engeland.

Frank Raymond Leavis (1895-1978). Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Groningen 1961*, 89. Bekroning: Gerardus Antonius Maria Janssens (Eindhoven, 1937-), stud. Nijmegen; goud (vgl. G.A.M. Janssens, *The Scrutiny Reprint, an interim assessment, English studies. A journal of English letters and philology* 45 (1964) afl. 1/6, 30-36; promotie Nijmegen 1968 (*The American literary review. A critical history, 1920-1950*). De inzender werd doctorandus op de dag dat hem de penning werd uitgereikt.

[1080] De faculteit verlangt een onderzoek

naar de variatie, het litterair gebruik en de herkomst van de strofevormen bij de dichters van de Nederlandse renaissance in de eerste helft van de 17e eeuw.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

Groningen: economie

[1081] De faculteit verlangt een historische bespreking van het begrip verbruikersrente ('consumers-surplus'), uitlopende op een uiteenzetting van de juiste inhoud van dit begrip in het kader van de moderne economische theorie, vergezeld van een beschouwing over de praktische betekenis van dit begrip.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[1082] De faculteit verlangt een schets van de ontwikkeling van het probleem der kapitaalhandhaving ('capital-maintenance') in de economische wetenschap. Daaraan moet worden verbonden een uitvoerige beschouwing over de samenhang van dit probleem met en de betekenis daarvan voor verschillende economische en bedrijfseconomische vraagstukken (o.a. conjunctuurvraagstuk, kostenvraagstuk, winstprobleem). De faculteit zal het op prijs stellen indien er bij de beantwoording naar wordt gestreefd een zuiver Nederlandse terminologie te bezigen.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 1-5-1952. Onbeantwoord. Zie de aantekening bij prijsvraag 669.

[1083] De faculteit verlangt met betrekking tot de belangrijkste vestigingsplaatstheorieën een beredeneerde vergelijking met en een toetsing aan de beginselen, welke de economische aardrijkskunde tot grondslag dienen voor de bestudering van de spreiding over de aarde van de economische activiteit in het algemeen en van de industriële bedrijvigheid in het bijzonder. De faculteit zal het op prijs stellen, indien bij de beantwoording mede wordt gebruik gemaakt van aan de werkelijkheid ontleende voorbeelden, welke de toepasselikheden dan wel het falen

van de betrokken vestigingsplaatstheorie in het licht stellen.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[1084] De faculteit verlangt een uiteenzetting over de betekenis van de begrippen onzekerheid en waarschijnlijkheid voor de opbouw van theorieën omtrent sociale en/of economische verschijnselen, alsmede voor de statistische ontleding en de econometrische interpretaties van deze verschijnselen.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-5-1955. Onbeantwoord.

[1085] De faculteit verlangt een kritische bespreking van de onderscheiden bestuurskundige en economische eisen, waaraan de inrichting van een staatsbegroting behoort te voldoen, alsmede een toetsing van de Nederlandse praktijk (eventueel ook die in het verleden) aan deze eisen.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[1086] De faculteit verlangt een onderzoek naar de vraag, in hoeverre de toegepaste methode van kostprijberekening in de landbouw afwijkingen vertoont van de methoden

welke in Nederland in de bedrijfseconomische literatuur worden aangegeven en welke mogelijke gevolgen dit heeft voor het prijsbeleid in de landbouw.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 1-5-1958. Onbeantwoord.

[1087] De faculteit verlangt een vergelijkende beschouwing van de Britse investeringspolitiek ten aanzien van de 'economisch minder ontwikkelde landen' der vorige eeuw met de moderne westerse doctrines omtrent de economische hulp aan de thans minder ontwikkelde landen.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Onbeantwoord.

[1088] De faculteit verlangt een beschouwing over de toepassing van wiskundige en statistische methoden (o.a. modellen) op sociologische vraagstukken gedurende de laatste tien jaar en van de betekenis van deze methoden voor sociaal onderzoek in heden en toekomst.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 31-5-1961. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Groningen 1961, 89-90.*

Rijksuniversiteit Utrecht

Theologie

Rechtsgeleerdheid

Geneeskunde

Wis- en natuurkunde

Letteren en wijsbegeerte

Diergeneeskunde

Utrecht: theologie

[1089] Quaenam est theologiae naturalis in se spectatae praestantia? Quid doctrina insuper divinitus patefacta confert ad eam illustrandam et firmandam? Quaenam denique eius est vis atque utilitas apud eos, qui religionis Christianae notitia sunt beati?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Drie inzendingen; 3 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1816-1817*, 50-51.

[1090] Undenam orta et quonam fundamento nixa est vetus opinio de decem quid persecutionibus? Quid cum ratione statuum est de vexationibus, quas passi sunt Christiani sub Romanorum imperio ante Constantium M., ut et de causis earum et effectibus?

Flavius Valerius Constantinus / Constantijn I de Grote (272?-337). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend. Bekroning: Pieter Herman Hugenholtz (Amerongen, 1796-1871), theol. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1817-1818*, 1-83), promotie Utrecht 1821 (*Disputatio inauguralis de cap. sexto Epistolae Pauli ad Romanos*).

[1091] Quibusnam e fontibus Lucas hausit, quae in Actorum apostolicorum libro tradidit? Quaenam ei fides habenda est, praesertim in referendis orationibus, precibus et collocationibus, illic obviis?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Onbeantwoord.

[1092] Strictim discreibatur librorum veteris foederis praestantia, et usus in doctrina Christiana intelligenda, aestimanda, tuenda et ad virtutis studium adhibenda.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1819-1820*, 42-43. Bekroning: Henricus Woerman (Amsterdam, 1798-1877), theol. stud. Amsterdam: goud (Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., *AAU 1819-1820*, 1-179), promotie niet bekend.

[1093] Demonstratur, et accurate exponatur disciplinae morum, in primis Christianae, consilium, in eo positum, ut moralis hominum perfectio ad similitudinem cum Deo conformetur: ex eoque huius disciplinae praestantia efficiatur, ratione habita, cum

doctrinarum, tum praeceptorum, quae ea continentur.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Onbeantwoord.

[1094] Quandoquidem perperam agunt, qui in orationibus sacris omnem sacrorum librorum interpretationem negligunt, nec tamen una eorum adhibendorum ratio probari potest, cum vel praecipuus interpretationi detur locus, vel doctrinae Christianae pars, ex praelecto obiterve illustrato loco ducta, uberius exponatur, vel denique tertium eligatur genus, ex utroque illo mixtum, quaeritur, quid in singulis universe praestabile habendum, et in delectu faciendo inprimis spectandum sit?

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1821-1822*, 44-45. Bekroning: Jacobus Gerardus Hendrikus Sandbrink (Rhenen, 1800?-1828), theol. cand. Utrecht: goud (Commentatio ad quaestionem ... / Disquisitio de tribus primariis orationum sacrarum habendarum generibus, *AAU 1821-1822*, 1-106), promotie niet bekend, en Gerard Steenhoff (Amsterdam, 1798-1872), theol. cand. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1095] Dilucide exponatur argumentum, quod pro Dei existentia ducitur e causis, quae dicuntur, finalibus quae eius sit vis demonstretur, et quid in eius usu sit animadvertendum, doceatur.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1822-1823*, 61-62. Bekroning: Christiaan Gerrit Montijn (Bleskensgraaf, 1803-1864), phil. theor. et lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1822-1823*, 1-151), promotie Utrecht 1824 (*Disputatio de argumento pro Dei existentia teleologico*).

[1096] Quibus argumentis usus est Tertullianus, maxime in Apologetico, pro commendanda ac defendenda religione Christiana? Quantum singulis pretium est statuendum?

Quintus Septimius Florens Tertullianus (ca 160-ca 220). Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1823-1824*, 55-57; zie ook iudicium betreffende J.H. Gunning dd. 20-3-1823 in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 39a. Bekroning: Jacob Antonie Coenen (Gendt bij Nijmegen,

1800-1852), lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1823-1824*, 1-128), promotie niet bekend, en Johannes Hermanus Gunning ('s-Gravenhage, 1801-1889), lit. hum. en theol. cand. Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[1097] Cum tredecim illis, quas constat esse Paulinas epistolis, ita comparetur epistola ad Hebraeos, ut quanam et dictionis et argumenti, similitudo huic cum illis intercedat, singillatim et per partes ostendatur. Non postulatur, ut, quid de epistolae ad Hebraeos auctore vel antiquitas judicari, vel nobis judicandum videatur, ostendatur; neque, ut quibusnam in rebus a Paulinis haec differat epistola, de industria inquiratur. Verum, cum aliquid certe similitudinis hanc inter et illas intercedat, ut cujusmodi illud sit exponatur, ordo theologorum requirit.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 10-1-1825. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1824-1825*, 43-48. Bekroning: Petrus Hofstede de Groot (Leer, 1802-1886), theol. cand. Groningen: goud (*Disputatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1824-1825*, 1-251), promotie Groningen 1826 (*Disputatio de Clemente Alexandrino, philosopho christiano, sive De vi, quam philosophia Graeca, imprimis Platonica, habuit ad Clementem Alexandrinum religionis christianae doctorem informandum*); Johannes Paré (Haarlem, 1804-1888), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1828 (*Dissertatio theologica inauguralis de Johannis Evangelio non prorsus dissimili prioribus evangeliiis, nec ob dissimilitudinem repudiando*).

[1098] Quibusnam partibus sibi invicem similes sunt sacri lavationis et coenae ritus a Christo instituti? Quis huius comparationis est usus, in iudicio de utriusque ritus indole, legitimo usu ac fructu salutari?

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-1826. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1825-1826*, 42-44. Bekroning: Cornelis Hooyer (Arnhem, 1804-1873), lit. en theol. cand. Utrecht: goud (*Disputatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1825-1826*, 1-107), promotie niet bekend.

[1099] Demonstratur doctrinam morum Christianam, neque monachicam esse dicendam, neque mysticam. [Toelichting:] Requiritur,

ut ex indole et argumento doctrinae morum Christianae ducatur, eam nequaquam congruere cum doctrina morum, quam proposuerunt vel monachi vel mystici. In hisce vero non ad singulorum illorum sententias respiciatur, sed ad eam doctrinam et praecepta, quae universe vel monachis vel mysticis fuere propria.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Onbeantwoord.

[1100] Unde orta est, in Reformatis Belgii Ecclesiis, sive lex, sive consuetudo, iubens, antistites identidem, instante solenni Sacrae Coenae celebratione, singulos Societatis Christianae sodales in eorum aedibus convenire, ad sacrum epulum invitare, et de usu eius legitimo monere? Possuntne antistites hac opportunitate, ad alias sacri muneris partes rite administrandas, prudenter uti? Quod ut fiat, quomodo universe hac in re iis versandum erit? Quae tandem hinc utilitas sperari poterit?

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 10-1-1828. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAU 1827-1828*, 50-51. Bekroning: Willem Christiaan Slingerland Conradi (Haringhuizen, 1805-1869), theol. stud. Utrecht: goud (*Commentatio theologica ad quaestionem ...*, *AAU 1827-1828*, 1-195), promotie niet bekend.

[1101] Probetur, doctrinam Christianam, cum sanae rationis de Deo rebusque divinis decreta pure traderet, divina auctoritate confirmaret, varia ratione illustraret, ad homines consolandos emendandosque adhiberet, atque ad permultorum notitiam propagaret; et theologiae, quae dicitur, naturali valde profuisse, et vero de genere humano, hoc quoque nomine, optime meruisse.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAU 1828-1829*, 52-53. Bekroning: Gerardus Molenkamp (Utrecht, 1809-1886) [zie ook 1503], lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (*Commentatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1828-1829*, 1-156); geen promotie bekend.

[1102] Quanam fuit hierarchiae Romanae, medio seculo XI, ante Gregorium VII, conditio et auctoritas? Quam subiit, illo auctore, commutationem?

Gregorius VII (ca 1015-1085). Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 10-1-1830. Zes inzendingen;

1 goud, 2 eervol, 4 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1829-1830*, 63-68. Bekroning: Lucas Frederik Verenet (Amsterdam, 1801-1832), theol. cand. Utrecht: goud (*Commentatio ad quaestionem ... / Commentatio historico-theologica ...*, *AAU 1829-1830*, 1-126); geen promotie bekend; Jacobus Meyer (Groningen, 1807-1860), theol. cand. Groningen: eervol; promotie Groningen 1835 (*Disputatio theologica, qua inquiritur in vim, quam habuit institutum Mosaicum in Hebraeorum de rebus post mortem futuris opiniones*), en Karel Frans van Setten (Wageningen, 1807?-?), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1103] *Septem illae voces, quas de cruce pendens edidit Christus, ita tractentur, ut singularum et vera sententia accurate definiatur, et minus probabiles interpretationes, a recentioribus inprimis commendatae, refutentur; item, quomodo singulae sanctum magnumque Christi animum prodant, demonstrantur.*

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 10-1-1831. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1830-1831*, 46-47.

[1104] *Quae in S. Libris, de Deo hominum patre, inprimis de piis hominibus a Deo natis renatisque, uti et de Israelitarum ac Christianorum ὑπόθεσις, habentur, ita exponentur, ut et praecipuorum sententia doctorum definiatur, et doctrinae divinitus patefactae praestantia demonstrantur.*

Uitgeschreven in 1831, herhaald in 1832 [1105]; antwoorden vóór 10-1-1832. Onbeantwoord.

[1105] Herhaling 1831 [1104]: *Quae in S. Libris, de Deo hominum patre, inprimis de piis hominibus a Deo natis renatisque, uti et de Israelitarum ac Christianorum ὑπόθεσις, habentur, ita exponentur, ut et praecipuorum sententia doctorum definiatur, et doctrinae divinitus patefactae praestantia demonstrantur.*

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Onbeantwoord.

[1106] *Disquiratur, utrum e doctrinâ ethices Christianae homini et principi Christiano liceat, bellum gerere, nec ne? Quodsi licitum existimetur, inquiratur, quatenus de bello gerendo hominum sententias emendaverit doctrina religionis Christianae?*

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Vijf inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud

en 1 eervol, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1833-1834*, 27-33; iudicium over W. van Oordt, dd. 21-3-1834 in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 39b en over F.J.J.A. Junius, dd. 21-3-1834 in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 39c. Bekroning: Lambertus Doedes Dzn (Ingen, 1810-1894) [zie ook 1396], lit. en theol. cand. Utrecht: goud door het lot (*Commentatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1833-1834*, 1-182), promotie niet bekend; Franciscus Johannes Jacobus Albertus Junius [zie 17], lit. en theol. cand. Leiden: eervol door het lot (*Commentatio qua respondetur ad quaestionem ... / Commentatio ethico-historico-theologica de bello homini et principi christiano licito, atque de religionis christianae doctrina hominum de bello gerendo sententiarum emendatrice*, *AAU 1833-1834*, 1-230), en Willem van Oorde (Hazerswoude, 1812-1888), theol. stud. Remonstrants Seminarie Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1107] *Laudetur et a vituperatione defendatur institutum, quo, in reformatis patriae nostrae coetibus, doctrina Christiana, duce Catechesi Palatina, exponitur.*

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1834-1835*, 55-56 en hs. in Arch. RUU (3), inv. nr. 40, 11-1-1836. Bekroning: Nicolaus van Wijk (Amsterdam, 1812?-1875), theol. cand. Utrecht: goud (*Commentatio theologica, qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1834-1835*, 1-310), promotie niet bekend.

[1108] *Socratis de rebus divinis doctrina, quam memorabilibus Socraticis consignavit Xenophon, accurate exponatur, illiusque cum praestantia laudetur, tum defectus notentur.*

Socrates Atheniensis (469-399 vóór Chr.); Xenophon Atheniensis (ca 430-354 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1835-1836*, 54. Bekroning: Jan Aafko Gratama (Assen, 1817-1872), theol. stud. Groningen: goud (*Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1835-1836*, 1-109 met 1 plaat), promotie Groningen 1845 (*Commentatio in Paulinae epistolae prioris ad Corinthios caput VII*).

[1109] *Schismatis in Dioecesi Rheno-Trajectina (1423-1457) historia ita enarretur, ut simul ejus vis exponatur cum in ecclesiam et hierarchiam Belgicam, tum in praepa-*

randam sacrorum in patria nostra emendationem.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Eén inzending; eervol; zie iudicium: *AAU* 1836-1837, 61-62; iudicium betreffende E. Roelants maart 1837 in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 39d. Bekroning: Egbert Roelants [zie 20], theol. stud. Groningen: eervol. Na zijn vroegtijdige overlijden werd zijn verhandeling uitgegeven door zijn vrienden: J. de Wal, met een voorrede van P. Hofstede de Groot, *Twee verhandelingen betrekkelijk de geschiedenis en oudheden van Nederland, nagelaten door Egbert Roelants; benevens eenige berigten over den overledene* (Groningen 1839).

[1110] Quae, pluribus librorum Novi Foederis locis, relata leguntur de duodecim viris, quos elegerit atque apostolica dignitate ornaverit Christus, accurate comparentur, eorumque historica fides a Schleiermachi et Strausii dubitationibus defendatur.

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834); David Friedrich Strausz (1808-1874). Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AA* 1839-1840, 179.

[1111] Unde doctrinae, quam Paulus Apostolus professus est, origo cum ab ipso repetita est, tum a nobis est repetenda?

Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Twee inzendingen (bekend); 2 goud: door het lot 1 goud en 1 zilver; geen juryrapport bekend, vgl. *Nieuwe Amsterdamsche Courant-Algemeen Handelsblad* dd. 27-3-1843. Bekroning: Christiaan Sepp (Amsterdam, 1820-1890), theol. cand. Doopsgezind Seminarie Amsterdam: goud door het lot, en Hendrik Eliza Stenfert Kroese (Hardinxveld, 1819?-1879), theol. cand. Utrecht: zilver door het lot, promotie niet bekend.

[1112] Ita prior epistola Petri cum orationibus dictisque comparetur, quae eidem Apostolo tribuit in Actis Lucas, ut historici, et illas et haec referentis, fides appareat ac veracitas.

Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-1845. Vijf inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 zilver, 2 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: *SA Utrecht* 1846, 138-139. Bekroning: Johannes Hooykaas Herderscheë (Dokkum, 1822-1886), phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Leiden: goud door het lot, promotie niet bekend; Ubbo Petrus Okken

(Leer Fr., 1820-1900), phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Groningen: zilver door het lot, promotie Groningen 1846 (*Dissertatio historico-theologica de priva religionis Christianae, medio aevo inter Nederlandos progressae, natura*), en Frederik Wilhelm Bernard van Bell [zie 24], phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Leiden: eervol.

[1113] Exponatur vis dicti Joh. Ev. C. IV, 22 [=24, v.L.]: πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν, in exponendis Ethicis Christianae indole, argumento, consilio; deinde historia duce probetur quatenus Christiani in Ecclesiae institutis, regimine, forma, illius effati vim vel attenderint vel neglexerint.

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-1848. Geen inzending(en) bekend.

[1114] Narrationes de Sauli ad Christum conversione, quae in Actorum apostolicorum libro exstant, conferantur, explicentur, a dubitationibus novissimis praesertim vindicentur; item hujus conversionis momentum ad comprobendam religionis Christianae veritatem exponatur.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AA* 1850-1851, 128.

[1115] Potiores, quibus epistolae orationem illustrat Jacobus, imagines comparationesque grammaticae explicentur atque aesthetice iudicentur.

Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Drie inzendingen; 1 goud, 1 zilver, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AA* 1852-1853, 116-118. Bekroning: Gerard van Leeuwen (Gouderak, 1830-1857), theol. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1855 (*Specimen exegetico-theologicum de poetica dictione in Epistola Jacobi*), en Henricus Worst [NB in laudatio 'Voorst' genoemd!] (Bergen, 1829-?), theol. stud. Leiden: zilver, promotie niet bekend.

[1116] Ostendatur ex historia, quid Carolingico aevo religionis Christianae vim moralem in gentes Neo-Europaeae impediverit; quomodo vel sic tamen haec religio praestantissimam ac beneficam suam indolem satis superque comprobaverit.

Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: *AA* 1855-1856, 107-108.

[1117] *Christi orationum, a Iohanne relatarum, ea singulatim dicta explicentur unde appareat, quibus fundamentis fidem sibi habendam niti voluerit conservator.*

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Zes inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie *judicium*: AA 1858-1859, 114-118. Bekroning: Frederik Lodewijk Rutgers (Breede, 1836-1917), theol. cand. Leiden: goud door het lot, promotie Utrecht 1860 (*Disquisitio de fundamento quo Iohanne auctore fidem sibi habendam niti voluerit Christus*); Anthony Ballot (Zwolle, 1836-1871), theol. stud. Doopsgezind Seminarie Amsterdam: eervol door het lot eervol, promotie niet bekend, en Jan Eliza Moltzer jr (Amsterdam, 1837-1900), theol. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[1118] *Inquiratur, utrum ea, quae Christi dicta inter et facta intercedit, necessitudo eiusmodi sit habenda, ut, factis in dubium revocatis, dictorum de pretio aliquid derogetur, nec ne?*

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: AA 1861-1862, 113-114.

[1119] *Expositis atque inter se collatis quae de Iesu in vitam reditu tradiderunt singuli apostoli et euangelistae, inquiratur unde persuasio de Iesu in vitam reditu iisdem orta sit.*

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Geen inzending(en) bekend.

[1120] *Explicetur oratio q.d. Dominica, ab euangelistis Matthaeo, cap. VI, et Lucas, cap. XI, memoriae tradita. Inquiratur in eius formam genium. Exponatur eius pretium.*

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Eén inzending (bekend); zilver; zie *judicium*: VHO 1864-1865, 9. Bekroning: Jacobus Cornelis van Slee (Hillegom, 1841-1929), theol. cand. Leiden: zilver, promotie niet bekend.

[1121] *Quid Paulus apostolus de conscientia humana docuerit, ita exponatur ut et huius doctrinae nexus cum universa theologia Paulina, et eius vis et efficacia in rationem, qua euangelium annunciavit, luculenter appareant.*

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *judicium*: SA Leiden 1869, 133-135 en genoemd in AA

1867-1868, 113-114; zie ook AA 1872-1874, 229 (senaatsbesluit) en Arch. RUU (2), inv. nr. 540, *judicium* dd. 26-3-1868. Bekroning: Hendrik Smeding (Leeuwarden, 1848?-1891), theol. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1873 (*Paulinische gewetensleer*), en Tjeerd Cannegieter [zie 618], theol. cand. Groningen: eervol.

[1122] *Inquiratur in Pauli atque Petri doctrinam de Jesu Christi opere salutari, quod attinet ad hominis justificationem et sanctificationem, ita quidem, ut dilucide pateat, non tantum quid uterque apostolus in doctrina illa explicanda sibi privum propriumque habeat, verum etiam quatenus alter cum altero consentiat.*

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Onbeantwoord.

[1123] *Laurentii Vallae vita atque merita ita exponantur, ut vera humanismi, qui tunc viguit, indoles simul illustretur.*

Laurentius Valla [Lorenzo della Valle] (1406-1457). Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Twee inzendingen; 1 zilver, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AA 1870-1871, 80-81. Bekroning: Jacob Cornelis Geelhuysen (Amsterdam, 1847-1917), theol. cand. Evangelisch-Luthers Seminarie Amsterdam: zilver, promotie niet bekend.

[1124] *Historia originis ecclesiae Corinthiacae accurate exponatur, atque ex historia originis Christianismi in Palaestina explicetur.*

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1125] *Inquiratur in indolem atque characterem eloquentiae Bossueti, Oratorum sacrorum saeculo decimo septimo celeberrimi principis, eo consilio, ut dilucide appareat, non tantum, quid illa periode eloquentiae sacrae inter Franco-Gallos in genere, atque imprimis Bossueto proprium fuerit, verum etiam, quatenus sublimis illud dicendi genus hodiernis Euangelii nunciis exemplo proponi et posset et debeat.*

Jacques-Bénigne Bossuet (1627-1704). Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1126] *Quaenam sunt Alexandri Vineti de disciplina Ethices laudes?*

Alexander Vinet (1797-1847). Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: Arch. RUU (2), inv. nr. 540.

[1127] Er wordt gevraagd een historisch-kritisch onderzoek naar den persoon en de werkzaamheid van Johannes Presbyter.

Johannes Presbyter, legendarische Oosterse priester en vorst. Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Onbeantwoord.

[1128] Wat kan er rechtstreeks of zijdelings uit de verschillende berichten des Bijbels worden opgemaakt aangaande de aanleiding tot de splitsing van de beide Israelietische rijken na Salomo, en den invloed dien deze splitsing op den gang van beider godsdienstige ontwikkeling geoefend heeft?

Salomo, koning van Juda (965-ca 925 vóór Chr.) Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1879-1880*, 34-36.

[1129] Welk licht verspreidt Lukas 1:1-4 over de oudste proeven van beschrijving van het leven onzes Heeren, en welk gebruik is daarvan te maken bij de beoordeeling van de tot ons gekomen Evangelien?

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1882-1883*, 56-57.

[1130] Tot welke slotsom mag men komen met betrekking tot het leven en de werkzaamheid van Bonifacius, na al hetgeen in de laatste jaren over den 'apostel van Duitschland' in het licht verschenen is?

Bonifacius (675-754). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1131] De faculteit verlangt eene critische, exegetische en historische studie van Psalm LXVIII.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie: *Judicium 1886*, 6-8, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 577; ook: *Jbk Amsterdam 1886-1887*, 64-65. Bekroning: Johannes Willem Pont (Amsterdam, 1863-1939), theol. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1887 (*Psalm LXVIII: eene exegetisch-kritische studie*), en Gerrit Jan Abraham Jonker (Laren, 1864-1924), theol. cand. Utrecht: eervol, promotie.

[1132] De faculteit verlangt eene uiteenzetting van de beteekenis van David Hume voor de wijsbegeerte van den godsdienst en voor de zedekunde.

David Hume (1711-1776). Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Eén inzending; eervol; zie:

Judicium 1886, 8-9, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 577. Bekroning: Okko Norel Rzn (Harlingen, 1863-1922), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1133] Welke sporen van den invloed der Alexandrijnsche wijsbegeerte zijn er in de brieven des Nieuwen Testaments aan te wijzen?

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1134] Waarin stond Kalvijn bij het schrijven van zijne *Institutio Christianae religionis* onder den invloed van de scholastiek der middeleeuwen, en waarin ging hij tegenover haar zelfstandig zijnen weg?

Johannes Calvijn (1509-1564): *Institutio religionis Christianae* (1536). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1888-1889*, 104-105.

[1135] De faculteit verlangt eene uiteenzetting van de beteekenis van de Babylonische ballingschap voor den Israëlischen godsdienst.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1136] Geschiedenis en critiek van de leer der aandoeningen in de zedekunde.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1137] De faculteit verlangt eene historisch-critische verklaring van I Corinthen XV.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1138] De faculteit verlangt eene geschiedenis van het godsdienstonderwijs bij de Gereformeerden in Nederland tot het jaar 1816.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1139] Eene verhandeling over het volkslied in Israël.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1140] Eene verhandeling over Leibniz als moralist.

Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716). Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1141] Eene historisch-critische verhandeling over den Pastor van Hermas.

Pastor van Hermas (Pastor Hermae) (geschreven ca 160). Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1142] Eene geschiedenis der Hernhutters in Nederland.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1143] Een onderzoek naar de sporen van doodenvereering, die, volgens het gevoelen van verscheiden geleerden, in het Oude Testament te vinden zijn, en naar de beteekenis, die daaraan voor den godsdienst van Israel moet worden toegekend.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1144] Een onderzoek naar de Godsleer van H. Ulrici.

Hermann Ulrici (1806-1884): *Gott und die Natur* (Leipzig: Weigel, 1862) en *Gott und der Mensch* (Leipzig: Weigel, 1866). Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1904-1905*, 101-107. Bekroning: Pieter van der Elst Pzn (Groningen, 1878-?), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1145] Een onderzoek naar de samenstelling en de tijdsbepaling van de twee apologien van Justinus Martyr.

Justinus Martyr (114-165). Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1146] Eene verhandeling over het gemeentegezeg in de Chr. kerk tot Gregorius I.

Paus Gregorius I / Gregorius de Grote (ca 540-604). Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1907-1908*, 111-112. Bekroning: Pieter Neideck (Rotterdam, 1885-1942), theol. cand. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1147] De faculteit vraagt: Eene verhandeling over de beteekenis van de psychologie der religie voor de wijsbegeerte van den godsdienst.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1148] De faculteit vraagt: Eene uiteenzetting van de beteekenis van de Babylonische ballingschap voor den Israëlitischen godsdienst.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1909-1910*, 249-252. Bekroning: Johan Theodoor Ubbink [zie 644], theol. cand. Groningen: eervol.

[1149] Welke beteekenis heeft de moderne sociologie voor de godsdienstwetenschap?

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913.

Onbeantwoord.

[1150] Bestaat er onderling verband tusschen oorsprong en inhoud van I en II Thessalonicensen? Zoo ja, van welken aard is dat verband?

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1912-1913*, 297. De inzending kwam niet voor beoordeling in aanmerking 'aangezien het niet voldoet aan de voorwaarde, vergezeld te gaan van een gesloten en verzegeld briefje, dat dezelfde spreuk tot opschrift heeft, als het antwoord, en de naam en het adres des schrijvers bevat. Pogingen om door oproeping in de dagbladen de onbekende schrijver te nopen, dit verzuim te herstellen, hebben gefaald.'

[1151] De faculteit verlangt eene teekening van de plaats, welke Mozes inneemt in de geschiedenis van Israëls godsdienst.

Mozes (13e eeuw vóór Chr.) Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1152] De faculteit verlangt eene verhandeling over: Moira en godheid bij de Grieksche Tragi.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1153] De faculteit verlangt een verhandeling over den toestand op kerkelijk gebied in de provincie Utrecht sedert de Unie van Utrecht tot de Nationale Synode van Dordrecht in 1618/19.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1154] De faculteit verlangt een verhandeling over den oorsprong van het onsterfelijheidsgeloof.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1155] De faculteit verlangt eene verhandeling over de plaats, welke Jesaia in de geschiedenis van het profetisme inneemt, en over den invloed, die van hem op de jongere profeten is uitgegaan.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1156] De faculteit verlangt eene beantwoording van de vraag of er verwantschap is tusschen de Hermetische tractaten en de Nieuw-Testamentische geschriften.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1157] De faculteit verlangt een studie over de verhouding van kultus en mythe.

Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1158] De faculteit verlangt een vergelijkende studie over de praedestinatie-leer van Thomas Aquinas en die van Calvijn.

Johannes Calvijn (1509-1564); Thomas van Aquino (1225-1274). Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1924-1925*, 169-170. Bekroning: Cornelis Xaverius Joseph Marie Friethoff o.p. (Rotterdam, 1897-1974), stud. Seminarie Thomas Aquinas te Huissen: goud (als monografie verschenen: *De predestinatie-leer van Thomas en Calvijn*, Zwolle: Waanders, 1925, ook in Duitse vertaling: *Die Prädestinationslehre bei Thomas von Aquin und Calvin*, Freiburg: St. Paulus-Druckerei, 1926), promotie niet bekend.

[1159] De faculteit verlangt een onderzoek naar het Messias-bewustzijn van Jezus volgens de synoptische evangeliën en een uiteenzetting van de betekenis, welke de resultaten van dit onderzoek hebben voor de waardeering der synoptische evangeliën.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1160] De faculteit verlangt een antwoord op de vraag, of en, zoo ja, in hoeverre in Israëls eschatologie algemeen Semitische gedachtenreeksen en voorstellingen zijn aan te wijzen en welken invloed deze op den ontwikkelingsgang van Israëls eschatologische denkbeelden hebben uitgeoefend.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1161] De faculteit verlangt eene aanwijzing van en eene beschouwing over de Semitische elementen in de Stoa.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 351-352. Bekroning: Christiaan van der Vliet (Zeist, 1907-1940), theol. stud. Amsterdam VU: afgekeurd, promotie niet bekend; naambriefje in: Arch. RUU (2), inv. nr. 540.

[1162] De faculteit verlangt eene verhandeling over de betekenis van den (eersten) brief van Clemens aan de Corinthiërs voor de ontwikkeling der Katholieke Kerk.

Clemens van Rome [Paus Clemens I] (ca 100):

Epistula I ad Corinthios (ca 97). Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1163] De faculteit verlangt een textcritisch onderzoek naar de vraag in hoeverre de text der 'testimonia' in het Nieuwe Testament verwantschap vertoont met den text van den Targum en van de Pesitta van het Oude Testament.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1164] De faculteit verlangt een antwoord op de vraag naar de historische betrekkingen tusschen de Theodicee der Stoa en die van Leibniz.

Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716). Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1933-1934*, 160-163. Bekroning: Simon Jan Ridderbos (Kampen, 1914-), theol. stud. Kampen: goud (zie: De historische betrekkingen tusschen de theodicee der Stoa en die van Leibniz, *Philosophia Reformata* 3, 1938, 94-150), promotie Amsterdam VU 1947 (*De theologische cultuurbeschouwing van Abraham Kuiper*).

[1165] Een beschrijving en beoordeeling van Dr. Albert Schweitzer's opvatting van het Nieuwe Testament in verband met zijn wijsgeerig standpunt.

Albert Schweitzer (1875-1965). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 143-144.

[1166] Een onderzoek naar de verhouding van Pascal tot Augustinus.

Blaise Pascal (1623-1662); Aurelius Augustinus (354-430). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1167] De faculteit verlangt een verhandeling over de cultuur van Ras-Sjamra en die van Israël: overeenkomst, verschil en samenhang

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1168] De faculteit verlangt een vergelijkende uiteenzetting en beoordeling van het standpunt van Luther en Calvijn ten aanzien der filosofie.

Martin Luther (1483-1546); Johannes Calvijn (1509-1564). Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1169] De faculteit verlangt een uiteenzetting over de verhouding van de godsdienst-historische school en die van Ritschl.

Albrecht Ritschl (1822-1889). Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1170] De faculteit verlangt een phaenomenologische beschrijving van het begrip 'Openbaring'.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1171] De Faculeit verlangt een beschrijving van de reformatie van Ezra en Nehemia (Neh. 8-10) en een beoordeling van de betekenis daarvan voor het Jodendom.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1947-1948*, 215-216.

[1172] De faculteit verlangt een onderzoek over de vraag: Wat is naar vorm en strekking de verhouding van de canonieke 'Handelingen der Apostelen', de 'Acta Apostolorum Apocrypha' en de antieke $\pi\rho\tilde{\alpha}\tilde{\xi}\epsilon\iota\varsigma$ -literatuur?

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1173] De faculteit verlangt een uiteenzetting, vergelijking en beoordeling van de waardering van het zedelijk argument van Kant in de theologische beschouwingen van R.A. Lipsius, A. Ritschl, J. Kaftan en H. Hermann in verband met de problematiek ener natuurlijke Godskennis.

Richard Adelbert Lipsius (1830-1892); Albrecht Ritschl (1822-1889); Julius Kaftan (1848-1926); H. [=Johann Wilhelm] Hermann (1846-1922); Immanuel Kant (1724-1804). Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1174] De faculteit verlangt een onderzoek naar de reactie op D.F. Strausz in Nederland.

David Friedrich Strauß (1808-1874). Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1175] Een kritische verhandeling over de definitie van magie in de recente godsdienst-historische en ethnologische literatuur.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1954-1955*, 244; zie Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, brief fac. theologie, s.d. De antwoorden op 1175 en 1176 zijn ingezonden onder hetzelfde motto ('Amat victoria curam')

[1176] Een kritisch onderzoek naar de anthropologie van Athanasius.

Athanasius van Alexandria (298-373). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1954-1955*, 244; zie Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, brief fac. theologie, s.d. De antwoorden op 1175 en 1176 zijn ingezonden onder hetzelfde motto ('Amat victoria curam')

[1177] De faculteit verlangt een dogmatisch onderzoek naar de vraag, hoe vanuit de reformatorische theologie geoordeeld moet worden in zake het begrip traditie.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1178] De faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen van extase bij de klas-sieke profeten.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1179] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de wijze waarop de 'Barmer Theologische Erklärung', 1934, gefunctioneerd heeft in de Europese Kerkstrijd tijdens de tweede wereldoorlog.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1180] De faculteit verlangt een kritische bespreking van het ethisch oeuvre van O.F. Bollnow en zijn eventuele betekenis voor de theologische ethiek.

Otto Friedrich Bollnow (1903-1991). Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

Utrecht: rechtsgeleerdheid

[1181] Quaeritur, an ipsa natura obligationis civilis liberam e patria migrationem civi permittat? Si vulgo permittat, quae sint exceptiones, quibus facultas illa migrandi coartetur, ex iure publico vel communi omnium Europae populorum, vel singulari huius illiusve imperii, repetendae? Quae porro praecipuae sint causae impeditae illius libertatis? An tandem omnia iura et officia mutua, et civis, qui iure suo migravit, et patriae, quam dereliquit, post migrationem penitus intereant?

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1816-1817*, 51-53. Bekroning: Cornelius Anne den Tex (Tilburg, 1795-1854), phil. theor. magister et lit. hum. doct. en jur. cand. Utrecht: goud (*Disputatio iuris publici de libera civium facultate migrandi e patria ...*, *AAU 1816-1817*, 299-366), promotie Utrecht 1816 (*Disputatio inauguralis de vi musices ad excolendum hominem e sententia Platonis*) en Utrecht 1817 (*Disputatio inauguralis de antiqui juris principii in excolenda jurisprudentia romana constanter servatis*).

[1182] Quid alea, quid aleator est? An satis accurate distinctos fines haec nomina habent, per quos a reliquis lusuum generibus alea distinguatur? An ista alea, ubi dolus aut metus absunt, ad delicta potest referri? Si non possit, nonne tamen cura boni publici interdum velit, ut vitium istud, vel per ipsas leges, vel etiam per alia publicae disciplinae auxilia coerceatur? Quid de his constituerunt leges veterum populorum, imprimis Romanae? Quid recentiores, vel gentium Germanicarum, vel earum etiam, quae adhuc florent, Francicae e.g. Anglicae, aliae?

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend. Bekroning: Hendrik Cock [zie 93], jur. cand. Utrecht: goud (*Disputatio de alea. Continens responsum ad quaestionem ...*, *AAU 1817-1818*, 1-90).

[1183] Quae videtur ratio fuisse, quod Romani in infantia iurisprudentiae simplicitatem iuris naturae non aequae servaverint in negotiis stricti iuris, atque in iis, quae bonae fidei dicuntur? Qua ratione, salvo iuris principio, iniquitatem inde oriundam correxerunt Romani? An modus procedendi apud Romanos vim habuit diversam circa valorem negotiorum, circa petitionem actoris, remedia defensionis et officium iudicis, prout negotia erant bonae fidei vel stricti iuris? An mutato procedendi modo, cessavit etiam actionum bonae fidei et stricti iuris differentia?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1818-1819*, 42-44. Bekroning: Joachim Sandra (Leiden, 1795-1827), jur. cand. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem ... / Disputatio iuris Romani de negotiis bonae fidei et stricti iuris*

..., *AAU 1818-1819*, 1-98), promotie Utrecht 1821 (*Dissertatio juridica inauguralis, sistens disquisitionem in iuris hypothecae naturam atque progressum*).

[1184] Quid statuerunt auctores Codicis civilis de rerum mobilium vindicatione? Quibus de caussis hac in re a iure Romano recesserunt? Qua tandem ratione utriusque iuris doctrina optime temperari posse videtur, ut tum in iure domini tuendo, tum in libero rerum mobilium commercio haud impediendo, aequitatis et boni publici, quoad eius fieri possit, habeatur ratio.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1819-1820*, 43-45. Bekroning: Jan Coenraad Pruimers (Zwolle, 1799-1822), jur. cand. Utrecht: goud (*Commentatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1819-1820*, 1-78), promotie Utrecht 1821 (*Dissertatio juridica inauguralis de cura, quam leges habent liberis prioris tori*).

[1185] Duce historia exponatur origo et progressus confessionis per tormenta quaesitae. Porro doceatur, quid de necessitate confessionis, eiusque pondere, ad fidem iudici faciendam, sit statuendum. Denique inquiratur, quatenus iustitiae ratio et utilitas publica admittat, ut iudex reum non confesum ex sola eius convictione condemnare possit.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1820-1821*, 69-71. Bekroning: Jacob van Hall (Amsterdam, 1799-1859) [zie ook 1495], jur. cand. Amsterdam: goud (*Commentatio de origine et progressu quaestionis per tormenta ...*, *AAU 1820-1821*, 1-127), promotie Utrecht 1824 (*Dissertatio historico-juridica de magistro navis. Pars altera [sic]*).

[1186] Doctrinae iuris, quo Romani impuberibus aut inconsultae adolescentum aetati prospicere studuerunt, vis et natura, maxime in ineunda obligatione, et ratione iurium, quae iis in iudicio competunt, admoto lumine historiae, rite declarantur.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAU 1821-1822*, 45-48. Bekroning: Wopke Wopkens Brouwer (Leeuwarden, 1801-1827), jur. cand. Leiden: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAU 1821-1822*, 1-201), promotie Leiden 1822 (*Specimen juridicum inaugurale de jure occupandi*),

en Salomo Emanuel Nykerk (Amsterdam, 1800-?), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1823 (*Specimen historico-juridicum inaugurale de periculo assecuratoris, oriundo ex cautelis advertendæ contagionis causa adhibitis (quarantaine)*) en Utrecht 1823 (*Disputatio historico-juridica de præcipuis modis prospiciendi minoribus apud Romanos*).

[1187] De divisione officiorum in perfecta et ea, quae imperfecta vulgo dicuntur, ita disseratur; ut, constituta officii notione, declaratur, quae perfecta dicantur officia, quae vero imperfecta; porro doceatur, a quo maxime tempore et quo consilio haec officiorum divisio in iurisprudentia naturali fuerit proposita; quibus notis perfecta officia ab imperfectis distinguere laboraverint viri eruditi; denique, quae sit huius divisionis veritas, quae utilitas.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1822-1823, 62-66. Bekroning: Justinus Cornelius Voorduyn (Gorinchem, 1799-1878) [zie ook 1898 en 1900], jur. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1822-1823, 1-279), promotie Utrecht 1824 (*Specimen jurisprudentiae comparatae in loco juris Belgici novissimi, qui est de constituendo tutore*), en Filipe Serrurier (Amsterdam, 1799-?) [zie ook 1188 en 1892], jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1824 (*Disputatio juridica inauguralis de divisione officiorum iurium-que in perfecta et imperfecta*).

[1188] Tradatur doctrina codicis civilis, quo utimur, de praesumptionibus, tum juris tantum, tum juris et de jure, quae vulgo dicuntur: de his ita disseratur, ut primum communis harum praesumptionum natura investigetur, deinde utriusque speciei vis accurate exponatur, atque haec omnia idoneis exemplis passim illustrentur.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1823-1824, 57-60. Bekroning: Filipe Serrurier [zie 1187], jur. utriusque cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AAU 1823-1824, 1-289).

[1189] De jure foeminarum Romanarum defuncto succedendi ab intestato et ex testamento historice ita agatur, ut appareat, quid diverso tempore in hoc capite juris placuerit, et quae exstiterint causae illius mutati.

Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 10-1-1825. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1824-1825, 48-51. Bekroning: Hermann Schultz (1803?-?), jur. cand. Leuven: goud (Ad quaestionem de jure foeminarum ... responsio, AAU 1824-1825, 1-140), promotie niet bekend, en Abraham Elie Penning ('s-Gravenhage, 1801-?), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1826 (*Dissertatio juridica inauguralis de luxu et legibus sumtuariis ex oeconomia politica dijudicandis*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 126 en 127.

[1190] Asyloforum apud praecipuas gentes, antiquas et recentiores, origo, usus et abusus tradantur atque exponantur.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-1826. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AAU 1825-1826, 35.

[1191] Quaeritur, quae vis fuerit cum iuris consuetudinarii, tum vero scripti sive Romani in leges codicis civilis Francici. [Toelichting:] Ita ad quaestionem respondeatur, ut, generatim tradita divisione in regiones, quae vel iure scripto vel consuetudinario inprimis utebantur, huiusque diversitatis causis expositis, dicatur de diversorum illorum iurium vi in universa legum capita, ut inde appareat, in quibus maxime Codicis locis seu capitibus ius Romanum, in quibus vero ius consuetudinarium probaverit legislator.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Onbeantwoord.

[1192] Dotis origo apud Romanos ac ius, quod eo nomine coniugibus et per mortem soluto matrimonio constitutum est, e suis causis historica disquisitione illustretur.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 10-1-1828. Drie inzendingen; 1 goud, 1 zilver, 1 eervol; zie iudicium: AAU 1827-1828, 46-50. Bekroning: Baron Willem van Lynden (Nijmegen, 1806-1866), jur. Romani et hodierni cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1827-1828, 1-95), promotie Utrecht 1829 (*Specimen juridicum inaugurale de praestando damno et interesse ex mora debitoris*), en Adrianus Henricus van der Kemp (Den Haag, 1803?-?), jur. cand. Leiden: zilver (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1827-1828, 1-71), promotie Leiden 1829 (*Dissertatio juridica, de capite secundo Legis Aquilliae, seu ad locum Gaji de Adstipulatoribus*).

[1193] Quaeritur, qua ratione fiat, ut secun-

dum naturae jus, ex pacto, nulla accedente praestatione, jus et obligatio perfecta oriantur. Ad quam quaestionem ita respondeatur, ut, paucis ante declarata pacti natura, tum praecipuae scriptorum de hac juris et obligationis perfectae causa et fundamento sententiae explicentur et disquirantur, ac tandem, quid verius videatur argumentis probabilibus doceatur.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1828-1829*, 53-57. Bekroning: Arnold Carel Cosman (Kleef, 1808-?) [zie ook 1911], jur. utriusque cand. Amsterdam: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1828-1829*, 1-64), promotie Leiden 1829 (*Dissertatio juridica inauguralis de delictis extra civitatis fines commissis*), en Hendrik van Loghem (Deventer, 1808-1881), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1830 (*Dissertatio philosophico-juridica inauguralis de doctrina acquisitionis secundum principia juris naturalis*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 128-130.

[1194] Quum in doctrinam juris hodierni de conventionibus maximam vim habuerit jus Romanum, et tamen in hac ipsa doctrina, insignes sunt inter jus utrumque diversitates; quaerit ordo, ut investigetur, quanam, tum quod ad principia, tum quod ad generaliores conventionum effectus, inter jus Romanum et hodiernum sive convenientia sit, sive discrepantia.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 10-1-1830. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAU 1829-1830*, 68-70. Bekroning: Jan Jacob Hinlópen (Utrecht, 1807-1848), jur. utriusque cand. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1829-1830*, 1-71+3), promotie Utrecht 1832 (*Dissertatio juridica inauguralis sistens observationes ad locum codicis civilis, de his, quibus ob ingenii imbecillitatem, dementia et fuorem bonis interdictum est*).

[1195] Distinctionis, inter modos tollendae obligationis ipso jure et per modum exceptionis, e jure Romano tradantur origo et varii effectus.

Uitgeschreven in 1830, herhaald in 1831 [1196]; antwoorden vóór 10-1-1831. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAU 1830-1831*, 41.

[1196] Herhaling 1830 [1195]: Distinctionis inter modos tollendae obligationis ipso jure

et per modum exceptionis, e jure Romano tradantur origo et varii effectus.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 10-1-1832. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1831-1832*, 72-74. Bekroning: Carel Daniël Asser (Amsterdam, 1813-1890), jur. utriusque stud. Amsterdam: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAU 1831-1832*, 1-107+4), promotie Leiden 1834 (*Specimen juridicum inaugurale de eo quid juris sit, circa pecuniam, quae provisionis nomine, cambialis debiti solutioni destinata est*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 131.

[1197] Diligenter colligantur et perspicue explicentur argumenta, quibus scriptores recentiores, Benthamus et post eum alii, mortis poenam impugnarunt.

Jeremy Bentham (1748-1832). Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAU 1832-1833*, 57-58. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 132.

[1198] Ad examen revocentur argumenta, quae ad leges commendandas afferuntur, quibus sive officinae et agriculturae tuendae causa, sive ne certarum rerum copia desit, mercium cum importatio tum exportatio gravatur vel prohibetur.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAU 1833-1834*, 33-34. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 133.

[1199] Exponatur et ad examen revocetur locus codicis civilis de causa obligationis.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAU 1834-1835*, 57-59 en hs. in Arch. RUU (3), inv. nr. 40, dd. 11-1-1836. Bekroning: Abraham de Pinto ('s-Gravenhage, 1811-1878), phil. theor. et lit. hum. en jur. utriusque cand. Leiden: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1834-1835*, 1-92), promotie Leiden 1835 (*Dissertatio juridica inauguralis de Callistrati jurisconsulti scriptis, quae supersunt*), en Benjamin George Adam Pabst (Utrecht, 1812?-?), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1836 (*Dissertatio historico-juridica inauguralis, de hydrarchia Byleveld*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 134.

[1200] Nauticum foenus Franciae proprium, Contrat à la grosse, et Hollandicum, quod Bodemeria apud nostros homines appella-

tur, quid differunt? Commixtio utriusque, sive confusio, in lege, qua utimur, qualis sit enucleate demonstretur.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1835-1836*, 47.

[1201] Succincte exponatur, quale Caroli V aetate in diversis Belgii regionibus ei subiectis jus summi imperii, quibusque finibus summi imperantis potestas circumscripta fuerit.

Keizer Karel V (1500-1558). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1836-1837*, 63-65. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 135 en 136.

[1202] Comparatio instituat inter administrationem Sullii sub Henrico IV et Colberti sub Ludovico XIV Franciae regibus, in iis quae spectant ad prosperitatem reipublicae.

Maximilien de Béthune, duc de Sully (1560-1641); Hendrik IV (1553-1610); Jean-Baptiste Colbert (1619-1683); Lodewijk XIV (1638-1715). Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Onbeantwoord.

[1203] De universitatibus quae vulgo *pia corpora* appellantur, commentatio scribatur, qua totus is locus ex legibus Justiniani explicetur.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Geen inzending(en) bekend.

[1204] Exponatur origo ordinis iudiciorum criminalium inquisitorii in singulis Belgii Foederati regionibus.

Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-1845. Geen inzending(en) bekend.

[1205] Ordine historico exponatur, quinam praesertim iureconsulti locum de lege ad praeteritum non revocanda illustraverint, e qua ratio in componendis praecipuis illius generis controversiis versati sint?

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-1848. Twee inzendingen (bekend); 2 goud; zie iudicium: *NJRW 10* (1847) 690 en *SA Utrecht 1849*, 121-122. Bekroning: Johannes Pols ('s-Gravenhage, 1826-1885), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1849 (*Dissertatio juridica inauguralis de corporibus moralibus*), en Willem Leonard Voorduyn (Utrecht, 1825-1880), jur. cand. Utrecht: goud, pro-

motie Utrecht 1850 (*Specimen juridicum inaugurale de vi novae legis fundamentalis inde ab ipsius promulgatione computanda*).

[1206] Exponatur historia probationis per testes in casis civilibus, qualis ea communis juris Europaei fontibus continetur; deinde comparentur inter se praecipuae hac de re recentiorum leges; postremo explicentur nostri juris, quae ad hunc locum pertinent, praecepta.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AA 1850-1851*, 128-129. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 137.

[1207] Institutur disquisitio de tributis directis et indirectis, quo exponantur commoda et incommoda, quibus inter se differant et magis minusve commendanda videantur.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Onbeantwoord.

[1208] De crimine ambitus et de sodalitiis apud Romanos, tam libera republica, quam sub Caesaribus [ook: quam Caesarum aetate], historica instituat disquisitio.

Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Zes inzendingen; 1 goud, 1 zilver, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie iudicium: *AA 1852-1853*, 119-121. Bekroning: Isaac Telting (Leeuwarden, 1831-1895), jur. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1854 (*Disputatio juridica inauguralis de crimine ambitus et de sodalitiis apud Romanos*), en Simke Heerts Rinkes (Joure, 1830-1865), lit. hum. cand. Leiden: zilver, promotie Leiden 1856 (*Disputatio philologica inauguralis de oratione prima in Catilinam a Cicerone abjudicanda*). De naam van de inzender van de eervolle vermelding bleef onbekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 138-143.

[1209] Inquiratur, quale olim intercesserit inter rempublicam Belgii foederati ejusque colonias in India Orientali juris vinculum, quaeque colonorum fuerit juris cum publici tum privati condito. In quo juris loco illustrando, praeter alios fontes, etiam adhibeantur quae nuper Mijer, vir amplissimus, edidit documenta.

Pieter Mijer (1812-1881): *Dissertatio historico-politica de commercio et internae administrationis forma possessionum Batavarum in India Orientali* (Leiden

1832). Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Onbeantwoord.

[1210] Enarretur historia fideicommissorum in patria nostra.

Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Eén inzending; eervol; zie iudicium: AA 1855-1856, 108-109. Bekroning: Bernardus Dorhout Mees (Garmerwolde, 1830-1890), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1856 (*Academisch proefschrift over de regtskracht van het beding, volgens art. 1223, lid 2, Burg. Wetb., tusschen den schuldenaar en den hypotheekhouder aan te gaan / Specimen juridicum inaugurale de efficacitate pacti conventi, quod per art. 1223, al. 2, Cod. Civ. inter debitorem et creditorem hypothecarium iniri sotet*).

[1211] Qui post Hugonem Grotium in Belgio nostro iuris gentium peritia insignes fuerint viri docti, ordine chronologico recenseantur deinde quid in primariis illius disciplinae partibus singuli praestiterint, exponatur.

Hugo de Groot (1583-1645). Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AA 1855-1856, 108-110. Bekroning: Dirk [graaf] van Hogendorp jr (Amsterdam, 1833-1857), phil. theor. et lit. hum. en jur. Romani et hodierni cand. Leiden: goud (verschenen als monografie: D. van Hogendorp, *Commentatio de iuris gentium studio in patria nostra. Post Hugonem Grotium*, Amsterdam: F. Muller, 1856), promotie niet bekend, en Jean Jacques Schneither Azn (Wageningen, 1836-1892?), jur. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1857 (*Quaestiones juris inaugurales*) en Groningen 1860 (*Theses juridicae inaugurales*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 144 en 145.

[1212] Exponatur locus iuris criminalis de moderamine inculpatae tutelae, cum in historia iuris romani et germanici atque patrii, tum collatis inter se iuris hodierni diversarum gentium principiis atque sanctionibus.

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1858-1859, 118. Bekroning: Adriaan Frederik Lodewijk Gregory (Hoorn, 1838-1901), jur. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1864 (*Specimen juris civilis de rati-habitione*) en Leiden 1864 (*Commentatio ad locum juris criminalis de inculpatae tutelae moderatione*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 146.

[1213] Exponatur necessitudo, quae interce-

dit inter iuris privati, tum civilis tum mercatorii, praecepta et oeconomiae politicae disciplinam.

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AA 1858-1859, 118-119. Bekroning: Gerardus Wicherlink [zie 705], jur. cand. Utrecht: goud, en Wilco Julius van Welderen Rengers (Leeuwarden, 1835-1916), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1861 (*Disquisitio juridica continens observationes quasdam de necessitudine inter juris civilis et oeconomiae politicae praecepta / Over het verband tusschen het burgerlijk regt en de staathuishoudkunde*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 147 en 148.

[1214] Exponatur origo iuris dispensandi quod vocant, s. legibus solvendi, quale tempore reipublicae, in patria nostra exstitit; notentur eius usus et abusus; dein iuris, quod hodie ex lege fundamentali regi competit, ambitus et fines accurate indicentur, allatis causarum recentiorum ab anno inde 1815, nonnullis exemplis.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Onbeantwoord.

[1215] Exponatur locus de causa in conventionibus, ex praeceptis tum iuris Romani, tum iuris hodierni.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: AA 1861-1862, 114-115. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 149.

[1216] Exponatur et ad examen revocetur locus juris civilis Romani et hodierni de emtione venditione, quae sub conditione contrahitur et sub conditione resolvitur.

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: VHO 1864-1865, 9 en Arch. RUU (3), inv. nr. 353, notulen dd. 1-3-1865 en 4-3-1865. Bekroning: Gerrit Hugo van Bolhuis (Breda, 1840-1925), jur. cand. Leiden: goud (zie: G.H. van Bolhuis, *Over den aard van den koop en verkoop op de proef, Nieuwe bydragen voor regtsgeleerdheid en wetgeving* 1866, 285-318 en 1867, 365-383), promotie Utrecht 1865 (*De eigendomsverkrijging door den commissionair*), en jhr. Witius Hendrik [in iudicium: W.A.H.] de Savornin Lohman (Groningen, 1842-1895), jur. stud. Groningen: eervol, promotie Groningen 1866 (*Over artikel 131c Grondwet*). Voor

de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 150 en 151.

[1217] Quae fuit manus mortuae, quae dicitur, medio aevo, varia significatio? Quae instituti, quod eo nomine indicatur, origo? Quales rei abusus, a iuris publici et oeconomiae politicae doctoribus notatos, cum in patria nostra tum apud externos refrenare studuerunt legumlatores?

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Geen inzending(en) bekend.

[1218] Quae iure publico hodierno dentur actiones civiles aut poenales, ubi vel contraxerint nomine civitatis magistratus ac praefecti s. inferioris gradus officiales, vel forte in errorem lapsi deliquerint, cum ex legibus imperii ac codicibus, tum ex historia aetatis nostrae, praesertim patria, exponatur et illustretur. Quae ad locum de administris regiis pertinent, in responsione ad hanc quaestionem tangenda non erunt.

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Eén inzending; zilver; zie iudicium: *SA Leiden* 1869, 135-137 en genoemd in *AA 1867-1868*, 115; zie ook *AA 1872-1874*, 229 (senatsbesluit) en *Arch. RUU* (2), inv. nr. 540, iudicium dd. 26-3-1868. Bekroning: Abraham Frans Karel Hartogh (Amsterdam, 1844-1901), jur. cand. Leiden: zilver, promotie Leiden 1869 (*De aansprakelijkheid van den Staat voor onregmatige daden zijner ambtenaren*).

[1219] Quaenam maiestatis iura, principii propria, antiquo iure cum Angliae tum aliarum gentium Europaeorum, vulgo praerogativarum coronae nomine censebantur? Quae pristini instituti iure recentiori in monarchia, quae dicitur constitutionali, manent vestigia?

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Onbeantwoord.

[1220] Quid nostro iure hodierno statuum est de negotiis aleatoriis? Quaenam eorum sunt notae characteristicae, quibus ab aliis negotiis distinguuntur? Quaeratur, sive iuris civilis sive iuris mercatorii contractus spectemus?

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AA 1870-1871*, 81-82. Bekroning: Marinus Theodorus Goudsmit (Leiden, 1847-1891), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1871 (*Het begrip en wezen der*

kansovereenkomsten), en Tarquinus Johannes Noyon (Sneek, 1848-1929), jur. cand. Amsterdam: eervol ('gelijke hoogte'), promotie Amsterdam 1872 (*Het verzekeraar belang van den crediteur in den zeehandel*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 152 en 153.

[1221] Exponatur et tum ex doctrina tum ex rebus iudicatis illustretur locus iuris civilis de dolo malo, huiusque a fraude in causa delicti accurate notentur differentiae.

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1222] Exponatur Superficieii origo, natura, historia, ita ut ratio hebeat tum iuris quod apud Romanos et medio aevo in Gallia, in Germania et in patria nostra valuerit, tum eorum, quae in iure nostro hodierno de ea re constituta sunt.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *Arch. RUU* (2), inv. nr. 540. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 154.

[1223] Iuris Publici patrii principia circa tributa ac vectigalia ex libera Ordinum Generalium et Provincialium concessione a Principe imponenda historice exponantur, eorumque denegandorum ius ex rebus et factis ostendatur. Quatenus vero ius illud hac nostra aetate cum Reipublicae administrandae ratione congruat an pugnet, instituta collatione Legum Imperii liberarum civitatum Europae critice inquiretur et diuidetur.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Onbeantwoord.

[1224] Welke is de aard van het Recht van Terughouding (Jus Retentionis), naar het Romeinsche en het hedendaagsche recht?

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *Jbk Utrecht 1879-1880*, 28-30. In het hs. ligt een briefje dd. 25-10-1880, waarin Jean David Daubanton (Amsterdam, 1856-1931), med. stud. Groningen, promotie Groningen 1884 (*Exenteratio bulbi volgens Dr. Mulder*) om terugzending van het hs. vraagt. Dat hij de auteur is van het afgekeurde antwoord is niet onmogelijk: de jury laakte het gebrek aan kennis van het rechtssysteem van de auteur. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 155.

[1225] Eene ontwikkeling en beoordeeling van de verschillende leerstellingen over de oorzaken en de gevolgen van veranderingen in den stand der rente.

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1879-1880*, 30. Bekroning: Johannes Josephus Ignatius Harte [van Teckelenburg] (Utrecht, 1853-1937), jur. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1883 (*De rentestand*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 156.

[1226] Men vraagt een historisch onderzoek naar den inhoud en den omvang van het begrip van interlocutoir vonnis, ter verklaring van dat begrip in het hedendaagsch Nederlandsch regt.

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1882-1883*, 57-59. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 157.

[1227] Wordt verlangd een historisch-kritisch onderzoek naar het verband tusschen rijks-, provinciale en gemeentebelastingen in Nederland sedert 1795.

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1882-1883*, 59-61. Bekroning: Marie Willem Frederik Treub (Voorschoten, 1858-1931), jur. stud. Leiden: goud (zie het proefschrift, met een tweede deel als monografie: M.W.F. Treub, *Ontwikkeling en verband van de rijks-, provinciale- en gemeente- belastingen in Nederland. Deel II: Van het herstel onzer onafhankelijkheid tot heden*), promotie Utrecht 1885 (*Ontwikkeling en verband van de rijks-, provinciale- en gemeente- belastingen in Nederland. Deel I: Van de Unie van Utrecht tot onze bevrijding van Frankryk*).

[1228] De faculteit verlangt een oordeelkundig onderzoek betreffende de leer van het strafbare laten (*delicta omissionis*). Daarbij moeten meer bijzonder als punten van onderzoek behandeld worden: het verband tusschen het strafbare doen en het strafbare laten, de grond van strafbaarheid van het laatste en de onderscheiding der *delicta omissionis* in verschillende categorieën.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Onbeantwoord.

[1229] In het internationaal privaatrecht wordt algemeen bij de beoordeeling van den

staat en van de familierechtelijke betrekkingen der personen in de eerste plaats toegepast de wet van het land, waartoe de persoon behoort. Groot is echter het verschil van meening over de vraag, of hierbij op de nationaliteit, dan wel op het domicilie behoort gelet te worden. De faculteit vraagt een kritisch onderzoek naar de geschiedenis en den tegenwoordigen stand van dit vraagstuk.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Onbeantwoord.

[1230] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de onderscheiding tusschen publiek en privaat-recht en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor de rechtspraak.

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1231] Eene geschiedenis der vertegenwoordiging in het Romeinsche burgerlijk proces, in verband gebracht met de Romeinsche opvatting van vertegenwoordiging bij rechtshandelingen in het algemeen.

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1232] De faculteit verlangt eene verhandeling over den overgang onder bijzonderen titel van schulden (*passieve zijde eener verbintenis*), in welke ook de voornaamste gevallen van zoodanigen overgang worden toegelicht.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1233] De Fransche schrijver Clément Juglar spreekt in zijn werk *Des crises commerciales et de leur retour périodique en France, en Angleterre et aux Etats Unis* (Parijs, 1889, 2de uitgave) de meening uit, dat van algemeene handelscrisis een regelmatige terugkeer valt waar te nemen. De faculteit vraagt een onderzoek in hoever, althans in Westelijk Europa, die regelmatigheid werkelijk bestaat, en indien deze in meerdere of mindere mate wordt opgemerkt, een kritisch overzicht van de oorzaken, welke daarvan plegen te worden opgegeven.

Clément Juglar (1819-1905). Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1234] De faculteit verlangt een onderzoek naar den aard der nietigheid van rechtshan-

delingen volgens het Nederlandsche privaatrecht. Men zal in het bijzonder hebben na te gaan, welke soorten van nietigheid, met het oog op hare werking tusschen partijen en met betrekking tot derden, behooren te worden onderscheiden. De nietigheid van processuele handelingen valt buiten de vraag.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1235] Welke is de aard van het recht van den Staat ten opzichte van zijn grondgebied, ook voor zoover hij daarvan geen eigenaar is jure privato, en welke rechtsgevolgen vloeien daaruit ten aanzien van den privateigendom voort.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1895-1896*, 53-54. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 158.

[1236] Eene duidelijke en nauwkeurige uiteenzetting van de strafrechtsleer van Hugo de Groot, met aanwijzing van hetgeen daarin oorspronkelijk is of aan vroegere schrijvers ontleend, en van hetgeen haar kenmerkend onderscheidt van de theorieën der latere leeraars van het natuurrecht en van het zoogenaamd maatschappelijk verdrag, tot aan het einde der 18de eeuw. Eene eigene kritische beoordeeling van de onderscheidene te bespreken theorieën, hoewel niet uitgesloten, wordt niet gevorderd.

Hugo de Groot (1583-1645). Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1237] Eene verhandeling over de bevoegdheid van den burgerlijken rechter om andere veroordeelingen uit te spreken dan de veroordeelingen tot het betalen van geld, waarvan de tenuitvoerlegging wordt geregeld in de titels 2-5 van het 2de boek van het Wetb[oe]k van Burg[erlijke] Rechtsv[ordering], en over de executie dier veroordeelingen. Verlangd wordt een systematisch onderzoek van het geldende recht en de rechtspraak hier te lande, onder vergelijking van de buitenlandsche wetgevingen, met name van de Deutsche en de Oostenrijksche, en van de buitenlandsche rechtspraak, in het bijzonder van de Fransche.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1238] Een rechtsvergelijkend overzicht omtrent de bevoegdheid van bijzondere personen, tot het instellen eener strafvervolgning en eene beantwoording van de vraag of en in welken vorm die bevoegdheid in ons strafproces behoort te worden toegekend.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1900-1901*, 96-98. Bekroning: Bernardus Josephus Maria Hanlo (Roermond, 1878-1951), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1902 (op stellingen).

[1239] Eene verhandeling over het legitimatiepapier en het verschil tusschen dit papier en het toonderpapier.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1240] Een kritisch overzicht van de belangrijkste, in de laatste twintig jaren verschenen literatuur in de Nederlandsche, Fransche, Deutsche en Engelsche taal, over de leer der ruilwaarde.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1241] Eene uiteenzetting der ontwikkeling van het zoogenaamde Torrensstelsel (registration of title) in wetgeving en toepassing, wat betreft de Britsche Kolonien, sedert 1881 (Return, House of Commons, no. 211) en, wat betreft het Britsche Koninkrijk, sedert 1862 (eerste Land Transfer Act).

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1242] Een historisch en rechtsvergelijkend onderzoek van de aansprakelijkheid der erfgenamen voor, en van de wijze der vereffening van, de schulden eener nalatenschap. (Men vergelijkte de artikelen van Prof. M.J. Percerou in *Revue Trimestrielle de droit civil* 1905, bl. 535-612 en bl. 811-874).

Jean Percerou (1873-?): La liquidation du passif héréditaire en droit français, *Revue trimestrielle de droit civil* 4 (1905) 535-612 en idem, La liquidation du passif héréditaire en droit comparé, spécialement en droit allemand, *ibidem* 811-874. Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1243] In welke rechtsverhouding staan de Nederlandsche kolonien zoowel tegenover Nederland als tegenover bijzondere personen?

Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1244] De faculteit vraagt: Eene bespreking van de wijze, waarop door den Hoogen Raad gedurende de laatste 20 jaren bij de rechtspraak in cassatie de onderscheiding is gemaakt tusschen beslissingen van feitelijken en van rechtskundigen aard, en eene beoordeeling van de juistheid en doelmatigheid dier onderscheiding als grondslag voor de bevoegdheid van den rechter in cassatie.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1245] De faculteit vraagt: Eene op oorspronkelijke bescheiden gegronde rechtsgeschiedenis van een of meer instellingen van weldadigheid, bij voorkeur van vóór de Hervorming dagteekenend, in eene Nederlandsche stad buiten de provincie Utrecht, waarbij in het bijzonder de aandacht te vestigen zal zijn op de verhouding der instellingen tot de stedelijke Regeering.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1246] In hoever is eene geleidelijke ontwikkeling van het Volkenrecht vereenigbaar met eerbiediging van de soevereiniteit, scil. onafhankelijkheid der Staten? Wat leert daaromtrent de geschiedenis en welke vooruitzichten opent zij voor de toekomst?

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1247] Eene uiteenzetting en beoordeeling van de leer van den 'Rechtsschutzanspruch', zooals zij wordt gevonden in de nieuwere Deutsche procesrecht-literatuur (noot: Zij werd voor het eerst voorgedragen door Wach, *Handbuch des Zivilprozesrechts* dl. I 1885, blz. 19v, en *Feststellungsanspruch* 1888, bl. 14v), en van hare waarde voor de theorie van het Nederlandsche procesrecht.

Adolf Wach (1843-1926): *Handbuch des deutschen Zivilprozessrechts I* (Leipzig: Duncker en Humblot, 1885); idem: *Der Feststellungsanspruch. Ein Beitrag zur Lehre vom Rechtsschutzanspruch* (Leipzig: Duncker en Humblot, 1888). Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1248] De faculteit verlangt eene dogmatisch-historische uiteenzetting van de plaats van gewoonte en volksovertuiging in het staats- en administratief recht van het Koninkrijk der Nederlanden.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1249] De faculteit verlangt eene kritische uiteenzetting van de thans in de strafrecht-wetenschap gehuldigde opvattingen omtrent de vraag, of het bewustzijn van de onwettigheid, de onrechtmatigheid of de ongeoorloofdheid der handeling gevorderd wordt of moet gevorderd worden voor het aannemen van strafbaar opzet.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1915-1916*, 324-331. Bekroning: Peter Marie Trapman (Utrecht, 1894-?), jur. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1917 (*Kritische uiteenzetting van de thans in de strafrechtswetenschap gehuldigde opvattingen omtrent de vraag, of het bewustzijn der onrechtmatigheid enz. gevorderd moet worden en gevorderd wordt als bestanddeel van strafbaar opzet*), en Hendrik Martinus Vrijheid (Batavia, 1895-?), jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1918 (*Schuld en schuldverband in het Romeinsche strafrecht*).

[1250] De faculteit verlangt een theoretisch en rechtsvergelijkend (noot: Het rechtsvergelijkend onderzoek kan worden beperkt tot eenige der belangrijkste regelingen) onderzoek naar de rechtspositie van den derde-bevoordeelde bij de overeenkomst van levensverzekering.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1251] De faculteit verlangt een critisch overzicht van de ontwikkeling der theorieën nopens waarde en prijsvorming sedert de geschriften van W. Stanley Jevons, C. Menger en L. Walras.

William Stanley Jevons (1835-1882): *Money and the mechanism of exchange* (New York: D. Appleton and Company, 1875); Carl Menger (1840-1921): *Untersuchungen über die Methode der Socialwissenschaften, und der politischen Oekonomie insbesondere* (Leipzig: Duncker & Humblot, 1883); [Marie Esprit] Léon Walras (1834-1910): *Éléments d'économie politique pure ou théorie de la richesse sociale* (Lausanne: Corbaz, 1874-1877). Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1252] De faculteit verlangt een onderzoek naar de zgn. zakelijke werking van de ontbinding van wederkeerige overeenkomsten naar

het tegenwoordige Nederlandsche recht.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1253] De faculteit verlangt een onderzoek naar den zin van de onderscheiding van de zgn. innerlijke en uitwendige waarde der wet en een uiteenzetting van hare beteekenis voor de rechtspraak. Het onderzoek behoort te omvatten de theorie der 17e en der 18e eeuw, zoo mogelijk uit wetgeving en praktijk toegelicht, en de geschiedenis der geldende wetgeving.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1254] De faculteit verlangt een kritisch overzicht over de internationale verschijnselen, gewoonlijk samengevat onder den term 'Statensuccessie', sinds 1914 en een uiteenzetting van den tegenwoordigen stand van het volkenrecht te dien aanzien.

Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1924-1925*, 178-179. Bekroning: Reynier Flaes (Den Helder, 1902-1958), jur. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1929 (*Das Problem der Territorialkonflikte. Eine Untersuchung über ihre Grundlagen und Eigenschaften am Beispiele der Territorialgeschichte Polens*).

[1255] Herhaling 1918 [1251]: De faculteit verlangt een kritisch overzicht over de ontwikkeling der theorieën nopens waarde en prijsvorming sedert de geschriften van W. Stanley Jevons, C. Menger en L. Walras.

Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord. Vgl. prijsvraag 1251.

[1256] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek van de rechtspraak betreffende de vraag, in welke gevallen oproeping tot eenvoudige vrijwaring is toegelaten.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1927-1928*, 303-305. Bekroning: Louis Hollander (Rotterdam, 1905-1983), jur. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1929 (*De grondslag van de oproeping in vr?waring*). Dezelfde student won de prijsvraag die in 1925 door 'de studentenfaculteit der rechten' was uitgeschreven, zie de inleiding.

[1257] De faculteit verlangt een onderzoek omtrent de vraag, of de ruime opvatting van het begrip natuurlijke verbintenis, door den

Hoogen Raad gehuldigd bij arrest van 12 Maart 1926, W.v.h.R. [=Weekblad van het Recht, v.L.] 11488, wordt gerechtvaardigd door de geschiedenis, bepaaldelijk van art. 1395 lid 2 Burgerlijk Wetboek.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Twee inzendingen; beide eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1927-1928*, 305-307. Bekroning: Matthijs Paul Plantenga ('s-Gravenhage, 1905-?), jur. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend, en Herman Louis van Zanten (Montigne sur Sambre, 1907-1942), jur. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[1258] De faculteit verlangt een kritische behandeling van de nieuwere theorieën omtrent de rechtsvorming – als van Bonnacase, Duguit, Gény, Kelsen, Krabbe, Stammler en van haar verband met de historische richting.

Julien Bonnacase (1878-1950); Léon Duguit (1859-1928); François Gény (1861-1959); Hans Kelsen (1881-1973); Christopher Krabbe (1833-1913); Rudolf Stammler (1856-1938). Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Drie inzendingen; 2 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 352-357. Bekroning: Theodore Limperg (Amsterdam, 1907-1995), stud. Amsterdam: goud, promotie niet bekend, en Mr. Johannes Cornelius Coebergh (Utrecht, 1906-?), stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1932 (*Moderne rechtsvormingstheorieën*). Beide antwoorden kwam voor bekroning in aanmerking. 'Welk van beide het 'beste was, liet zich moeielijk bepalen; beider opzet was daartoe te zeer van uiteenloopenden aard ... Zonder onbillijkheid kon tusschen beide, elk in zijne soort verdienstelijk, geen keuze worden gedaan. Onder deze omstandigheden heeft de Faculteit gemeend beide antwoorden te moeten bekronen. Op de enveloppe van het naambriefje van Limperg in Arch. RUU (2), inv. nr. 540 staat de aantekening: 'Eventueel ook met goud, anders eerv[olle] vermelding'.

[1259] De faculteit verlangt eene uiteenzetting en beoordeeling van de verhouding van wetgever en rechter in het Nederlandsche srafrecht, voorzoover deze blijkt uit de rechtspraak van den Hoogen Raad omtrent het Wetboek van Strafrecht sedert 1910.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1260] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de ontwikkeling der geldtheorie sedert het begin dezer eeuw.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1933-1934*, 163-164.

[1261] De faculteit verlangt eene rechtsvergelijkende studie over theorie en praktijk van het recht tot ontbinding van het Parlement sinds 1918 in Engeland eener- en het Deutsche Rijk en zijn 'Länder' anderzijds.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1262] Een kritisch overzicht van rechtspraak en literatuur met betrekking tot de nietigheid van een besluit der algemeene vergadering van aandeelhouders eener naamloze vennootschap (art. 46a. Wetboek van Koophandel), alsmede een voorstel tot nieuwe regeling van dit onderwerp.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 144-150. Vlg. *VHO 1937*, 121-122 zes antwoorden. Bekroning: Pieter Jacobus Verdam (Amsterdam, 1915-1998), jur. cand. Amsterdam VU, promotie Amsterdam VU 1940 (*Nietigheid van besluiten*); Johannes [John] Antonius Martinus Leistikow (Hilversum, 1913-1985) [zie ook 1691], jur. cand. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1263] Eene behandeling van den vorm, het karakter en de werking der litis contestatio in het vóór-klassieke, het klassieke en het na-klassieke Romeinsche recht.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 150-151.

[1264] De faculteit verlangt een beschrijvend en verklarend overzicht van de ontwikkeling der denkbeelden in literatuur en rechtspraak omtrent de geoorlooftheid van het constitutum possessorium onder de heerschappij van het Burgerlijk Wetboek

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1939-1940*, 165-166; zie brief S. van Brakel, in: Arch. RUU (2), inv. nr. 540.

[1265] De faculteit verlangt een kritisch overzicht te geven van dat onderdeel der verschillende conjunctuurtheorieën, hetwelk betrekking heeft op de verklaring van de lengte der korte conjunctuurgolven, alsmede een toetsing van de onderscheiden

opvattingen omtrent deze zijde van het conjunctuurprobleem aan de daartoe geëigende statistische gegevens.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1266] De faculteit verlangt een historisch onderzoek naar de structuur en functie der buurschappen, mede als onderdeelen der schoutenambten, naar Friesch recht. De schrijven kan zich bij de beantwoording beperken tot een deel van het gebied, waar Friesch recht gold, alsook tot den tijd, waarvan de bronnen hem thans toegankelijk zijn.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1942-1943*, 80-81. Bekroning: Arian de Goede (Purmerend, 1915-1957): goud. De inzender bleek echter 'reeds voor eenige jaren in deze Faculteit gepromoveerd' (*Swannotsrecht*, Utrecht 1940) en kwam dus niet voor mededinging in aanmerking. De prijsverhandeling verscheen als monografie: A. de Goede, *De Westfriesche buurschap* (Enkhuizen: Fas Frisiae, 1944). In het Arch. Familie De Goede (Rijksarchief Noord-Holland, toegangsnr. 197), inv. nr. 292 (motto: onbekend) bevinden zich twee kopieën in hs. van deze verhandeling.

[1267] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting van de historische ontwikkeling, welke in onderling verband de misdrijven, welke thans als oplichting en valsheid in geschrifte worden gequalificeerd, in het Nederlandsche strafrecht en de Nederlandse strafwetenschap hebben doorgemaakt.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1268] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de belangrijkste buitenlandse wetgevingen betreffende de politieke partijen.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1269] De faculteit verlangt een kritische beschouwing over de binnenlandse en buitenlandse wetgevingen betreffende de berechting van politieke en oorlogsmisdadigers.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1270] De faculteit verlangt een onderzoek naar de mogelijkheid en wenselijkheid van unificatie der wetgevingen op het gebied van de industriële eigendom in het Benelux-

gebied, mede met inachtneming van de vraag in hoeverre daarbij verkregen rechten moeten worden geëerbiedigd.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1271] De faculteit verlangt een kritisch en vergelijkend overzicht van de belangrijkste buitenlandse wetgevingen betreffende de vakverenigingen.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1272] Een onderzoek naar het begrip handelszaak en naar de vraag of wettelijke regeling van de handelszaak, al dan niet met begripsomschrijving in de wet, met name de mogelijkheid van het verrichten van rechtshandelingen, welke de handelszaak als geheel betreffen, en de gevolgen van zulke handelingen ten opzichte van derden, voor het Nederlandse recht wenselijk is; een en ander aan de hand van een kritisch onderzoek van wetgeving, doctrine en praktijk in Frankrijk, België en eventueel andere landen.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Onbeantwoord.

[1273] Een kritisch overzicht van doctrine en rechtspraak over de vraag, in hoeverre een Staat, na een revolutionaire wijziging in zijn regeringsvorm of regering, gebonden blijft door, en rechten blijft ontlenen aan, rechtshandelingen, verricht - en aansprakelijk blijft voor onrechtmatige daden, begaan - door het oude regime vóór zijn definitieve verdrijving en door het nieuwe regime zelf voor de definitieve verkrijging van de macht. [Toelichting:] Met 'rechtspraak' worden zowel internationale als nationale vonnissen bedoeld. De term 'rechtshandeling' wordt in ruime zin gebezigd, als omvattende verdragen en andere internationale rechtshandelingen, privaatrechtelijke contracten en administratiefrechtelijke staatsdaden. Het onderzoek moet echter beperkt blijven tot de internationale zijde van het vraagstuk. Daarbij moet aandacht besteed worden aan de betekenis in dit verband van de internationale erkenning van het nieuwe regime.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Onbeantwoord.

[1274] De faculteit verlangt: 1. een algemene

uiteenzetting van de verschillende betekenissen, waarin 'iudicium' bij de klassieke juristen voorkomt en 2. meer in het bijzonder, een verklaring van de betekenis van deze term in al de gevallen, waarin Gaius in zijn *Institutiones* daarvan gebruik maakt.

Gaius (ca 120-ca 178). Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1275] De faculteit verlangt een rechtsvergelijkend overzicht omtrent de aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door zaken welke men onder zijn opzicht heeft, zulks mede met het oog op het formuleren van een nieuwe wetsbepaling.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1276] De faculteit verlangt een historisch overzicht van de wettelijke regeling van de voeging der beledigde partij in het Nederlands Strafproces (thans geregeld in de artt. 44 en 56 R.O., benevens in de artt. 332-337 Sv.), van 1795 tot heden voor zover gegeven in wetten, ontwerpen, toelichtende memoeries en litteratuur.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1277] De faculteit verlangt een kritische behandeling van de vraag, welke wetgevende maatregelen bevorderlijk zouden zijn aan verbetering van de systematiek (c.q. unificatie) van de hier te lande geldende belastingen op het rechtsverkeer, zulks met behoud van het wezen der bestaande wetgeving. Aan de regeling der rechtspraak behoort tevens aandacht te worden geschonken.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1278] *Breviter distincteque indicetur modus et ratio actionis nervorum, quaeque sint maxime probabiles huius actionis explicationes.*

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1816-1817*, 45-47. Bekroning: Christiaan Bernhard Tilanus (*Harderwijk*, 1796-1883), med. stud. Utrecht: goud (*Disquisitio physiologica de nervis, eorumque actione ... / Responso ad quaestionem ...*, *AAU 1816-1817*, 1-112), promotie Utrecht 1818 (*Specimen chirurgico-medicum inaugurale de fungoso durae meningis excrescente*).

Utrecht: geneeskunde

[1279] Quandoquidem in Gaubiana de morbis solidi vivi doctrina, quamvis gravissima, multa etiam nunc desiderantur, prouti ex observationibus patet, quae de vi vitali post eum institutae sunt; quaeritur, quid contulerint hae observationes ad doctrinam illam cum augendam, tum vero etiam perficiendam?

Hieronimus David Gaubius (1705-1780). Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend. Bekroning: Jacobus Cornelius Broers (Utrecht, 1795-1847), med. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1817-1818, 1-108), promotie Utrecht 1818 (*Specimen chirurgico-medicum de causis, cur laesionibus capitis, quae initio haud periculosae videbantur, frequenter sero symptomata gravia, in mortem aliquando desinentia, accedant*).

[1280] Quid est putredo animalis? An locum habet in corpore humano vivo? Qua ratione explicari debet actio remedium, quae dicuntur, antisepticorum?

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Onbeantwoord.

[1281] Indicentur: 1°. labii leporini varia exempla, a praecipuis de re chirurgica auctoribus enarrata, atque in species quasdam divisa; 2°. de huius vitii congeniti origine, in primis recentiorum, anatomico-pathologicae opinionibus; 3°. Belgarum merita in hocce morbo curando.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Onbeantwoord.

[1282] Quaeritur brevis et distincta expositio fabricae et functionis organi auditus in homine, recentiorum etiam anatomicorum observationibus, et anatome comparata ita illustrata, ut ex hisce pateat, quanam sit huius organi pars ad audiendum maxime necessaria, et qua in re illud praestantius in homine, quam in brutis, sit censendum.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: AAU 1820-1821, 71-72. Bekroning: Jan van der Hoeven (Rotterdam, 1802-1868) [zie ook 1894], med. stud. en math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (Responsum ad quaestionem ... / Disputatio anatomico-physiologica de organo auditus in homine ...,

AAU 1820-1821, 1-107), promotie Leiden 1822 (*Dissertatio philosophica inauguralis de scelecto piscium*), en Willem [Theodoor] Vrolik (Amsterdam, 1801-1863), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: eervol (Commentatio qua respondetur ad quaestionem..., AAU 1820-1821, 1-96 met 1 plaat), promotie Utrecht 1822 (*Specimen antomico-zoölogicum de phocis, speciatim de phoca vitulina*).

[1283] Comparetur veterum doctrina cum recentiorum theoria de ista affectione pathologica in homine, quae vocatur metastasis. Indicetur dein, quanam ex opinionibus, quas recentiores hac de re protulerunt, maxime probabilis videatur.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Eén inzending; goud; zie iudicium: AAU 1821-1822, 37. Bekroning: Albertus van Calcar (Deventer, 1799-1825), med. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1821-1822, 1-77), promotie Leiden 1823 (*Dissertatio medica inauguralis de hirurginis historiâ naturali et usu medico*).

[1284] Entozoa, quae, docentibus observationibus medicorum et zoologorum, in humanis corporibus hactenus, in Belgio, fuerunt reperta, enumerentur et ad genera et species a Rudolphio et Bremsero constituta, referantur: ut exquiratur deinceps, quibus maxime causis, cum externis tum internis, illorum proventus sit tribuendus, quaeque praecipua morborum symptomata ab iisdem fuerint producta.

Karl Asmund Rudolphi (1771-1832): *Entozoorum sive vermium intestinalium historia naturalis* (Amsterdam: Taberna libraria et artium, 1808-1810); Johann Gottfried Bremser (1767-1827): *Über Lebende Würmer im Lebenden Menschen. Ein Buch für ausübende Aerzte; mit nach der Natur gezeichneten Abbildungen auf vier Tafeln, nebst einem Anhang über PseudoHelminthen* (Wenen: Schaumburg, 1819). Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1822-1823, 66-67. Bekroning: Gerard de Vos [zie 309], med. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1822-1823, 1-68), en Gerrit Jan Mulder (Utrecht, 1802-1880) [zie 300], med. cand. Utrecht: eervol (Commentatio de entozoïs / Responsio ad quaestionem ..., AAU 1822-1823, 1-108), proefschrift Utrecht 1825 (*Dissertatio medica de opio ejusque principiis actione inter se comparatis*).

[1285] Quandoquidem nostris temporibus

hirudinum usus in medicina adeo invaluit, ut multi practici earum applicationem generali sanguinis detractiōni praeferre videantur; alii vero posterioris evacuationis honorem vindicare pergunt. Quaeritur, quatenus harum sententiarum maxime solidae innitatur fundamentis, imprimis, quibusnam in casibus generalis sanguinis evacuatio locali, aut localis generali, praeferenda sit.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1823-1824*, 60-61.

[1286] Exhibeantur, Hyoscyami nigri, primum descriptio botanica, ejusque herbae, radicis, et seminis analysis chemica, deinde efficacia hujus plantae venenatae in corpus animale, porro ejus usus medicus, atque tandem noxae ex medicamento intempestiva adhibitione oriundae.

Uitgeschreven in 1824, herhaald in 1825 [1287]; antwoorden vóór 10-1-1825. Drie inzendingen; 3 afgekeurd (1 wegens te late inzending); zie iudicium: *AAU 1824-1825*, 51-52.

[1287] Herhaling 1824 [1286], geredigeerd: Dilucide et breviter exponantur Hyoscyami nigri, primum descriptio botanica, ejusque herbae, radicis et seminis analysis chemica, deinde efficacia huius plantae venenatae in corpus animale, porro ejus usus medicus, atque tandem noxae ex medicamento intempestiva adhibitione oriundae. [Toelichting:] Facultas medica iterum hanc quaestionem proponens, monet, imprimis in scriptoribus, qui hoc argumentum tractare velint, desiderari, ut non aliorum tantummodo proferant experimenta et opiniones, sed praeterea illa, quantum ejus fieri possit, repetant, has vero ad regulas in therapia generali traditas prudenter diiudicent, neque negligent descriptionis Latinae perspicuitatem et puritatem.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-1826. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1825-1826*, 35-38; iudicium in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 431. Bekroning: Salomon Pieter Scheltema [zie 319], med. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1825-1826*, 1-81).

[1288] Exponantur singulae causae praedisponentes, imprimis ex fabrica partium con-

tinentium derivandae, quae diversis herniis abdominalibus ansam dare possunt.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1826-1827*, 35-37; iudicium in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 431. Bekroning: Diederik Johannes Agathus Arntzenius ('s-Gravenhage, 1806-1848), med. cand. Utrecht: goud (Commentatio de causis praedisponentibus herniarum abdominalium ... / Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1826-1827*, 1-141), promotie Utrecht 1828 (*Dissertatio medica inauguralis de suicidio, observationibus anatomico-pathologicis illustrato*), en Joseph Willem de Block [zie 780], math. et phil. nat. cand. en med. stud. Gent: eervol.

[1289] Quandoquidem nostra aetate, alii nimium ita dicto mechanismo partus, alii vero eius dynamismo tribuunt, quaeritur: 1. Quid de utroque argumento disputaverint veteres et recentiores obstetricatores? 2. Quae sit utriusque vis in partu feliciter absolvendo?

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 10-1-1828. Onbeantwoord.

[1290] Succincte enarrentur praecipua recentiorum experimenta Cl. Bell, Magendie, Eschricht, Schöps et Bellingeri de actione nervi olfactorii, trigemini et facialis, nec non de utriusque radicis nervorum spinalium officio, ut denique e disputatis concludatur, quatenus probabiliter sit actio horum nervorum.

Charles Bell (1774-1842); François Magendie (1783-1855); Daniel Frederik Eschricht (1798-1863); C.G. Schoeps; Carlo Francesco Bellingeri (1789-1848). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1828-1829*, 57-58; iudicium in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 431. Bekroning: Gerard Backer [zie 879], med. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAU 1828-1829*, 1-154).

[1291] Exponantur recentiorum theoriae de pseudomembranis, quae aliquando in inflammatione formantur, indicetur, quatenus ex his maxime sit probabilis.

Uitgeschreven in 1829, herhaald in 1830 [1292]; antwoorden vóór 10-1-1830. Onbeantwoord.

[1292] Herhaling 1829 [1291]: Exponantur recentiorum theoriae de pseudomembranis, quae aliquando in inflammatione formantur, indicetur, quatenus ex his sit maxime probabilis.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 10-1-1831. Onbeantwoord.

[1293] Comparetur applicatio remediorum externorum cuti integrae cum methodo hodiernorum curandis hominum morbis internis, exponendis fundamentis anatomico-physiologicis et observationibus fide dignis, quibus utraque methodus nititur.

Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 10-1-1832. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAU 1831-1832*, 67-69; judicium in hs. in: *Arch. RUU* (3), inv. nr. 431. Bekroning: Carel Jozef van Cooth [in hs. Van Kooth] [zie 348], med. stud. Amsterdam: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAU 1831-1832*, 1-317+11).

[1294] Quaeritur, quomodo febris intermit-tens apoplectica ab aliis morbis, cum quibus facile confunderetur, et symptomatibus et decursu distinguatur? Quenam sint causae, inprimis patriae nostrae propriae, e quibus ortum ducit? Quenam sit morbi natura et ratio curandi?

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAU 1831-1832*, 58-61. Bekroning: Theodoor Adriaan van Schermbeek [zie 349], med. cand. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1832-1833*, 1-136); de naam van de inzender met eervolle vermelding bleef onbekend.

[1295] Quenam mutationes pathologicae inducuntur arteriis per ligaturam? Hinc, expositis variis eam instituendi modis, quid singuli valeant, concludatur.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Eén inzending; goud; zie judicium: *AAU 1833-1834*, 34-35; naambriefje en hs. judicium in: *Arch. RUU* (3), inv. nr. 431. Bekroning: Dirck van Dockum (Weesp, 1810-1842), med. stud. Utrecht: goud (*Commentatio qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1833-1834*, 1-74), promotie Utrecht 1837 (*Disquisitio anatomico-pathologica de cranii regeneratione*).

[1296] Quid disputaverunt veteres et recentiores obstetricatores de placenta in utero incarcerata, ejusque origine et caussis? Quenam est ejus vera diagnosis? Quae tandem optima curandi ratio?

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAU 1834-1835*, 59-61; *Arch. RUU* (2), inv. nr. 540, brief 11835 en judicium in hs. in: *Arch. RUU* (3), inv. nr. 40, dd. 11-1-1836; zie ook *Arch. RUU* (2), inv. nr. 540.

[1297] Accurate exponantur signa, cum pathologica, tum chemica, quibus veneficium arsenicale, in foro, certo probari possit. Quae vero ex chemia petuntur signa, ipsius auctoris experimentis etiam illustrari cupit facultas.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAU 1835-1836*, 48-50. Bekroning: Frederik Philip Godlieb van Enscht (Harderwijk, 1812-1841), med. stud. Utrecht: goud (*Commentatio, qua respondetur ad quaestionem ...*, *AAU 1835-1836*, 1-148), promotie Utrecht 1836 (*Dissertatio physiologico-medica de respirationis chymismo; sectio prior de mutationibus, quas respiratio, tum in aëre, tum in sanguine producit*), en Hendrik Jan Broers (Utrecht, 1815-1876), med. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1839 (*Dissertatio anatomico-physiologica de glandula thyreoidea*).

[1298] Quaeritur, quanam in re differant actiones nervorum, quas per sic dictum reflexum fieri recentiores docuerunt, ab actionibus involuntariis stimuli applicatione directe provocatis, et quanam inprimis phaenomena illis explicari possint.

Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Onbeantwoord.

[1299] Exponatur, quid hodie constet de pyrogenesi? Ipsius puris proprietates ac differentiae ab humoribus analogis exhibean-tur. Quaestio investigationibus propriis quantumque illustretur.

Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Drie inzendingen; 1 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *AA 1839-1840*, 180-181. Bekroning: Jacobus Johannes Hetterschey [ook: Hetterschey] (Klundert, 1817-1866), med. cand. Utrecht: eervol, vlg. *SA Utrecht 1841*, 119 met goud bekroond, maar inzender had zijn naam genoemd, dus 'stricto jure' van goud verstoken, daarom eervol (de verhandeling verscheen als monografie: J.J. Hetterschey, *Commentatio qua ad questionem ... respondit et praemium aureum meruit [sic]*, Utrecht: C. van der Post, 1841), promotie Utrecht 1842 (*Dissertatio medica inauguralis de irritatione spinali in genere, atque de plethora abdominali, frequentissima ipsius causa, casu morbi illustrata*).

[1300] Quenam mutationes intestinorum organicae in cadaveribus hominum typho febribusque, typhoideis intestinorum inven-

tae sunt? Quid statuendum de sententiis a diversis auctoribus prolatis ad mutuam inter mutationes istas et morbos, quos comitantur, necessitudinem illustrandam? Quomodo in vivis di[agn]ostantur? Quanam est usu comprobata ipsis medendi ratio?

Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Geen inzending(en) bekend.

[1301] Qualis est organorum, quae excernenda secernunt, utilitas ad sanguinis compositionem sanitati necessariam tuendam?

Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-1845. Geen inzending(en) bekend.

[1302] Enarrantur praecipua experimenta de aethere sensus opprimendi causa inhalato, tam quae adhuc descripta sunt quam quae ad proximam usque aetatem describentur; addantur propria experimenta in animalibus eo consilio instituenda, ut inde vis aetheris inhalati tum in reliquis corporis partes, tum praesertim in systema nervosum eruatur; atque ex his singulis et cunctis quid colligi possit, perspicue demonstretur.

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-1848. Geen inzending(en) bekend.

[1303] Quaeritur, quid efficiant ad fibrinae e sanguine acquirendae quantitatem mutantem: 1. diversa, quacum liquor examinandus e vena vel arteria effluerit, celeritas; 2. parcius aut copiosius eademque sive promptior sive tardior sanguinis detractio, proxime praegressa; 3. temperatura diversa, motus, quies, aliae conditiones, quibus sanguis emissus subjiciatur. Ad quam quaestionem ita respondeatur, ut, experimentis institutis, requisitae quantitatis differentiae primum definiantur, deinde, quoad possint, explicentur.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Eén inzending; eervol; zie judicium: AA 1850-1851, 127. Bekroning: Marcus Jan Baart de la Faille (Groningen, 1828-1895) [zie ook 1418], med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1853 (*Dissertatio physiologico-medica de vi causarum, fibrini e sanguine acquirendi quantitatem mutantium*).

[1304] Experimentis cum aliis tum microscopicis institutis indagatur et, quantum fieri possit, explicentur mutationes quae, ligatis arteriarum truncis, serius ocus contingunt in lumine et textura ramorum collateralium.

Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Onbeantwoord.

[1305] Experimentis tum in ranis tum vero praesertim in mammalibus institutis inquiratur in differentiam mutationum, vulnera et fracturas sequentium prouti trunci nervorum, ad laesa membra pertinentium, vel dissecti, vel non dissecti fuerint, ita quidem, ut, ratione habita tam aliorum, quam Koningii disquisitionum, vis nervorum in inflammationem suppurationem novarum universe partium formationem, in ipsam adeo vulnerum et fracturarum sanationem, quantum fieri possit, eluceat.

Jan Wittop Koning (1779-1820): *Specimen anatomico-pathologicum inaugurale de vi nervorum in ossium regeneratione* (Utrecht: N. van der Monde, 1834). Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Onbeantwoord.

[1306] Quaeritur disquisitio anatomica et histologica ovariorum unius pluriumve mammalium, eo potissimum consilio ut indagetur qua ratione folliculi Graaffiani, magis minusve a superficie remoti, deinceps ad eam perveniant.

Reinier de Graaf (1641-1673). Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Onbeantwoord.

[1307] Diversae physiologorum sententiae de actione musculorum intercostalium tam internorum quam externorum in respirationis motu historice exponantur, et, anatome duce, tum etiam experimentis institutis critice examinentur.

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1858-1859, 122-123. Bekroning: Antonie Hendrik Schoemaker (Borne, 1834-1885), med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1859 (*Over de werking der musculi intercostales*). Deze prijsvraag was boventallig en had reglementair niet uitgeschreven mogen worden, zie de inleiding.

[1308] Quaeritur descriptio glandulae prostaticae, in primis humanae, iconibus illustrata, penitiori etiam structura microscopio indagata, additis, quae defendi possint, consectoriis physiologicis.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1861-1862, 111-112. Bekroning: Jan Willem Schuit (Hoorn, 1840-1905), med. stud. Leiden: goud, promotie

Leiden 1864 (*Ontleedkundige beschouwing der menschelijke voorstanderklier*).

[1309] Exponatur anatomie microscopia organi mammalium olfactui inservientis, partim e critico fontium usu, partim e propriis indagacionibus petita, additis consecariis physiologicis.

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Eén inzending (bekend); zilver; zie *judicium: VHO 1864-1865*, 9. Bekroning: Thomas Place (Zeist, 1842-1911), med. stud. Utrecht: zilver, promotie Utrecht 1867 (*De contractie-golf der willekeurige spieren*).

[1310] Quaeritur commentatio de structura atque functione glandulae lacrymalis, in primis ratione habita nervorum organon illud perreptantium eorumque vis in secretionem lacrymarum.

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Onbeantwoord.

[1311] Historia duce novisque experimentis indagetur, quam rationem nervus vagus habeat cum spirandi motibus.

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Onbeantwoord.

[1312] Praemisso conspectu historico disquisitionum et opinionum de puris cellulis earumque fontibus et ortu, cum ex aliorum, tum etiam e propriis auctoris investigationibus concludatur, quid iis de rebus hodie vel constet vel constare certe videatur.

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Eén inzending; goud; zie *judicium: AA 1870-1871*, 79. Bekroning: Sape Talma (Dokkum, 1847-1918), med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1873 (*Over licht- en kleur-perceptie*).

[1313] Praemissa theoria respirationis mechanica, quam Magnus proposuit, conspectus exhibeatur historicus idemque criticus disquisitionum ipsam insecutarum, ut pateat, quo pacto functionis illius doctrina deinceps immutata sit.

Heinrich Gustave Magnus (1802-1870): *De respiratione* (Berlijn 1845). Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Eén inzending; goud; zie *judicium: AA 1873-1874*, 162-163. Bekroning: Gerrit Hendrik van der Mey (Amsterdam, 1851-1895), med. cand. Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1876 (*De leer der ademhaling. Historisch-kritisch toegelicht*).

[1314] Exponatur, quid aliorum, quid pro-

priae disquisitiones morphologicae docuerint circa naturam et ortum partium lympham variolae vaccinae constituentium harumque vim, quam vocant, contagiosam; tum etiam, si fieri possit, quatenus ipsius efficacia infringatur, elementis eiusdem a forma nomen habentibus vel omnibus vel pro parte remotis, aut in tubulis capillaribus clausis vario caloris gradu aliave ratione sive mutatis sive delitis.

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1315] Inquiratur in structuram et proprietates vasorum capillarum in telis organisque praecipuis.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Onbeantwoord.

[1316] Quandoquidem limites plani, quod visus comprehendit, a latere nasi haud respondere videntur retinae terminis tempus spectantibus, facta disquisitione, exponatur 1°. quaenam universe ratio sit limitum illorum et retinae; 2°. quae huius membranae structura visusque acies in partibus eius terminalibus.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Onbeantwoord.

[1317] Men verlangt een kritisch-historisch en experimenteel onderzoek naar de anatomische veranderingen, die zich na doorsnijding eener zenuw ontwikkelen in de zenuw zelve, vooral op de plaats van doorsnijding, en in een of ander eindgaan.

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Onbeantwoord.

[1318] De faculteit vraagt een kritisch-historisch en experimenteel onderzoek naar de werking van *Secale cornutum*

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Onbeantwoord.

[1319] De faculteit wenscht de veranderingen van het bloed, bij toenemende inanitie, meer bepaaldelijk die zijner morphologische bestanddeelen, onderzocht te zien, en wel in één of meer soorten zoowel van koud- als van warmbloedige dieren.

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1320] In verband met de leer der specifieke energiën, wordt het geleidingsproces in alle

zenuwvezelen ondersteeld gelijk te zijn. Die leer is echter bestreden, onder anderen door Wilhelm Wundt, in zijne *Grundzüge der physiologischen Psychologie* (verg. B. I. S. 321, tweede Ausgabe). De faculteit verlangt het vraagstuk aan een kritisch onderzoek te zijn onderworpen.

Wilhelm Max Wundt (1832-1920): [zie prijsvraag] (2e uitgave, Leipzig 1880). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1321] De faculteit verlangt een onderzoek omtrent den oorsprong, de ontwikkeling en den groei der veerkrachtige vezelen en platen in gewervelde dieren.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1886, 2-4, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 577. Bekroning: Marinus Cornelis Dekhuizen (Rotterdam, 1859-1924), dr. plant- en dierk. en med. Leiden: eervol, promotie Leiden 1884 (*Het onderzoek van dierlyke weefsels, voornamelyk van het kraakbeen, in het gepolariseerde licht*).

[1322] De faculteit vraagt eene bepaling van de soorten van Schizomyceten, welke, in minstens drie gevallen van met ontleding der urine gepaard gaande ontsteking van den wand der vesica urinaria, in de urine aanwezig zijn.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Eén inzending; eervol; zie: *Judicium* 1886, 2-4, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 577. Bekroning: Gemeenschappelijk antwoord van Johannes Arend van den Brink (Utrecht, 1861-1921), med. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1890 (*Bijdrage tot de kennis van de werking van het diphterie-ferment*) en Dirk van Arkel ('s-Gravenzande, 1861-1933), med. cand. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1323] De physiologische resorptie van beenweefsel wordt, sedert de onderzoekingen van Koelliker, in hoofdzaak aan de werking van zekere reuzencellen, de zoogenaamde osteoklasten, toegeschreven. Het is vrij zeker dat analoge cellen, als odontoklasten, bij de resorptie van de wortels der melktanden werkzaam zijn. De faculteit wenscht een nader histologisch onderzoek naar het laatstgenoemde proces, in het bijzonder naar de herkomst en de latere lotgevallen der odontoklasten.

Albert Kölliker (1817-1905). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Twee inzendingen;

beide eervol; zie *Judicium*: *Jbk Utrecht 1888-1889*, 101-104. Bekroning: gemeenschappelijk antwoord van Willem van der Hoeven (Bergen op Zoom, 1865-1934), cand. arts Utrecht: eervol, promotie Freiburg in Breisgau 1891 (*Ueber die Wirkung des Koch'schen Heilmittels. Beobachtungen im Krankenhause am Coolsingel zu Rotterdam*), en Augustinus Antonius Hubertus Hamer (1867-1946), assistent tandheekunde Utrecht: eervol, promotie niet bekend. Het tweede antwoord was van Hubertus Johannes Leonardus Struijcken (Elten, 1869-1950) [foutief genoemd als Stricker en in rectorale rede als Struiken], cand. arts Groningen: eervol, promotie niet bekend.

[1324] De faculteit vraagt een onderzoek omtrent de oorzaken die mikroörganismen uit de diepere lagen van den bodem naar de oppervlakte brengen.

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1325] De faculteit verlangt eene op eigen proefnemingen steunende critiek van de onderzoekingen van E. Heubel omtrent het herleven van het hart uit den toestand van schijnbaar volkomen lijkverstijving (*Pflüger's Archiv für ges. Physiologie*, Bd. XLV, S. 462-582).

Emil Heubel (1838-1912): *Die Wiederbelebung des Herzens nach dem Eintritt vollkommener Herzmuskelstarre*, *Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere* 45 (1889) 461-581. Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Twee inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol; zie *Judicium*: *Jbk Utrecht 1892-1893*, 63-64. Bekroning: Dirk Breesnee (Oud-Beijerland, 1869-1904), cand. arts Utrecht: goud door het lot, promotie niet bekend, en Jan Prince (Gouda, 1869-1954), med. cand. Amsterdam: eervol door het lot, promotie Amsterdam 1895 (*De herleving van het kikvorschhart uit den toestand van schijnbaar volkomen lykverstyving*).

[1326] De faculteit verlangt een zelfstandig onderzoek van in een of meer der grootste of der Universiteits-steden van Nederland ter markt gebrachte melk ter beantwoording van de vraag of in die melk tuberkel-bacillen of andere pathogene mikro-organismen voorkomen en daaruit kunnen worden gekweekt; een en ander voorafgegaan door een historisch overzicht, en onder overlegging van de ter zake dienende praeparaten.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1327] Men mag vermoeden dat bij het indringen van de spermatozoën in de dierlijke eicel chemotaxis eene rol speelt. De faculteit wenscht hierover door een experimenteel onderzoek licht te zien verspreid.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1328] De faculteit verlangt een critisch experimenteel onderzoek naar den invloed van veneuze hyperaemie op tuberculeuse aandoeningen van gewrichten en beenderen.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1329] Een histologisch onderzoek naar het voorkomen en de verspreiding van zenuw-elementen in de bloedvaten van de navelstreng en in de slagaderen der hersenen. Bij de beschrijving van het onderzoek worden preparaten als bewijsstukken verlangd.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1330] Een onderzoek naar den invloed van alcohol op den loop van infectieziekten bij dieren, na eene historisch-critische uiteenzetting van de meeningen en onderzoekingen ten opzichte van den invloed van alcohol op infectieziekten in het algemeen.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1898-1899*, 126-127. Bekroning: Andreas Wilhelmus Ausems (Driel, 1871-1946), med. drs. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1900 (*De invloed van alcohol op den loop van infectieziekten*).

[1331] Een onderzoek naar het ontstaan van de mergscheede en de scheede van Schwann, bij de zenuwvezelen. Bepaaldelijk wordt eene herhaling en eene uitbreiding verlangd van het onderzoek van Gurwitsch omtrent dit onderwerp (*Arch. f. Anat. u. Physiol. Anat. Abth.* 1900 S. 85). Aan de beschrijving moeten zoowel microscopische praeparaten als afbeeldingen toegevoegd worden.

Theodor Schwann (1810-1882); Alexander Gavrilovich Gurwitsch (1874-1954): Die Histogenese der Schwann'schen Scheide, *Archiv für Anatomie und Entwicklungsgeschichte* 24 (1900) 85-94. Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1900-1901*,

94-96. Bekroning: Cornelis Ubbo Ariëns Kappers (Groningen, 1877-1946), med. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1904 (*De banen en centra in de hersenen der Teleostiërs en Selachiërs*).

[1332] Een experimenteel onderzoek naar den invloed van kwetsing en doorsnijding van het pancreas op het vetweefsel in de omgeving der klier.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1333] Een klinisch onderzoek betreffende de oorzaken der puberteitsepilepsie.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1334] Een experimenteel onderzoek aangaande den invloed van de temperatuur der omgeving op het arbeidsvermogen van de spieren.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1335] Volgens onderzoekingen van Dogiel en anderen kan, bij gewervelde dieren, in sommige, in het corium gelegen, eindorganen van zenuwvezelen, waargenomen worden, dat de neurofibrillen daar niet eindigen, maar zich als lissen ombuigen en, met elkander versmeltende, ware netten vormen. De faculteit vraagt een herhaling van deze onderzoekingen en een uitbreiding daarvan ook met betrekking tot de einden der zenuwvezelen in de epidermis. Bij de beschrijving van het onderzoek dienen niet alleen afbeeldingen, maar ook preparaten te worden overgelegd.

Alexander Stanislavovich Dogiel (1852-1922): Ueber den Bau der ganglien in den geflechten des Darmes und der Gallenblase des Menschen und der Säugetiere, *Archiv für Anatomie und Physiologie, Anatomische Abtheilung* 23 (1899) 130-158. Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1907-1908*, 112-114. Bekroning: Emil van de Velde (Keulen, 1883-1958), med. cand. Leiden: goud, promotie Utrecht 1909 (*De fibrillaire structuur der zenuweindorganen*); ook als artikel: *Internationale Monatschrift für Anatomie und Physiologie* 26, 1909).

[1336] De faculteit verlangt een kritisch en experimenteel onderzoek aangaande de beteekenis der agressinen (Bail). Bij de eigen proeven kan desnoods met een enkele patho-

gene bacteriënsoort, naar keuze, worden volstaan.

Oskar Bail (1869-1927). Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1337] De faculteit vraagt: Een kritisch onderzoek van de kracht der physiologische werking van de in Nederland in den handel zijnde *Folia digitalis* en *Semina strophanti* en daaruit bereide geneesmiddelen.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1338] De faculteit vraagt: Een onderzoek over de verdeeling van het zenuwweefsel in den uterus van mensch en minstens twee dieren. Niet alleen afbeeldingen, maar ook preparaten moeten bij de beschrijving van het onderzoek worden overgelegd.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1909-1910*, 252-255. Bekroning: Johannes Hoogkamer ('s-Gravenhage, 1877-1929), med. cand. Utrecht: goud, promotie niet bekend, en Adriaan Jacob François Oudendal (Malang, 1887-1954), cand. arts Leiden: eervol, promotie Leiden 1919 (*Het zenuwweefsel in en om de baarmoeder*).

[1339] De faculteit verlangt een onderzoek naar de factoren, die de ontkieming van sporen van bacteriën te voorschijn roepen. [Toelichting:] Tot dusverre zijn van de bedoelde factoren hoofdzakelijk alleen de invloed van de temperatuur en van de vrije zuurstof onderzocht. Wat de overige factoren aangaat, weet men, dat de sporen ontkiemen, zoodra het medium gunstige voedingsvoorwaarden aanbiedt. De vraag is, welke bestanddeelen van het medium bepaaldelijk daarbij een rol spelen en op welke wijze zij er toe bijdragen om de ontkieming in te leiden. Desgewenscht kan met een enkele species als onderzoekingsmateriaal worden volstaan.

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1340] De faculteit vraagt een op eigen proefneming gegronde beschrijving en kritiek van de in de literatuur aangegeven gevallen van zinsbedrog (tastzin en gezichts-zin, zoo mogelijk ook statische zin).

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1912-1913*, 297.

[1341] De faculteit verlangt een onderzoek naar den vorm en den aard der verbindingen van het zoogdierbekken (*symphysis pubis*, *articulatio sacro-iliaca*, ligamenten), in verband met de eischen van statischen aard, die aan het bekken worden gesteld.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1915-1916*, 331-334. Bekroning: Willem Alphonse Mijsberg (Delft, 1893-1958), med. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1923 (*Ueber den Bau des Urogenitalapparates bei den männlichen Primaten*).

[1342] De faculteit vraagt een proefondervindelijk onderzoek naar de bewegingen van het hoofd van den mensch bij vaststaande romp en schoudergordel (methoden Bowditch-Luce, O. Fischer, Marey), en in het bijzonder omtrent de vragen, of bewegingen in alle richtingen mogelijk zijn, met welke hoekwaarden de bewegingen in de hoofdrichtingen kunnen plaats hebben en met welke snelheid de verschillende gedeelten van de baan doorlopen worden.

Henry Pickering Bowditch (1840-1911); Richard Harman Luce (1867-?); Otto Fischer (1861-1917); Étienne-Jules Marey (1830-1904). Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1343] De faculteit verlangt een vergelijkend onderzoek van den gezondheidstoestand in stad en land aan de hand van Nederlandsche gegevens.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1344] De faculteit vraagt een proefondervindelijke bijdrage tot de kennis van den inwendigen bouw van de levende cel (donkerveld, vitale kleuring, omkeerbare vergiftiging, enz.).

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1345] De faculteit verlangt een onderzoek naar de hoeveelheid en den aard der interstitieele cellen van de geslachtsklier gedurende den geheelen levenscyclus van één enkele diersoort.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1346] De faculteit verlangt een onderzoek naar de haemolyseerende en phagocyteerende werking van de milt. [Toelichting:] Sedert de

onderzoekingen van Hunter (1887, 1892, 1901) is het duidelijk, dat de milt een actief haemolyseerende rol speelt bij de opruiming van roode bloedlichaampjes. Het fijnere mechanisme daarvan is in menig opzicht onbekend, welke cellen daarbij vooral op den voorgrond treden, de wijze van afbraak der roode bloedlichaampjes, de verwerking van het ijzer, de verhouding van haemolyse en phagocytose; dit alles is nog onvoldoende bekend. De vraag is, door een proefondervindelijk en histologisch onderzoek eene bijdrage tot de kennis van een of meer onderdelen van dat vraagstuk te geven.

William Hunter (1861-1937): vgl. *Pernicious anaemia. Its pathology, septic origin, symptoms, diagnosis, and treatment, based upon original investigations* (Londen: Charles Griffin, 1901). Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1921-1922*, 131-130. Bekroning: Hermann Cornelis Voorhoeve (Kediri, 1901-1984), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1926 (*De nuclealreactie van Feulgen en Rossenbeck en haar waarde voor de histologie*); het eervol voorgedragen antwoord bleek van twee schrijvers: Nicolaas Albert Bolt (Dongjum, 1902-1960), med. cand. Groningen, promotie niet bekend, en Pieter Anton Heeres (Groningen, 1901-1968), med. cand. Groningen, promotie niet bekend. 'Het aandeel van ieder in de verdiensten van deze arbeid af te wegen, is eene onmogelijkheid. En aan beiden tezamen één ongedeeld diploma uit te reiken, is bezwaarlijk. ... een dergelijk ongedeeld bezit (zou) wellicht de harmonie voor een veel belovende samenwerking in de toekomst gevaar doen lopen.'

[1347] De faculteit verlangt een kritisch experimenteel onderzoek naar het zoogenaamde nieuwe element der neuroglia, door del Rio-Hortega beschreven, zijn waarde, afkomst, verhouding tot mesodermale elementen en tot andere elementen der neuroglia.

Pío del Río Hortega (1882-1945): La microglía y su transformación en células en bastoncito y cuerpos granulo-adiposos, *Archive de neurobiologie* 1 (1920) 171-208; idem, La glía escasas radiaciones (oligodendroglía), *ibidem* 2 (1921) 16-43, en idem, La glie à radiations peu nombreuses et la cellule de Schwann sont-elles homologables, *Comptes rendus*

de la Société de Biologie (Paris) 91 (1924) 818-820. Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Drie inzendingen; 3 eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1924-1925*, 171-177. Bekroning: Rudolf Anthonie Marie Bergman (Ierseke, 1899-1967), med. drs. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1927 (*De cellen van Hortega en hunne kleuring*); Hugo Polderman (Sint Annaland, 1904-1957), med. stud. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, en Willem Marie Pruys (Koepang, 1901-1982), med. cand. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1348] De faculteit vraagt een onderzoek naar de ontwikkeling der verschillende reflexen voor den stand en de houding bij het kind in de eerste twee levensjaren.

Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1349] De faculteit verlangt een onderzoek over den bouw van de normale en de ziekelijk veranderde galblaas; dit laatste in verband met de galsteenvorming. [Toelichting:] Over den bouw en de functie van de galblaas loopen de meeningen nog steeds zeer uiteen. Het onderzoek der laatste jaren heeft geleerd, dat de galblaas nog iets anders is dan alleen reservoir voor de gal, dat naar behoefte de gal in de duodenum ontledigt. De onderzoekingen van Berg, Naunyn, Aschoff en anderen hebben aangetoond, dat de galblaas nog meerdere functies moet bezitten. Hiermede staat haar bouw in nauwe betrekking. Ondanks een steeds toenemend histologisch onderzoek van dit orgaan in de laatste jaren, blijkt het, dat men over het verband tusschen bouw en functie nog niet tot een overeenstemmend inzicht gekomen is, o.a. is dit gebleken bij de studie van galblazen van lijders met galsteenen. Ook over de samenstelling van de normale galblaas bestaan nog uiteenlopende meeningen. Voor korten tijd is door Lütken (Instituut Aschoff) een spierweefsel in den wand van de galblaas beschreven, dat bij haren uitgang de rol van sphincter zou vervullen. De faculteit vraagt door een onderzoek over de al of niet aanwezigheid van dit sphincter-apparaat en over de ziekelijke veranderingen van de galblaas, in verband met de galsteenvorming, een bijdrage tot de kennis daarvan te leveren.

John Wilhelm Berg (1851-1931): *Studien über die Funktion der Gallenblase unter normalen und gewissen abnormen Zuständen* (Stockholm 1922); Bernhard Naunyn (1839-1925); Karl Albert Ludwig Aschoff (1866-1942); U. Lütken: *Aufbau und Funktion der extrahepatischen Gallenwege, mit besonderer Bezugnahme auf die primären Gallenwegstauungen und die Gallensteinkrankheiten* (Leipzig, 1926). Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1350] De faculteit verlangt en onderzoek naar de wijze, waarop in het centrale zenuwstelsel de eindvertakkingen van de uitlopers der zenuwcellen te gronde gaan na onderbreking van die uitlopers.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1351] De faculteit verlangt een histopathologisch onderzoek naar het ontstaan en de ontwikkeling van het zoogenaamde lymphadenoid struma. [Toelichting:] In vele strumeuze schildklieren komt lymphoïed weefsel voor; het is een bijna standvastig voorkomend weefsel in de struma van lijders aan Morbus Basedowi. In bepaalde strumae bereikt deze ontwikkeling van lymphoïd weefsel zulk een graad, dat het kropweefsel er door verdrongen wordt en zelfs te gronde gaat (vergel. de 'Eisenstruma' van Riedel). Enkele schrijvers hebben daarin aanleiding gevonden te spreken van een lymphadenoid struma (G. Scott Williamson, Pearse, Mc. Carrison), terwijl onlangs Mc. Carrison, de bekende Engelsche kroponderzoeker in Britsch-Indië, medegedeeld heeft, dat hij er in geslaagd is door een bijzonder diët (avitaminose) bij ratten zulk een lymphadenoid struma te verwekken, anderszins dat hij waarschijnlijk de ontwikkeling ervan door aanwending van mangaanchloride kan tegengaan (*Indian Journal of Medical Research*, Vol. XVII, no. 2 Oct. 1929). Dit laatste blijve bij de beantwoording der prijsvraag buiten beschouwing. De faculteit vraagt een histopathologisch onderzoek over den bouw en de ontwikkeling van de lymphadenoid struma hier te lande. Vergelijk ook: 1°. G. Scott Williamson and James H. Pearse: *Quarterly Journal of Medicine*, Vol. 22, No. 85, Oct. 1928. 2°. idem: *British Journal of*

Surgery, Vol. XVII, No. 67, 1930. 3°. idem: *Internat. Kropconferenz*, Bern 1927. 4°. Scott Williamson, Pearse and Mc. Carrison: *British Medical Journal*, January 5th, 1929.

Karl Adolph von Basedow (1799-1854); Bernhard Moritz Carl Ludwig Riedel (1846-1916); Robert McCarrison (1878-1960): Influence of manganese chloride in preventing lymph-adenoid goitre in rats, *Indian journal of medical research* 17 (1929) 439-441; George Scott Williamson (1883-?) en James H. Pearse: Evidence, drawn from study of therapeutics of Graves' disease, of 2 functions in thyroid physiology, *Quarterly journal of medicine* 22 (1928) 21-31; idem: Anatomy (comparative and embryological) of special thyroid lymph system, showing its relation to thymus, with some physiological and clinical considerations that follow therefrom, *British journal of surgery* 17 (1930) 529-550; idem: Internationale Kropconferenz (Bern 1927); idem [en Robert McCarrison]: Lymphadenoid goitre and its clinical significance, *British medical journal* (1929) 4-5. Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1352] De faculteit vraagt een bijdrage tot veruiming der huidige kennis omtrent het mechanisme der specifiek dynamische werking der voedingsstoffen. [Toelichting:] Voedingsstoffen hebben niet alleen een calorisch equivalente voedingswaarde, maar blijken ook een belangrijken invloed uit te oefenen op de intensiteit der stofwisseling zelve. Deze invloed is kwalitatief zeer verschillend voor de onderscheiden voedingsstoffen.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 357-360. Bekroning: Adriaan Cornelia Maria Lips ('s-Hertogenbosch, 1907-1990), med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1936 (*Bydrage tot de kennis van de specifiek dynamische werking der voedingsstoffen*).

[1353] De faculteit verlangt een bijdrage tot de kennis van het mechanisme van het ontstaan van de netvliesscheur en de daarop volgende netvliesloslating bij den mensch. De behandeling van het vraagstuk kan zijn hetzij een mechanische, hetzij een morphologische, een pathologisch-anatomische of physiologische. [Toelichting:] (a) Mechanisch: gedacht wordt aan onderzoekingen van Lindner met glazen kolven kunstmatige net-

vliezen en vloeibaren inhoud. Dergelijke proeven dienden bijv. te worden herhaald met kolven op natuurlijke grootte en met inhoud van wisselende viscositeit, terwijl tevens de invloed met adhaesis tusschen inhoud en nagebootst netvlies bestudeerd kunnen worden. Een en ander onder nabootsing van de menselijke oogbewegingen. (b) Morphologisch (en patholoog-anatomisch): men onderzoekte, in hoeverre de anatomische verhoudingen in het menschelijk oog (zoowel het normale als het bijziende of seniele) invloed uitoefenen op het ontstaan en op de typische localisatie van netvliesscheuren (localisatie aan de ora serrata, temp. onder; aan den aequator overwegend temporaal; enz. (c) Physiologisch: men onderzoekte de beteekenis der accom[m]odatie voor het ontstaan van netvliesscheuren, of wel men bestudeere de vochtscheiding, vochtverplaatsing en absorptie in oogen met netvliesdefecten (zie o.a. onderzoekingen van Lobeck). De hier gegeven toelichting heeft niet tot doel, het vraagstuk te beperken, doch slechts, er op te wijzen, dat het van zeer verschillende zijden kan worden gezien, waaruit een of meer keuzen gedaan kunnen worden. Ook eigen probleemstelling is geoorloofd, mits voldaan worde aan den algemeenen eisch in de eerste alinea vervat.

David Karl Lindner (1883-1961): *Die Bestimmung des Astigmatismus durch die Schattenprobe mit Cylindergläsern* (Berlijn: S. Karger, 1926); Erich Lobeck: Über Messungen am Augenhintergrund, *Graefe's Archiv für klinische und experimentelle Ophthalmologie* 133 (1935) 152-156. Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1354] Een histologisch onderzoek naar de regeneratie van het uterus-slijmvlies post partum bij twee of meer deciduata. [Toelichting:] Onderzoekingen uit den laatsten tijd hebben het waarschijnlijk gemaakt, dat het uterus-slijmvlies na de bevalling zich bij de vrouw niet volgens de regelen der wondgenezing herstelt, maar dat zich een geheel nieuw slijmvlies vormt. Het is de bedoeling deze onderzoekingen zoo mogelijk te controleren en de genezing van het uterus-slijmvlies bij den mensch te vergelijken met

die bij twee of meer dieren met haemochoreale resp. endothelio-choreale placenta.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 151-153. Bekroning: mej. Ada van Rossem (Baarn, 1915-2000), med. cand. Utrecht: goud, geen promotie bekend.

[1355] De faculteit verlangt een nieuwe, oorspronkelijke, experimenteele bijdrage tot staving der opvatting der neuro-humorale overdracht van den zenuw prikkel. [Toelichting:] Loewi, Cannon, Feldberg, Dale en vele anderen hebben reeds belangrijke bijdrage tot deze opvatting geleverd. O. Loewi. *The humoral transmission of nervous impulse. The Harvey Lectures*; Baltimore, 1932-1933. H. Dale. *Reizübertragung durch chemische Mittel im peripheren Nervensystem*. Sammlung v/d Nothnagelstiftung veran. Vorträge, Heft 4. Urban u. Schwarzenberg. Wien, 1935. Z.M. Bacq. *La transmission chimique des influx dans le système nerveux autonome. Ergebnisse d. Physiologie* Bd. 37, p. 82-185, 1935.

Walter Bradford Cannon (1871-1945); Wilhelm Siegmund Feldberg (1900-1993); Otto Loewi (1873-1961); Henry Hallett Dale (1875-1968): [zie prijsvraag]. *Sammlung von den Nothnagel-Stiftung veranstalteten Vorträge* (Wenen: Urban und Schwarzenberg, 1935); Zénon Marcel Bacq (1903-1983). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1356] De faculteit verlangt een histologisch onderzoek naar het voorkomen van vitaminen in lichaamcellen bij verschillende voedingsstoestanden (zie o.a. de werken van Giroud en van Tonnutti [sic]).

Antoine Giroud (1895-1978): *L'acide ascorbique dans la cellule et les tissus* (Berlijn: Gebrüder Borntraeger, 1938); Emil Tonutti (1909-1988): vgl. bibliografie in idem, *Die Vitamin-C-Darstellung im Gewebe und ihre Bedeutung zur funktionellen Analyse von Histosystemen* (Leipzig 1940). Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1939-1940*, 166-168; zie brief J. Boeke, in: Arch. RUU (2), inv. nr. 540. Bekroning: Harold Edgar Henkes (Scheveningen, 1918-), med. cand. Utrecht: goud, promotie Amsterdam 1942 (*Enkele toepassingen van histologische en microchemische methoden van vitamine C-onderzoek*).

[1357] De faculteit verlangt een bijdrage tot de kennis van onphysiologische doses hormonen of vitaminen op de zwangerschap.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1358] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de oorzaken van de z.g. paradoxo exophthalmus. De oplossing kan vermoedelijk in twee richtingen worden gezocht: 1. Door herhaling en uitbreiding van de proeven van Smelser (zie *American Journal of Ophthalmology* 1937, pag. 1189). 2. Door herhaling en uitbreiding van die van Demole en Knapp (zie *Ophthalmologica*, vol. 101, nr. 2, 65, 1941).

George K. Smelser (1908-1973): A comparative study of experimental and clinical exophthalmos, *American journal of ophthalmology*, 3e serie, 20 (1937) 1189-1203; Victor Demole en Arnold Herman Knapp (1869-1956): Augenerkrankungen bei einigen Vitamin-E-frei ernährten Ratten, *Ophthalmologica* 101 (1941) 65-73. Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1359] Tijdens de baringsweeën verslapt de hals der baarmoeder en neemt zijn rekbaarheid toe. De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek van: 1. de histologische resp. (colloid) chemische veranderingen, welke daarbij optreden, en (of) 2. van de wijze, waarop de baarmoedercontracties en die verslapping der cervix gecoördineerd zijn (nervus, hormonaal of anderszins).

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1360] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de literatuur over de humerale overbrenging van zenuwprikkels, de versterking en tegenwerking van deze zenuwprikkels en van de daarbij in aanmerking komende 'neurohormonen' en de versterking en tegenwerking van de deze neurohormonen buiten gebruik stellende stoffen.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Twee inzendingen; beide eervol; zie *judicium: Jbk Utrecht 1947-1948*, 217-218. Bekroning: Anthonius Jacobus Boom (Stad Hardenberg, 1927-), med. cand. Utrecht: eervol, promotie niet bekend, en Willem Holtslag (Utrecht, 1923-2004), med. cand. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1361] Gevraagd wordt een onderzoek naar de voorwaarden, die de blijvende doorzichtigheid van homotransplantaten van het hoornvlies beheersen. [Toelichting:] Het vraagstuk van de hoornvliestransplantatie trekt op het ogenblik bijzonder de aandacht der oogheelkundigen. De voorwaarden, waaronder het transplantaat zijn doorzichtigheid blijvend behoudt, zijn nog onvoldoende bekend. De kennis daarvan zou een zeer belangrijke bijdrage kunnen leveren voor de juiste uitvoering van deze behandelingsmethode. In het bijzonder wordt gewezen op de door Filatow verdedigde opvatting, dat transplantatie van materiaal, afkomstig van lijkenogen, een beter resultaat zou opleveren dan dat, afkomstig van vers geëucleëerde ogen. Voorts op het feit, dat transplantatie bij jeugdige personen veel meer kans zou bieden op succes dan bij personen boven de 40 jaar. En tenslotte en vooral dat transplantatie minder kans geeft op blijvende doorzichtigheid, naarmate het hoornvlies van het te behandelen oog sterker troebel en sterker gevasculariseerd is. Een deel van deze problemen is toegankelijk voor experimenteel onderzoek, terwijl ook een zorgvuldige analyse van de op dit gebied bestaande literatuur van groot nut kan blijken.

Vladimir Petrovitvh Filatow (1875-1956). Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1362] Terwijl er vele onderzoekers van mening zijn, dat men door het onderzoek van urine vitamine-deficienties kan vaststellen, zijn er anderen, die dit betwijfelen of tegenspreken. De faculteit vraagt over dit twistpunt op grond van critische literatuurstudie een oordeel uit te spreken. Een uitvoerig, goed gedocumenteerd betoog over een tweetal vitaminen, bijv. vitamine B, en vitamine C, zal meer op prijs gesteld worden dan een oppervlakkige beschouwing over alle in aanmerking komende vitaminen. De literatuur zal voor het grootste deel opgespoord kunnen worden met behulp van de *Nutrition Abstracts and Reviews*. Mocht door de literatuurstudie geen definitief besluit genomen kunnen worden, dan zou nog ge-

tracht kunnen worden door eigen experimenteel werk tot een beslissing te komen.

Nutrition abstracts and reviews 1 (1931) ev. Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1363] De faculteit verlangt een onderzoek naar het eventuele aetiologische verband tussen brucellose (of andere bacteriële infecties) en multiple sclerose. [Toelichting:] (A) E.R. Kyger en R.L. Haden vonden bij lijders aan multiple sclerose in bijna 100% der gevallen een positieve huidreactie met *Brucella*-antigeen, bij normalen bedroeg dit percentage slechts 21%. (*Am. J. Med. Sci.* 216, 689, 1948. Zie ook *Bulletin of Hygiene* 24, 326, 1949). Mogelijkheden voor onderzoek: 1. Herhaling van deze waarneming voor Nederlands materiaal. 2. Epidemiologische bevestigingen, bijv.: komt multiple sclerose meer voor in streken waar *Brucellose* heerst, etc. (B) Tegen eigen orgaaneiwwitten worden soms antilichamen gevormd, vooral indien deze eiwwitten aan bacteriële antigenen zijn gebonden. Bij verschillend orgaanafwijkingen zou dit mechanisme een rol spelen. Hersenweefsel, gemengd met gedode tuberkel-bacillen bij proefdieren ingespoten, brengt een demyelinisatie teweeg, waarvan het histopathologische beeld met dat van de multiple sclerose vergeleken kan worden. Indien het onder A. genoemde verband bevestigd wordt, dan zouden proeven als onder B. genoemd met *Brucella*-antigenen de betekenis van de gevonden correlatie kunnen versterken. Mocht in het Nederlandse materiaal de door Kyger c.s. gevonden relatie afwezig zijn, dan zou op soortgelijke wijze naar een verband met ander infectieziekten kunnen worden gezocht. (L.R. Morrison. *Arch. of Neurology and Psychiatry*, 58, 391, 1947; I.M. Morgan. *J. Exp. Med.*, 85, 131, 1947; E.A. Kabat et al., *J. Exp. Med.* 85, 117, 1947; zie ook J. Freund, *Annual Rev. of Microbiol.* 1, 291, 1947).

E.R. Kyger en Russell Landram Haden (1888-1952): *Brucellosis and multiple sclerosis. Cutaneous reactions to Brucella antigens, The American journal of medical sciences* 216 (1948) 689-693, summary in: *Bulletin of hygiene* 24 (1949) 326; Leslie R. Morrison: *Disseminated encephalomyelitis experi-*

mentally produced by use of homologous antigen, Archive of neurology and psychiatry 58 (1947) 391-416; I.M. Morgan: *Allergic encephalomyelitis in monkeys in response to injection of normal monkey nervous tissue, Journal of experimental medicine* 85 (1947) 131-140; Elvin Abraham Kabat (1914-2000), Abner Wolf (1902-1983) en Ada E. Bezer: *Rapid production of acute disseminated encephalomyelitis in rhesus monkeys by injection of heterologous and homologous brain tissue with adjuvants, ibidem* 85 (1947) 117-130; Jules Freund (1890-1960): *Some aspects of active immunization, Annual review of microbiology* 1 (1947) 291-308. Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1364] Een kritisch literatuuroverzicht over de vraag of er een gewenning van mens en/of dier aan alcohol bestaat. [Toelichting:] Indien de conclusies uit het literatuuroverzicht dit noodzakelijk maken ware deze literatuurstudie aan te vullen door proeven bij dieren en bij mensen. Voor wat de proeven bij mensen betreft, zou hier experimenteel psychologisch onderzoek voor in aanmerking komen. Voorbeelden zijn te vinden in de dissertatie van Wieringa (Fac. der Geneeskunde, Utrecht 1935). Voor de techniek van proeven bij dieren ware bij voorbeeld gebruik te maken van de studie der reflexen bij het konijn (Magnus, *Körperstellung* 1924).

Roelf Evert Wieringa (1888-1972): *Onderzoek naar de invloed van de stijgende doses alcohol op de verrichtingen van twee proefpersonen van verschillend karakter in verband met hun geschiktheid tot chauffeeeren* (Utrecht 1935); Rudolf Magnus (1873-1927): *Körperstellung* (Berlijn: Springer, 1924). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Onbeantwoord.

[1365] Een onderzoek naar de betekenis van de erfelijke aanleg der ouders voor het ontstaan van tweelingen onder hun kinderen. [Toelichting:] Ter inleiding in het probleem raadplege men: Norma Mc. Arthur, *Ann. of Eugenics* 1952, 16. 338-350. W.A. Mijsberg, *Ned. Tijdschrift v. Geneeskunde*, 1951, 95, 2506-2510.

Norma McArthur: *Statistical study of human twinning, Annals of eugenics* 16 (1952) 338-350; Willem Alphonse Mijsberg (1893-?): *Een derde soort tweelingen bij de mens, Nederlands tijdschrift voor geneeskunde* 95 (1951) 2506-2510. Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Onbeantwoord.

[1366] De faculteit vraagt een onderzoek naar een mogelijk verband tussen het optreden van beroepsziekten en het intellectuele niveau van de getroffen. Explicatie: Van verschillende, om niet te zeggen van zeer vele kanten wordt er aan gewerkt om in alle beroepen zo goed mogelijk beschermende maatregelen te treffen tegen de kansen, dat werknemers getroffen worden door beroepsziekten. Tegelijkertijd hoort men ook bijna allerwege de klacht dat de betrokken maatregelen niet, of uiterst moeilijk in toepassing te brengen zijn, omdat zij stuiten op weerstand bij de werknemers. Hierachter schuilt een intrinsieke tegenspraak. Indien de werknemer ten volle zou beseffen dat de genoemde maatregelen, ook al hebben deze nadelen, te zijnen behoeve zijn genomen, dan zou zijn medewerking voor het naleven daarvan ongetwijfeld beter zijn. Men zal zich dus bij het nemen van maatregelen hebben te oriënteren omtrent de mogelijkheid van het al of niet medewerken inzake de individuele bescherming in het bedrijf. Om hierin een inzicht te krijgen is een studie als bovenbedoelde wellicht van waarde. Bij de beantwoording kan men zich desgewenst beperken tot één beroepsziekte.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1367] De faculteit vraagt een kritisch overzicht van de literatuur over de fysiologische betekenissen van adrenaline en nor-adrenaline.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1956-1957*, 185.

[1368] De faculteit vraagt een kritische studie (met conclusies) van de literatuur-gegevens over arbeid bij extreem lage en hoge temperaturen.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1369] De faculteit verlangt een statistisch onderzoek naar de correlatie tussen refractie anomalieën en heterophorie enerzijds, en asthenopie anderzijds, bij een aselechte groep normale mensen, zodat een storende selectie van het materiaal zo zorgvuldig mogelijk vermeden wordt.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

Utrecht: wis- en natuurkunde

[1370] (*Mathematica*). Quandoquidem parallelarum linearum theoria a variis mathematicis vario modo tractatur, nec tamen ulla methodus omnes tollit difficultates, quaeritur: I. Recensio et comparitio praecipuarum methodorum, quibus geometrae, in primis recentiores, parallelarum theoriam exposuerunt. II. Investigatio caussarum, cur adeo parum in hac re profecerint mathematici, ut fere ad Euclidis rationem redeundum sit.

Euclides (3e eeuw vóór Chr.). Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Onbeantwoord.

[1371] (*Physica*). Quamvis multi physici phaenomena magnetis explicare studuerint, eorum phaenomenorum caussa nos adhuc latet. Itaque proponitur iuvenibus physices studiosis, ut I. recenseant, exponant, comparent praecipuas hypotheses, e quibus magnetis phaenomena explicari solent; II. indicent phaenomena, quae facilius ex hac illave hypothesi explicari possint; III. ostendant, quid accuratae perfectaeque magnetis theoriae adhuc desit.

Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Onbeantwoord.

[1372] (*Mathematica*). Explicentur methodi praecipuae partiendae functionis fractae in alias functiones fractas, quarum denominatores sint factores aut simplices aut quadrati prioris functionis. Quae explicatio et perspicuitate et accurata argumentatione se commendat. Habeatur etiam ratio adiumentorum illorum, quae afferat calculum differentialis. Quandoquidem autem eiusmodi partitionis usus maxime obtinet in integrandis formulis differentialibus, quae implicatiores sunt, requiritur praeterea, ut huius praecipuae usus accurata fiat et exemplis munita expositio.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 zilver; geen juryrapport bekend. Bekroning: Reinout Karel Tuyll van Serooskerken [zie 276], phil. nat. cand. en jur. stud. Utrecht: goud (*Dissertatio mathematica de partitione functionum fractarum in simpliciores ... / Responsio ad quaestionem ...*, AAU 1817-1818, 1-67), en Aegidius de Wit (*Zierikzee*, 1800-1826) [zie ook 1381], theol. stud. Utrecht: zilver (*Responsio ad*

quaestionem..., *AAU 1817-1818*, 1-54), promotie Utrecht 1823 (*Dissertatio physico-mathematica de machina atmica*).

[1373] (Chemico-botanico). Quum inter recentiores naturae scrutatores nonnulli censeant, gas acidum carbonicum, a plantis haustum, ab iis ita decomponi, ut illius basis in ipsam transeat plantae compositionem; oxygenium autem, accedente luminis actione, in atmosphaeram iterum emittatur; alii vero putent, illud gas, a plantis absorptum, dein integrum et immutatum iterum ab illis exhalari, atque morâ suâ in plantis, unice stimuli, quo vegetatio incitetur, vices agere. Quaerit facultas brevem atque distinctam utriusque opinionis, suis argumentis adstructae, expositionem, addita epicrisi, qua declaretur, quid de alterius utrius maiori probabilitate sit statuendum?

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend. Bekroning: Richard van Rees (Nijmegen, 1797-1875), med. math. et phil. nat. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ... / Disquisitio de decompositione acidi carbonici in vegetatione ..., *AAU 1817-1818*, 1-64), promotie Utrecht 1819 (*Dissertatio physico-mathematica inauguralis de celeritate soni per fluida elastica propagati*).

[1374] (Physico-mathematica). Exponentur leges atque formulae, quibus definiantur velocitas angularis, atque angulus rotationis, descriptis corpore rigido, sive systemate corporum rigidorum, si eiusmodi corpus aut systema corporum, viribus quibuscunque, quarum directiones parallelae sunt, agitata, rotatur circum axem mobilem aut immobilem. Ostendatur harum formularum usus in motu pendulorum, vectium, aliisque motibus.

Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Onbeantwoord.

[1375] (Quaestio chymica). Quum recentiorum chymicorum plerique, duce eximio H. Davy, acidum, quod hactenus muriaticum oxygenatum dici consueverat, simplex esse principium, chloricum nuncupandum, statuunt; nonnulli tamen cum Cl. Berzelio, veterem theoriam Bertholettianam, hic etiamnum esse sequendam autument; quaerit Facultas: quaenam harum doctrinarum, si

ipsa spectentur experimenta, si ad integrae theoriae chymicae analogiam attendatur, si denique ratio habeatur baseos acidi fluorici (phthoricum principium nonnulli dicunt) et haud ita pridem detecti principii iödici; praerogativam mereatur?

Humphry Davy (1778-1829); Jöns Jakob Berzelius (1779-1848); Claude Louis Bertholett (1748-1822). Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1818-1819*, 41-42. Bekroning: Hendrik Carel van der Boon Mesch [zie 279], med. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1818-1819*, 1-156).

[1376] (Quaestio mathematica). Comparatio instituat parabolae, ellipseos, circuli atque hyperbolae, ut vel ex conii sectione, vel ex earum curvarum aequatione, vel ex utraque appareat, quaenam proprietates his curvis, vel omnino, vel quadam ratione communes sint. Brevitatis ita ratio habeatur, ut coniuncta sit cum perspicuitate et accurata rerum expositione, atque ut ea, quae comparationi inserviant, diligenter congerantur. Non requiritur, ut calculus differentialis et integralis in auxilium adhibeatur, neque tamen eius usus prohibetur; dummodo quae in propinquo sint, non ex remotioribus fontibus hauriantur.

Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Onbeantwoord.

[1377] (Quaestio botanica). Conficiatur brevis enarratio systematum botanicorum, quae inde a Caesalpino usque ad Linnaeum inprimis inclaruerunt. Addatur expositio praestantiae systematis sexualis Linnaei, qua non tantum perspicatur, quibusnam in rebus praecedentia systemata superaverit, verum etiam, quaenam ipsi desint, atque impediunt, quo minus perfectum dici possit.

Andrea Cesalpino (1519-1603); Carl von Linné (1707-1778). Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1819-1820*, 49-52. Bekroning: Herman Christiaan van Hall [zie 288], med. stud. Utrecht: goud (Commentatio de systematibus botanicum cum aliorum ante Linnaeum tum ipsius Linnaei ... / Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., *AAU 1819-1820*, 1-104). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 159 en 160.

[1378] (Zoologica). Tradatur historia naturalis, et anatome Muris silvatici Linnaei, atque Muris arvalis Linnaei (Hypudaei arvalis Illigeri); eorumque instituat cum mure domestico comparatio. Exponentur, quae detrimenta per utrumque agri et prata praecipue capiant, quidque aut maiore aut minore successu tentatum fuerit, ut haec detrimenta vel caverentur, vel tollerentur.

Johann Karl Wilhelm Illiger (1775-1813); Carl von Linné (1707-1778). Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1820-1821*, 74-75. Bekroning: Constant Nicati (Milduno-Helvetus, 1797-?, medicus in Lausanne), med. cand. Utrecht: goud (Commentatio de mure domestico, silvatico atque arvali ... / Commentatio qua respondetur ad quaestionem ..., *AAU 1820-1821*, 1-132), promotie Utrecht 1822 (*Specimen anatomico-pathologicum inaugurale de labii leporini congeniti natura et origine*).

[1379] (Mathematica). Comparatio instituat parabolae, ellipseos, circuli, atque hyperbolae, ut vel ex conii sectione, vel ex earum curvarum aequatione, vel ex utraque appareat, quatenam his curvis, vel omnino, vel quadam ratione communia sint. Brevitatis ita ratio hebeatur, ut coniuncta sit cum perspicuitate, et accurata rerum expositione, atque ut ea, quae comparationi maxime inserviant, diligenter congerantur. Non requiritur, ut calculus differentialis et integralis in auxilium adhibeatur, neque tamen eius usus prohibetur; dummodo, quae in propinquo sint, non ex remotioribus fontibus hauriantur.

Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1820-1821*, 75-77.

[1380] (Quaestio chemico-oeconomica). Instituat lactis vaccini examen chemicum, ad hodiernam artis perfectionem accommodatum, in quo ratio etiam habeatur illius casei albuminosi (Zieger, Sérai), qui post separatum caseum vulgarem per calorem et acida e sero lactis separatur, et doceatur, num principium a vulgari caseo diversum revera sit habendum. Indicetur praeterea ratio, in Belgio adhibita, ad diversa lactis vaccini principia a se invicem separanda et in usum oeconomicum convertenda.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1821-1822*, 42-44. Bekroning: Cornelis Adriaan Bergsma [zie 309], math. et phil. nat. en med. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1821-1822*, 1-45), en Petrus Johannes Blom (Tiel, 1799-1847), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1825 (*Dissertatio medica inauguralis de calculi vesicae urinariae curatione in sexu masculino*).

[1381] (Quaestio physica). Describantur, et quantum id experientia duce fieri potest, explicentur acus magneticae phaenomena. Ostendatur illius usus in nautica arte, atque viae maxime expeditae, quibus eius declinatio, inclinatio, atque vis magneticae, qua praedita est, intensitas, definiri possint.

Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1821-1822*, 40-42. Bekroning: Aegidius de Wit [zie 1372], lit. math. et phil. nat. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1821-1822*, 1-78 met 1 plaat).

[1382] (Quaestio physica). Aquae, quae vaporis forma in atmosphaera continetur, exponatur et constitutio et probabilis theoria.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1822-1823*, 57-59. Bekroning: Gerrit Simons (Thamensis, 1802-1868), math. et phil. nat. cand. en med. stud. Utrecht: goud (Commentatio de aquae vaporibus atmosphaera contentis ... / Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1822-1823*, 1-111), promotie Utrecht 1828 (*Dissertatio physica inauguralis de dilatatione liquidorum per calorem*); de naam van de inzender met eervolle vermelding bleef onbekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 161.

[1383] (Quaestio botanica). Instituat brevis enarratio, tum etiam comparatio, methodum plantarum, sive systematum, quae dicuntur, naturalium, a botanicis excoctorum.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1822-1823*, 59-61. Bekroning: Willem Pieter van den Ende (Haarlem, 1805-1888), math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1822-1823*, 1-104), promotie niet bekend.

[1384] (Quaestio mechanica). Exponatur

dilucide et accurate theoria compositionis virium in qualibet directione in spatio agentium, atque conditiones aequilibrum earum definiantur. Perspicuitatis ita habeatur ratio, ut, quae in propinquo sint, non ex remotioribus fontibus hauriantur. Neque tamen a re alienum est, breviter indicare atque inter se comparare diversas methodos, quibus ad easdem regulas generales constituendas perveniri possit.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AAU 1823-1824, 53-54. Bekroning: Gideon Jan Verdam [zie 311], math. et phil. nat. cand. Leiden: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, AAU 1823-1824, 1-243 met 2 platen).

[1385] (*Quaestio chemica*). Quaeritur accurata analysis chemica aquarum pluviae, fontium et fluminum urbis Rheno-Trajectinae et agri suburbani: ut inde efficiatur, quales ad potum quotidianum sint saluberrimae, quales in artibus quibusdam usurpari possint, quales evitandae sint.

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AAU 1823-1824, 54-55. Bekroning: Gerrit Jan Mulder [zie 300], med. cand. Utrecht: goud (*Commentatio de aquis Rheno-Trajectinis earumque adhibitione ...*, AAU 1823-1824, 1-158 met 1 tabel).

[1386] (*Quaestio mathematica*). Explicentur praecipui modi, quibus calculi differentialis principia demonstrare conati sunt mathematici, et quid de singulis his modis existimandum sit.

Uitgeschreven in 1824, herhaald in 1825 [1388]; antwoorden vóór 10-1-1825. Onbeantwoord.

[1387] (*Quaestio zoologica*). Exponatur Apis mellificae Linn. succincta anatome, historia naturalis et usus oeconomicus, adhibitis et dijudicatis veterum et recentiorum hac de re observationibus et experimentis.

Uitgeschreven in 1824, herhaald in 1825 [1389]; antwoorden vóór 10-1-1825. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: AAU 1824-1825, 54-55. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 162.

[1388] Herhaling 1824 [1386]: (*Quaestio mathematica*). Explicentur praecipui modi, quibus calculi differentialis principia demonstrare conati sunt mathematici, et quid de singulis his modis existimandum sit.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-

1826. Onbeantwoord.

[1389] Herhaling 1824 [1387]: (*Quaestio zoologico-oeconomica*). Exponatur Apis mellificae Linn. succincta anatome, historia naturalis et usus oeconomicus, adhibitis et dijudicatis veterum et recentiorum hac de re observationibus et experimentis.

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-1826. Onbeantwoord.

[1390] (*Quaestio physico-mathematica*). Comparantur et dijudicentur methodi, instrumenta, formulae, quibus inquiratur in solidorum corporum expansionem per calorem.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AAU 1826-1827, 40-41. Bekroning: Peter van Galen (Arnhem, 1805-1891), math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem ... / Commentatio de dilatatione corporum solidorum ...*, AAU 1826-1827, 1-78 met 4 tabellen en 2 platen), promotie Utrecht 1830 (*Disputatio mathematica inauguralis de pendulo ejusque applicatione ad telluris figuram determinandam*).

[1391] (*Quaestio botanico-oeconomica*). Detur accurata descriptio botanica et oeconomica arborum, Ulmi campestris, Aesculi Hippocastani, Tiliae Europaeae, Quercus roboris, Fagi sylvaticae, Iuglandis regiae, Pini sylvestris Linn., Salicis viminalis, Populi moniliferae, nec non Ribis rubri.

Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AAU 1826-1827, 41-43. Bekroning: Vincent Joseph de Saint-Moulin [zie 334], math. et phil. nat. cand. en med. cand. Gent: goud (*Commentatio botanico-oeconomica, de quibusdam arboribus, in Belgio cultis*, AAU 1826-1827, 1-116). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 163.

[1392] (*Quaestio mechanica*). Exponantur atque exemplis illustrentur methodi, quibus linearum, superficialium, atque corporum centra gravitatis calculo definiantur.

Uitgeschreven in 1827, herhaald in 1828 [1394]; antwoorden vóór 10-1-1828. Onbeantwoord.

[1393] (*Quaestio chemico-oeconomica*). Quaeritur analysis chemica comparata carnis bovinae, vitulinae, ovinae et porcinae, ut inde efficiatur, quaenam praecepta in singulis his carnibus, sive integris, sive illarum

extracto, diu atque etiam per itinera longa, conservandis, sint sequenda.

Uitgeschreven in 1827, herhaald in 1828 [1395]; antwoorden vóór 10-1-1828. Onbeantwoord.

[1394] Herhaling 1827 [1392]: (Quaestio mechanica). Exponentur atque exemplis illustrentur methodi, quibus linearum, superficierum, atque corporum centra gravitatis calculo definiantur.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Onbeantwoord.

[1395] Herhaling 1827 [1393]: (Quaestio chymico-oeconomica). Quaeritur analysis chymica comparata carnis bovinae, vitulinae, ovinae et porcinae, ut inde efficiatur, quanam praecepta in singulis his carnibus, sive integris, sive illarum extracto, diu, atque etiam per itinera longa, conservandis, sequenda.

Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Onbeantwoord.

[1396] (Quaestio mathematica). Exponatur theoria tangentium, ejusque usus.

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 10-1-1830. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1829-1830*, 73-75; iudicium in hs. in: *Arch. RUU* (3), inv. nr. 494. Bekroning: Lambertus Doedes Dzn [zie 1106], theol. stud. Utrecht: goud (Commentatio, qua respondetur ad quaestionem..., *AAU 1829-1830*, 1-149 met 2 platen).

[1397] (Quaestio chymica). Quales aceti varietates hodie ad usum cum chemicum tum oeconomicum adhibentur? Qualia principia peregrina, praeter acidum aceticum, singulae continent? Quomodo ab his depurari possunt et solent? Quae[nam] tandem est compositio chemica ipsius acidi aceticum?

Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 10-1-1830. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1829-1830*, 75-77. Bekroning: Jacobus Gerardus Rooseboom (Amsterdam, 1809-1881), med. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1829-1830*, 1-67), promotie Utrecht 1832 (*Specimen anatomico-pathologicum de pseudomembranis*).

[1398] (Quaestio astronomica). Exponentur atque inter se comparantur diversae methodi, quibus locorum longitudo in mari definiiri possit, eum in finem, ut pateat, quanam sit plurimum navigatoribus com-

mendanda, atque quam accurata sit hujus longitudinis cognitio, ad quam, his ducibus, perveniatur.

Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 10-1-1831. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1830-1831*, 42-44. Bekroning: Gerhard Reinier Fockens [zie 341], lit. cand. en math. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1830-1831*, 1-241 met 1 plaat); de inzender die een eervolle vermelding kreeg, maakte zich niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 164.

[1399] (Quaestio zoologica). Exponentur succincte et dijudicentur recentiorum, inde a Blumenbachio, naturae scrutatorum sententiae de generis humani varietate nativa.

Johann Friedrich Blumenbach (1752-1840). Uitgeschreven in 1830, herhaald in 1831 [1401]; antwoorden vóór 10-1-1831. Onbeantwoord.

[1400] (Quaestio physica). Exponentur observationes physicorum nostri temporis de directione atque inprimis de inclinatione acus magneticae in diversis terrae regionibus, atque, quid ex iis probabiliter colligi possit, ostendatur.

Uitgeschreven in 1831, herhaald in 1832 [1402]; antwoorden vóór 10-1-1832. Onbeantwoord.

[1401] Herhaling 1830 [1399]: (Quaestio zoologica). Exponentur succincte et dijudicentur recentiorum, inde a Blumenbachio, naturae scrutatorum sententiae, de generis humani varietate nativa.

Johann Friedrich Blumenbach (1752-1840). Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 10-1-1832. Onbeantwoord.

[1402] Herhaling 1831 [1400]: (Quaestio physica). Exponentur observationes physicorum nostri temporis de directione atque inprimis de inclinatione acus magneticae in diversis terrae regionibus; atque, quid ex iis probabiliter colligi possit, ostendatur.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Onbeantwoord.

[1403] (Quaestio botanica). Quaeritur, quid botanici de variis plantarum gemmis atque de gemmatione universa observarint, et quid complures eorum, rationibus teleologicis innixi, hac de re docuerint.

Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Drie inzendingen; 2 goud; door het lot 1 goud

en 1 eervol, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AAU 1832-1833, 55-57; *judicium* in hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 494 met naambriefjes Broers en Leendertz. Bekroning: George Broers (Utrecht, 1806-1835), math. et phil. nat. en med. cand.: goud door het lot (*Responsio ad quaestionum ...*, AAU 1832-1833, 1-151 met 1 plaat), promotie niet bekend, en Jan Matthias Leendertz (Amsterdam, 1812-1836), med. stud. Leiden: eervol door het lot (*Responsio ad quaestionem...*, AAU 1832-1833, 1-84), promotie niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 165.

[1404] (*Quaestio zoologico-geologica*). Quaeritur, quales reliquiae fossiles animalium vertebratorum hactenus sint inventae, in septentrionalibus Belgii provinciis, praetermissis illis, quae multae prope Traiectum ad Mosam, in huius loci formatione, adsunt. Indicetur porro, quales sequelae ex illis, quoad constitutionem geologicam harum provinciarum, tuto derivari possint?

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Onbeantwoord.

[1405] (*Quaestio mathematica*). Exponatur theoria generalis curvarum duplicis curvaturae, eaque adhibeatur ad inveniendas proprietates curvae, quae omnes rectas in superficie cylindri aut coni recti eodem angulo secat.

Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Onbeantwoord.

[1406] (*Quaestio botanico-oeconomica*). Quaeritur historia Solani tuberosi Linn., huiusque plantae descriptio botanica, culturae modus et varius usus oeconomicus.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie *judicium*: AAU 1834-1835, 64-66 en hs. in Arch. RUU (3), inv. nr. 40, dd. 11-1-1836; zie ook Arch. RUU (2), inv. nr. 540, brief dd. 12-3-1835 en naambriefje van Van der Trappen in: Arch. RUU (3), inv. nr. 494 (bij hs. nr. 15). Bekroning: Johannes Everhardus van der Trappen ('s-Gravenhage, 1806-1880), med. cand. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem...*, AAU 1834-1835, 1-153), promotie Utrecht 1835 (zijn 'Responsio' diende als proefschrift). De Maatschappij van Nijverheid te Haarlem bekreonde in 1836 zijn *Beschrijving van een herbarium vivum*. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 166.

[1407] (*Quaestio physica*). Ex iis praecipue,

quae nostro tempore de effectu luminis detecta sunt, dijudicetur quaestio, utrum theoria emissionis an undulationis luminis verosimilior sit habenda.

Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835. Onbeantwoord.

[1408] (*Quaestio chemica*). Quaeritur accurata expositio principii Kreozoti, qua ejus parandi ratio, proprietates et usus (medico excepto) indicentur, et auctoris etiam, si fieri possit, experimentis illustrentur.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Eén inzending; goud; zie *judicium*: AAU 1835-1836, 53-54; zie brief N.C. de Fremery, dd. 31-1-1836 in: Arch. RUU (3), inv. nr. 494. Bekroning: Franciscus Arnoldus Johannes Pabst (Utrecht, 1816-1837), med. stud. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionem...*, AAU 1835-1836, 1-71), promotie niet bekend.

[1409] (*Quaestio mathematico-physica*). Exponatur theoria mathematico-physica speculorum causticorum.

Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium*: AAU 1835-1836, 52-53. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 167.

[1410] (*Quaestio mathematica*). Exponantur praecipua incrementa, quae post Lagrangii opus: *Traité de la resolution des equations* etc. acceptit theoria solutionis aequationum numericarum.

Joseph Louis Lagrange (1736-1813): *Traité de la résolution des équations numériques de tous les degrés, avec des notes sur plusieurs points de la théorie des équations algébriques* (2e druk: Parijs: Courcier, 1808). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Onbeantwoord.

[1411] (*Quaestio zoologica*). Quaeritur insectorum lepidopterorum, quae in opere Cramer: *Les papillons exotiques des trois parties du monde* etc. ejusque supplemento descripta et delineata sunt, catalogus, continens enumerationem systematicam specierum, in sua genera redactarum, secundum methodum cel. Latreille, in posteriore editione Cuvierii operis: *Le règne animal* etc. expositam.

Pieter Cramer (1721-1776): *Les papillons exotiques des trois parties du monde, L'Asie, L'Afrique et L'Amérique* (s.l. 1775-1782); Jean Léopold Nicholas Frédéric Cuvier (1769-1832): *Le règne animal distri-*

bué d'après son organisation, pour servir de base à l'histoire naturelle des animaux et d'introduction à l'anatomie comparée. Tome III. Les crustacés, les arachnides et les insectes, par M. Latreille [Pierre André Latreille (1762-1833)] (Parijs: Deterville, 1817). Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AAU 1836-1837, 57-61. Bekroning: Henricus VerLoren (Utrecht, 1814-1885), jur. cand. Utrecht: goud (Catalogus systematicus ad Cramerum ... / Responsio ad quaestionem ..., AAU 1836-1837, 1-280), promotie Utrecht 1839 (*Dissertatio juridica inauguralis de rebus Mancipi et nec Mancipi*), en Pieter Hendrik Jacob Wellenbergh ('s-Gravenhage, 1814-1875), med. stud. Leiden: eervol, promotie Leiden 1840 (*Observationes anatomicae de orthragorisco mola*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 168.

[1412] (Quaestio physica). Exponentur et e calorigi theoria illustrentur variae methodi, quae adhiberi ad frigus artificiale producendum possunt.

Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AA 1839-1840, 183-184. Bekroning: Willem Lodewijk Overduyn ('s-Gravenhage, 1816-?), math. et phil. nat. cand. Leiden: goud [hs. 'Commentatio chemico-physica de variis quae ad frigus artificialem producendum adhibendae sunt methodis'], promotie Leiden 1842 (*Specimen chemico-physicum inaugurale de frigore artificiali*), en Berend Verver (Meppel, 1816-1894), math. et phil. nat. en med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1841 (*Dissertatio politico-medica inauguralis qua inquiritur: num publicae sanitati nocere possint venena metallica, quibus conserantur agri, ad occidenda animalia nociva*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 169 en 170.

[1413] (Quaestio geologica). Quandoquidem fossiles reliquiae animalium mammalium, in primis pachydermatum, quorum analogae genera et species hodie non nisi in tropicis regionibus bene vivere possunt, non tantum in temperatis utriusque orbis regionibus frequenter reperiantur sed vel in frigidissimo Siberiae climate copiosissimae adsint, et de causis quibus factum est ut hic in climate non suo nunc reperiantur, non omnes geologi eandem sententiam manifestent; quaerit Facultas, ut diversae de his causis hypotheses breviter sed accurate exponentur et cum

naturae legibus, quales, ex observatione elicatas, cognoscimus, critice comparentur.

Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: AA 1839-1840, 184-186. Bekroning: Frederick William Christian Krecke (Utrecht, 1812-1882), math. et phil. nat. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1842 (*Specimen inauguralis de photometris*), en Levie Ali Cohen [zie 903], med. cand. Groningen: eervol. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 171 en 172.

[1414] (Chemico-botanica). Dijudicentur experimenta, eaque quantum fieri potest repetantur, quibus Naturae scrutatores conati sunt demonstrare plantas respirare.

Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, vgl. *Nieuwe Amsterdamsche Courant-Algemeen Handelsblad* dd. 27-3-1843. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 173.

[1415] (Mathematica). Ad examen revocetur atque idoneis exemplis allatis illustretur methodus minimorum quadratorum a viris Legendre et Gauss primum proposita.

Adrien-Marie Legendre (1752-1833); Carl Friedrich Gauss (1777-1855). Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, vgl. *Nieuwe Amsterdamsche Courant-Algemeen Handelsblad* dd. 27-3-1843. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 174.

[1416] Exponentur et secum invicem consrantur recentiorum physicorum disquisitiones de quantitibus caloris in combinationibus chemicis evoluti, additis, quantum potest, propriis observationibus.

Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-1845. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: SA Utrecht 1846, 138-139; genoemd als hs. in: Arch. RUU (3), inv. nr. 494, dd. 16-3-1845 (in het Nederlands!). Bekroning: Jan Hendrik Croockewit Hzn (Amsterdam, 1823-1880), math. en phil. nat. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1848 (*Verhandeling over scheikundige metaalverbindingen / De conjunctionibus chemicis metallorum*). De medaille van Croockewit bevindt zich in Het Koninklijk Penningkabinet. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 175.

[1417] Mensuris accurate institutis investigateur caulium foliorumque crescendi modus in decem minimum plantis ad diversas familias

pertinentibus. Comparetur porro investigati-
onis hujus eventus cum iis, quae jam alii auc-
tores de eodem argumento protulerunt.

Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-
1845. Geen inzending(en) bekend.

[1418] Colligantur et exponantur experimen-
ta a variis naturae scrutatoribus instituta ad
venenorum effectus in plantas explorandos,
iisque propria experimenta id spectantia
addentur.

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-
1848. Twee inzendingen (bekend); 2 goud: door het
lot 1 goud en 1 zilver; zie *judicium SA Utrecht 1849*,
121-122, met bijzonderheden in Arch. RUU (3), inv.
nr. 504, aangetekend door prof. Ch.H.D. Buys Ballot
(1817-1890). Bekroning: David Jacob Coster (Am-
sterdam, 1828-1892), med. stud. Amsterdam: goud
door het lot, promotie Utrecht 1851 (*Dissertatio
medica inauguralis de plantarum indigenarum usu
in medicina*), en Marcus Jan Baart de la Faille [zie
1303], med. stud. Groningen: zilver door het lot.
Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage
4, nrs. 176 en 177.

[1419] Quum nonnulli arbitrentur, plantas
anorganicus tantum principiis nutriri, alii
vero eas organicis insuper substantiis e terra
haustis ali existiment. Queritur at exhibean-
tur propriae auctoris observationes et experi-
menta ab ipso facta, quibus, quantum fieri
possit, declaretur, quid ea de re statuendum
sit.

Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-
1848. Geen inzending(en) bekend.

[1420] Exponantur critice recentiorum in-
dagationes et propria instituantur experi-
menta de aequivalentibus, quae dicuntur,
endosmotiis.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-
1851. Onbeantwoord.

[1421] Institutantur observationes et ex-
perimenta de praesentia acidi tannici in
plantarum organis earumque partibus ele-
mentariis per varias evolutionis periodos.

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-
1851. Onbeantwoord.

[1422] Institutatur inquisitio in leges electro-
lyseos, a Faraday aliisque physicis proposi-
tas, qua examinetur, quaenam harum legum
experimentis firmatae, quaenam dubiae vel
fallaces habendae videantur.

Michael Faraday (1791-1867). Uitgeschreven in 1852;
antwoorden vóór 10-1-1853. Onbeantwoord.

[1423] Quenam mineralia, quae in natura
exstant, arte etiam conficere conati sunt
physici, et quo successu? Quid inde de ratio-
ne, qua ea natura genuerit, suspicari licet?

Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-
1853. Onbeantwoord.

[1424] Critice exponantur naturae scrutato-
rum indagaciones et opiniones de arthropo-
dum oculorum compositorum fabrica, et
partium functione physiologica, additis,
quantum possit propriis observationibus.

Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856.
Onbeantwoord.

[1425] Quamnam significationem tribue-
runt geometrae recentiores quantitibus,
quae dicuntur, imaginariis in geometria, et
quo iure?

Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-
1856. Onbeantwoord.

[1426] Critice exponantur recentiores physi-
corum investigaciones de nexu inter effec-
tus, praesertim thermicos et chemicos,
fluxus galvanici, atque processum chemi-
cum in apparatu electromotorio.

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859.
Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *judicium: AA
1858-1859*, 113-114. Bekroning: Adolph Samuel van
Oven ('s-Gravenhage, 1837-1915), math. et phil. nat.
cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1862 (*De gal-
vanische gasbatterij*), en Herman Kuyper (Soest, 1838-
?), med. stud. en phil. cand. Utrecht: eervol, promotie
niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord,
zie bijlage 4, nr. 178.

[1427] Quaeritur accurata plantarum indi-
genarum ex ordine Naiadeorum (Endlicher)
descriptio.

Stephan Ladislaus Endlicher (1804-1849). Uit-
geschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859.
Onbeantwoord.

[1428] Critice exponatur, quid innotuerit de
elementorum allotropia.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862.
Vier inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1
eervol, 2 afgekeurd; zie *judicium: AA 1861-1862*, 112-
113. Bekroning: Johannes Theodorus Mouton ('s-
Gravenhage, 1840-1905?), wis- en natuurk. cand.
Leiden: goud door het lot, promotie Leiden 1863
(*Over den invloed der massa bij scheikundige werking*),

en Henricus Cornelius Dibbits (Utrecht, 1838-1903), wis- en natuurk. cand. Utrecht: eervol door het lot, promotie Utrecht 1863 (*De spectraal-analyse*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 179-181.

[1429] Sic explorentur quinque plantarum indigenarum species, ut rectius intelligatur nexus inter radice directionem atque incrementum, et soli conditionem tam physicam quam chemicam.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Onbeantwoord.

[1430] Piscium vesicae natatoriae quae sit fabrica, quae necessitudo cum ceteris corporis partibus, quae functiones physiologicae, exquiratur. In tractanda hac quaestione postulatur, ut non tantum quae ab aliis investigata sunt exponantur, sed simul quae propria auctoris indagazione reperta sint, praecipue quod attinet ad aeris in vesica natatoria compositionem, alias aliam.

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Geen inzending(en) bekend.

[1431] Queritur enarratio explorationum maxime memorabilium a [viris] doctis institutarum ad terrae magnitudinem et figuram cognoscendam cum diligenti examine methodi, quam secuti et adiumentorum quibus usi sunt.

Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Eén inzending (bekend); eervol; zie iudicium: *VHO 1864-1865*, 9. Bekroning: Louis Bleekrode [zie 403], wis- en natuurk. stud. Leiden: eervol. Het iudicium-verslag vermeldt geen motto's en geen afgekeurde antwoorden. Het bewaard gebleven manuscript ('Commentatio de quaestione astronomico-mathematica') betreft derhalve óf het antwoord van Bleekrode, óf een antwoord dat niet voor bekroning in aanmerking kwam. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 182.

[1432] Quaeritur commentatio de Stratiote aloide Linn., in qua eius structura anatomica, morphologia, physiologia et distributio geographica exponantur, propriis etiam auctoris indagationibus illustratae.

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Onbeantwoord.

[1433] Adhibeat principium conservativae energiae ad explicandas actiones varias fluxus galvanici.

Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *SA Leiden 1869*, 132-133 en Arch. RUU (2), inv. nr. 540, iudicium dd. 26-3-1868. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 183.

[1434] Diudicentur tum methodi, quibus vaporum densitas cognoscitur, tum disquisitiones de nexu inter chemicam naturam corporum et vaporis densitatem. / Wordt verlangd een kritisch onderzoek van de methoden ter bepaling van de dampdichtheid en van de uitkomsten daarbij verkregen, ten opzichte van het verband tusschen den aard der chemische verbindingen en de dichtheid harer dampen.

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AA 1870-1871*, 75-76. Bekroning: Heike Kamerlingh Onnes [zie 919], wiskunde stud. Groningen: goud. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 184.

[1435] Quaeritur expositio critica principii mechanici, quod vocatur, minimae actionis, imprimis investigationum, recentiore tempore institutarum. / Men vraagt eene kritische behandeling van het beginsel der kleinste werking, vooral van de onderzoekingen, daarover in den laatsten tijd gedaan.

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1436] Quaeritur expositio critica praecipuarum investigationum quae institutae sunt ad solvendam quaestionem: an corpora viva ex inanimis nasci possint materiis. Addantur autem propria quaedam circa hanc quaestionem experimenta. / Een kritisch overzicht der voornaamste onderzoekingen, gedaan ter beantwoording der vraag: of levende wezens uit levenloze stoffen kunnen ontstaan, vergezeld van eenige eigene proefnemingen over dit onderwerp.

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *AA 1874-1875*, 236-237. Bekroning: Willem Dignus Gratama (Leiden, 1853-1915), phil. nat. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1876 (*Onderzoek naar het gevoeligste reagens op zuurstof*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 185.

[1437] Quaeritur expositio critica investigationum de acidis lactico et hydracrylico a

chemicis institutarum, quantum possit propriis experimentis elucidata. / Men vraagt een historisch overzicht van hetgeen op scheikundig gebied verricht is betreffende melkzuur en hydracrylzuur, zoo mogelijk toegelicht door eigene onderzoekingen.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Eén inzending; goud; zie judicium: Arch. RUU (2), inv. nr. 540. Bekroning: Jan Daniel van der Plaats jr (Hindeloopen, 1856-1916), math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1877 (*Het ondersalpeterigzuur en eenige zyner zouten*).

[1438] Men verlangt eene beschrijving van het collenchym, namelijk van de vormen, waaronder het optreedt, van de plaatsen, die het inneemt in verschillende planten en plantendeelen, en vooral van zijne ontwikkelingsgeschiedenis. Deze beschrijving moet steunen op eigen onderzoekingen, en van afbeeldingen, zooveel mogelijk ook van preparaten, vergezeld gaan.

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1879-1880*, 31-33. Bekroning: Eduard Giltay (Rotterdam, 1858-1935), phil. nat. stud. Leiden: goud, promotie Leiden 1882 (*Het collenchym*), en Cornelis van Wisselingh (Utrecht, 1859-1925), phil. nat. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1439] Men verlangt een onderzoek omtrent elektrische en magnetische evenwichtsoepervlakken en eene uiteenzetting van de toepassingen, waartoe hun gebruik aanleiding geeft.

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1879-1880*, 33-34. Bekroning: Jan de Vries (Amsterdam, 1858-1940), wis- en natuurk. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1881 (*Bolsystemen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 186.

[1440] In het jaar 1859 maakte Airy eene methode bekend om, uit de eigene beweging der vaste sterren, de rigting te vinden van de beweging van ons zonnestelsel, met betrekking tot de omringende sterren (*Mems. of the R.A.S.*, vol. xxviii) (en wel zonder eene benaderde rigting aan te nemen) en paste die methode toe op de door R. Main bepaalde eigene beweging van 113 sterren. Dit onderzoek kan slechts als eene eerste proeve

voor de toepassing der methode beschouwd worden: verscheidene der sterkste eigene bewegingen (Newcomb. *Populäre Astronomie*, übers. von Engelmann, p. 528, en Leo de Ball, *Diss. inaug. Untersuchungen über die eigene Bewegung des Sonnensystems, abgeleitet aus Beobachtungen der Sternwarten, Cap, Melbourne, Williamstown, St. Helena und Madras*, Georgi: Bonn, 1877) zijn daarbij niet gebruikt, daar de onderzoekingen van Main zich alleen tot de in *Greenwich Twelve Years en Six Years Catalogues* voorkomende sterren uitstrekken, en dus ook de sterren die te zuidelijk zijn, om te Greenwich zichtbaar te zijn, niet in aanmerking genomen. De faculteit vraagt eene nieuwe bepaling, naar de methode van Airy, van de rigting der beweging van het zonnestelsel, en wenscht dat dit onderzoek uitgestrekt worde tot alle sterren, zoowel met noorderals zuider-declinitie, wier eigene beweging grooter is dan $0''$, 07 's jaars.

George Biddell Airy (1801-1892): Movement of the solar system in space, *Memoirs of the Royal Astronomical Society* 28 (1859) 29 pp.; idem: *Catalogue of 1576 stars. Formed from the observations made during six years, from 1848 to 1853, at the Royal Observatory, Greenwich, and reduced to the epoch 1850* (Londen: Eyre en Spottiswoode for HMSO, 1856); Robert Main (1808-1878): Proper motions of the stars contained in the Greenwich twelve-year catalogue of 2156 stars. Deduced by comparison with the results of Bradley's observations, as given in the *Fundamenta astronomiæ* for the epoch 1755 (Londen: Royal Astronomical Society, 1851) *Memoirs of the Royal Astronomical Society* 19 (1851) 121-190; Simon Newcomb (1835-1909): *Populäre Astronomie. Deutsche, vermehrte Auflage, bearbeitet durch R. Engelmann* [Friedrich Wilhelm Rudolf Engelmann (1841-1888)] (Leipzig: Engelmann, 1881); Leo Anton Karl de Ball (1853-1916). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1441] De faculteit verlangt eene beschrijving van de zamenstelling en wijze van ontstaan van de Rijndelta en de theorie van dr. G.R. Credner [Ergänzungsheft nr. 56 zu Petermann's *Geographische Mittheilungen*] te toetsen aan hetgeen de waarnemingen omtrent het ontstaan van genoemde delta hebben opgeleverd.

Georg Rudolf Credner (1850-1908): *Die Deltas, ihre Morphologie, geographische Verbreitung und Entstehungs-Bedingungen. Eine Studie auf dem Gebiete der physischen Erdkunde* (Gotha: Perthes, 1878). Ergänzungsheft zu Petermanns geographischen Mitteilungen 56. Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1442] De faculteit vraagt eene beschrijving en beoordeling van de voornaamste methoden ter bepaling van den diffusie-coëfficiënt tusschen vloeistoffen, zoo mogelijk met toevoeging van eigen proeven.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Eén inzending; goud; zie: *Judicium* 1886, 1-2, in: Arch. RUG (3), inv. nr. 577. Bekroning: Pieter Herman Dojes (Uithuizen, 1862-?) wis- en natuurk. cand. Groningen; goud, promotie Groningen 1887 (*Diffusie tusschen vloeistoffen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 187.

[1443] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ongewervelde zoetwaterfauna van eenig punt van ons vaderland. De allerjongste literatuur over de verschillende groepen der Evertibrata mag daarbij niet over het hoofd worden gezien, en nieuwe waarnemingen, in aansluiting aan de daarin vermelde, moeten worden verricht.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Onbeantwoord.

[1444] (Pharmacie). De faculteit verlangt een onderzoek naar de stoffen, die door de werking van pepsine op eiwitstoffen ontstaan, (hemi-albuminose, propepton, pep-ton en aanverwante stoffen), met aanwijzing hoe zij van elkander onderscheiden en gescheiden kunnen worden.

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Eén inzending; afgekeurd; zie *Judicium*: *Jbk Utrecht 1888-1889*, 99-101. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 188.

[1445] (Wiskunde). Onder de nagelaten papieren van Abel vindt men eenige berekeningen onder den titel: 'sur une espèce particulière de fonctions entières nées du développement de la fonction $(1/1-\nu)e^{-x\nu/1-\nu}$ suivant les puissances de ν '. Men verlangt omtrent deze functiën een nader onderzoek. (Zie *Oeuvres complètes*, Edition Sylow & Lie, Tome II, p. 284.)

Niels Henrik Abel (1802-1829): *Oeuvres complètes*;

nouvelle édition, publiée aux frais de l'état Norvégien, par L. Sylow [Peter Ludwig Mejdell Sylow (1932-1918)] et S. Lie [Marius Sophus Lie (1842-1899)] (Christiana: Imp. de Grondahl, 1881). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1446] (Physica). De faculteit vraagt eene uiteenzetting van het begrip vector-potentiaal en van de toepassingen, waartoe het leidt.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1447] (Chemie). De faculteit verlangt een critisch overzicht van hetgeen er bekend is omtrent de allotropische toestanden van de zwavel, met bijvoeging van de resultaten van eigen onderzoek.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1448] (Botanie). De faculteit verlangt een door proeven en waarnemingen gestaafd onderzoek van C. von Nägeli's oligodynamische verschijnselen in levende plantencellen (zie *Neue Denkschriften der allgemeinen Schweizerischen Gesellschaft für die gesammten Naturwissenschaften*, Band XXXIII, Abth. 1893), met vermelding van de gevolgtrekkingen, daaruit af te leiden omtrent bouw en eigenschappen van het protoplasma.

Karl Wilhelm von Nägeli (1817-1891): *Ueber oligodynamische Erscheinungen in lebenden Zellen. Mit einem Vorwort von S[imon] Schwendener und einem Nachtrag von C[arl] Cramer* (Zürich 1893). *Neue Denkschriften* [zie prijsvraag] 33. Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1449] (Astronomie). Van de loopbaan der planeet (329) Svea, door Max Wolf te Heidelberg door middel van twee photographieën, van 21 en 24 Maart 1892, ontdekt, is nog slechts een voorloopig stel elementen bekend, berekend door Berberich (*Astronomische Nachrichten*, Band 130, bladz. 15). De faculteit verlangt de afleiding, zoowel van een stel elementen, dat zich zoo goed mogelijk aansluit aan al de waarnemingen, bij de beide eerste verschijningen verkregen, als van eene daarmede berekende ephemeride voor de aanstaande derde verschijning, in aanmerking nemende de storingen, door Jupiter en, zoo mogelijk, die door Saturnus veroorzaakt. De bij de eerste verschijning verkregen waarnemingen zijn te vinden in

de *Astronomische Nachrichten*, Band 129, bladz. 261 en 275; Band 131, bladz. 97; Band 133, bladz. 59 en 203. Van de tweede verschijning is waarschijnlijk slechts ééne waarneming gelukt, waarvan het resultaat volgens schriftelijke mededeeling aldus luidt: 1893, 11 Augustus, $12^u 3^m 56^s$, midd. tijd te Nice. Schijnbare R. K.: $20^u 56^m 8^s$, 40. log. fact. par. 8,751. [Schijnbare] decl.: $+1^\circ, 4', 8''$, 5 log. fact. par. 0,776. Grootte: 12,5. De planeet werd vergeleken bij de ster van de 8ste grootte no. 7368 uit den Zonen-catalogus van Albany; de waarnemer (de heer Charlois) nam voor de middelbare plaats dezer ster voor 1893,0 aan: $20^u 56^m 6s, 76, +1^\circ, 5', 7', 3$; de herleiding tot den dag der waarneming was: $+2^s, 84$ en $+7', 1$; het gevonden verschil (329)- ster: $-0m 1^s, 20, -1' 5'', 9$. De afwijking dezer waarneming van de naar de elementen van Berberich berekende opzoeks-ephemeride was $+5m 40s$ en $+5'$.

Max Wolf (1863-1932); Adolf Berberich (1861-1920): *Elemente der Planeten* (329) und (331), *Astronomische Nachrichten* 130 (1892) c. 15-16; Wilhelm Luther: *Beobachtungen des Planeten* (329) (Wolf März 21) auf der Sternwarte in Hamburg, *ibidem* 129 (1891) c. 261-264; c. 275-279; idem: *Beobachtungen der Cometen und kleinen Planeten*, *ibidem* 131 (1893) c. 81-114 (c. 97 betreft Charlois' metingen) en Victor Knorre (1840-1919): *Beobachtungen von Cometen und kleinen Planeten*, *ibidem* 133 (1895) 57-62 en 203-207; *Albany zone catalogues* (Dudley Observatory te Albany, New York) [Lewis Boss, *Catalogue of 8241 stars between 0°50' and 5°10' of north declination 1855 for the epoch 1875. Deduced from observations made ... at the Dudley Observatory of Albany during the years 1878 to 1882* (Leipzig: Engelmann, 1890)]; Auguste Honoré Charlois (1864-1910). Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1895-1896*, 54-55; judicium in hs. van J.E. Oudemans, dd. 11-7-1895, in: Arch. RUU (3), inv. nr. 505. Bekroning: Antonie Pannekoek (Vaassen, 1873-1960), drs. wis- en sterrenkunde Leiden: goud, promotie Leiden 1902 (*Untersuchungen über das Lichtwechsel Algols*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 189.

[1450] (Zoölogie). De faculteit vraagt eene grondige bespreking van de vraag of in de klasse der Amphineuren de Polyplacophora, dan wel de Aplacophora als de meest pri-

mitieve weekdieren moeten beschouwd worden, kan het zijn door nieuwe, eigen onderzoekingen toegelicht.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1898-1899*, 124-126 en Arch. RUU (3), inv. nr. 505, 3-7-1898. Bekroning: Hugo Frederik Nierstrasz (Rotterdam, 1872-1937), plant- en dierk. en med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1902 (*The solenogastres of the Siboga-expedition*). In het judicium van prof. Ambrosius A.W. Hubrecht (1853-1915) was sprake van een tekst met bijbehorende tekeningen 'en met de zeer talrijke voortreffelijk uitgevoerde mikroskopische preparaten' (Arch. RUU (3), inv. nr. 505, dd. 3-7-1898).

[1451] (Physica). Een proefondervindelijk onderzoek, waardoor hetzij onze kennis omtrent eenig physisch verschijnsel merkbaar wordt uitgebreid, hetzij eene belangrijke physische constante bepaald wordt met grooter nauwkeurigheid, dan daarbij tot nu toe is bereikt.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1452] (Pharmacie). Een chemisch en physiologisch onderzoek van *Cicuta virosa*, met overlegging van de daaruit afgezonderde stoffen.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1453] (Wiskunde). Een onderzoek van de meetkundige plaats der snijpunten van overeenkomstige vlakken groepen bij drie onderling projectief verwante vlakken involuties.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1454] (Physica). Eene theorie van den inductie-klos, uitgaande van eene kritische bespreking der litteratuur; zoo mogelijk getoetst aan proefneming en verband houdende met de leer van den transformator.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1904-1905*, 107-109.

[1455] (Chemie). Eene monographie over eenig element of eene verbinding, organisch of anorganisch (resp. groep van verbindingen), met dien verstande, dat twijfelachtige punten door eigen onderzoek tot grooter klaarheid worden gebracht.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1904-1905*, 107-109; zie correspondentie in: Arch. RUU (3), inv. nr. 505. Bekroning: Hendrikus Jacobus van Wijk (Zaandam, 1880-?), chemie cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1905 (*Onderzoekingen over het stelsel overchlorzuur en water*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 190.

[1456] De faculteit verlangt een cytologisch onderzoek van één of meer Nederlandsche schimmels, niet tot de Fungi imperfecti behorende, waardoor onze kennis vooral omtrent het gedrag van de kernen bij de vorming der voortplantingsorganen in een of ander opzicht vermeerderd wordt.

Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1457] De faculteit verlangt een onderzoek der sedert 1855 waargenomen lichtwisselingen van U Geminorum.

Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1907-1908*, 114-117. Bekroning: de naam van de inzender bleef, ondanks herhaalde oproepen, onbekend.

[1458] De faculteit vraagt: 1° een kritisch overzicht van de litteratuur betreffende de algemeene wet, volgens welke het licht zich voortplant in middenstoffen, welker optische dichtheid van punt tot punt geleidelijk verandert. 2° een nieuwe, door proefneming gestaafde, behandeling van dit onderwerp uit het oogpunt van de electro-magnetische lichttheorie, in het bijzonder ter beantwoording van de vraag, hoe in een krommen stralenbundel het energietransport per vlakteenheid verandert en in hoeverre daarbij wellicht terugkaatsing en verandering van polarisatietoestand plaats vindt.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1459] Herhaling 1882 (!): De faculteit vraagt: eene beschrijving van de samenstelling en van de wijze van ontstaan van de Rijndelta; bovendien een toetsing van de theorie van Dr. G.R. Credner (noot: *Petermann's Mitteilungen Ergänzungsheft* No. 56) aan hetgeen de waarnemingen omtrent het ontstaan van genoemde delta hebben opgeleverd.

zie 1441. Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór

1-5-1910. Onbeantwoord.

[1460] Gevraagd wordt een grondige bespreking van de verwantschap tusschen spinachtige dieren en insecten. Deze bespreking moet ondersteund worden door een zelfstandig en embryologisch onderzoek van één of meer spinnesoorten.

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1461] Gevraagd wordt een zoo volledig mogelijk uitgewerkt systeem voor de scheiding en het aantoonen der anorganische anionen (gebonden aan alkalimetalen). De daarvoor aangegeven systemen van Frey (1896), Abegg (1900) en Milobendski (1910) zijn niet in alle opzichten voor de chemische analyse voldoende, in zooverre als zij niet voor alle mogelijke combinaties van anionen gelden en ook de relatieve gevoeligheid ten opzichte der verschillende anionen niet nader bekend is.

Hermann(?) Frey; Richard Wilhelm Heinrich Abegg (1869-1910) [en W. Herz]: *Berichtigung zu dem systematischen Analysegang der Anionen* (Hamburg: Voss, 1900); T. Milobendski (?), Poolse chemicus). Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1462] Veneroni heeft in deel 16 der *Rendiconti del Circolo matematico di Palermo* aangetoond dat de congruenties van kubische ruimste-krommen, waarvan orde en klasse beide gelijk aan één zijn, tot twee soorten kunnen teruggebracht worden. De faculteit wenscht een analoog onderzoek naar de verschillende soorten van 'bilinaire' congruenties van ruimtekrommen van den vierden graad en de eerste soort (elliptische krommen) en de bepaling van de voornaamste kenmerkende getallen dier congruenties.

Emilio Veneroni (1874-1927): *Note di geometria, Rendiconti del Circolo matematico di Palermo* 16 (1902). Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1463] De faculteit wenscht een monografie over een element of eene verbinding (resp. groep van verbindingen), organisch of anorganisch; met dien verstande, dat twijfelachtige punten door eigen onderzoek tot klaarheid worden gebracht.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1464] De faculteit vraagt een onderzoek naar de roestsoorten, behoorende tot het geslacht *Puccinia*, die in Nederland op de grassen en meer in het bijzonder op de graansoorten voorkomen, zoo mogelijk ook naar het voorkomen van de wisselgeneratie in dezelfde streken.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1465] Van groote beteekenis in de astrofysica is het feit, dat een lichtbundel op zijn weg door uitgestrekte gasmassa's niet alleen moleculaire verstrooiing of diffusie, doch ook door onregelmatige straalbreking verstrooiing ondergaat (*Versl. Kon. Akad., afd. nat.* 10, 195; 19, 1400; 22, 73; 25, 1256) en dat de lichtverdeling, waartoe die beide soorten van verstrooiing aanleiding geven, verschillend is. Gevolgen van moleculaire verstrooiing zijn uitvoerig behandeld door J. Spijkerboer (proefschrift Utrecht 1917), terwijl een weg, om ook de verstrooiing door geheel onregelmatige straalkromming mathematisch in te kleeden, is aangegeven door L.S. Ornstein en F. Zernike (*Versl. Kon. Akad. afd. nat.* 25, 1478). De faculteit wenscht eene nadere uitwerking van het laatstgenoemde denkbeeld en toepassing ervan op het vraagstuk der lichtverdeling door eene dikke gaslaag, die eene stralende bolvormige gasmassa omhult. Men trachte ook de theorie te ontwikkelen voor het geval, dat beide verstrooiingseffekten in rekening worden gebracht. De theoretische uitkomsten moeten worden vergeleken met de reeds bekende waarnemingsresultaten betreffende de lichtverdeling over de zonnenschijf.

De artikelen in *Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Verslagen van de gewone vergaderingen der wis- en natuurkundige afdeling* betreffen de publicaties van de (vermoedelijke) opsteller van deze prijsvraag, Willem Henri Julius (1860-1925), wiens volledige bibliografie in opgenomen in W.H. Julius, *Zonophysica* (Groningen: P. Noordhoff, 1928) 324-334; Jan Spijkerboer: *Verstrooiing van licht en intensiteitsverdeling over de zonnenschijf* (Utrecht: Druten, 1917); Leonard Salomon Ornstein (1880-1941) en Frits Zernike (1888-1966): De verstrooiing

door onregelmatige straalbreking in de zon, *Verslagen van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen, afd. natuurkunde* 25-2 (1917) 1478-1482. Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1466] Met het oog op de uitlegging van het zonnenspectrum is het van belang de verstrooiing te bestudeeren van het licht uit de allernaaste omgeving eener absorptielijn. In het bijzonder doet zich de vraag voor, of de bekende verstrooiingscoëfficiënt van Rayleigh wellicht eene wijziging moet ondergaan, afhankelijk van den brekingsindex 'no', dien het medium voor dat licht hebben zou, indien de beschouwde lijn afwezig was. Daarmede hangt samen in hoeverre de (moleculaire) verstrooiing kan bijdragen tot de asymmetrie der Fraunhoferlijnen. Dit vraagstuk worde theoretisch en, voor zoover mogelijk, tevens experimenteel behandeld.

John William Strutt Rayleigh (1842-1919); Joseph von Fraunhofer (1787-1826) Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1467] Er wordt gevraagd de zandverstuiving van Soest ('De Lange Duinen') in verband met een geomorfologische beschrijving van de streek te verklaren.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1468] De faculteit verlangt een onderzoek van de lichtwisseling van \ddot{E} Geminorum.

Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1469] De bestudeering der venen in Nederland heeft oorspronkelijk vooral met botanische methodes plaats gehad. In een latere periode heeft J. Lorie de vraagstukken, die met de veenvorming verband houden, van uitsluitend geologische zijde aangevat. Na hem ontwikkelde zich in het buitenland een wijze van bestudeering der venen, waarbij wel is waar in de eerste plaats botanische methodes werden toegepast, maar die daarnaast wel degelijk met geologische factoren rekening hield. Op grond van dit moderne veenonderzoek heeft vooral C.A. Weber profielen voor een 'normaal veen' opgesteld, maar tevens op een aantal factoren van overwegend geologischen aard gewezen, die deze normale ontwikkeling kunnen versto-

ren. De resultaten dezer moderne veenonderzoekingen hebben tot dusverre maar in geringe mate bevruchtend op de kennis onzer Nederlandsche venen gewerkt; een nieuwe behandeling van het probleem is noodig en zal waarschijnlijk een aantal belangwekkende resultaten kunnen opleveren. Gevraagd wordt: 1. op grond van een kritisch overzicht der literatuur een opstelling te maken van die post-diluviale Nederlandsche venen, welke voor een hernieuwd onderzoek in aanmerking komen; 2. van één of van enkele dezer venen en wel van die, welke het meeste resultaat beloven in de richting van post-diluviale klimaatveranderingen en van post-diluviale bodembewegingen, een volledig profiel te onderzoeken. Verwacht wordt, dat beantwoorders der prijsvraag het materiaal, gebruikt bij het onderzoek, sub 2 bedoeld, zullen overleggen bij de beantwoording.

Jan Lorié (1852-1924); Carl Albert Weber (1856-1931): *Ueber die zweckmaessige Ansamung der Wiesen und Dauerweiden auf Niedermoor* (Berlijn 1901); idem: *Über die Vegetation und Entstehung des Hochmoors von Augstimal im Memeldelta mit vergleichenden Ausblicken auf andere Hochmoore der Erde. Eine formationsbiologisch-historische und geologische Studie* (Berlijn: Parey, 1902). Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1470] De faculteit verlangt een microchemisch onderzoek van de in de *Nederlandsche Pharmacopee Ed. V* opgenomen plantenpoeders, dat veroorlooft deze poeders als zoodanig en in mengsels te herkennen.

Nederlandsche Pharmacopee. Vijfde uitgave ('s-Gravenhage: Algemeene Landsdrukkerij, 1926). Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1471] De faculteit verlangt een onderzoek naar de geleidingsverschijnselen in het spierzenuwstelsel bij lagere evertrebraten; meer in het bijzonder naar het al of niet bestaan van een decrement (afhankelijkheid van den impuls van de prikkelingsenergie) en van den invloed van den toestand der geleidingseindpunten op de geleidingsverschijnselen.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1472] Gevraagd wordt in het platte vlak voor alle projectief onderscheiden gevallen te onderzoeken het stelsel der kegelsneden, die invariant zijn voor minstens ééne collineatie welke aan eene gegeven niet-singuliere kegelsnede een gegeven tweede toevoegt.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Drie inzendingen; 2 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 360-362. Bekroning: Evert Marie Bruins (Woudrichem, 1909-1990), wis- en natuurk. stud. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1938 (*Cosmische stralen in het aardmagnetisch veld*), en Gerhardus Hendrik Adriaan [er staat: C.K.A.] Grosheide F.Wzn (Schipluiden, 1909-?), wis- en natuurk. stud. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1937 (*Vlakke punt-lijn-figures bepaald door invariantenwaarden met toepassing op algebraische krommen met hyperosculatiepunten*).

[1473] De faculteit verlangt een experimenteel kwantitatief onderzoek omtrent de ionen, die in het praecipitaat worden meegevoerd bij het uitvlokken van een sol. Bestudeerd moeten worden: een reeks electrolyten, welke een-, twee- en drie- (eventueel nog hogere) waardige an- en kat-ionen omvat; en een sol (of meerdere solen), doch niet het sol van arseentrisulfide, goud of een zilverhalogenide.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1474] Vele homogene substanties vertoonen onder bepaalde omstandigheden verschijnselen, die met behulp van het begrip der 'zwermvorming' verklaard kunnen worden. Onder zwermvorming verstaat men dan het optreden van een correlatie tusschen de waarden, welke zeker microscopisch definieerbare physische grootheden aannemen in verschillende punten van de ruimte, wier onderlinge afstanden groot zijn ten opzichte van de afmetingen der moleculen. Voorbeelden: de afwijkingen van de gemiddelde dichtheid in de buurt van het critische punt van een enkelvoudige stof; of de correlatie van de oriëntatie der moleculen bij vloeibare kristallen. Gevraagd wordt een nadere uitwerking van de theorie van zulke zwermvormingen, waarbij vooral de aandacht worde besteed aan het mechanisme van het verschijnsel, d.w.z. aan het verband tusschen

de zwermvorming eenerzijds en de wisselwerkingskrachten tusschen naburige moleculen anderzijds. De theorie van een dergelijk mechanisme werd door Ornstein en Zernike (*Phys. Zs.* 19, 134, 1918; vgl. ook *Zs. für Kristallographie* 79, 90, 1931,) uitgewerkt in de veronderstelling, dat de werkingsfeer der individueele moleculen een groot aantal deeltjes zou bevatten. Bij de beantwoording der vraag worde rekening gehouden met de moderne opvattingen omtrent de wisselwerking der moleculen.

Leonard Salomon Ornstein (1880-1941) en Frits Zernike (1888-1966): Die lineare Dimensionen der Dichte-Schwankungen, *Physikalische Zeitschrift* 19 (1918) 134-137; vgl. ook L.S. Ornstein, Experimentelle und theoretische Begründung der Schwarmbildung in flüssigen Kristallen, *Zeitschrift für Kristallographie, Kristallgeometrie, Kristallphysik, Kristallchemie* 79 (1931) 90-121. Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1475] In 1907 hebben J. en W. Docters van Leeuwen-Reynvaan (*Recueil des Travaux botaniques néerlandais* Vol. IV) een onderzoek gepubliceerd over reductiedeeling en bevruchting bij eenige soorten van *Polytrichum*. In 1913 is N. Walker (*Annals of Botany* Vol. XXVII) tot geheel andere resultaten gekomen. De faculteit is van meening, dat door het onderzoek van Walker de door bovengenoemde Nederlanders gepubliceerde resultaten hunner onderzoekingen niet voldoende zijn weerlegd, en verlangt een met praeparaten toegelicht nieuw onderzoek naar reductiedeeling, spermatogenese en bevruchting bij een aantal Nederlandsche bladmossen, in het bijzonder bij de door J. en W. Docters van Leeuwen-Reynvaan onderzochte soorten.

Jenny Docters van Leeuwen-Reynvaan (1880-1963) en Willem Marius Docters van Leeuwen (1880-1960): Ueber eine zweifache Reduktion bei der Bildung der Geschlechtszellen und darauf folgende Befruchtung mittels zwei Spermatozoiden und über die Individualität der Chromosomen bei einigen *Polytrichum*-Arten, *Recueil des travaux botaniques néerlandais* 4 (1907) 177-220; Norman W. Walker (1867-1985): On abnormal cell-fusion in the *Archegonium*; and on spermatogenesis in *Polytrichum*, *Annals of botany* 27 (1913) 115-132. Uitgeschreven in 1933; antwoorden

vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1476] De faculteit verlangt een kritische samenvatting van onze huidige kennis omtrent den onderlingen samenhang van de verschillende typen van veranderlijke sterren.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1477] De faculteit verlangt een onderzoek over de meest doelmatige wijze, waarop plantaardige aftreksels (*macerata*, *infusa* en *decocta*) kunnen worden bereid. Dit onderzoek zal in de eerste plaats dienen te steunen op de quantitatief chemische analyse, zoo mogelijk, of indien noodzakelijk, tevens op pharmacologische waarnemingen. In het bijzonder zal het wenschelijk zijn, aandacht te schenken aan den invloed, welke vooraangaande toevoeging van geringe hoeveelheden van zure of alkalische stoffen (ook zwakke) bij de bereiding uitoefenen.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 153-155. Bekroning: Meijer Marcus Meijers [ook: Meyers] (Amsterdam, 1913-1942), pharm. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1940 (*Onderzoek naar de meest doelmatige wijze waarop plantaardige aftreksels kunnen worden bereid*).

[1478] De faculteit wenschte een experimenteel onderzoek naar de nerveuze regeling van de hartfuncties van *Gastropoda*, in vergelijking met de hartfunctie van hogere dieren.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1939-1940*, 168-169. Bekroning: Nicolaas van Tiel (Velsen, 1917-?), wis- en nat. (biologie) cand. Utrecht: goud, promotie Leiden 1955 (*Influence of resins on crystal size and toxicity of insecticidal residues*).

[1479] De faculteit verlangt een critisch overzicht van de experimenteele en theoretische onderzoekingen op het gebied der vloeibare kristallen verricht. Daarbij wenschte zij experimenteel onderzoek van de wijze, waarop de beide magnetische permeabiliteiten in den vloeibaar-kristallijnen toestand van de temperatuur afhangen en zoo mogelijk ook een hernieuwd experimenteel onderzoek der optische verschijnselen in lensvormige lagen, die in een magneetveld zijn geplaatst.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1480] De faculteit vraagt na te gaan, wat uit de intensiteiten der Röntgenverstrooiing is af te leiden omtrent de mate van lange en korte afstandsordering in mengkristallen en legeringen. Een opmerkelijk verschijnsel is b.v. in dit verband het optreden, in sommige gevallen, van breede superstructuurreflecties naast scherpe normale. De faculteit hecht waarde aan een eventuele uitbreiding der weinige in de literatuur te vinden gegevens met eigen metingen. Ter oriëntering o.a. Von Laue, *Röntgenstrahlinterferenzen* (Physik und Chemie in Einzeldarstellungen, Band VI, Leipzig, 1941) § 20, g en Jones en Sykes, Proc. Roy. Soc. London (A) 166, 376 (1938).

Max von Laue (1879-1960; Fred W. Jones en Charles Sykes (1905-1982): Atomic rearrangement process in the copper-gold alloy Cu_3Au , *Proceedings of the Royal Society of London (series A)* 166 (1938) 376-390. Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1942-1943*, 81-82. Bekroning: Mej. Beeldje Strijk (Medemblik, 1912-), dra. wis- en natuurk. Amsterdam: eervol, promotie Utrecht 1946 (*Röntgenografische bepaling van ordeparameters. Experimentele toetsing b? AuCu_3 in niet-evenwicht*). Vlg haar bedankbriefje dd. 15-1-1944 (Arch. RUU (2), inv. nr. 87, dossier 78) werd haar het diploma toegezonden, 'ondanks de vele moeilijkheden die de tijdsomstandigheden daartegen in den weg legden'.

[1481] Zij gegeven dat

$$\sum_{1}^{\infty} \frac{a_n n x^n}{1-x^n}$$

tot een eindige limiet nadert, als het tusschen 0 en 1 gelegen getal x tot 1 nadert. Gevraagd wordt aan de coëfficiënten a voorwaarden op te leggen, voldoende voor de convergentie van de reeks

$$\sum_{1}^{\infty} a_n$$

In het bijzonder wordt gevraagd een onderzoek van de voorwaarde, dat a_n begrensd is.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1482] Gevraagd wordt een fysiologisch, zo mogelijk ook biochemisch onderzoek naar het voorkomen en de werking van z.g. bloemvormende stoffen (florigenen). [Toe-

lichting:] Het is waarschijnlijk gemaakt, dat de aanleg van bloeiwijzen en bloemen in het vegetatiepunt wordt geregeld door stoffen van hormonale aard. De bedoeling van de vraag is meer gegevens te verzamelen over de vorming, de herkomst, de fysiologische werking en de chemische aard van de betrokken stoffen.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1483] Gevraagd wordt een critische discussie van de invloed van niet-centrale kernkrachten op de richtingsverdeling van snelle neutronen die door protonen gestrooid worden.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1484] De faculteit verlangt een onderzoek naar de wervelbeweging in zonnevlekken. Bij voorkeur overwege men de volgende vragen: de diepte waarop de werveling geschiedt, af te leiden uit het spectrum; de draaiingszin wellicht af te leiden uit de bewegingen der vlekken; de wijze, waarop de werveling aanleiding kan geven tot een magneetveld (men ga terug tot Rosseland, *Ap. J.*: 62, 1925).

Svein Rosseland (1894-1985): On the structure and origin of solar magnetic fields, *The astrophysical journal* 62 (1925) 387-408. Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1485] De faculteit verlangt: A. Een analyse van de spanningstoestand en vervorming van een pakket, bestaande uit lagen van verschillende fysische eigenschappen, waarbij verondersteld wordt, dat alle lagen boven de elasticiteitsgrens belast zijn en dus plastisch vloeien. Hiermede wordt bedoeld, dat de snelheid van vorming afhankelijk is van de spanningstoestand, waarbij ter vereenvoudiging evenredigheid van beide kan worden aangenomen en een viscositeitscoëfficiënt voor alle lagen boven 10^{20} . (Traagheidskrachten kunnen verwaarloosd worden). [Toelichting:] Men wordt verzocht zich te beperken tot vlakke spanningstoelstanden en de volgende gevallen te behandelen: a) de spanningen in een loodrechte dwarsdoorsnede van het pakket leveren een resulterend koppel op en geen resulterende kracht; b) de bovengenoemde spanningen leveren een

resultierend koppel op en een resultante liggend in het vlak van de doorsnede; c) zij leveren een koppel en een resultante (druk) loodrecht op de doorsnede; d) zij leveren een koppel en een resultante in willekeurige richting op. In alle gevallen worden boven- en ondervlak van het pakket spanningsloos verondersteld. Het gewicht kan verwaarloosd worden. Beperking van het probleem tot oneindig kleine vervormingen is voldoende; uitbreiding tot eindige deformaties – indien mogelijk – wordt op prijs gesteld. B. Aan de hand van deze studie een analyse van het begrip competentie te geven en te trachten een fysisch verantwoorde definitie daarvoor op te stellen. [Toelichting:] In laagpakketten, samengesteld uit lagen van verschillende fysische eigenschappen, schijnt de algemene vorm van een plooi veelal bepaald te worden door een of meerdere lagen met bepaalde mechanische eigenschappen, terwijl andere lagen zich meer passief schijnen te hebben gedragen en hun vorm te hebben aangepast aan de vorm van ruimten, welke de eerstgenoemde lagen bij hun deformatie overlieten. De eigenschappen van de eerstgenoemde soort lagen, voor zover die voor de algemene plooi vorm bepalend zijn, vat men samen onder het begrip ‘competent’, die van de tweede soort als ‘incompetent’. De definitie van deze begrippen is in de literatuur zeer vaag; B. en R. Willis (*Geologic Structures* 1934, p. 79 e.v.) verstaan onder ‘competent’ het vermogen van een laag ‘om passieve (incompetente) lagen te verplaatsen en om het gewicht van bovenliggende lagen op te lichten’. Om competent te zijn, moet, volgens genoemde schrijvers, een laag de volgende inhaerente eigenschappen bezitten: ‘a) weerstand tegen afschuiven, b) vermogen om breuken te helen, c) stijfheid of onbuigzaamheid’. Daarentegen wordt incompetentie bepaald door a) gebrek aan coherente sterkte (coherent strength), b) gebrek aan zelfhelende kwaliteiten (cementing quality), c) buigzaamheid. M.T.[=P.] Billings (*Structural Geology*, 1947) en C.M. Nevin (*Principles of Structural Geology*, 1942) leggen beide de nadruk op het vermogen van competente lagen ‘om de

drukkracht (of kracht, of spanning) voort te planten (transmit)’. (Billings pp. 88, 89; Nevin, pp. 50, 51). Billings geeft als verdere voorwaarden voor competentie: breukvastheid (crushing strength), laagdikte (massiveness) en het vermogen om breuken te helen (pp. 88, 89). Competentie ontbreekt ‘waar alle gesteenten plastisch zijn óf tengevolge van inhaerente eigenschappen óf tengevolge van hoge temperatuur of hoge alzijdige druk’ (Billings, p. 89). Hier wordt dus competentie gebonden aan niet-plastische vervorming. Nevin geeft feitelijk geen nadere definitie van competentie, doch schrijft aan de competente lagen als ‘overheersende rol’ toe, behalve de ‘voortplanting van spanningen’, ‘het beïnvloeden van de symmetrie van de plooi en het reduceren van de druk onder het gewelf’ (Nevin, p. 50). De hierboven gegeven definities van competentie zijn fysisch weinig exact en ten dele zelfs zinloos. Gevraagd wordt het begrip te definiëren in termen van eigenschappen en constanten van plastische stoffen.

Bailey Willis (1857-1949) en Robin Willis: *Geologic structures* (3e edition, New York: McGraw-Hill, 1934); Marland Pratt Billings (1902-1996): *Structural geology* (New York: Prentice-Hall, 1947); Charles Merrick Nevin (1892-?): *Principles of structural geology* (3e druk, New York: J. Wiley / Londen: Chapman en Hall, 1942). Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1486] Door middel van moderne kleurtechnieken is het gelukt in de hypofysevoorkwab van zoogdieren celtypen te onderscheiden, waaraan waarschijnlijk een gonadotrope c.q. thyreotrope werking toegeschreven mag worden (cf. Purves en Griesbach, *Endocrinology* vol. 49. pag. 244, 1951). De faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen van deze celtypen bij een of meer vertegenwoordigers van andere Vertebratengroepen, bij voorkeur bij Amfibieën. Indien genoemde vraag bevestigend beantwoord wordt. Zou verder speciaal de aandacht geschonken kunnen worden aan de volgende punten: 1. Op welk tijdstip van ontwikkeling kunnen deze cellen het eerst aangetoond worden? 2. Welke zijn hun lotgevallen in de verdere loop van hun ontwikkeling? 3. Bestaat er een correlatie tussen

de bedoelde verschijnselen en functionele veranderingen in de onder de invloed van de hypofysevoorkwab staande geslachts- en schildklieren van de te onderzoeken diersoort?

Herbert Dudley Purves (1908-1993) en Walter Edwin Griesbach (1888-1968): The site of thyrotrophin and gonadotrophin production in the rat pituitary studied by McManus-Hotchkiss staining for glycoprotein, *Endocrinology* 49 (1951) 244-264. Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1955 [de beantwoordingstermijn was op twee jaar vastgesteld!]. Onbeantwoord..

[1487] De faculteit vraagt een kritische beschouwing van de verschillende pogingen in de litteratuur tot fundering van het H-theorema. In het bijzonder dient aandacht te worden geschonken aan de beschouwingen van Kirkwood, Grad en Born-Green.

John Gamble Kirkwood (1907-1959); Harold Grad (1923-1987); Max Born (1905-1955); Herbert Sydney Green (1920-1999). Uitgeschreven in 1953; antwoorden 1-5-1955 [de beantwoordingstermijn was op twee jaar vastgesteld!]. Onbeantwoord.

[1488] De faculteit verlangt een cytochemisch onderzoek naar de ontwikkeling en vormingswijze van de radula bij een of meer Mollusken. [Toelichting:] Ten aanzien van de ontwikkeling van de radula bestaat nog een aantal onopgeloste problemen. In het bijzonder de vraag, of slechts de odontoblasten aan de vorming van de radulatanden deelnemen, of dat ook de dakcellen van de radulazak hiertoe bijdragen leveren, is door de auteurs zeer verschillend beantwoord. Door toepassing van moderne cytochemische methoden kan dit vraagstuk misschien tot oplossing gebracht worden.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1489] In de laatste jaren is het duidelijk geworden, dat het elektrovisceuze effect van een colloïdale oplossing of suspensie op tenminste drie verschillende mechanismen kan berusten, n.l. (1) op de wisselwerking tussen een deeltje en de bij dat deeltje behorende ionenatmosfeer; (2) op de expansie van kluwenmoleculen onder invloed van hun elektrische lading; (3) op de wisselwerking van de elektrische dubbellen van twee of meer

deeltjes onderling. De faculteit verlangt een theoretisch onderzoek over het onder (3) genoemde mechanisme, waarbij in het bijzonder aandacht aan het kwantitatieve aspect geschonken dient te worden. Literatuur: G.J. Harmsen, J. van Schooten, J.Th.G. Overbeek, *J. Colloid Sci* 8 (1953) 64, 72; 10 (1955) 120.

Gerrit Jan Harmsen, J. van Schooten en Jan Theodoor Gerard Overbeek (1911-): Viscosity and electroviscous effect of the AgI sol. I: Influence of the velocity gradient and of aging of the sol / II: Influence of the concentration of AgI and of electrolyte on the viscosity, *Journal of colloid science* 8 (1953) 64-71, 72-79, en Errata, *ibidem* 10 (1955) 120-121. Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1490] De faculteit vraagt een mathematische analyse van verschijnselen (liefst een gesloten groep van verschijnselen), die zich voordoen bij het plooiën (en) vouwen van papier. De keuze van onderwerp(en) is vrij, met dien verstande dat de te behandelen problemen mathematisch interessant en de oplossingen niet triviaal dienen te zijn. Voorbeelden van de te behandelen vraagstukken: (1) Wordt in een evenwijdig begrensde papierstrook een losse knoop gelegd en wordt deze daarne tot een vlakke knoop samengetrokken dan ontstaat als figuur van de knoop een regelmatige vijfhoek. Men analyse en verklare dit feit mathematisch en brenge het in verband met analoge verschijnselen. (2) Men analyse mathematische methoden om hoeken van gegeven grootte door vouwen te verkrijgen. (3) Men ga na, aan welke elementaire meetkundige constructies het proces van vouwen beantwoordt en of vouwen equivalent is met construeren met behulp van passer en liniaal (in die zin dat punten en rechten, die uitgaande van gegeven punten en rechten, met de ene methode worden verkregen, ook met de andere worden verkregen) dan wel of een van die methoden de andere omvat dan wel of zij elkaar overlappen. (4) Men verklare mathematisch, waarom bij het vouwen van papier de vouwlijnen recht zijn. (5) Wordt in een briefkaart een gat ter grootte van een kwartje geknipt, dan blijkt een vijfcentstuk door de opening te kunnen passeren, indien

de kaart doeltreffend gebogen wordt. Men onderzoekt dit verschijnsel mathematisch. De twee laatste vraagstukken zijn van differentiaalmeetkundige aard; de drie eerste kunnen elementair worden behandeld. Men is niet verplicht uit de lijst van voorbeelden te kiezen; eigen initiatief wordt op hoge prijs gesteld.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1491] De faculteit vraagt een biohistorische schets van het leven en werk van H.A. van Rheede tot Draakestein (geb. ca. 1636 nabij Utrecht – gest. 1691). Het is de bedoeling, dat van Rheede tot Draakesteins gehele carrière (als administrateur, als botanicus, etc.) gezien zal worden in het licht der zo veelomvattende werkzaamheden der Ver. O.I. Compagnie gedurende de 17e eeuw. Een speciale afdeling van het onderzoek, betreffende de door diverse beheerders der Compagnie aangelegde tuinen, zoals van Rheede tot Draakesteins tuin in Malabar, alsmede de ‘scheepstuinen’ op vele vaartuigen der Compagnie, zou de waarde dezer studie verhogen.

Hendrik Adriaan van Rheede tot Draakestein (1636-1691). Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord. Vgl. het ‘biohistorische’ proefschrift van Johannes Heniger, *Hendrik Adriaan van Reede tot Drakenstein (1636-1691) and Hortus Malabaricus. A contribution to the history of dutch colonial botany* (Rotterdam: Balkema, 1986).

Utrecht: letteren en wijsbegeerte

[1492] (Historica). Quam vim habuerunt apud Romanos foeminae in res eorum politicas, bellorum civilium temporibus? Adii-ciatur huic disquisitioni foeminarum Romanarum characterismus. [Toelichting:] Quandoquidem explicanda haec erunt e domesticâ maxime vitâ principum Romanorum, fontes historicos, unde hauriatur, in primis significamus vitas Plutarcheas.

Plutarchus (ca 46-ca 120). Uitgeschreven in 1816; antwoorden vóór 26-1-1817. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1816-1817, 48-50. Bekroning: Steven Jan Mathijs van Geuns (Utrecht, 1795-1849), jur. stud. Utrecht: goud

(Responsio ad quaestionem ..., AAU 1816-1817, 113-182), promotie Utrecht 1823 (*Dissertatio inauguralis de infamia, legibus Romanorum constituta*), en Nicolaas Tholen (Franeker, 1797-1819), med. stud. Franeker: eervol (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1817-1818, 183-298), geen promotie door vroegtijdig overlijden.

[1493] (Literaria). Institutur Hebraicae poesos et Graecae comparatio, ut qualis utrique fuerit in doles et vis propria, adductis exemplis, definiatur.

Uitgeschreven in 1817; antwoorden vóór 26-1-1818. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend. Bekroning: Lambertus Dibbits (Amersfoort, 1796-1855), lit. hum. en theol. cand. Utrecht: goud (Disquisitio literaria de Hebraica poësi cum Graeca comparata ... / Responsio ad quaestionem ..., AAU 1817-1818, 1-183), promotie niet bekend.

[1494] Ex iis, quae in libris Ciceronis de Oratore a Crasso, Antonio, Caesare, aliis, de eloquentia disputantur, ipsius efficiatur Ciceronis de perfecto Oratore sententia.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.); Lucius Licinius Crassus (140-91 vóór Chr.); Marcus Antonius (143-87 vóór Chr.); Gaius Julius Caesar (100-44 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1818; antwoorden vóór 10-1-1819. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1818-1819, 44-46. Bekroning: Bavius Antonius Nauta [zie 474], phil. theor. et lit. hum. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem... / Commentatio de perfecto oratore e sententia Ciceronis ..., AAU 1818-1819, 1-158), en Johan Rudolph Thorbecke [zie 467], phil. theor. et lit. hum. cand. Leiden: zilver/eervol (Commentatio ad quaestionem ..., AAU 1818-1819, 1-223).

[1495] (Quaestio literaria). Disquiratur, quaenam universe fuerit Tragoedicae Graecae ratio; ad eamque exigatur nobilissima Vondelii fabula: Gijsbrecht van Aemstel.

Joost van den Vondel (1587-1679): Gijsbrecht van Aemstel (1637) Uitgeschreven in 1819; antwoorden vóór 10-1-1820. Zeven inzendingen; 2 goud: door lot 1 goud en 1 zilver, 2 eervol, 3 afgekeurd; zie iudicium: AAU 1819-1820, 45-49. Bekroning: Louis Gerlach Pareau [zie 981], lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud door het lot (Responsio ad quaestionem ..., AAU 1819-1820, 1-166); Pierre Josué Louis Huet (Amsterdam, 1799-1846), lit. hum. cand. en theol. stud. Amsterdam: zilver door het lot

(Commentatio de Graecae tragoediae ratione et nobilissima Vondelii fabula, Gysbrecht van Aemstel, ad eam exacta ... / Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1819-1820*, 1-168), promotie Leiden 1824 (*Specimen academicum inaugurale, de antiquissimorum Dei cultorum, qui in Epistolae ad Hebraeos capite IX memorantur, fide diversa eademque una*); Joachimus Coops (Lochem, 1798-1872), lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend, en Jacob van Hall [zie 1185], lit. hum. cand. en jur. stud. Amsterdam: eervol.

[1496] (Literaria). Quam maxime commutationem apud Graecos subiit philosophia, auctore Socrate?

Socrates Atheniensis (469-399 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1820; antwoorden vóór 10-1-1821. Vier inzendingen; 1 goud, 3 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1820-1821*, 72-74. Bekroning: Jacques Adolphe Charles Rovers (Dordrecht, 1803-1874) [zie ook 1497], phil. theor. et lit. hum. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AAU 1820-1821*, 1-46), promotie Utrecht 1824 (*Disputatio antiquario-historica inauguralis de censorum apud Romanos auctoritate et existimatione, ex veterum rerumpublicarum conditione explicanda*).

[1497] Quaenam sunt praecipuae Herodoti in rebus gentium enarrandis dotes atque virtutes?

Herodotus (ca 480-425 v. Chr.). Uitgeschreven in 1821; antwoorden vóór 10-1-1822. Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1821-1822*, 38-40. Bekroning: Jacques Adolphe Charles Rovers [zie 1496], phil. theor. et lit. hum. cand. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ... / Commentatio de Herodoti in rebus gentium tradendis dotibus atque virtutibus praecipuis ..., *AAU 1820-1821*, 1-132), en Gerrit Dedel [zie 478], phil. theor. et lit. cand. Leiden: eervol.

[1498] (Quaestio literaria). Disquiratur, cur Hebraei ante exsilium Babylonicum se ad idolorum pluriumque Deorum cultum valde propensos, postea autem universe ab eo vehementer alienos ostenderint, tum etiam, utrum in hac agendi diversitate mutaverint indolem, an vero servaverint.

Uitgeschreven in 1822; antwoorden vóór 10-1-1823. Zes inzendingen; 1 goud, 5 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1822-1823*, 54-57. Bekroning: Jan Gerritzen (Arnhem, 1801-1872), phil. theor. et lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (Commen-

tatio de quaestione ..., *AAU 1822-1823*, 1-120), promotie niet bekend.

[1499] (Quaestio litteraria). Quam vim in vitam Romanorum domesticam habuere victoriae de Tarentinis, tum etiam de Graeciae populis et de Macedonibus reportatae?

Uitgeschreven in 1823; antwoorden vóór 10-1-1824. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *AAU 1823-1824*, 61-62.

[1500] (Quaestio literaria). Quae fuit politica Belgarum conditio, temporibus Elisabethae Anglorum reginae? Quae fuisse videntur hujus reginae in patriam nostram consilia? Quae horum consiliorum in res nostras vis fuit et efficacia?

Koningin Elizabeth I (1533-1603). Uitgeschreven in 1824; antwoorden vóór 10-1-1825. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *AAU 1824-1825*, 53-54.

[1501] Quae fuit sub finem saeculi XI gentium Europeanum conditio? Quid causae fuisse videtur, ut bella eo tempore susciperentur sacra? Unde explicandum, bella illa, per duo proxima saecula, et tanto ardore, fuisse gesta?

Uitgeschreven in 1825; antwoorden vóór 10-1-1826. Acht inzendingen; 1 goud, 3 eervol, 4 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1825-1826*, 39-42. Bekroning: Willem Muurling (Bolsward, 1805-1882), lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: goud (Commentatio de quaestione ..., *AAU 1825-1826*, 1-153), proefschrift Utrecht 1831 (*Commentatio historico-theologica, de Wesseli Gansfortii cum vita, tum meritis in praeparanda sacrorum emendatione in Belgio Septentrionali*); Jacob Cornelius van Thielen (Brielle, 1807-1871), lit. cand. en jur. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1828 (*Dissertatio juridica inauguralis de accessione*), en Johannes Fredericus Wetter (Utrecht, 1804?-1876), lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend. De derde eervol onderscheiden inzender liet weten dat zijn naam niet bekend mocht worden gemaakt.

[1502] Quae fuerunt Ciceronis placita de origine, proposito et felicitate civitatum?

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1826; antwoorden vóór 10-1-1827. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1826-1827*, 37-40. Bekroning: Henricus Reiger [zie 100], lit. hum. en jur. cand. Groningen: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AAU 1826-1827*, 1-59), en Pieter Otto Coenraad Vorrsselman de Heer [zie 885], lit. hum. stud. Utrecht: eervol.

[1503] Ita exponatur magnifica vehementissimae tempestatis descriptio, quae Psalmo XXIX continetur, ut Hebraicae et linguae et poeseos idonea habeatur ratio, utque situs locorum, quantum opus sit, et componendi carminis opportunitas attendantur.

Uitgeschreven in 1827; antwoorden vóór 10-1-1828. Zes inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1827-1828*, 51-54. Bekroning: Leonhardt Johannes Friedrich Janssen (Herwen, 1806-1869), theol. stud. Utrecht: goud door het lot (*Commentatio literaria de magnifica vehementissimae tempestatis descriptione, quae continetur Psalmo XXIX ... / Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1827-1828*, 1-96), promotie niet bekend; Johannes Everardus de Voogt (Oldenzaal, 1806-1863), theol. stud. Utrecht: eervol door lot (*Commentatio literaria de magnifica vehementissimae tempestatis descriptione, quae continetur Psalmo XXIX ... / Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1827-1828*, 1-178), promotie Utrecht 1861 (*Eenige gevallen van meningitis cerebro-spinalis epidemica*), en Gerardus Molenkamp [zie 1101], theol. stud. Utrecht: eervol.

[1504] (Quaestio literaria). Disputatio de Platonis Phaedone, qua primum sermones Socratis cum amicis breviter, sed tamen apte et ex dialogi ratione enarrantur: tum petantur inde et explicantur, quae ad animi immortalitatem probandam prolata sunt argumenta: tandem quae sit eorum argumentorum in philosophia theoretica vis et auctoritas, efficiatur.

Plato (428-348 vóór Chr.); Socrates Atheniensis (469-399 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1828; antwoorden vóór 10-1-1829. Twee inzendingen; beide eervol; zie iudicium: *AAU 1828-1829*, 59-60. Bekroning: Arnout Jan van Beeck Calkoen (Leiden, 1805-1874), phil. theor. en lit. hum. cand. Utrecht: eervol (*Commentatio de Platonis Phaedone ... / Commentatio de quaestione ...*, *AAU 1828-1829*, 1-98), promotie Utrecht 1830 (*Observationes aliquot juris publici sacri in Hollandia, desumptæ ex historia introductæ legis ecclesiasticæ, anno 1619*), en Isaïc de Vuller (Zutphen, 1808-1882), phil. theor. en lit. hum. cand. Utrecht: eervol (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1828-1829*, 1-87 met 1 plaat), promotie Utrecht 1832 (*Diatribè in Socraticam epagygîn, praesertim ex Xenophontis Memorabilibus ductam*).

[1505] (Quaestio literaria). Disquisitio his-

torica de prudentia Guilielmi I, Principis Arausiaci, in Republica perturbata.

Willem I, prins van Oranje (1533-1584). Uitgeschreven in 1829; antwoorden vóór 10-1-1830. Vier inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 2 afgekeurd; zie iudicium: *AAU 1829-1830*, 70-73. Bekroning: Tjalling Petrus Tresling (Groningen, 1809-1844) [zie ook 1508], phil. theor. et lit. hum. en jur. utriusque cand. Groningen: goud (*Expositio quaestionis ...*, *AAU 1829-1830*, 1-218), promotie Groningen 1834 (*Disputatio historico-politica inauguralis, de Romanorum prudentia, in populis sub imperium suum subjungendis conspicua, sive de via ac ratione, qua Romani ab initio civitatis imperium suum propagaverunt*), en Petrus van der Velden Szn (Enkhuizen, 1806-1839), lit. hum. stud. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1835 (*Disquisitio literaria de comitiis curiatis apud Romanos*).

[1506] (Quaestio literaria). Sic enarretur militum praetorianorum, ab Augusto inde ad Septimum Severum, historia, ut demonstretur simul, quam illi vim, hoc temporis spatio, in imperium Romanorum habuerint.

Gaius Julius Caesar Octavianus [Augustus] (63 vóór Chr.-14); Lucius Septimius Severus (145-211). Uitgeschreven in 1830; antwoorden vóór 10-1-1831. Eén inzending; goud; zie iudicium: *AAU 1830-1831*, 44-45. Bekroning: Sarus Adriaan Jacob [de Ruever] Groneman (Alphen, 1810-1873), lit. hum. en theol. stud. Utrecht: goud (*Commentatio de militum praetorianorum apud Romanos historia ...*, *AAU 1830-1831*, 1-101 met 3 platen), promotie Utrecht 1837 (*Diatribè in Johannis Wicliffi, reformationis prodromi, vitam, ingenium, scripta*).

[1507] Quo proposito scripsisse Plato Symposium videtur? Quae dialogi ratio et progressio est in argumento explicando? Quae maxime est explicationis conclusio?

Plato (428-348 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1831; antwoorden vóór 10-1-1832. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie iudicium: *AAU 1831-1832*, 69-72. Bekroning: Douwe Gorter Simonzn (Hinlopen, 1811-1876), theol. stud. Doopsgezind Seminarie Amsterdam: goud (*Dialogi tres de Platonis symposio, sive responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1831-1832*, 1-186), promotie niet bekend, en Christiaan Jacob van der Vlis (Utrecht, 1809?-1842) [zie ook 1510], lit. hum. stud. Utrecht: eervol, promotie Leiden 1839 (*Disputatio critica de Ezrae libro apocrypho vulgo quarto dicto*).

[1508] *Disputatio de vita Ciceronis literatâ, imprimis ex ejus epistolis ductâ.*

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.): *Epistulae [ad Atticum; ad Brutum; ad quintum fratrem]*. Uitgeschreven in 1832; antwoorden vóór 10-1-1833. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *AAU 1832-1833*, 53-55. Bekroning: Tjalling Petrus Tresling [zie 1505], phil. theor. et lit. hum. en jur. utriusque cand. Groningen: goud (*Responsio ad quaestionem ...*, *AAU 1832-1833*, 1-67 met 1 plaat), en Johannes Cornelis Gerardus Boot (Arnhem, 1811-1901) [zie ook 1509], lit. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1836 (*Disputatio historico-literaria inauguralis, de bello sacro phocensi*) en Leiden 1836 (*Dissertatio juridica inauguralis, ad locum Juris Romani de captis et redemptis ab hostibus*).

[1509] *Vita Periclis, ex ipsis fontibus, maxime Plutarcho, petita. Viri characterismus. Quid profuerunt eius politica consilia civitati et imperio Atheniense? Quid nocuerunt?*

Pericles (ca 495-429 vóór Chr.); Plutarchus (ca 46-ca 120). Uitgeschreven in 1833; antwoorden vóór 10-1-1834. Negen inzendingen; 2 goud: door het lot 1 goud en 1 eervol, 2 eervol, 5 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1833-1834*, 36-39[?]. Bekroning: Johannes Cornelis Gerardus Boot [zie 1508], phil. theor. et lit. hum. en jur. cand. Leiden: goud door lot (*Commentatio historica de Pericle, ejusque in civitatem Atticam meritis ...*, *AAU 1833-1834*, 1-96); Walrand Cornelis Lodewijk Clarisse (Harderwijk, 1811-1845), phil. theor. en liter. hum. cand. Leiden: eervol door het lot (*Expositio quaestionis ...*, *AAU 1833-1834*, 1-262), promotie Leiden 1838 (*Dissertatio literaria exhibens ad Thucydideam belli Peloponnesii Epocham Annotationem*); Henricus van Belkum (Harderwijk, 1812-?), lit. hum. cand. en theol. cand. Utrecht: eervol, promotie niet bekend, en Antonie Backer (Amsterdam, 1810?-?), lit. hum. en jur. stud. Amsterdam: eervol, promotie Utrecht 1843 (*Specimen juris publici inaugurale de varia ratione, qua, in praecipuis Germaniae civitatibus, populi eliguntur mandatarii*).

[1510] *Flavii Josephi vita. Quatenus per vitae opportunitates ad conscribendam Historiam atque antiquitatem Hebraicam idoneus fuit? Quid pronuncianum de iis, quae hujus scriptoris auctoritati obstare dicuntur?*

Flavius Josephus (37-100): *Historia belli iudaici*. Uitgeschreven in 1834; antwoorden vóór 10-1-1835.

Vijf inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 3 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1834-1835*, 61-64 en hs. in Arch. RUU (3), inv. nr. 40, 11-1-1836; zie ook Arch. RUU (2), inv. nr. 540, brief dd. 6-3-1835 en idem, inv. nr. 540, brief dd. 13-3-1835. Bekroning: Wolter Robert van Hoëvell (Deventer, 1812-1879), theol. cand. Groningen: goud (*Commentatio ad quaestionem ...*, *AAU 1834-1835*, 1-138), promotie Groningen 1836 (*Dissertatio historico-theologica qua Irenaei dogma de ecclesiae unitate exponitur et comparatur cum ideis et notionibus Paulo post ipsum et ante ipsum obviis*), en Christiaan Jacob van der Vlis [zie 1507], phil. theor. et lit. hum. cand. en theol. stud. Utrecht: eervol.

[1511] *Descriptio, ex ipsis fontibus ducta, conditionis politicae, qua regnante Carolo Vo, septemdecim provinciae Belgicae fuerunt.*

Keizer Karel V (1500-1558). Uitgeschreven in 1835; antwoorden vóór 10-1-1836. Eén inzending; eervol; zie judicium: *AAU 1835-1836*, 51. Bekroning: Petrus Jacobus Vermeulen (Zeist, 1809-1878), lit. hum. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1512] *Ex antiquae politicae principiis, atque ex ipsa civitatum antiquarum historia, effatum explicetur veterum, quod apud Ciceronem est pro Cluentio c. 53: legum omnes servi sumus, ut liberi esse possimus.*

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.): *Pro A[ulo] Cluentio oratio*. Uitgeschreven in 1836; antwoorden vóór 10-1-1837. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *AAU 1836-1837*, 54-57. Bekroning: Jan Gerhard Hulleman (Utrecht, 1815-1862), phil. theor. et lit. cand. Utrecht: goud (*Disquisitio philosophico-historica de legibus, libertatis civilis vindicibus*, *AAU 1836-1837*, 1-168+2), promotie Utrecht 1838 (*Diatribes in T. Pomponium Atticum*), en Barthold Jacob Lintelo [baron] de Geer [van Jutphaas] (Utrecht, 1816-1903), phil. theor. en lit. hum. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1838 (*Specimen historicum de Eumene Cardiano a caeteris Alexandri Magni ducibus rite distinguendo*) en Utrecht 1841 (*Disputatio historico-juridica qua novella CXVIII ex jure pristino explicatur*).

[1513] *(Quaestio e philosophia theoretica). Quid maxime Cicero Aristoteli in philosophia tractanda colendisque literis debuit?*

Aristoteles (384-322 vóór Chr.); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Eén inzending; goud; zie judicium: *AA 1839-1840*, 181-182. Bekroning:

Maria Matthaeus von Baumhauer (Brugge, 1816-1878), phil. theor. et lit. hum. en jur. Romani et hodierni cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1841 (*Disquisitio critica de Aristotelia vi in Ciceronis scriptis*) en Utrecht 1843 (*Disquisitio historico-juridica et critica de morte voluntaria*).

[1514] (Quaestio literaria). Vita Q. Metelli Numidici, quae simul contineat cum Reipublicae Romanae, ejus aetate, conditionem, tum expressam ad eius exemplum patricii Romani, saeculo VII A.C. imaginem.

Quintus Metellus [Numidicus] (7e eeuw vóór Chr.). Uitgeschreven in 1839; antwoorden vóór 10-1-1840. Eén inzending; goud; zie judicium: AA 1839-1840, 182-183. Bekroning: Sijo Kornelius Thoden van Velzen (Metslawier, 1809-1900), lit. hum. en theol. cand. Groningen: goud, promotie Groningen 1835 (*Commentatio theologica de hominis cum Deo similitudine. Historicam continens disquisitionem, quae ad tempora pertinet Christum antecedentia*). De kwalificatie als theol. cand. in 1840 en zijn promotie in 1835 zijn conflicterende gegevens.

[1515] (Philosophia theoretica). Examinetur, quam vim e quod momentum Sophistarum doctrina et exemplum habuerint Athenis ad aetatis suae disciplina mores et studia immutandas.

Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 eervol; geen juryrapport bekend, vgl. *Nieuwe Amsterdamsche Courant - Algemeen Handelsblad* dd. 27-3-1843. Bekroning: Theodorus Karel Matthias von Baumhauer (Brussel, 1824-1900), lit. hum. en jur. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1844 (*Disputatio literaria, qua examinatur, quam vim sophistae habuerint Athenis ad aetatis suae disciplinam mores ac studia immutanda*) en Utrecht 1848 (*Disputatio qua vindicatur Lucae, apostolorum conventum, actuum apostolicorum capite XV referentis, contro recentissimas dubitatio fides historica*), en Martinus des Amorie van der Hoeven (Rotterdam, 1823-1868), lit. hum. en jur. cand. Atheneum Amsterdam: eervol, promotie Leiden 1845 (*Specimen juridicum inaugurale de furtis ex jure XII tabularum*) en Leiden 1845 (*Specimen literarium inaugurale de nonnullis locis veterum scriptorum, cum appendice de Arusiani Messii exemplis elocutionum*).

[1516] (Literaria). Exhibeatur critica disquisitio de Alemaeonidarum familia, qua illorum fata et gesta temporum ordine

exponentur et quae eorum vis in Graeciae praecipue Atheniensium rebus publicis fuerit, ostendatur.

Uitgeschreven in 1842; antwoorden vóór 10-1-1843. Eén inzending (bekend); goud; geen juryrapport bekend, vgl. *Nieuwe Amsterdamsche Courant - Algemeen Handelsblad* dd. 27-3-1843. Bekroning: Johannes van Leeuwen (Leiden, 1806-1883), stud. Remonstrants Seminarie Amsterdam: goud, promotie niet bekend.

[1517] Oratoris forma a Cicerone in libro, qui orator inscribitur, adumbrata explicetur et ad eloquentiae naturam, munus, rationem exigatur.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1844; antwoorden vóór 10-1-1845. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: SA Utrecht 1846, 138-139. Bekroning: Arent Gerard Jans (Hedel, 1822?-1901), phil. theor. et lit. hum. en theol. cand. Utrecht: goud, promotie niet bekend.

[1518] Exhibeatur narratio de Johannis Georgii Graevii vita iisque praesertim ipsius scriptis, quae ad res patriae illustrandas pertinent.

Johannes Georgius Graevius (1632-1703). Uitgeschreven in 1847; antwoorden vóór 10-1-1848. Onbeantwoord.

[1519] Phocionis Atheniensis in administranda republica voluntas, ratio, consilia et acta exponentur et dijudicentur.

Photius van Constantinopel (ca 815-ca 897). Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Eén inzending; eervol; zie judicium: AA 1850-1851, 125-126. Bekroning: Elias Frederik Hendrik Wolf (Leeuwen, 1829-1904), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 191.

[1520] Generales regulae, tam jubentes quam vetantes, quae in morum disciplina tanquam sanctae et immutabiles vitae leges proponi solent, veluti: proximum tuum diligas! ne mentiare! ne occidas! cett. unde ortae sunt et quam habent auctoritatem?

Uitgeschreven in 1849; antwoorden vóór 10-1-1851. Onbeantwoord.

[1521] (Ex historia patriae). Balthasar Bekkeri vita et merita ex ipsis fontibus Belgico sermone ita exponentur, ut narratio commendetur tum accurata relatione tum elegantiori oratione.

Balthasar Bekker (1634-1698). Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Twee inzendingen; 1 goud, 1 zilver; zie iudicium: AA 1852-1853, 121-122. Bekroning: Folkert Schaaff (Stiens, 1831-1909), lit. cand. en theol. stud. Groningen: goud, promotie niet bekend, en Gerrit Jan Bernard Henny (Zutphen, 1830-1866), lit. cand. Leiden: zilver, promotie Leiden 1857 (*De bekentenis volgens de Nederlandsche wetgeving*).

[1522] (Ex historia antiqua). Exhibeatur disputatio de gente Fabia ejusque vi et auctoritate in civitate Romana per tempora liberae reipublicae. Qua disputatione tam ipsius gentis antiquitas, ratio, instituta exponantur, quam principum ex ea virorum, qui vel in reipublica vel artium et litterarum studiis inclaruerunt, acta commemorentur, cum notatione monumentorum tam privatorum quam publicorum, quibus res illae testatae et proditae fuerint.

Uitgeschreven in 1852; antwoorden vóór 10-1-1853. Twee inzendingen; 1 goud, 1 zilver; zie iudicium: AA 1852-1853, 122-124. Bekroning: Willem Nicolaas du Rieu (Leiden, 1829-1896), lit. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1856 (*Dissertatio litteraria inauguralis continens disputationem de Gente Fabia*), en Abraham Willem de Klerck (Utrecht, 1831-?), lit. cand. Utrecht: zilver, promotie Utrecht 1855 (*Disquisitio historico-literaria de L. Munatio Planco*).

[1523] Instituatur disquisitio de Horatii Epistola ad Pisones, qua praecipui loci, in quibus vel verborum, vel rerum controversia aut obscuritas inest, ponderatis criticorum rationibus, explicentur.

Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Onbeantwoord.

[1524] Exponatur, quid ad diiudicandam celeberrimam de animi existentia quaestionem hac nostra aetate anthropologia attulerit.

Uitgeschreven in 1855; antwoorden vóór 10-1-1856. Eén inzending; goud; zie iudicium: AA 1855-1856, 110-111. Bekroning: G?sbert Hendrik Lamers (Harderwijk, 1834-1903), theol. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1858 (*Specimen ethico-theologicum de conscientia*).

[1525] (Ex historia). Instituatur critica disquisitio de M. Tullii Ciceronis vita politica.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Twee

inzendingen; 1 zilver, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1858-1859, 120. Bekroning: Wilhelm Rudolph Poolman (Amsterdam, 1836-1920), theol. stud. Evangelisch-Luthers Seminarie Amsterdam: zilver, geen promotie bekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 192 en 193.

[1526] (E literis orientalibus). Exponatur, quae fuerit propria Israelitarum theocratiae ratio, et quaenam hanc inter et aliorum populorum veterum hierarchias fuerit similitudo et dissimilitudo.

Uitgeschreven in 1858; antwoorden vóór 10-1-1859. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1858-1859, 120-122. Bekroning: Henricus Oort (Eemnes, 1836-1927), theol. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1860 (*Disputatio de pericope Num. XXII: 2-XXIV, historiam Bileami continente*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 194 en 195.

[1527] Amphictyonum consilii ratio et historia, exploratis scriptorum testimoniiis et monumentorum indiciiis, exponatur.

Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Twee inzendingen; 1 zilver, 1 afgekeurd; zie iudicium: AA 1861-1862, 110-111. Bekroning: Jan Jacob Cornelissen (Steenwijk, 1839-1891), lit. hum. cand. Leiden: zilver, promotie Leiden 1864 (*Dissertatio litteraria inauguralis de iudicio, quod de C. Iulii Caesaris fide historica tulit C. Asinius Pollio*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 196 en 197.

[1528] Instituatur disquisitio historica et grammatica de B. Huydecoperi critica arte in tractandis libris IV, V et VI Chronici Melii Stokii.

Jan Wagenaar (1709-1773): *Berigt wegens de Rymkronyk van Melis Stoke. Met historie-, oudheid- en taalkundige aanmerkingen door B. Huydecoper* [Balthasar Huydecoper (1695-1778), pseud. van Antonius van der Linde] (Amsterdam 1773); Melis Stoke (ca 1235-ca 1305). Uitgeschreven in 1861; antwoorden vóór 10-1-1862. Onbeantwoord.

[1529] Inquiratur disquisitio de Aristotele libro *Περὶ ποιητικῆς*, qua indoles eius et ratio declaretur, locorum difficiliorum sensus explicetur, denique quam vim habuerit ad aestheticam quam vocant illustrandam et excolendam ostendatur.

Aristoteles (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1864; antwoorden vóór 10-1-1865. Onbeantwoord.

[1530] Ex ipsis fontibus exponatur femina-

rum apud Romanos conditio domestica et civilis a priscis temporibus ad aetatem Constantini Magni.

Flavius Valerius Constantinus / Constantijn I de Grote (272?-337). Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Twee inzendingen; 1 goud, 1 afgekeurd; zie iudicium: *SA Leiden 1869*, 137-139; zie ook vermelding in: *AA 1867-1868*, 114 en *AA 1872-1874*, 229 (senaatsbesluit). Bekroning: Jacob Samuel Speijer (Amsterdam, 1849-1913), lit. stud. Amsterdam: goud, promotie Leiden 1872 (*Specimen literarium inaugurale de ceremonia apud Indos quae vocatur jâtakarman*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 198 en 199.

[1531] Variæ sententiæ de authentia Psalmorum, qui Davidi auctori tribuuntur, argumentis internis et externis diiudicentur.

David, koning van Israel (ca 1000 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1867; antwoorden vóór 10-1-1868. Eén inzending; afgekeurd; zie iudicium: *SA Leiden 1869*, 140-141. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 200.

[1532] De Q. Horatii Flacci studiis Graecis ita exponatur, ut quantum fieri possit indagetur, quos auctores quo consilio quove fructu legerit, quos poetarum locos qua arte imitando expresserit, quid ad exemplum Graecorum in poetico Latinorum sermone, sive solus sive cum aequalibus, novaverit.

Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Eén inzending; zilver; zie iudicium: *AA 1870-1871*, 77-78. Bekroning: Isaac Marinus Josua Valeton (Groningen, 1850-1911), lit. hum. cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1874 (*M. Valerius Messalla Corvinus*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 201.

[1533] Quid rerum in Anglia medio saeculo septimo decimo conversio Ordines Generales de suis rebus statuere, quid Cromwelli consilia ipsos agere coegerunt?

Oliver Cromwell (1599-1658). Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 10-1-1871. Onbeantwoord.

[1534] Quid rerum causas intelligamus, et unde haec notio facta sit, diversis scriptorum sententiis aestimatis, patrio sermone exponatur.

Uitgeschreven in 1873; antwoorden vóór 10-1-1874. Onbeantwoord.

[1535] Institutur disquisitio, utrum funda-

menta divisionis Pentateuchi in partem Elohisticam et Jahvisticam, qualis compluribus viris doctis placuit, eiusmodi sint, ut divisioni illi fides haberi queat, necne.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Onbeantwoord.

[1536] Institutur disquisitio de matrimonio apud Romanos, et quidem ita ut, post conspectum haud nimis brevem, in quo capita rei attinguntur, aestimatis et ponderatis diversis scriptorum recentiorum sententiis appareat, quid de origine deque antiquitate variorum modorum conventionis in manum et si qua praeterea sint, quae disputationem requirant, aut pro vero, aut verisimillimum habendum esse videatur.

Uitgeschreven in 1876; antwoorden vóór 10-1-1877. Onbeantwoord.

[1537] Quaeritur commentatio de M. Caelio Rufo.

Marcus Caelius Rufus (82 vóór Chr.-48). Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Onbeantwoord.

[1538] De faculteit vraagt eene doorloopende behandeling van de Alexandreis der Middeleeuwen (naar Maerlants Alexanders' Geesten), ter verklaring van den inhoud uit de theologische, de cosmologische en de natuur- en moraal-philosophische voorstellingen en in het algemeen uit den staat der geesten in dien tijd.

Jacob van Maerlant (ca 1235-1300): *Alexanders' geesten* (vgl. *de uitgava van Alexanders geesten van Jacob van Maerlant. Met inleiding, varianten van hs., aant. en glossarium, ... voor de eerste maal uitgegeven door F.-A. Snellaert* [Ferdinand Augustijn Snellaert (1809-1872)] (Brussel: Hayez, 1860-1861); Alexander de Grote (356-323 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-5-1880. Onbeantwoord.

[1539] Een beschrijving van het leven en de wijsbegeerte van Empedocles.

Empedocles van Akragas (ca 492-ca 432 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1540] Welke was de wereldbeschouwing van Euripides, ook in verband, deels met de stellingen der denkers, deels met de volksovertuiging?

Euripides (ca 480-405 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 1-5-1883. Onbeantwoord.

[1541] De faculteit verlangt de mate van taalkennis, die uit de Masorethische aantekeningen blijkt, nader bepaald te zien door aanwijzing, zooveel mogelijk onder rubrieken, welke taalregels aan hare vervaardigers bekend, welke onbekend waren.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Onbeantwoord.

[1542] De faculteit verlangt, onder doorlopende verwijzing naar de bronnen en met toetsing van de uitspraken der latere auteurs, een grondig vertoog zoowel over het karakter van Lodewijk XI, koning van Frankrijk, als over de beteekenis van zijn bewind.

Lodewijk XI, koning van Frankrijk (1423-1483). Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 1-5-1886. Onbeantwoord.

[1543] Exponatur M. Annaei Lucani sententia de diis et fato et de republica. Quae ritur quam et qualem illa vim in eius poesi habuerit.

Marcus Annaeus Lucanus (39-65). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1544] Verhandeling over de taal van G.A. Bredero, geschoeid op de leest van Prof. van Helten's proeve van onderzoek, getiteld: *Vondels Taal*, 2 dln., 1881.

Gerbrand Adriaensz Bredero (1585-1618); Willem Lodewijk van Helten (1849-1917): *Vondel's taal. Een proeve van onderzoek naar de grammatica van het Nederlandsch der zeventiende eeuw* (Rotterdam: Petri, 1881). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1545] De faculteit verlangt een onderzoek of de Gothische bijbelfragmenten alle van eene hand zijn, berustende op eene nauwkeurige vergelijking van morphologische, syntactische, stilistische en lexicale eigenaardigheden der verschillende deelen.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1546] Eene uiteenzetting en beoordeeling der bewijsgronden, aangevoerd voor de identiteit van het door Hilikia gevonden wetboek met het boek Deuteronomium of met een bepaald gedeelte daarvan.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1547] Illustrentur significatio, historia, syntaxis adverbii adeo, imprimis ratione habita

poetarum qui Augusto aetate antecedunt. Ante omnia respiciatur usus loquendi Plautinus et cum Ciceroniano et Taciteo comparatur.

Gaius Julius Caesar Octavianus [Augustus] (63 vóór Chr.-14); Titus Maccius Plautus (244-184 vóór Chr.); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.); Publius Cornelius Tacitus (56-120). Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1548] Hoe moeten wij ons de werkzaamheid van het geheugen voorstellen op grond van de onderzoekingen van hedendaagsche beoefenaars der zielkunde, als bijv. Wundt, Ribot, Ebbinghaus, Ladd, Richet?

Wilhelm Max Wundt (1832-1920); Théodule Armand Ribot (1839-1916); Hermann Ebbinghaus (1850-1909); George Trumbull Ladd (1842-1921); Charles Richet (1850-1935). Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Eén inzending; goud; zie iudicium: *Jbk Utrecht 1895-1896*, 54-55. Bekroning: Marinus Anthonie van Melle (Wissekerke, 1872-1906), med. cand. en stud. letteren en wijsbegeerte Groningen: goud, promotie Amsterdam 1900 (*Over aphasie*).

[1549] Eene Verhandeling, waarin de gronden worden getoetst, waarop de door verschillende geleerden voorgestelde meest approximatieve dateeringen berusten van treurspelen van Euripides, welker tijd van opvoering niet uit de oude didaskaliai bekend is. Ofschoon de kennis van de data dier stukken, waarvan wij slechts fragmenten bezitten, geenszins onbelangrijk is, mag de schrijver wegens de uitgebreidheid van het onderwerp desverkiezend zijn onderzoek tot de ons bewaarde tragedies bepalen, voorzoover niet de vermoedelijke tijd van opvoering der eerstgenoemde met dien der laatste in nauw verband mocht blijken te staan.

Euripides (ca 480-405 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1550] Eene Verhandeling over de geleidelijke ontwikkeling van het Koningschap in Frankrijk in het tijdvak liggende tusschen de troonsbetijging van Lodewijk XI en de absolute monarchie van Lodewijk XIV. Het vertoog moet geheel berusten op de studie der bronnen en doorlopend gestaafd zijn met bewijsstukken.

Lodewijk XI, koning van Frankrijk (1423-1483); Lodewijk XIV, koning van Frankrijk (1638-1715). Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1551] Eene geschiedenis van de beoefening van het Hebreeuwsch in Nederland gedurende de 16de en 17de eeuw met nauwkeurige en zooveel mogelijk volledige bibliographische opgaven.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1552] Een onderzoek naar de bronnen van den Middel-Nederlandschen roman van Walewein, tevens een antwoord op de vraag of, en zoo ja, in hoever deze roman oorspronkelijk mag heeten.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord. Vgl. prijsvraag 554.

[1553] Eene beschrijving van de spelling en van het taaleigen voorkomend in tekst en eigennamen der Cameraars-rekeningen van Deventer van 1337-1365. De dialectische eigenaardigheden der verschillende cameraars en het verschil tusschen deze taal en die van de Hollandsche dialecten en van het Saksisch zal men hierbij duidelijk moeten doen uitkomen.

Jan Izaïc van Doorninck (1840-1889) / Johannes de Hullu (1864-1940) [bew.]: *De cameraars-rekeningen van Deventer. Inleiding tot de rekeningen van 1337-1366* (Deventer: De Lange, 1883-1886). Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1554] Als wij de betrouwbaarheid van eene waarneming of de juistheid van eene theorie toetsen, passen wij het principium contradictionis toe. Wordt die 'denkwet' door Hegel 'miskend'? Welk verschil is er tusschen zijne logica en de gewone? Hoe hebben we over dit verschil te oordeelen?

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831). Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1904-1905*, 109-110. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 202.

[1555] *Quaeritur ut dirimatur controversia utrum M. Minucii Felicis Dialogus ante an post Tertullianum compositus sit ponderatis in utramque partem argumentis.*

Marcus Minucius Felix (3e eeuw); Quintus Septimius Florens Tertullianus (ca 160-ca 220). Uitge-

schreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1907-1908*, 117-118. Bekroning: 'Ook de auteur daarvan bleef in het duister schuilen'.

[1556] De faculteit verlangt eene monographie over de onlusten te Utrecht in 1610. Daarbij wordt vooral gewenscht eene uiteenzetting van de redenen, waaraan de ontevredenheid der burgerij moet worden toegeschreven.

Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1557] *Accurate describantur Atheniensium σκῆροφóρια et ἀρρηφóρια inque eorum ludorum inquiratur originem.*

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1558] De faculteit vraagt: Eene stelselmatige beschrijving der eigenaardigheden, met betrekking tot spraakkunst en woordenboek, van Dirc Potter's taal, inzonderheid in zooverre zij kenmerkend zijn voor het gewest, den tijd of de persoon van den auteur; voor zooveel mogelijk onder vergelijking der taal van gelijktijdige Hollandsche en in 't algemeen Middelnederlandsche geschriften.

Dirc Potter (ca 1370-1428). Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1559] De faculteit verlangt eene geschiedenis van den Griekschen handel, voor zoover de beweging en de middelpunten van dien handel kunnen worden vastgesteld met behulp van de stempelopschriften op aarden kruiken.

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1560] De faculteit verlangt eene bewerking van in de brahmanas verspreide gegevens van mythologischen en legendarischen aard.

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1561] De faculteit verlangt een uiteenzetting en kritiek van Bergson's filosofie.

Henri-Louis Bergson (1859-1941). Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1915-1916*, 335.

[1562] De faculteit vraagt een kunsthistorische verhandeling over de Nederlandsche kleederdracht gedurende de tweede helft der XVIde eeuw (voornamelijk het kostuum der Noordelijke gewesten), op grond van uit-

gebreed onderzoek der monumenten en geschreven bronnen.

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1915-1916*, 335-339. Bekroning: Jkvr. Caroline Henriette de Jonge (Dordrecht, 1886-1972), dra. Ned. letteren Utrecht: goud, promotie Utrecht 1916 (*Bijdrage tot de kennis van de Noord-Nederlandsche costumageschiedenis in de eerste helft van de XVIe eeuw. Dl. I: Het mannencostuum*).

[1563] De faculteit vraagt een hernieuwde kritische beschouwing en waardeering van de wijze, waarop in den Erec en Iwein van Hartman von Ouwe het Fransche voorbeeld is bewerkt, vooral met het oog op de vraag, of en in hoeverre het streven naar een diepergaande zielkundige motiveering daarop van invloed is geweest.

Hartmann von Ouwe [=Aue] (ca 1170-ca 1210); Het Franse voorbeeld betreft Chrétien de Troyes (1135-1183): Yvain, vgl. Peter Wiehl: *Die Redeszene als episches Strukturelement in den Erec- und Iwein-Dichtungen Hartmanns von Aue und Chrestiens de Troyes* (München: Fink, 1974) en Karin Trimborn: *Syntaktisch-stilistische Untersuchungen zu Chrétiens 'Yvain' und Hartmanns 'Iwein'. Ein textlinguistischer Vergleich* (Berlin: Schmidt, 1985). Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1564] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de uiteenlopende gevoelens betreffende de samenstelling, den ouderdom en de onderstelde strekking van het boek Ruth.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Utrecht 1918-1919*, 245. Bekroning: Kornelis Gerhardus Kwint (Nieuw- en St. Joosland, 1899-?), theol. stud. Utrecht: eervol, promotie niet bekend.

[1565] Quaeritur commentatio de vita, doctrina et facultate Nederlandorum, qui post Peerlkampii librum emissum carmina latina composuerunt.

Petrus Hofman Peerlkamp (1786-1865): *Liber de vita doctrina et facultate Nederlandorum qui carmina Latina composuerunt* (Leiden 1822/1843). Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1566] De faculteit vraagt een onderzoek naar de beteekenis van de Zuiderzee als verkeersgebied in de 19e eeuw en tot op heden.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1921-1922*, 129-130. Bekroning: Johan Hendrik Sebus (Utrecht, 1896-1976), cand. Ned. letteren Utrecht: goud (zie J.H. Sebus, *De droogmaking van de Zuiderzee en de scheepvaart, Tydschrift Koninklijk Nederlandsen Aardrijkskundig Genootschap*, Tweede reeks, deel XI [40], 1923, 132-162), promotie Leiden 1933 (*De erfgooiers en hun gemeenschappelijk bezit - tot 1568*).

[1567] (Grieks). Andocidis oratio de mysteriis commentariis ornetur.

Andocides (440-390 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1568] (Geschiedenis). De faculteit verlangt een verhandeling, waarin de belangrijkste nieuwe gegevens voor de geschiedenis van de Noord-Nederlandsche handel en scheepvaart, te vinden in de beide deelen van dr. R. Häpke's *Niederländische Akten und Urkunden zur Geschichte der Hanse und zur deutschen Seegeschichte* systematisch zijn verwerkt.

Rudolf Häpke (1885-1930): [zie prijsvraag] (1558-1669) (Lübeck 1923). Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1569] De faculteit verlangt een studie over de taal van Hadewych's poëzie en proza, beschouwd van grammatisch, taal-geografisch en lexicologisch standpunt.

Hadewych (?-1248). Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1570] De faculteit verlangt een op de gedrukte bronnen berustende uiteenzetting van de deelneming der standen aan de regering van Brabant en de Noord-Nederlandsche territoria tot omstreeks 1430.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1571] De faculteit verlangt een onderzoek naar het gebruik en de beteekenis van de parenthesis (tusschenzin) in de vroegse Westgermaansche epiek, in vergelijking met hetzelfde verschijnsel in de poëzie der Oudnoorsche skalden, en in verband met de jongste onderzoekingen daarover.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1572] De faculteit vraagt een verhandeling over katharmoi in den Griekschen cultus. [Toelichting:] Bedoeld wordt een aanvulling

van het boek van Wächter, *Reinheitsvorschriften im griechischen Kult*.

Theodor [von] Wächter (1865-1943): [zie prijsvraag] (Tübingen/Giessen: Töpelmann, 1910). Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 362-364. In het Arch. RUU (2), inv. nr. 540 bevindt zich een los naambriefje, voorzien van het motto 'Summa sequare fastigia rerum', met daarin twee namen. Het blijken de auteurs van deze inzending te zijn: Jan Korver (Utrecht, 1908-1966), litt. class. cand. Utrecht, promotie Utrecht 1934 (*De terminologie van het crediet-wezen in het Grieksch*), en Johannes Cornelis de Groot (1908-?), litt. class. cand. Utrecht [of: J.C. Groot (Hillegom, 1908-1994), tevens student Grootseminarie Warmond, promotie Nijmegen 1946 (*Karl Barth en het theologische kenprobleem*)?].

[1573] Quantum primo saeculo ante Christum natum doctrina Epicurea ad poetas Latinos (praeter Lucretium) valuerit quaeque eius rei causae exstiterint quaeritur. (Et alia opera adeantur et E. Norden, *N. Jhrbb.* VII, 1901, 270; H.K. Beck, *Das Verhältnis des Horaz zum Epikureismus*, Erlangen 1919; T. Frank, *A.J.Ph.* 41-1920-115 sqq.; idem, *Vergil, a Biography*, 1922, 48 sqq.; A. Gudeman ad Tac. dial., 12. 3; O. Regenbogen, *Lukrez*, 1932, 7 sqq.).

Titus Lucretius Carus (ca 97-55 vóór Chr.); Eduard Norden (1892-1931): Vergils Aeneis im Lichte ihrer Zeit, *Neue Jahrbücher für das Klassische Altertum, Geschichte und Deutsche Literatur und für Pädagogik* 7 (1901) 249-282 en 313-344; Hermann Karl Beck (1884-?): *Das Verhältnis des Horaz zum Epikureismus in historischer entwicklung* (Rostock: Eichemeyer en Fett, 1919; dissertatie Erlangen); Tenny Frank (1876-1939): Epicurean Determinism in the Aeneid, *American journal of philology* 41 (1920) 115-126; idem, *Vergil: a biography* (Oxford 1922); Alfred Gudeman (1862-1942): *P. Cornelii Taciti Dialogus de oratoribus. Edited with prolegomena, critical apparatus, exegetical and critical notes, bibliography and indexes* (Boston: Ginn & Co., 1894); Otto Regenbogen (1891-1966): *Lukrez. Seine Gestalt in seinem Gedicht. Interpretationen* (Leipzig [etc.]: Teubner, 1932). Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1574] Gevraagd wordt, of de omstandigheid van de ruimte als aanschouwingsvorm a pri-

ori vervalft, doordat het wiskundig bewijs zuiver logisch kan worden gevoerd.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1933-1934*, 164-166. Bekroning: Brugt Hendrik Kazemier (Groningen, 1907-1983), stud. Groningen: goud, promotie niet bekend, en Evert Willem Beth (Stad Almelo, 1908-1964), math. cand. Utrecht: eervol, promotie Utrecht 1935 (*Rede en aanschouwing in de wiskunde*).

[1575] Een studie over de singularia en pluralia tantum in het Sanskrit (Oud-Indisch) en de daarmee samenhangende vraagstukken en wel, waar daartoe aanleiding bestaat, onder vergelijking in enkele verwante talen. (Vgl. b.v. Einar Löfstedt: *Syntactica*, I, Erster Abschnitt en Wackernagel: *Vorlesungen über Syntax*, I, 86-91).

Einar Löfstedt (1880-1955): *Syntactica. Studien und Beiträge zur historischen Syntax des Lateins. T. I Erster Abschnitt: Über einige Grundfragen der lateinischen Nominalsyntax* (Lund: Gleerup, 1928); Jacob Wackernagel (1853-1938): *Vorlesungen über Syntax. Mit besonderer Berücksichtigung von Griechisch, Lateinisch und Deutsch* (Basel: Birkhäuser, 1926). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1576] Eene verhandeling over de uitputbare voorraden delfstoffelijke grondstoffen in het bijzonder ten aanzien van de tendenz tot nationalisering (staatsbedrijf) en tot internationalisering (gecentraliseerde internationale productie en beschikbaarstelling) met een ontwerp voor een practisch uitvoerbaar internationaal beheer van de voorraden der fossiele brandstoffen.

Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1577] De faculteit verlangt een geschiedenis van de Vlaamsche beweging ná de eerste taalwetten in de jaren zeventig tot aan den wereldoorlog.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1578] De faculteit verlangt een onderzoek in een of meer Indo-Germaanse taalgroepen, in hoeverre telkens het ontstaan en het eerste gebruik van voorzetsels, ook van nieuwe voorzetsels, voortkomt uit den psychischen drang naar aanschouwelijkheid.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940.

Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1939-1940*, 169-170.

[1579] De faculteit verlangt een paedagogisch-historische behandeling der ontwikkeling van het 'gymnasiaal' onderwijs in ons land tot aan de wet van 1876, met name van het onderwijs in de klassieke talen en daarmee nauw verbonden vakken in schools verband. [Toelichting:] De aandacht dient gelijkmatig verdeeld te worden over de verschillende perioden, hoewel beperking hier, meer uitgebreidheid elders, motiveerbaar zullen zijn. De behandeling richtte zich voornamelijk op de onderwijs-organisatie en -wetgeving, doch verwaarloosde in geen geval hetgeen licht werpt op de gymnasiale paedagogiek en didactiek in haar ontwikkeling.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1580] De faculteit verlangt een onderzoek, in hoeverre de Italiaansche lauda en frottola de Nederlandsche componisten omstreeks 1500 hebben beïnvloed.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1581] De faculteit verlangt een vergelijking tussen de ontwikkelingsgang van het Hoogduits en het Nederlands, met het oog op overeenkomst en verschil in de grammaticale structuur van beide talen.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1582] De faculteit verlangt een bijdrage tot de kennis van het Nederlandse vrouwencostuum in de 15e eeuw.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948.

Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1947-1948*, 218. Bekroning: Mej. Bramina Louise Diederika Ihle (Utrecht, 1914-1999), [was stud. kunstgeschiedenis Utrecht 1935!]: afgekeurd (zie: B.L.D. Ihle, *Van wambuis tot frac. Het kostuum in de prentkunst, circa 1450-circa 1800. Tentoonstelling Prentenkabinet*, Rotterdam: Museum Boymans-van Beuningen, 1977); identificatie door vermelding van de naam in: Arch. RUU (2), inv. nr. 100, dossier 78.

[1583] De faculteit verlangt een geschiedenis van de ministerialiteit in Gelre en Zutphen.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1584] De faculteit verlangt een experimen-

teel onderzoek naar de voorstellingen die door geruisen worden opgewekt, in het bijzonder naar de ruimtelijke gestalten, die bij het luisteren naar het verloop van een geruis in de voorstelling ontworpen worden.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Eén inzending; goud; zie *judicium: Jbk Utrecht 1950-1951*, 189-191; zie ook Arch. RUU (2), inv. nr. 119, dossier 78, brief fac. LW dd. 26-4-1951. Bekroning: Josephus Hendricus Maria Theresia Dijkhuis (Borne, 1925?-), cand. psychol. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1960 (*Het beoordelen in de psychologie. In het bijzonder het beoordelen van mensen en menselijk gedrag*).

[1585] De faculteit verlangt een verhandeling over de waarde van de verwantschapsterminologie voor de bestudering van de verwantschapsstructuur aan de hand van een uitvoerig kritisch onderzoek van een aantal Indonesische verwantschapsterminologieën. [Toelichting:] Bij het gebruik van de term Indonesisch denkt de faculteit aan Indonesië als cultuurgebied en dus niet enkel aan de staat Indonesia.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Onbeantwoord.

[1586] De faculteit verlangt een semantische studie over het begrip wereld in verband met de uitdrukking 'in de wereld zijn' bij Heidegger en Gabriel [Marcel]. Het is gewenst de historische achtergrond hierbij te betrekken.

Martin Heidegger (1889-1976); Gabriel Honoré Marcel (1889-1973). Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1954-1955*, 245; zie Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, brief fac. LW (prof. Cornelia J. de Vogel, 1905-1986), dd. 7-9-1954. Bekroning: Jacob van Slooten (Eindhoven, 1905-1964), [werkzaam als ingenieur bij Philips]: afgekeurd (had zijn naam vermeld, en was bovendien niet studierend; de inzender publiceerde later: *Inleiding tot het denken van Heidegger*, Assen: Born, 1956), promotie Delft 1946 (*Meetkundige beschouwingen in verband met de theorie der elektrische vierpolen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 203.

[1587] De faculteit vraagt: Overeenstemmingen tussen het Middelhoogduits en het tegenwoordige Nederlands. [Toelichting:]

Het Middelhoogduits kent verscheiden woorden en betekenissen, en enige syntactische verschijnselen, die in het Nieuw-hoogduits niet voorkomen, wel echter in het moderne Nederlands. Gevraagd wordt een systematisch geordend overzicht van de belangrijkste dezer overeenstemmingen. Men zou daartoe een gedeelte – bijv. 1000 opeenvolgende regels – van elk der volgende werken kunnen onderzoeken: Nibelungenlied (tekst B, uitgave Bartsch – de Boor), Hartmanns Iwein (uitg. Benecke – Lachmann), Gottfrieds Tristan (uitg. Ranke), Wolframs Parzival (uitg. Lachmann), Konrads von Würzburg Engelhard (uitg. Gereke). Geeft het overzicht aanleiding tot algemene gevolgtrekkingen betreffende het taalgebruik in de onderzochte teksten, dan kan dit de waarde van het onderzoek verhogen. Het Middel-nederlands behoeft niet in het onderzoek te worden betrokken.

Helmut Anton Wilhelm de Boor (1891-1976) (red.): *Das Nibelungenlied. Nach der Ausgabe von Karl Bartsch* [Karl Friedrich Adolf Konrad Bartsch (1832-1888)] (Wiesbaden: Brockhaus, 1956); Hartmann von Ouwe [=Aue] (ca 1170-ca 1210): *Iwein. Eine Erzählung. Mit Anmerkungen von G.F. Benecke* [Georg Friedrich Benecke (1762-1844)] und K. Lachmann [Karl Konrad Friedrich Wilhelm Lachmann (1793-1851)] (Berlijn: De Gruyter, 1926); Gottfried van Straatsburg (13e eeuw): *Tristan und Isold. Herausgegeben von Friedrich Ranke* [Gotthilf Johann Friedrich Ranke (1882-1950)]. *Text* (Berlijn: Weidmann, 1958); Wolfram von Eschenbach (ca 1170-ca 1220): Parzival, zie Karl Konrad Friedrich Wilhelm Lachmann (1793-1851): *Wolfram von Eschenbach. I. Lieder, Parzival und Titarel* (7e druk, Berlijn: Walter de Gruyter, 1952); Konrad von Würzburg (?-1287): *Engelhard, herausgegeben von Paul Gereke* (Halle a.S.: Niemeyer, 1912). Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1588] De faculteit vraagt: De betekenis van de Kamers van Koophandel en Fabrieken voor de welvaart van Nederland in de jaren 1815-1921. Het is de bedoeling, dat door de bestudering van dit onderwerp een aanvulling wordt gegeven op de Rotterdamse proefschriften van Dr. Marcus en Dr. de Lange[n], waarin de economisch-historische

kant onderbelicht is. Er kan gebruik worden gemaakt van de Gedenkboeken der Kamers van Koophandel en Fabrieken, welke gedurende de laatste jaren zijn verschenen. Deze zijn uiteraard alle zeer subjectieve publicaties en het is daarom van belang in objectieve geest na te gaan, welke betekenis al het daarin beschreven werk voor de ontwikkeling van onze welvaart heeft gehad.

Hendrik Arend Marcus (1898-?): *De Kamers van Koophandel en fabrieken in Nederland* (Amsterdam: H.J. Paris, 1927); Hendrik Klaas de Langen: *De jongste ontwikkeling van de Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland* (Meppel: Boom, 1952). Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1589] De faculteit vraagt een onderzoek naar de litteratuur, die omstreeks 1800 met de naam 'Märchen' werd aangeduid.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

[1590] De faculteit vraagt een onderzoek naar de ontwikkeling van het Nederlandse zee-verzekeringswezen in de tweede helft van de 16e en het begin van de 17e eeuw.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Onbeantwoord.

Utrecht: diergeneeskunde

[1591] De faculteit verlangt een onderzoek naar de in Nederland voorkomende anaërobe bacteriën bij gasoedeem bij onze huisdieren (in het bijzonder rund en paard) met toepassing van en kritiek op de nieuwere differentiatiemethoden dezer micro-organismen. [Toelichting:] Omtrent de systematiek der anaërobe gasoedeembacteriën bestond tot vóór korten tijd groote verwarving. Zeissler heeft in 1917 en latere jaren door de bloeddruivensuikeragarplaat-opervlakte kolonie een differentiatie in anaërobe bacteriën gemaakt. Meissner heeft dit in 1924 voor enkele soorten bevestigd en volgens de methode van Zeissler een onderzoek ingesteld naar de gasoedeembacteriën bij schaaap en paard in Duitschland (Saksen). Hij heeft o.a. aangetoond dat bij het schaaap echt 'Rauschbrand' (boutvuur) naast

'Pararuschbrand' voorkomt; bij het paard heeft hij ziekteprocessen, uitsluitend door Pararuschbrandbacillen en Fraenkel'sche gasphlegmoonbacillen veroorzaakt, gevonden. Soms waren boutvuur- en paraboutvuurbacillen gemengd in de pathologische veranderingen aanwezig. Ook na 1924 zijn de onderzoeken van Zeissler nagedaan, echter zijn niet altijd overeenstemmende resultaten verkregen. De methode van Zeissler en de differentiatie daarop gebouwd, dient nog door verdere controle getoetst te worden. Dit kan niet beter geschieden, dan zooveel mogelijk materiaal van ziektegevallen onder nauwkeurige observatie van klinische verschijnselen en pathologisch-anatomische veranderingen bacteriologisch te definieeren. De oplossing van dit probleem is vooral ook van praktisch belang met het oog op de immunisatie tegen boutvuur bij het rund, n.l. of onder de gevallen van 'klinisch boutvuur' er ook voorkomen welke door andere bacteriën dan de 'boutvuurbacil Foth' veroorzaakt worden. In ons land is nooit een volledig onderzoek in die richting gedaan.

Johannes Karl Zeissler (1883-1965); Gertrud Meissner (1895-1985): Ueber Bakteriophagen gegen Cholera-vibrionen, *Centralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten. 1. Abteilung* 91 (1923-1924) 149-154; Albert Fraenkel (1848-1916); Hans [Karl von] Foth: Zur bakteriologischen Diagnose des Milzbrandes, *Deutsche tierärztliche Wochenschrift* 27 (1919) 398. Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1592] De faculteit verlangt een onderzoek naar het verband tusschen de geregenereerde gonade ter eenre zijde en het type der veeren benevens de ontwikkeling van andere secundaire geslachtsmerken ter andere zijde, bij hanen van het 'Seabright' met een 'vrouwelijk' veerenkleed, nadat bij deze dieren te voren bilaterale gonadectomie werd verricht. [Toelichting:] Bij 'henneveerige' hanen van het 'Seabright' worden na bilaterale gonadectomie 'haneveeren' waargenomen. Opmerkelijk is, dat de mate waarin deze laatste zich voordoen, de grootte van de kopversieselen, en de ontwikkeling der andere secundaire geslachtskenmerken zeer verschillend kunnen zijn. Deze verschijnsel-

len gaan gepaard met regeneratie van één of van beide gonaden. De faculteit verlangt een onderzoek naar het verband tusschen de mate der regeneratie en de ontwikkeling der andere kenmerken.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1593] De faculteit verlangt een overzicht van de nieuwere methoden voor het opsporen van Bac. coli, althans in belangrijk aantal, in melk ongewenscht is, terwijl het met eenvoudige middelen mogelijk blijkt, melk te winnen, waarin deze bacterie niet of slechts spaarzaam voorkomt. Bij het toezicht op dit voedingsmiddel wordt dan ook de behoefte gevoeld aan een snelle, betrouwbare methode van onderzoek op dit microörganisme. De techniek daarvan is echter nog niet zoover ontwikkeld als bij het gelijksoortig onderzoek van water. Een samenvattend overzicht en critische bewerking der thans bekende methoden is dan ook zeer gewenscht. Men zie voor litteratuuroverzicht: *Milchwirtschaftliche Forschungen*, Bnd. 9, blz. 237 e.v.

Martin Klimmer (1873-1943), Herbert Haupt (1886-1951) en F. Borchers: Über das Vorkommen und die Bestimmung der Coli- und Aerogenebakterien in der Milch, *Milchwirtschaftliche Forschungen. Zeitschrift für Milchkunde und Milchwirtschaft einschliesslich des gesamten Molkereiwesens* 9 (1929) 236 [sic]-248. Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht 1930-1931*, 364-366.

[1594] De faculteit verlangt een onderzoek naar het gewicht van het hart en den diameter van de aorta bij de groote huisdieren, met name bij het paard en het rund, en naar de juistheid van de formules, waarin de verhouding dezer grootheden tot het lichaamsgewicht wordt uitgedrukt. [Toelichting:] Ter toelichting wordt verwezen naar: *Proceedings of the Royal Society*, Series B, vol. 86, 1913, bl. 39, en naar: *American Journal of Physiology*, vol. 99, 1932, bl. 503.

Georges Dreyer (1873-1934), W. Ray en Ernest William Ainley Walker (1871-?): The size of the aorta in warm-blooded animals and its relationship to the body weight and to the surface area expressed in a formula, *Proceedings of the Royal Society*

(London), series B, 86 (1912-1913) 39-56; Arthur H. Steinhaus (1897-?), R.W. Boyle en T.A. Jenkins: The chronic effects of running and swimming exercise on the hearts of growing dogs as determined electrocardiographically, *American journal of physiology* 99 (1932) 503-511. Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1595] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ontwikkeling van *Strongylus vulgaris* bij het paard, speciaal wat betreft de vraag of het verblijf van de larven in het z.g. aneurysma verminosum van de Arteria mesenterica cranialis en van de Arteria ileo-coeco-colica noodzakelijk is voor de ontwikkeling van deze parasiet. Als toelichting voor dit onderwerp diene het volgende. De geencysteerde larven van *Strongylus vulgaris*, die met het voedsel of drinkwater opgenomen worden, zullen volgens de opvatting van Olt (*D.T.W.* No. 21, 1932) in het slijmvlies van colon en coecum dringen. Zij komen dan terecht in het afvoergebied van de vena porta en worden passief door het poortadergebied via het hart naar de longen vervoerd, van waar zij langs trachea, larynx en slokdarm in het darmkanaal terecht komen, om zich daar tot volwassen parasieten te ontwikkelen. Indien deze gang van ontwikkeling juist is, zou het verblijf van de larven van *Strongylus vulgaris* in het aneurysma verminosum dus niet noodzakelijk zijn voor haar verdere ontwikkeling. In dat geval zouden de larven, die in het aneurysma worden aangetroffen, slechts verdwaalde exemplaren zijn.

Friedrich Adam Olt (1866-1955): Das Aneurysma verminosum des Pferdes und seine unbekanntenen Beziehungen zur Kolik, *Deutsche tierärztliche Wochenschrift* 40 (1932) 326-332. Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-5-1934. Onbeantwoord.

[1596] Een antwoord op de vraag of runderkweeën (free-martins) beschouwd moeten worden als hormoon-intersexen in den zin van Goldschmidt of als dieren, die intra-uterien zoodanige veranderingen hebben ondergaan, die zij met castraten op één lijn zijn te stellen. [Toelichting:] Het onderzoek, dat voor de beantwoording van deze vraag noodzakelijk is, dient zich niet alleen uit te strekken over de dieren na de geboorte,

maar moet tevens op de gonaden van het pasgeboren dier en zoo mogelijk op die van fetus betrekking hebben.

Richard Goldschmidt (1878-1958): *Die sexuellen Zwischenstufen* (Berlijn: Springer, 1931). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Utrecht 1936-1937*, 155-158. Bekroning: Wolfram Siegfried Marsman (Leiden, 1914-1943), stud. veeartsenijkunde Utrecht: goud, promotie niet bekend. De toekenning van de prijs werd gelaakt door prof. dr. L. Seekles (1897-1979), in: A. Mathijssen (red.), *Herinneringen van de oud-hoogleraren Beijers, Ten Thije en Seekles. Geïnterviewd door prof. dr. S.R. Numans en dr. R. Schuurisma* (Utrecht 1999) 59.

[1597] Een onderzoek naar het al of niet voorkomen van varkensinfluenza in Nederland. [Toelichting:] In 1931 is door Shope in *'The Journal of Experimental Medicine'* een ziekte bij varkens beschreven, door hem genoemd 'Swineinfluenza' een epizoëtisch voorkomende, acuut beloopende infectieziekte bij varkens van elken leeftijd, veroorzaakt door een filtreerbaar virus, in samenwerking met de bacterie *Haemophilus influenzae suis*. Door Köbe en Waldmann is in Duitschland een soortgelijke ziekte geconstateerd. Zij noemen deze ziekte 'Ferkelgrippe', waarbij eveneens een virus en een *Haemophilus* werden aangetoond. De verschillen tusschen beide ziekten zijn hoofdzakelijk gelegen in den leeftijd der dieren die aangetast worden, het beloop der ziekte en de meer of minder positieve resultaten der experimenteele infectie met virus en *haemophilus*cultuur. In Nederland is door J.I. Terpstra een ziekte bij jonge biggen beschreven, die klinisch en pathologisch-anatomisch veel overeenkomst zou vertoonen met het ziektebeeld, door Köbe beschreven. Terpstra komt tot de conclusie, dat nog niet is aangetoond, dat het in de longen van de door hem onderzochte biggen aanwezige virus, het z.g. influenzavirus is. Hij laat de mogelijkheid open, dat het een gemitigeerd varkenspestvirus is. Het is daarom van belang, dat in Nederland wordt vastgesteld, of varkensinfluenza voorkomt en in hoeverre het ziektebeeld overeenkomt met dat in Amerika, dan wel met in Duitschland beschrevene. Hiermede houdt vanzelf

verband de bestudeering van de symptomen, epizoötiologie, aetiologie en de pathologisch-anatomische veranderingen der ziektegevallen, die voor het onderzoek in aanmerking komen. Literatuur: *Journal of Experimental Medicine*, vanaf 1931. Arbeiten aus den Staatlichen Forschungsanstalten Insel Riems, 1933 en 1934. *Tijdschrift v. diergeneeskunde* 62, afl. 4. 1935.

Richard Edwin Shope (1901-1966): Swine influenza. I. Experimental transmission and pathology, *Journal of experimental medicine* 54 (1931) 349-359; Karl Köbe en Otto Waldmann (1885-1955): Diagnose, Verbreitung und Verbreitungswege der Ferkelgrippe, *Berliner tierärztliche Wochenschrift* 51 (1935) 481-485 [Arbeiten aus den Staatlichen Forschungsanstalten Insel Riems (1933)/(1934)]; Jan Ido Terpstra (1906-1995): Het voorkomen van influenza bij varkens in Nederland, *Tijdschrift voor diergeneeskunde* 62 (1935) 177-186. Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 1-5-1937. Onbeantwoord.

[1598] De faculteit verlangt op grond van onderzoekingen een antwoord op de vraag, of ten gevolge van Nematodeninfecties immuniteit tegenover deze parasieten ontstaat.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1599] De faculteit verlangt een onderzoek naar de mogelijkheid om door verschillen in de voeding, gedurende het eerste levensjaar, de onderlinge verhouding der afmetingen van enkele lichaamsonderdelen van het rund willekeurig te beïnvloeden.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 1-5-1940. Onbeantwoord.

[1600] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar het ontstaan van praecipitaten in het bloedserum van zoogdieren, onder den invloed van verandering der concentraties aan calcium, magnesium en anorganisch fosfaat. De faculteit vraagt verder de uitkomsten van bovenvermeld onderzoek te toetsen aan de in de litteratuur gepubliceerde ervaringen omtrent het tot stand komen eener gestoorde hartfunctie, na intraveneuze injectie van calciumzouten. Hierbij ware meer in het bijzonder de vraag te overwegen, of de mogelijkheid bestaat, dat bij intraveneuze toevoer van calcium-

zouten in therapeutische doses toestanden ontstaan, welke aanleiding kunnen geven tot verschijnselen van embolie. [Toelichting:] Bij bepaalde functioneele stoornissen bij het rund, welke gepaard gaan met hypocalcaemie, praedisponneert de samenstelling van het bloed, wat betreft de gehalten aan calcium, magnesium en anorganisch fosfaat, voor het al of niet ontstaan van hartarhythmieën, na intraveneuze toevoer van calciumzouten. Door gelijktijdige toediening van magnesiumzout gelukt het in de meeste gevallen de activiteit der calciumionen zoodanig te verminderen, dat de ongunstige beïnvloeding der hartfunctie grootendeels wordt opgeheven. Een uitzondering vormt een groep van auto-intoxicatie-gevallen, welke gekenmerkt is door een relatief en absoluut verhoogd gehalte aan anorganisch fosfaat. Verder is gebleken, dat intraveneus of intracardiaal toegevoerd magnesiumchloride in staat is heterotopie prikkelvorming te voorkomen en reeds bestaande extrasystolie of paroxysmale tachycardie – ongeacht den oorsprong dezer afwijkingen – op te heffen. Het is van belang na te gaan, of het tekortschieten van het magnesiumzout, met betrekking tot het onderdrukken der calciumwerking op het hart in gevallen van hyperphosphaataemie, wellicht moet worden toegeschreven aan het overschrijden van de kritische grens, waarbij in het bloed een uitvloeking ontstaat, welke – evenals het geval is met fijn verdeelde, moeilijk oplosbare verbindingen van anderen aard - aanleiding kan geven tot verschijnselen van embolie, door W. Heubner samengevat met den naam 'Taumellähmung'. Oriënteerende literatuur: *Klin. Wschr.* 2, 1603 (1923); *Tijdschr. v. Diergeneesk.* 57, 1229, 1285, 1341 (1930); *Biochem. Zeitschr.* 243, 316 (1931); 244, 1, 5 (1932); *Klin. Wschr.* 14, 1429 (1935); *ibid.* 15, 1434 (1936); *Arch. Neerl. Physiol.* 22, 93 (1937); *Hand. 27ste Natuur- en Geneesk. Congres* 1939, 232; *Tierärztl. Rundschau* 46, 355 (1940).

Wolfgang Heubner (1877-1957): Über die Wirkung fein disperser anorganischer Substanzen, *Klinische Wochenschrift* 2 (1923) 1603-1604; Laurens Seekles (1897-1979), Bouwe Sjollema (1868-1962) en

Frans Cornelis van der Kaay (?-1990): Over den invloed eener injectie van calciumchloride-oplossing bij kalfsziekte en grastetanie op aard en frequentie van den hartslag, zoomede eenige opmerkingen over den invloed van enkele andere zoutoplossingen, *Tijdschrift voor diergeneeskunde* 57 (1930) 1229-1244, 1285-1300 en 1341-1351; idem, Die Wirkungsweise des Calciums; die Wirkung von intravenösen Calciumsalzeinspritzungen auf des Herz von Rindern mit gestörtem mineralem Regulierungsmechanismus; die Abhängigkeit der Herzwirkung des Calciums von der mineralen Zusammensetzung des Blutserums, *Biochemische Zeitschrift* 243 (1931) 316-329; Seekles en Van der Kaay: Die Wirkungsweise des Calciums; antagonistische Herzwirkung von Calcium und Magnesium bei normalen Kälbern, *ibidem* 244 (1932) 1-4 en idem, Die antagonistische Herzwirkung von Calcium und Magnesium bei Rindern mit gestörtem mineralen, *ibidem* 244 (1932) 5-8; L. Zwillinger: Über die Magnesiumwirkung auf das Herz, *Klinische Wochenschrift* 14 (1935) 1429-1433; Seekles: Über die Magnesiumwirkung auf das Herz, *ibidem* 15 (1936) 1434-1435; idem: Der Zustand der Mineralen im Blutserum, *Archives Neerlandaises de physiologie de l'homme et des animaux* 22 (1937) 93-107; idem: Eenige merkwaardige veranderingen in de chemische samenstelling van het bloed bij mond- en klauwzeer van het rund, *Handelingen van het 27ste Natuur- en Geneeskundig Congres* (1939) 232-236; idem: Die chemischen Änderungen des Blutserums bei Toxämien des Rindes mit Rücksicht auf die intravenöse Kalziumtherapie, *Tierärztliche Rundschau. Organ für praktizierende Tierärzte* 46 (1940) 355-358. Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1601] De faculteit verlangt een onderzoek naar de remmende werking op de bevruchting door oestron-injecties. [Toelichting:] Het is mogelijk door oestron-injecties bevruchting bij dieren tegen te gaan. Een systematisch onderzoek naar deze aangelegenheid is echter nog niet verricht. Gevraagd wordt vast te stellen, welke veranderingen in het genitaalapparaat, speciaal het endometrium en corpus luteum, door de oestron-injecties worden teweeggebracht, waardoor bevruchting wordt voorkomen.

Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 1-5-1943. Onbeantwoord.

[1602] De faculteit vraagt een serologisch onderzoek naar de antigeenstructuur van pokkenvirus bij vogels. [Toelichting:] Tot nu toe zijn alleen virusneutraliserende antilichamen aangetoond (zie G.M. Findlay, *Proc. Roy. Soc. London* 102b, 1928, blz. 354; T. Dalling, J.H. Mason en W.S. Gordon, *Brit. J. exp. path.* 10, 1929, blz. 16). Uit de proeven van Findlay krijgt men de indruk, dat hij niet met een zuivere duiven-stam heeft gewerkt. Over kanariepokken is op dit gebied niets bekend.

George William Marshall Findlay (1893-1952): Immunological and serological studies on viruses of fowlpox and vaccinia, *Proceedings of the Royal Society of Medicine (London)* 102b (1928) 354-379; Thomas Dalling (1892-?), John Henry Mason (1875-1951) en William Smith Gordon (1902-?): Fowl-pox antiserin, *British journal of experimental pathology* 10 (1929) 16-18. Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1603] De faculteit vraagt: is *Clostridium chauveaui* (boutvuurbacil) een ecto-toxinen producerend micro-organisme? [Toelichting:] In de literatuur vindt men hierover uiteenlopende meningen (zie Forgeot, *Traité des maladies infectieuses et contagieuses d'origine microbienne des animaux domestiques*, Deel II, blz. 863; men vindt o.a. de uitspraken, dat de culturen niet toxisch, weinig toxisch en zeer toxisch zijn). Het is twijfelachtig of een deel der onderzoekers steeds wel met reinculturen van *Cl. Chauveaui* heeft gewerkt. Een oplossing van de vraag is niet alleen van belang voor de kennis van de eigenschappen van *Cl. Chauveaui* doch tevens zal beter inzicht verkregen worden in de pathogenese en de immuniteit van het boutvuur en zullen de sectieverschijnselen beter verklaard kunnen worden. Literatuur: Kelsner, R.A., *J. of Agricult. res.* 14, 1918, blz. 253. Berg, W.N., *J. of Agr. res.* 14, 1918, blz. 263 en *J. of the Amer. Vet. [Med.] Assoc.* 62, 1923, blz. 607; Basset, J., *Revue vét.* 78, 1926, blz. 18 en 80; Med. research Council, *A system of Bacteriology III*, 1929 (The organisms associated with gas gangrene, Robertson); Henning, M.W., *Animal diseases in South Africa*, 1932.

Pierre Forgeot: [zie prijsvraag] (Parijs: Johonet, 1935); Raymond Alexander Kelsner (1892-1952): Im-

proved methods of immunisation against symptomatic anthrax (blackleg), *Journal of agricultural research* 14 (1918) 253-262; William N. Berg: Concentration of symptomatic anthrax (blackleg) toxin, *Journal of agricultural research* 14 (1918) 263; idem: Practical aspects of blackleg immunization, *Journal of the American Veterinary Medical Association* 62 (1923) 607-622; J. Basset: Innocuité de la méthode même chez les sujets en état d'infection latente, *Revue vétérinaire* 78 (1926) 18-34 en 80-102; Andrew Robertson: The organisms associated with gas gangrene, in: Medical Research Council (red.): *A system of bacteriology in relation to medicine, vol. III* (Londen 1929); Michiel Wilhelm Henning (1894-1962): *Animal diseases in South Africa* (South Africa: Central News Agency, 1932). Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 1-5-1948. Onbeantwoord.

[1604] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de invloed van de schildklier-activiteit op het metabolisme van de hond.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1605] De faculteit verlangt een onderzoek naar de aard en het ontstaan van de weefselveranderingen ter plaatse van de injectie van de entstof tegen *aphthae epizoöticae* alsmede naar de betekenis van deze veranderingen voor het ontstaan der immuniteit.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 1-5-1951. Onbeantwoord.

[1606] Gevraagd: een literatuurstudie over elektrische bedwelming van slachtdieren. [Toelichting:] Het z.g. 'electrisch bedwelmen' van slachtdieren, voordat deze door verbloeding worden gedood, is bij de uitvoeringsbepalingen van de 'Vleeskeuringswet' 1919 (S[taatsblad] No. 524) niet toegestaan. Toch wordt zij bij wijze van proefneming op tal van plaatsen in Nederland toegepast, waarbij ongewenste toestanden zijn ontstaan. Het zal nodig zijn, dat van overheidswege een beslissing wordt genomen of deze bedwelmingsmethode inderdaad doeltreffend is, dan wel verboden moet worden. Als voorbereiding tot deze beslissing acht de faculteit het gewenst, dat een kritisch overzicht wordt samengesteld over hetgeen, zowel in de medische als in de veterinaire literatuur, over de toepassing van elektrische doorstro-

ming tot het verkrijgen van verdoving is bekend gemaakt.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Utrecht 1954-1955*, 246; zie ook memo dd. 26-7-1955 in: Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 204.

[1607] Een onderzoek naar de erfelijkheid van de hernia umbilicalis bij een groep warmbloedpaarden van de Nederlandse paardenfokkerij. [Toelichting:] Hoewel in de literatuur verschillende publicaties te vinden zijn over dit onderwerp, acht de faculteit het noodzakelijk ook in ons land dit onderzoek te doen verrichten en eventueel de heritability van genoemde afwijkingen te doen vaststellen.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 1-5-1954. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Utrecht 1954-1955*, 246. Bekroning: eervol volgens *judicium*. 'Bij opening van het motto-briefje bleek evenwel, dat deze prijsvraag beantwoord was door één der leden van de wetenschappelijke staf van de fac. der diergeneeskunde, reeds dierenarts, zodat de beantwoording van deze prijsvraag helaas geacht moest worden buiten mededinging te zijn geschied.' Dat zij ook studente 'arabische talen' was, werd in deze beschouwing niet meegenomen.

[1608] De faculteit vraagt een onderzoek naar de techniek en de betrouwbaarheid van de uitkomsten van de indirecte bloeddrukmeting bij de hond.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1609] De faculteit verlangt een onderzoek in hoeverre in het wild levende vogels overbrengers kunnen zijn van voor het pluimvee gevaarlijke darmcocciën.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 1-5-1957. Onbeantwoord.

[1610] De faculteit vraagt een kritisch literatuur-overzicht met betrekking tot hetgeen bekend is over het mechanisme van de longventilatie en de ademgrootheden bij de huisdieren. Een en ander als inleiding tot mogelijke toepassing van longfunctie-onderzoek in de kliniek.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Utrecht 1959-1960*, 85. Bekroning: eervolle vermelding niet

uitgereikt: kandidaat bleek 'een reeds enige tijd afgestudeerde'.

[1611] De faculteit verlangt een vergelijkende studie over de moderne therapie bij tetanus en over de mogelijkheden, die deze therapie bij de behandeling van aan tetanus lijdende dieren biedt.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 1-5-1960. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Utrecht*

1959-1960, 85. Bekroning: Paul Leeftang (Utrecht, 1934-), stud. veeartsenijkunde Utrecht: afgekeurd, promotie Utrecht 1978 (*Bovine trypanosomiasis in Northern Nigeria. A contribution to the epidemiology, host-specificity and drug-sensitivity of Trypanosoma vivax*). Identificatie aan de hand van briefje Arch. RUU, 2, invr. nr. 197, dossier 78, dd. 21-9-1961, waarin P. Leeftang vraagt om terugzending van zijn afgekeurde antwoord.

ATHENAEUM ILLUSTRE

TE AMSTERDAM.

DERDE UITSCHRIJVING VAN PRIJSVRAGEN.

De Hoogleraren aan het Athenaeum Illustre, in vereeniging met de Hoogleraren aan de drie Protestantische Seminariën, hebben besloten de vijf volgende prijsvragen uit te schrijven en een gelijk getal gouden eerepenningen uit te loven, waarvan de uitreiking aan de schrijvers der antwoorden, die de bekrooning waardig gekeurd zijn, zal geschieden bij gelegenheid der viering van het 48ste Lustrum van het Athenaeum Illustre, op 8 Januarij 1872.

1°. Uit het vak der **BESPIEGELENDEN WIJSBEGEERTE** en **LETTEREN**.

Men verlangt:

Een onderzoek naar de getuigenis van het boek van Ezechiël omtrent den ouderdom der wetten van den Pentateuch.

2°. Uit het vak der **WIS- en NATUURKUNDE**.

Men verlangt:

Eene duidelijke uiteenzetting van de theorie der wederkeerige poollijnen, met in het licht stelling van haar nut ter opsporing van nieuwe eigenschappen van figuren en toepassing op eenige uitgelezen voorbeelden.

3°. Uit het vak der **GENEESKUNDE**.

Volgens de leer der *Infectie*, naar haar tegenwoordig standpunt, moet het ontstaan van vele ziekten toegeschreven worden aan infectie door stoffen, wier werking met die der fermenten overeenkomt. De *desinfectie*, die op groote schaal wordt aangewend, heeft tot doel de werking van georganiseerde of scheikundige fermenten op te heffen.

Dit doel kan op tweeledige wijze bereikt worden:

- 1°. door vernietiging, ontleding of verandering der fermenten zelfen;
- 2°. door middelen, die den bodem, waarop de fermenten zich ontwikkelen of vermeerderen, zoodanig veranderen, dat die ontwikkeling of vermeerdering niet plaats kan hebben.

Stoffen, die een dezer beide werkingen uitoefenen, worden dus als desinfecterende middelen gebruikt. Zoo kunnen zuren eene ontbinding, die door fermenten alleen in alcalische vloeistoffen plaats heeft, tegengaan. Hierbij worden de fermenten niet vernietigd, maar hunne ontwikkeling belet. Omgekeerd wordt menig proces, dat in zure oplossing plaats heeft, door alcaliën verhinderd.

De middelen, die tegen de fermenten zelfen gericht zijn, hebben deels eene vernietigende en ontledende werking, zooals chloor, chloorkalk, broom en overmangaanzure zouten; deels schijnen zij slechts eene geringe verandering in de fermenten te weeg te brengen, welke intusschen voldoende is om hunne specifieke werking op te heffen, zooals alcohol en carbolzuur.

Atheneum/Gemeente-universiteit van Amsterdam

Theologie

Rechtsgeleerdheid

Geneeskunde

Wis- en natuurkunde

Letteren en wijsbegeerte

Economie

Psychologie en sociale wetenschappen

Amsterdam: theologie

[1612] Men verlangt eene historisch-critische beschouwing van Samuel Werenfels als theoloog.

Samuel Werenfels (1657-1740). Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-10-1864. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *SA Amsterdam 1866*, 71-78 en *VHO 1864-1865*, 13-14. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 205.

[1613] Eene beoordeling van de gronden voor en tegen het bestaan van Davidische liederen in het O.T.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 1-10-1866. Geen inzending(en) bekend.

[1614] Men vraagt: wat laat zich uit den dogmatischen en ethischen inhoud van den brief aan de Philippensen opmaken met betrekking tot zijne echtheid?

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 1-10-1871. Onbeantwoord.

[1615] Men verlangt: eene oordeelkundige beschouwing van de chronologische data, voorkomende in het boek der Handelingen en in de algemeen als echt erkende brieven van Paulus, voor zoover die data voor onderlinge vergelijking vatbaar zijn.

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-10-1876. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *SA Amsterdam 1877*, xcvi-cix. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 206.

[1616] In hoeverre mogen de eigenaardigheden van den godsdienst der Germaansche volken geacht worden de voorspoedige invoering van het Christendom bij die volken bevorderd te hebben?

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-7-1879. Onbeantwoord.

[1617] De theologische faculteit verlangt een historisch kritisch onderzoek naar de Christenvervolging onder Nero.

Nero [Claudius Caesar Augustus Germanicus] (37-68). Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-7-1881. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, alleen vermelding.

[1618] De faculteit verlangt een onderzoek naar de daemonenleer bij Plutarchus.

Plutarchus (ca 46-ca 120). Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 15-7-1883. Eén inzending; goud; zie judicium: *SA Amsterdam 1884*, ccx-ccxii. Bekro-

ning: Hendrik Marius van Nes (Goedereede, 1862-1946), lit. hum. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1887 (*Het Nieuwe Testament in de Clementinen*) en Amsterdam 1891 (*Specimen literarium inaugurale de Homericis quaestione, quatenus mythologicis illustratur*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 207.

[1619] De faculteit verlangt een onderzoek naar de eenheid der Apocalypse van Johannes.

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[1620] De faculteit verlangt: eene nauwkeurige opgave van de in de Roomsche-Katholieke Kerk bestaande bepalingen omtrent het Bijbellezen, waarbij de beteekenis en de strekking welke zij hebben, worden uiteengezet in verband met de te dezen aanzien gevolgde praktijk.

Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 8-5-1887. Onbeantwoord.

[1621] De faculteit vraagt eene beoordeeling van het gevoelen van Hilgenfeld over den invloed van het Montanisme op de *Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων* / De leer der 12 Apostelen.

Adolf Bernhard Christoph Christian Hilgenfeld (1823-1907). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1888-1889*, 58-59.

[1622] De faculteit vraagt eene verhandeling over het priesterlijk orakel bij de Hebreëen.

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1890-1891*, 86-87. Bekroning: Geert Aeilco Wumkes (Joure, 1869-1954), theol. stud. Utrecht: goud, promotie Groningen 1904 (*De Gereformeerde kerk in de Ommelanden tusschen Eems en Lauwers*, 1595-1796). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 208.

[1623] De faculteit vraagt een onderzoek naar de herkomst en de samenstelling der eschatologische rede in Matth. 24 (in verband met de parallele plaatsen in Markus en Lukas.).

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[1624] De faculteit vraagt: Heeft Von Hartmann de moraal van het Nieuwe Verbond juist opgevat en beoordeeld?

[Karl Robert] Eduard von Hartmann (1842-1906). Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1894-1895*, 73-74. Bekroning: Cornelis Bonnes Hylkema (Akrum, 1870-1948), theol. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1900 (*Reformateurs. Geschiedkundige studien over de godsdienstige bewegingen uit de nadagen onzer Gouden Eeuw*; ook als uitgebreide monografie, in twee delen: Haarlem 1900-1902).

[1625] De faculteit verlangt eene verhandeling over: Hugo de Groot's denkbeelden over de verzoening en over de Christelijke Kerk.

Hugo de Groot (1583-1645). Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[1626] De faculteit verlangt: eene beschrijving en beoordeeling der totemistische theorie aangaande den oorsprong van den godsdienst. (Litteratuur: Robertson Smith, Frazer, A. Lang, Jevons, Marillier).

William Robertson Smith (1846-1894); Sir James George Frazer (1854-1941); Andrew Lang (1844-1912); Frank Byron Jevons (1858-1936); Léon Marillier (1842-1901). Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[1627] De faculteit verlangt: een onderzoek naar de godsdienstige voorstellingen en denkbeelden van den Jehovist [andere versie: Jahwist], vergeleken zooveel mogelijk met die van den Elohist in de aldus genoemde oudste bestanddeelen van den Pentateuch en Josua.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1900-1901*, 79-81. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 209.

[1628] De faculteit verlangt: een uiteenzetting van de leer aangaande God bij Origenes, met aanwijzing van de daarin meest karakteristieke punten.

Origenes (185-254). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1902-1903*, 82-85. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 210.

[1629] De faculteit verlangt: eene vergelijking tusschen de wetgeving van Hammurabi en de 'Mozaische'; en eene bespreking van de gevolgen, die uit overeenkomst en verschil dier beide wetgevingen voor de nieuwere Pentateuchcritiek zijn afgeleid.

Hammurabi (18e eeuw vóór Chr.); Mozes (13e eeuw vóór Chr.). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[1630] De faculteit verlangt: een onderzoek naar de onderlinge verhouding der nieuwtestamentische opstandingsberichten.

Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1631] De faculteit verlangt een oordeelkundige beschouwing over de empirische godsdienst-psychologie (James, Starbuck enz.).

William James (1842-1910); Edwin Diller Starbuck (1866-1947). Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1908-1909*, 88-89. Bekroning: Johannes Gerardus Geelkerken (Utrecht, 1879-1960), theol. drs. Amsterdam VU: eervol, promotie Amsterdam VU 1909 (*De empirische godsdienstpsychologie*).

[1632] De faculteit verlangt: eene verhandeling over Jan Hendrik Scholten als dogmaticus, beschouwd in de lijst van zijn tijd.

Johannes Henricus Scholten (1811-1885). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1910-1911*, 91-92. Bekroning: Karel Hendrik Roessingh (Groningen, 1886-1925), theol. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1914 (*De moderne theologie in Nederland. Hare voorbereiding en eerste periode*).

[1633] De faculteit verlangt: een onderzoek naar de veranderingen in de Protestantische predikwijze in Nederland tusschen 1840 en het einde der 19e eeuw.

Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1634] De faculteit vraagt een verhandeling over Galenus Abrahamsz. de Haan (1622-1706). Bedoeld wordt eene op zelfstandige bronnenstudie berustende, goed gedocumenteerde biografie van Galenus Abrahamsz, met uiteenzetting van zijn godsdienstige denkbeelden en opvattingen, benevens aanwijzing van den invloed door hem geoefend.

Galenus Abrahamsz de Haan (1622-1706). Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[1635] De faculteit vraagt een vergelijkende studie over: De beteekenis van den persoon van den stichter voor de gemeente der geloovigen in het Christendom, het Boeddhisme en den Islam.

Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1916-1917*, 29 (alleen vermelding).

[1636] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek van de theorie van Herbart over het aesthetisch karakter der zedelijke beoordeeling en van haar beteekenis als grondslag der ethiek.

Johann Friedrich Herbart (1776-1841). Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Onbeantwoord.

[1637] De faculteit verlangt een verhandeling over de dogmenhistorische beteekenis der theologie van Martin Bucer.

Martin Bucer (1491-1551). Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[1638] De faculteit verlangt een onderzoek naar den invloed, dien de wijsgeerig-religieuze overtuiging van Paul Deussen, zooals deze gekend wordt uit zijn 'allgemeine Geschichte der Philosophie', op keuze en behandeling van zijn stof heeft geoefend. (Het onderzoek worde uitsluitend gevoerd op grond van die deelen van zijn werk, welke de geschiedenis der Bijbelsch-middeleeuwsche en der nieuwere wijsbegeerte bevatten).

Paul Deussen (1845-1919): *Allgemeine Geschichte der Philosophie unter besonderer Berücksichtigung der Religionen* (Leipzig: Brockhaus, 1894 ev). Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[1639] Pleiten de profetieën van Jeremia voor de stelling, dat het oorspronkelijk deuteronomium werd afgekondigd in de dagen van koning Josia? (Naar aanleiding van Hölcher's verhandeling in *Zeitschrift für die alttest. Wissenschaft*, 1922, Heft 3-4, S. 161-255; Kennett, The date of deuteronomy, *Journal of Theol. studies*, July 1906 en Berry's artikel in *Journal of biblical literature*, 1920, volume XXXIX, p. 44-51).

Josia, koning van Juda (7e eeuw vóór Chr.); Gustav Hölcher (1877-1955): *Komposition und Ursprung des Deuteronomiums*, *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 9 (1922) 161-255; Robert Hatch Kennett (1864-1932): The date of deuteronomy, *Journal of theological studies* 7 (1906) 481-500; George Ricker Berry (1865-1945), The Code Found in the Temple, *Journal of biblical literature* 39 (1920) 44-51. Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1640] De faculteit verlangt een verhandeling over den invloed van Sebastian Franck op het godsdienstig leven in Nederland.

Sebastian Franck (1499-1542). Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Onbeantwoord.

[1641] De faculteit verlangt een onderzoek naar de textueele relaties van den Oudlatijnschen Evangeliecodex Bobbiensis (k; uitgave: *Old-Latin Biblical Texts, II*) bepaaldelijk tot de Syro-latijnsche texten. (Een voorbeeld van een onderzoek als hier bedoeld, dat natuurlijk niet slaafs moet worden gevolgd, heeft H.J. Vogels gegeven in zijn onderzoek van Codex E: *Evangelicum Palatinum*, Münster i.W., 1927).

Heinrich Joseph Vogels (1880-1972): *Evangelicum Palatinum. Studien zur ältesten Geschichte der lateinischen Evangelienübersetzung* (Münster: Aschendorff, 1926 [sic]) Neutestamentliche Abhandlungen Band 12, 3. Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Onbeantwoord.

[1642] De faculteit vraagt (naar aanleiding van het boek van Pringle-Pattison: *The Idea of Immortality*) een verhandeling over de ontwikkeling en verhouding der ideeën van onsterfelijkheid en van eeuwig leven.

Andrew Seth Pringle-Pattison (1856-1931): [zie prijsvraag] (Oxford: Clarendon Press, 1922). Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 15-9-1933. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: Arch. UVA (6), inv. nr. 129.

[1643] De faculteit verlangt een onderzoek aangaande de beteekenis van Ed. von Hartmann's transcendentiaal realisme voor de theologie.

[Karl Robert] Eduard von Hartmann (1842-1906). Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 15-9-1935. Onbeantwoord.

[1644] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar den invloed van Paulus op het tweede kanonieke evangelie, in het bijzonder met het oog op de tegengestelde opvattingen dienaangaande van Martin Werner ('*Der Einfluss Paulinischer Theologie in Markusevangelium*', Beiheft I zur *Zeitschrift der neutestamentlichen Wissenschaft*, Giessen, 1932) en Prosper Alfaric (*L'évangile selon Marc en Pour comprendre la vie de Jésus*, Série 'Christianisme', 31 et 33; Paris, Editions Rieder, 1929).

Martin Werner (1887-1964); Prosper Alfaric (1886-1955): *La plus ancienne vie de Jésus. L'évangile selon Marc* (Parijs: Editions Rieder, 1929) Série Christianisme 31. Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 15-9-1937. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1937-1938*, II:36-37. Bekroning: Johannes Antonius Eduardus van Dodewaard (Arnhem, 1913-1966), theol. stud. Grootseminarie Warmond, later bisschop van Haarlem: eervol, geen promotie bekend.

[1645] De faculteit vraagt een geschiedenis van de protestantsche godsdienstprediking in Nederland.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 15-9-1939. Onbeantwoord.

[1646] De faculteit verlangt een systematische behandeling van de passages in het Oude Testament waarin sprake is van den redetwist van den mensch met de Godheid (Abraham, Mozes, Jeremia, enz.), bepaaldelijk van de voorstellingen, die daaraan ten grondslag liggen, den literairen vorm en den theologischen inhoud.

Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 15-9-1941, verlengd tot 15-11-1941, zie *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 85 (1941) 1800. Onbeantwoord.

[1647] De faculteit verlangt een kritische beoordeeling van Martin Werner's beschouwing over het ontstaan van het Christelijk dogma.

Martin Werner (1887-1964): *Die Entstehung des christlichen Dogmas problemgeschichtlich dargestellt* (Bern-Leipzig: Haupt, 1941). Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 15-9-1943. Onbeantwoord.

[1648] De faculteit vraagt een verhandeling over de plaats van het Oude Testament in de Christelijke verkondiging.

Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 15-9-1948. Onbeantwoord.

[1649] De faculteit vraagt een kritische bespreking van het probleem der 'Entmythologisierung' van het Nieuwe Testament naar aanleiding van de werken van R. Bultmann.

Rudolf Karl Bultmann (1884-1976). Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 15-9-1950. Geen inzending(en) bekend; in het Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 18-12-1950 sprake van 'enige inzendingen', geen bekroningen.

[1650] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van de door Anselmus van

Canterbury gebruikte wijsgerige methodiek voor zijn theologie. Het onderzoek dient zich over alle systematische geschriften van Anselmus uit te strekken.

Anselmus van Canterbury (1033-1109). Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 15-9-1952. Onbeantwoord.

[1651] De faculteit verlangt een onderzoek naar de zin en de waarde van het spel-element in de theologie.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[1652] De faculteit verlangt een onderzoek van de godsdiensthistorische en phaenomenologische betekenis van de brug.

Uitgeschreven in 1955; antwoorden vóór 15-9-1956. Onbeantwoord.

[1653] De faculteit verlangt een onderzoek naar het eenheidsstreven van Gereformeerden en Lutheranen in Nederland in de zeventiende eeuw.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 15-9-1958. Onbeantwoord.

[1654] De faculteit vraagt een kritische beschouwing van plaats en functie van de Heilige Geest in de theologie van Karl Barth.

Karl Barth (1886-1968). Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 15-9-1960. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, alleen vermelding.

[1655] De faculteit vraagt een godsdienstig-zedelijke beschouwing over geestelijke gezondheid met het oog op de 'zorg voor de geestelijke volksgezondheid'.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 15-9-1962. Onbeantwoord, zie Arch. UVA, Rector en assessoren (281), inv. nr. 25, notulen 24-9-1962 mededeling dat geen antwoorden zijn ingekomen.

[1656] De faculteit vraagt een vergelijking van de antropologie, die aan Schleiermachers *Der Christliche Glaube* ten grondslag ligt en die m.n. in de 'Lehnsätze aus der Ethik' (§§ 3-6) is te vinden, en de opvatting van de mens, die in Paul Tillich's *Systematic Theology* wordt verondersteld. [Toelichting:] In *Systematic Theology* pag. 47 (Engelse uitgave) zegt Tillich: 'Schleiermacher's 'feeling of absolute dependence' was rather near to what is called in the present system 'ultimate concern about the ground and meaning of our being'. Het is de bedoeling, dat de over-

eenkomst aan het licht wordt gebracht, maar dat ook de verschillen duidelijk worden.

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768-1834): *Der christliche Glaube* (Berlijn: Reimer, 1821-1822); Paul Tillich (1886-1965): *Systematic theology* (Chicago: The University of Chicago Press, 1951, 1957 en 1963); Emmanuel Levinas (1906-1995). Uitgeschreven in 1964; antwoorden vóór 15-9-1965. Twee inzendingen; beide eervol; zie *judicium*: Arch. UVA (3), inv. nr. 2711, notulen dd. 28-12-1965. Bekroning: Mej. Constance Quené (Oostzaan, 1935-), theol. stud. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend, en Paulus Dominicus van Dam o.p. (Delft, 1936-), theol. stud. Nijmegen: eervol, promotie niet bekend.

[1657] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van de instructie van de pauselijke bijbelcommissie van 21 april 1964 en van de dogmatische constitutie over de goddelijke openbaring van 18 november 1965 voor de rooms-katholieke bijbelwetenschap.

Uitgeschreven in 1968; antwoorden vóór 15-9-1969. Geen inzending(en) bekend.

Amsterdam: rechtsgeleerdheid

[1658] Men verlangt een onderzoek naar den oorsprong, de geschiedenis (vooral in Frankrijk en in ons Vaderland) en de hedendaagse toepassing van den regel, dat vreemde vonnissen noch kracht van gewijsde zaak noch vatbaarheid voor tenuitvoerlegging bezitten, waarbij tevens worde aangetoond op welke wijze de invoering van een meer vrijzinnig beginsel met de inachtneming der noodige waarborgen zoude kunnen worden vereenigd.

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-10-1864. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 afgewezen; zie *judicium*: SA Amsterdam 1866, 78-79 en VHO 1864-1865, 13-14; zie ook de verwijzing in: Arch. UVA (1), inv. nr. 8, dd. 3-1-1865, met verwijzing naar bijlage 172, dd. 26-12-1864. Bekroning: Jan Fre(e)semann Viëtor (Winschoten, 1842-1880), jur. drs. Groningen: goud, promotie Groningen 1865 (*De kracht van buitenlandse vonnissen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 211.

[1659] Men verlangt: eene ontwikkeling en beoordeling van het regt en de jurisprudentie in Nederland en in de voornaamste Euro-

pesche en Amerikaansche Staten, ten aanzien der gevolgen van het niet of niet tijdig notificeren van wissel-protesten aan de endossanten en den trekker.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 1-10-1866. Geen inzending(en) bekend.

[1660] Men verlangt: een onderzoek naar de geschiedenis en den tegenwoordigen staat der voornaamste wetgevingen, betreffende de preventieve gevangenschap, en eene beoordeeling dier wetgevingen uit het oogpunt van het regt en het belang zoowel van de Maatschappij als van het individu.

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 1-10-1871. Onbeantwoord.

[1661] Men verlangt: eene historische, dogmatische en kritische verhandeling over het in Nederland den eigenaar van een schip en den medereeders toegekende recht, om door afstand van schip en vrachtpenningen of hun aandeel daarin, zich te ontslaan van de aansprakelijkheid voor de verbintenissen van schipper en boekhouder, waarbij tevens het Nederlandsche recht vergeleken worde met de wetgeving van andere staten omtrent dit onderwerp.

Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-10-1876. Onbeantwoord.

[1662] Men verlangt eene uiteenzetting der internationale regtsconflicten op het gebied van het familierecht (met uitsluiting van het familievermogensregt) en de oplossing dier conflicten, zoo naar algemeene regtsbeginselen als met het oog op het positieve Nederlandsche regt.

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-7-1880. Onbeantwoord.

[1663] De faculteit verlangt een uitgewerkte beoordeeling van de onderscheidene meeningen over den aard en het regtskarakter der begrotingswetten, gegrond op de geschiedenis van het budgetregt en getoetst aan de beginselen, zoo van het constitutioneele staatsregt in het algemeen, als van het Nederlandsche in het bijzonder.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-7-1882. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, alleen vermelding. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 212.

[1664] De faculteit verlangt eene verhande-

ling over het begrip *lata culpa* [*culpa lata*] en het gebied harer toepassing naar het Romeinsche regt.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1877-1884*, 73-75. Bekroning: Paul August Tichelaar (Ootmarsum, 1861-1913), jur. cand. Utrecht: goud, promotie 1885 Utrecht (*Begrip en toepassing der culpa lata in het Romeinsche recht*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 213. [1665] De faculteit verlangt eene dogmatisch-kritische verhandeling over het hedendaagsche recht in de voornaamste landen, betreffende den invloed van den staat van oorlog en van het oorlogsmolest op het bevrachtings- en het assurantie-contract.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 10-5-1886. Onbeantwoord.

[1666] De faculteit verlangt eene verhandeling over de strafbare opruiing, zoowel ter vaststelling van het begrip van dit misdrijf naar het Nederlandsch strafrecht, als ter vergelijking van het Nederlandsch recht dienangaande met dat van de voornaamste Staten.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1887-1888*, 61-63. Bekroning: Joseph Limburg ('s-Gravenhage, 1866-1940), jur. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1890 (*De strafbare opruiing*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 214.

[1667] De faculteit verlangt: eene dogmatisch-critische, ook door voorbeelden uit de rechtspraak toegelichte verhandeling over de verdeling van den bewijslast, de mogelijkheid haar door te voeren en de wenschelijkheid hem te bestendigen in het burgerlijk vermogensgeding.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Onbeantwoord.

[1668] De faculteit verlangt eene historisch-dogmatische verhandeling over de rechten en verplichtingen, die tusschen de Staten uit de neutraliteit voortspruiten.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Onbeantwoord.

[1669] De faculteit verlangt: eene uiteenzetting van en een oordeel over de beginselen der prijsvorming in Nederlandsche wetten, verordeningen en reglementen. (Zie: F.J.

Neumann, *Die Gestaltung des Preises*, in Schönberg's *Handbuch der politischen Oekonomie*.)

Friedrich Julius von Neumann (1835-1910): *Die Gestaltung des Preises*, in: Gustav von Schönberg (1839-1908), *Handbuch der politischen Oekonomie* (3e druk Tübingen 1890). Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[1670] De faculteit vraagt: de *actio iniuriarum* geschiedkundig uit de rechtsgeleerde en andere antieke bronnen ontwikkeld.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[1671] De faculteit verlangt een verhandeling over het recht betreffende den binnenland-schen en den internationalen postwissel.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Onbeantwoord.

[1672] De faculteit verlangt: eene systematisch critische uiteenzetting van de litteratuur over het verband tusschen criminaliteit en economische toestanden.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1899-1900*, 78-82. Bekroning: Adam Hubert Marie Joseph van Kan (Maastricht, 1877-1944), jur. cand. Amsterdam: goud (verschenen als monografie: A.H.M.J. van Kan, *Les causes économiques de la criminalité*, Parijs: A. Storck, 1903), promotie Amsterdam 1913 (*Bezitsverhoudingen*), en Willem Adriaan Bongers (Amsterdam, 1876-1940), jur. drs. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1905 (*Criminalité et conditions économiques*; in Engelse vertaling Boston 1916; reprint New York 1967 en een verkorte editie Bloomington 1969).

[1673] De faculteit verlangt: eene uiteenzetting van de beginselen, waarnaar het recht op schadeloosstelling voor het bij art. 152 1a der Grondwet bedoelde vernietigen of onbruikbaar maken van eigendom moet worden erkend of uitgesloten; alsmede een kritisch onderzoek naar hetgeen in onze wetgeving voor bijzondere hiertoe behoorende gevallen reeds is bepaald, en van de wijze waarop het onderwerp in één of meer vreemde wetgevingen is geregeld.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Onbeantwoord.

[1674] De faculteit verlangt: eene uiteenzetting, toegelicht met voorbeelden uit het bin-

nen- en buitenland, van het rechtskarakter en de rechtsgevolgen van zoogenaamde collectieve arbeidsovereenkomsten.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Onbeantwoord.

[1675] De faculteit verlangt: een vergelijkend overzicht van de grondslagen en de uitkomsten der thans geheven wordende Staatsinkomstenbelastingen, inzonderheid ten aanzien van de verdeling van den druk dier belastingen over de bevolking.

Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Onbeantwoord.

[1676] De faculteit verlangt een vergelijkend overzicht van de wetbepalingen, die in ons land en in andere Europeesche landen de oprichting, de inrichting en de werking van coöperatieve credietinstellingen regelen, met een oordeel over de vraag of het voorbeeld van de landen, die een meer uitvoerige regeling dan de onze gegeven hebben, voor ons navolging verdient.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[1677] De faculteit vraagt: een onderzoek naar de historische ontwikkeling en de dogmatische beteekenis van de obligatio naturalis in het Romeinsche recht.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Onbeantwoord.

[1678] De faculteit verlangt: een antwoord (door een beredeneerd overzicht van litteratuur, wetgeving, internationale regelingen, ontwerpen, congresbesluiten e.d.) op de vraag, hoe zich, hoofdzakelijk in den lateren tijd, het beginsel van internationale rechtsgemeenschap in strafrechtelijk opzicht ontwikkeld heeft.

Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Onbeantwoord.

[1679] De faculteit wenscht eene overzichtelijke beschrijving van de verschillende vormen, waarin hier en elders het denkbeeld is ontwikkeld, aan de moderne vak- en ambtenaarsverenigingen eene plaats in de staatkundige organisatie te verleenen.

Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1913-1914*, 25 (alleen vermelding). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 215.

[1680] De faculteit verlangt een historisch-juridisch onderzoek naar het antwoord op de volgende vraag: Gedurende den tijd van de Republiek hebben verschillende colleges verordenende en wetgevende macht uitgeoefend over het gebied, door de Ver. O.-Ind. C[ompagn]ie bezet. Wat was de grondslag en omvang van die feitelijk uitgeoefende macht en te dien aanzien de onderlinge verhouding der verschillende colleges?

Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Onbeantwoord.

[1681] De faculteit verlangt een onderzoek naar de historische ontwikkeling van de rechtsvorderingen uit [elders tussengevoegd: vrijwaring voor] verborgen gebreken bij den koop en naar hare beteekenis voor het hedendaagsche recht.

Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1917-1918*, 100. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 216.

[1682] De faculteit verlangt een verhandeling over de verhouding tusschen volkenrecht en nationaal recht.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Onbeantwoord.

[1683] De faculteit verlangt een verhandeling over 'overeenkomsten tusschen afwezigen in het internationaal privaatrecht'.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Onbeantwoord.

[1684] De faculteit der rechtsgeleerdheid verlangt een historisch overzicht van de anti-trustwetgeving in het buitenland en de daarmee opgedane ervaring.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Onbeantwoord.

[1685] De faculteit verlangt een historisch, rechtsvergelijkend en kritisch onderzoek van de bepalingen omtrent eigendomsovergang van zeeschepen.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1925-1926*, 188 en Arch. UVA (7), inv. nr. 611. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 217.

[1686] De faculteit verlangt een onderzoek over de criminaliteit in Nederland vanaf 1896 in haar maatschappelijk verband, statisch en dynamisch beschouwd.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1687] De faculteit verlangt een rechtshistorisch onderzoek naar de pacht van landerijen in ons vaderland, waarbij in het bijzonder aandacht moet worden geschonken aan den strijd, in de 15e eeuw en later door pachters voor hunne rechtspositie gevoerd.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Onbeantwoord.

[1688] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting van de voornaamste theorieën en de praktijk inzake de verhouding van staatsrecht en volkenrecht.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: *Jbk Amsterdam 1931-1932*, I:234 en genoemd in Arch. UVA (7), inv. nr. 611. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 218.

[1689] De faculteit wenscht een onderzoek naar de methode van wetsuitlegging, door den Hoogen Raad gevolgd in burgerlijke zaken van 1905 tot 1925.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 15-9-1934. Onbeantwoord.

[1690] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting van de ontwikkeling van het internationale luchtvaartrecht.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 15-9-1936. Onbeantwoord.

[1691] De faculteit verlangt een behandeling van het leerstuk der terugwijzing en verdere verwijzing naar *Nederlandsch Internationaal Privaatrecht*.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 15-9-1938. Eén inzending; eervol; zie *judicium*: *Jbk Amsterdam 1938-1939*, II:29-30. Bekroning: Johannes [John] Antonius Martinus Leistikow [zie 1262], jur. cand. Amsterdam: eervol.

[1692] De faculteit verlangt een onderzoek naar de vraag in welke gevallen een gemeentelijke Verordening naar geldend Nederlandsch recht geacht moet worden het gebied van het Burgerlijk recht te betreden en in hoeverre zulk een Verordening uit dien hoofde als in strijd met de wet moet worden beschouwd.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 15-9-1940. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *judicium*: Arch. UVA (7), inv. nr. 611. Bekroning: Wilhelmus Gerardus Vegting (Amsterdam, 1902-1956), jur.

stud. Amsterdam: goud [niet uitgereikt], promotie Amsterdam 1941 (*De gemeentelijke verordeningsbevoegdheid en het burgerlijk recht*), en Tulp [= N.J.A. Tulp, accountant in 1951?]: eervol. Na opening der briefjes bleken de kandidaten niet te voldoen aan het begrip 'studeerenden', hetgeen leidde tot het opnieuw publiceren van de eisen [vermeld rectorale rede *Jbk Amsterdam 1940-1941*, I:42]. De identificatie van de inzenders is ontleend aan de lijst Arch. UVA (7), inv. nr. 611.

[1693] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting van de moderne literatuur omtrent den oorsprong en de draagwijdte in het Romeinsche recht van den regel dat eigendom eerst door prijsbetaling op den koper overging.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 15-9-1942. Eén inzending; goud; zie *judicium*: *Jbk Amsterdam 1942-1943*, II:17; zie ook de facultaire notulen, in: T.J. Veen, *De Amsterdamse prijsvragen, Pro memorie* 5 (2003) nr. 1, 183. Bekroning: Robert Feenstra (Batavia, 1920-), jur. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1949 (*Reclame en revindicatie. Onderzoekingen omtrent de rol in de ontwikkelingsgeschiedenis van het recht van reclame gespeeld door den romeinsrechtelijken regel omtrent eigendomsovergang en prijsbetaling bij koop, Inst. 2.1.41*).

[1694] De faculteit verlangt een rechtsvergelijkende en kritische uiteenzetting van de ontwikkeling van het ontslagrecht in de 20ste eeuw.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 15-9-1948. Onbeantwoord.

[1695] De faculteit verlangt een kritisch, vergelijkend onderzoek naar de toepassing van art. 1374 lid 3 B.W. (1134 lid 3 C) en art. 1375 B.W. (1135 C) in de Nederlandse en Belgische rechtspraak en rechtsliteratuur.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 15-9-1949. Onbeantwoord.

[1696] De faculteit verlangt een onderzoek naar de internationale rechtspersoonlijkheid van internationale organisaties.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 15-9-1951. Onbeantwoord.

[1697] De faculteit verlangt een overzicht van het Internationaal privaatrecht van Nederland en enkele omringende landen inzake de onderhoudsplicht tussen ouders en wettige en natuurlijke kinderen.

Uitgeschreven in 1952; antwoorden vóór 15-9-1953. Onbeantwoord.

[1698] De faculteit verlangt een onderzoek van het recht tot navordering van directe en andere belastingen. Bestudeerd worde het kennelijke streven van de Hoge Raad naar een redelijke verdeling van de verantwoordelijkheid van de twee partijen voor het tot stand komen van juiste aanslagen. De onderzoeker kan zich overigens beperken tot een kritische analyse van het Nederlandse recht; hij kan desgewenst ook een rechtsvergelijkende studie leveren, of wel het een en het ander doen.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-9-1955. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1955-1956*, II:54-57; Arch. UVA (4), inv. nr. 9, notulen dd. 28-11-1955, p. 1. Bekroning: Jakob Pieter Scheltens (Appingedam, 1919-): goud (zie: J.P. Scheltens, *Navordering bij directe en andere belastingen*, Deventer: Kluwer, 1958-1959), promotie Amsterdam 1970 (*Belastingenschuld en heffingsmethoden*), en Mr. Augustinus Claudius Olislagers (Amsterdam, 1928-), [jur. cand. Amsterdam]: eervol, promotie niet bekend.

[1699] De faculteit verlangt een historisch en rechtsvergelijkend onderzoek betreffende strafrechtelijke aansprakelijkheid van niet natuurlijke personen (rechtspersonen, verenigingen van personen en vermogens tot een bepaald doel afgezonderd zonder rechtspersoonlijkheid) benevens voorstellen tot het opnemen dezer aansprakelijkheid in het algemene strafrecht en de wijze waarop dit zou moeten geschieden.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 15-9-1957. Onbeantwoord.

[1700] Zijn aan het kort geding tegen de Overheid bezwaren verbonden en, zo ja, hoe zouden deze dan kunnen worden ondervangen?

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 15-9-1959. Onbeantwoord.

[1701] De faculteit vraagt een systematisch en kritisch onderzoek naar en overzicht van de gedrukte en/of ongedrukte bronnen, welke van belang zijn voor en betrekking hebben op de geschiedenis van het notarisambt in de Nederlanden en/of in de overzeese gebieden. Het is toegestaan het onderzoek te beperken

tot een bepaalde periode (bv ca 1500-ca 1800).

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 15-9-1961. Onbeantwoord.

[1702] De faculteit vraagt een kritisch onderzoek naar de wijze van rechtsvorming in het moderne ordeningsrecht.

Uitgeschreven in 1962; antwoorden vóór 15-9-1963. Onbeantwoord.

[1703] De faculteit der rechtsgeleerdheid verlangt een kritische beschouwing over het begrip 'praecontractuele verhoudingen' en de in verband daarmee naar vorenkomende vragen over de rechtsgevolgen van feitelijke handelingen en van rechtshandelingen verricht voor het tijdstip, waarop partijen een obligatoire overeenkomst sluiten, dan wel de onderhandelingen daarover afbreken.

Uitgeschreven in 1966; antwoorden vóór 15-9-1967. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, alleen vermelding.

Amsterdam: geneeskunde

[1704] Men verlangt een historisch-critisch en experimenteel onderzoek omtrent de ontwikkeling der bloedligchaampjes en hunnen morphologischen en scheikundigen aard.

Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-10-1864. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 eervol; zie *judicium: SA Amsterdam 1866*, 79-81 en *VHO 1864-1865*, 13-14. Bekroning: Johannes Govert van der Lith (Utrecht, 1842-1870), med. cand. Utrecht: goud ('ondanks de stuitende gebreken van stijl en taal'), promotie Utrecht 1867 (*Bijdragen tot de kennis van de ziekelijke ontwikkeling der organo uro-genitalia en den normalen descensus testicularum*), en Derk Huizinga (Den Hoorn Gr., 1840-1903), med. cand. Groningen: eervol, promotie Groningen 1867 (*Eenige onderzoekingen over ozon*). Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 219 en 220.

[1705] Men verlangt: eene kritische, door eigen proef- en waarnemingen toegelichte beschouwing van den invloed, dien sommige klassen van geneesmiddelen op de dierlijke warmte uitoefenen.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 1-10-1866. Geen inzending(en) bekend.

[1706] Volgens de leer der infectie, naar haar tegenwoordig standpunt, moet het ontstaan

van vele ziekten toegeschreven worden aan infectie door stoffen, wier werking met die der fermenten overeenkomt. De desinfectie, die op groote schaal wordt aangewend, heeft tot doel de werking van georganiseerde of scheikundige fermenten op te heffen. Dit doel kan op tweeledige wijze bereikt worden: 1°. door vernietiging, ontleding of verandering der fermenten zelve; 2°. door middelen, die den bodem, waarop de fermenten zich ontwikkelen of vermeerderen, zoodanig veranderen, dat die ontwikkeling of vermeerdering niet plaats kan hebben. Stoffen, die een dezer beide werkingen uitoefenen, worden dus als desinfecterende middelen gebruikt. Zoo kunnen zuren eene ontbinding, die door fermenten alleen in alcalische vloeistoffen plaats heeft, tegengaan. Hierbij worden de fermenten niet vernietigd, maar hunne ontwikkeling belet. Omgekeerd wordt menig proces, dat in zure oplossing plaats heeft, door alcaliën verhinderd. De middelen, die tegen de fermenten zelve gerigt zijn, hebben deels eene vernietigende en ontledende werking, zooals chloor, chloorkalk, broom en overmangaanzure zouten; deels schijnen zij slechts eene geringe verandering in de fermenten te weeg te brengen, welke intusschen voldoende is om hunne specifieke werking op te heffen, zooals alcohol en carbolzuur. Daar de vernietigende desinfectiemiddelen, niettegenstaande hunne zekere werking, menig nadeel in de aanwending opleveren, bepaaldelijk met het oog op den schadelijken invloed op het leven van den mensch, zoo wenscht men de desinfecterende werking van het carbolzuur aan een nader wetenschappelijk onderzoek onderworpen te zien; en wel dewijl dit middel reeds veelvuldig in plaats van de overige desinfecterende middelen wordt aangewend. Terwijl intusschen de waarnemingen omtrent de werking van het carbolzuur nog niet voldoende zijn om de overtuiging omtrent zijne algemeene bruikbaarheid vast te stellen, en van de andere zijde, bijv. ter bewaring van dierlijke stoffen, zijne conserverende werking door de desinfecterende eigenschappen voldoende gebleken is, blijft het nog de vraag, of het carbolzuur dezelfde werking op alle fermenten

vermag uit te oefenen en wel bepaaldelijk bij aanwezigheid van veel water. Men verlangt derhalve: vooral op grond van experimentele onderzoekingen omtrent het wezen der werking van het carbolzuur op fermenten en omtrent de hoeveelheden, welke voor de desinfecterende werking vereischt worden, eene beantwoording van de vraag: Welke waarde bezit het carbolzuur als desinfecterend middel?

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 1-10-1871. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *SA Amsterdam 1873*, 228-231; en de uitgebreide discussie over de eervolle vermelding die eigenlijk reglementair niet mogelijk was: Arch. UVA (5), inv. nr. 2, notulen dd. 16-12-1871. Bekroning: Pieter Cornelis Plugge [zie 410], math. et phil. nat. stud. Groningen: goud, en Jacob van Geuns (Amsterdam, 1848-1909), stud. phil. nat. Leiden: eervol, promotie Amsterdam 1875 (*Over de verhouding tusschen de opgenomen zuurstof en het uitgescheiden koolzuur bij de zoogdieren*).

[1707] Verschillende onderzoekingen hebben eigenaardige veranderingen in het epithelium der afscheidende klieren gedurende de secretie doen kennen. In den jongsten tijd werden die veranderingen door Heidenhain nagegaan voor de alvleeschklier. Men verlangt, met het oog op de verklaring van het secretie-proces, voortzetting en uitbreiding dier onderzoekingen, door afbeeldingen toegelicht.

Rudolf Peter Heinrich Heidenhain (1834-1897): *Beiträge zur Kenntniss des Pancreas, Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere* 10 (1875) 557-632. Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-10-1876. Onbeantwoord.

[1708] Welke veranderingen vindt men, blijkens eigene onderzoekingen en die van anderen, in het dwarsgestreepte spierweefsel, de lever, de nieren en wanden der bloedvaten van dieren, die geruimen tijd vertoefden in eene omgeving, wier temperatuur weinig verschilde van die van het normale organisme? Hoe komen die veranderingen tot stand? Van welken aard zijn zij?

Uitgeschreven in 1879; antwoorden vóór 1-7-1880. Onbeantwoord.

[1709] Men verlangt ter uitbreiding onzer anatomische kennis een onderzoek omtrent

verloop en verdeeling der vier laatste hersenzenuwen aan den hals, in het bijzonder omtrent de anatomen der zenuwen, zoo wel onderling als met de bovenste halszenuwen, voornamelijk bij den mensch.

Uitgeschreven in 1881; antwoorden vóór 1-7-1882. Eén inzending; goud; geen juryrapport bekend, alleen vermelding. Bekroning: Jacob Rotgans (Terschelling, 1859-1948), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1886 (*Bijdrage tot de kennis van het halsgedeelte der laatste vier hersenzenuwen*).

[1710] De faculteit verlangt eene beschrijving van den samenhang der gevoelszenuwen met het epithelium, op grond van eigen microscopisch onderzoek, door afbeeldingen toegevoerd.

Uitgeschreven in 1883; antwoorden vóór 1-5-1884. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1877-1884*, 75-76. Bekroning: Theodoor Egbert Wijmand Felkamp (Arnhem, 1861-1945), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Heidelberg 1892 (*Zur Behandlung der Speiseröhrenverengerung*).

[1711] De faculteit verlangt, met het oog op de verklaring van de therapeutische werking der martialia, een onderzoek omtrent de resorptie van inwendig toegediende ijzerverbindingen.

Uitgeschreven in 1885; antwoorden vóór 10-5-1886. Onbeantwoord.

[1712] De faculteit vraagt een experimenteel kritisch onderzoek omtrent de samenstelling en wording van thromben en bloedvaten.

Uitgeschreven in 1887; antwoorden vóór 1-5-1888. Onbeantwoord.

[1713] De openbare wateren in bewoonde plaatsen zijn blootgesteld aan eene voortdurende bijmenging van stoffen, afkomstig van woonhuizen, werkplaatsen, fabrieken en hunne omgeving. De faculteit wenscht een onderzoek omtrent den invloed dier bijmenging op het voorkomen van bacteriën in die wateren.

Uitgeschreven in 1889; antwoorden vóór 1-5-1890. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1889-1890*, 48-50. Bekroning: Alexander Klein (Smilde, 1865-1946), semi-arts Amsterdam: goud, promotie niet bekend. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 221.

[1714] De faculteit verlangt een ontleedkundig onderzoek, waarbij wordt nagegaan,

welke uit het ruggemerg ontspringende zenuwen 1° de spieren der verschillende spiergroepen aan de benedenste extremiteit van den mensch en 2° de verschillende gedeelten der huid dier extremiteit voorzien. Mochten daarbij variëteiten gevonden worden, zoo wenscht de faculteit zooveel mogelijk de redenen daarvoor aangewezen te zien. Het onderzoek kan tot enkele streken worden beperkt.

Uitgeschreven in 1891; antwoorden vóór 1-5-1892. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1891-1892*, 62-63. Bekroning: Lodewijk [Louis] Bolk (Overschie, 1866-1930), med. stud. Amsterdam: goud, erepromotie Leiden 1902. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 222.

[1715] De faculteit verlangt eene critische beschouwing van het verband tusschen spierarbeid en de frequentie van pols en ademhaling, voornamelijk bij den mensch, door eigen waarnemingen toegelicht.

Uitgeschreven in 1893; antwoorden vóór 1-5-1894. Onbeantwoord.

[1716] De faculteit wenscht eene proefondervindelijke beantwoording der vraag: of eendeels het gestadig verrichten van mechanischen arbeid, anderdeels aanhoudende onbewegelijkheid en ten derde verlamming invloed hebben op de histologisch herkenbare veranderingen, die bij inanitie in dwars gestreept spierweefsel ontstaan.

Uitgeschreven in 1895; antwoorden vóór 1-5-1896. Onbeantwoord.

[1717] De faculteit verlangt een kritisch en experimenteel onderzoek omtrent den invloed van aethyl-alkohol op het hart, met name op de hartspeer.

Uitgeschreven in 1897; antwoorden vóór 1-5-1898. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1897-1898*, 74-76. Bekroning: Jan Boeke (Hengelo, 1874-1956), med. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1901 (*Bijdrage tot de pharmacologie van het hart*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 223.

[1718] De faculteit verlangt: een experimenteel onderzoek over de vorming van een of meer stinkende producten door bacteriën.

Uitgeschreven in 1899; antwoorden vóór 1-5-1900. Onbeantwoord.

[1719] De faculteit verlangt: een onderzoek naar aanleg, vorm en uitbreiding van klieren

en lymphnoduli in den oesophagus van den mensch. Daarnaast zijn vergelijkende onderzoeken bij apen, het geheel of een gedeelte dezer vraag betreffend gewenscht doch niet noodzakelijk. Bij de beantwoording wordt overlegging van microscopische praeparaten verzocht.

Uitgeschreven in 1901; antwoorden vóór 1-5-1902. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1901-1902*, 77-80. Bekroning: Hendrik Knoop (Sassenheim, 1870-1916), custos anatomisch kabinet Leiden 'en aldaar ingeschreven als hoorder in de theoretische sterre[n]kunde': goud, promotie Utrecht 1916 (*De aanleg, vorm en verbreiding der glandulae en noduli lymphatici in den oesophagus van den mensch en de apen*), en Jan Gerard Sleswijk (Amsterdam, 1879-1969), med. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1908 (*Over de oorzaken der phagocytose en over wezen, oorsprong en werking der opsoninen*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 224.

[1720] De faculteit verlangt: een kritisch en experimenteel onderzoek naar de anatomische en physiologische beteekenis der ganglia microscopica cordis.

Uitgeschreven in 1903; antwoorden vóór 1-5-1904. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1903-1904*, 75-77. Bekroning: Christiaan Roeters van Lennep (Delft, 1884-na 1958), med. cand. [rectorale rede: cand. arts] Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[1721] In de *Archives de médecine expérimentale et d'anatomie pathologique* van Charcot e.a., No. 1 van Januari 1904, p. 76, heeft Josué anatomische afwijkingen van den bloedvaatwand beschreven, die hij door toediening van adrenaline meent veroorzaakt te hebben. De faculteit verlangt eene op experimenteele en histologische onderzoeken steunende, descriptieve en pathogenetische studie dier afwijkingen. Zij wenscht in het bijzonder, dat nagegaan worde of deze geregeld dan wel slechts bij uitzondering zich vertoonen, en voorts in hoeverre zij door verhooging der intravasculaire drukking ontstaan.

Otto Josué (1869-?): *Archives de médecine expérimentale et d'anatomie pathologique* (van Charcot [Jean-Baptiste Charcot (1867-1936)] e.a.) 16 (1904) nr 1, 76 ev, vgl. idem: Les lésions des tissus élastiques des artères dans l'athérome, *Comptes rendus de la*

Société de Biologie (Parijs) 57 (1904) 539-541, en idem: Pathogénie de l'athérome artériel, *Congres française de médecine. Comptes rendus 1904* (Parijs 1905) 7e session, 33-38. Uitgeschreven in 1905; antwoorden vóór 1-5-1906. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1905-1906*, 24-27. Bekroning: Frederik Jacobus Johannes Buijendijk (Breda, 1887-1974), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1918 (*Proeven over gewoontevorming bij dieren*).

[1722] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de pogingen, gedaan om melk door middel van chemicaliën te conserveeren, in het bijzonder door waterstofsuperoxyde en formaldehyde, benevens een experimenteel onderzoek naar den invloed dezer conserveermiddelen op het leven van den typhusbacil in melk.

Uitgeschreven in 1907; antwoorden vóór 1-5-1908. Onbeantwoord.

[1723] De faculteit verlangt: een experimenteel onderzoek over de werking van morphine op het hart.

Uitgeschreven in 1909; antwoorden vóór 1-5-1910. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1909-1910*, 27 en 103-106. Bekroning: Albertus Anton Johan van Egmond (Alphen aan den Rijn, 1887-1969), med. stud. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1919 (*Over de werking van geneesmiddelen bij totaal en partiëel hartblok*).

[1724] Uit onderzoeken in den laatsten tijd door verschillende onderzoekers verricht (cf. o.a. *Comptes rendus de la Société de Biologie* Tome LXIX Nos. 29, 30 en 31; *Anatomischer Anzeiger* Band XXXVIII Nos. 20/21) is gebleken dat weefsels, orgaandelen, zelfs geheele organen, buiten samenhang met het organisme gedurende eenigen tijd kunnen blijven groeien en functioneeren, mits bij een bepaalde temperatuur in een geschikt medium gebracht. De faculteit verlangt eene bevestiging dezer waarnemingen door een onderzoek waarbij dit voortlevingsbeginsel wordt toegepast op een vraagstuk ontleend aan het gebied der anatomie, ontogenie inclusief histogenese, physiologie of pathologie.

Maurice Doyon (1863-1934): Persistence des propriétés anticoagulantes du foie après la mort, *Comptes rendus de la Société de Biologie (Parijs)* 69 (1910) 340; idem, Modification des propriétés anti-

coagulantes du foie excisé et conservé, *ibidem*, 395 en idem, Sécrétion par le foie, sous l'influence du sang artériel normal, d'une substance anticoagulante, plus de 24 heures après l'isolement et le lavage du foie, *ibidem*, 670; R. Legendre en H. Minot: Formation de nouveaux prolongements par certaines cellules nerveuses des ganglions spinaux conservé hors de l'organisme, *Anatomischer Anzeiger. Centralblatt für die gesamte wissenschaftliche Anatomie* 38 (1911) 554-560. Uitgeschreven in 1911; antwoorden vóór 1-5-1912. Twee inzendingen; 1 goud, 1 eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1911-1912*, 102-106. Bekroning: Willem Frederik Wassink (Amsterdam, 1888-1963), med. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1916 (*Over gezwollen bij den fazant, veroorzaakt door een worm: Heterakis N. Sp.*), en Abraham Marius Frederikse (Amersfoort, 1891-1986), med. stud. Utrecht: 'zeer eervol', promotie Utrecht 1921 (*Onderzoekingen betreffende de ovogenese des dytiscidae*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 225.

[1725] De faculteit verlangt een kritisch-experimenteel onderzoek, hetwelk moge voeren tot eenige meerdere klaarheid in het vraagstuk, van welke factoren de twee verschillende verkortingswijzen van spieren (de z.g. snelle contractie en de z.g. tonusschommeling) afhangen, of althans een der bestaande theorieën van Bottazzi, Mosso, Pekelharing, Uexküll, naderen steun geve of verwerpe.

Filippo Bottazzi (1867-1941); Angelo Mosso (1846-1910); Cornelis Adrianus Pekelharing (1848-1922); Jakob Johann von Uexküll (1864-1944). Uitgeschreven in 1913; antwoorden vóór 1-5-1914. Drie inzendingen; 2 goud, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1913-1914*, 102-108. Bekroning: Herman Tewes Deelman (Purmerend, 1892-1965), cand. arts Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1918 (*Het metastatisch carcinoom van longen en milt in verband met de verspreiding van het carcinoom door het lichaam*), en Hendrik Veen (Sneek, 1890-1982), cand. arts Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1945 (*Een beschouwing over het vraagstuk der verdrinking*). Twee gouden medailles voor één vraag: 'De commissie verklaart eenstemmig, dat zij niet in staat is aan de Faculteit haar keuze op een der beide zoo verdienstelijke inzenders te bepalen. Naar hare meening is de eenige billijke oplossing, dat beiden ... voor bekroning met den gouden eerepenning wor-

den voorgedragen'. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 226.

[1726] De faculteit verlangt een onderzoek over een onderwerp uit de pathologie met toepassing van de vitale karmijnkleuring. (Voor oriëntering zie K. Kiyono. *Die vitale Karminspeicherung*. Jena, Gustav Fischer 1914).

Kenji Kiyono (1885-1955). Uitgeschreven in 1915; antwoorden vóór 1-5-1916. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1915-1916*, 96-98. Bekroning: Carel Jan Stuurman (Kampen, 1895-?), med. stud. Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1727] De faculteit verlangt een proefondervindelijk onderzoek omtrent den aard der tuberkelbacillen welke in Nederland bij den mensch worden aangetroffen in andere organen dan de long, vooral in verband met de onderscheiding van humanen en bovinen stam. (Literatuur: R. Koch, *Tuberculose des Menschen und des Rindes*, 1901. R. Koch's Werke. III 2, Leipzig; G. Thieme, 1912, *Tuberculosearbeiten aus dem Kaiserlichen Gesundheitsamt*, 1905, '07, '08. *Royal Commission on Tuberculosis. Report* 1904, Second interim report 1907, Final report 1911. W.H. Park, *Collected studies from the Research lab.* Department of Health, N. York, vol. 5, 1910).

Robert Koch (1843-1910): [zie prijsvraag] (1901), in: idem, *Gesammelte Werke* (Leipzig: G. Thieme, 1912); Tuberculose, in: *Arbeiten aus dem Kaiserlichen Gesundheitsamt* (1905), (1907) en (1908); *Final report of the Royal Commission appointed to inquire into the relations of human and animal tuberculosis* (Londen: H.M.S.O., 1904, 1907 en 1911); William Hallock Park (1863-1939): *Collected studies from the Research Laboratory* (New York: Department of Health, 1910). Uitgeschreven in 1917; antwoorden vóór 1-5-1918. Onbeantwoord.

[1728] In tegenstelling met andere vergiften waarbij de natuurlijke immuniteit eene cellulaire is, wordt volgens onderzoekingen van Fleischmann bij het gezonde konijn atropine door het bloedserum onwerkzaam gemaakt. De faculteit vraagt een proefondervindelijk onderzoek naar de factoren, waarvan deze immuniteit afhangt.

P. Fleischmann: Atropinentgiftung durch Blut, [*Naunyn-Schmiedebergs*] *Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie* 62 (1910) 518-526.

Uitgeschreven in 1919; antwoorden vóór 1-5-1920. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1919-1920*, 86-87. Bekroning: Hans Christiaan van der Heyde (Hem, 1897?-?), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1922 (*On the physiology of digestion, respiration and excretion in echinoderms*) en vervolgens te Parijs 1923 (*Quelques phénomènes vitaux en fonction de la température et la grandeur de la chronaxie*).

[1729] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ontwikkeling van het sinus-systeem der dura mater. Het onderzoek mag gaan in ontogenetische en phylogenetische richting, bij voorkeur echter geschiede het niet uitsluitend in één dezer beide.

Uitgeschreven in 1921; antwoorden vóór 1-5-1922. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1921-1922*, 178. Bekroning: Christiaan van Gelderen (Amsterdam, 1899-1966), med. stud. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1926 (*Die vergleichende Ontogenie der Hirnhäute mit besonderer Berücksichtigung der Lage der neurokranialen Venen*). Alleen gemeld in rectorale rede *Jbk Amsterdam 1921-1922*, 177-178 én 1922-1923, 174-175, waarbij wordt opgemerkt dat de medaille ditmaal wel voorzien is van een opschrift [1922].

[1730] Er bestaan uitvoerige onderzoekingen over de veranderingen, welke de klinkers in de lettergrepen met klemtoon (geaccentueerde lettergrepen) ondergaan (wijzigingen in de sterkte, den duur, de toonhoogte, enz.). De wijzigingen welke de medeklinkers vertoonen zijn echter minder goed bekend. De faculteit vraagt thans een experimenteel-phonetische ontleding van het aandeel, dat de medeklinkers in de Nederlandsche taal nemen bij de accentueering van lettergrepen.

Uitgeschreven in 1923; antwoorden vóór 1-5-1924. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1923-1924*, 192-196. Bekroning: Abraham Abas (Amsterdam, 1893?-), cand. Romaanse taal- en letterk. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1925 (*Recherches de phonétique expérimentale sur l'accentuation syllabique et phraséologique. Deel I: La part des consonnes à l'accentuation syllabique en néerlandais*; ook in: *Archives néerlandaises de physiologie de l'homme et des animaux* 10, 1925, afl. 1).

[1731] De faculteit verlangt een proef-ondervindelijk onderzoek naar den invloed van toediening van geringe hoeveelheden

koper, in het bijzonder naar den invloed op de lever en het ontstaan van levercirrhose. (Zie Mallory *Am. journal of Pathol.* januari 1925).

Frank Burr Mallory (1862-1941): The relation of chronic poisoning with copper to hemochromatosis, *The American journal of pathology* 1 (1925) 117-133. Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1925-1926*, 188. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 227.

[1732] De faculteit verlangt een kritisch-experimenteel onderzoek over het ontstaan van zoogenaamde asporogene rassen van den miltvuurbacil.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord.

[1733] De faculteit verlangt een onderzoek naar de praeparatorisch vast te stellen innervatie van de buikingewanden door den Nervus vagus en Nervus splanchnicus bij verschillende groepen van Vertebraten. In het bijzonder zal hierbij het ontstaan van laatstgenoemde zenuw vergelijken anatomisch vervolgd moeten worden.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-5-1930. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1929-1930*, 206-208. Bekroning: Maria Johanna Stiemens [later bekend als Tiets Daan-Stiemens] (Gennep, 1906-1993), med. cand. Amsterdam: goud (rector sprak bij de uitreiking over 'ongewone wetenschappelijke gaven': *Jbk Amsterdam 1929-1930*, 204; zie M.J. Stiemens, *Anatomische Untersuchungen über die Vago-sympathische Innervation der Baueingeweide bei den Vertebraten*, *Verhandelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Afdeling Natuurkunde* (Tweede sectie) 33 (1934) nr. 2.), promotie niet bekend.

[1734] De faculteit verlangt een onderzoek naar het zoogenaamde alveolair-epitheel van de normale en de zieke long.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[1735] De faculteit verlangt een op morphologisch (histologisch, histogenetisch, vergelijkend-histologisch, histochemisch) onderzoek gebaseerde beschouwing over de volgens sommige onderzoekers belangrijke vetstofwisseling in de long. (Literatuur b.v. bij Seemann, *Histobiologie der Lungenalveolen*, Fischer, Jena, 1931). Het komt der faculteit

teit voor, dat bij het onderzoek het bindweefsel bijzondere aandacht verdient.

Georg Seemann. Uitgeschreven in 1933; antwoorde vóór 15-9-1934. Onbeantwoord.

[1736] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek, dat de vraag tot oplossing kan brengen, op welke wijze de onderscheiden bundeltjes der dorsale en (of) ventrale wortels der ruggemergszenuwen zich bij zoogdieren in het eindorgaan (dermatoom, myotoom) verbreiden.

Uitgeschreven in 1935; antwoorden vóór 15-9-1936. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1936-1937*, I:42; zie ook: Arch. UVA, Senaat (283), inv. nr. 67a, 14-12-1936 met bijlage. Bekroning: Erik Lopes Cardozo [zie 840], med. drs. Amsterdam: goud (zie het thema van zijn proefschrift). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 228.

[1737] De faculteit verlangt een onderzoek naar de juistheid van de nieuwere opvatting over het ontstaan van degeneratieve nierversanderingen, waarbij de abnorme functie der glomeruli van primaire beteekenis wordt geacht.

Uitgeschreven in 1937; antwoorden vóór 15-9-1938. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1938-1939*, II:29-30. Bekroning: Jkvr. Cornelia Margaretha de Ranitz (Winsum, 1912-1992), semi-arts Groningen: goud, proefschrift Groningen 1941 (*De nieuwere opvattingen over nephrose*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 229.

[1738] De faculteit verlangt een onderzoek naar het voorkomen van eenige ziekteverwekkende bacteriën in den neus en de neuskeelholte van gezonde mensen.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 15-9-1940. Onbeantwoord.

[1739] Onderzoekingen uit den laatsten tijd hebben tot de opvatting geleid, dat in het beenmerg de roode bloedcellen in de bloedbaan ontstaan, de witte bloedcellen daarbuiten. De faculteit verlangt een toetsing van deze opvatting, waarbij ook het gedrag bij een pathologisch proces – het laatste ter keuze van de (n) bewerk (st)er – in het onderzoek dient te worden betrokken.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 15-9-1942. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1942-1943*, II:17. Bekroning: Pieter van

Wirdum (Amsterdam, 1918-), arts Amsterdam: eervol, promotie niet bekend.

[1740] In de Zweedsche literatuur (*Acta Radiologica* Vol. XXV, Fasc. 3, blz. 213-218) wordt, om nierbekkencontrastbeelden te verkrijgen, aanbevolen, contrastvloeistoffen in bepaalde gevallen in te spuiten in het beenmerg. De faculteit vraagt door middel van dierproeven na te gaan, in welke beenderen met welke contraststof en met welke concentratie en hoeveelheid de beste beelden verkregen kunnen worden, en in verband hiermede door middel van bloedonderzoek en histologisch onderzoek van het beenmerg na te gaan, of het beenmerg beschadigd wordt.

[Harald] Lennart Walldén (1911-?): Administration of contrast medium in urography via the bone marrow, *Acta radiologica* 25 (1944) fasc. 3, 213-218. Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 15-9-1948. Eén inzending; eervol; zie judicium: *VHO 1949*, 267. Bekroning: Adrianus Fredericus Cornelis Overing (Teteringen, 1921-), med. cand. Amsterdam: eervol, geen promotie bekend. Inzendtermijn 'wegens de moeilijke omstandigheden waaronder in de eerste jaren na de bevrijding moest worden gewerkt' met een jaar verlengd. De prijs werd in 1947 gereserveerd voor 1948: Arch. UVA (4), inv. nr. 7, notulen dd. 16-6-1947.

[1741] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar het tot stand komen van visceromotorische reflexen. Het onderzoek moet bestaan in proeven op zoogdieren; er aan vooraf moet gaan een uitvoerig kritisch overzicht der literatuur over dit onderwerp. Als uitgangspunt kan dienen de publicatie van C. von Euler en T. Sjöstrand (*Acta Physiologica Scandinavica*, vol. 14, Fasc. 4, pag. 363).

Curt von Euler (1918-) en Torgny Sjöstrand (1907-1987): The elicitation of visceromotor reflexes, *Acta physiologica Scandinavica* 14 (1947) 4, 363-372. Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 15-9-1949. Onbeantwoord.

[1742] De faculteit verlangt een onderzoek, door middel van literatuur-studie en zo mogelijk ook door experimenteel werk (ten aanzien van de betekenis der voedingsfactoren) ter beantwoording van de vraag in hoeverre geographische invloeden en voedingsfactoren de symptomatologie, het verloop en

de pathologisch-anatomische verhoudingen van de tabes dorsalis beïnvloeden.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 15-9-1951. Onbeantwoord.

[1743] De faculteit vraagt een experimenteel onderzoek over de werking van de schors der grote hersenen op de functie, voornamelijk secretoire, van de viscerale organen.

Uitgeschreven in 1952; antwoorden vóór 15-9-1953. Eén inzending; goud; zie *judicium*: Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 7-12-1953, nr. 11 met *judicium* als bijlage. Bekroning: Pieter Jacobus Klopper (Amsterdam, 1929-), med. drs. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1954 (*De invloed van de schors van de grote hersenen op enige autonoom geïnnerveerde organen*).

[1744] De faculteit verlangt een macroscopisch en microscopisch-anatomisch onderzoek naar de bouw van het organon vomeronasale (Jacobsoni) van een zoogdier, waarbij dit orgaan goed ontwikkeld is. In het bijzonder wordt een onderzoek naar de innervatie van genoemd orgaan verlangd. Daar menselijk materiaal moeilijk te verkrijgen is, is het onderwerp gekozen uit het gebied der vergelijkende anatomie. Dit heeft het voordeel dat hierop ook studenten in biologie en veertentwintigkunde hun krachten kunnen beproeven.

Ludwig Levin Jacobson (1783-1843). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-9-1955. Onbeantwoord.

[1745] De faculteit vraagt een kritische studie over de opvattingen van Selye betreffende de betekenis van de begrippen adaptatie en stress. [Toelichting:] Verwacht wordt in de eerste plaats een toetsing op grond van literatuurstudie van de theorie van Selye aan gegevens uit de pathologie.

Hans Hugo Bruno Selye (1907-1982). Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 15-9-1957. Eén inzending; eervol; zie *judicium*: *Jbk Amsterdam 1957-1958*, II:70-71; Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 10-11-1957, p. 3. Bekroning: Alfred Jan Robert Koumans (Batavia, 1929-), semi-arts Leiden: eervol, promotie niet bekend (als psychiater werkzaam in de VS).

[1746] De faculteit vraagt een literatuurstudie en zo mogelijk ook een eigen experimenteel onderzoek – waarvoor onder andere in een modern geoutilleerd luchtvaartlaboratorium de mogelijkheid zou bestaan – naar de

aard der neurologische afwijkingen, die als gevolg van hypoxie kunnen optreden.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 15-9-1959. Onbeantwoord.

[1747] De faculteit vraagt een onderzoek naar de aanwezigheid van stoornissen in de intermediaire eiwitstofwisseling bij congenitaal motorisch gestoorde kinderen. [Toelichting:] Het aantal ziekten waarbij een congenitale afwijking in de intermediaire eiwitstofwisseling is geconstateerd, neemt in de laatste jaren belangrijk toe. Bij deze stoornissen zijn ook wel congenitale afwijkingen in de motiliteit waargenomen. De vraag is dus in de eerste plaats, in hoeverre bij de z.g. congenitaal spastische kinderen – voor zover er geen duidelijke andere oorzaak aan te wijzen is – sprake is van een congenitale stoornis in de intermediaire eiwitstofwisseling. Een herkenning hiervan is niet zonder praktische betekenis, want tijdige herkenning en behandeling van deze stoornissen zouden wellicht ook tot verbetering o.a. van de gestoorde motiliteit kunnen bijdragen. Men moet echter ook rekening houden met de mogelijkheid dat bij congenitaal spastische kinderen een stoornis in de eiwitstofwisseling van centrale oorsprong bestaat, waarvan de tijdige herkenning wellicht eveneens voor de lijders van betekenis kan zijn. Voor het vaststellen van een stoornis in de intermediaire stofwisseling komt in de eerste plaats het chromatografische onderzoek der urine in aanmerking.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 15-9-1961. Eén inzending; eervol; zie *judicium*: Arch. UVA (3), inv. nr. 2712 (dossier toekenning eervolle vermelding) en Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 27-11-1961. Bekroning: Valentin Bernardus Veenhof (1930-1997), semi-arts Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1969 (*The development of statoconia in mice*).

[1748] De faculteit verlangt een systematisch onderzoek bij patienten bij wie een beginnende decompensatio cordis wordt vermoed, naar de waarde van de meting van de centrale veneuze druk volgens Lewis-Borst in het verloop van een normale werkdag, voor de herkenning van deze ziekte-toestand. [Toelichting:] Het diagnostiseren van begin-

nende decompensatio cordis is in vele gevallen moeilijk. De patiënt is dikwijls nog in staat zijn normale werkzaamheden te verrichten, maar klaagt b.v. over kortademigheid bij inspanning. Verschijnselen zoals praetibiaal oedeem, leververgroting, maar vooral verhoging van de centrale veneuze druk, gemeten volgens Lewis-Borst, kunnen aan het einde van een normale werkdag, dus 's avonds, duidelijker aanwezig zijn, terwijl zij 's ochtends onduidelijk waren. Voor het verkrijgen van betrouwbare metingen van de centrale veneuze druk moeten bepaalde voorzorgsmaatregelen nauwkeurig in acht genomen worden. Hoewel men zich hiervan in principe door literatuurstudie op de hoogte kan stellen, blijkt dat slechts dan optimale resultaten worden verkregen, wanneer men zich in klinieken, waar dit een routinebepaling is geworden, met deze veneuze druk-metingen vertrouwd maakt. Tevens wordt de aandacht gevestigd op het feit, dat bij sommige hartpatiënten een door inspanning verhoogde veneuze druk bij rust langzaam tot de norm kan terugkeren.

Thomas Lewis (1913-1993); Jacobus Gerardus Gerbrant Borst (1902-1975). Uitgeschreven in 1962; antwoorden vóór 15-9-1963. Geen inzending(en) bekend.

Amsterdam: wis- en natuurkunde

[1749] Met het oog op de niet geheel met elkander overeenstemmende resultaten van Unger (*Sitzungsberichte der Wiener Akad.* 1858 Bd. 28 p. 111) en Duchartre (*Ann. des Sciences Nat.* 1859 T. XII p. 232) ten opzichte van den aard en de oorzaken der excretie van water door de bladen der Aroiden, verlangt men dat nieuwe proeven over die excretie genomen, en de waarde der uitkomsten van de beide bovengenoemde geleerden daaraan getoetst worden.

Franz Unger (1800-1870): Beiträge zur Physiologie der Pflanzen, *Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften (Wien)*, *Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe* 25 (1857) 441-470 en 28 (1858) 111-134; Pierre Etienne Simon Duchartre (1811-1894): *Annales des sciences naturelles; comprenant la zoologie, la botanique, l'anatomie et la physi-*

ologie comparées des deux règnes, et l'histoire des corps organisés fossiles. Botanique, Serie 3, 12 (1859) 232ev. Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-10-1864. Geen inzending(en) bekend.

[1750] Men verlangt: eene beredeneerde geschiedenis van het scheikundig teekenschrift tot op den tegenwoordigen tijd.

Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 1-10-1866. Twee inzendingen (bekend); 1 goud, 1 eervol; geen juryrapport bekend. Bekroning: Adriaan Adriaansz (Amsterdam, 1842-?), phil. (wis- en natuurk.) stud. Amsterdam: goud, promotie Leiden 1872 (*Over benzol, phenol, monochloor- en monobroombenzol*), en Willem Karel Johannes Schoor [zie 404], wis- en natuurk. stud. Leiden: eervol. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 230.

[1751] Men verlangt: eene duidelijke uiteenzetting van de theorie der wederkeerige poollijnen, met in het licht stelling van haar nut ter opsporing van nieuwe eigenschappen van figuren en toepassing op eenige uitgelezen voorbeelden.

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 1-10-1871. Eén inzending (bekend); goud; zie judicium: SA Amsterdam 1873, 227-228. Bekroning: Mozes Cohen Paraira (Amsterdam, 1849?-na 1916), phil. nat. cand. Leiden: goud, promotie Leiden 1879 (*Over de methoden ter bepaling van de aantrekking eener ellipsoïde op een willekeurig punt*). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 231.

[1752] Naar aanleiding van de belangrijke uitkomsten van Dr. Engelmann's onderzoekingen over ontwikkeling en voortplanting van infusoria, wordt een voortgezet onderzoek in die richting gevraagd, vooral met het oog op het conjugatieproces en zijne gevolgen. De verhandeling moet door afbeeldingen opgehelderd worden en kan tevens dienstbaar gemaakt worden aan vermeerdering der faunistische kennis van de afgietseldiertjes van Nederland.

Theodor Wilhelm Engelmann (1843-1909): Onderzoekingen over ontwikkeling en voortplanting van infusoria, bij de feestelyke herdenking van de ontdekking der mikroskopische wezens. Aan de nagedachtenis van Antonij van Leeuwenhoek gewijd, *Onderzoekingen gedaan in het Physiologisch Laboratorium der Utrechtsche Hoogeschool* 3 (1875) 99-186, en idem, Over ontwikkeling en voortplanting van Infusoria, *Aanteekening van het Verhandel-*

de in de Sectie-Vergaderingen, Sectie voor Natuur- en Geneeskunde, van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (1875) 6-26. Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-10-1876. Eén inzending; goud; zie judicium: SA Amsterdam 1877, ci-ciii. Bekroning: Jacob van Rees (Amsterdam, 1854-1928), math. et phil. nat. stud. Utrecht: goud [vanwege de uitzonderlijke kwaliteit van het antwoord besloot de Orde van Hoogleraaren tot 'een buitengewone belooning', zie Arch. UVA (5), inv. nr. 2, dd. 20-12-1876], promotie Utrecht 1878 (*Over luchtademing van carcinus moenas*).

[1753] In het licht te stellen de beteekenis van de tweede wet der mechanische warmte-theorie en de voornaamste gevolgtrekkingen, waartoe zij leidt; wijders een critisch onderzoek in te stellen omtrent de waarde der verschillende bewijzen, die voor haar gegeven zijn.

Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-7-1879. Onbeantwoord.

[1754] De faculteit der wis- en natuurkunde verlangt eene kritische door microscopische en microchemische waarnemingen opgeluisterde verhandeling over de ademhaling en stofwisseling in bloemen en vruchten.

Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-7-1881. Eén inzending; goud; geen juryrapport bekend, alleen vermelding. Bekroning: Jacobus Marinus Janse (Middelburg, 1860-1938), phil. nat. stud. Amsterdam: goud (penning: Van Scheepen, 1992, nr. 66), promotie Amsterdam 1885 (*De medewerking der mergstralen aan de waterbeweging in het hout*).

[1755] De faculteit verlangt eene critische beschouwing van de vormings- en bereidingswijzen van chloroform, bromoform en jodoform

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 15-7-1883. Eén inzending; goud (eervol); zie judicium: SA Amsterdam 1884, cciii-ccvi. Bekroning: Het judicium stelde een gouden medaille voor, maar omdat er twee auteurs bleken te zijn, was alleen een eervolle vermelding mogelijk: Hermanus Johan van 't Hoff (Rotterdam, 1859-?), wis- en natuurk. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1885 (*Bydrage tot de kennis der inactieve appezuren van verschillende afkomst*), en Charles Marius van Deventer (Dordrecht, 1860-1931), wis- en natuurk. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1884 (*Schetsen uit de geschiedenis van de scheikunde*). Volgens de opgave in het *Jbk Amsterdam*

1877-1884, 72 werd aan hen een gouden medaille toegekend 'voor hun gezamenlijke beantwoording der prijsvraag'; in de rectorale rede van dat jaar (p. 86) wordt over de prijsvragenregeling opgemerkt: 'Verbiedt zij het uitreiken van twee medailles voor één antwoord, zij kent ook geen medaille, waarvan de helft aan den een en de wederhelft aan een ander zou toebehooren.'

[1756] De faculteit verlangt een stelselmatig onderzoek naar de eigenschappen en gedaante der krommen van de derde klasse. Zij wenscht die eigenschappen niet met behulp van het reciprocoteitsbeginsel uit die van de krommen van den derden graad afgeleid maar zelfstandig ontwikkeld te zien

Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885. Onbeantwoord.

[1757] De faculteit verlangt een onderzoek van den bouw der bursa Fabricii bij de voornaamste groepen der vogels en van hare ontwikkeling bij een of meer soorten.

Girolamo Fabrizio / Fabrizio d'Acquapendente (1537-1619). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 8-5-1887. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1886-1887*, 66-67. Bekroning: Karel Frederik Wenckebach ('s-Gravenhage, 1864-1940), med. cand. Utrecht: goud, promotie Utrecht 1888 (*De ontwikkeling en de bouw der bursa Fabricii*).

[1758] De faculteit wenscht een onderzoek naar den invloed van dissociatie op de wetten die de dichtheid, de spanning van den verzadigden damp, de geluidssnelheid, de verhouding van de specifieke warmte bij standvastigen druk en bij standvastig volume, de latente warmte enz., onder normale omstandigheden beheerschen.

Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1888-1889*, 59-60. Bekroning: Adrianus Jan Swart (Wognum, 1866-?), wis- en natuurk. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1890 (*De wetten der dissocieerende gassen*).

[1759] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de theoriën omtrent de aard en werking der z.g. enzymen (onbewerkte uitgede fermenten).

Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[1760] De faculteit verlangt een onderzoek naar de Chytridiaceeën, welke in Nederland

voorkomen, opgehelderd door schetsen of teekeningen.

Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[1761] De faculteit verlangt een onderzoek naar de getransformeerde krommen, die uit eene algebraïsche kromme van den n -den graad ontstaan door zoodanige transformaties waarbij, ten opzichte van een gegeven poolscoördinatenstelsel, de poolhoek onveranderd blijft, terwijl tusschen de voerstralen r^1 en r^2 van overeenkomstige punten eene algebraïsche betrekking gelde, die ten opzichte van r^1 , van den graad p , en ten opzichte van r^2 van den graad p^2 moge zijn. Dit onderzoek strekke zich, behalve over het algemeene geval, ook uit over bijzondere gevallen van de transformeerde kromme en van de transformatie-betrekking, wat deze laatsten betreft, in het bijzonder over gevallen begrepen in de formule $r_1^{p_1} \times r_2^{\pm p_2} = C$.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1894-1895*, 71-73. Bekroning: Frederik Schuh jr (Amsterdam, 1875-1966), wis- en natuurk. stud. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1905 (*Vergelykend overzicht der methoden ter bepaling van aantallen vlakke krommen*).

[1762] De faculteit vraagt een systematisch onderzoek over: den bouw van het darmkanaal der visschen, vooral ook met het oog op het voorkomen van appendices pyloricae en een spiraalplooi of rudimenten daarvan.

Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[1763] Vroeger werd met Fizeau en Foucault (*Comptes Rendus*, 24 November 1845 en 9 Maart 1846) algemeen aangenomen, dat interferentie-verschijnselen met een groot wegverschil tusschen de beide lichtbundels iets leeren omtrent de regelmatigheid der lichtbron. Intusschen zijn Gouy (*Journal de Physique*, Serie 2, Tome 5) en Rayleigh (*Phil. Mag.*, vol. 27, 1889, *Encyclop. britt.* 24, p. 425) tot eene andere opvatting gekomen. Men vergelijkte ook Schuster (*Phil. Mag.*, Serie 5, vol. 37, pag. 509). Deze opvatting wordt echter niet door alle natuurkundigen gedeeld (zie bijv. Winkelmann, *Handbuch der Physik*, II, p. 639, en Poincaré; *Comptes Rendus*,

Tome 120, p. 752). De faculteit wenscht derhalve eene kritische uiteenzetting van deze tegenover elkander staande theorieën, waarbij ook oorspronkelijke beschouwingen zeer op prijs gesteld zullen worden.

Armand Hippolyte Louis Fizeau (1819-1896) en [Jean Bernard] Léon Foucault (1819-1868): Sur le phénomène des interférences entre deux rayons de lumière dans le cas de grandes différences de marche, *Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Académie des Sciences (Parijs)* 21 (1845) 1155-1160 en [alleen titelvermelding:] Sur la polarisation chromatique produits par les lames épaisses cristallisées, *ibidem* 23 (1846) 422; Georges Gouy (1854-1926): Sur le mouvement lumineux, *Journal de physique*, 2e serie, 5 (1886) 354-362; John William Strutt Rayleigh (1842-1919): Complete radiation, *Philosophical magazine*, 5e serie, 27 (1889) 460-469; idem: Wave theory of light, *Encyclopedia Britannica*, vol. 7 (1888) 424-459; Arthur Schuster (1851-1934): [niet gelocaliseerd], *The London, Edinburgh and Dublin philosophical magazine and journal of science*, 5e serie, 37 (1894) 509ev; Adolf Winkelmann (1848-1911): *Handbuch der Physik* (Breslau: Trewendt, 1891); Jules Henri Poincaré (1854-1912): Spectre canulé, *Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Académie des Sciences (Parijs)* 120 (1895) 752-756. Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[1764] De faculteit verlangt: een onderzoek naar de voorwaarden van het voorkomen en het ontstaan bij Ericaceën en verwante familiën van hydrochinon en hydrochinon bevattende glucosiden.

Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Onbeantwoord.

[1765] De faculteit verlangt: een kritische beschouwing van de feiten nopens bewegingen van het bodem-niveau en verplaatsingen van de strandlijn in Nederland.

Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1902-1903*, 85-86. Bekroning: Hermine Wilhelmina Bodenburg Hellmund (Amsterdam, 1879-1951), wis- en natuurk. stud. Amsterdam: eervol, promotie Zürich 1909 (*Die Drumlin-Landschaft zwischen Pfäffiker- und Greifensee*).

[1766] De mengwarmten van twee vloeistoffen bij temperaturen, waarbij beide of een van beide uit hunne mengsels kunnen kristalliseeren, zijn weinig onderzocht. (Zie literatuur:

Bakhuis Roozeboom, *Die heterogenen Gleichgewichte*, Heft II, pag. 287-312). De kennis der mengwarmten en van de oploswarmten van beide of een van beide vaste stoffen bij verschillende temperaturen behoorende tot hunne oplosbaarheidslijnen, is noodzakelijk ten einde uit het beloop der lijnen gevolgen af te leiden voor den molekulairtoestand der verzadigde oplossingen. Er wordt derhalve een onderzoek gevraagd aangaande bovengenoemde meng- en oploswarmten bij eenige mengsels van organische of anorganische stoffen, bij welke in verdunde oplossing hetzij enkel normale molekulen voorkomen of naast normale geassocieerde molekulen van beiden of van een van beiden. Uitgesloten zijn zulke mengsels waarin ionisatie of vorming van verbonden molekulen kan verwacht worden.

Hendrik Willem Bakhuis Roozeboom (1854-1907): *Die heterogenen Gleichgewichte vom Standpunkte der Phasenlehre* (Braunschweig: Vieweg, 1901 en 1904). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[1767] Naar aanleiding der beschouwingen van den Heer A.N. Godefroy van welke een overzicht gegeven wordt in het *Nieuw Archief voor Wiskunde* deel V, pagina 19-25, 29, 30, 32 (1901), verlangt de faculteit een stelselmatige opsporing en een zoo volledig mogelijk onderzoek der derdegraads oppervlakken, welke door onderling gelijkvormige kegelsneden kunnen worden beschreven.

Abraham Nicolaas Godefroy (1822-1899); Diederik Johannes Korteweg (1848-1941): Overzicht der door den heer A.N. Godefroy nagelaten handschriften en teekeningen over kromme lijnen en geboden oppervlakken, aanwezig op de Universiteits-Bibliotheek te A'dam, *Nieuw archief voor wiskunde*, 2e reeks, 5 (1901) 1-32, i.h.b. 19-25, 29-30 en 32. Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1768] De faculteit wenscht onderzoekingen te zien ingesteld naar het voorkomen en zoo mogelijk naar de ontwikkeling der abdominaalporiën bij *Crocodylia* en *Chelonia*.

Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1908-1909*, 89-91. Bekroning: Neeltje Lourina [Wibaut-] Isebree Moens (Goes, 1884-?), plant- en dierk. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1911 (*De peritoneaalkanalen der schildpadden en krokodillen*).

[1769] De faculteit verlangt: een onderzoek over distillatie van binaire en ternaire mengsels. Wat de binaire mengsels betreft kan dat onderzoek bestaan in een kritische bespreking en uitbreiding van de daaromtrent door Hausbrand (noot: *Rectifizier- und Destillier-Apparate*. Berlin, Springer, 1903. Zie voor verdere literatuur o.a. Kuenen, *Theorie der Verdampfung und Verflüssigung von Gemischen und der fraktionierten Destillation*, Leipzig, Barth, 1906) ontwikkelde theorie, in het bijzonder uit een onderzoek van de vraag of continue dan wel discontinue distillatie de voorkeur verdient. Wat de ternaire mengsels betreft dient op den voorgrond te staan de vraag of continue distillatie van zulk een mengsel mogelijk is, en zoo ja, of dan continue of discontinue distillatie de voorkeur verdient. Experimenten ter toelichting van het antwoord op de in de laatste alinea gestelde vraag zullen op prijs worden gesteld.

Eugen Hausbrand (1845-1922): *Die Wirkungsweise der Rektifizier- und Destillier-Apparate mit Hilfe einfacher mathematischer Betrachtungen* (Berlijn: Springer, 1903); Johannes Petrus Kuenen (1866-1922): [zie prijsvraag] (Leipzig: Barth, 1906). Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[1770] De faculteit verlangt: een breed quantitatief onderzoek betreffende een binair stelsel, waarvan de eene component tot de zoogenaamde vloeiend-kristallijne stoffen behoort. In dit stelsel moeten, evenals in het systeem aether-anthrachinon (noot: *Zeitschrift für Phys. Chemie* 51, 193, 1905; 52, 587, 1905 en 56, 257, 1906), twee kritische eindpunten p en q optreden en wel zoo, dat de plooi-puntskromme in het punt p de driefasenlijn van den gewoon gekristalliseerden vorm, en in q die van de vloeiend-kristallijne modificatie ontmoet. Onder breed quantitatief onderzoek wordt hier verstaan de bepaling van: 1° de (P, T)-lijnen van de belangrijkste twee- en driefasenevenwichten; 2° de (T, x)-projectie der driefasestrooken; 3° de voornaamste (T, X)_p, (P, T)_x en (P, X)T doorsneden der (P, T, X)-ruimte-figuur.

A. Smits (1870-?): Über die Erscheinungen, welche

aftreten wenn die Faltenpunktskurve der Löslichkeitskurve begegnet, *Zeitschrift für physikalische Chemie* 51 (1905) 193-221; idem: Über die Erscheinungen, welche auftreten wenn bei binären Gemischen die Faltenpunktskurve der Löslichkeitskurve begegnet, *ibidem* 52 (1905) 587-601 en Christian Winter: Zur Theorie der optischen Drehung, *ibidem* 56 (1906) 257-280. Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1912-1913*, 101-104. Bekroning: Jacobus Petrus Treub (Amsterdam, 1887-1955), scheikunde cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1914 (*Bijdrage tot de kennis der vloeïende kristallen*).

[1771] De faculteit verlangt een streng bewijs van de volgende stelling: Zij in de ruimte gegeven eene enkelvoudige gesloten kromme (één éénduidig continu beeld van een cirkel) K zonder knoop, dan bestaat er een elementairopervlak O dat K tot rand bezit, d.w.z. O laat zich op zoodanige wijze éénduidig en continu op het binnengebied van een cirkel C afbeelden, dat bij deze afbeelding K aan C beantwoordt.

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[1772] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ontwikkeling van de wervelkolom bij één of meer vormen van Ichthyoidea (Perenibranchiata en Derotremata), zoowel met het oog op het ontstaan der Amphicoelie, als op de hergeleding der wervelkolom (*Neugliederung der Wirbelsäule* van Remak, verg. de latere onderzoekingen van v. Ebner, O. Schultze, Schauinsland, enz.), terwijl bovendien aan de verhoudingen der beide voorste wervels nog bijzondere aandacht moet geschonken worden.

Robert Remak (1815-1865): *Neugliederung der Wirbelsäule. Untersuchungen über die Entwicklung der Wirbelthiere* (Berlijn: Reimer, 1855); Edgar Carl Sensenig (1910-1974); Viktor von Ebner-Rofenstein (1842-1925); Hugo Hermann Schauinsland (1857-1937): *Beitrage zur Entwicklungsgeschichte und Anatomie der Wirbelthiere I* (Stuttgart: E. Nägele, 1903). Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1916-1917*, 112-113. Bekroning: Julius Pieter de Gaay Fortman (Amsterdam, 1887-1983), drs. plant- en dierk. te Amsterdam: goud (hs. in particulier

familiearchief), promotie Amsterdam 1918 (*Onderzoekingen over de ontwikkeling van de wervelkolom der amphibiën, in 't bijzonder bij Megalobatrachus maximus*).

[1773] De faculteit verlangt een nieuw onderzoek van gevallen waarin de ontkieming van zaden door chemische invloeden wordt bevorderd.

Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Twee inzendingen; beide eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1918-1919*, 94-96. Bekroning: Klaas Wientjes (Amsterdam, 1898-1965), pharm. stud. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1921 (*Over den invloed van zuren op de ontkieming van zaden*), en Van den Bos[ch], waarschijnlijk Abraham Arie Bos, wis- en natuurk. stud. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1930 (*Bijdrage tot de kennis van de lignosulfozuren*).

[1774] Door W. Kossel en A. Sommerfeld is een spectroscopische verschuivingswet uitgesproken waardoor vonk- en boogspectra van verschillende elementen met elkaar in verband worden gebracht. (*Verhandl. d. D. Phys. Ges.*, Jahrg. 21, 1919). De faculteit vraagt deze wet te toetsen aan nieuwe gegevens uit de literatuur en door eigen proeven verkregen.

Walther Kossel (1888-1956) en Arnold Sommerfeld (1868-1951): Auswahlprinzip und Verschiebungssatz bei Serienspektren, *Verhandlungen der Deutschen Physikalischen Gesellschaft* 21 (1919) 240-259. Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[1775] De faculteit verlangt, het Nederlandsch plistoceen en piloceen in te deelen met betrekking tot de ijstijden van de Alpen en Scandinavië-Finland.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1922-1923*, 171-172. Bekroning: Frederikus Jacobus Faber (Alkmaar, 1899-1984), 'thans mijn-ingenieur': eervol, promotie Delft 1926 (*Bijdrage tot de geologie van Zuid-Angola, Afrika*). In de Bibliotheek Naturalis Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden bevindt zich een hs. van F.J. Faber en P[rieter (1879-?)] Tesch, getiteld 'Pleistoceen in Europa'.

[1776] De faculteit verlangt een experimenteel, op kritische literatuurbeschouwing steunend onderzoek naar de wetten, die het opnemen van anorganische bestanddeelen door de wortels der hoogere planten beheerschen.

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1777] De faculteit verlangt een verhandeling over de reductiedeeling bij polyploïde organismen, waarin de bestaande literatuur aan een eigen onderzoek wordt getoetst.

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 15-9-1935. Onbeantwoord.

[1778] De faculteit verlangt een onderzoek naar de hoeveelheid en de onderlinge verhouding der in de verschillende deelen van *Atropa belladonna*, in verband met groeiplaats en oogsttijd, voorkomende alkaloiden; verder naar de wijze, waarop deze alkaloiden in de uit *Atropa belladonna* bereide praeparaten overgaan; ten slotte, voorzoover het gestelde tijdsbestek toelaat, naar de bestendigheid der eigenschappen der bedoelde grondstoffen en praeparaten.

Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 15-9-1939. Onbeantwoord.

[1779] De faculteit vraagt een berekening der refractometrische constanten voor de atoomgroepen en atomen in organische verbindingen, gebaseerd op de in de literatuur aanwezige gegevens van de waarden der moleculaire refractie volgens Lorentz-Lorenz. De kritische verwerking der bestaande gegevens wordt, voor zoover mogelijk, aangevuld door eigen experimenteel onderzoek.

Ludwig Valentine Lorenz (1829-1891); Hendrik Antoon Lorentz (1853-1928). Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 15-9-1941, verlengd tot 15-11-1941, zie *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 85 (1941) 1800. Onbeantwoord.

[1780] Gevraagd wordt een verhandeling over het aandeel van de atoompolarisatie in de totale diëlectrische polarisatie van gassen, vloeistoffen en vaste stoffen. Onderzocht zal dienen te worden, in hoeverre zich dit aandeel laat berekenen, voor moleculen met en zonder dipoolmoment, op grond van andere gegevens over de molecuulconstitutie, zooals bijvoorbeeld betreffende de trillingsfrequenties en de intensiteiten van de corresponderende absorptiebanden. Gevraagd wordt verder, de gebruikelijke methoden, waarop thans dit aandeel der atoompolarisatie veelal wordt geschat, te toetsen aan de theorie en

aan de experimenteele gegevens in de literatuur. Lit.: O. Fuchs en K.L. Wolf, *Dielectric Polarisation*, Hand- und Jahrbuch der chem. Physik, Leipzig 1935. P. Debye, *Polare Moleküle*, Leipzig 1929. R.J.W. le Fèvre, *Dipole Moments*, London 1939.

Otto Fuchs (1893-?) en Karl Lothar Wolf (1901-1969): *Dielektrische Polarisation* (Leipzig: Akademische Verlagsgesellschaft, 1935). Hand- und Jahrbuch der chemischen Physik 6,1B; Petrus Josephus Wilhelmus Debye (1884-1966): *Polare Moleküle* (Leipzig: Hirzel, 1929); Raymond James Wood Le Fèvre (1905-1986): *Dipole moments. Their measurement and application in chemistry* (Londen: Methuen, 1939). Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 15-9-1943. Eén inzending; eervol; zie judicium: Arch. UVA (4), inv. nr. 6, notulen dd. 13-12-1943, p. 97 en *VHO* 1944, 1945 en 1946, 366. Bekroning: Frans Peter Karel de Jong (Haarlem, 1920?-?), chem. cand. Amsterdam: eervol (uitgereikt 'in een niet-openbare vergadering van het college van rector en assessoren', promotie Amsterdam 1951 (*Het Mills-Nixon effect. Een studie aan de hand van ozonolyse-experimenten*)).

[1781] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek van de verschijnselen der binoculaire kleurmenging door middel van stereoscopische observaties. Hun fysische, physiologische en psychologische ontstaansvoorwaarden moeten worden vastgesteld, en nagegaan moet worden, in hoeverre de tegenwoordig aanvaarde theorieën van het binoculaire zien, resp. de binoculaire kleurmenging de reeds bekende en eventueel nieuw ontdekte verschijnselen kunnen verklaren. Het is gewenst, dat het onderzoek, behalve bij normalen, ook bij partiëel kleurenblinden wordt uitgevoerd. [Vergelijk de redactie van het typescript van het prijsvraagontwerp: Het probleem der binoculaire kleurmenging is sedert de onderzoekingen van Dove, Foucault, Brewster, Fechner, Panum en Helmholtz weinig verder gebracht. Zelfs, over de fundamentele verschijnselen en hun interpretatie zijn er nog uiteenlopende meningen. De door Panum in 1858 geobserveerde phaenomenen hebben noch bij Helmholtz, noch bij de nieuwere onderzoekers de belangstelling gevonden, die zij verdienen. Ook de momenteel praevalerende

ruimte- en kleurtheorieën stimuleren niet tot onderzoek op dit gebied. Enkele niet gepubliceerde onderzoeken verschaffen aanwijzingen, dat de verschijnselen bij de binoculaire kleurmenging veel gevarieerder zijn, dan men op grond van de tot nog toe verschenen publicaties zou vermoeden. Men krijgt de indruk, dat een door nieuwe gezichtspunten geleid experimenteel onderzoek van deze phaenomenen onze kennis over het gebied van het binoculaire kleurenzien in het algemeen, en in het bijzonder over de vereniging en scheiding, projectie en localisatie der monoculaire indrukken zou verrijken en modificeren. Op grond hiervan wordt de vraag gesteld, de phaenomenen der stereoscopische observaties experimenteel te onderzoeken en nauwkeurig te beschrijven, hun fysische, fysiologische en psychologische ontstaansvoorwaarden vast te stellen, en na te gaan, in hoeverre de tegenwoordig aanvaarde theorie van het binoculaire zien resp. van de binoculaire kleurmenging de reeds bekende en de eventueel nieuw ontdekte verschijnselen kan verklaren. Het is gewenst, dat het onderzoek, behalve bij normale, ook bij partieel kleurenblinden uitgevoerd wordt.]

Heinrich Wilhelm Dove (1803-1879): *Darstellung der Farbenlehre und optische Studien* (Berlijn: Müller, 1853); [Jean Bernard] Léon Foucault (1819-1868); David Brewster (1781-1868): *A treatise on optics* (Londen: Longman, 1831); Gustav Theodor Fechner (1801-1887): Über einige verhältnisse des binocularen Sehens, *Abhandlungen der Sachsischen Gesellschaft (Akademie) der Wissenschaften* 7 (1861) 337-564; Herman Ludwig Ferdinand von Helmholtz (1821-1894): *Handbuch der physiologischen Optik* (Leipzig: Voss, 1867); Peter Ludwig Panum (1820-1885): *Physiologische Untersuchungen über das Sehen mitzwei Augen* (Kiel: Schwers, 1858). Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 15-9-1948. Eén inzending; eervol; zie judicium: VHO 1948, 265. Bekroning: Maurits [Mauk] Mulder (Gorinchem, 1922-), psych. cand. Amsterdam: eervol, promotie Amsterdam 1958 (Groepsstructuur, motivatie en prestatie). De prijsvraag werd uitgeschreven door de faculteit WN, namens de Verenigde faculteiten.

[1782] De faculteit verlangt een kritisch

overzicht van de gegevens, die bij kunnen dragen tot een nauwkeuriger inzicht in de subatlantische transgressie in het kustgebied van Kaap Gris Nez tot Kaap Skagen. In het bijzonder dient hierbij gelet te worden op verschillen in facies en granulaire samenstelling der sedimenten en verder op historische en archaeologische gegevens. Indien eigen veldonderzoek verwerkt kan worden, zal dit op prijs gesteld worden.

Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 15-9-1950. Geen inzending(en) bekend; in het Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 18-12-1950 sprake van 'enige inzendingen', geen bekroningen.

[1783] De faculteit vraagt een intuïtionistische behandeling van enkele hoofdstukken uit de theorie der polynoomidealen. G. Hermann, *Math. Annalen* 95. B.L. van der Waerden, *Math. Annalen* 102, blz. 738. A. Heyting, *Verhandelingen Akademie Amsterdam*, 1e sectie, 18 no. 2.

Grete Hermann (1901-1984): Die Frage der endlich vielen Schritte in der Theorie der Polynomideale, *Mathematische Annalen* 95 (1926) 737-788; Bartel Leendert van der Waerden (1903-1996): Unzerlegbarkeit von Polynomen, *ibidem* 102 (1929) 738-740; Arend Heyting (1898-1980): Untersuchungen über intuïtionistische Algebra, *Verhandelingen der Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, afdeling natuurkunde* 18 (1941) 3-36. Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 15-9-1952. Onbeantwoord. [1784] De faculteit verlangt een kritische vergelijking en experimenteel onderzoek van de tot nu toe in de literatuur bekende methodes ter bepaling van adrenaline en nor-adrenaline in lichaamsvochten en -weefsels. Het onderzoek moet leiden tot een nauwkeurige methode om adrenaline en nor-adrenaline, ook naast elkander, in biologisch materiaal te bepalen.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[1785] De faculteit verlangt een experimenteel onderzoek naar de factoren, die tijdens compostieren van tuinafval inwerken op de pathogene schimmel *Verticillium dahliae*, die met zieke plantendelen van het uitgangsmateriaal is toegevoegd, benevens een kritische literatuurstudie van de factoren, die bij een dergelijke inwerking een rol spelen.

Uitgeschreven in 1955; antwoorden vóór 15-9-1956. Onbeantwoord.

[1786] De faculteit vraagt een studie van het voorkomen van kleimineralen in de jonge kustvlakten van tropische en gematigde gebieden en een kritisch overzicht van de theorieën, die de verspreiding daarvan trachten te verklaren.

Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 15-9-1958. Onbeantwoord.

[1787] De faculteit vraagt een kritisch overzicht over de belangrijkste recente theorieën van inductieve logika (bijv. F.P. Ramsey, R. Carnap, H. Jeffreys, R.A. Fisher, B.O. Koopman, G. Pólya, L.J. Savage, e.a.). In het bijzonder ware te onderzoeken, of het mogelijk is, daaraan voorspellingen te ontleen over de vraag, of bepaalde wetenschappelijke uitspraken op langere duur aanvaardbaar zullen blijken te zijn. Ter toetsing van inductietheorieën kan onder anderen worden onderzocht, tot welke voorspellingen deze bijvoorbeeld omstreeks 1900 zouden hebben geleid aangaande de houdbaarheid van verschillende toen algemeen aanvaarde wetenschappelijke uitspraken (vgl. ook *Synthese* 8, 1951, pag. 466). De faculteit verlangt niet, dat de inzender een eigen theorie opstelt, maar een poging daartoe, mits aan de hedendaagse eisen van logische exactheid voldoende, en vergezeld van althans globale omlijning van het te verwachten toepashaarheidsgebied, zal wel op prijs worden gesteld.

Frank Plumpton Ramsey (1903-1930); Rudolf Carnap (1891-1970); Harold Jeffreys (1891-1989); Ronald Aylmer Fisher (1890-1962); Bernard Osgood Koopman (1900-1981); George Pólya (1887-1985); Leonard Jimmie Savage (1917-1971); David van Dantzig (1900-1959): Carnap's foundation of probability theory, *Synthese. Maandblad voor het geestesleven van onzen tijd* 8 (1951) 459-470. Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 15-9-1960. Onbeantwoord.

[1788] De faculteit vraagt een kritische bespreking van de literatuur over de verschillende regels (Badger, Gordy, enz.) die verband leggen tussen de krachtsconstante van een bepaalde binding en de afstand der atomen in deze binding, zowel voor twee-atomige als voor meer-atomige moleculen. Aandacht dient in het bijzonder te worden

besteed aan de theoretische grondslag van deze veelal empirische regels. Getracht moet worden om een betere theoretische fundering van de bestaande of van eventueel nieuw voorgestelde regels te ontwikkelen.

Richard McLean Badger (1896-1974): A relation between internuclear distances and the force constants of diatomic molecules, *The journal of chemical physics* 2 (1934) 128-131; Walter Gordy (1909-1985): A relation between characteristic bond constants and electronegativities of the bonded atoms, *Physical review* 69 (1946) 130-131. Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 15-9-1962. Onbeantwoord: Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 24-9-1962 mededeling dat geen antwoorden zijn ingekomen.

[1789] De faculteit verlangt een op een kritisch literatuuroverzicht gebaseerde verhandeling over de evolutie van parasitaire verhoudingen. De illustratie van de algemene beschouwingen kan eventueel beperkt blijven tot één groep van organismen.

Uitgeschreven in 1964; antwoorden vóór 15-9-1965. Geen inzending(en) bekend.

[1790] De faculteit vraagt met behulp van o.a. de methoden van de grafentheorie een wiskundig model te ontwerpen en te analyseren van verkeersstromen in een wegennet. Bij een dergelijk model dient vooral op de invloed van stoplichten gelet te worden, eventueel met het oog op de problematiek van optimalisering. De behandeling van dit probleem kan naar keuze geschieden als een zuiver of als een toegepast wiskundig onderzoek. Literatuur: E.F. Beckenbach, *Network flow problems*, in *Applied Combinatorial Mathematics*, Wiley 1964.

Edwin Ford Beckenbach (1906-1982): *Network flow problems*, in: idem (red.), [zie prijsvraag] (New York: Wiley, [1964]). Uitgeschreven in 1968; antwoorden vóór 15-9-1969. Geen inzending(en) bekend.

Amsterdam: letteren en wijsbegeerte

[1791] Men verlangt: 1° eene uiteenzetting, op historische gronden, van de plannen van Prins Willem II vóór en na den vrede van Münster, in verband met zijne bekwaamheden en karakter, zijne nauwe betrekkingen tot het Fransche hof, zijne familieverbindte-

nis met de Stuarts en zijne gezindheid jegens Amsterdam; 2° een onderzoek in hoeverre dit alles in de provincie Holland en vooral te Amsterdam gegronde vrees heeft kunnen en moeten inboezemen om aan Prins Willem, na den dood zijns vaders, de voorouderlijke waardigheden te zien opdragen, en of dus de beweegredenen om die opdracht tegen te werken, wel zoo uitsluitend moeten en mogen toegeschreven worden aan de veelbesproken heerschezucht der zoogenaamde Loevesteinse factie.

Willem II, prins van Oranje (1626-1650). Uitgeschreven in 1863; antwoorden vóór 1-10-1864. Geen inzending(en) bekend.

[1792] Quae Theod. Mommsenus in *Historiae Romanae volumine tertio de M. Tullii Ciceronis ingenio, moribus, scriptis, factis narravit accurate explorantur et quantum iis tribuendum sit diiudicetur.*

Theodor Mommsen (1817-1903): *Römische Geschichte* (Leipzig, Berlijn: 1854-1856); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1865; antwoorden vóór 1-10-1866. Geen inzending(en) bekend.

[1793] Men verlangt: een onderzoek naar de getuigenis van het boek van Ezechiël omtrent den ouderdom der wetten van den Pentateuch.

Uitgeschreven in 1870; antwoorden vóór 1-10-1871. Twee inzendingen, 2 afgekeurd, zie *judicium*: Arch. UVA (5), inv. nr. 2, notulen dd. 16-12-1871. Eigenlijk wilde men één van beide antwoorden een eervolle vermelding geven, maar omdat dat reglementair niet mogelijk was, besloot men 'toch in het openbaar te erkennen dat de schrijver zich verdienstelijk heeft gemaakt'.

[1794] Men verlangt: Eene levensbeschrijving van Pieter Paulus, waarin hoofdzakelijk de ontwikkelingsgang zijner inzichten in verband met dien van het patriotisme wordt uiteengezet.

Pieter Paulus (1753-1796). Uitgeschreven in 1875; antwoorden vóór 1-10-1876. Eén inzending; afgekeurd ('had het reglement op de prijsvragen het niet uitdrukkelijk verboden, zij zou tot aanmoediging aan dezen arbeid een eervolle vermelding hebben geschonken', zie de uitvoerige discussie in Ach. UVA (5), inv. nr. 2, dd. 20-12-1876) [vgl. het proefschrift van Pieter Hendrik Suringar (1813-1887): *Biographi-*

sche aanteekeningen betreffende Mr. Pieter Paulus. Eerste gedeelte (1753-1784), Leiden 1879]; zie *judicium*: SA Amsterdam 1877, xcix-ci. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 232.

[1795] *Neglectum iacet lexicon Seguerianum, quod in Anecdotis Bekkeri est tertium opusculum. Emendetur et perpetua adnotatione ornetur.*

Immanuel Bekker (1785-1871): *Anecdota Graeca, 1: Lexica Segueriana* (Berlijn: G.C. Nauckium, 1814). NB het Leidse proefschrift van W.F.A. van Dam, *Observationes in Lexica Segueriana* (Rotterdam: Kramers, 1873). Uitgeschreven in 1878; antwoorden vóór 1-7-1879. Onbeantwoord.

[1796] Daar de briefwisseling tusschen Goethe en Schiller zeer vele oordeelvellingen bevat over letterkundige persoonlijkheden en werken en deze briefwisseling zich over onderscheiden jaren uitstrekt, verlangt men een systematisch en zooveel mogelijk historisch geordend overzicht, benevens toelichting van de gegevens, die deze briefwisseling oplevert voor de kenschetsing van de onderscheidene kunststrigting dier beide dichters.

Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832); [Johann Christoph] Friedrich von Schiller (1759-1805). Uitgeschreven in 1880; antwoorden vóór 1-7-1881. Onbeantwoord.

[1797] De faculteit verlangt over den profeet Amos en zijne godspraken.

Uitgeschreven in 1882; antwoorden vóór 15-7-1883. Drie inzendingen; 1 goud, 2 afgekeurd; zie *judicium*: SA Amsterdam 1884, ccvi-ccix. Bekroning: Henricus Zeydner (Amsterdam, 1849-1914), theol. cand. Amsterdam: goud (zie zijn artikel: Iets over den profeet Amos, *Stemmen voor waarheid en vrede* 23, 1886, 1-29), promotie niet bekend. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 233 en 234.

[1798] De faculteit verlangt eene nauwkeurige beschrijving van de uitkomsten der onderzoekingen welke Europeesche reizigers na het verschijnen van Ritters *Asien* (Band VIII) aangaande de gesteldheid van Arabië's bodem hebben ingesteld.

Josef Ritter von Russeger (1802-1863): *Reisen in Europa, Asien und Afrika, mit besonderer Rücksicht auf die naturwissenschaftlichen Verhältnisse der betreffenden Länder, unternommen in den Jahren 1835 bis 1841* (Stuttgart: Schweizerbart, 1841-1850) Uitgeschreven in 1884; antwoorden vóór 1-5-1885.

Onbeantwoord.

[1799] De faculteit verlangt: Spinoza's leer der gemoedsbewegingen in het 3e en 4e deel der *Ethica* met de behandeling van hetzelfde onderwerp in Descartes' *Passions de l'âme* en in Hobbes' *Leviathan* vergeleken te zien op zoodanige wijze, dat de hoofdpunten waarin Spinoza van zijne twee voorgangers afwijkt, duidelijk worden aangewezen en toegelicht.

Benedictus de Spinoza (1632-1677): *Ethica ordine geometrico demonstrata* (1677); René Descartes (1596-1650): *Les passions de l'âme* (1649); Thomas Hobbes (1588-1679): *Leviathan, or the matter, forme, and power of a Common-Wealth, ecclesiasticall and civill* (1651). Uitgeschreven in 1886; antwoorden vóór 8-5-1887. Onbeantwoord.

[1800] De faculteit verlangt: een onderzoek naar de middelnederlandsche woorden, zegswijzen en constructies, welke in Huygens' *Korenbloemen* worden gevonden.

Constantijn Huygens (1596-1687): *Korenbloemen* (1658). Uitgeschreven in 1888; antwoorden vóór 1-5-1889. Onbeantwoord.

[1801] De vita et rebus gestis T. Quinctii Flaminii qui cos. fuit a 198, ita agatur ut imprimis appareat quid valuerint consilia publica, ab eo suscepta, ad propagandum per Graeciam imperium Romanorum; quantum fieri potest indagentur fontes ex quibus auctores nostri cognoverunt res ab eo gestas.

Titus Quinctius Flamininus (2e eeuw vóór Chr.). Uitgeschreven in 1890; antwoorden vóór 1-5-1891. Onbeantwoord.

[1802] Examinentur virorum doctorum opiniones nunc temporis maxime diversae de Historiae Augustae scriptorum, qui dicuntur, numero temporibus et auctoritate. Cf. H. Dessau et Theod. Mommsen in *Hermes* a. 1889-90; O. Seeck in *Nov. Ann. phil.* 1890, E. Klebs in *Mus. Rhen.* 1890-92, alii.

Historia Augusta [a divo Hadriano usque ad Numerianum a diversis scriptoribus compositae]; Herman Dessau (1856-1931): Über Zeit und Persönlichkeit der SHA, *Hermes* 24 (1889) 337-392; Theodor Mommsen (1817-1903): Die scriptores Historiae Augustae, *ibidem* 25 (1890) 228-292; Otto Seeck (1850-1921): [niet teruggevonden], *Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik* 60 (1890) [=Jahrbücher für Philologie und Paedagogik, 2. Abteilung 36 (1890) / Band 142]; Elimar Klebs (1852-

?): Die Scriptores Historiae Augustae, *Rheinisches Museum für Philologie. Ergänzungshefte* 47 (1890-1892) 1-52 en 515-549. Uitgeschreven in 1892; antwoorden vóór 1-5-1893. Onbeantwoord.

[1803] De faculteit vraagt een onderzoek naar hetgeen uit middeleeuwsche bronnen blijkt omtrent de deelneming van de Noord-Nederlanders aan de Kruistochten.

Uitgeschreven in 1894; antwoorden vóór 1-5-1895. Onbeantwoord.

[1804] Isaei septimae orationis quae inscribitur de hereditate Apollodori quaeritur interpretatio qua omnia juris instituta, de quibus in ea oratione agitur, illustrentur.

Isaeus (4e eeuw vóór Chr.): *Orationes* (Apollodorus). Uitgeschreven in 1896; antwoorden vóór 1-5-1897. Onbeantwoord.

[1805] De faculteit verlangt: eene levensgeschiedenis en historisch aesthetische kenschetsing der dicht- en prozawerken van Johan van Heemskerck.

Johan van Heemskerck (1597-1656). Uitgeschreven in 1898; antwoorden vóór 1-5-1899. Onbeantwoord.

[1806] De faculteit verlangt: een systematische uiteenzetting en rangschikking van de gegevens die Carl van Mander 'Het leven der doorluchtige Nederlandsche en Hoogduitsche schilders' aan zijne verschillende bronnen, zoo gedrukte als schriftelijke en mondelinge mededeelingen, eigen herinneringen of verzamelingen van kunstwerken, heeft ontleend.

Karel van Mander (1548-1606): *Het schilder-boeck waer in voor eerst de leerlustighe jueght den grondt der edel vry schilderconst in versheyden deelen wort voorghedraghen. Daer nae in dry deelen t'leven der vermaerde doorluchtighe schilders des ouden, en nieuwen tyds ...* (Haarlem 1604). Uitgeschreven in 1900; antwoorden vóór 1-5-1901. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1900-1901*, 81-84. Bekroning: Henri Ekhard Greve (Ambawara, 1878-1957), jur. cand. en stud. Ned. letteren Amsterdam: goud (de verhandeling verscheen omgewerkt en uitgebreid in 1903: *De bronnen van Carel van Mander voor 'Het leven der doorluchtighe Nederlandsche en Hoogduitsche schilders'*), promotie niet bekend.

[1807] Disquisitione critica perpendantur praecipuae virorum doctorum opiniones de Epigrammatum Simonideorum authenticitate, et examinetur quatenus singulorum carminum aetas atque origo constitui possint.

Simonides Lyricus (556-468 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1902; antwoorden vóór 1-5-1903. Eén inzending; goud; zie iudicium: *Jbk Amsterdam 1902-1903*, 86-87. Bekroning: Marcus Boas (Amsterdam, 1879-1942), klass. letteren cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1905 (*De Epigrammatis Simoni-deis. Deel I. Commentatio critica de epigrammatum traditione*).

[1808] De faculteit verlangt: een gedetailleerd methodisch onderzoek naar de genealogische verhouding van de drie hoofdteksten der Fóstbroedhra saga (in *Flateyjarbók, Hauksbók* en *A.M.* 132 met 566, de beide laatstgenoemde uitgegeven door K. Gislason 1852, de voorlaatste ook in de groote uitgave van *Hauksbók* 1892-6) en in aansluiting daaraan een onderzoek naar den inhoud en ouderdom der saga en van hare redacties, naar haar composite stijl, de echtheid der strofen en de verhouding der saga tot andere Oudnoorsche prozawerken.

Finnur Jónsson (1704-1789): *Hauksbók. Udg. efter Am.* 371, 544 og 675 (Kopenhagen 1892); Guybrandur Vigfússon (1827-1889): *Flateyjarbók. En samling af Norske konge-sagaer med indskudte mindre fortællinger om begivenheder i og udenfor Norge, samt annaler* (Christiania, 1860-1868); Konráð Gislason (1808-1891): *Fóstbrae?ra saga udgivet for det nordiske Literatur-Samfund* (Kopenhagen 1852). Uitgeschreven in 1904; antwoorden vóór 1-5-1905. Onbeantwoord.

[1809] Naar aanleiding van Prof. S. Günther's werk *Varenius* (Leipzig 1905) verlangt de faculteit een beschrijving van het leven en de werken van Dr. Bernhard Varenius, vooral wat betreft zijn verblijf en werkzaamheid te Leiden en te Amsterdam alsmede van zijn aldaar verkegen geografische kennis en ontwikkeling. Bij de beoordeeling van zijn 'Descriptio Regni Japoniae' dient dit werk zoowel vergeleken te worden met de reeds bestaande werken over Japan als met andere beschrijvingen van afzonderlijke landen vóór 1649 onder den titel 'Respublicae' in de verzameling van L. Elzevier te Amsterdam verschenen. Bij de beoordeeling van zijn 'Geographia generalis' dient meer in het bijzonder gelet te worden op de in 1650 in Holland reeds verschenen werken op het gebied der algemeene physische aardrijkskunde en de daarin ontwikkelde denkbeelden.

[Adam Wilhelm] Siegmund Günther (1848-1923): *Varenius* (Leipzig: Theod. Thomas, 1905) [Klassiker der Naturwissenschaften, 4]; Bernhard Varenius (1622-1650): *Descriptio Regni Japoniae*; Bernhard Varenius (1622-1650): *Geographia generalis* (1650). Uitgeschreven in 1906; antwoorden vóór 1-5-1907. Onbeantwoord.

[1810] Institutatur disputatio de Horatii Odis I. III, 1-6, ea ratione ut opiniones, quae inde a Mommseno (*Act. Soc. Reg. Borussiae*, a 1889, p. 50 sq, cf. *Mnemosyne* XXVI, p 125 sqq) usque ad Petrum Corssenum (*Nov. ann. ant. class.*, a 1907, p. 582 sqq.) cum de singularum partium tum de universa Odarum significatione prolatae sunt, critice examinentur (cf. Loeschhorn, *Wö. für klass. Phil.*, a 1907, p. 909 sq; Fr. Kreppel, der Zyklus der Hor. Römeroden, *Progr. in Kaiserslautern*, 1903 et 1904, alii) et ipsius scriptoris interpretatio ostendatur.

Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.); Theodor Mommsen (1817-1903): Die ersten sechs Gedichte des dritten Buches der Lieder des Horaz. Festrede gehalten 24. Januar 1889 zur Feier des Geburtsfestes Sr. Majestät des Kaisers und Königs und des Jahrestages Friedrich II, in: *Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin* (1889) I, 23-35; Herman Thomas Karsten (1839-1925), De Horatii Odis ad rempublicam pertinentibus, *Mnemosyne. Tijdschrift voor classieke literatuur*, 2e serie, 26 (1898) 125-171; Peter Corssen (1859-?): Zur Erklärung der Römeroden der Horaz, *Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Litteratur* 10 (1907) 582-598; Hans Löschnhorn (1850-?): in: *Wörterbuch für klassischen Philologie* [bibliografisch niet geïdentificeerd] (1907) 909 ev; Friedrich Kreppel (1903-?): Der Zyklus der Horazischen Römeroden, *Programm des K. Humanistischen Gymnasiums Kaiserslautern für das Schuljahr 1902-1903 / 1903-1904* (Kaiserslautern: Kayser, 1903 en 1904). Uitgeschreven in 1908; antwoorden vóór 1-5-1909. Drie inzendingen; 1 goud, 1 eervol, 1 afgekeurd; zie iudicium: *Jbk Amsterdam 1908-1909*, 91-94. Bekroning: Aloysius Petrus Hubertus Antonius Slijpen S.J. (Maastricht, 1884-1940), cand. klass. letteren Amsterdam; eervol, promotie Amsterdam 1912 (*Disputatio critica de carminibus Horatii Sex quae dicuntur Odae Romanae*), en Hendrik Wagenvoort (Minnertsga, 1886-1976), cand. klass. letteren Utrecht; eervol, promotie Utrecht 1911 (*De Horatii quae dicun-*

tur Odis Romanis). Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 235.

[1811] De faculteit verlangt: een kritisch onderzoek betreffende de vraag, of de oude Pythagoreërs bij de vorming van hun stelsel van het getal dan wel van het ruimtebegrip zijn uitgegaan. (Vergelijk o.a. Otto Gilberts art. in *Arch. f. Gesch. d. Philos.*, 1908/9, XXII, blz. 28-48; 145-165).

Otto Gilbert (1839-1911): Aristoteles' Urteile über die pythagoreische Lehre, *Archiv für Geschichte der Philosophie* 22 (1908-1909) 28-48 en 145-165. Uitgeschreven in 1910; antwoorden vóór 1-5-1911. Onbeantwoord.

[1812] De faculteit vraagt eene studie over 'den Jahwist' naar aanleiding van het opstel van Bernhard Luther over 'Die Persönlichkeit des Jahwisten' (Eduard Meyer, *Die Israeliten und ihre Nachbarstämme*, S. 107 ff.).

Eduard Meyer (1855-1930): *Die Israeliten und ihre Nachbarstämme. Alttestamentliche Untersuchungen. Mit Beiträgen von Bernhard Luther* [o.a. 'Die Persönlichkeit des Jahwisten'] (Halle a. S.: Niemeyer, 1906). Uitgeschreven in 1912; antwoorden vóór 1-5-1913. Onbeantwoord.

[1813] De faculteit verlangt een onderzoek naar de organisatie der eerste West-Indische Compagnie, 1621-1674 (bestuur, administratie, rechtspraak, financiën, enz.).

Uitgeschreven in 1914; antwoorden vóór 1-5-1915. Onbeantwoord.

[1814] *Historia critica regni Lagidarum, regnante Ptolemaeo Euergeta II, ex scriptorum veterum testimoniiis, titulis, papyris, nummis componatur.*

Ptolemaeus III Euergetes (?-221 vóór Chr.); vgl. David Cohen (1882-1967): *De magistratibus Aegyptiis externas Lagidarum regni Provincias administrantibus* (Den Haag: L. Levisson, 1912). Uitgeschreven in 1916; antwoorden vóór 1-5-1917. Onbeantwoord.

[1815] La Faculté demande une étude sur les oeuvres françaises de Ph. Marnix de Sainte Aldegonde, leur langue, leurs sources, leur valeur et leur influence littéraires.

Philips van Marnix, heer van Sint-Aldegonde (1540-1598). Uitgeschreven in 1918; antwoorden vóór 1-5-1919. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1918-1919*, 97-98 (in het Frans). Bekroning: Bernardus Johannes Hendricus Maria Timmermans (Waalwijk, 1882-1945), stud. letteren Groningen: eer-

vol, promotie Groningen 1924 (*Le spinozisme de Maeterlinck*). Vgl. M. Govaert: *La langue et le style de Marnix de Sainte-Aldegonde dans son 'Tableau des differens de la religion'* (Brussel: Palais des Académies, 1953).

[1816] De faculteit verlangt een hernieuwd onderzoek naar de beteekenis van de onder den naam Eilhart van Oberge overgeleverde Tristan[t]redactie voor onze kennis van de ontwikkeling dezer sage ook in verband met andere aanwijzingen aangaande de verbreiding dezer sage op Nederduitschen en Nederlandschen bodem.

Eilhart von Oberg (12e eeuw). Uitgeschreven in 1920; antwoorden vóór 1-5-1921. Onbeantwoord.

[1817] De faculteit verlangt een critisch-aesthetische en historische verhandeling over de Nederlandsche gedichten in klassieke versmaat in verband met de buitenlandsche literatuur.

Uitgeschreven in 1922; antwoorden vóór 1-5-1923. Onbeantwoord.

[1818] Er wordt gevraagd de geschiedenis te schrijven van den open mond in de Grieksche kunst, naar aanleiding van den kop te Rossie Priory (Frederick Poulsen, *Greek and Roman Portraits in English country houses*, Oxford 1923; Fig. 28 en 29).

Poul Frederick Sigfred Poulsen (1876-1950). Uitgeschreven in 1924; antwoorden vóór 1-5-1925. Onbeantwoord.

[1819] De faculteit verlangt een critische bespreking van de pogingen die gedaan zijn om te bewijzen, dat Defoe, toen hij *Robinson Crusoe* schreef, onder buitenlandschen invloed heeft gestaan.

Daniel Defoe (1660-1731): *Robinson Crusoe* (1719). Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1927. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1926-1927*, 191. De hss. hebben dezelfde motto's; mogelijk gaat het één en dezelfde auteur. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 236 en 237.

[1820] De faculteit verlangt een onderzoek naar gebruik en beteekenis van het woord $\alpha\gamma\omega\nu$ en zijn afleidingen ten opzichte van de dramaturgische opvoeringen in het oude Athene (zie o.a. Völpel in *Rheinisches Museum f. Phil.*, 76, 1. 1927).

Robert Völpel: Zum Schauspielerproblem, *Rhei-*

nisches Museum für Philologie 76 (1927) 14-19. Uitgeschreven in 1928; antwoorden vóór 1-5-1929. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1928-1929*, 194. Afgekeurd antwoord van Henri van de Waal (Rotterdam, 1910-1972), lit. stud. Leiden, promotie Leiden 1956 (*De herkenning van het niet-eer geziene. Enige bespiegelingen over de methodiek van kunstgeschiedenis en medicijnen*) en Albert Welcker (Alkmaar, 1884-1957), in 1928 chirurg te Amsterdam, erepromotie Leiden 1956; naambriefje in Arch. UVA (6), inv. nr. 129. Voor de bewaard gebleven antwoorden, zie bijlage 4, nrs. 238 en 239.

[1821] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de belangrijkste geschriften omtrent de theorie van de beschavingskrijnen ('Kulturkreislehre').

Uitgeschreven in 1930; antwoorden vóór 1-5-1931. Onbeantwoord.

[1822] De faculteit vraagt een historischen commentaar op Vergilius Aeneis VII 1-741, waarin voornamelijk gelet wordt op de gegevens, welke dit gedeelte bevat van de kennis van de oudste geschiedenis en de godsdienstige opvattingen en gebruiken van Italië.

Publius Vergilius Maro (70 vóór Chr.-19 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 15-9-1933. Eén inzending; goud; zie judicium: Arch. UVA (6), inv. nr. 129, met briefje dat origineel van de verhandeling is uitgeleend aan de schrijfster. Bekroning: Henriëtte Boas (Amsterdam, 1911-2001), lit. class. cand. Amsterdam: goud, promotie Amsterdam 1938 (*Aeneas' arrival in Latium. Observations on legends, history, religion, topography and related subjects in Vergil, Aeneid VII, 1-135*).

[1823] De faculteit vraagt een onderzoek naar Semietisch-Indogermaansche parallelen in de beteekenisontwikkeling der woordstammen en de psychologische, cultuurhistorische en mogelijk nog andere factoren, welke daarbij een rol gespeeld hebben. (Gedacht wordt aan begrippen als: beslissen, vertellen, geld, bezit, familie, snoodheid, gratie, enz. enz. Indien noodig kan de behandeling beperkt worden tot bepaalde groepen van woorden).

Uitgeschreven in 1934; antwoorden vóór 15-9-1935. Onbeantwoord.

[1824] De faculteit verlangt een onderzoek naar de ontwikkeling van het beeld van Robespierre en Danton, zoowel in de histori-

sche litteratuur als in de letterkunde.

Maximilien Marie Isidore de Robespierre (1758-1794); Georges Jacques Danton (1759-1794). Uitgeschreven in 1936; antwoorden vóór 15-9-1937. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1937-1938*, II:36-37. Bekroning: Hendrik Bongers (Amsterdam, 1911-1999), cand. Ned. letteren Amsterdam: goud (zijn verhandeling verscheen als artikel: Robespierre en Danton, *Socialisme en democratie. Maandschrift* 1, 1939, 444-456), promotie niet bekend.

[1825] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting en een principieele bespreking van de filosofie der taal van Johannes Kinker. [Toelichting:] Kinker heeft Kant's *Kritik der reinen Vernunft* aan zijn filosofie der taal ten grondslag gelegd. Zij is neergelegd in de 'Inleiding eener algemeene theorie der talen' (1817) en 'Proeve eener beantwoording der vraag: wat nut kan de empirische taalkennis aan de hoogere wijsbegeerte toebrengen?' (1830).

Johannes Kinker (1764-1845): *Inleiding eener algemeene theorie der talen* (Amsterdam: Pieper & Ipenbuur, 1817). Gedenkschriften in de hedendaagsche talen van de derde klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut van wetenschappen, letterkunde en schoone kunsten 1:1; idem, *Proeve eener beantwoording der vraag wat nut kan de empirische taalkennis aan de hoogere wijsbegeerte toebrengen?* (Amsterdam: Ipenbuur & Van Seldam, 1833). Gedenkschriften [...] 4:3; Immanuel Kant (1724-1804): *Kritik der reinen Vernunft* (Riga: Hartknoch, 1781). Uitgeschreven in 1938; antwoorden vóór 15-9-1939. Onbeantwoord.

[1826] De faculteit verlangt een beschouwing over den invloed van de Bijbelvertalingen, voorafgaande aan de Statenvertaling, op de Hollandsche kunst. Ter toelichting diene het volgende. De vertalingen van den Bijbel, die op het einde van de 15de en in de 16de eeuw in toenemende mate verschenen en derhalve ook in handen der kunstenaars kwamen, hebben hun oog geopend voor tallooze gegevens, die men vóór dien tijd niet of zelden in beeld aantreft. Ook voor zoover vóór de Alteratie waarneembaar, kan men deze verandering der iconographie wellicht als een verschijnsel, parallel aan de ontwikkeling van het Protestantisme, beschouwen. Van

deze gezichtspunten moge men althans bij zijn onderzoek uitgaan.

Uitgeschreven in 1940; antwoorden vóór 15-9-1941, verlengd tot 15-11-1941, zie *Nederlandsch tijdschrift voor geneeskunde* 85 (1941) 1800. Onbeantwoord.

[1827] De faculteit verlangt een onderzoek aangaande de literaire beteekenis van Aryasura door een vergelijking van eenige stukken uit zijn Jataka-Mala met de overeenkomstige jataka's in den Pali-canon en in het Mahavastu. Het is wenschelijk, dat de onderzoeker zijn waardeeringen staaft met technische (grammatische en aesthetisch-psychologische) analyses van Aryasura's stijl en compositie.

Aryasura, mythische figuur. Uitgeschreven in 1942; antwoorden vóór 15-9-1943. Onbeantwoord.

[1828] De faculteit verlangt een beschrijving van de staatkundige en maatschappelijke denkbeelden van de wijsgeer G.J.P.J. Bolland en een belichting van de ontwikkeling daarvan enerzijds vanuit de Hegelse filosofie zoals Bolland deze opvatte en anderzijds vanuit de levensgang en het temperament van deze wijsgeer.

Gerardus Johannes Petrus Josephus Bolland (1854-1922); Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831). Uitgeschreven in 1947; antwoorden vóór 15-9-1948. Eén inzending; afgekeurd; zie *judicium*: VHO 1948, 265.

[1829] De faculteit verlangt een structurele beschrijving van het morfologisch en het syntactisch systeem van een (Indo-Europese of niet Indo-Europese) levende taal, met enige kritiek op andere methoden van taalbeschrijving dan de door de schrijver zelf toegepaste. Voor literatuur raadplege men in het bijzonder de *Travaux du Cercle Linguistique de Prague*, het tijdschrift *Lingua*, het tijdschrift *Language* van ongeveer 1940 af en E.M. Uhlenbeck, *De structuur van het Javaanse Morpheem*, Dissertatie Leiden, 1949, Verhandelingen van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, deel LXXVIII, Bandoeng, 1949.

Eugenius Marius Uhlenbeck (1913-2003): [zie prijsvraag] (Bandoeng: Nix & Co, 1949). Verhandelingen van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen 78; *Travaux du Cercle Linguistique de Prague* (1929-1939); *Lingua*.

International review of general linguistics / Revue internationale de linguistique générale (1947 ev); *Language. Journal of the Linguistic Society of America* (1925 ev). Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 15-9-1950. Geen inzending(en) bekend; in het Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 18-12-1950 sprake van 'enige inzendingen', geen bekroningen.

[1830] De faculteit verlangt een verhandeling over de theorie – o.a. neergelegd in Daniël Halévy's *Essai sur l'accélération de l'histoire*, 1948 – dat het tempo van het historisch gebeuren in de loop der geschiedenis zichzelf zou versnellen. Bijzondere aandacht dient daarbij besteed te worden: 1e aan een onderzoek naar en, eventueel, een kritisch overzicht van de bestaande literatuur over dit vraagstuk; 2e aan het criterium of de criteria, waaraan die veronderstelde versnelling dient te worden gemeten; 3e aan de oorzaak of oorzaken van dit verschijnsel en 4e aan de vraag of aan dit proces, zowel in het verleden als in de toekomst, een al of niet blijvend karakter moet worden toegekend.

Daniel Halévy (1872-1962): [zie prijsvraag] (Parijs 1948). Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 15-9-1952. Onbeantwoord.

[1831] De faculteit verlangt een onderzoek naar de betekenis van de kennis van niet-Indo-Europese talen voor de studie van de zg. moderne talen en het Nederlands.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[1832] De faculteit verlangt, op grond van archivalische nasporingen en met gebruikmaking van toponymische gegevens, een verhandeling over het voorkomen, de datering en de verklaring van 'Wüstungen' in Nederland in de loop der geschiedenis. Vgl.: Wilhelm Abel, *Wüstungen und Preisfall in spätmittelalterlichen Europa*, in: *Jahrbuch für Nationalökonomie und Statistik* Bd 165 (1953), blz. 380-427; M. Beresford, *The lost villages of England*, London (1954); Heinz Pohlendt, *Die Verbreitung der mittelalterlichen Wüstungen in Deutschland*, Göttinger geographische Abhandlungen, herausgeg. von E. Mortensen, Schriftleitung J. Büdel, Göttingen 1950.

Wilhelm Abel (1904-1984); Maurice Warwick Beresford (1920-2005); Heinz Pohlendt (?-?). Uitgeschreven in 1955; antwoorden vóór 15-9-1956. Onbeantwoord.

[1833] De faculteit vraagt een schets van leven en werken van Gerhardus Johannis Vossius als grondslag voor verdere bestudering van dit onderwerp.

Gerhardus Johannes Vossius (1577-1649). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 15-9-1958. Onbeantwoord.

[1834] Herhaling 1957: De faculteit vraagt een schets van leven en werken van Gerhardus Johannes Vossius als grondslag voor verdere bestudering van dit onderwerp.

Gerhardus Johannes Vossius (1577-1649). Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 15-9-1960. Eén inzending; goud; geen juryrapport bekend, alleen vermelding. Bekroning: Cornelis Simon Maria Rademaker S.s.c.c. (Rotterdam, 1930-), lett. cand. te Nijmegen; goud, promotie Nijmegen 1967 (*Gerardus Joannes Vossius, 1577-1649*).

[1835] De faculteit vraagt een beredeneerde beschrijving van de ontwikkeling van de literatuur over de Nederlandse beeldende kunst en architectuur, van de oorsprong af tot het midden van de negentiende eeuw toe, met een zo uitgebreid mogelijke opgave van de bronnen en hun kritische uitgaven. [Toelichting:] In J. von Schloszer's standaardwerk 'Die Kunstliteratur' zijn de Nederlanden weliswaar besproken, maar hun behandeling staat kwantitatief ten achter bij die van Italië. Bovendien heeft de wetenschap sinds zijn verschijnen aanmerkelijke vorderingen gemaakt. Van Hall's *Repertorium* van de literatuur betreffende de Nederlandse Kunst verschaft de bewerkter van een vergelijkbare verhandeling op beperkter terrein een overzicht van de bronnen, waarin slechts onuitgegeven manuscripten en passages in werken van in hoofdzaak andere strekking ontbreken. Mits hij zich houde binnen het raam van de geformuleerde opdracht, wordt aan de bewerkter de vrijheid gelaten in zijn beschouwingen aan te sluiten bij von Schloszer's patroon dan wel daarvan afstand te nemen, terwijl eveneens aan hem wordt overgelaten om de Zuidelijke Nederlanden al dan niet in studie te betrekken.

Julius [Alwin] von Schlosser (1866-1938): *Die Kunstliteratur. Ein Handbuch zur Quellenkunde der neueren Kunstgeschichte* (Wenen: Schroll, 1924); Hermine van Hall: *Repertorium voor de geschiedenis*

der Nederlandse schilder- en graveerkunst ('s-Gravenhage 1936-1949). Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 15-9-1962. Onbeantwoord: in Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 24-9-1962 mededeling dat geen antwoorden zijn ingekomen.

[1836] De faculteit vraagt een inleidende studie tot een bio-bibliografie van Lambert ten Kate.

Lambert ten Kate (1674-1731). Uitgeschreven in 1964; antwoorden vóór 15-9-1965. Geen inzending(en) bekend.

[1837] De faculteit verlangt een onderzoek naar de invloed van moderne taalkundige theorieën en methoden op vormen van hedendaagse literatuurbeschuwing. Desgewenst kunnen de voorbeelden aan één enkele moderne of klassieke taal worden ontleend.

Uitgeschreven in 1968; antwoorden vóór 15-9-1969. Geen inzending(en) bekend.

Amsterdam: economie

[1838] De faculteit [der handelswetenschappen] verlangt een analyse van de economische gevolgen, welke het optreden van een baisse, in terugslag op een conjunctuur-hausse, voor de bedrijfshuishoudingen kan hebben en van het proces van aanpassing van de bedrijfshuishoudingen aan de gewijzigde conjunctuur; van het een en van het ander telkens, vergelijkenderwijze, de betekenis voor de maatschappij in haar geheel en voor de rechtstreeks belanghebbenden te onderzoeken.

Uitgeschreven in 1925; antwoorden vóór 1-5-1926. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1925-1926*, 188. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 240.

[1839] De faculteit verlangt een op bronnenstudie berustend overzicht der geschiedenis van het amortisatie-syndicaat.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 1-5-1928. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Amsterdam 1927-1928*, 182-183. Bekroning: Hendrik Riemens (Amsterdam, 1908-1960), stud. handelswetenschappen Amsterdam; promotie Amsterdam 1935 (*Het amortisatie-syndicaat. Een studie over de staatsfinanciën onder Willem I*). Naambriefje in Arch. UVA (6), inv. nr. 129. Voor het bewaard gebleven ant-

woord, zie bijlage 4, nr. 241.

[1840] De faculteit vraagt een beschrijving van de veranderingen in den rentevoet op de Nederlandsche kapitaalmarkt gedurende de laatste vijftig jaren en een analyse van de factoren, welke die veranderingen hebben beheerscht.

Uitgeschreven in 1931; antwoorden vóór 1-5-1932. Onbeantwoord.

[1841] De faculteit vraagt een op bronnen-onderzoek berustende analytische studie van de ontwikkeling der bedrijfvormen (handwerk, huisindustrie, fabriek enz.) in Nederland tusschen 1770 en 1870.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 15-9-1934. Onbeantwoord.

[1842] De faculteit vraagt een uiteenzetting van de beteekenis van den export en den transitohandel voor de Nederlandsche volkshuishouding en van den invloed, dien deze van de veranderingen ondervindt, welke de omvang en de structuur van den Nederlandschen handel de laatste twintig jaren hebben ondergaan.

Uitgeschreven in 1939; antwoorden vóór 15-9-1940. Onbeantwoord.

[1843] De faculteit verlangt een kritische studie over de begrippen productiekosten en kostprijs en over hun functie in de prijsvorming in de sociaal-economische en bedrijfs-economische theorie.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 15-9-1942. Eén inzending; afgekeurd; geen juryrapport bekend, alleen vermelding. Voor het bewaard gebleven antwoord, zie bijlage 4, nr. 242.

[1844] De faculteit verlangt een bespreking van de betekenis der kosten van levensonderhoud voor de loonvorming in een economisch stelsel, waarbij de omvang en de richting der productie en de prijsvorming in overwegende mate door de overheid worden beheerscht, doch de particuliere eigendom der productiemiddelen alsmede de vrijheid van consumptie en beroepskeuze worden gehandhaafd.

Uitgeschreven in 1946; antwoorden vóór 15-9-1948. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: Arch. UVA (4), notulen dd. 15-12-1947.

[1845] De faculteit verlangt een op bronnenstudie berustend onderzoek naar de plaats,

welke de naamloze vennootschap in het economische leven in Nederland heeft ingenomen in de eerste helft der negentiende eeuw en naar de houding, door de Overheid ten opzichte van de naamloze vennootschap gedurende die periode aangenomen.

Uitgeschreven in 1948; antwoorden vóór 15-9-1949. Onbeantwoord.

[1846] De faculteit verlangt een vergelijkend onderzoek van de verschillende economische grondslagen voor de tariefvorming der openbare nutsbedrijven. In dit onderzoek moeten in het bijzonder de volgende grondslagen worden betrokken: de verantwoordelijkheid van de afnemers voor het ontstaan van de kosten (zowel volgens de integrale als volgens de differentiële beschouwing), de equatie van prijs en grenskosten, het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel.

Uitgeschreven in 1950; antwoorden vóór 15-9-1951. Onbeantwoord.

[1847] De faculteit verlangt een onderzoek naar de invloed van het seizoen, in het bijzonder de zeer korte wijzigingen in de weersgesteldheid, op de aankoop van een aantal consumptiegoederen. Dit onderzoek moet geschieden aan de hand van een representatief aantal artikelen, te kiezen uit tenminste drie der volgende groepen: 1e herenbovenkleding, 2e damesbovenkleding, 3e onderkleding, 4e genotmiddelen, 5e brandstoffen, 6e aardappelen, groenten en fruit, 7e overige levensmiddelen.

Uitgeschreven in 1952; antwoorden vóór 15-9-1953. Onbeantwoord.

[1848] De faculteit verlangt een kritische bespreking van de ontwikkeling van de theorie der ondernemingswinst sedert het verschijnen in 1921 van het boek van F.H. Knight, *Risk, uncertainty and profit*.

Frank Hyneman Knight (1885-1972): *Risk, uncertainty and profit* (Boston-New York: Houghton Mifflin Company, 1921). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 15-9-1955. Onbeantwoord.

[1849] De faculteit verlangt een onderzoek naar hetgeen de sociale economie en de bedrijfseconomie kunnen bijdragen tot de beantwoording van de vraag of, en in hoeverre, de heffing van winstbelastingen (van natuurlijke en rechtspersonen) op de prijs-

vorming van invloed is.

Uitgeschreven in 1956; antwoorden vóór 15-9-1957. Onbeantwoord.

[1850] De faculteit vraagt een kritische vergelijkende studie van de inflatoire, dan wel deflatoire invloeden, welke mogelijk kunnen uitgaan van het berekenen van de kostprijs op grondslag van de z.g. uitgaafprijs en van de vervangingswaarde ter vaststelling der verkoopprijzen door de bedrijfshuishoudingen van de door hen in het marktverkeer aangeboden goederen en diensten.

Uitgeschreven in 1958; antwoorden vóór 15-9-1959. Onbeantwoord.

[1851] De faculteit vraagt een kritisch-analytische bespreking van de wijze van bepaling van kosten en kostprijzen, die in de Angelsaksische literatuur onder de benaming 'direct costing' wordt aangeduid.

Uitgeschreven in 1960; antwoorden vóór 15-9-1961. Onbeantwoord.

[1852] De faculteit verlangt een kritische bespreking van de opvattingen van W.W. Rostow over het proces van de economische groei.

Walt Whitman Rostow (1916-2003): o.a. *The process of economic growth* (Oxford: Clarendon, 1952). Uitgeschreven in 1962; antwoorden vóór 15-9-1963. Geen inzending(en) bekend.

[1853] De faculteit verlangt ditmaal een beschouwing van tenminste 5000 woorden in de Nederlandse of Engelse taal, gewijd aan een aspect van de internationale handel dat voor de wereldvrede van belang kan worden geacht.

Uitgeschreven in 1964; antwoorden vóór 15-9-1965. Geen inzending(en) bekend.

[1854] De faculteit verlangt een kritische bespreking van de uiteenlopende betekenissen, die in de macro-economie door verschillende auteurs worden gegeven aan de term 'neutrale technische ontwikkeling'; deze bespreking moet elementen bevatten voor de vorming van een oordeel over de vraag, welke betekenis het meest doelmatig moet worden geacht in verband met de vraagstukken waarvoor zich de theorie van de economische ontwikkeling geplaatst ziet.

Uitgeschreven in 1966; antwoorden vóór 15-9-1967. Onbeantwoord.

Amsterdam: *psychologie en sociale wetenschappen*

[1855] De faculteit verlangt een uiteenzetting van de verschuivingen, die sedert het begin der 19de eeuw hebben plaats gegrepen ten aanzien van het begrip 'Koloniale verhouding'.

Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 15-9-1950. Geen inzending(en) bekend; in het Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 18-12-1950 sprake van 'enige inzendingen', geen bekroningen.

[1856] De faculteit verlangt een kritisch onderzoek naar de ontwikkeling van de voorstellingen omtrent het zgn. England-Spiel in Nederlandse na-oorlogse publicaties, waarbij, met gebruikmaking van het materiaal van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie en het verslag van de Enquete-commissie Regeringsbeleid 1940-1945, aandacht wordt geschonken aan de historische en aan de sociaal-psychologische aspecten, benevens aan de betrekkingen tussen pers, parlement en regering, voorzover die in deze kwestie van belang zijn.

Uitgeschreven in 1951; antwoorden vóór 15-9-1952. Eén inzending; goud; zie judicium: Arch. UVA (4), inv. nr. 8, notulen dd. 1-12-1953, p. 3. Bekroning: Willem Frederik van Eekelen (Utrecht, 1931-), psych. cand. Amsterdam: goud, promotie Utrecht 1964 (*Indian foreign policy and the border dispute with China*).

[1857] De faculteit verlangt een sociologische analyse van een bepaalde studentenvereniging of groep van studentenverenigingen, zowel wat betreft de inwendige structuur als wat betreft de verhoudingen tot de buitenwereld in het algemeen en de andere studentenverenigingen in het bijzonder.

Uitgeschreven in 1953; antwoorden vóór 15-9-1954. Onbeantwoord.

[1858] De faculteit verlangt een kritisch vergelijkend onderzoek van methoden die gebruikt worden ter beoordeling van het effect van sociaal-paedagogische maatregelen. [Toelichting:] Met het treffen van sociaal-paedagogische maatregelen streeft men een doel na. Dit doel kan bijv. zijn een opheffen van binnen een groep of gemeenschap bestaande conflicten en spanningen, het bevorderen van betere verhoudingen

tussen groepen, de aanpassing van een groep aan gewijzigde omstandigheden, het opvoeren der productiviteit, enz.. Een van de voornaamste vraagstukken, die zich in dit verband voordoen is: op welke wijze stelt men vast, of en in hoeverre het gestelde doel is bereikt? Deze problematiek vormt het onderwerp van de prijsvraag. Bij de beantwoording behoeft geen volledigheid te worden betracht, doch kan worden volstaan met een kritische bespreking en vergelijking van een aantal der meest gebruikelijke evaluatiemethoden.

Uitgeschreven in 1955; antwoorden vóór 15-9-1956. Onbeantwoord.

[1859] De faculteit verlangt een kritische vergelijking van het onderzoek der politieke opinie volgens de zogenaamde panel-methode, die in de Verenigde Staten door Paul Lazarsfeld en anderen wordt toegepast, en de sociologie électorale, waaraan op het voetspoor van André Siegfried, in Frankrijk François Goguel en anderen zich wijden.

Paul Lazarsfeld (1901-1976); André Siegfried (1875-1959); François Goguel (1909-1999). Uitgeschreven in 1957; antwoorden vóór 15-9-1958. Eén inzending; eervol; zie *judicium: Jbk Amsterdam 1958-1959*, I:51-53; Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 17-11-1958, p. 3. Bekroning: Constance Eugenie van der Maesen (Amsterdam, 1930-), cand. politieke en sociale wet. Amsterdam: eervol (verschenen als artikel: C.E. van de Vall-Van der Maesen: Sociologie der verkiezingen in Frankrijk en de VS, *Mens en maatschappij* 34, 1959, 298-326), promotie Amsterdam 1974 (*Politieke participatie en democratie*).

[1860] In de laatste decennien is van de hand van cultureelanthropologen een aantal studies verschenen over Westerse samenlevingen. De faculteit vraagt een kritische bespre-

king van de door hen gevolgde aanpak en de door hen bereikte resultaten.

Uitgeschreven in 1959; antwoorden vóór 15-9-1960. Onbeantwoord.

[1861] De faculteit vraagt een kritisch-vergelijkend onderzoek naar de thans in gebruik zijnde en voorgestelde categorieën-systemen ter beschrijving van zowel de groepsstructuur als de groepsfuncties en -interacties. Deze kritische vergelijking van bestaande systemen dient zo mogelijk vergezeld te gaan van een eigen ontwerp voor een doelmatig categorieënstelsel.

Uitgeschreven in 1961; antwoorden vóór 15-9-1962. Onbeantwoord (Arch. UVA (4), inv. nr. 25, notulen dd. 24-9-1962 mededeling dat geen antwoorden zijn ingekomen).

[1862] In het hoofdwerk van Marcel Proust 'A la recherche du temps perdu' komen vele observaties en beschouwingen voor, die op het geheugen betrekking hebben. De faculteit verlangt een systematische studie van de herinneringsprocessen, zoals beschreven door Marcel Proust. Het zal op prijs gesteld worden als de resultaten van deze studie worden vergeleken met één of enkele psychologische theorieën omtrent de geheugenfunctie.

[Valentin Louis Georges Eugène] Marcel Proust (1871-1922): *A la recherche du temps perdu* (1913-1927). Uitgeschreven in 1964; antwoorden vóór 15-9-1965. Geen inzending(en) bekend.

[1863] De faculteit verlangt een historisch-sociologische analyse van de invloed van Indische handelaren op het Islamiseringsproces van Zuid-Oost-Azië.

Uitgeschreven in 1968; antwoorden vóór 15-9-1969. Geen inzending(en) bekend.

IOHANNIS RUDOLPHI THORBECKE,
ZWOLLA-BATAVI,
 PHILOS. THEOR. ET LITER. HUMAN. CANDI-
 DIDATI ET IN ACADEMIA LUGDUNO-
 BATAVA STUDIOSI,

COM M E N T A T I O

A D

QUAESTIONEM LITERARIAM

A B O R D I N E

PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET
 LITERARUM HUMANIORUM
 PROPOSITAM:

„*Ex iis quae in libris Ciceronis de Oratore
 a Crasfo, Antonio, Caesare, aliis, de Elo-
 quentia disputantur, ipsius efficiatur Cicero-
 nis de perfecto Oratore sententia.*”

QUAE SECUNDOS HONORES TULIT.

CAROLI GABRIELIS COBET,
 PARISIENSIS,

LITERARUM HUMANIORUM IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA STUDIOSI,

R E S P O N S I O

A D

QUAESTIONEM LITERARIAM A NOBILISSIMA FACULTATE
 PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET LITERARUM HU-
 MANIORUM IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA
 A. MDCCCXXXV PROPOSITAM:

„*Prosopographia Xenophontea, illustrandis nominibus eorum, qui memo-
 rantur in Memorabilibus Socratis, Symposio et Oeconomico.*”

QUAE PRAEMIUM REPORTAVIT D. VIII MENSIS
 FEBRUARII A. MDCCCXXXVI.

De verhandelingen van J.R. Thorbecke uit 1819 (zie prijsvraagnr. 1494) en van C.G. Cobet uit 1836 (zie prijsvraag-
 nr. 504), beide verschenen in de *Annales academici* van Utrecht resp. Leiden.

Bijlagen

1. Prijsvragen, uitgeschreven door de Katholieke Universiteit te Nijmegen en de Vrije Universiteit te Amsterdam

Katholieke Universiteit te Nijmegen

[1864] De faculteit verlangt: (1) Een bondige uiteenzetting der katholieke leer over de geloofsdeugd, in zoover zij, naar haar wezen, objekt en eigenschappen van de deugd der hoop onderscheiden, een eigen plaats inneemt in het christelijk leven (*Summa Theologica*, I-II. q. 1-22). (2) Een onderzoek naar de beginselen en methoden, zoowel op exegetisch als op wijsgeurig gebied, die in afwijking van de traditionele theologie, reeds op het eind der middeleeuwen, oorzaak of aanleiding werden waarom sinds de XVIe eeuw de leer der Protestanten over het rechtvaardigmakend geloof, met de orthodox-katholieke in weerspraak kwam. (3) Daarbij aansluitend in 't kort aan te wijzen hoe deze onderling sterk afwijkende systemen het aanzijn gaven aan de scherpe tegenstelling in de interpretatie der centrale christelijke leerstukken (zooals de genade, de rechtvaardigmaking, de Kerk, de Sacramenten, en andere.)

Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1928. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Nijmegen 1927-1928*, 292. Bekroning: Nicolaus Greitemann (1903-1990), 'te Voorhout': eervol ('zeer loffelijk'), promotie Rome 1935 (*De studiis exegeticis devotionis modernae*). Zie *Jbk Nijmegen 1927-1928*, 292; *idem 1928-1929*, 179-181 en *1930-1931*, 196-197. De uitschrijving geschiedde met steun van de Katholieke Wetenschappelijke Vereeniging en het Dr. Ariënsfonds. De prijsvraag werd in drie aparte vragen gepresenteerd; bij de bekroning werden deze samengevat als een onderzoek naar 'den invloed van de laat-Middeleeuwsche opvattingen van het geloof en de hoop op het ontstaan van het protestantisme'.

[1865] Rekening houdend met de Katholieke opvatting en de traditionele houding van het kerkelijk gezag tegenover het aanpassingsvraagstuk, trachte men aan te toonen, welke elementen der Javaansche cultuur in een uiteenzetting der christelijke leer aan Javanen benuttigd kunnen worden. Men mag ook een bepaald punt der christelijke leer kiezen, b.v. de Godsleer.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 31-12-1930. Onbeantwoord. De beantwoording dezer prijsvraag, tot het uitschrijven waarvan de Senaat door het Ariëns-Missiefonds in staat is gesteld, staat open voor de studeerenden aan alle inrichtingen van Hooger Onderwijs in Nederland, Ned. Indië en het buitenland. De antwoorden moeten gesteld zijn in het Nederlandsch, Duitsch, Engelsch, Fransch of Latijn.

[1866] De faculteit verlangt een theologische uiteenzetting in verband met de noodzakelijkheid van het missiewerk, langs welke wegen de heidenen de eeuwige Zaligheid kunnen bereiken.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 31-12-1932. Vier inzendingen; 2 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Nijmegen 1932-1933*, 132-133. Bekroning: D[eodatus] [=Marcellus Damianus] Vergeer o.s.c. (Boskoop, 1907-1992), stud. [te Nijmegen] van het Studiehuis der Kruisheeren te Sint Agatha: eervol, promotie niet bekend, en pater Ludovicus Hermanus Petrus Antonius Cornelissen o.p. (Nijmegen, 1906-1976), student Studiehuis Paters Dominicanen, Albertinum te Nijmegen: eervol, promotie Nijmegen 1946 (*Geloof zonder prediking*).

[1867] De faculteit verlangt een uiteenzetting en kritische bespreking van de staatsleer van den H. Augustinus.

Aurelius Augustinus (354-430). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 31-12-1930. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Jbk Nijmegen 1930-1931*, 232-233. Het Hoofdbestuur van de Vereeniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de katholieken in Nederland heeft den Senaat in staat gesteld deze beide prijsvragen uit te schrijven. De beantwoording van beide prijsvragen staat open voor de studeerenden aan alle inrichtingen van Hooger Onderwijs in Nederland en Ned. Indië. De antwoorden moeten gesteld zijn in het Nederlandsch.

[1868] De faculteit verlangt een kritische uiteenzetting van het begrip goede trouw in het tegenwoordig Nederlandsch burgerlijk recht en een vergelijking daarvan met het overeenkomstig begrip naar Romeinsch- en kanoonrechtelijke opvattingen.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 31-12-1930. Onbeantwoord. Het Hoofdbestuur van de Vereeniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de katholieken in Nederland heeft den Senaat in staat gesteld deze beide prijsvragen uit te schrijven. De beantwoording van beide prijsvragen staat open voor de studeerenden aan alle inrichtingen van Hooger Onderwijs in Nederland en Ned. Indië. De antwoorden moeten gesteld zijn in het Nederlandsch.

[1869] De faculteit vraagt: cultuurinvloed te bepalen, die door het Rijnland op de volkstaal en de volksgebruiken van het zuid-oostelijk gedeelte van Nederland is uitgeoefend óf die van dit gedeelte van Nederland is uitgegaan. [Toelichting:] Men lette vooral op de betrekkingen tusschen Aken-Maastricht; Krefeld-Venlo; Kleef-Nijmegen en omgekeerd. Verwezen wordt naar H. Aubin, Th. Frings, J. Müller, *Kulturströmungen und Kulturprovinzen in den Rheinlanden*; Jos. Schrijnen, *De isoglossen van Ramisch in Nederland*; Zeitschrift für Deutsche Mundarten; Teuthonista.

Hermann Aubin (1885-1969), Theodor Frings (1886-1968) en Josef Müller (1875-?): *Kulturströmungen und Kulturprovinzen in den Rheinlanden. Geschichte, Sprache, Volkskunde* (Bonn: Verlag Ludwig Röhrscheid, 1926); Jozef Karel Frans Hubert Schrynen (1869-1938): [zie prijsvraag] (Bussum: Brand, 1920); *Zeitschrift für Deutsche Mundarten* (1906-1924), voortgezet door *Teuthonista*. *Zeitschrift für Dialektforschung und Sprachgeschichte* (1924-

1934). Uitgeschreven in 1926; antwoorden vóór 1-5-1928. Onbeantwoord. Vgl. prijsvraag 1867.

[1870] De faculteit vraagt een kritisch bewerk en met illustraties gedocumenteerd overzicht van de pogingen die in missiegebieden zijn gedaan om de kerkelijke beeldende kunst bij inheemsche stijlvormen aan te passen. [Toelichting:] Na het vraagstuk der inlandsche geestelijkheid met pauselijk gezag is beslist, dringt het iconografisch probleem om oplossing, daar religieuze voorstellingen zoowel voor den eeredienst als voor het godsdienstonderricht onmisbaar zijn, het geloof naar buiten vertegenwoordigen en veel invloed ten gunste of ten ongunste van de Kerk uitoefenen. De bedoeling is minder een algemeene uiteenzetting van beginselen dan wel een beschrijving en beoordeling van leerzame feiten uit de ervaring, waardoor een eigen traditie bij bepaalde volken gevormd of voorbereid zouden kunnen worden.

Uitgeschreven in 1927; antwoorden vóór 31-12-1928. Onbeantwoord. Vgl. *Jbk Nijmegen 1930-1931*, 196-197 uitgeschreven met steun van het Dr. Ariëns Missiefonds en een onbekende gever. *Jbk Nijmegen 1926-1927*, 86 beantwoording mogelijk voor alle studeerende aan Nederlandse of buitenlandse universiteiten; de antwoorden 'met de schrijfmachine geschreeven' en in het Nederlands, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Latijn of Spaans.

[1871] Ontwikkeling der missiegedachte in Nederland sedert de Hervorming.

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 31-12-1930. Onbeantwoord. Tot het uitschrijven der eerste prijsvraag is de Senaat in staat gesteld door het Ariëns-Missiefonds. De beantwoording van beide prijsvragen stond open voor de studeerenden aan alle inrichtingen van Hoger onderwijs in Nederland én Ned. Indië. De antwoorden moesten in het Nederlands zijn gesteld.

[1872] De invloed van de twee groote Brabantsche heiden op de woord-geografie van Brabant en Limburg. Literatuur: Jos. Schrijnen, *De Isoglossen van Ramisch in Nederland*, Bussum 1920; Jos. Schrijnen, *Vlindernamen, De Beiaard*, Deel 1[1] blz. 26 vlgd.; Jac. van Ginneken-Endepols, *De Regenboogkleuren van Nederlands taal*, Nijmegen 1917, blz. 66 vlgd.

Jozef Karel Frans Hubert Schrynen (1869-1938): [zie prijsvraag] (Bussum: Brand, 1920); Jacob Ramisch; Jozef Karel Frans Hubert Schrynen (1869-1938): Vlindernamen: proeve van taalgeografie, *De Beiaard* 11 (1917) 26-38; Jacobus Johannes Antonius van Ginneken (1877-1945) en Hubert Joseph Edmund Endepols (1877-1962): *De regenboogkleuren van Nederlands taal* (Nijmegen: Malmberg, 1917). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 31-12-1930. Eén inzending; eervol; zie judicium: *Jbk Nijmegen 1930-1931*, 233-235. Bekroning: Vgl. prijsvraag 1864. Winand Roukens (Kerkrade, 1896-1974), lett. stud. Nijmegen: eervol, promotie Nijmegen 1937 (*Wort- und Sachgeographie in Niederländisch-Limburg und den benachbarten Gebieten. Mit besonderer Berücksichtigung des Volkskundlichen*). [1873] De faculteit verlangt een dialect-geographisch onderzoek naar de grens en eenige der belangrijkste verschillen tussen het West- en Oost-Noord-Brabantsche dialect.

Uitgeschreven in 1932; antwoorden vóór 31-12-1932. Eén inzending; goud; zie judicium: *Jbk Nijmegen 1932-1933*, 133-134. Bekroning: Antonius Angelus Weijnen (Fijnaart, 1909-), stud. Nijmegen: goud (zie: *De taalgeographie van Noord-Brabant*, in: *Handelingen van het zestiende Nederlandsche philologen-congres*, 1935, 42-44), promotie Nijmegen 1937 (*Onderzoek naar de dialectgrenzen in Noord-Brabant. In aansluiting aan geographie, geschiedenis en volksleven*).

[1874] De faculteit verlangt een studie van de achtergronden en toepassingen van het begrip 'self fulfilling prophecy' (vgl. Robert K. Merton, *Social theory and social structure*, Glencoe, Illinois 1957, hoofdstuk XI, p. 421 vv).

Robert King Merton (1910-2003). Uitgeschreven in 1966; antwoorden vóór 15-11-1967. Geen inzending(en) bekend.

Vrije Universiteit

[1875] De faculteit wenscht eene beantwoording van de vraag: welke voor- en nadeelen heeft de erkenning van de Gereformeerde Kerk als publieke kerk voor de Gereformeerde kerken in ons vaderland gehad?

Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-7-1930. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Gedenkboek ... Vrije Universiteit* (1930) 57-58. Bekroning: Ate Tjoelker, hoofd der Chr. School te Surhuisterveen: eervol (zie het hs. Tresoar, Leeuwar-

den: Voor- en nadelen in de verhouding tussen kerk en staat in de 16e eeuw), promotie niet bekend.

[1876] De faculteit verlangt een gedocumenteerde uiteenzetting van bedoeling en werkwijze der geschiedschrijving in Kronieken.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-6-1934. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam VU 1935*, 79. Bekroning: Herman Hendrik Grosheide (Amsterdam, 1914-1980), eerstejaars theol. stud. Amsterdam VU: eervol, promotie niet bekend.

[1877] De faculteit verlangt een gemotiveerde beantwoording van de vraag, in hoeverre de omstreeks het begin onzer jaartelling bestaande gewoonte om stereotype vormen te gebruiken, van betekenis is geweest voor de samenstelling van de boeken van het Nieuwe Testament.

Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 1-6-1950. Onbeantwoord.

[1878] Gevraagd: een verhandeling te leveren over de principia van de ethiek van Gisbertus Voetius.

Gisbertus Voetius (1589-1676). Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 1-7-1955. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie judicium: Arch. VU, notulenboek Senaat xv, p. 72, dd. 20-10-1955. Bekroning: Philip Stein (Delft, 1921-?), theol. stud. Leiden: eervol, promotie niet bekend.

[1879] De faculteit verlangt eene beschrijving van de rechts- en staatsleer van Johannes Altusius in het licht van zijn tijd.

Johannes Altusius (1557-1638). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-7-1930. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *Gedenkboek ... Vrije Universiteit* (1930) 58-60.

[1880] De faculteit verlangt een kritisch historisch-dogmatisch onderzoek naar de ontwikkeling van het leerstuk van het rechtsmisbruik (abus de droit) en het zoogenaamde gezagsmisbruik (détournement de pouvoir), met bepaling van eigen standpunt tegenover dit leerstuk en onder vermelding van den grond, waarop dit standpunt rust.

Uitgeschreven in 1933; antwoorden vóór 1-6-1934. Onbeantwoord.

[1881] De faculteit verlangt een kritisch overzicht van de geschiedkundige ontwikkeling welke leidde tot de onderscheiding tusschen dolus en culpa in het strafrecht.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-6-1942. Eén inzending; afgekeurd; zie judicium: *De Vrije Universiteit in oorlogstijd* (1946) 22-24.

[1882] Gevraagd wordt een historisch-critisch onderzoek over de terugwerkende kracht van bepalingen op het gebied van burgerlijk en handelsrecht.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-6-1942. Onbeantwoord.

[1883] Verlangd wordt een kritisch onderzoek naar de ontwikkeling der natuurrechtelijke opvattingen sinds de Eerste Wereldoorlog.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 1-7-1955. Eén inzending; eervol; zie judicium: Arch. VU, notulenboek Senaat xv, p. 72-73, dd. 20-10-1955. Bekroning: Hendrik Jan [van Eikema] Hommes (I)lst, 1930-1984), alumnus Amsterdam VU: eervol, promotie Amsterdam VU 1961 (*Een nieuwe herleving van het natuurrecht*).

[1884] De faculteit verlangt een kritische verhandeling over de vraag, of misbruik van omstandigheden moet worden erkend, en, bij bevestigende beantwoording van deze vraag, een ontwerp van een wettelijke regeling. In de desbetreffende verhandeling moet tevens worden opgenomen een bespreking van de situatie ter zake in de voornaamste continentale Europese rechtstelsels.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 1-7-1955. Onbeantwoord.

[1885] De faculteit verlangt een kritische analyse van het begrip 'waarneming' in de moderne natuurkunde en van de functie die het begrip heeft bij de fundering van de moderne fysische theorie.

Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 1-6-1950. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *Jbk Amsterdam VU 1950-1951*, 63 en *VHO 1951*, 283.

[1886] De faculteit vraagt eene beschrijving en verklaring van Augustinus' opvatting en beoordeeling van volkskarakters en cultuur der Romeinen in *De Civitate Dei I-V*.

Aurelius Augustinus (354-430). Uitgeschreven in 1929; antwoorden vóór 1-7-1930. Vier inzendingen; 2 eervol, 2 afgekeurd; zie judicium: *Gedenkboek ... Vrije Universiteit* (1930) 60-64. Bekroning: Zuster Agnes, kloosternaam voor Maria Christina Jacoba Antonia Dicker (1899-1988), lit. hum. drs. aan 'de Keizer Karel Universiteit' (Nijmegen) en lerares aan

het R.K. Lyceum voor meisjes te Rotterdam: eervol, promotie Nijmegen 1931 (*Karakter en cultuur der Romeinen in St. Augustinus' De Civitate Dei I-V*), en Lambertus Johan Elferink (1910-?), lit. hum. stud. Amsterdam en assistent Allard Piersonstichting Amsterdam: eervol, promotie Pretoria 1942 (*Het oordeel van den kerkvader Augustinus over de Romeinse oudheid: bijdragen tot een commentaar op de eerste 5 boeken van 'De civitate Dei'*). In het archief van Adolf Johann Cord Rüter (Delft, 1907-1965), student, promotie Leiden 1935 (*De spoorwegstakingen van 1903. Een spiegel der arbeidersbeweging in Nederland*), aanwezig in het Arch. IISG te Amsterdam, inv. nr. 4-5 bevindt zich een 'Beschrijving en verklaring van Augustinus' opvatting en beoordeeling van volkskarakter en cultuur der Romeinen in *De Civitate Dei I-V*. Opstel naar aanleiding van een prijsvraag van de Vrije Universiteit te Amsterdam. 1929. Handschrift. 2 blocnotes.' Blijkbaar is dit een van de afgekeurde antwoorden. Vgl. H. Smulders, *De bokkesprongen van Doctor Elferink* (Dr. L. Elferink).

[1887] De faculteit verlangt een uiteenzetting betreffende: Groen van Prinsterer en de Belgische Opstand. [Toelichting:] Het is de bedoeling, dat onder den term 'Belgische Opstand' niet uitsluitend worden verstaan de feitelijkheden, die zich in 1830 en volgende jaren hebben voorgedaan, maar dat ook de voorgeschiedenis en de afloop, zoowel als de oorzaken van den opstand in het onderzoek betrokken worden.

Guillaume Groen van Prinsterer (1829-1836). Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-6-1942. Twee inzendingen; beide afgekeurd; zie judicium: *De Vrije Universiteit in oorlogstijd* (1946) 24-27.

[1888] De faculteit verlangt een uiteenzetting betreffende: de verhouding tusschen wijsbegeerte en paedagogiek in de Nederlandsche wetenschappelijke literatuur der laatste halve eeuw.

Uitgeschreven in 1941; antwoorden vóór 1-6-1942. Eén inzending; eervol; zie judicium: *De Vrije Universiteit in oorlogstijd* (1946) 27-30. Bekroning: Lucas van Klinken (Leeuwarden, 1894-?), stud. VU: eervol, promotie Amsterdam VU 1946 (*Wijsgerige achtergronden van de paedagogische verscheidenheid bij het lager onderwijs in Nederland in de zoste eeuw*).

[1889] De faculteit verlangt een beschrijving en beoordeling van de meest belangrijke

pogingen, in de modernen tijd zowel van Protestantse als van Rooms-Katholieke zijde ondernomen om de mogelijkheid van een Christelijke wijsbegeerte aan te tonen.

Uitgeschreven in 1949; antwoorden vóór 1-6-1950. Twee inzendingen; 1 eervol, 1 afgekeurd; zie *judicium*: *Jbk Amsterdam VU 1950-1951*, 63 en *VHO 1951*, 283. Bekroning: Jansen ten Hoeven [ook: 'de heer Hoeven'], theol. stud. Bisschoppelijk Groot-Seminarie in het Diocees Breda [te Hoeven]: eervol.

[1890] De faculteit verlangt een kritische bespreking van den huidige stand van de theorie van het economisch groeiproces en een gemotiveerde aanduiding van de richting, waarin deze theorie verder dient te worden ontwikkeld.

Uitgeschreven in 1954; antwoorden vóór 1-7-1955. Onbeantwoord.

2. Prijsvragen, uitgeschreven te Gent, Leuven en Luik en gewonnen door Noord-Nederlandse studenten

Het gaat in deze bijlage om prijsvragen van de universiteiten in Zuid-Nederland die met succes werden beantwoord door studenten die aan Noord-Nederlandse universiteiten of athenea waren ingeschreven; niet om studenten uit Noord-Nederland die in Zuid-Nederland studeerden en in die kwaliteit deze prijsvragen beantwoordden.¹ Na de Belgische Opstand was een dergelijke uitwisseling voorlopig ondenkbaar. In 1842 werd het antwoord van de Groningse student Bernardus Verver op de prijsvraag van de Academie Royale des Sciences et Belles Lettres te Brussel over de verspreiding van wit arsenicum in het milieu als gevaar voor de gezondheid,² met goud bekroond: ‘eene eer’, zo constateerde de almanakschrijver van de Groningse universiteit, ‘welke na de scheiding tusschen Nederland en België, noch aan geen Nederlander is te beurt gevallen’.³ De prijsvragen worden chronologisch beschreven per universiteit in de volgorde van faculteiten zoals die ook voor de Noord-Nederlandse

universiteiten is toegepast. In het archief van de Rijksuniversiteit Groningen bevindt zich nog een antwoord op een prijsvraag uit Leuven (1828) met het opschrift ‘Patriam eloquentiam excoluit cultumque ejus et proprietatem revocavit (Sweertius)?⁴ Waarschijnlijk gaat het om een bekroond antwoord van een Groningse student. Aangezien de uitgave van de *Annales Academiae Lovaniensis* in deze jaren stopt, kan dit in deze bron niet worden nagegaan.

Rijksuniversiteit Gent

[1891] Queritur capitis de divortiis et repudiis accurata explicatio, e qua appareat, quid principes orbis terrarum populi et olim de hac materia statuerint, et hodie statuunt, ac num quid adhuc statuendum supersit.

Uitgeschreven in 1819 door de jur. fac. Bekroning: Constantinus Fidelis-Amandi Wannaar (Den Haag, 1795?-?): goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1819-1820*, 1-147), promotie Gent 1820 (*De juribus auctorum*).

1 Voorbeelden zijn Andreas Cohen Khonraad uit Bergen-op-Zoom, die te Leuven geneeskunde studeerde en daar in 1821 de gouden medaille won voor zijn antwoord op de prijsvraag ‘Quid sunt affectus animi? Udenam oriuntur? Qui sunt eorum in corpus humanum effectus? An medicus interdum in aegris earum excitare debet et quomodo? Quâ ratione alias ipsos praecavere, aut et alias praesentes tollere vel saltem moderare?’ (gepubliceerd in: *AA Leuven 1821-1822*, 1-53), en Frederik Graaf Van Bylandt (Den Haag), die rechten studeerde te Leuven en in 1825 de gouden medaille kreeg voor zijn antwoord op de vraag

‘Postulatur descriptio historico-geographica comitatus Flandriae, eo tempore quo Margaretha, Ludovici Maleani filiâ, Philippo Audaci, Burgundionum Duci, nupsit’ (gepubliceerd in: *AA Leuven 1824-1825*, vol. II, 1-234).

2 In zijn proefschrift behandelde Verver een al even fascinerend onderwerp: *Dissertatio politico-medica inauguralis, qua inquiritur: num publicae sanitatis nocere possint venena metallica, quibus conserantur agri, ad occidenda animalia nociva* (Groningen: Wolters, 1841).

3 *SA Groningen 1842*, I, 72.

4 Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ig. Vgl. bijlage 4.

[1892] Queritur expositio congruis rationibus adstructa, totius theoriae juris Romani et hodierni, circa obligationes dividuas atque individuas.

Uitgeschreven in 1822 door de jur. fac. Bekroning: Filipe Serrurier [zie 1187], jur. stud. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1822-1823*, 1-132).

[1893] Queritur accurata membranae Arachnoideae descriptio, ut exinde, nec non ex phaenomenis ejus physiologicis et pathologicis probetur ad quem membranarum ordinem Arachnoidea sit referenda.

Uitgeschreven in 1821 door de fac. gnk. Bekroning: Jacob Cornelis van den Broecke [zie 299], med. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1821-1822*, 1-40 met 1 plaat).

[1894] Queritur, quis sit usus, qualisque dignitas anatomes comparatae in stabiliendis regni animalium divisionibus?

Uitgeschreven in 1819 door de fac. WN. Bekroning: Jan van der Hoeven [zie 1282], math. et phil. cand. en med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AA Gent 1819-1820*, 1-25).

[1895] Verum fermentatione vinosae naturam investigare et indolem fermenti huic fermentationi producendae idonei determinare, nec non e sufficienti experimentorum serie eruere, quaenam sint aeris carbonici in hac fermentatione partes.

Uitgeschreven in 1821 door de fac. WN. Bekroning: Anthonij Hendrik van der Boon Mesch [zie 319], med. stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AA Gent 1821-1822*, 1-36).

[1896] Datis duorum locorum differentia latitudinis, et linea loxodromica, invenire differentiam longitudinis eorundem.

Uitgeschreven in 1822 door de fac. WN. Bekroning: Gideon Jan Verdam [zie 311], math. et phil. cand. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AA Gent 1822-1823*, 1-55 met 3 platen).

[1897] Quaenam fuit apud Romanos, ab initio reipublicae usque ad Justinianum Imperatorem, educandorum et instituendorum puerorum disciplina, et quasnam praecipuas, subiit illa pro temporum diversitate mutationes.

Justinianus I de Grote (527-565): Codex Justinianus (529). Uitgeschreven in 1819 door de fac. LW. Bekroning: Benedictus van den Velden (Utrecht,

1800-1879), jur. stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1819-1820*, 1-126), promotie Utrecht 1823 (*Dissertatio juridica de crimine falsi ex jure constituto et rei veritate*).

[1898] Quandoquidem Cicero Tusc. Quest. I, 5 dicit: 'Meum semper judicium fuit, omnia nostros aut invenisse per se sapientius, quam Graecos; aut accepta ab illis fecisse meliora, quae quidem digna statuissent, in quibus elaborarent, quaeritur: 1. Quasnam potissimum artes ad doctrinas Romani dignas judicaverint, in quibus elaborarent; 2. Quinam illarum praecipui cultores fuerint; 3. Quatenus hi ipsi in singulis illis artibus et doctrinis aut Graecis anteponendi, aut aequiparandi, aut postponendi sint.

Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.): Tusclanarum disputationum libri. Uitgeschreven in 1820 door de fac. LW. Bekroning: Justinus Cornelius Voorduyn (Gorkum, 1799-1878) [zie 1187], stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1820-1821*, 1-151).

[1899] Laudatio Simonis Stevini Brugensis.

Simon Stevin (1548-1620). Uitgeschreven in 1822 door de fac. LW. Bekroning: Justinus Cornelius Voorduyn [zie 1187], stud. Utrecht: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1821-1822*, 1-42).

[1900] Historiarum monumenta, ab anno Christi 395, quo mortuus est Theodosius, ad annum 571, quo regnare Alboinus in Longobardia coepit, compendiarie narratione ita colligere ac complecti, ut ex ipsis factis appareat, nulla alia aetate, humanum genus in Europa praesertim et Africa, tot et tantis calamitatibus conflictatum et oppressum jacuisse.

Alboinus (6e eeuw); Flavius Theodosius / Theodosius I de Grote (ca 346-395). Uitgeschreven in 1822 door de fac. LW. Bekroning: Louis Frederik Theophilus Koch (Zevenaar, 1800?-1826), theol. cand. Utrecht: goud, samen met tweede inzender; werd door het lot tweede (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1822-1823*, 1-66), promotie niet bekend.

[1901] Queritur commentatio historico-antiquaria, in qua 1° exponantur quaecunque ad censuram Romanorum pertinuerunt, et 2° Fasti censorii exhibeantur, e quibus appareat, accurate citatis veterum locis, quid a censoribus, muneris sola ipsorum ratione habitâ, dignum memoratu peractum sit.

Uitgeschreven in 1822 door de fac. LW. Bekroning: Anthonij Hendrik van der Boon Mesch [zie 319], stud. Leiden: goud (Commentatio ad quaestionem ..., *AA Gent 1822-1823*, 1-132).

[1902] Conscribatur Laudatio Viglii ab Aytta Zuichemi

Viglius Zuichemius ab Aytta [=Wigle van Aytta] (1507-1577). Uitgeschreven in 1823 door de fac. LW. Bekroning: Cornelis Star Numan (Hoogezand-Sappemeer, 1807-1857) [zie ook 1916], phil. theor. et hum. stud. Utrecht: goud, samen met tweede inzender; werd door het lot tweede (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1823-1824*, 1-28), promotie Leiden 1824 (*Disputatio juridica inauguralis de divisione officiorum iuriumque in perfecta et imperfecta*). [1903] Scripsit M.A. Muretus Var. Lect. XIX, 4: 'M. Tullius, quamquam φιλέλλην et erat, et haberi volebat, Graecorum tamen, ubi causae serviens eorum fidem in testimoniis elevat, levitatem in sectatur, instituta deridet, sed etiam cum Romanum linguam verborum copia Graecae non parem modo, sed etiam superiorem facit'. Queritur itaque, ut ex operibus Ciceronis non tantum omnia illa loca deinceps seligantur, quibus ipse, quas-cunque tandem ob causas, aut aequae aut inique de Graecis iudicasse censendus sit, veram etiam ut illa iudicii sive aequitas sive iniquitas argumentorum rationibus probetur.

Marc-Antoine Muret / Marcus Antonius Muretus (1526-1585): *Variae lectiones* (1559); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1824 door de fac. LW. Bekroning: Pieter Otto van der Chijs [zie 319], phil. theor. et lit. cand. Leiden: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1824-1825*, 1-74), de gouden medaille bevindt zich in het Museum van de kanselarij der Nederlandse Orden (Apeldoorn).

[1904] Quandoquidem, apud recentiores historicos, perpauca reperiuntur de triginti viris, quos, devictis Atheniensibus, praefecit Lysander, quaeritur accurata narratio eorum, quae Athenis, inde ab urbe capta usque ad libertatem ope Thrasybuli restitutam, contigerunt [ook: 'de triginta Athenarum tyrannis'].

Lysander (?-395 vóór Chr.); Thrasybulus (?-389 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1824 door de fac. LW. Bekroning: Barend ten Brink (Utrecht, 1803-1875) [zie ook 1906], phil. theor. lit. hum. en jur. Rom. et hod. cand. Groningen: goud (Responsio quaestionem ...,

AA Gent 1824-1825, 1-58 met 1 kaart), promotie Groningen 1828 (*Specimen literarium inaugurale, continens disputatiunculam de Lupo, Lamiis et Mormone, additis observationibus ad loca nonnulla ex M. T. Ciceronis libro I. de legg.*) en Groningen 1839 (*Disser-tatio iuridico-antiquaria inauguralis, de hasta praecipuo apud Romanos signo, imprimis iusti domini*).

[1905] Quam partem habuerunt Belgae in Bellis Sacris, et quosnam fructus ex iis perceperunt?

Uitgeschreven in 1825 door de fac. LW. Bekroning: Pieter Cornelis van den Velden (Utrecht, 1806-1828), lit. stud. Utrecht: goud, samen met tweede inzender; werd door het lot tweede (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1825-1826*, 1-114), promotie Utrecht 1828 (*Dissertatio juridica sistens quaestiones ex codice civili Francico*).

[1906] Queritur commentatio de Lucio Annaeo Seneca ejusque in philosophiam meritis, praemittatur brevior conspectus factorum philosophiae apud Romanos inde a Cicerone. Argumentum tractetur secundum rationem, quam secutus est Raphael Kuehner in Commentatione inscriptâ: *M.T. Ciceronis in philosophiam ejusque partes merita*, Hamburgi, 1825.

Lucius Annaeus Seneca (3 vóór Chr.-65); Marcus Tullius Cicero (106-43 vóór Chr.); Raphaël Kühner (1803-1878): [zie prijsvraag] (Hamburg 1825). Uitgeschreven in 1826 door de fac. LW. Bekroning: Barend ten Brink [zie 1904], phil. theor. et lit. hum. en jur. utriusque cand. Groningen: goud (Responsio ad quaestionem ..., *AA Gent 1825-1826*, 1-124).

Rijksuniversiteit Leuven

[1907] Queritur qua via et qua ratione ducti Galliae legumlatores pervenerint ad constituenda ea, quae codicis poenarum, quo adhuc utimur, articulo secundo constituta reperiuntur? Quae sit hujus articuli vera sententia, et quatenus cum hâc sententia verba congruant? Quantum denique illa praecepta et a ratione juris criminalis et ab aliorum populorum legibus discedant?

Uitgeschreven in 1824 door de jur. fac. Bekroning: Anno Gerrit Brouwer (Dordrecht/Groote Lindt, 1803-1854), jur. cand. Leiden: eervol, promotie Leiden 1826 (*Disputatio philosophico-juridica inauguralis de conatu criminis, ejusque puniendi ratione*).

[1908] Praemissa membranae peritonaei anatomico-physiologica delineatione, recensentur ejus morbi tam acuti quam chronici. Dentur horum morborum diagnosis, prognos atque therapia.

Uitgeschreven in 1825 door de fac. gnk. Bekroning: Theodorus Cornelis Seegers (Haarlem, 1802-?), med. stud. Utrecht: goud (AA *Leuven* 1825-1826, vol. II, de mededeling dat deze verhandeling later zal verschijnen; zij verscheen als monografie: Th.C. Seegers, *Commentatio ad quaestionem ...*, Breda: F.P. Sterk, 1833), promotie Utrecht 1834 (*Dissertatio medica-practica de eximio nitratis potassae depurati in ascitide et anasarca usu, observationibus probato*).

[1909] Conscribatur historia senatus Romani ita quidem, ut accurate fontibus undique excitatis doceatur, quae fuerit origo potestatis senatoriae, quae ejus in rem Romanorum publicam omni tempore et sub qualibet reipublicae (Regiae, Liberae, Caesareae) forma, et vis et auctoritas; quae hujus auctoritatis incrementa, vicissitudines, imminutio, interitus.

Uitgeschreven in 1822 door de fac. LW. Bekroning: Rudolph Helprich Eyssonius Wichers (Amsterdam, 1800-1870), jur. utriusque cand. Groningen: zilver, promotie Groningen 1825 (*Dissertatio juridica inauguralis, de patronatu et clientela Romanorum*) en Groningen 1825 (*Dissertatio historico-literaria inauguralis, de coloniis veterum*).

[1910] Exponantur caussae, quibus effectum sit, ut Regnum Judae diutius persisteret quam Regnum Israel.

Uitgeschreven in 1823 door de fac. LW. Bekroning: Theodoor Willem Jan Juynboll (Den Haag, 1802-1861), theol. stud. Leiden: eervol (Commentatio ad quaestionem ..., AA *Leuven* 1823-1824, 1-303, met 'Addenda et corrigenda'), promotie Leiden 1828 (*Disputatio de Amoso, ejusque scriptis ac veteribus eorum interpretibus. Pars prima*).

[1911] Dijudicetur nobilis illa Romanorum traditio, leges XII tabularum ab Atheniensibus esse petitas; ita quidem, ut et veterum ea de re testimoniis examinatis et indole potissimum ipsarum legum explorata, statuatur utrum quae illarum cum Atticis ac Doricis maxime legibus similitudo reperiat, ex Romanorum illius aetatis ingenio ac moribus queat explicari, an peregrinae earum origini sit tribuenda.

Uitgeschreven in 1825 door de fac. LW. Bekroning: Arnold Carel Cosman [zie 1193], jur. cand. Amsterdam: eervol, met lof (zie zijn disputatie te Amsterdam: *Disputatio historico-juridica de origine et fontibus Legum XII Tabularum*, Amsterdam: C.A. Spin, 1829), promotie niet bekend.

[1912] Exponatur, quaenam fuerint in tractanda philosophia Francisci Hemsterhusii merita. Frans Hemsterhuis (1721-1790). Uitgeschreven in 1825 door de fac. LW. Bekroning: Jan Gerhardus Ottema (Doetinchem, 1804-1879), phil. et lit. cand. Utrecht: goud (Commentatio ad quaestionem ..., AA *Leuven* 1825-1826, vol. II, 1-155), promotie Utrecht 1828 (*Specimen philologicum de Sophoclis Antigona*).

[1913] [Alleen bekend als verhandeling:] *Commentatio de Renati Cartesii commercio cum philosophis belgicis deque philosophiae illius temporis in nostra patria ratione* (Leuven: Francisci Michel, 1827) 1-115.

René Descartes (1596-1650). Uitgeschreven in 1826 door de fac. LW. Bekroning: Ferdinand Jacobus Domela Nieuwenhuis (Utrecht, 1808-1869), lit.hum. en theol. stud. Leiden: goud (als monografie: F.J. Domela Nieuwenhuis, [zie prijsvraag], Leuven: F. Michel, 1827), de medaille bevindt zich in Het Koninklijk Penningkabinet, promotie Leiden 1833 (*Dissertatio ethico-theologica de autocheirias facimore ex religionis christianae praeceptis et indole judicando*).

[1914] Commentatio de quaestione: exhibeatur, quaenam fuerint Cornelii Kiliani Dufflaei merita in linguam Belgicam.

Cornelis Kiliaen (ca 1528-1607). Uitgeschreven in 1828 door de fac. LW. Bekroning: zie de verhandeling in Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ig; de aanwezigheid hiervan in het Arch. RUG wekt het vermoeden dat het gaat om een Nederlandse inzender, waarschijnlijk een alumnus van de Groningse universiteit. De uitgave van de *Annales* werd in 1828 gestaakt.

Rijksuniversiteit Luik

[1915] Exponatur doctrina de donationibus secundum praecepta Juris Romani tam veteris quam Justiniani; simulque disquiratur, quasnam debeamus notitias de hac juris parte hactenus desideratas fragmentis Juris Romani a Celeb. Angelo Majo in codice rescripto Bibliothecae Vaticanae nuper repertis, et jam Romae, Berolini et Parisiis publicatis.

Angelo Mai (1782-1854): *Juris Romani antejusti-*

nianei fragmenta Vaticana e Codice Palimpsesto (Rome en Berlijn: Dümler, 1824); Justinianus I de Grote (527-565): *Codex Justinianus* (529). Uitgeschreven in 1824 door de jur. fac. Bekroning: Johannes Arnoldus van der Burgh (Hazerswoude, 1805-1831), jur. cand. Leiden: goud (*Commentatio ad quaestionum ...*, *AA Luik 1824-1825*, 533-662), promotie Leiden 1826 (*Dissertatio juridica inauguralis de jure creditorum exercendi jura et actiones suorum debitorum*).

[1916] Quum inter recentiores poetas Latinos vel insigniter olim sive artis sive dictione sive utraque celebrati, nunc vulgo ab indoctis juxta doctisque negligantur et contemnantur; quumque inter lyricos ita eminent Sarbievius, ut critici Horatium ab eo aequatum lyrica poesi, nonnulli superatum censuerint; postulatur commentatio, in qua, praemissa de neglectae neolatinae poesos causis, deque ejus sive justo sive immerito contemta, disputatione, in altera parte, qua-

tenus Sarbievius Horatium dictione et poetica facultate vel aquaverit vel superaverit, instituta et universe, et carminum aliquot comparatione, dijudicetur.

Mathias Casimir Sarbievius (1578-1640); Quintus Horatius Flaccus (65-8 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1822 door de fac. LW. Bekroning: Cornelis Star Numan [zie 1902], phil. theor. et hum. stud. Utrecht: goud (*Responsio ad quaestionum ... / Commentatio literaria, de latina recentiorum poesi, et de Horatio atque Sarbievio, inter se comparatis ...*, *AA Luik 1822-1823*, 1-163).

[1917] Instituatur comparatio placitorum Platonis et Aristotelis de ratione et principis artis poeticae.

Plato (428-348 vóór Chr.); Aristoteles (384-322 vóór Chr.). Uitgeschreven in 1826 door de fac. LW. Bekroning: Izaak Busch Keizer (Groningen, 1805-1867), phil. theor. et lit. hum. cand. Groningen: goud (*Responsio ad quaestionum ...*, *AA Luik 1826-1827*, 1-86), promotie niet bekend.

3. Prijsvragenprogramma's met de data van uitschrijving en prijsuitreiking

Deze bijlage bevat per universiteit een chronologische opsomming van de vindplaatsen van de prijsvraagteksten, met tussen haken de datum van uitschrijving en daarachter de datum waarop de prijswinnaars bekend werden gemaakt en de bijbehorende prijsvraagnummers.

Rijksuniversiteit Leiden

1816: *AAL 1815-1816*, 91-93 (8-2-1816), 8-2-1817 [nrs. 1, 89, 191, 275-279, 465-466]; 1817: *AAL 1816-1817*, 39-42 (8-2-1817), 8-2-1818 [nrs. 2, 90, 192, 280-284, 467-468]; 1818: *AAL 1817-1818*, 5-8 (9-2-1818), 8-2-1819 [nrs. 3, 91, 193, 285-289, 469-470]; 1819: *AAL 1818-1819*, 5-8 (8-2-1819), 8-2-1820 [nrs. 4, 92, 194, 290-294, 471-472]; 1820: *AAL 1819-1820*, 4-7 (8-2-1820), 8-2-1821 [nrs. 5, 93, 195, 295-299, 473-474]; 1821: *AAL 1820-1821*, 15-17 (8-2-1821), 8-2-1822 [nrs. 6, 94, 196, 300-304, 475-476]; 1822: *AAL 1821-1822*, 12-14 (8-2-1822), 8-2-1823 [nrs. 7, 95, 197, 305-309, 477-478]; 1823: *AAL 1822-1823*, 22-24 (8-2-1823), 9-2-1824 [nrs. 8, 96, 198, 310-314, 479-480]; 1824: *AAL 1823-1824*, 24-26 (9-2-1824), 8-2-1825 [nrs. 9, 97, 199, 315-319, 481-482]; 1825: *AAL 1824-1825*, 28-30 (8-2-1825), 8-2-1826 [nrs. 10, 98, 200, 320-324, 483-484]; 1826: *AAL 1825-1826*, 25-27 (8-2-1826), 8-2-1827 [nrs. 11, 99, 201, 325-329, 485-486]; 1827: *AAL 1826-1827*, 26-28 (8-2-1827), 8-2-1828 [nrs. 12, 100, 202, 330-334, 487-488]; 1828: *AAL 1827-1828*, 26-28 (8-2-1828), 9-2-1829 [nrs. 13, 101, 203, 335-339, 489-490]; 1829: *AAL 1828-1829*, 27-29 (9-2-1829), 8-2-1830 [nrs. 14, 102, 204, 340-344, 491-492]; 1830: *AAL 1829-1830*, 29-31 (8-2-1830), 8-2-1831 [nrs. 15, 103, 205, 345-349, 493-494]; 1831: *AAL 1830-1831*, 49-51 (8-2-1831), 8-2-1832 [nrs. 16, 104, 206, 350-354, 495-496]; 1832: *AAL 1831-1832*, 34-36 (8-2-1832), 8-2-1833 [nrs. 17, 105, 207, 355-359,

497-498]; 1833: *AAL 1832-1833*, 37-39 (8-2-1833), 8-2-1834 [nrs. 18, 106, 208, 360-364, 499-500]; 1834: *AAL 1833-1834*, 34-36 (8-2-1834), 9-2-1835 [nrs. 19, 107, 209, 365-369, 501-502]; 1835: *AAL 1834-1835*, 33-35 (8-2-1835), 8-2-1836 [nrs. 20, 108, 210, 370-374, 503-504]; 1836: *AAL 1835-1836*, 38-40 (8-2-1836), 8-2-1837 [nrs. 21, 109, 211, 375-379, 505-506]; 1838: *AA 1837-1838*, 90-92 (8-2-1838), 8-2-1839 [nrs. 22, 110, 212, 380-381, 507-508]; 1841: *AA 1840-1849*, 15-16 (8-2-1841), 8-2-1842 [nrs. 23, 111, 213, 382-383, 509-510]; 1844: *SA Leiden 1845*, 124 en *NJRW 6* (1844) 368 (8-2-1844), 8-2-1845 [nr. 112]; 1845: *SA Leiden 1846*, 113 en *NJRW 7* (1845) 368 (8-2-1845), 9-2-1846 [nr. 113]; 1846: *AKL 1846*, I, 250-251 (9-2-1846), 8-2-1847 [nrs. 24, 114, 384-385]; 1847: *NJRW 9* (1847) 208 (8-2-1847), 8-2-1848 [nr. 115]; 1848: *SA Leiden 1850*, 78-81 (8-2-1848), 8-2-1849 [nrs. 116, 386-388]; 1849: *Arch. RUG* (3), inv. nr. 572 (8-2-1849), 8-2-1850 [nrs. 25, 117, 389-390]; 1850: *SA Leiden 1850*, 81-84 (8-2-1850), 8-2-1851 [nrs. 118, 391-392]; 1851: *Arch. UVA* (2), inv. nr. 97 (8-2-1851), 8-2-1852 [nrs. 26, 119-120, 214, 393-394, 511-512]; 1854: *AA 1853-1854*, 132 (8-2-1854), 8-2-1855? [nrs. 27, 121-122, 215, 395-396, 513-514]; 1857: *AA 1856-1857*, 38-40 (9-2-1857), 8-2-1858 [nrs. 28, 123-124, 216, 397-398, 515-516]; 1860: *AA 1859-1860*, 38-40 (8-2-1860), 8-2-1861 [nrs. 29, 125-126, 217, 399-400, 517-518]; 1863: *AA 1862-1863*, 36-38 (9-2-1863), 8-2-1864 [nrs. 30, 127-128, 218, 401-402, 519-520]; 1866: *AA 1865-1866*, 36-38 (8-2-1866), 8-2-1867 [nrs. 31, 129-130, 219, 403-404, 521-522]; 1869: *SA Utrecht 1870*, 118-121 (8-2-1869), 8-2-1870 [nrs. 32, 131-132, 220, 405-406, 523-524]; 1872: *AA 1871-1872*, 45-47 (8-2-1872), 8-2-1873 [nrs. 33, 133-134, 221, 407-408, 525-526]; 1875: *AA 1874-1875*, 145-147 (8-2-1875), 8-2-1876 [nrs. 34, 135-136, 222, 409-410, 527-528]; 1878: *Jbk Leiden 1877-1878*, 88-90 (1-5-1878), 16-9-1879 [nrs.

35-36, 137-138, 223-224, 411-412, 529-530]; 1881: *Jbk Leiden 1880-1881*, 73-76 (1-5-1881), 19-9-1882 [nrs. 37-38, 139-140, 225-226, 413-414, 531-532]; 1884: Arch. RUG (3), inv. nr. 572 (1-5-1884), 15-9-1885 [nrs. 39-40, 141-142, 227-228, 415-416, 533-534]; 1887: *Jbk Leiden 1886-1887*, 42-45 (1-5-1887), 18-9-1888 [nrs. 41-42, 143-144, 229-230, 417-418, 535-536]; 1890: *Jbk Leiden 1889-1890*, 106-109 (1-5-1890), 16-9-1891 [nrs. 43-44, 145-146, 231-232, 419-420, 537-538]; 1893: *Jbk Leiden 1892-1893*, 42-46 (1-5-1893), 18-9-1894 [nrs. 45-46, 147-148, 233-234, 421-422, 539-540]; 1896: *Jbk Leiden 1895-1896*, 49-52 (1-5-1896), 21-9-1897 [nrs. 47-48, 149-150, 235-236, 423-424, 541-542]; 1899: *Jbk Leiden 1898-1899*, 38-41 (1-5-1899), 17-9-1900 [nrs. 49-50, 151-152, 237-238, 425-426, 543-544]; 1902: *Jbk Leiden 1901-1902*, 50-53 (1-5-1902), 21-9-1903 [nrs. 51-52, 153-154, 239-240, 427-428, 545-546]; 1905: *Jbk Leiden 1904-1905*, 48-51 (1-5-1905), 17-9-1906 [nrs. 53-54, 155-156, 241-242, 429-430, 547-548]; 1908: *Jbk Leiden 1907-1908*, 51-53 (1-5-1908), 20-9-1909 [nrs. 55-56, 157-158, 243-244, 431-432, 549-550]; 1911: *Jbk Leiden 1910-1911*, 53-56 (1-5-1911), 16-9-1912 [nrs. 57-58, 159-160, 245-246, 433-434, 551, 552]; 1914: Arch. RUL (2), inv. nr. 1868 (15-5-1914), 20-9-1915 [nrs. 59-60, 161-162, 247-248, 435-436, 553-554]; 1917: *Jbk Leiden 1917*, 48-49 (1-5-1917), 16-9-1918 [nrs. 61-62, 163-164, 249-250, 437-438, 555-556]; 1920: *Jbk Leiden 1920*, 54-55 (1-5-1920), 19-9-1921 [nrs. 63-64, 165-166, 251-252, 439-440, 557-558]; 1923: *Jbk Leiden 1923*, 141-142 (1-5-1923), 15-9-1924 [nrs. 65-66, 167-168, 253-254, 441-442, 559-560]; 1926: *Jbk Leiden 1926*, 67-69 (1-5-1926), 19-9-1927 [nrs. 67-68, 169-170, 255-256, 443, 444, 561, 562]; 1929: *Jbk Leiden 1929*, 72-73 (1-5-1929), 15-9-1930 [nrs. 69-70, 171-172, 257-258, 445-446, 563-564]; 1932: UB Leiden, dossier 3259A4 (1-5-1932), 18-9-1933 [nrs. 71-72, 173-174, 259-260, 447-448, 565-566]; 1935: Arch. RUL (5), inv. nr. 51, bijl. 416 (1-5-1935), 21-9-1936 [nrs. 73-74, 175-176, 261-262, 449-450, 567-568]; 1938: Arch. RUL (5), inv. nr. 232 (1-5-1938), 18-9-1939 [nrs. 75-76, 177-178, 263-264, 451-452, 569-570]; 1941: UB Leiden, dossier 3259A4 (1-5-1941), [21-9-1942] [nrs. 77-78, 179-180, 265-266, 453-454, 571-572]; 1946: *Jbk Leiden 1946*, I-50-51 (1-5-1946), 15-9-1947 [nrs. 79-80, 181-182, 267-268, 455-456, 573-574]; 1953: Arch. RUL (5), inv. nr. 232 (16-3-1953), 8-2-1955 [nrs. 81-82, 183-184, 269-270, 457-458, 575-576]; 1958: Arch. RUL (5), inv. nr. 232 (8-2-1958), 8-2-1960 [nrs. 83-84, 185-186, 271-272, 459-460, 577-578]; 1961: *Leids Universiteitsblad* 10-2-1961, nr. 17 (8-2-1961), 8-2-1963 [nrs. 85-86,

187-188, 273-274, 461-462, 579-580]; 1965: Arch. RUL (5), inv. nr. 232 (8-2-1965), 8-2-1967 [nrs. 87-88, 189-190, 463-464, 581-584].

Rijksuniversiteit Groningen

1815: AAG 1815-1816, viii-x (9-10-1815), 10-10-1816 [nrs. 585, 677, 769, 856-857, 979]; 1816: AAG 1816-1817, x-xii (10-10-1816), 10-10-1817 [nrs. 586, 678, 770, 858-859, 980]; 1817: AAG 1816-1817, 26-27 (9-10-1817), 8-10-1818 [nrs. 587, 679, 771, 860-861, 981]; 1818: AAG 1817-1818, xvi-xvii (8-10-1818), 14-10-1819 [nrs. 588, 680, 772, 862-863, 982]; 1819: AAG 1818-1819, xv-xvii (14-10-1819), 12-10-1820 [nrs. 589, 681, 773, 864-865, 983]; 1820: AAG 1819-1820, xvii-xviii (12-10-1820), 11-10-1821 [nrs. 590, 682, 774, 866-867, 984]; 1821: AAG 1820-1821, xvii-xviii (11-10-1821), 10-10-1822 [nrs. 591, 683, 775, 868-869, 985]; 1822: AAG 1821-1822, xvii-xviii (10-10-1822), 10-10-1822 [nrs. 592, 684, 776, 870-871, 986]; 1823: AAG 1822-1823, xvi-xvii (9-10-1823), 14-10-1824 [nrs. 593, 685, 777, 872-873, 987]; 1824: AAG 1823-1824, xiv-xv (14-10-1824), 13-10-1825 [nrs. 594, 686, 778, 874-875, 988]; 1825: AAG 1824-1825, xviii-xix (13-10-1825), 21-12-1826 [nrs. 595, 687, 779, 876-877, 989]; 1826: AAG 1825-1826, xv-xvi (24-10-1826), 11-10-1827 [nrs. 596, 688, 780, 878-879, 990]; 1827: AAG 1826-1827, xxvi-xxvii (11-10-1827), 9-10-1828 [nrs. 597, 689, 781, 880-881, 991]; 1828: AAG 1827-1828, xxv-xxvi (9-10-1828), 8-10-1829 [nrs. 598, 690, 782, 882-883, 992]; 1829: AAG 1828-1829, xxiv-xxvi (8-10-1829), 14-10-1830 [nrs. 599, 691, 783, 884-885, 993]; 1830: AAG 1830-1831, xxv-xxvii (8-10-1830), 13-10-1831 [nrs. 600, 692, 784, 886-887, 994]; 1831: AAG 1830-1831, xxviii-xxix (13-10-1831), 11-10-1832 [nrs. 601, 693, 785, 888-889, 995]; 1832: AAG 1831-1832, xxvi-xxviii (11-10-1832), 10-10-1833 [nrs. 602, 694, 786, 890-891, 996]; 1833: AAG 1832-1833, xxvi-xxvii (10-10-1833), 9-10-1834 [nrs. 603, 695, 787, 892-893, 997]; 1834: AAG 1833-1834, xxiv-xxv (9-10-1834), 8-10-1835 [nrs. 604, 696, 788, 894-895, 998]; 1835: AAG 1834-1835, xxiv-xxviii (8-10-1835), 13-10-1836 [nrs. 605, 697, 789, 896-897, 999]; 1836: AAG 1835-1836, xxvii-xxviii (13-10-1836), 12-10-1837 [nrs. 606, 698, 790, 898-899, 1000]; 1837: AAG 1836-1837, xxvi- (12-10-1837), 11-10-1838 [nrs. 607, 699, 791, 900-901, 1001-1002]; 1840: AA 1839-1840, 243-244 (8-10-1840), 14-10-1841 [nrs. 608, 700, 792, 902-903, 1003-1004]; 1845: AA 1849-1850, 275-276 (15-4-1845), 8-10-1846 [nrs. 609, 701, 793, 904-905, 1005-1006]; 1848: AA 1849-1850, 283-284 (15-4-1848), 11-10-1849 [nrs. 610, 702, 906, 1007-

1008]; 1853: AA 1854-1855, Suppl., 199-200 (15-4-1853), 12-10-1854 [nrs. 611-612, 703, 794, 907-908, 1009-1010]; 1856: AA 1855-1856, 269-271 (15-4-1856), 8-10-1857 [nrs. 613, 704-705, 795, 909-910, 1011-1012]; 1859: SA *Groningen 1860*, 83-87 (15-4-1859), 11-10-1860 [nrs. 614, 706, 796, 797, 911-912, 1013-1014]; 1862: AA 1861-1862, 187-189 (15-4-1862), 8-10-1863 [nrs. 615-616, 707, 798, 913-914, 1015-1016]; 1865: AA 1864-1865, 243-245 (15-4-1865), 11-10-1866 [nrs. 617, 708, 709, 799, 915-916, 1017-1018]; 1868: Arch. RUG (3), inv. nr. 415 (15-4-1868), 14-10-1869 [nrs. 618, 710, 800, 917-918, 1019-1020]; 1871: AA 1870-1871, 198 (15-4-1871), 10-10-1872 [nrs. 619-620, 711, 801, 919-920, 1021-1022]; 1874: Arch. RUG (3), inv. nr. 415 (15-4-1874), 14-10-1875 [nrs. 621, 712-713, 802, 921-922, 1023-1024]; 1877: Arch. RUG (3), inv. nr. 415 (15-4-1877), 17-9-1878 [nrs. 622, 714, 803-804, 923-924, 1025-1026]; 1880: *Jbk Groningen 1879-1880*, 25-27 (21-4-1880), 20-9-1881 [nrs. 623-624, 715-716, 805-806, 925-926, 1027-1028]; 1883: *Jbk Groningen 1882-1883*, 41-43 (1-5-1883), 16-9-1884 [nrs. 625-626, 717-718, 807-808, 927-928, 1029-1030]; 1886: *Jbk Groningen 1885-1886*, 32-34 (1-5-1886), 20-9-1887 [nrs. 627-628, 719-720, 809-810, 929-930, 1031-1032]; 1889: *Jbk Groningen 1888-1889*, 31-32 (1-5-1889), 16-9-1890 [nrs. 629-630, 721-722, 811-812, 931-932, 1033-1034]; 1892: *Jbk Groningen 1891-1892*, 36-38 (1-5-1892), 19-9-1893 [nrs. 631-632, 723-724, 813-814, 933-934, 1035-1036]; 1895: Arch. RUG (3), inv. nr. 415 (1-5-1895), 15-9-1896 [nrs. 633-634, 725-726, 815-816, 935-936, 1037-1038]; 1898: *Jbk Groningen 1897-1898*, 38-40 (2-5-1898), 20-9-1899 [nrs. 635-636, 727-728, 817-818, 937-938, 1039-1040]; 1901: *Jbk Groningen 1900-1901*, 43-45 (1-5-1901), 15-9-1902 [nrs. 637-638, 729-730, 819-820, 939-940, 1041-1042]; 1904: *Jbk Groningen 1903-1904*, 37-39 (2-5-1904), 18-9-1905 [nrs. 639-640, 731-732, 821-822, 941-942, 1043-1044]; 1907: *Jbk Groningen 1906-1907*, 48-50 (1-5-1907), 21-9-1908 [nrs. 641-642, 733-734, 823-824, 943-944, 1045-1046]; 1910: *Jbk Groningen 1909-1910*, 70-73 (1-5-1910), 18-9-1911 [nrs. 643-644, 735-736, 825-826, 945-946, 1047-1048]; 1913: *Jbk Groningen 1913*, 52-54 (1-5-1913), 21-9-1914 [nrs. 645-646, 737-738, 827-828, 947-948, 1049-1050]; 1916: *Jbk Groningen 1916*, 44-47 (1-5-1916), 17-9-1917 [nrs. 647-648, 739-740, 829-830, 949-950, 1051-1052]; 1919: *Jbk Groningen 1919*, 51-53 (1-5-1919), 20-9-1920 [nrs. 649-650, 741-742, 831-832, 951-952, 1053-1054]; 1922: *Jbk Groningen 1922*, 53-54 (1-5-1922), 17-9-1923 [nrs. 651-652, 743-744, 833-834, 953-954, 1055-1056]; 1925: *Jbk Groningen 1925*, 55-57

(1-5-1925), 20-9-1926 [nrs. 653-654, 745-746, 835-836, 955-956, 1057-1058]; 1928: *Jbk Groningen 1928*, 40-42 (1-5-1928), 16-9-1929 [nrs. 655-656, 747-748, 837-838, 957-958, 1059-1060]; 1931: *Jbk Groningen 1930-1931*, 42-44 (1-5-1931), 19-9-1932 [nrs. 657-658, 749-750, 839-840, 959-960, 1061-1062]; 1934: *Jbk Groningen 1933-1934*, 73-75 (1-5-1934), 16-9-1935 [nrs. 659-660, 751-752, 841-842, 961-962, 1063-1064]; 1937: *Jbk Groningen 1936-1937*, 67-69 (1-5-1937), 19-9-1938 [nrs. 661-662, 753-754, 843-844, 963-964, 1065-1066]; 1940: Arch. RUG (4), inv. nr. 109 (1-5-1940), 15-9-1941 [nrs. 663-664, 755-756, 845-846, 965-966, 1067-1068]; 1943: Arch. RUU (2), inv. nr. 83, dossier 78 (1-5-1943), [1944] [nrs. 665-666, 757-758, 967-968, 1069-1070]; 1948: *Jbk Groningen 1948*, 92-94 (1-5-1948), 19-9-1949 [nrs. 667-668, 759-760, 847, 969-970, 1071-1072]; 1951: *Jbk Groningen 1951*, 91-93 (1-5-1951), 15-9-1952 [nrs. 669-670, 761-762, 848-849, 971-972, 1073-1074, 1081-1082]; 1954: Arch. RUG (4), inv. nr. 109 (15-5-1954), 19-9-1955 [nrs. 671-672, 763-764, 850-851, 973-974, 1075-1076, 1083-1084]; 1957: *Jbk Groningen 1957*, 133-136 (1-5-1957), 15-9-1958 [nrs. 673-674, 765-766, 852-853, 975-976, 1077-1078, 1085-1086]; 1960: *Jbk Groningen 1960*, 73-74 (31-5-1960), 18-9-1961 [nrs. 675-676, 767-768, 854-855, 977-978, 1079-1080, 1087-1088].

Rijksuniversiteit Utrecht

1816: AAU 1815-1816, xviii-xx (26-3-1816), 26-3-1817 [nrs. 1089, 1181, 1278, 1370-1371, 1492]; 1817: AAU 1817-1818, viii-xi (26-3-1817), 2-4-1818 [nrs. 1090, 1182, 1279, 1372-1373, 1493]; 1818: AAU 1818-1819, viii-x (2-4-1818), 28-3-1819 [nrs. 1091, 1183, 1280, 1374-1375, 1494]; 1819: AAU 1818-1819, 49-52 (28-3-1819), 26-3-1820 [nrs. 1092, 1184, 1281, 1376-1377, 1495]; 1820: AAU 1819-1820, 53-55 (26-3-1820), 26-3-1821 [nrs. 1093, 1185, 1282, 1378-1379, 1496]; 1821: AAU 1820-1821, 82-85 (26-3-1821), 26-3-1822 [nrs. 1094, 1186, 1283, 1380-1381, 1497]; 1822: AAU 1821-1822, 52-54 (26-3-1822), 26-3-1823 [nrs. 1095, 1187, 1284, 1382-1383, 1498]; 1823: AAU 1822-1823, 71-73 (26-3-1823), 26-3-1824 [nrs. 1096, 1188, 1285, 1384-1385, 1499]; 1824: AAU 1823-1824, 65-68 (26-3-1824), 25-3-1825 [nrs. 1097, 1189, 1286, 1386-1387, 1500]; 1825: AAU 1824-1825, 55-57 (25-3-1825), 17-3-1826 [nrs. 1098, 1190, 1287, 1388-1389, 1501]; 1826: AAU 1825-1826, 45-47 (17-3-1826), 26-3-1827 [nrs. 1099, 1191, 1288, 1390-1391, 1502]; 1827: AAU 1826-1827, viii-x en 43-45 (26-3-1827), 26-3-1828 [nrs. 1100, 1192, 1289, 1392-1393, 1503]; 1828: AAU 1827-1828, 54-56 (26-3-1828),

- 26-3-1829 [nrs. 1101, 1193, 1290, 1394-1395, 1504]; 1829: *AAU 1828-1829*, 63-65 (26-3-1829), 26-3-1830 [nrs. 1102, 1194, 1291, 1396-1397, 1505]; 1830: *AAU 1829-1830*, 77-79 (26-3-1830), 26-3-1831 [nrs. 1103, 1195, 1292, 1398-1399, 1506]; 1831: *AAU 1831-1832*, viii-ix (25-3-1831), 26-3-1832 [nrs. 1104, 1196, 1293, 1400-1401, 1507]; 1832: *AAU 1831-1832*, 74-75 (26-3-1832), 26-3-1833 [nrs. 1105, 1197, 1294, 1402-1403, 1508]; 1833: *AAU 1832-1833*, 62-64 (26-3-1833), 21-3-1834 [nrs. 1106, 1198, 1295, 1404-1405, 1509]; 1834: *AAU 1833-1834*, 40-41 (21-3-1834), 26-3-1835 [nrs. 1107, 1199, 1296, 1406-1407, 1510]; 1835: *AAU 1835-1836*, viii-ix (26-3-1835), 24-3-1836 [nrs. 1108, 1200, 1297, 1408-1409, 1511]; 1836: *AAU 1835-1836*, 57-59 (24-3-1836), 26-3-1838 [nrs. 1109, 1201, 1298, 1410-1411, 1512]; 1839: *AA 1838-1839*, 174 (26-3-1839), 26-3-1840 [nrs. 1110, 1202, 1299, 1412-1413, 1513-1514]; 1842: *SA Leiden 1843*, 96-97 (17-3-1842), 24-3-1843 [nrs. 1111, 1203, 1300, 1414-1415, 1515-1516]; 1844: *SA Utrecht 1845*, 93-94 (13-5-1844), 3-4-1845 [nrs. 1112, 1204, 1301, 1416-1417, 1517]; 1847: *SA Utrecht 1848*, 119 (25-3-1847), 26-3-1848 [nr. 1113]; 1847: *NJRW 10* (1847) 690 in het Nederlands! (25-3-1847), 26-3-1848 [nr. 1205]; 1847: *NSGJ 1* (1847) cclii (25-3-1847), 26-3-1848 [nr. 1302]; 1847: *SA Utrecht 1848*, 119 (25-3-1847), 26-3-1848 [nrs. 1418-1419, 1518]; 1849: *AA 1849-1850*, 90-91 (26-3-1850), 26-3-1851 [nrs. 1114, 1206-1207, 1303, 1420-1421, 1519-1520]; 1852: *SA Utrecht 1853*, 145-148 (13-2-1852), 26-3-1853 [nrs. 1115, 1208-1209, 1304, 1422-1423, 1521-1522]; 1855: *AA 1854-1855*, 106-107 (26-3-1855), 6-4-1856 [nrs. 1116, 1210-1211, 1305, 1424-1425, 1523-1524]; 1858: *AA 1857-1858*, 123 (26-3-1858), 28-3-1859 [nrs. 1117, 1212-1213, 1306-1307, 1426-1427, 1525-1526]; 1861: *AA 1860-1861*, 153 (22-3-1861), 26-3-1862 [nrs. 1118, 1214-1215, 1308, 1428-1429, 1527-1528]; 1864: Arch. RUU (3), inv. nr. 364 (28-3-1864), 28-3-1865 [nrs. 1119-1120, 1216-1217, 1309, 1430-1431, 1529]; 1867: *AA 1866-1867*, 186 (26-3-1867), 26-3-1868 [nrs. 1121, 1218, 1310-1311, 1432-1433, 1530-1531]; 1870: *AA 1869-1870*, 110 (26-3-1870), 27-3-1871 [nrs. 1122-1123, 1219-1220, 1312, 1434, 1532-1533]; 1873: *AA 1872-1873*, 176-178 (26-3-1873), 26-3-1874 [nrs. 1124-1125, 1221, 1313-1314, 1435-1436, 1534]; 1876: Arch. RUU (3), inv. nr. 41 (28-3-1876), 23-3-1877 [nrs. 1126, 1222-1223, 1315-1316, 1437, 1535-1536]; 1879: *Jbk Utrecht 1878-1879*, 78-80 (1-5-1879), 21-9-1880 [nrs. 1127-1128, 1224-1225, 1317-1318, 1438-1439, 1537-1538]; 1882: *Jbk Utrecht 1881-1882*, 100-103 (1-5-1882), 18-9-1883 [nrs. 1129-1130, 1226-1227, 1319-1320, 1440-1441, 1539-1540]; 1885: *Jbk Utrecht 1884-1885*, 88-91 (1-5-1885), 21-9-1886 [nrs. 1131-1132, 1228-1229, 1321-1322, 1442-1443, 1541-1542]; 1888: *Jbk Utrecht 1887-1888*, 57-59 (1-5-1888), 17-9-1889 [nrs. 1133-1134, 1230-1231, 1323-1324, 1444-1445, 1543-1544]; 1891: Arch. RUG (3), inv. nr. 573 (1-5-1891), 20-9-1892 [nrs. 1135-1136, 1232-1233, 1325-1326, 1446-1447, 1545-1546]; 1894: Arch. RUG (3), inv. nr. 573 (1-5-1894), 17-9-1895 [nrs. 1137-1138, 1234-1235, 1327-1328, 1448-1449, 1547-1548]; 1897: Arch. RUU (3), inv. nr. 364 (1-5-1897), 20-9-1898 [nrs. 1139-1140, 1236-1237, 1329, 1330, 1450-1451, 1549-1550]; 1900: *Jbk Utrecht 1900-1901*, 100-102 (1-5-1900), 16-9-1901 [nrs. 1141-1142, 1238-1239, 1331-1332, 1452-1453, 1551-1552]; 1903: *Jbk Utrecht 1903-1904*, 118-120 (1-5-1903), 19-9-1904 [nrs. 1143-1144, 1240-1241, 1333-1334, 1454-1455, 1553-1554]; 1906: *Jbk Utrecht 1906-1907*, 119-121 (1-5-1906), 16-9-1907 [nrs. 1145-1146, 1242-1243, 1335-1336, 1456-1457, 1555-1556]; 1909: *Jbk Utrecht 1909-1910*, 252-255 (1-5-1909), 19-9-1910 [nrs. 1147-1148, 1244-1245, 1337-1338, 1458-1459, 1557-1558]; 1912: *Jbk Utrecht 1911-1912*, 158-160 (1-5-1912), 15-9-1913 [nrs. 1149-1150, 1246-1247, 1339-1340, 1460-1461, 1559-1560]; 1915: *Jbk Utrecht 1914-1915*, 165-167. (1-5-1915), 18-9-1916 [nrs. 1151-1152, 1248-1249, 1341-1342, 1462-1463, 1561-1562]; 1918: *Jbk Utrecht 1917-1918*, 222-224. (1-5-1918), 15-9-1919 [nrs. 1153-1154, 1250-1251, 1343-1344, 1464-1465, 1563-1564]; 1921: *Jbk Leiden(!) 1920-1921*, 90-91 (1-5-1921), 18-9-1922 [nrs. 1155-1156, 1252-1253, 1345-1346, 1466-1467, 1565-1566]; 1924: *Jbk Utrecht 1924*, 122-123 (1-5-1924), 21-9-1925 [nrs. 1157-1158, 1254-1255, 1347-1348, 1468-1469, 1567-1568]; 1927: *Jbk Utrecht 1926-1927*, 348-351 (1-5-1927), 17-9-1928 [nrs. 1159-1160, 1256-257, 1349-1350, 1470-1471, 1569-1570, 1591]; 1930: *Jbk Utrecht 1929-1930*, 272-276 (1-5-1930), 21-9-1931 [nrs. 1161-1162, 1258-1259, 1351-1352, 1472-1473, 1571-1572, 1592, 1593]; 1933: *Jbk Utrecht 1933-1934*, 155-159 (1-5-1933), 17-9-1934 [nrs. 1163-1164, 1260-1261, 1353, 1474-475, 1573-1574, 1594-1595]; 1936: *Jbk Utrecht 1935-1936*, 115-119 (1-5-1936), 20-9-1937 [nrs. 1165-1166, 1262-1263, 1354-1355, 1476-1477, 1575-1576, 1596-1597]; 1939: *Jbk Utrecht 1939-1940*, 165-170 (1-5-1939), 16-9-1940 [nrs. 1167-1168, 1264-1265, 1356-1357, 1478-1479, 1577-1578, 1598-1599]; 1942: *Jbk Utrecht 1942-1943*, 80-82 (1-5-1942), [1943] [nrs. 1169-1170, 1266-1267, 1358-1359, 1480-1481, 1579-1580, 1600-1601]; 1947: *Jbk Leiden(!) 1947*, 56-58 (1-5-1947), 20-9-1948 [nrs. 1171-1172, 1268-1269, 1360-1361, 1482-1483, 1581-1582, 1602-1603]; 1950: *Jbk Utrecht 1950-1951*, 187-189 (1-5-1950), 17-9-1951 [nrs. 1173-1174, 1270-1271, 1362-1363, 1484-1485, 1583-1584, 1604-

1605]; 1953: *Jbk Utrecht 1954-1955*, 244-246 (1-5-1953), 20-9-1954 [nrs. 1175-1176, 1272-1273, 1364-1365, 1486-1487, 1585-1586, 1606-1607]; 1956: *Sol iustitiae* 11 (1956) nr. 31, 3 (1-5-1956), 16-9-1957 [nrs. 1177-1178, 1274-1275, 1366-1367, 1488-1489, 1587-1588, 1608-1609]; 1959: *Sol iustitiae* 14 (1959) nr. 29, 7 (1-5-1959), 19-9-1960 [nrs. 1179-1180, 1276-1277, 1368-1369, 1490-1491, 1589-1590, 1610-1611].

Gemeente-universiteit Amsterdam

1863: AA 1863-1864, 280-283 (20-11-1863), 10-1-1865 [nrs. 1612, 1658, 1704, 1749, 1791]; 1865: AA 1865-1866, 241-243 (1-11-1865), 14-1-1867 [nrs. 1613, 1659, 1705, 1750, 1792]; 1870: Arch. RUG (3), inv. nr. 574 (1-11-1870), 8-1-1872 [nrs. 1614, 1660, 1706, 1751, 1793]; 1875: Arch. UVA (1), inv. nr. 43, bijlage 205 (1-11-1875), 8-1-1877 [nrs. 1615, 1661, 1707, 1752, 1794]; 1878: *Jbk Amsterdam 1877-1878*, 9 (1-7-1878), 16-9-1879 [nrs. 1616, 1753, 1795]; 1879: *Jbk Amsterdam 1878-1879*, (7-7-1879), 21-9-1880 [nrs. 1662, 1708]; 1880: *Jbk Amsterdam 1879-1880*, 10 (10-7-1880), 20-9-1881 [nrs. 1617, 1754, 1796]; 1881: *Jbk Amsterdam 1880-1881*, 10-11 (10-7-1881), 19-9-1882 [nrs. 1663, 1709]; 1882: Arch. RUG (3), inv. nr. 574 (1-7-1882), 18-9-1883 [nrs. 1618, 1755, 1797]; 1883: Arch. RUG (3), inv. nr. 574 (1-5-1883), 16-9-1884 [nrs. 1664, 1710]; 1884: *Jbk Amsterdam 1884-1885*, 61 (1-5-1884), 15-9-1885 [nrs. 1619, 1756, 1798]; 1885: *Jbk Amsterdam 1884-1885*, 61 (10-5-1885), 21-9-1886 [nrs. 1665, 1711]; 1886: *Jbk Amsterdam 1885-1886*, 59 (8-5-1886), 20-9-1887 [nrs. 1620, 1757, 1799]; 1887: *Jbk Amsterdam 1886-1887*, 67 (1-5-1887), 18-9-1888 [nrs. 1666, 1712]; 1888: *Jbk Amsterdam 1887-1888*, 63-64 (1-5-1888), 17-9-1889 [nrs. 1621, 1758, 1800]; 1889: *Jbk Amsterdam 1888-1889*, 60-61 (1-5-1889), 16-9-1890 [nrs. 1667, 1713]; 1890: *Jbk Amsterdam 1889-1890*, 50-51 (1-5-1890), 15-9-1891 [nrs. 1622, 1759, 1801]; 1891: *Jbk Amsterdam 1890-1891*, 88 (1-5-1891), 20-9-1892 [nrs. 1668, 1714]; 1892: *Jbk Amsterdam 1891-1892*, 63 (2-5-1892), 19-9-1893 [nrs. 1623, 1760, 1802]; 1893: *Jbk Amsterdam 1892-1893*, 71 (1-5-1893), 18-9-1894 [nrs. 1669, 1715]; 1894: *Jbk Amsterdam 1893-1894*, 65 (1-5-1894), 17-9-1895 [nrs. 1624, 1761, 1803]; 1895: *Jbk Amsterdam 1894-1895*, 74 (1-5-1895), 15-9-1896 [nrs. 1670, 1716]; 1896: *Jbk Amsterdam 1895-1896*, 76 (1-5-1896), 21-9-1897 [nrs. 1625, 1762, 1804]; 1897: *Jbk Amsterdam 1896-1897*, 63 (1-5-1897), 20-9-1898 [nrs. 1671, 1717]; 1898: *Jbk Amsterdam 1897-1898*, 76-77 (2-5-1898), 19-9-1899 [nrs. 1626, 1763, 1805]; 1899: *Jbk Amsterdam 1898-1899*, 87 (1-5-1899), 18-9-1900 [nrs.

1672, 1718]; 1900: *Jbk Amsterdam 1899-1900*, 82-83 (1-5-1900), 16-9-1901 [nrs. 1627, 1764, 1806]; 1901: *Jbk Amsterdam 1900-1901*, 85 (1-5-1901), 15-9-1902 [nrs. 1673, 1719]; 1902: *Jbk Amsterdam 1901-1902*, 81 (1-5-1902), 21-9-1903 [nrs. 1628, 1765, 1807]; 1903: *Jbk Amsterdam 1902-1903*, 88 (1-5-1903), 19-9-1904 [nrs. 1674, 1720]; 1904: *Jbk Amsterdam 1903-1904*, 78-79 (1-5-1904), 18-9-1905 [nrs. 1629, 1766, 1808]; 1905: *Jbk Amsterdam 1904-1905*, 88 (1-5-1905), 17-9-1906 [nrs. 1675, 1721]; 1906: *Jbk Amsterdam 1905-1906*, 106 (1-5-1906), 16-9-1907 [nrs. 1630, 1767, 1809]; 1907: *Jbk Amsterdam 1906-1907*, 86 (1-5-1907), 21-9-1908 [nrs. 1676, 1722]; 1908: *Jbk Amsterdam 1907-1908*, 82 (1-5-1908), 20-9-1909 [nrs. 1631, 1768, 1810]; 1909: *Jbk Amsterdam 1909-1910*, 103 (1-5-1909), 19-9-1910 [nrs. 1677, 1723]; 1910: *Jbk Amsterdam 1910-1911*, 90 (1-5-1910), 18-9-1911 [nrs. 1632, 1769, 1811]; 1911: *Jbk Amsterdam 1911-1912*, 101 (1-5-1911), 16-9-1912 [nrs. 1678, 1724]; 1912: *Jbk Amsterdam 1912-1913*, 101-104 (1-5-1912), 15-9-1913 [nrs. 1633, 1770, 1812]; 1913: *Jbk Amsterdam 1912-1913*, 100 (1-5-1913), 21-9-1914 [nrs. 1679, 1725]; 1914: *Jbk Amsterdam 1913-1914*, 101 (1-5-1914), 20-9-1915 [nrs. 1634, 1771, 1813]; 1915: *Jbk Amsterdam 1914-1915*, 96 (1-5-1915), 18-9-1916 [nrs. 1680, 1726]; 1916: *Jbk Amsterdam 1915-1916*, 95 (1-5-1916), 17-9-1917 [nrs. 1635, 1772, 1814]; 1917: *Jbk Amsterdam 1916-1917*, 111 (1-5-1917), 16-9-1918 [nrs. 1681, 1727]; 1918: *Jbk Amsterdam 1917-1918*, 100 (1-5-1918), 15-9-1919 [nrs. 1636, 1773, 1815]; 1919: *Jbk Amsterdam 1918-1919*, 93 (1-5-1919), 20-9-1920 [nrs. 1682, 1728]; 1920: *Jbk Amsterdam 1919-1920*, 86 (1-5-1920), 19-9-1921 [nrs. 1637, 1774, 1816]; 1921: *Jbk Amsterdam 1920-1921*, 98 (1-5-1921), 25-9-1922 [nrs. 1683, 1729]; 1922: *Jbk Amsterdam 1921-1922*, 123 (1-5-1922), 17-9-1923 [nrs. 1638, 1775, 1817]; 1923: *Jbk Amsterdam 1922-1923*, 145 (1-5-1923), 15-9-1924 [nrs. 1684, 1730]; 1924: *Jbk Amsterdam 1923-1924*, 127 (1-5-1924), 21-9-1925 [nrs. 1639, 1818]; 1925: *Jbk Amsterdam 1924-1925*, 132 (1-5-1925), 20-9-1926 [nrs. 1685, 1731, 1838]; 1926: *Jbk Amsterdam 1925-1926*, 125 (1-5-1926), 19-9-1927 [nrs. 1640, 1819]; 1927: *Jbk Amsterdam 1926-1927*, 135 (1-5-1927), 17-9-1928 [nrs. 1686, 1732, 1839]; 1928: *Jbk Amsterdam 1927-1928*, 135 (1-5-1928), 16-9-1929 [nrs. 1641, 1820]; 1929: *Jbk Amsterdam 1928-1929*, 36-37 (1-5-1929), 15-9-1930 [nrs. 1687, 1733]; 1930: *Jbk Amsterdam 1929-1930*, 38-39 (1-5-1930), 21-9-1931 [nrs. 1776, 1821]; 1931: *Jbk Amsterdam 1930-1931*, 42-43 (1-5-1931), 19-9-1932 [nrs. 1688, 1734, 1840]; 1932: *Jbk Amsterdam 1931-1932*, 46-47 (15-9-1932), 8-1-1934 [nrs. 1642, 1822];

- 1933: *Jbk Amsterdam 1932-1933*, 54-55 (15-9-1933), 14-1-1935 [nrs. 1689, 1735, 1841]; 1934: *Jbk Amsterdam 1933-1934*, I, 54 (15-9-1934), 13-1-1936 [nrs. 1643, 1777, 1823]; 1935: *Jbk Amsterdam 1935-1936*, I, 55 (15-9-1935), 11-1-1937 [nrs. 1690, 1736]; 1936: *Jbk Amsterdam 1936-1937*, I, 55 (15-9-1936), 14-2-1938 [nrs. 1644, 1824]; 1937: *Jbk Amsterdam 1937-1938*, I, 57 (15-9-1937), 9-1-1939 [nrs. 1691, 1737]; 1938: *Jbk Amsterdam 1938-1939*, I, 60 (15-9-1938), 8-1-1940 [nrs. 1645, 1778, 1825]; 1939: *Jbk Amsterdam 1939-1940*, I, 65 (15-9-1939), 13-1-1941 [nrs. 1692, 1738, 1842]; 1940: *Jbk Amsterdam 1940-1941*, I, 66-67 (15-9-1940), 12-1-1942 [nrs. 1646, 1779, 1826]; 1941: *Jbk Amsterdam 1941-1942*, I, 62-63 (15-9-1941), 11-1-1943 [nrs. 1693, 1739, 1843]; 1942: *Jbk Amsterdam 1942-1943*, I, 46-47 (15-9-1942), 13-12-1943 [nrs. 1647, 1780, 1827]; 1946: *Jbk Amsterdam 1946-1947*, I, 57 (15-9-1946), 10-1-1949 [nrs. 1694, 1740, 1844]; 1947: *Jbk Amsterdam 1947-1948*, I, 81-82 (15-9-1947), 10-1-1949 [nrs. 1648, 1781, 1828]; 1948: *Jbk Amsterdam 1948-1949*, I, 81-82 (15-9-1948), 9-1-1950 [nrs. 1695, 1741, 1845]; 1949: *Jbk Amsterdam 1949-1950*, I, 92-93 (15-9-1949), 8-1-1951 [nrs. 1649, 1782, 1829, 1855]; 1950: *Jbk Amsterdam 1950-1951*, I, 87-88 (15-9-1950), 14-1-1952 [nrs. 1696, 1742, 1846]; 1951: *Jbk Amsterdam 1951-1952*, I, 64-66 (15-9-1951), 12-1-1953 [nrs. 1650, 1783, 1830, 1856]; 1952: *Jbk Amsterdam 1952-1953*, I, 67-68 (15-9-1952), 11-1-1954 [nrs. 1697, 1743, 1847]; 1953: *Jbk Amsterdam 1953-1954*, I, 68-69 (15-9-1953), 10-1-1955 [nrs. 1651, 1784, 1831, 1857]; 1954: *Jbk Amsterdam 1954-1955*, I, 69-70 (15-9-1954), 9-1-1956 [nrs. 1698, 1744, 1848]; 1955: *Jbk Amsterdam 1955-1956*, I, 66-67 (15-9-1955), 14-1-1957 [nrs. 1652, 1785, 1832, 1858]; 1956: *Jbk Amsterdam 1956-1957*, I, 65-66 (15-9-1956), 13-1-1958 [nrs. 1699, 1745, 1849]; 1957: *Jbk Amsterdam 1957-1958*, I, 68-69 (1-9-1957), 12-1-1959 [nrs. 1653, 1786, 1833, 1859]; 1958: *Jbk Amsterdam 1958-1959*, I, 68-69 (1-9-1958), 11-1-1960 [nrs. 1700, 1746, 1850]; 1959: *Jbk Amsterdam 1960-1961*, II, 45-46 (1-9-1959), 9-1-1961 [nrs. 1654, 1787, 1834, 1860]; 1960: *Jbk Amsterdam 1960-1961*, I, 67-68 (1-9-1960), 8-1-1962 [nrs. 1701, 1747, 1851]; 1961: *Jbk Amsterdam 1961-1962*, II, 79-80 (15-9-1961), 14-1-1963 [nrs. 1655, 1788, 1835, 1861]; 1962: *Jbk Amsterdam 1962-1963*, I, 32-34 (15-9-1962), 13-1-1964 [nrs. 1702, 1748, 1852]; 1964: Arch. UVA (3), inv. nr. 2711, notulen 28-12-1965 (15-9-1964), 11-1-1966 [nrs. 1656, 1789, 1836, 1853, 1862]; 1966: Arch. UVA (6), inv. nr. 129 (15-9-1966), 8-1-1968 [nrs. 1703, 1854, 1657, 1790, 1837, 1863].

4. Prijsantwoorden in de archieven van de Nederlandse universiteiten

In deze bijlage zijn de bewaard gebleven antwoorden op de academische prijsvragen geordend volgens de prijsvraagnummers in de inventaris. Na het prijsvraagnummer wordt de huidige vindplaats van het manuscript vermeld, het bijbehorende motto en judicium, en zo mogelijk de naam van de auteur, met tussen haken het jaar van inzending. Het jaar van inzending geeft de datering van handschrift; in de regel ligt deze datum één jaar later dan het jaar waarin de prijsvraag werd uitgeschreven.

Twee Utrechtse antwoorden konden niet worden geïdentificeerd. Het eerste betreft een antwoord over 'rechtsbevoegde subjecten' dat mogelijk bij prijsvraagnummer 1213 behoort, maar volgens het judicium kwamen daarop slechts twee antwoorden binnen die beide zijn geïdentificeerd (zie hieronder nrs. 146 en 147).¹ Het tweede manuscript handelt over de vraag 'ten aanzien van welke elementen der strafbare handelingen de schuld van de beklagde opzet of schuld in engeren zin moet worden vastgesteld en bewezen'. Aan het slot is deze verhandeling ondertekend: Den Haag, 17 mei 1901 door A.E. Schouten.² De thema's van de juridische prijsvragen die in 1901 werden beantwoord (nrs. 1238 en 1239) komen hiermee niet overeen. Een ondertekend antwoord kwam overigens niet voor bekroning in aanmerking. Dit manuscript is daarom niet opgenomen in bijlage 4.

- [1] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIb. Motto: In magnis voluisse sat est. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1816).

¹ Zie Arch. RUU (3), inv. nr. 381c.

² Zie Arch. RUU (3), inv. nr. 385.

- [4] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Ie. Motto: Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζῶν ἀλώνιον ἔχειν καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ (Joh. 5:39). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1819).
- [10] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIIa. Motto: Quod est, eo decet uti: et quidquid agas, agere pro viribus (Cicero). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: W. Verwey (1825).
- [10] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IVb. Motto: Cuius potest accidere, quod cuiquam potest (Publius Syrus). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1825).
- [12] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIe. Motto: οὐ γὰρ ὑπὲρ στρατηγίας οὐ δὲ βασιλείας ἡμῖν ὁ λόγος ἀλλ' ὑπὲρ πράγματος ἀγγελίκης ἀρετῆς δεομένου (Chrysostomos). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: D.W. de Roo (1827).
- [12] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIId. Motto: Τρόπος ἐστό πείθων τοῦ λέγοντος οὐ λόγος. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: G. Bakker (1827).
- [13] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Ia. Motto: Efferendus sensus e S. Libris, non aliunde inferendus (Ernest). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1828).
- [13] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Id. Motto: Omnes (imo omnia) in ultimum diem spectant (Seneca). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1828).
- [14] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Ic. Motto: Mundus Deo paret. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
- [16] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIc. Motto:

- ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου [Mattheus 6:10; Lukas 11:2]. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1831).
11. [17] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IVd. Motto: Ἀγαθή δ' Ἐρις ἦδε βρότοισιν (Hesiodus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1832).
 12. [18] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter If. Motto: Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω (Paulus, I Corinthe XIV:26). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: C.W. van der Pot (1833).
 13. [20] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IId. Motto: Duris mentibus simul omnia abscondere impossibile etc. (Gregorius Maj[or], Epist[ula]). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: E. Roelants (1835).
 14. [20] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIIc. Motto: Nulla gens tam fera, [nemo omnium] tam [fit] immanis, cujus mentem non imbuert Deorum opinio ([Cicero]). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1835).
 15. [20] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IVa. Motto: Prudentia nihil aliud est, quam accuratior praetitorum recordatio etc. (Keysler). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: A. Niermeyer (1835).
 16. [21] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIa. Motto: Θεοῦ γὰρ γένος ἐσμέν (Acta 17:28 / Math. 5:48). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: M. van Staveren (1836).
 17. [22] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IVc. Motto (Arabisch): lā ḥawla wa-lā quwwata illā bi-llāh Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1838).
 18. [24] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIIb. Motto: ὥστε οὐδεν ἡμαρτε (Joh. Presbyter). Identificatie: gouden medaille; auteur: F.W.B. van Bell (1846).
 19. [26] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IVe. Motto: ὁ ἀκηκόαμεν, [ὁ ἐωράκαμεν τοῦς ὀφθαλμοῦς ἡμῶν] ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν ... (1 Johannes 1:1[b]). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1851).
 20. [26] Arch. RUL (6), inv. nr. 27m. Motto: Οὗτος ἐστὶν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ (Johannes 21:24). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1851).
 21. [28] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter IIIe. Motto: Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς (Joh. 5:39). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1857).
 22. [28] Arch. RUL (6), inv. nr. 27b. Motto: Veniam pro laude peto (Ovidius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1857).
 23. [34] Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Ib. Motto: Imperfectum omne opus humanum. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1875).
 24. [37] Arch. RUL (6), inv. nr. 27c. Motto: Eben Haëzer. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1882).
 25. [37] Arch. RUL (6), inv. nr. 27l. Motto: Noodzakelijkheid [rest onleesbaar]. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend [is dezelfde als bij prijsvraagnr. 38 met het motto 'Grondwezen'] (1882).
 26. [38] Arch. RUL (6), inv. nr. 27f. Motto: Zoekt in de Schriften (Joh. 5:39). Inliggend een brief Amsterdam, dd. maart 1882. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1882).
 27. [38] Arch. RUL (6), inv. nr. 27i. Motto: Grondwezen [onleesbaar]. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend [is dezelfde als bij prijsvraagnr. 37 met het motto 'Noodzakelijkheid'] (1882).
 28. [51] Arch. RUL (6), inv. nr. 26a. Motto: Dies diem docet. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J. de Zwaan (1903).
 29. [51] Arch. RUL (6), inv. nr. 26b. Motto: Tantalus is but a name for you and me. The impossibility of drinking the waters of thought which are always gleaming and waving within sight of the soul (R.W. Emerson, Essays, Ist series, History). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1903).
 30. [52] Arch. RUL (6), inv. nr. 27e. Motto: Noch immer bin ich der Ueberzeugung auf dem rechten Wege zu sein, wenn ich in dem, was sein soll, den Grund dessen suche was ist (Lotze). In drie schriften. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1903).
 31. [55] Arch. RUL (6), inv. nr. 27d. Motto: En worstlende winnen wij krachten, En dwalende vinden wij 't spoor (De Genestet). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1909).

32. [58] Arch. RUL (6), inv. nr. 27a. Motto: Es fürchte die Götter das Menschengeschlecht, Sie halten die Herrschaft in ewigen Händen, Und können Sie brauchen, wie's ihnen gefällt (Goethe). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1912).
33. [69] Arch. RUL (6), inv. nr. 27g. Motto: Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Identificatie: gouden medaille; auteur: J.N. Sevenster (1930).
34. [74] Arch. RUL (6), inv. nr. 27j. Motto: Cordis scientia. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1936).
35. [74] Arch. RUL (6), inv. nr. 27k. Motto: Gehören nicht viele der Elemente aus denen es (des Menschen Ich) sich aufbaut der Welt vor und ausser ihm an. (Thomas Mann). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1936).
36. [80] Arch. RUL (6), inv. nr. 27h. Motto: Drama en systeem. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1947).
37. [80] Arch. RUL (8), inv. nr. 23b. Motto: Se moquer de la philosophie, c'est vraiment philosophe (Pascal). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1947).
38. [177] Arch. RUL (5), inv. nr. 232. Motto: [verhandeling als bijlage] Luctor et emergo. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1939).
39. [191] Arch. RUL (4), inv. nr. 442h. Motto: Felix, qui potuit rerum cognoscere causas (Lucretius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1816).
40. [192] Arch. RUL (4), inv. nr. 442c. Motto: Neque ipse ullum medicamentum cognosco, quin solo tempestivo usu (ex iudicatione vera petendo) tale fiat (Boerhaave). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1817).
41. [192] Arch. RUL (4), inv. nr. 442e. Motto: Vel donare cupit, vel condonare facultas. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1817).
42. [193] Arch. RUL (4), inv. nr. 442g. Motto: Per varios usus artem experientia fecit (Manilius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1818).
43. [193] Arch. RUL (4), inv. nr. 442j. Motto: Indocti discant et ament meminisse periti. Identificatie (onzeker): afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1818).
44. [194] Arch. RUL (4), inv. nr. 442a. Motto: Experimentis et observationibus cante utendum, ni velimus falli. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1819).
45. [195] Arch. RUL (4), inv. nr. 442d. Motto: Sine opio manca est et claudicat medicina (Sydenham). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1820).
46. [198] Arch. RUL (4), inv. nr. 442b. Motto: Res enim vero per se difficilis, dispersam dissipatamque per centena volumina materiem colligere collectamque digerere difficilimum multo casus fecit ([Nicolaas] Paradijs, *Opuscula academica*, p. 88). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1823).
47. [199] Arch. RUL (4), inv. nr. 442i. Motto: Ergo cave liber et timida circumspice mente, ut satis a media sit tibi plebe legi. Dum petit infirmis nimium sublima pennis Icaris, Icaris nomine fecit aquis (Ovidius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1824).
48. [201] Arch. RUL (4), inv. nr. 442f. Motto: Defendat, quod quisque sentit: sunt enim judicia libera. Quid sit in quaque re maxime probabile, semper inquiremus (Cicero, *Tusculanarum* Quaest[ionum], lib. IV, cap. IV). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1826).
49. [216] Arch. RUL (4), inv. nr. 443. Motto: Nihilum ex nihilo. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: P.Q. Brondgeest (1857).
50. [233] Arch. RUL (10), inv. nr. 40c. Motto: [fragment] Es irrt der Mensch, so lang er strebt. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1894).
51. [258] Arch. RUL (9), inv. nr. 73a. Motto: Over gedecebreerde vogels. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1930).
52. [258] Arch. RUL (9), inv. nr. 73b. Motto: Ex animi sententia. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (drie studenten) (1930).
53. [258] Arch. RUL (9), inv. nr. 73c. Motto: Ignoramus et ignorabimus. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J. Visser (1930).
54. [377] Arch. RUL (4), inv. nr. 489bis-1. Motto: Ce n'est qu'en observant avec soin etc. (Rumford). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1836).
55. [378] Arch. RUL (4), inv. nr. 489bis-2. Motto:

- Opinionum commenta delet dies; naturae judicia confirmat (Cicero). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1836).
56. [422] Arch. RUL (10), inv. nr. 40a. Motto: Qui n'a patience, n'a pas science. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1894).
57. [427] Arch. RUL (10), inv. nr. 40b. Motto: Meten doet weten. Identificatie: gouden medaille; auteur: W.H. Keesom (1903).
58. [453] Arch. RUL (5), inv. nr. 60, 1941-1942, bijlage 230 en 232. Motto: Maar één woord kon hij niet vinden. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H.Chr. van de Hulst of D. ter Haar (1942).
59. [453] Arch. RUL (5), inv. nr. 60, 1941-1942, bijlage 230 en 232. Motto: In nova fert animus mutatas dicere formas corpora (Ovidius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: A.J. van Woerkom (1942).
60. [503] Arch. RUL (4), inv. nr. 469. Motto: Quae est melior in hominum genere natura, quam eorum qui se natos ad homines juvandos, tutandos, conservandorum arbitrantur (Cicero, T[usculanarum] Q[uaestionum], I, 14). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1835).
61. [526] Arch. RUL (4), inv. nr. 468. Motto: [Arabisch: 'Ornatum lemmate Arabico, sumto e Jakubii Kitábo 'l-Boldán, p. 3']. Et scio non datum esse martali omnia mente comprehendere neque unquam hominem summum perfectionis culmen attingere. Identificatie: gouden medaille; auteur: M.Th. Houtsma (1872).
62. [528] Arch. RUL (4), inv. nr. 470. Motto: Wat walsch is, valsch is, sla dood! Identificatie: zilveren medaille; auteur: Ch.M. Dozy (1875).
63. [535] Arch. RUL (8), inv. nr. 23c. Motto: Apis Matinae more modoque [grata carpentis thyma, per laborem plurimum] (Horatius). Identificatie: gouden medaille; auteur: C.W.I. Wilde (1888).
64. [536] Arch. RUL (8), inv. nr. 23d. Motto: J'ay empris. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1888).
65. [544] Arch. RUL (8), inv. nr. 23a. Motto: Corcillum est quod hominem facit. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1900).
66. [690] Arch. RUG (3), inv. nr. 418. Motto: Venientium est temporum disciplina, instare veteribus institutis [Julianus]. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
67. [704] Arch. RUG (3), inv. nr. 417. Motto: [Procedeus sensim,] virisque acquirit eundo (Vergilius). Identificatie: zilveren medaille; auteur: S.M.S. de Ranitz (1857).
68. [704] Arch. RUG (3), inv. nr. 419. Motto: Alles Geschichtliche ist wesentlich lückenhaft (Gustav Hugo, *Entwurf der Geschichte der Römischen Kaiser*). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: G.F. Sichel (1857).
69. [705] Arch. RUG (3), inv. nr. 422a. Motto: Ehret die Frauen! sie flechten und weben himmlische Rosen ins irdischen Leben (Schiller). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1857).
70. [705] Arch. RUG (3), inv. nr. 422b. Motto: Quasimodo. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H.P.G. Quak (1857).
71. [705] Arch. RUG (3), inv. nr. 422c. Motto: Thit is [thiv sigvunde] liodkest, thet alle Frisia an fria stole bisitte, and hebbe fria spreka and fri ondarde [Uit: De zeventien keuren, uitgegeven in de Rühringer Codex (editie Karl von Richthoven, 1840)]¹. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1857).
72. [705] Arch. RUG (3), inv. nr. 422d. Motto: Tacite fait un ouvrage exprès sur les moeurs des Germains. Il est court, cet ouvrage; mais c'est l'ouvrage de Tacite, qui abrègeoit tout, parce qu'il voyoit tout (Montesquieu). Identificatie: eervolle vermelding [zilver?]; auteur: G. Wicherlink (1857).
73. [708] Arch. RUG (3), inv. nr. 421. Motto: Het gemis des lauwers is minder grievend dan het verwijt van deze niet begeert te hebben (J.H. van der Palm). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: C.M.J. Willeumier (1866).
74. [708] Arch. RUG (3), inv. nr. 423c. Motto: Non ex regula jus sumatur, sed ex jure, quod est regula fiat ([Julius] Paulus). Identificatie: gouden medaille; auteur: C. Asser (1866).
75. [722] Arch. RUG (3), inv. nr. 420. Motto: Und das lockt wie holdes Glück. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: I.H. Hijmans (1890).
76. [727] Arch. RUG (3), inv. nr. 423a. Motto: Fiat justitia. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: G.W. Sannes (1899).

¹ Met dank aan prof.dr. Goffe Jensma, voor de identificatie van dit motto.

77. [730] Arch. RUG (3), inv. nr. 595a. Motto: Poscimur. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1902).
78. [732] Arch. RUG (3), inv. nr. 423b. Motto: Man lernt überhaupt nur durch Vergleichen. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1905).
79. [739] Arch. RUG (3), inv. nr. 595b. Motto: Nec tumide, nec timide. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1917).
80. [791] Arch. RUG (3), inv. nr. 424c. Motto: Het is veel of weinig, toch zoo beter, dan dat hij geheel stil zat en niets deed, want dan doet hij kwaad of poogt het te doen (Lublink Weddik). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1838).
81. [793] Arch. RUG (3), inv. nr. 425. Motto: Ad utilitatem vitae omnia consilia factaque nostra dirigenda sunt (Tacitus). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1846).
82. [794] Arch. RUG (3), inv. nr. 424b. Motto: Nescio quo sine ducta vetustas lienem risus causa extare evulgaverit, dum longo literatorum moerore, ob nondum assecutam huius visceris naturam, lugent academiae (Malpighi). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: A.F. van Wageninge (1854).
83. [794] Arch. RUG (3), inv. nr. 424e. Motto: Es bleibt nur übrig aus dem feineren Bau der Milz nach Analogie auf deren Function zu schlieszen ([Friedrich Gunsburg]). Identificatie: gouden medaille; auteur: A. Sasse (1854).
84. [794] Arch. RUG (3), inv. nr. 426. Motto: Die Natur wird in der Natur langsam gesucht, am geschwindesten gefunden (Zimmerman). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1854).
85. [797] Arch. RUG (3), inv. nr. 427. Motto: Non fingendum aut excogitandum, sed invenendum quid natura ferat vel faciat (Bacon, *Organum novum*). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: F.Ph. Kuthé (1860).
86. [800] Arch. RUG (3), inv. nr. 424a. Motto: Die Aufreihung, welche jede Thätigkeit der Bewegung, der Empfindung und des Denkens mit sich bringt, macht sich in den Geweben als Rückbildung geltend (J. Moleschott). Identificatie: zilveren medaille; auteur: Chr.H.A. Westhoff (1869).
87. [815] Arch. RUG (3), inv. nr. 424d. Motto: Salus aegrotantium suprema lex. Identificatie: gouden medaille; auteur: H.J.I.B. Franke (1896).
88. [908] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIIa. Motto: Al wat de natuur oplevert is schoon en een grondig onderzoek overwaardig. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1854).
89. [910] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIIb. Motto: Ohne Hypothese keine Naturforschung (C.G. Lehmann). Identificatie: gouden medaille; auteur: A. Drielsma (1857).
90. [911] Arch. RUG (3), inv. nr. 264. Motto: Beproof wat gij kent. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1860).
91. [912] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIc. Motto: The method which I propose to employ in an equation between two spherical variables (Davies). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1860).
92. [915] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIb. Motto: Die Synthese ist der für unsere Zeit charakteristische Gedankengang in der Chemie ([Heinrich] Hlasiwetz). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: A.H. van Ankum (1866).
93. [915] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IId. Motto: Namque eadem coelum, mare, terras, flumina, solem constituunt, eadem fruges arbusta animantes; verum alii, alioque modo commixta moventur (Lucretius). Identificatie: gouden medaille; auteur: H.H. Heys van Zouteveen (1866).
94. [917] Arch. RUG (3), inv. nr. 433. Motto: Nil sine magno vita labore dedit mortalibus (Horatius). Identificatie: zilveren medaille; auteur: J.W. Muurling (1869).
95. [918] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIa. Motto: Müsset ins Naturbetrachten, immer Eins wie Alles achten (Goethe). Identificatie: gouden medaille; auteur: H. de Vries (1869).
96. [919] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIIc. Motto: In magnis voluisse sat est. Identificatie: zilveren medaille; auteur: H. Kamerlingh Onnes (1872).
97. [919] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-IIId. Motto: Actioni contraria semper et aequalis est reactio. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1872).
98. [940] Arch. RUG (3), inv. nr. 429a. Motto: Mathesis scientiarum genitrix. Identificatie: gouden medaille; auteur: M.J. van Uven (1902).
99. [940] Arch. RUG (3), inv. nr. 429b. Motto: Kennis is macht. Identificatie: eervolle vermelding;

- ding; auteur: J.A. Vreeswijk (1902).
100. [943] Arch. RUG (3), inv. nr. 429c. Motto: Le hasard, à tout jeu, corrige ses caprices (Bertrand). Identificatie: gouden medaille; auteur: F. Zernike (1908).
101. [943] Arch. RUG (3), inv. nr. 429d. Motto: Il faut s'arrêter mais où nous arrêtons-nous? (Poincaré). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H.M. Plas (1908).
102. [959] Arch. RUG (6), inv. nr. 93. Motto: Es gibt in einer Ausgrabung nichts Interessanteres als ein Loch. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J.Chr. Mekel (1932).
103. [962] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-II. Motto: In clivo laborare (met naambriefje). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: E.T. Steller (1935).
104. [982] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ie. Motto: ἐν δε τῷ σέβασ' Ἀστῶν φόβος τε ξυγγενῆς το μὴ ἀδικεῖν σήσει (Aeschylus, Eumen[ides]). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1819).
105. [982] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-If. Motto: Πάγοισιν ἐν Ἄρειοισιν εὐσεβεστατὴν ψῆφον διολισους; id est, In Areopago sanctissimam sententiam ferent (Euripides, Orestes). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1819).
106. [992] Arch. RUG (3), inv. nr. 430a. Motto: Multos veterum velut inglorios et ignobiles oblivio obruit: Agricola posteritati narratus et tractatus super fies erit (Tacitus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
107. [992] Arch. RUG (3), inv. nr. 430d. Motto: Dignum laude virum Musa vetat mori (Horatius, Carmina). NB twee dezelfde motto's bij dezelfde prijsvraag! Deze is voorzien van een fraaie portretaquarel. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
108. [992] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ih. Motto: Dignum laude virum Musa vetat mori (Horatius, Carmina). NB twee dezelfde motto's bij dezelfde prijsvraag! Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
109. [997] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-Ib. Motto: [Motto noch in het handschrift noch in judicium vermeld]. Identificatie: gouden medaille; auteur: J. van Doornick (1834).
110. [999] Arch. RUG (3), inv. nr. 430b. Motto: καλός ὁ ἀγών καὶ κίνδυνων ἔτοι σπασνιώτατοι οἱ ἀν ἐλαχισα ἐκ τε σφαλῆναι βλάπτοντες πλειετ τσα διὰ τὸ εὐτυχεῖσαι ὠφελεσι (Thucydides). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1836).
111. [1004] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ib. Motto: Philosophia tanto in honore numquam fuisset, nisi doctissimorum contentionibus dissensionibusque viguisset (Cicero). Identificatie: gouden medaille; auteur: G.L. Jansma van der Ploeg (1841).
112. [1005] Arch. RUG (3), inv. nr. 430e. Motto: Felices nos, qui Deo perfecto et sancto fidem habemus. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1846).
113. [1005] Arch. RUG (3), inv. nr. 430f. Motto: ἔρομαι λόγους ἐρέων κατὰ τὰ ἡκουον, πρόσσεσται δὲ αὐτοισι τι καὶ τῆς ἐμῆς ὄψιλος (Herodotus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: J.W.G. van Oordt (1846).
114. [1005] Arch. RUG (3), inv. nr. 430i. Motto: Ut potui, non ut volui. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1846).
115. [1005] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ia. Motto: Poetis quidlibet audendi semper fuit aequa potestas (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1846).
116. [1005] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Ic. Motto: Da die Götter menschlicher noch waren, waren Menschen göttlicher (Schiller). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1846).
117. [1009] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-Id. Motto: Unum est omne poema. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J.D. Homan (1854).
118. [1011] Arch. RUG (3), inv. nr. 432-Ia. Motto: Gerade diejenigen modernen Gedichte, welche mit dem griechischen Stil in der schneidenden Widersprüch und Gegensatz stehen, leben und wirken bei allen ihren regellosen Fehlern immer fort in jugendlichen Kraft. (Friedrich Schlegel). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J. ten Brink (1857).
119. [1011] Arch. RUG (3), inv. nr. 434. Motto: 't Kan verkeeren (Brederode). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: A.G.A. Sloet tot Oldhuis (1857).
120. [1012] Arch. RUG (3), inv. nr. 430c. Motto: Sequimur probabilia nec ultra quam id quod verisimile occurrit, progredi possumus (Cicero). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1857).
121. [1015] Arch. RUG (3), inv. nr. 431 (met inlig-

- gend iudicium). Motto: Amat victoria curam (Catullus). Identificatie: gouden medaille; auteur: T.T. Kroon (1863).
122. [1016] Arch. RUG (3), inv. nr. 430g. Motto: Sein Zeitalter ist deutlich geschrieben in seiner Weissagung (Bunsen). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1863).
123. [1016] Arch. RUG (3), inv. nr. 430h. Motto: מְלִיָּדָה-שֶׁמֶר מָה (Jesaja 21:11b). Identificatie: gouden medaille; auteur: W.C. van Maanen (1863).
124. [1019] Arch. RUG (3), inv. nr. 428. Motto: Non qui Sidonio contendere callidus ostro, nescit Aquinatem potentia vellera fucum, certius accipiet damnum propiusve medullis, quam qui non poterit vero distinguere falsum (Horatius). Identificatie: gouden medaille; auteur: B.J. Polenaar (1869).
125. [1066] Arch. RUG (3), inv. nr. 435-III. Motto: Tu ne cede malis, sed contra audentior ito (Vergilius, Aeneis). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: Th.A.A.M. Copray (1938).
126. [1189] Arch. RUU (3), inv. nr. 365c. Motto: In rebus magnis voluisse sat est. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1825).
127. [1189] Arch. RUU (3), inv. nr. 366. Motto: Non jam prima peto Mnestheus, neque vincere certo. Quamquam o! (Vergilius). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: A.E. Penning (1825).
128. [1193] Arch. RUU (3), inv. nr. 365a. Motto: Audere non dedecet. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
129. [1193] Arch. RUU (3), inv. nr. 367a. Motto: Civilis juris mater est ipsa ex consensu obligatio, etc. (Grotius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1829).
130. [1193] Arch. RUU (3), inv. nr. 367b. Motto: Quidquid praeter spem eveniat, omne id deputabo esse in lucro (Terentius). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H. van Loghem (1829).
131. [1196] Arch. RUU (3), inv. nr. 365b. Motto: Simplex sigillum veri. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1832).
132. [1197] Arch. RUU (3), inv. nr. 368. Motto: In magnis voluisse sat est. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1833).
133. [1198] Arch. RUU (3), inv. nr. 369. Motto: La verité finit par être écoutée. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1834).
134. [1199] Arch. RUU (3), inv. nr. 370b. Motto: Quo fata trahant. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: B.G.A. Pabst (1835).
135. [1201] Arch. RUU (3), inv. nr. 370a. Motto: Ihn hält in Schranken nur das deutliche Gesetz und der Gebräuche tiefgetretne Spur (Schiller). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1837).
136. [1201] Arch. RUU (3), inv. nr. 371. Motto: Valeat res ludicra, si me palma negata macrum, donata reducit opimum (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1837).
137. [1206] Arch. RUU (3), inv. nr. 372. Motto: Les témoins sont les yeux. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1851).
138. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 373a. Motto: Je propose des fantaisies informes et irrésolues, etc. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1853).
139. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 373b. Motto: Qui studet optatam cursu contingere metam, multa tulit fecitque puer [sudavit et alsit, abstinuit venere et vino] (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1853).
140. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 373c. Motto: Virtute ambire oportet, non fautoribus. Sat habet fautorum semper, qui recte facit (Plautus). Identificatie: gouden medaille; auteur: I. Teltling (1853).
141. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 374a. Motto: Quod si quem aut natura sua aut [illa] praestantis ingeni vis [forte deficiet aut minus instructus erit magnarum artium disciplinis, teneat tamen eum cursum quem poterit] (Cicero). Identificatie: zilveren medaille; auteur: S.H. Rinkes (1853).
142. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 374b. Motto: Virtute ambire oportet, non fautoribus (Plautus) [vgl. nr. 139 waar de volledige passage wordt geciteerd]. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1853).
143. [1208] Arch. RUU (3), inv. nr. 374c. Motto: Labente deinde paulatim disciplina velut dissidentes (Livius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1853).
144. [1211] Arch. RUU (3), inv. nr. 375a. Motto: Damit Ihr doch am Ende seht, das er nichts

- sagt, etc. (Goethe). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J.J. Schneither (1856).
145. [1211] Arch. RUU (3), inv. nr. 375b. Motto: Es wird erzählt welche Bearbeiter des Faches aufgetreten sind, etc. (Robert Kohl). Identificatie: gouden medaille; auteur: D. van Hogendorp jr (1856).
146. [1212] Arch. RUU (3), inv. nr. 376. Motto: Self-defence as it is, justly called the primary law of nature etc. (Stephen's *New Commentaries*). Identificatie: gouden medaille; auteur: A.F.L. Gregory (1859).
147. [1213] Arch. RUU (3), inv. nr. 381a. Motto: Die Untersuchungen welche man ganz aus uneigennützigem Eifer etc. (G. Hugo). Identificatie: gouden medaille; auteur: W.J. van Welden Rengers (1859).
148. [1213] Arch. RUU (3), inv. nr. 381b. Motto: Discendae sunt eas artes, quae efficiant, ut usui civitati, simus [...] (Cicero). Identificatie: gouden medaille; auteur: G. Wicherlink (1859).
149. [1215] Arch. RUU (3), inv. nr. 377. Motto: In magnis voluisse sat est. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1862).
150. [1216] Arch. RUU (3), inv. nr. 378a. Motto: Prudens futuri temporis exitum (Horatius). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: W.H. de Savornin Lohman (1865).
151. [1216] Arch. RUU (3), inv. nr. 378b. Motto: Erfüllte Pflicht empfindet sich immer noch als Schuld (Goethe). Identificatie: gouden medaille; auteur: G.H. van Bolhuis (1865).
152. [1220] Arch. RUU (3), inv. nr. 379a. Motto: Iacta est alea. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: T.J. Noyon (1871).
153. [1220] Arch. RUU (3), inv. nr. 379b. Motto: Die Wirkung im Leben ist des Gesetzes Probestein (Rudhart). Identificatie: gouden medaille; auteur: M.Th. Goudsmit (1871).
154. [1222] Arch. RUU (3), inv. nr. 383. Motto: Dulce periculum est (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1877).
155. [1224] Arch. RUU (3), inv. nr. 380a. Motto: Du choc des opinions jaillit la vérité. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: J.D. Daubanton (1880).
156. [1225] Arch. RUU (3), inv. nr. 380b. Motto: Veritatem spectamus, non, quod quis finxit. Identificatie: gouden medaille; auteur: J.J.I. Harte [van Teckelenburg] (1880).
157. [1226] Arch. RUU (3), inv. nr. 382. Motto: Trahit sua quemque voluptas. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1883).
158. [1235] Arch. RUU (3), inv. nr. 384. Motto: Libro completo, saltat scriptor, pede laeto. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1895).
159. [1377] Arch. RUU (3), inv. nr. 492a. Motto: Non una die Roma condita fuit. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1820).
160. [1377] Arch. RUU (3), inv. nr. 492b. Motto: Huc usque Botanophilus aliena fartimque depilans, sed dein Botanicus verus evadere conor (Linnaeus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1820).
161. [1382] Arch. RUU (3), inv. nr. 493a. Motto: On peut comparer la Physique a un tableau qui pour être heureusement. Le but d'une théorie est de lier à un fait général, ou au moindre nombre de faits généraux possibles, tout les faits particuliers qui en dépendent [Haüy]. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1823).
162. [1387] Arch. RUU (3), inv. nr. 493b. Motto: Solae communes gnatos consortia tecta, urbis habent etc. (Vergilius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1825).
163. [1391] Arch. RUU (3), inv. nr. 493c. Motto: Quam primum rapienda tibi est occasio prima, Ne rursum quaeras, quae iam neglexeris ante (Cato). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1827).
164. [1398] Arch. RUU (3), inv. nr. 496a. Motto: χαρείη δὲ φρένα μήτηρ (Homerus, *Ilias*). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: onbekend (1831).
165. [1403] Arch. RUU (3), inv. nr. 496b. Motto: Qui partes scribendi historiam naturalem filii sumpvent, hoc cogitent se non lectores delectatione debere (Baco Verulamus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1833).
166. [1406] Arch. RUU (3), inv. nr. 496c. Motto: Siqua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis, excusata suo tempore, lector, habe. (Ovidius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1835).
167. [1409] Arch. RUU (3), inv. nr. 496d. Motto: Es ist aber einmal unser Los, allemal, auf unbe-

- greifliches zu stossen, so bald wir uns bemühen, alles verstehen zu wollen! Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1836).
168. [1411] Arch. RUU (3), inv. nr. 496e. Motto: Numerus specierum in entomologia fere infinitus et, nisi in ordinem redigantur, chaos semper erit entomologia ([Joh.Chr.] Fabr[icius], *Phil[osophia] Entom[ologica]*). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: P.H.J. Wellenbergh (1837).
169. [1412] Arch. RUU (3), inv. nr. 495b. Motto: Verus experimentis ordo primo lumen accendit, deinde per lumen iter demonstrat (Bacon). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: B. Verver (1840).
170. [1412] Arch. RUU (3), inv. nr. 495c. Motto: Ce n'est qu'en observant avec soin les phénomènes, qui accompagnent le refroidissement et le rechauffement des corps, qu'on peut se procurer un jour de notions exactes sur la nature même de la chaleur ([P.S.] Laplace). Identificatie: gouden medaille; auteur: W.L. Overduyn (1840).
171. [1413] Arch. RUU (3), inv. nr. 497a. Motto: Die Geschichte der Urwelt müssen wir mühsam aus Bruchstücken zusammen lesen, welche wir unter der Oberfläche der Erde finden! Hier und dort bleiben Lücken nur durch Vermuthungen auszufüllen, aber durch Vermuthungen wie sie leicht und ohne Zwang in jene Lücken passen ([Heinrich Friedrich] Link). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: L. Ali Cohen (1840).
172. [1413] Arch. RUU (3), inv. nr. 497b. Motto: Opiniorum commenta delet dies, Naturae judicia confirmat (Cicero). Identificatie: gouden medaille; auteur: F.W.Chr. Krecke (1840).
173. [1414] Arch. RUU (3), inv. nr. 495a. Motto: O Jehovah! quam ampla sunt Tua opera! Quam ea omnia sapienter fecisti! Quam plena est terra possessione Tua! (Psalm 104:24) Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1843).
174. [1415] Arch. RUU (3), inv. nr. 497c. Motto: La méthode des moindres carrés fait, connaitre en quelque sorte, le centre au tous du quel viennent se ranger tous les résultats fournis, par l'expérience de manière à s'en écarter, le moins qu'il est possible (A.M. Legendre). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1843).
175. [1416] Arch. RUU (3), inv. nr. 497d. Motto: Get what I can, I must (E. Young, *Night thoughts*). Identificatie: gouden medaille; auteur: J.H. Croockewit Hzn (1845).
176. [1418] Arch. RUU (3), inv. nr. 504a. Motto: Les empoisonnements des végétaux sont très-rares dans le cours naturel des choses, et les faits qui s'y rapportent, presque tous observés dans des expériences où l'on a réuni à dessin des circonstances difficiles à rencontrer, ont en général peu d'applications pratiques: mais leur étude n'en offre pas moins de l'intérêt, soit parce qu'elle fait connaître des actions spéciales asses singulières, soit parce qu'elle se lie à des considérations curieuses sur les lois mêmes de la physiologie et sur les rapports des deux règnes organiques (De Condolle). Identificatie: zilveren medaille; auteur: M.J. Baart de la Faille (1848).
177. [1418] Arch. RUU (3), inv. nr. 504b. Motto: Non tam turpe fuit vinci, quam contendisse decorum (Ovidius). Identificatie: gouden medaille; auteur: D.J. Coster (1848).
178. [1426] Arch. RUU (3), inv. nr. 499. Motto: On peut regarder le galvanisme etc. (Cruikshank). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H. Kuyper (1859).
179. [1428] Arch. RUU (3), inv. nr. 498. Motto: Vielleicht ist dies eine Eigenthümlichkeit aller Grundstoffe, wiewohl sie bis jetzt erst bei einer nur kleinen Anzahl derselben wahrgenommen ist (Berzelius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1862).
180. [1428] Arch. RUU (3), inv. nr. 500. Motto: Fabricando fabri fimus. Identificatie: gouden medaille; auteur: J.Th. Mouton (1862).
181. [1428] Arch. RUU (3), inv. nr. 502a. Motto: Nor do we know, how ignorant we are (Darwin). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H.C. Dibbits (1862).
182. [1431] Arch. RUU (3), inv. nr. 501b. Motto: Sic mundus et ipse in convexa volans teretes facit esse figuras stellarum (Marcus Manilius, *Astronomica*). Identificatie onzeker: eervolle vermelding; auteur: L. Bleekrode (1865).
183. [1433] Arch. RUU (3), inv. nr. 501c. Motto: Endziel der Naturwissenschaft ist und bleibt die alte Philosophen-Frage nach dem Ursprung der Dinge, nach den Bedingungen ihres Daseins und den Ursachen ihrer Eigen-

- thümlichkeiten (Mr. H. Vogelsang). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1868).
184. [1434] Arch. RUU (3), inv. nr. 502b. Motto: Frei von Tadel zu seyn ist der niedrigste Grad und der Höchste, Denn nur die Ohnmacht führt oder die Grösze dazu (Schiller). Identificatie: gouden medaille; auteur: H. Kamerlingh Onnes (1871).
185. [1436] Arch. RUU (3), inv. nr. 502c. Motto: Non liquet. Identificatie: gouden medaille; auteur: W.D. Gratama (1874).
186. [1439] Arch. RUU (3), inv. nr. 501d. Motto: Nosce te ipsum. Identificatie: eervolle vermelding; auteur: J. de Vries (1880).
187. [1442] Arch. RUU (3), inv. nr. 501e. Motto: Felix qui potuit rerum cognoscere causas. Identificatie: gouden medaille; auteur: P.H. Dojes (1886).
188. [1444] Arch. RUU (3), inv. nr. 501g. Motto: Die Untersuchung der Peptone bietet, wie mir scheint, ein geräumiges Feld für die Kenntnisse von dem Wesen der eiweissartigen Körper, welche eine Hauptrolle in dem organischen Reiche spielen. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1889).
189. [1449] Arch. RUU (3), inv. nr. 501f. Motto: Non frustra signorum obitus speculamur et ortus. Identificatie: gouden medaille; auteur: A. Pannekoek (1895).
190. [1455] Arch. RUU (3), inv. nr. 501a. Motto: Knowledge is the wing wherewith we fly to the heaven (Shakespeare). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H.J. van Wijk (1904).
191. [1519] Arch. RUU (3), inv. nr. 542. Motto: ἐκ μέρους γινώσκουμεν (Paulus [vgl. 1 Corinthe 13:12]). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: E.F.H. Wolf (1851).
192. [1525] Arch. RUU (3), inv. nr. 538. Motto: Quod turpe est, id, quamvis occultetur, [tamen] honestum fieri nullo modo potest (Cicero). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1859).
193. [1525] Arch. RUU (3), inv. nr. 541. Motto: Τῶν πονῶν πωλοῦσιν ἀμὴν πάντα τ' ἀγαθοὶ θεοὶ (Epicharmus). Identificatie: zilveren medaille; auteur: W.P. Poolman (1859).
194. [1526] Arch. RUU (3), inv. nr. 543. Motto: **יִשְׂרָאֵל, חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו, מִגִּיד דְּבָרָו דְּבִרְוּ לְיַעֲקֹב** indicat verba sua Jacobo statuta sua et jura sua Israeli? (Psalm 147:19-20). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1859).
195. [1526] Arch. RUU (3), inv. nr. 544. Motto: Λέγω δὲ ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιος ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὧν (Paulus: Galaten 4:1). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H. Oort (1859).
196. [1527] Arch. RUU (3), inv. nr. 545. Motto: Πόνου τοι χωρὶς οὐδὲν εὐτυχει. Identificatie: zilveren medaille; auteur: J.J. Cornelissen (1862).
197. [1527] Arch. RUU (3), inv. nr. 546. Motto: Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1862).
198. [1530] Arch. RUU (3), inv. nr. 539. Motto: Non imbecillum tantum et imparem laboribus sexum sed, si licentia adsit, saevum, ambitiosum, potestatis avidum (Tacitus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1868).
199. [1530] Arch. RUU (3), inv. nr. 540. Motto: Varium et mutabile semper femina (Vergilius). Identificatie: gouden medaille; auteur: J.S. Speijer (1868).
200. [1531] Arch. RUU (3), inv. nr. 547. Motto: Praemia non spero, satis est potuisse videri. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1868).
201. [1532] Arch. RUU (3), inv. nr. 548 [bijbehorende brief, inv. nr. 549]. Motto: ὄτι καλὸν, φίλον αἰεὶ (Euripides). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: I.M.J. Valetton (1871).
202. [1554] Arch. RUU (3), inv. nr. 550. Motto: D[oor] K[ennis] V[erlossing] ([Hegel], Kapita 3:23). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1904).
203. [1586] Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, bijlage brief dd. 7-9-1954. Motto: In de wereld zijn. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: J. van Slooten (1954).
204. [1606] Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, bijlage bij judicium dd. 26-7-1955. Motto: Geen motto. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1954).
205. [1612] Arch. UVA (6), inv. nr. 88. Motto: Eine das Lebensbild dieses Mannes zusammenfassende (Hagenbach). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1864).
206. [1615] Arch. UVA (6), inv. nr. 91. Motto: De

- harmonistiek is eene zonde, waarvoor in deze eeuw vergeving is. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1876).
207. [1618] Arch. UVA (6), inv. nr. 82. Motto: Non si male nunc et olim sic erit. Identificatie: gouden medaille; auteur: H.M. van Nes (1883).
208. [1622] Arch. UVA (6), inv. nr. 92. Motto: ἐκ μέρους γινώσκουμεν (Paulus [vgl. 1 Corinthe 13:12]). Identificatie: gouden medaille; auteur: G.A. Wumkes (1891).
209. [1627] Arch. UVA (6), inv. nr. 85. Motto: Nomina sunt odiosa. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1901).
210. [1628] Arch. UVA (6), inv. nr. 90. Motto: Πνεῦμα ὁ Θεός. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1903).
211. [1658] Arch. UVA (6), inv. nr. 114. Motto: Nil enim disperandum est, Deo Duce (Tellegen). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1864).
212. [1663] Arch. UVA (6), inv. nr. 113. Motto: In magnis voluisse sat est. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1882).
213. [1664] Arch. UVA (6), inv. nr. 108. Motto: Scire leges non hoc est verba earum tenere sed vim ac potestatem (Celsus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1884).
214. [1666] Arch. UVA (6), inv. nr. 109. Motto: Projets de bonheur, vous êtes peut-être le seul bonheur ici-bas (Alfred de Musset). Identificatie: gouden medaille; auteur: J. Limburg (1888).
215. [1679] Arch. UVA (6), inv. nr. 110. Motto: Arbeid en stand. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1914).
216. [1681] Arch. UVA (6), inv. nr. 112. Motto: Jureconsulti saepe, quod positum est in una cognitione, id in infinita dispertuntur (Cicero). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1918).
217. [1685] Arch. UVA (6), inv. nr. 111. Motto: Scandit aeras vitiosa naves cura nec turmas equitum relinquit (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1926).
218. [1688] Arch. UVA (6), inv. nr. 115. Motto: Irrtum verlässt uns nie; doch ziehet ein höher Bedürfnis (Goethe). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1932).
219. [1704] Arch. UVA (6), inv. nr. 101. Motto: Trado quae potui. Identificatie: gouden medaille; auteur: J.G. van der Lith (1864).
220. [1704] Arch. UVA (6), inv. nr. 107. Motto: True fortitude of understanding consists in not lessing what we know be embarrassed by what we do not know (Emerson). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: D. Huizinga (1864).
221. [1713] Arch. UVA (6), inv. nr. 93. Motto: Ohne Pilze, keine Gährung, keine Fäulniss. Identificatie: gouden medaille; auteur: A. Klein (1890).
222. [1714] Arch. UVA (6), inv. nr. 94. Motto: Felix qui rerum poterit cognoscere causas. Identificatie: gouden medaille; auteur: L. Bolk (1892).
223. [1717] Arch. UVA (6), inv. nr. 95. Motto: Primum est medici ne noceat. Identificatie: gouden medaille; auteur: J. Boeke (1898).
224. [1719] Arch. UVA (6), inv. nr. 104. Motto: [Non]dum omnium dierum sol occidit. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1902).
225. [1724] Arch. UVA (6), inv. nr. 96. Motto: Was man nicht weisz, das eben brauchte man, Und was man weisz, kann man nicht brauchen' (Faust I). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: A.M. Frederikse (1912).
226. [1725] Arch. UVA (6), inv. nr. 97. Motto: Point n'est besoin de réussir pour entreprendre, ni de vaincre pour persévérer (Willem van Oranje). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1914).
227. [1731] Arch. UVA (6), inv. nr. 98. Motto: Nemo solus satis sapit (Plautus). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1926).
228. [1736] Arch. UVA (6), inv. nr. 126. Motto: The sound body lives in silence (Alexis Carrel). Identificatie: gouden medaille; auteur: E. Lopez Cardozo (1936).
229. [1737] Arch. UVA (6), inv. nr. 105. Motto: La blanche vérité dort au fond d'un grand puits (Sully Prudhomme). Identificatie: gouden medaille; auteur: Jkvr. C.M. de Ranitz (1938).
230. [1750] Arch. UVA (6), inv. nr. 127. Motto: L'oxygène est un point control autours du quel se ment toute la chemie. Identificatie: gouden medaille; auteur: A. Adriaans of eervolle vermelding; auteur: W.K.J. Schoor [onbekend bij welke auteur welk motto hoort] (1866).
231. [1751] Arch. UVA (6), inv. nr. 128. Motto: Ultra posse nemo obligatur. Identificatie: gouden

- medaille; auteur: M.C. Paraira (1871).
232. [1794] Arch. UVA (6), inv. nr. 116. Motto: N'ayez pas le succès pour idéal suprême, levez plus haut votre âme et regardez ailleurs (Victor De Laprade). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1876).
233. [1797] Arch. UVA (6), inv. nr. 83. Motto: Vero credo, vero quaero. Identificatie: gouden medaille; auteur: H. Zeydner (1883).
234. [1797] Arch. UVA (6), inv. nr. 84. Motto: Audacia initium facit, reliqua spes. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1883).
235. [1810] Arch. UVA (6), inv. nr. 118. Motto: $\pi\tilde{\alpha}\sigma\iota$ γὰρ θνήτοις θνήτται κόραι εἰσιν ἐν ὄσσοις (Orph[eus], Hymne, I, 5). Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H. Wagenvoort (1909).
236. [1819] Arch. UVA (6), inv. nr. 117a. Motto: I stand amid the roar of a surf-tormented shore (Edgar Allan Poe). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend [twee antwoorden met hetzelfde motto] (1927).
237. [1819] Arch. UVA (6), inv. nr. 117b. Motto: I stand amid the roar of a surf-tormented shore (Edgar Allan Poe). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend [twee antwoorden met hetzelfde motto] (1927).
238. [1820] Arch. UVA (6), inv. nr. 120. Motto: Davus sum, non Oedipus ([Terentius]). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1929).
239. [1820] Arch. UVA (6), inv. nr. 121. Motto: Sedit qui timuit ne non succederet (Horatius). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1929).
240. [1838] Arch. UVA (6), inv. nr. 122. Motto: Quaet en goet, Elck heeft zijn tijd en beurte, als eb en vloed (Vondel). Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1926).
241. [1839] Arch. UVA (6), inv. nr. 124. Motto: Quand même? Identificatie: eervolle vermelding; auteur: H. Riemens (1928).
242. [1843] Arch. UVA (6), inv. nr. 123. Motto: Alle begin is moeilijk. Identificatie: afgekeurd antwoord; auteur: onbekend (1942).

*Archivalia
en
Literatuur*

Rijksuniversiteit Leiden (aanwezig in de UB Leiden)

1. Archief van curatoren 1815-1877 (AC2: E.J. van de Pol, *Het archief van curatoren der Leidsche Universiteit. IIde gedeelte 1815-1877*, 's-Gravenhage: Algemeene Landsdrukkerij, 1934; bijgewerkte internet-editie) inv. nrs. 320 Opgaven der prijsvragen, uitgeschreven door de RUL 1816-1830; 321 Beoordeelingen van de faculteiten der RUL van prijsvragen 8-2-1867; 322 Opgave der prijsvragen, uitgeschreven door de RUL 1842 en 323 Beoordeelingen door de faculteiten der RUG van [Groningse! v.L.] prijsvragen 1845 en 1848.
2. Archief van curatoren 1878-1953 (AC3: *Inventaris van het archief van het College van Curatoren van de Rijksuniversiteit Leiden 1830, 1878-1953*, Winschoten 2001 [was: G. Suurland, *Inventaris van het archief van het College van Curatoren van de Rijksuniversiteit te Leiden 1908-1928*, Leiden: Rijksuniversiteit, 1986]; bijgewerkte internet-editie) inv. nr. 1868 Stukken betreffende prijsvragen 1914-1928.
3. Archief van het College van Bestuur van de RUL 1886, 1952-1989 (AC4: *Inventaris van het archief van het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Leiden 1886, 1952-1989*, Winschoten: Centrale Archief Selectiedienst, 1998) inv. nrs. 1397-1402 [betreft Legatum Visserianum].
4. Archief van senaat en faculteiten 1815-1877 (ASF: H. Hardenberg, *De archieven van senaat en faculteiten, benevens het archief van de academische vierschaar der Leidsche universiteit*, Zaltbommel: NV Van de Garde en co's Drukkerij, 1935; bijgewerkte internet-editie) inv. nrs. 270-272 Acta senatus 1816-1875; 314-327 Bijlagen tot de acta senatus 1808-1876 [selectief doorgenomen]; 377ter Ingekomen antwoorden op prijsvragen [zie bijlage 4]; 442-443 Antwoorden, ingekomen op door de faculteit [geneeskunde] uitgeschreven prijsvragen (19de eeuw) [zie bijlage 4]; 468-470 Ingekomen antwoorden op prijsvragen [faculteit der letteren en wijsbegeerte] 1875 en z.j. [zie bijlage 4]; 489 en 489bis Stukken betreffende diverse prijsvragen [faculteit wis- en natuurkunde] 1854-1863 [zie bijlage 4]; en 601 Programma der prijsvragen, uitgeschreven door rector en senaat 1815 [=1822!].
5. Archief van rector magnificus en senaat 1875-1972 (ASE: *Inventaris van het archief van de rector magnificus en de senaat van de Rijksuniversiteit Leiden 1875-1972*, Winschoten 1999; bijgewerkte internet-editie) [dit archief is selectief doorzocht] inv. nrs. 1-5 Notulen van vergaderingen van de senaat 1875-1967 [selectief doorgenomen]; 9 Vergaderstukken van de senaat 1957-1971; 10-12 Vergaderstukken van het senatus praesidium 1957-1967 [selectief doorgenomen]; 21-105 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken van de senaat 1876-1963 [selectief doorgenomen], en 232 Stukken betreffende het uitschrijven van en ontvangen reacties op prijsvragen door rector en senaat 1935-1965.
6. Archief van de faculteit godgeleerdheid (AFA-AA: *Inventaris van het archief van de faculteit der godgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Leiden 1815-1968*, Winschoten 1999; bijgewerkte internet-editie) inv. nrs. 26-27 Ontvangen reacties op door de faculteit uitgeschreven prijsvragen 1903 en z.d. [zie bijlage 4].
7. Archief van de faculteit rechtsgeleerdheid (AFA-BA: *Inventaris van het archief van de faculteit rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Leiden 1773, 1850-1979*, Winschoten 1999; bijgewerkte internet-editie) inv. nrs. 54-65 Ontvangen reacties op door de faculteit uitgeschreven prijsvragen en behandeling van deze reacties 1921-1952 [dit betreft de prijsvragen van het Legatum Visserianum en het Fonds Marburg, zie noot 22 en 23] en 88 Correspondentie over de geschiedenis en werkzaamheden van het Legatum Visserianum en over het uitschrijven van prijsvragen vanaf 1874, 1914-1952.
8. Archief van de faculteit letteren en wijsbegeerte (AFA-CA: *Inventaris van het archief van de faculteit der letteren en wijsbegeerte van de Rijksuniversiteit Leiden 1856-1952*, Winschoten 1999; bijgewerkte

internet-editie) inv. nr. 23 Ontvangen reacties op door de faculteit uitgeschreven prijsvragen 1947 en z.d. [zie bijlage 4].

9. Archief van de faculteit geneeskunde (AFA-EA: *Inventaris van het archief van de faculteit der geneeskunde van de Rijksuniversiteit Leiden 1847-1958, 1965*, Winschoten 1999; bijgewerkte internet-editie) inv. nr. 73 Ingezonden reacties op door de faculteit uitgeschreven prijsvragen 1929-1930 [zie bijlage 4].
10. Archief van de faculteit wis- en natuurkunde (AFA-FA: *Inventaris van het archief van de faculteit der wis- en natuurkunde van de Rijksuniversiteit Leiden 1835, 1899-1955*, Winschoten 1999; bijgewerkte internet-editie) inv. nr. 40 Ingezonden reacties op door de faculteit uitgeschreven prijsvragen 1881-1919 [zie bijlage 4].

Prijsvraag-antwoorden: Arch. RUL (4), inv. nr. 377ter Ia=13; inv. nr. 377ter Ib=34; inv. nr. 377ter Ic=14; inv. nr. 377ter Id=13; inv. nr. 377ter Ie=4; inv. nr. 377ter If=18; inv. nr. 377ter IIA=21; inv. nr. 377ter IIB=1; inv. nr. 377ter IIC=16; inv. nr. 377ter IID=20; inv. nr. 377ter IIE=12; inv. nr. 377ter IIIA=10; inv. nr. 377ter IIIB=24; inv. nr. 377ter IIIC=20; inv. nr. 377ter IIID=12; inv. nr. 377ter IIIE=28; inv. nr. 377ter IVA=20; inv. nr. 377ter IVB=10; inv. nr. 377ter IVC=22; inv. nr. 377ter IVD=17; inv. nr. 377ter IVE=26; inv. nr. 442a=194; inv. nr. 442b=198; inv. nr. 442c=192; inv. nr. 442d=195; inv. nr. 442e=192; inv. nr. 442f=201; inv. nr. 442g=193; inv. nr. 442h=191; inv. nr. 442i=199; inv. nr. 442j=193(?); inv. nr. 443=216; inv. nr. 468=528; inv. nr. 469=526; inv. nr. 470=502; inv. nr. 489bis-1=377; inv. nr. 489bis-2=378. Arch. RUL (5), inv. nr. 232=177; Arch. RUL (5), inv. nr. 60, 1941-1942, bijlage 230=452 (2 antwoorden)

Arch. RUL (6), inv. nr. 26=51; inv. nr. 27a=58; inv. nr. 27b=28; inv. nr. 27c=37; inv. nr. 27d=55; inv. nr. 27e=52; inv. nr. 27f=38; inv. nr. 27g=69; inv. nr. 27h=80; inv. nr. 27i=38; inv. nr. 27j=74; inv. nr. 27k=74; inv. nr. 27l=37; inv. nr. 27m=26. Arch. RUL (8), inv. nr. 23a=544; inv. nr. 23b=80; inv. nr. 23c=535; inv. nr. 23d=536. Arch. RUL (9), inv. nr. 73a=258; inv. nr. 73b=258; inv. nr. 73c=258. Arch. RUL (10), inv. nr. 40a=421; inv. nr. 40b=426; inv. nr. 40c=233.

Rijksuniversiteit Groningen (A: aanwezig in de Groninger Archieven te Groningen)

1. Archieven van het college van curatoren der RUG 1616-1930 (toegangsnr. 47, H.M. Mensonides en A.T. Schuitema Meyer, *Inventaris der archieven van [den senaat, de faculteiten en] het college van curatoren der Groningsche Universiteit [1616-1930]*, Groningen: J.B. Wolters, 1947; bijgewerkte internet-editie) 58-103 Concept-notulen 1815-1869 [selectief doorgenomen]; 104-178 Register van het verhandelde / notulen van het college van curatoren 1815-1915 [selectief doorgenomen]; 219-314 Bijlagen bij de notulen 1896-1928 [selectief doorgenomen] en 315-396 Ingekomen stukken 1815-1896 [selectief doorgenomen].
2. Archief van curatoren der RUG 1832, 1933-1960 (toegangsnr. 52, B.P. Tuin, *Gesystemiseerde plaatsingslijst van het archief van curatoren der Rijksuniversiteit te Groningen 1832, 1933-1960*, Groningen 1994; bijgewerkte internet-editie). Dit archief is niet geraadpleegd; onzeker is of het relevante stukken bevat.
3. Archieven van de senaat en de faculteiten van de RUG 1816-1948 (toegangsnr. 46, Mensonides en Schuitema Meyer, *Inventaris der archieven van den senaat, de faculteiten [en het college van curatoren] van de Groningsche Universiteit [1616-1930]*, zie onder 1. De beschrijvingen bevatten veel fouten; deze zijn hier gecorrigeerd) inv. nrs. 264 Responsio ad quaestionem a nobilissima facultate philos, theor. et litt. hum. propositam, z.j. [hoort bij serie inv. nrs. 417-435; zie bijlage 4]; 272-384 Acta senatus, notulen van de senaat 1815-1929 [selectief doorgenomen]; 388-409 Ingekomen en concepten-van-uitgaande stukken, 1815-1930, 1933 [selectief doorgenomen]; 415 Prijsvragen uitgeschreven door de RUG 1815-1817, 1825-1827, 1829-1837, 1840, 1845, 1848, 1862, 1874, 1877, 1880, 1883, 1886, 1889, 1892, 1895, 1901, 1904, 1916, 1919, 1922, 1925 en 1928; 416 Judicia van de antwoorden op de prijsvragen uitgeschreven door de RUG 1818-1822, 1869, 1872, 1875, 1877, 1880, 1883, 1886, 1889, 1895, 1898, 1901, 1904, 1910, 1916, 1919, 1922, 1925; 417-435 Manuscripten van antwoorden op prijsvragen [zie bijlage 4]; 572 Prijsvragen uitgeschreven door de RUL 1821 en 1823 [uit inv. nr. 415], 1849, 1872 [uit inv. nr. 416], 1878, 1881, 1884, 1887, 1893, 1896, 1899, 1902 en 1905; 573 Prijsvragen uitgeschreven door de RUU 1873 [uit inv. nr. 415], 1876, 1879, 1882, 1885, 1888, 1891, 1894, 1897, 1900, 1903 en 1927; 574 Prijsvragen uitgeschreven door de UVA 1870, 1878, 1880-1889, 1891, 1893-1897, 1899-1901, 1903-1905; 576 Judicia over de antwoorden op de prijsvragen uitgeschreven door de RUL 1873 [uit inv. nr. 416], 1876, 1878, 1881, 1884, 1887, 1893, 1896 en 1899; 577 Judicia over de antwoorden op de prijsvragen uitgeschreven door de RUU 1877, 1879, 1882, 1885, 1888, 1894, 1900 en 1903; 578 Judicia over de antwoorden op de prijsvragen uitgeschreven door de UVA, 1889; 595 Manuscripten van antwoorden op prijsvragen faculteit der rechtsgeleerdheid 1901 en 1916 [zie bijlage 4]; 652 Concepten geschreven van judica en andere stukken betreffende prijsvragen uitgeschreven door de faculteit der wis- en natuurkunde, z.j.
4. Archieven van de senaat en de faculteiten der RUG 1930-1960 (toegangsnr. 49, A.J. Popkema-van

Heiningen, *Inventaris der archieven van de senaat en de faculteiten der Groningse universiteit, 1930-1960*, Groningen 1996; internet-editie) inv. nrs. 6-26 Acta senatus, bevattende notulen der senaatsvergaderingen, promotiën, rector en assessoren, ingekomen stukken, afschriften van uitgegane stukken, gegevens betreffende de series lectionum, prijsvragen 1929-1952; 33-54 Ingekomen stukken 1940-1960 [selectief doorgenomen]; 109 Stukken betreffende de prijsvragen uitgeschreven door de RUG in de jaren 1931-1957 [programmata 1931, 1934, 1937, 1940, 1948, 1951, 1954 en 1957 en judicia 1931 en 1937].

5. Archief van het Fonds van hoogleraren 1843-1892 (toegangsnr. 48, H.M. Mensonides en A.T. Schuitema Meyer, *Inventaris der archieven van den senaat, de faculteiten en het college van curatoren der Groningsche Universiteit*, Groningen: J.B. Wolters, 1947, p. 85-88) inv. nrs. 1 Reglement voor het fonds van de hoogleraren te Groningen ter aanmoediging van geleerdheid 1843, en 6 Bijlagen bij de notulen 1846-1915.
6. Archiefbescheiden van de afdeling plantenfysiologie van het botanisch laboratorium van de RUG 1828-1962 (toegangsnr. 1018, *Plaatsingslijst van archiefbescheiden van het botanisch laboratorium van de Rijksuniversiteit Groningen, 1828-1962* [z.j.]) inv. nr. 93 Manuscript 'Ontogenie van epidermal-pockets' (na 1926), ingezonden op een prijsvraag uitgeschreven door de faculteit wis- en natuurkunde met beoordeling door een jury, z.j. [zie bijlage 4].

Prijsvraag-antwoorden: Arch. RUG (3), inv. nr. 264=911; inv. nr. 417=704; inv. nr. 418=690; inv. nr. 419=704; inv. nr. 420=722; inv. nr. 421=708; inv. nr. 422a=705; inv. nr. 422b=705; inv. nr. 422c=705; inv. nr. 422d=705; inv. nr. 423a=727; inv. nr. 423b=732; inv. nr. 423c=708; inv. nr. 424a=800; inv. nr. 424b=794; inv. nr. 424c=791; inv. nr. 424d=815; inv. nr. 424e=794; inv. nr. 425=793; inv. nr. 426=794; inv. nr. 427=797; inv. nr. 428=1019; inv. nr. 429a=940; inv. nr. 429b=940; inv. nr. 429c=943; inv. nr. 429d=943; inv. nr. 430a=992; inv. nr. 430b=999; inv. nr. 430c=1012; inv. nr. 430d=992; inv. nr. 430e=1005; inv. nr. 430f=1005; inv. nr. 430g=1016; inv. nr. 430h=1016; inv. nr. 430i=1005; inv. nr. 431=1015; inv. nr. 432-Ia=1011; inv. nr. 432-Ib=997; inv. nr. 432-IIa=918; inv. nr. 432-IIb=915; inv. nr. 432-IIc=912; inv. nr. 432-IId=915; inv. nr. 432-IIId=908; inv. nr. 432-IIIb=910; inv. nr. 432-IIIc=919; inv. nr. 432-IIId=919; inv. nr. 433=917; inv. nr. 434=1011; inv. nr. 435-Ia=1005; inv. nr. 435-Ib=1004; inv. nr. 435-Ic=1005; inv. nr. 435-Id=1009; inv. nr. 435-Ie=982; inv. nr. 435-Ib=982; inv. nr. 435-Ih=992; inv. nr. 435-II=962; inv. nr. 435-III=1066; inv. nr. 595a=730; inv. nr. 595b=739. Arch. RUG (6), inv. nr. 93=959.

Rijksuniversiteit Groningen (B: aanwezig in het hoofdgebouw van de RUG)

7. Archief van het bestuur van de RUG (1825) 1961-1995 (*Inventaris van het archief van het bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen 1825, 1961-1995*, Winschoten 1996), inv. nr. 435 Stukken betreffende prijsvragen 1951-1961.

Rijksuniversiteit Utrecht (aanwezig in Het Utrechts Archief te Utrecht)

1. Archief van het college van curatoren van de RUU 1815-1954, 1958 (toegangsnr. 59, C.A. van Kalveen, *Inventaris van het archief van het college van curatoren van de Rijksuniversiteit te Utrecht 1815-1954, 1958*, Utrecht: Rijksarchief, 1986). Geen relevante inventarisnummers aangetroffen.
2. Archief van de senaat en rector RUU 1636-1971 (toegangsnr. 292-1, C.A. van Kalveen, *Inventaris van het archief van de senaat en rector van de Rijksuniversiteit Utrecht 1636-1971*, Utrecht: Het Utrechts Archief, 1969/2004) inv. nrs. 5-12 Resoluties en notulen van de senaat 1815-1960 [selectief doorgenomen]; 15-16 Indices op de resoluties en notulen 1815-1836, 1877-1904; 31-74 Ingekomen en uitgaande stukken 1815-1940 [selectief doorgenomen]; 77-200 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken 1940-1960 [de prijsvragendossiers hebben het vaste nr. 78; alleen die nrs. zijn volledig doorgenomen]; 540 Stukken betreffende het uitschrijven van prijsvragen en de beoordeling daarvan 1835, 1867-1879, 1930-1940.
3. Archieven van de faculteiten van de RUU 1635-1979 (toegangsnr. 292-2, C.A. van Kalveen, *Inventaris van de archieven van de faculteiten van de Rijksuniversiteit te Utrecht 1635-1979*, Utrecht: Het Utrechts Archief, 1969/2004), *Archief van de faculteit der godgeleerdheid*: inv. nrs. 39 Getuigschriften opgesteld door de Faculteit der godgeleerdheid over bekroonde theologische verhandelingen op prijsvragen uitgeschreven door rector en senaat 1823-1837; 40 Lijst van ingezonden verhandelingen op een prijsvraag uitgeschreven door rector en senaat 1836; 41 Circulaires van prijsvragen uitgeschreven door rector en senaat 1839, 1876 en 1885; [42 Theologische verhandeling over de brieven van Johannes, apostel en evangelist, (ca. 1860): behoort niet tot de prijsvragen!]; 43 Circulaire met de uitslag van de prijsvragen, uitgeschreven door rector en senaat 1879. *Archief van de faculteit der rechtsgeleerdheid*: inv. nrs. 364

Circulaires van prijsvragen uitgeschreven door rector en senaat ten behoeve van alle faculteiten 1825-1897 [De serie is zeer onvolledig; het betreft de jaren 1825, 1827, 1834, 1861, 1864, 1867, 1870, 1873, 1874, 1876, 1879, 1885 en 1897]; 365-385 Ingekomen manuscripten van rechtsgeleerde verhandelingen ter beantwoording van uitgeschreven prijsvragen door senaat en rector 1815-1901 [zie bijlage 4]; 386 Circulaires met de beoordelingen door senaat en rector van ingekomen prijsvraagantwoorden 1862-1912. *Archief van de faculteit der geneeskunde*: inv. nrs. 431 Beoordelingen van prijsvragen toegezonden aan de Faculteit 1826-1833. *Archief van de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen*: inv. nrs. 492-493 Manuscripten van de niet-bekroonde verhandelingen van prijsvragen 1819-1827 [zie bijlage 4]; 494 Stukken betreffende de prijsvragen, uitgeschreven door senaat en rector 1819, 1830-1845; 495-502 Manuscripten van ingezonden verhandelingen van prijsvragen (ca. 1830)-1904 [zie bijlage 4]; 503 Circulaire van de prijsvragen, uitgeschreven door senaat en rector 1850-1851; 504 Bekroonde verhandelingen van prijsvragen [zie bijlage 4]; 505 Stukken betreffende prijsvragen, uitgeschreven door senaat en rector 1864-1906; 506 Circulaires van de judicia betreffende prijsvragen uitgeschreven door de rijks-universiteiten te Leiden en Groningen 1869-1878. *Archief van de faculteit der letteren en wijsbegeerte*: inv. nrs. 538-550 Ingezonden werkstukken betreffende onderwerpen uit de Romeinse geschiedenis als antwoord op prijsvragen uitgeschreven door senaat en rector [zie bijlage 4].

4. Archief van de fakulteit der diergeneeskunde van de RUU 1925-1962, 1971 (toegangsnr. 270, W.B. Heins en T.L.H. van de Sande, *Inventaris van het archief van de fakulteit der diergeneeskunde van de Rijks-universiteit te Utrecht 1925-1971*, Utrecht: Het Utrechts Archief, 1969/2004) inv. nr. 139 Stukken betreffende prijsvragen uitgeschreven voor studenten aan het Hoger Onderwijs, 1949-1960.

Prijsvraag-antwoorden: Arch. RUU (2), inv. nr. 147, dossier 78, brief Fac. LW (mevr. C.J. de Vogel), dd. 7-9-1954; antwoord, ingezonden 28-4-1954, als bijlage bij deze brief.=1586; inv. nr. 147, dossier 78, memo dd. 26-7-1955; antwoord als bijlage bij *judicium*=1606. Arch. RUU (3), inv. nr. 365a=1193; inv. nr. 365b=1196; inv. nr. 365c=1189; inv. nr. 366=1189; inv. nr. 367a=1193; inv. nr. 367b=1193; inv. nr. 368=1197; inv. nr. 369=1198; inv. nr. 370a=1201; inv. nr. 370b=1199; inv. nr. 371=1201; inv. nr. 372=1206; inv. nr. 373a=1208; inv. nr. 373b=1208; inv. nr. 373c=1208; inv. nr. 374a=1208; inv. nr. 374b=1208; inv. nr. 374c=1208; inv. nr. 375a=1211; inv. nr. 375b=1211; inv. nr. 376=1212; inv. nr. 377=1215; inv. nr. 378a=1216; inv. nr. 378b=1216; inv. nr. 379a=1220; inv. nr. 379b=1220; inv. nr. 380a=1224; inv. nr. 380b=1225; inv. nr. 381a=1213; inv. nr. 381b=1213; inv. nr. 381c=[niet geïdentificeerd]; inv. nr. 382=1226; inv. nr. 383=1222; inv. nr. 384=1235; inv. nr. 385=[niet geïdentificeerd]; inv. nr. 492a=1377; inv. nr. 492b=1377; inv. nr. 493a=1382; inv. nr. 493b=1387; inv. nr. 493c=1391; inv. nr. 495a=1414; inv. nr. 495b=1412; inv. nr. 495c=1412; inv. nr. 496a=1398; inv. nr. 496b=1403; inv. nr. 496c=1406; inv. nr. 496d=1409; inv. nr. 496e=1411; inv. nr. 497a=1413; inv. nr. 497b=1413; inv. nr. 497c=1415; inv. nr. 497d=1514; inv. nr. 497e en 502c=1416; inv. nr. 498=1428; inv. nr. 499=1426; inv. nr. 500=1428; inv. nr. 501a=1455; inv. nr. 501b=1431; inv. nr. 501c=1433; inv. nr. 501d=1439; inv. nr. 501e=1442; inv. nr. 501f=1449; inv. nr. 501g=1444; inv. nr. 502a=1428; inv. nr. 502b=1434; inv. nr. 502d=1436; inv. nr. 504a=1418; inv. nr. 504b=1418; inv. nr. 538=1525; inv. nr. 539=1530; inv. nr. 540=1530; inv. nr. 541=1525; inv. nr. 542=1519; inv. nr. 543=1526; inv. nr. 544=1526; inv. nr. 545=1527; inv. nr. 546=1527; inv. nr. 547=1531; inv. nr. 548 en 549=1532; inv. nr. 550=1554.

Gemeente-universiteit van Amsterdam (A: aanwezig in het Gemeente-archief [nu: Stadsarchief] van Amsterdam)

1. Archief van curatoren van het Atheneum (toegangsnr. 278, internetversie 2005) inv. nrs. 8-10 Notulen van de curatoren van het Atheneum 1862-1877 [selectief doorgenomen]; 31-45 Bijlagen bij de notulen 1862-1877 [selectief doorgenomen]; 50-52 Kopieën van uitgegane stukken 1862-1877 [selectief doorgenomen]; 66 Reglementen en instructies.
2. Archief van het college van curatoren van de UVA 1877-1970 (toegangsnr. 279, internetversie 2005) inv. nr. 97 Literair programma van de Leidse Universiteit voor 1851.
3. Archief van het college van curatoren van de UVA; aanvulling 1912-1959, 1960-1973 (toegangsnr. 279a, internetversie 2005) inv. nrs. 2711 Stukken betreffende de uitgeschreven prijsvragen door faculteiten der UVA 1960-1966; 2712 Stukken betreffende de eervolle vermelding van de heer V.B. Veenhof op de prijsvraag van de faculteit der geneeskunde 1961; 2713 Stukken betreffende de bepaling en vaststelling van een geldbedrag voor de beantwoording van een prijsvraag, uitgeschreven door een faculteit der Universiteit van Amsterdam 1964.
4. Archief van de rector en assessoren van de UVA 1891-1980 (toegangsnr. 281, internetversie 2005) inv. nrs. 1-9 Notulen van de senaat 1877-1958 [selectief doorgenomen]; 10-25 Notulen van rector en assessoren 1891-1963 [selectief doorgenomen]; 27 Klapper op de notulen, 1946-1964.

5. Archief van de Orde van Hoogleraaren van het Athenaeum te Amsterdam (toegangsnr. 282, internetversie 2006) inv. nrs. 2 Acta. Register bevattende notulen, tevens van de gecombineerde vergaderingen met curatoren en van de gecombineerde vergaderingen met de hoogleraren der kerkelijke seminaries 1850-1877; 4-5 Bijlagen bij de acta 1850-1877;
6. Archief van de senaat van de UVA 1875-1969 (toegangsnr. 283, internetversie 2005) inv. nrs. 82-128 Stukken betreffende prijsvragen 1870-1942 en z.j. [zie bijlage 4]; 129 Ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken 188-1969 [alleen naambriefjes en judicia!].
7. Archief faculteit der rechtsgeleerdheid van de UVA 1877-1997 (toegangsnr. 30068, internetversie 2006) inv. nr. 611 Aantekeningen betreffende prijsvragen uitgegaan van de faculteit over de periode 1879-1966.
8. Archief van de faculteit wis- en natuurkunde van de UVA 1877-1987 (toegangsnr. 1020, niet geïventariseerd) inv. nrs. 530 Stukken betreffende prijzen en prijsvragen. 1949-1950, en 531 Stukken betreffende geschenken, giften, prijsvragen, prijzen en legaten, 1946 en 1948.
9. Archief UVA, faculteit godgeleerdheid 1877-1962 (toegangsnr. 5292, internetversie 2006). Geen relevante inventarisnummers.

Prijsvraag-antwoorden: NB De ontbrekende inv. nrs. betreffen prijsvragen uit het Fonds Reich. Arch. UVA (6), inv. nr. 82=1618; inv. nr. 83=1797; inv. nr. 84=1797; inv. nr. 85=1627; inv. nr. 88=1612; inv. nr. 90=1628; inv. nr. 91=1615; inv. nr. 92=1622; inv. nr. 93=1713; inv. nr. 94=1714; inv. nr. 95=1717; inv. nr. 96=1724; inv. nr. 97=1725; inv. nr. 98=1731; inv. nr. 101=1704; inv. nr. 104=1719; inv. nr. 105=1737; inv. nr. 107=1704; inv. nr. 108=1664; inv. nr. 109=1666; inv. nr. 110=1679; inv. nr. 111=1685; inv. nr. 112=1681; inv. nr. 113=1663; inv. nr. 114=1658; inv. nr. 115=1688; inv. nr. 116=1794; inv. nr. 117a=1819; inv. nr. 117b=1819; inv. nr. 118=1810; inv. nr. 120=1820; inv. nr. 121=1820; inv. nr. 122=1838; inv. nr. 123=1843; inv. nr. 124=1839; inv. nr. 126=1736; inv. nr. 127=1750; inv. nr. 128=1751.

Gemeente-universiteit Amsterdam (B: aanwezig in het Bestuursgebouw van de UVA te Amsterdam)

10. Dossier Fonds Reich.

- Annales Academici [Neerlandici] 1837-1838* [t/m 1874-/1875] ('s-Gravenhage 1840-1877).
- Annales Academiae Gandavensis 1817-1818* [t/m 1826-1827] (Gent: [s.n.] 1819-1827).
- Annales Academiae Groninganae 1815-/1816* [t/m 1836-1837] (Groningen: J. Oomkens, 1817-1839).
- Annales Academiae Leodiensis 1817-1818* [t/m 1826-1827] (Luik: P.J. Collardin, 1819-1828).
- Annales Academiae Lovaniensis 1816-1817* [t/m 1826-1827] (Brussel: P.J. De Mat, 1817-1827).
- Annales Academiae Lugduno-Batavae 1815-1816* [t/m 1836-1837] (Leiden: S. en J. Luchtmans, 1817-1838).
- Annales Academiae Rheno-Trajectinae 1815-1816* [t/m 1836-1837] (Utrecht: O.J. van Paddenburg en J. van Schoonhoven / J. Altheer, 1817-1838).
- Baggen, P.A.E., *Vorming door wetenschap. Universitair onderwijs in Nederland 1815-1960* (Delft: Eburon, 1998).
- Baudet, H., *De lange weg naar de Technische Universiteit Delft* (Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1992-1993).
- Berkel, K. van, *Academische illusies. De Groningse universiteit in een tijd van crisis, bezetting en herstel, 1930-1950* (Amsterdam: Bakker, 2005).
- Borghgraef-van der Schueren, B., *De universiteiten in de zuidelijke provincies onder Willem I* (Brussel: Paleis der Academiën, 1973).
- Brabers, J. en O. Schreuder, *Proeven van eigen cultuur. Vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen, 1923-1998* (Nijmegen: Valkhof Pers, 1998).
- Brugmans, H. e.a. (red.), *Gedenkboek van het Athenaeum en de Universiteit van Amsterdam 1632-1932* (Amsterdam: Stadsdrukkerij, 1932).
- Bruijn, J. de, *Inventaris van de prijsvragen uitgeschreven door de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, 1753-1917* (Haarlem-Groningen: Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen-H.D. Tjeenk Willink, 1977).
- Burger, H., *Klassiek en modern opgeleiden voor de poort der hogeschool* (Amsterdam: Van Rossen, 1910).
- Cousin, V., *De l'instruction publique en Hollande* (Parijs: F.G. Lavrault, 1837).
- Deventer, J.G. van, De resultaten der academische prijsvragen van de laatste 40 jaar, in verband met klassieke en moderne opleiding, *Vragen des tijds* 36 (1910) 237-264.
- Deventer, J.G. van, De critiek op mijn onderzoek naar 'De resultaten der academische prijsvragen van de laatste 40 jaar', *Vragen des tijds* 37 (1911) 1-26.
- Dirks, J., *Beschrijving der Nederlandsche of op Nederland en Nederlanders betrekking hebbende penningen, geslagen tusschen november 1813 en november 1863* (Haarlem: Erven F. Bohn, 1889) 2 vols.
- Eijsvoogel, W.F. (red.), *De Landbouw Hogeschool op een keerpunt. Jubileumboek ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Landbouwhogeschool Wageningen* (Wageningen 1968).
- Emden, D.S. van, *De wet tot regeling van het hooger onderwijs, met aanteekeningen ontleend aan de gewisselde stukken en de gevoerde beraadslagingen* ('s-Gravenhage: Belinfante, 1876).
- Fehr, J.J. en A. Bouwman, *Legatum Stolpianum. History and archives of the Leiden prize competitions in natural theology and moral philosophy, 1754-2004* (Leiden: Leiden University Library, 2004).
- Fockema Andreae, J.P. e.a., *De Utrechtsche universiteit 1815-1936* (Utrecht: A. Oosthoek, 1936).
- Fockema Andreae, J.P., Het akademisch bestuur (1815-1877), in: idem e.a., *De Utrechtsche universiteit 1815-1936* (Utrecht: A. Oosthoek, 1936) vol. II, 1-72.
- Folia civitatis. Weekblad voor de Civitas Academica der Universiteit van Amsterdam* 1 (1948)-20 (1968).
- Frijhoff, W.Th.M., 'Bastaertspraek en dartele manieren'. De Franse taal in Nederlandse mond, *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden* 1989-1990 (Leiden 1991) 13-25.

- Gedenkboek van de viering van het 50-jarig bestaan der Vrije Universiteit te Amsterdam op 20-22 oktober 1930* (Amsterdam: Directeuren der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag, 1930).
- Geer van Jutfaas, B.J.L. de, *De regeling van het hooger onderwijs in Nederland in 1814, Nieuwe bijdragen tot rechtsgeleerdheid en wetgeving* 19 (1869) 212-272.
- Geer van Jutfaas, B.J.L. de, *De Wet op het Hooger Onderwijs. Uit de gewisselde stukken en de gehouden beraadslagingen toegelicht* (Utrecht: J. Bijleveld, 1877).
- Geer van Jutfaas, B.J.L. de, *De Wet op het Hooger Onderwijs. Uit de gewisselde stukken en de gehouden beraadslagingen toegelicht. Supplement-deel* (Utrecht: J. Bijleveld, 1884).
- Groen, M., *Het wetenschappelijk onderwijs in Nederland van 1815 tot 1980. Deel 1: De wetgeving* (Eindhoven: Technische Universiteit, 1983).
- Haar, J. van der, *De geschiedenis van de Landbouwwuniversiteit Wageningen* (Wageningen: Landbouwwuniversiteit Wageningen, 1993).
- Harting, D., *Akademische prijsvragen, De gids. Nieuwe vaderlandsche letteroefeningen* 16 (1852) 29-41.
- Heusde, Ph.W. van, *Brieven over den aard en de strekking van Hooger Onderwijs* (Utrecht: Altheer, 1829).
- Hofstee, N.F., *Academia Lugduno Batava in nummis. Catalogus van penningen en plaquettes betreffende hebbende op de Rijksuniversiteit te Leiden van 1575 tot 1980* (Leiden: Academisch Historisch Museum, 1980).
- Hofstee, N.F., *Academia Groningana in nummis. De Groninger Universiteit op penningen, Jaarboek voor munt- en penningkunde* 70 (1983) 105-137.
- Hofstee, N.F., *Geschiedenis van de Utrechtse Universiteit in penningen = Academia rheno-traiectina in nummis. Catalogus van penningen en plaquettes betreffende hebbende op de Rijksuniversiteit te Utrecht van 1636 tot 1986* (Utrecht: Bureau Rijksuniversiteit / Utrechts Universiteitsmuseum, 1986).
- Hooger-Onderwijswet (De -). Tekst van de wet van 28 April 1876 (Staatsblad no.102), tot regeling van het hooger onderwijs, zooals die luidt na de daarin bij de wetten van 7 mei 1878 (Staatsblad no. 33), 28 juni 1881 (Staatsblad no. 107), 15 juni 1883 (Staatsblad no 75), 23 juli 1885 (Staatsblad no. 141), 15 april 1886 (Staatsblad no. 78), 9 juli 1900 (Staatsblad no. 113) en 22 mei 1905 (Staatsblad no. 141) gebrachte wijzigingen en aanvullingen, bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 6 juni 1905 (Staatsblad no. 181)* (Groningen: P. Noordhoff, 1905).
- Huizinga, J., *Geschiedenis der Universiteit gedurende de derde eeuw van haar bestaan*, in: *Academia Groningana MDCXIV-MCMXIV. Gedenkboek ter gelegenheid van het derde eeuwfeest der Universiteit te Groningen uitgegeven in opdracht van den academischen senaat* (Groningen: P. Noordhoff, 1914).
- Idenburg, P.J. (red.), *Van Athenaeum tot Universiteit. Geschiedenis van het Athenaeum Illustre in de negentiende eeuw* (Amsterdam: Stadsdrukkerij, 1927).
- Idenburg, P.J., *De Leidse universiteit 1928-1946. Vernieuwing en verzet* (Leiden: Universitaire Pers Leiden, 1978).
- Jaarboek der Rijks-Universiteit te Leiden 1878[-1965]* (Leiden: Rijksuniversiteit Leiden, 1878[-1966]).
- Jaarboek der Rijks-Universiteit te Groningen 1877/78[-1977/78]* (Groningen: Wolters [van der Kamp, 1879 [-1978]).
- Jaarboek der Rijksuniversiteit te Utrecht 1877/78[-1972/1973]* (Utrecht: Rijksuniversiteit Utrecht, 1877[-1973]).
- Jaarboek der R.K. Universiteit te Nijmegen (1923/24)[-1960/61]* (Nijmegen: Dekker en Van de Vegt, 1924 [-1962]).
- Jaarboek der Universiteit van Amsterdam 1877/84[-1933/34]* (Amsterdam: UvA, 1885[-1934]).
- Jaarboek der Universiteit van Amsterdam. [vol. 2] Statistieken, redevoeringen en verslagen 1934/35[-1962/63]* (Amsterdam: UvA, 1877[-1970]).
- Jaarboek Vrije Universiteit Amsterdam 1925[-1965/66]* (Amsterdam: Vrije Universiteit, 1925[-1967]).
- Jensma, G. en H. de Vries, *Veranderingen in het hoger onderwijs in Nederland tussen 1815 en 1940* (Hilversum: Verloren, 1997).
- Kaa, D.J. van de, m.m.v. Y. de Roo, *De leden van de Akademie 1808-2000* (concept-uitgave; Amsterdam: KNAW, 2000).
- Kannegieter, C., *Lijst van Verhandelingen ... uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, gevolgd door registers van auteurs, aardrijkskundige namen en onderwerpen*, in: *Gedenkboek 1769-1969: uitgave van het van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg* (Middelburg 1969) 129-165.
- Kernkamp, G.W., *De Utrechtsche Hoogeschool van 1815 tot 1877*, in: J.P. Fockema Andreae e.a., *De Utrechtsche universiteit 1815-1936* (Utrecht: A. Oosthoek, 1936) vol. II, 73-134.
- Klein, P.W., *Kaddisj voor Isaïc Roet (1891-1944). Twee familiegeschiedenissen uit de twintigste eeuw* (Amsterdam: Contact, 2001).
- Klikspan [=J. Kneppehout], *Studenten-typen* (red. A. Kets, M. Lenders en O.Praamstra), deel 1 (Den Haag: Constantijn Huygens Instituut, 2002); internetuitgave www.dbnl.org.

- Knegtmans, P.J., *Een kwetsbaar centrum van de geest. De Universiteit van Amsterdam tussen 1935 en 1950* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 1998).
- Kuiper, P.A.H.I. (bew.), *Wetgeving wetenschappelijk onderwijs* (Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink, 1993).
- [Kuyper, A.], *Abraham Kuyper's Commentatio (1860). The young Kuyper about Calvin, a Lasco, and the Church. With an introduction and annotation by J. Vree and J. Zwaan* (Leiden: Brill, 2005). Brill's series in church history, vol. 24.
- Leids(ch) Universiteitsblad* 1 (1931) - 31, nr. 2 (1965).
- Lieburg, M.J. van, *Het Bataafsche Genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte te Rotterdam, 1769-1984. Een bibliografisch en documenterend overzicht* (Amsterdam: Rodopi, 1985).
- Lieburg, M.J. van, De medische promoties aan de Nederlandse universiteiten (1815-1899), *Batavia Academia. Bulletin van de Nederlandse Werkgroep Universiteitsgeschiedenis* 5 (1987) 1-17.
- Lieburg, M.J. van, *Gerhard Regnier Fockens* (Rotterdam: Erasmus Publishing, in druk).
- Lulofs, B.H. [B.L.G.=B.H. Lulofs Gellus], *Iets over onze Noordelijke Hoogescholen* (Groningen: J. Oomkes, 1824).
- Mijnhardt, W.W., *Tot heil van 't Menschdom. Culturele genootschappen in Nederland, 1750-1815* (Amsterdam: Editions Rodopi, 1988).
- Nieuw statistisch-geneeskundig jaarboekje voor het Koninkrijk der Nederlanden voor 1847[-1852]* 1 (1847)- 6 (1852).
- Offringa, C., *Van Gildestein naar Uithof. 150 jaar diergeneeskundig onderwijs in Utrecht. I. 's-Rijks Veeartsenijnschool (1821-1918); Veeartsenijkundige Hoogeschool (1918-1925). II. Faculteit der veeartsenijkunde (1925-1956); Faculteit der diergeneeskunde (1956-1971)* (Wageningen: Veenman, 1971, 1981).
- Ontwerp van wet op het hooger onderwijs, met bijgevoegd rapport en memorie van toelichting, aan den Koning ingediend door de staats-commissie, benoemd bij Koninklijk Besluit van 15 Januarij 1849 (Staatsblad no. 3)* ('s-Gravenhage: Algemeene Lands Drukkerij, 1849).
- Ontwerp van wet op het hooger onderwijs ... Ingediend in de Tweede Kamer der Staten-Generaal den 25sten Februarij 1868. Met eenige aantekeningen* (Utrecht: Kemink en Zn, 1868).
- Ontwerp van Wet tot regeling van het wetenschappelijk onderwijs* ('s-Gravenhage: Staatsuitgeverij, 1960).
- Otterspeer, W. (red.), *Een universiteit herleeft. Wetenschapsbeoefening aan de Leidse universiteit vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw* (Leiden: Brill, 1984).
- Otterspeer, W., *De wieslag van hun geest. De Leidse universiteit in de negentiende eeuw* ('s-Gravenhage: Stichting Hollandse Historische Reeks, 1992).
- Paulsen, F., *Geschichte des gelehrten Unterrichts auf den deutschen Schulen und Universitäten vom Ausgang des Mittelalters bis zur Gegenwart. Mit besonderer Rücksicht auf den klassischen Unterricht* (Leipzig: Veit, 1896-1897).
- Poutsma, A., *Loquitur arithmetica. Naar [anleiding van] Dr. J.G. van Deventers brochure ..., Weekblad voor gymnasiaal en middelbaar onderwijs* 6 (1909-1910) 1272-1279.
- Propria cures. Amsterdamsch studentenweekblad* 1 (1890)-80 (1970).
- Rapport der Commissie bijeengeroepen door Koninklijk Besluit van 13 april 1828, nr. 100, ter raadpleging over sommige punten betreffende het Hooger Onderwijs* ('s-Gravenhage: Algemeene Landsdrukkerij, 1830).
- Reglement op de inrigting van het Hooger Onderwijs in de Zuidelijke Provinciën van het Koninkrijk der Nederlanden* ('s-Gravenhage: Algemeene Land's Drukkerij, 1816).
- Reglement voor het Fonds van de hoogleraren te Groningen ter aanmoediging van geleerdheid* (Groningen: J. Oomkes, 1843).
- Reglement voor het Fonds van de hoogleraren te Groningen ter bevordering van studie aan de Hoogeschool* (Groningen: J. Oomkes, 1856).
- Roelevink, J., Het babel van de geleerden. Latijn in het Nederlandse universitaire onderwijs van de achttiende en negentiende eeuw, *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 1989-1990* (Leiden 1991) 33-43.
- Roelevink, J., 'Eenen eik, die hondert jaren behoefde, om groot te worden'. Koning Willem I en de universiteiten van het Verenigd Koninkrijk, in: C.A. Tamse en E. Witte (red.), *Staats- en natievoring in Willem I's koninkrijk (1815-1830)* (Brussel: VUB Press, 1992) 286-309.
- Roelevink, J., Het rapport van de commissie Van der Duyn van Maasdam over het hoger onderwijs uit 1814, *Batavia academica. Bulletin van de Nederlandse Werkgroep Universiteitsgeschiedenis* 10 (1992-1993) 1-61.
- Roelevink, J., Hoezo eigenlijk studeren en promoveren?, in: H.C. Teitler en P. van Hees, *Studeren en promoveren in Utrecht* (Utrecht 1996), opgenomen in de reeks Utechts Historische Cahiers 17 (1996) nr. 1, 1-13.
- Roelink, J., *Vijfenzeventig jaar Vrije Universiteit 1880-1955. Gedenkboek bij het vijfenzeventig-jarig bestaan der*

- Vrije Universiteit te Amsterdam* (Kampen: Kok, 1955).
- Romein, J.M. en W.F. Wertheim, Het instituut der prijsvragen, *Folia civitatis* 10 (1956-1957) 17 augustus 1956, overgenomen in: *Universiteit en hogeschool* 3 (1956-1957) 147-148.
- Rullmann, J.C., *De Vrije Universiteit, haar ontstaan en haar bestaan 1880-1930. Ter gelegenheid van haar halve eeuwfeest historisch geschetst* (Amsterdam, 1930).
- Scheepen, E. van, *Universiteit op de penning. Penningen van Athenaeum Illustre en Universiteit van Amsterdam 1632-1992* (Bussum: Schulman, 1992).
- Siegenbeek, M., *Iets over Hoogeschole, de onderwijzers en het onderwijs op dezelve, briefsgewijze voorgesteld door* – (Leiden: S.J. Luchtmans, 1828).
- Singels, N.J., *Uit de geschiedenis van het P.U.G. (Provinciaal Utrechtsch Genootschap) 1773-1925, samengesteld bij gelegenheid van het 150-jarig bestaan* (Utrecht: Oosthoek, 1923).
- Solaire reflexen. Maandblad voor medewerkers van de Rijksuniversiteit te Utrecht* 1 (1954)-15 (1969).
- Spoelder, J., *Prijsboeken op de Latijnse school. Een studie naar het verschijnsel prijsuitreiking en prijsboek op de Latijnse scholen in de Noordelijke Nederlanden, ca. 1585-1876, met een repertorium van wapenstempels* (Amsterdam: APA-Holland Universiteits Pers, 2000).
- Statistisch jaarboekje voor het Koninkrijk der Nederlanden* 1 (1851)-5 (1855).
- Stellwag, H.W.F., *De waarde der klassieke vorming. Een cultuur-historische, paedagogisch-psychologische en didactische inleiding* (Groningen: Wolters, 1949)
- Studenten-almanak, Amsterdamsche – voor het jaar 1831[-1965]* (Amsterdam: Croese [etc.], 1831-[1965]).
- Studenten- almanak, Groninger – voor het jaar 1829-[-1968]* (Groningen: Van Boekeren [etc.], 1829[-1968]).
- Studenten-almanak [Leidsche] – / Almanak van het Leidsche studentencorps* (Leiden: Herdingh [etc.], 1815 [-1970] (Leiden: Hazenberg [etc.], 1815-[-1970]).
- Studenten-almanak, Utrechtsche – voor het jaar 1825[-1965]* (Utrecht: Van Schoonhoven [etc.], 1825[-1965]).
- Universiteit en hogeschool* 1 (1954-1955)-32 (1985-1986).
- Universiteit, De Vrije – in oorlogstijd* (Wageningen: Zomer en Keuning, 1946).
- Veen, T.[Joh.], *Observationes tumulturiae novissimae*, 28. De Amsterdamse prijsvragen, *Pro memoria. Bijdragen tot de rechtsgeschiedenis der Nederlanden* 5 (2003) aflevering 1, 181-185.
- Verslag nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen in het Koninkrijk der Nederlanden [...]* 1816/1840[-1858] / *Verslag van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen in het Koninkrijk der Nederlanden over 1859[-1917]* / *Verslag van den staat van het onderwijs in het Koninkrijk der Nederlanden over 1918[-1932]* / *Het onderwijs in Nederland 1932[-1961]* ('s-Gravenhage: Algemeene Landsdrukkerij, 1816-1962).
- Verzameling prijsvragen van universiteiten, hogescholen en geleerde genootschappen in Nederland, België en Nederlands-Indië 1902-1941* [dossier in UBL, signatuur 3259A4].
- Visser, E. (red.), *Universitas Groningana MCMXIV-MCMLXIV. Gedenkboek ter gelegenheid van het 350-jarig bestaan der Rijks-Universiteit Groningen* (Groningen: J.B. Wolters, 1964).
- Wachelder, J.C.M., *Universiteiten tussen vorming en opleiding: de modernisering van de Nederlandse universiteiten in de negentiende eeuw* (Hilversum: Verloren, 1992).
- Walsum, S. van, *Ook al voelt men zich gewond. De Utrechtse universiteit tijdens de Duitse bezetting 1940-1945* (Utrecht: Universiteit Utrecht, 1995).
- Werkum, P. van (bew.), *Hoger onderwijswet. Wetten, besluiten en beschikkingen betreffende hoger onderwijs en wetenschappen* (Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink, 1954).
- Winkel, J.W. te, *Album academicum van het Athenaeum Illustre en van de Universiteit van Amsterdam. Bevattende de namen der curatoren, hoogleeraren en leeraren van 1632 tot 1913 en der studenten van 1799 tot 1913* (Amsterdam: De Vries, 1913).
- Zilverberg, S.B.J., Dr. D. Harting, een man van betekenis in negentiende eeuws Enkhuizen, *Steevast. Jaaruitgave van de Vereniging 'Oud-Enkhuizen'* 2 (1980) 4-10.
- Zondergeld, G.R., *Geen duimbreed?! De Vrije Universiteit tijdens de Duitse bezetting* (Zoetermeer: Meinema, 2002).

Afkortingen en Personenregister

AA	<i>Annales Academici</i> (1838-1875)
AAG	<i>Annales Academiae Groninganae</i> (1815-1837)
AAL	<i>Annales Academiae Lugduno-Batavae</i> (1815-1837)
AAU	<i>Annales Academiae [Utrecht] Rheno-Trajectinae</i> (1815-1837)
AKL	<i>Algemeene konst- en letterbode</i>
Econ.	Economische [faculteit]
Fac.	Faculteit
Gnk	[Faculteit] geneeskunde
<i>Jbk</i>	<i>Jaarboek</i> [Universiteit] (1877-1970)
Jur.	Juridische [faculteit]
KUN	Katholieke Universiteit Nijmegen
LW	[Faculteit] letteren en wijsbegeerte
<i>NJRW</i>	<i>Nederlandsch jaarboek voor regtsgeleerdheid en wetgeving</i>
<i>NSGJ</i>	<i>Nieuw statistisch-geneeskundig jaarboekje</i>
PSW	[Faculteit] psychologie en sociale wetenschappen
RU	Rijksuniversiteit
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
RUL	Rijksuniversiteit Leiden
RUU	Rijksuniversiteit Utrecht
SA	<i>Studenten-almanak</i>
Theol.	Theologische [faculteit]
UB	Universiteitsbibliotheek
UVA	[Gemeente-] Universiteit van Amsterdam
Vet.	Veterinaire [faculteit]
VHO	<i>Verslag [betreffende de staat van het ...] Hoger Onderwijs</i>
VU	Vrije Universiteit (Amsterdam)
WN	Wis- en natuurkunde [faculteit]

De gecursiveerde nummers verwijzen naar prijsvraagnummers, niet naar de pagina's. De paginanummers die verwijzen naar de namen van de inzenders van antwoorden op prijsvragen zijn vet gedrukt.

- Abas, A. 1730
 Abd al-Muttalib, Hamza b. 540
 Abegg, R.W.H. 1461
 Abel, N.H. 1445
 Abel, W. 1832
 Abraham, patriarch 1646
 Acker Stratingh, G. 871, 874
 Adriaans, A. 343
 Adriaansz, A. 1750
 Aemstel, G. van 1495
 Aeschines 480
 Aeschylus 338, 1067
 Aesopus 553
 Agardh, C.A. 358
 Agnes, zie Dicker, M.Chr.J.A.
 Agricola, R. 992
 Ahiqar [Ahikar] 553
 Airy, G.B. 1440
 Alboinus 1900
 Albrecht III van Saksen 1032
 Albrecht van Beieren 1032
 Alexander de Grote 496, 1076, 1538
 Alfarc, P. 1644
 Al-Ghazali [Abu Hamid al-Ghazali] 557, 567
 Ali Cohen, L. 48, 54, 341, 903, 1413
 Allebé, G.A.N. 343
 Altena, H.L. van 339
 Altusius, J. 1879
 Ambrosius 12
 Amorie van der Hoeven, A. des 587
 Amorie van der Hoeven, M. des 1515
 Amos, profeet 1797
 Ampère, A.M. 382
 Amsler, M. 840
 Amsweer, D. van 667
 Anding, E. 435
 Andocides 1567
 Andraea, P.J. 8
 Ankum, A.H. van 337, 915
 Ankum, H.J. van 23, 916
 Antiochus Epiphanes 521
 Antipater, L.C. 474
 Antiphon 1057
 Aquino, Th. van 1158
 Argelander, F.W.A. 395
 Ariëns Kappers, C.U. 1331
 Aristophanes 550, 1023, 1039, 1077
 Aristoteles 176, 495, 497, 999, 1034, 1513, 1529, 1917
 Arkel, D. van 1322
 Arntzenius, D.J.A. 1288
 Aryasura 1827
 Aschoff, K.A.L. 1349
 Asser, C. 336, 708
 Asser, C.D. 1196
 Asser, T.M.C. 124
 Athanasius van Alexandria 1176
 Athenagoras van Athene 3
 Atwood, G. 280
 Aubin, H. 1869
 Aue, zie Ouwe, H. van
 Augustinus, A. 12, 637, 646, 1166, 1867, 1886
 Aulus Gellius 98
 Ausems, A.W. 1330
 Autenrieth, J.H.F. von 769
 Auwers, G.F.J.A. von 435, 938
 Ay, S.K. 833
 Aytta, V.[=W.] van 1902
 Baart de la Faille, J.M. 775
 Baart de la Faille, M.J. 341, 1303, 1418
 Bacchylides 545
 Bachiene, Ph.J. 15
 Backer, A. 1509
 Backer, G. 879, 1290
 Baco Verulamius 340
 Bacon, F. 337, 341
 Bacq, Z.M. 1355
 Badger, R.M. 1788
 Baggen, Van 22
 Bail, O. 254, 1336
 Bakhuis Roozeboom, H.W. 1766
 Bakker, G. 12, 333
 Ball, L.A.K. de 1440
 Ball, R.S. 950
 Ballot, A. 1117
 Ballot, Ch.H.D. 1418
 Bamberg, A. von 1039
 Barak 508
 Barbelenet, D. 1055
 Barber, E.A. 559
 Barger, E. 618
 Barglowski, D. 843
 Barnabas 17
 Barth, K. 1654
 Bartsch, K.F.A.K. 1587
 Basedow, K.A. von 1351
 Basset, J. 1603
 Bateman, H. 975
 Baumhauer, M.M. von 1513
 Baumhauer, Th.K.M. von 1515
 Bax, D. 62, 276, 282
 Beck, Chr.D. 2
 Beck, H.K. 1573
 Beckenbach, E.F. 1790
 Beeck Calkoen, A.J. van 1504
 Beelaerts van Blokland, F.W.A. 105
 Beels, C.D. 474
 Behaghel, O.W.M. 1047
 Beijerink, M.W. 947
 Bekker, B. 1521
 Bekker, I. 1795
 Belkum, H. van 1509
 Bell, Ch. 1290
 Bell, F.W.B. van 24, 334, 1112
 Bellaar Spruyt, C. 31
 Bellingeri, C.F. 1290
 Benditt, E.Ph. 853
 Benecke, G.F. 1587
 Benedicks, C.A.F. 952
 Bentham, J. 1197
 Benthem Gzn, A. 407
 Berberich, A. 1449
 Berchuijs, C.H.J. van 345
 Beresford, M.W. 1832

- Berg, J.W. van den 286, 292
 Berg, J.W. 1349
 Berg, W.N. 1603
 Bergansius, F.L. 442
 Bergh van Eysinga, G.A. van den 48
 Bergh, G. van den 26
 Bergk, Th. 1039
 Bergman, J.Th. 465
 Bergman, R.A.M. 1347
 Bergmann, G. von 839
 Bergsma, C.A. 309, 865, 1380
 Bergsma, Th.P. 474
 Bergson, H.L. 1561
 Beritashvili, zie Beritoff
 Beritoff [Beritashvili], I. 836
 Bernhardy, G. 1023
 Berry, G.R. 1639
 Bertholett, C.L. 1375
 Bertrand, J. 338
 Berzelius, J.J. 341, 1375
 Beth, E.W. 1574
 Bethe, A.Th.J. 839
 Béthune, M. de 1202
 Bezer, A.E. 1363
 Bijtel, J. 442
 Bileam 553
 Billings, M.P. 1485
 Binkes, F. 90, 979
 Birnie, G. 511
 Blaauw, A. 968
 Bleekrode, L. 341, 403, 1431
 Bleekrode, S.A. 351, 889
 Block, J.W. de 780, 1288
 Blom, P.J. 1380
 Blomberg, J. 16
 Blondlot, R.P. 941
 Blumenbach, J.F. 1399, 1401
 Blumenthal, L.M. 458
 Boas, H. 46, 1822
 Boas, M. 1807
 Bodenburg Hellmund, H.W. 46, 1765
 Boeke, J. 24, 343, 608, 1356, 1717
 Boeles, P. 585
 Bölger, B. 459
 Boer, F. de 917
 Boer, H.W. de 434
 Boerhaave, H. 198, 335
 Boeri, G. 241
 Boerma, zie Schleurholtz Boerma, P.M.L.
 Boersma, J. 975
 Boissier, G. 544
 Bok, S.Th. 827
 Bolhuis van Zeeburgh, J. 518
 Bolhuis, G.H. van 340, 1216
 Bolk, L. 54, 343, 1714
 Bolland, G.J.P.J. 1828
 Bollnow, O.F. 1180
 Bolt, N.A. 1346
 Boltzmann, L. 421
 Boneval Faure, R.T.H.P.L.A. van 701
 Bonger, H. 1824
 Bonger, W.A. 1672
 Bonifacius 1130
 Bonnecase, J. 1258
 Boom, A.J. 1360
 Boon Czn, A. van der 206, 207
 Boon Mesch, A.H. van der 319, 1895, 1901
 Boon Mesch, A.L. van der 1
 Boon Mesch, H.C. van der 45, 279, 283, 284, 1375
 Boon, A.J. 340
 Boor, H.A.W. de 1587
 Boot, C.H.B. 106
 Boot, J.C.G. 1508, 1509
 Borchers, F. 1593
 Bordet, J. 254
 Borgesius, E.R. 613
 Borghijs, L. 966
 Born, M. 1487
 Borst, J.G.G. 1748
 Bos, A.A. 1773
 Bosch Kemper, J. de 690
 Bosman Tresling, J. 874
 Bosscha Izn, J. 394
 Bossuet, J.B. 620, 1125
 Both, F.J. 1073
 Bottazzi, F. 1725
 Bouma, J. 819
 Bourget, J. 932
 Bourquelot, E. 454
 Bowditch, H.P. 1342
 Boyle, R.W. 1594
 Braak, J. 869
 Brakel, S. van 1264
 Braune, Th.W. 1031, 1047
 Bredero, G.A. 36, 338, 1011, 1020, 1544
 Breesnee, D. 1325
 Bremser, J.G. 1284
 Breuning, P.S. 1057
 Brewster, D. 387, 1781
 Brill, W.G. 995
 Brink, B. ten 1904, 1906
 Brink, J. ten 36, 338, 1011
 Brink, J.A. van den 1322
 Brockelmann, C. 573
 Broecke, J.C. van den 299, 1893
 Broekman, [P.M.] 841
 Broers, G. 1403
 Broers, H.J. 1297
 Broers, J.C. 1279
 Brondgeest, P.Q. 216, 335
 Brongers, H.A. 659
 Brouwer, A.G. 1907
 Brouwer, S. 277
 Brouwer, W.W. 1186
 Brown, R.H. 976
 Bruggen, J.J.L. van der 98
 Brugmans, H.J.F.W. 44, 641
 Bruins, E.M. 1472
 Brunner, H.E. 81
 Brunner, J.C. 801
 Bryennios, Ph. 39
 Bucer, M. 1637
 Büchner, J.A. 210
 Budde, W. 838
 Bühler, K. 572
 Buhlius, V.C. 2
 Buijtdijk, F.J.J. 1721
 Bultmann, R.K. 674, 1649
 Buma, L.A. 171
 Bunderius, J. 60
 Bunsen, Chr.K.J. von 339
 Burger, D. 510
 Burgersdijk, L.A.J. 393
 Burgh, J.A. van der 1915
 Busch Keizer, I. 1917
 Busken Huet, C. 1068
 Bylandt, F. van 322
 Caelius Rufus, M. 1537
 Calcar, A. van 1283
 Calvin, J. 35, 614, 1134, 1158, 1168
 Cammermeyer, J. 849
 Camper, P. 468
 Candolle, A.P. de 358
 Canetti, G. 846
 Cannegieter, H. 565
 Cannegieter, T. 618, 1121
 Cannon, W.B. 1355
 Canterbury, A. van 1650
 Capadose, A. 191
 Caracalla, A. 1053
 Carnap, R. 1787
 Carnot, N.L.S. 922
 Carrel, A. 343
 Cato 340
 Cattell, J.M. 836
 Catullus, G.V. 339, 1015, 1046
 Cele, J. 83
 Celsus 343
 Cesalpino, A. 1377
 Chambers, R. 841
 Charcot, J.B. 1721
 Chardin, P.T. du 86
 Charlois, A.H. 1449
 Chebyshev, zie Tchebycheff
 Chijs, P.O. van der 62, 319, 324, 1903
 Chrétien de Troyes 1563
 Christison, R. 210
 Chrysostomos, J. 12, 333
 Cicero, M.T. 56, 90, 98, 120, 333-336, 338-340, 342, 343, 467, 519, 539, 685, 1007, 1037, 1055, 1494, 1502, 1508, 1512, 1513, 1517, 1525, 1547, 1792, 1898,

- 1903, 1906
 Clairvaux, B. van 48, 663
 Clarisse, Th.A. 3
 Clarisse, W.C.L. 1509
 Clemens I / Clemens van Rome, paus
 17, 1162
 Cobet, C.G. 314, 504, 1039
 Coccejus, J. 612
 Cock, H. 93, 679, 1182
 Coebergh, J.C. 1258
 Coenen, J.A. 1096
 Cohen Paraira, zie Paraira 1751
 Cohen, D. 1814
 Colbert, J.B. 1202
 Condolle, De 341
 Condon, E.U. 971
 Constantinus, F.V. / Constantijn I de
 Grote 1090, 1530
 Coops, J. 1495
 Cooth, C.J. van 348, 1293
 Copray, Th.A.A.M. 339, 1066
 Cornelissen, J.J. 342, 1527
 Cornelissen, L.H.P.A. 1866
 Corput, J.G. van der 965
 Corssen, P. 1810
 Cosman, A.C. 1193, 1911
 Coster, D.J. 341, 1418
 Coster, S. 1024
 Cramer, A.M. 13
 Cramer, C. 1448
 Cramer, P. 1411
 Cramer, W. 833
 Credner, G.R. 1441, 1459
 Creveld, S. van 832
 Cromwell, O. 1533
 Croockewit Hzn, J.H. 38, 341, 1416
 Crosser, H.R. 1019
 Cruikshank, G. 341
 Crusoë, R. 1819
 Cujas, J. 89
 Cushman, J.A. 456
 Cuvier, F. 1411
 Cuvier, G. 399
 Cuvier, J.L.N.F. 379
 Czurda, V. 967
- Dale, H.H. 1355
 Dalling, Th. 1602
 Dalton, J. 874
 Dam, P. van 548
 Dam, P.D. van 1656
 Dam, W.F.A. van 1795
 Daniëls, L.M.F. 83
 Danton, G.J. 1824
 Dantzig, D. van 1787
 Darwin, Ch. 341
 Daubanton, J.D. 340, 1224
 David, koning 595, 1531
 Davids, E. 304
- Davies, 337
 Davy, H. 1375
 Davy, J. 772
 Dawson, H.M. 438
 Debora 508
 Debye, P.J.W. 1780
 Dedel, G. 478, 685, 1497
 Deelman, H.T. 1725
 Deen, I. van 40, 41
 Defoe, D. 1819
 Deinse, A.J. van 388
 Dekhuijzen, M.C. 1321
 Delfgaauw, B.M.I. 80, 83
 Delprat, G. 476
 Demole, V. 1358
 Demophilus van Constantinopel
 1075
 Demosthenes 474, 480, 522, 1014
 Dempwolff, O. 581
 Descartes, R. 1799, 1913
 Dessau, H. 1802
 Deussen, P. 1638
 Deventer, Ch.M. van 1755
 Deventer, J.G. van 14
 Dibbits, H.C. 61, 341, 1428
 Dibbits, L. 1493
 Dicker, M.Chr.J.A. 46, 1886
 Diderot, D. 1035
 Diemont, A. 608
 Diepen, R.B.W.F.M. 264
 D ck, J.V. van 180
 Dijkhuis, J.H.M.Th. 1584
 Dionysius I [van Syracuse] 533
 Djajadiningrat, H. 549
 Dockum, D. van 1295
 Docters van Leeuwen, W.M. 1475
 Docters van Leeuwen-Reynvaan, J.
 1475
 Dodewaard, J.A.E. van 1644
 Doedes Dzn, L. 1106, 1396
 Does de Bye, P.J. van der 93
 Doesburgh, H.G.J. van 590
 Dogiel, A.S. 1335
 Dojes, P.H. 342, 1442
 Domela Nieuwenhuis, F.J. 1913
 Donker Curtius W.Bzn, B. 305, 312
 Doorn, W.Th.C. van 713
 Doornick, J. van 338, 997
 Doorninck, D.J. van 349
 Doorninck, J.I. van 1553
 Dorhout Mees, B. 1210
 Dorssen, Chr.J. van 454
 Dorsten, R.H. van 415
 Dove, H.W. 1781
 Doyon, M. 1724
 Dozy, Ch.M. 336, 528
 Drew, A.H. 833
 Dreyer, G. 1594
 Drielsma, A. 337, 910
- Drucker, H.L. 137
 Duchartre, P.E.S. 1749
 Duguitt, L. 1258
 Duinen, T. van 606
 Dunham jr, Th. 453
 Duymaer van Twist, A.J. 103
 Dvorák, V. 932
- Ebbinghaus, H. 1548
 Ebner-Rofenstein, V. von 1772
 Eddington, A.S. 453
 Edelkooft, A.H. 49, 1056
 Edlund, E. 922
 Eekelen, W.F. van 1856
 Egeling, F. 192
 Egmond, A.A.J. van 1723
 Eikema Hommes, H.J. van 1883
 Einthoven, W. 442
 Ekama, H. 943
 Eldik Thieme, A.Chr. van 10
 Elferink, L.J. 1886
 Elion, J.S. 52
 Elizabeth I, koningin 1500
 Elst Pzn, P. van der 1144
 Emerson, R.W. 334, 343
 Empedocles van Akragas 1539
 Ende, W.P. van den 1383
 Endepols, H.J.E. 1872
 Endlicher, S.L. 1427
 Engelbronner, E.C. d' 90
 Engelmann, F.W.R.E. 1440
 Engelmann, Th.W. 1752
 Enschat, F.Ph.G. van 1297
 Epicharmus 342
 Epicurus 476
 Eppinger [jr], H. 832
 Erdélyi, A. 975
 Ermerins, F. 781
 Ermerins, H.A. 61, 291
 Ermerins, J.W. 285, 294
 Ernest 333
 Erp Taalman Kip, M.J. van 813
 Es, P.F. van 780
 Eschenbach, W. von 1587
 Eschricht, D.F. 1290
 Euclides 1370
 Euler, C. von 1741
 Euripides 338, 342, 1023, 1540, 1549
 Everts Pzn, G. 694
 Ewijck, D.J. van 19
 Ezechiël, profeet 502, 1793
 Ezra 543, 1171
- Faber, F.J. 1775
 Fabius, D.P.D. 134
 Fabricius, J.Chr. 341
 Fabrizio [d'Acquapendente], G.
 1757
 Faerno, G. 482

- Faernus, zie Faerno
 Fairbairn, H.W. 969
 Faraday, M. 1422
 Fechner, G.Th. 641, 1781
 Fedorov, E.S. 969
 Feenstra, R. 1693
 Feisser, J.E. 596
 Feldberg, W.S. 1355
 Feltkamp, Th.E.W. 1710
 Fèvre, zie Lefèvre
 Fichte, J.G. 593
 Filatow, V.P. 1361
 Findlay, G.W.M. 1602
 Fischer, G. 1726
 Fischer, O. 1342
 Fisher, R.A. 1787
 Fizeau, A.H.L. 1763
 Flaes, R. 1254
 Flamininus, T.Q. 1801
 Flavius Josephus 1510
 Fleischmann, P. 1728
 Fock, C. 21, 22
 Fockens, G.R. 43, 45, 48, 341, 361, 376, 1398
 Forgeot, P. 1603
 Forsten, E.A. 353
 Foth, H.[K.] von 1591
 Foucault, J.B.L. 1763, 1781
 Fraenkel, A. 1591
 Franck, S. 1640
 Frank, T. 1573
 Franke, H.J.I.B. 337, 815
 Fraunhofer, J. von 1466
 Frazer, J.G. 1626
 Frederikse, A.M. 343, 1724
 Fremery, J.P. de 983
 Fremery, N.C. de 1408
 Fresemann Viëtor, J. 1658
 Freudenthal, H. 59
 Freund, J. 1363
 Frey[, H.] 1461
 Friethoff, C.X.J.M. 1158
 Frijhoff, W.Th.M. 9, 12
 Frings, Th. 1869
 Fruin, J.A. 120
 Fruin, R.J. 1028
 Fuchs, O. 1780

 Gaay Fortman, J.P. de 54, 1772
 Gaius Julius Caesar 1494
 Gaius Petronius 1055
 Gaius 1274
 Gaius 682
 Gaius 704
 Galama, S.J. 866
 Galen, P. van 1390
 Galloway, J.J. 456
 Gallus, G.C. 1046
 Gaubius, H.D. 1279

 Gauss, C.F. 398, 958, 1415
 Gawin Douglas 1040
 Geelhuysen, J.C. 1123
 Geelkerken, J.G. 1631
 Geer van Jutphaas, B.J.L. de 1512
 Geertsema Czn, J.H. 22
 Gehle, H. 487
 Gelder, J.J. de 875, 986
 Gelderen, Chr. van 53, 1729
 Geminus van Rhodos 466
 Genestet, P.A. de 334
 Gény, F. 1258
 Geoffrey of Monmouth 1060
 Gerritzen, J. 1498
 Geuns, J. van 1706
 Geuns, S.J.M. van 1492
 Gilbert, O. 1811
 Gilliéron, J.L. 568
 Gilse, J. van 17, 494, 600
 Giltay, E. 1438
 Giltay, K.M. 354
 Ginneken, J.[J.A.] van 1069, 1872
 Giroud, A. 1356
 Gíslason, K. 1808
 Glauser, J. 928
 Gleuns, W. 56
 Gmelin, F.G. von 358
 Gockinga, C.H. 687
 Godefroi, M.J. 213
 Godefroy, A.N. 1767
 Godefroy, J. 95
 Goede, A. de 49, 54, 1266
 Goeye, P. de 991
 Goethals, A. 340
 Goethe, J.W. von 335, 337, 340, 343, 358, 1796
 Goguel, F. 1859
 Golanitzky, J. 829
 Goldschmid Nanninga, J. 212
 Goldschmidt, R. 1596
 Gonin, J. 840
 Gordon, W.S. 1602
 Gordy, W. 1788
 Goris, A. 454
 Gorter, D. de 374
 Gorter Simonzn, D. 1507
 Goudsmit jr, A. 257
 Goudsmit, M.Th. 340, 1220
 Gouy, G. 1763
 Graaf, H.W. de 37, 412
 Graaf, R. de 1306
 Grad, H. 1487
 Graevius, J.G. 1518
 Gratama, J.A. 1108
 Gratama, W.D. 342, 1436
 Gray, S.J. 850
 Green, H.S. 1487
 Gregorius I / Gregorius de Grote, paus 48, 1146

 Gregorius Major 334
 Gregorius VII 1102
 Gregory, A.F.L. 340, 1212
 Greitemann, N. 1864
 Greve, F. de 480
 Greve, H.E. 1806
 Griesbach, W.E. 1486
 Groen van Prinsterer, G. 472, 474
 Groen, M. 33
 Groneman, S.A.J. 1506
 Groot, D.A. de 981
 Groot, H. de 134, 179, 339, 1211, 1236, 1625
 Groot, J. de 55
 Groot, J.C. de 1572
 Groshans, G.Ph.F. 369
 Grosheide F.Wzn, G.H.A. 1472
 Grosheide, H.H. 1876
 Grotius, zie Groot, H. de
 Gryphius, A. 1058
 Gudeman, A. 1573
 Guerin [de Mamers], H.L.F. 210
 Gunning, J.G.H. 555
 Gunning, J.H. 1096
 Gunsburg, F. 337
 Günther, A.W.S. 1809
 Gurwitsch, A.G. 1331
 Gwynne Vaughan, D.Th. 959

 Haan, G.Azn de 1634
 Haan, W. de 298
 Haar, B. ter 990
 Haar, D. ter 336, 453
 Haden, R.L. 1363
 Hadewych 1569
 Haemstede, A.Cz van 66
 Hageman jr, H.H. 785, 884
 Hagen, H.G. 611
 Hagenbach, K.R. 342
 Halbertsma, T.J. 1077
 Halévy, D. 1830
 Hall, A.M.C. van 101, 484, 1377
 Hall, H.Chr. van 288
 Hall, J. van 1185, 1495
 Ham, A.A.G. 12
 Hamer, A.A.H. 1323
 Hammurabi 1629
 Hanlo, B.J.M. 1238
 Häpke, R. 1568
 Harmsen, G.J. 1489
 Harte [van Teckelenburg], J.J.I. 340, 1225
 Harting, D. 32, 53
 Hartmann, K.R.E. von 1624, 1643
 Hartmann, N. 664
 Hartogh, A.F.K. 1218
 Hartogh, H.A. 109, 696
 Hasselt, J.C. van 858
 Hattem, P. van 626

- Haupt, H. 1593
 Haupt, M.R.F. 1009
 Hausbrand, E. 1769
 Haüy, R.J. 340
 Havers, W. 1065
 Haycraft, J.B. 233
 Heckel, J.J. 399
 Heel, J. van 12
 Heemskerck, J. van 1805
 Heemskerk, Th. 21, 23, 40
 Heeren, A.H.L. 1008
 Heeres, P.A. 1346
 Hegel, G.W.F. 44, 342, 1554, 1828
 Heidegger, M. 80, 1586
 Heidenhain, R.P.H. 801, 1707
 Heim, E.L. 776
 Heim, J.H. van der 95
 Heineccius, J.G. 101
 Heinsius Dzn, N. 531
 Heinsius, H.W. 417
 Heinsius, J. 1038
 Hekman jr, Joh. 821
 Helmholtz, H.[L.F.] von 24, 413, 1781
 Helten, W.L. van 1544
 Hemsterhuis, F. 607, 1912
 Hendrik IV 135, 1202
 Hendriksz, M.A. 779
 Heniger, J. 1491
 Henkes, H.E. 1356
 Henning, M.W. 1603
 Henny, G.J.B. 1521
 Heraclides 990
 Herbart, J.F. 1636
 Herder, J.G. von 2
 Herderscheë, zie Hooykaas
 Herderscheë
 Hérèlle, F. d' 254
 Heringa Ezn, J. 54
 Hermann, G. 1783
 Hermann, H. [= J.W.] 1173
 Hermes, G. 499
 Hermite, Ch. 437
 Herodes I de Grote 512
 Herodotus 338, 1048, 1497
 Hertel, E. 830
 Hertz, H.R. 24
 Herwerden C.Hzn, C.H. van 9, 986
 Herz, W. 1461
 Hesiodus 334
 Hetterschey, J.J. 1299
 Heubel, E. 1325
 Heubner, W. 263, 1600
 Heusde, A.C. van 507, 1000
 Heusde, J.A.C. [J.A.K.] van 500
 Heusde, Ph.W. van 20
 Heusler, A. 1065
 Hewson, W. 772
 Hey, W. 772
 Heyde, H.Chr. van der 1728
 Heyde, K. van der 1055
 Heydenreich, K.H. 2
 Heymans, G. 164, 180
 Heyns, S.P. 17
 Heynsius, A. 40, 41
 Heys van Zouteveen, H.H. 35, 337, 915
 Heyting, A. 1783
 Hijmans, I.H. 336, 722
 Hilgenfeld, A.B.Chr.Chr. 1621
 Hilkia 1546
 Hingst, S.J. 704
 Hinlópen, J.J. 1194
 Hinlópen, N. 1038
 Hlasiwetz, H. 337
 Hobbes, Th. 1799
 Hoek, M. 409, 928
 Hölscher, G. 1639
 Hoeufft, J.H. 33
 Hoeve, A.H. van der 597
 Hoëvell, W.R. van 1510
 Hoeven, J. van der 1282, 1894
 Hoeven, W. van der 1323
 Hoeven, zie Jansen ten Hoeven 1889
 Hoff, H.J. van 't 1755
 Hofman Peerlkamp, P. 1565
 Hofstede de Groot, P. 1097, 1109
 Hogendorp jr, D. van 1211, 340
 Holkema, F. 920
 Holl, K. 655
 Hollander, L. 1256
 Holleman, E.D. 570
 Holleman, P.H. 343
 Holtslag, W. 1360
 Holwerda, J.H. 485
 Homan, J.D. 338, 1009
 Homeros 340, 1005, 1009, 1017, 1041
 Hoof, P.C. 475, 509, 993, 1000, 1006, 1059
 Hoogerland-Van der Pol, C. 61
 Hoogkamer, J. 1338
 Hoop, J.G. van der 709
 Hooyer, C. 1098
 Hooykaas Herderscheë, J. 1112
 Hooykaas, I.P. [J.P.] 742
 Horatius Flaccus, Q. 336-340, 342-344, 1012, 1049, 1523, 1532, 1810, 1916
 Houël, G.L. 889
 Houten, S. van 124
 Houtsma, M.Th. 336, 526
 Houttuyn, M. 869
 Houwink, J. 885
 Huber, Ulrich 695
 Hubrecht, A.A.W. 1450
 Huet, P.J.L. 1495
 Hugenholtz, P.H. 1090
 Hugo, G. 336, 340
 Huizinga, D. 343, 1704
 Hulleman, J.G. 1512
 Hullu, J. de 1553
 Hulst, H.Chr. van de 453, 336
 Hume, D. 1070, 1132
 Hunter, W. 214, 1346
 Husserl, E.G.A. 652
 Huydecoper, B. 492, 1528
 Huygens, C. 1800
 Hylkema, C.B. 1624
 Ignatius Antiochenus 17, 51
 Ihle, B.L.D. 46, 1582
 IJzeren Hzn, J. van 1039
 Illiger, J.K.W. 1378
 Immink, W. 12
 Isaeus 1804
 Isebree Moens, N.L. 46, 1768
 Ishikawa, Ch. 420
 Jacobi, F.H. 2
 Jacobson, L.L. 1744
 Jacobus, apostel 1115
 Jacoby, F. 576
 Jaeger, F.M. 966
 Jahn, P. 1046
 Jaqub, A. ibn abi 336
 James, W. 1631
 Jans, A.G. 1517
 Janse, J.M. 1754
 Jansen ten Hoeven 1889
 Jansma van der Ploeg, G.L. 47, 338, 1004
 Janssen, L.J.F. 1503
 Janssens, G.A.M. 1079
 Jeffreys, H. 1787
 Jellinek, G. 748
 Jeltès, P.A. 199
 Jenkins, T.A. 1594
 Jensma, G. 55, 336
 Jeremia, profeet 502, 1639, 1646
 Jesaja, profeet 631, 1155
 Jevons, F.B. 1626
 Jevons, W.S. 1251, 1255
 Jezus (Christus) 4, 45, 589, 597, 605, 610, 617, 658, 1122, 1159
 Jezus Sirach 599, 600
 Jirku, A. 673
 Joël, profeet 1016
 Johannes Presbyter 1127
 Johannes, apostel 11, 26, 587, 611, 615, 619, 669, 1117, 1619
 Johnsen, A. 966
 Jonathan 595
 Jonckbloet, W.J.A. 59
 Jones, F.W. 1480
 Jong, Chr. de 435
 Jong, F.P.K. de 1780
 Jong, W. de 273
 Jonge, C.H. de 46, 1562

- Jonge, J.C. de 1052
 Jonge, W.A.C. de 111
 Jongh, B. de 370
 Jongh, J.J. de 11
 Jongh, S.E. de 25
 Jonker, G.J.A. 1131
 Jonker, H.G. 428
 Jónsson, F. 1808
 Jordens, W.H.C. 296, 301
 Josia, koning 1639
 Josué, O. 1721
 Jozua Ben Sirach 599
 Juglar, C. 1233
 Julianus, P.S. 112, 336
 Julius, W.H. 1465
 Junius, F.J.J.A. 17, 1106, 1106
 Justinianus I de Grote 97, 108, 682,
 697, 710, 761, 1203, 1897, 1915
 Justinus Martyr 1145
 Juvenalis, D.J. 544
 Juynboll, Th.W.J. 1910
- Kaay, F.C. van der 1600
 Kabat, E.A. 1363
 Kaftan, J. 1173
 Kallos, P. 263
 Kam, B. 54, 287
 Kamerlingh Onnes, H. 54, 337, 342,
 919, 1434
 Kamp, P. van de 968
 Kampen, N.G. van 976
 Kan, A.H.M.J. van 1672
 Kant, I. 33, 476, 523, 1070, 1173, 1825
 Kanter, H.Ph. de 6
 Kapsenberg, G. 243
 Kapteyn, J.C. 938, 955
 Karel de Grote 9
 Karel de Stoute 536
 Karel V 96, 114, 1201, 1511
 Karsten, H.Th. 1810
 Karsten, J.A. 983
 Kate, L. ten 1836
 Kazemier, B.H. 1574
 Kazemier, G. 1059
 Keesom, W.H. 336, 427
 Kellen, D. 62
 Kelsen, H. 1258
 Kelsner, R.A. 1603
 Kelvin, zie Thomson, W.
 Kemink, H.H. 508
 Kemp, A.H. van der 1192
 Kempton, R.Th. 841
 Kennett, R.H. 1639
 Kerbert Jaczn, C. 378
 Kernkamp 30
 Ketelaar, J.A.A. 31
 Keulemans, C.W.A.M. 165
 Keyser 334
 Khonraad, A.C. 322
- Kieft, A.P. 568
 Kievits, A.P.M. 664
 Kiliaen, C. 1914
 King, L.S. 849
 Kinker, J. 1825
 Kinschot, R.H.M. van 57
 Kipping, F.S. 966
 Kirchhoff, G.R. 413, 421
 Kirkwood, J.G. 1487
 Kist, N.Chr. 160
 Kiyono, K. 1726
 Klaassens, K.H. 957
 Klebs, E. 1802
 Klein, A. 343, 1713
 Klein, E.E. 747
 Klerck, A.W. de 1522
 Kleyn, H.A. 513
 Klikspaan, zie Kneppelhout
 Klimmer, M. 1593
 Klinken, L. 1888
 Klinkert, D. 244
 Klopper, P.J. 1743
 Knapp, A.H. 1358
 Knappert Jaczn, L. 280
 Knappert, J. 613
 Kneppelhout, J. 20
 Kner, R. 399
 Knight, F.H. 1848
 Knoop, H. 49, 1719
 Knorre, V. 1449
 Koch, L.F.Th. 1900
 Koch, R. 1727
 Köbe, K. 1597
 Koegel, G.R. 1065
 Kölliker, A. 1323
 Kohl, R. 340
 Kohlbrugge, J.H.F. 239
 Kohlrausch, K.W.F. 960
 Kokma, J.F. 965
 Kollelijin, R.D. 162
 Koning, A. de 866
 Koopman, B.O. 1787
 Kooth, zie Cooth
 Koppius, F. 494
 Kops, J. 881
 Korteweg, D.J. 1767
 Korver, J. 1572
 Kossel, W. 1774
 Kotschneff, N. 838
 Koumans, A.J.R. 1745
 Krabbe, Chr. 1258
 Kramer jr, J.A. 125
 Krecke, F.W.Chr. 341, 1413
 Kreppel, F. 1810
 Kromme, L. de 835
 Kroon, J.H. 482
 Kroon, T.T. 339, 1015
 Kuenen, J.P. 419, 1769
 Kuhl, H. 858
- Kühn, C.H. 221
 Kühner, R. 1906
 Kuijper, Th. 370
 Kundt, A.A.E.E. 932
 Kürten, H. 838
 Küstner, F. 435
 Kuthé, F.Ph. 40, 337, 797
 Kuyper, A. 35, 62, 614
 Kuyper, H. 341, 1426
 Kwint, K.G. 1564
 Kyger, E.R. 1363
- Laar, A.R. van de 148
 Labadie, J. de 636
 Lachmann, K.K.F.W. 1009, 1587
 Lagrange, J.L. 1410
 Lam, A. 479
 Lambrecht, H. 453
 Lambrechts, J. 28
 Lambrechts, R.J. 514
 Lamers, G.H. 1524
 Landacre, F.L. 837
 Landt, J. 192, 193
 Landwehr, H.A. 809
 Lang, A. 1626
 Langen, H.K. de 1588
 Langley, J.N. 839
 Lankeren Matthes, D. van 370
 Laplace, P.S. 341
 Laporte, R. 843, 846
 Laprade, V. De 344
 Laqueur, E. 23
 Lasco, J. à 35, 614
 Latreille, P.A. 1411
 Laue, M. von 1480
 Lazarsfeld, P. 1859
 Leavis, F.R. 1079
 Leclerc, G.L. 863
 Ledebor, P.J.C. 339
 Leeftang, P. 1611
 Leemhuis, F. 61
 Leendertz, J.M. 1403
 Leer, S.A. van 228
 Leeuwen jr, J. van 1023
 Leeuwen, G. van 1115
 Leeuwen, J. van 1516
 Leeuwen, W.S. van 647
 Leeuwenhoek, A. van 1752
 Lefèvre, R.J.W. 1780
 Legendre, A.M. 341, 1415
 Legendre, R. 1724
 Lehmann, C.G. 337
 Leibniz, G.W. von 46, 476, 1018,
 1140, 1164
 Leistikow, J.A.M. 1262, 1691
 Lemoine, P.J. 489
 Lennep, D.J. van 90
 Leo, F. 1046
 Leonhard, R. 718

- Levenbach, M.G. 740
 Levinas, E. 1656
 Lewis, Th. 1748
 Lie, M.S. 1445
 Lieburg, F.A. van 11
 Lieburg, M.J. van 7, 8, 12
 Lieburg, W.G. van 12
 Lim, Wie Hok 972
 Limburg, J. 343, 1666
 Limperg, Th. 1258
 Linde, A. van der 1528
 Lindner, D.K. 1353
 Link, H.F. 341
 Linnaeus, zie Linné, C. von
 Linné, C. von 288, 340, 358, 374, 399, 1377, 1378, 1352
 Lips, A.C.M. 44
 Lipsius, J. 53
 Lipsius, R.A. 1173
 Lith, J.G. van der 343, 1704
 Livius 339
 Lobeck, E. 1353
 Lobry [van Troostenburg] de Bruijn, C.A. 422
 Locke, J. 142, 1018
 Loder, B.C.J. 134
 Lodewijk II van Male 322
 Lodewijk XI 1542, 1550
 Lodewijk XIV 1202, 1550
 Loeffler, F. 822
 Löfstedt, E. 1575
 Löschhorn, H. 1810
 Loewi, O. 1355
 Loghem, H. van 339, 1193
 Lohman Janssonius, J. 704
 Loman, J.C.Chr. 412
 Loncq C.Jzn, G.J. 784
 London, E.S. 838
 Loos, D. de 54, 397
 Lopes Cardozo, E. 23, 343, 840, 1736
 Loqman, zie Luqman
 Lorentz, H.A. 1779
 Lorenz, L.V. 1779
 Lorié, J. 1469
 Lotze, R.H. 334, 1027
 Lublink, W. 337
 Lucanus, M.A. 1543
 Lucas (evangelist) 1, 28, 606, 1091, 1112, 1120, 1191
 Luce, R.H. 1342
 Luchtman, P.J.C. 785
 Lucius Cornelius Sulla 506
 Lucius Licinius Crassus 1494
 Lucretius Carus, T. 335, 337, 1573
 Lukas 606, 1129
 Lulofs, B.H. 17
 Lummer, O.R. 941
 Lusingh Kymmell, J. 789
 Luqman 553
 Luther, B. 1812
 Luther, M. 1168
 Luther, W. 1449
 Lütkens, U. 1349
 Luyendijk, W. 264
 Lycklama à Nijeholt, H.J. 237
 Lynden, W. van 1192
 Lyricus, S. 1807
 Lysander 1904
 Lysias 1014
 Maanen, J.R. van 196
 Maanen, W.C. van 339
 Macaulay, F.S. 443
 Macaulay, Th.B. 516
 Maerlant, J. van 1538
 Maesen, C.E. van der 46, 1859
 Magendie, F. 1290
 Magnus, H.G. 1313
 Magnus, R. 1364
 Magnus, W. 975
 Mahl, K. 966
 Mai, A. 1915
 Main, R. 1440
 Mallory, F.B. 1731
 Malpighi, M. 337
 Malthus, Th.R. 131, 736
 Mander, K. van 1806
 Manen, W.Chr. van 30, 1016
 Manilius, M. 335, 341
 Mann, Th. 335
 Manson, S.L. 353
 Manstein, F.E. von 764
 Marburg, Th. 15
 Marcel, G.H. 1586
 Marchand, J.F. 250
 Marcus, evangelist 24, 1644
 Marcus Antonius 1494
 Marcus, H.A. 1588
 Marees van Swinderen, R. de 125
 Marey, E.J. 218, 1342
 Margaretha van Male 322
 Marillier, L. 1626
 Marnix, heer van Sint-Aldegonde, Ph. van 1030, 1815
 Marsman, W.S. 1596
 Masman, J. 493
 Mason, J.H. 1602
 Massow, G.J.C. van 89
 Mathijssen, A.H.H.M. 57
 Matthes Hzn, C.J. 345, 356
 Mattheus, evangelist 5, 625, 1120, 1623
 McArthur, N. 1365
 McCarrison, R. 1351
 McKellar 453
 Meer, J. van der 845
 Meijer, C.S. 975
 Meijers, M.M. 1477
 Meineke, A. 1039
 Meissner, G. 1591
 Mekel, J.Chr. 338, 959
 Melle, M.A. van 1548
 Men'shov, zie Menchoff, D.E.
 Menander van Athene 550
 Menchoff, D.E. 973
 Mendelssohn, M. 2
 Menger, C. 1251, 1255
 Menger, J.Ph.M. 52
 Merkus Doornik, J.J.F.H.Th. 904
 Merleau-Ponty, M. 1072
 Merrill, P.W. 453
 Merton, R.K. 1874
 Metellus, Q. 1514
 Metz, L.M. 235
 Meursinge, N. 37, 906
 Mey, G.H. van der 1313
 Mey, W.F. de 778
 Meyboom, L.S.P. 505, 607
 Meyer, E. 1812
 Meyer, J. 1102
 Michiels, G. 326
 Mijer, P. 1209
 Mijsberg, W.A. 1341, 1365
 Milobendski, T. 1461
 Minerva 51
 Mineur, H. 968
 Minguet, F. 686
 Minot, H. 1724
 Minucius Felix, M. 640, 1555
 Miquel, F.A.W. 358, 886
 Mitscherlich, E. 386
 Modderman, H.J.H. 678
 Möbius, P.J. 390
 Molen, H. van der 824
 Molen, W. van der 38, 1044
 Molenkamp, G. 1101, 1503
 Moleschott, J. 337
 Molière, J.B.P. de 509
 Moll, J.M. 820
 Moll, W. 18
 Mollison, P.L. 847
 Moltzer jr, J.E. 1117
 Mommsen, Th. 1792, 1802, 1810
 Montesquieu Secondat, Ch.L. 142, 336
 Montijn, Chr.G. 1095
 Moolenaar, A. 281
 Moortje 1020
 Morgan, I.M. 1363
 Morren, Ch.F.A. 880
 Morrison, L.R. 1363
 Mosselmans, J.W.N. 516
 Mosso, A. 1725
 Mottram, J.C. 833
 Mouton, J.Th. 341, 1428
 Mozes 986, 1021, 1151, 1629
 Mulder, E. 61

- Mulder, G.J. 300, 1284, 1385
 Mulder, M. 50, 1781
 Mulder, N. 278
 Müller, H. 929
 Müller, J. 813
 Munatius Plancus, L. 513
 Munatius Plancus, T. 513
 Munster, C. 971
 Muntendam, H.[N.] 25, 42
 Muntendam, J. 586, 587
 Muret, M.-A. 511, 1903
 Musset, A. de 343
 Muurling, J.W. 337, 917, 1501
- Nap, J.M. 149
 Nassau, W.L. van 500
 Natorp, P.G. 64
 Naunyn, B. 1349
 Nauta, B.A. 474, 1494
 Neesen, F. 932
 Nehemia 543, 1171
 Neideck, P. 1146
 Neisser, A.L.S. 810
 Nernst, W.H. 433
 Nero 1617
 Nes, H.M. van 343, 1618
 Neumann, F.J. von 1669
 Nevin, Ch.M. 1485
 Newcomb, S. 435, 938, 1440
 Nicati, C. 1378
 Nicholas, J.L. 1411
 Nie, W.L.J. de 54, 447
 Niermeyer, A. 20, 334
 Nierstrasz, H.F. 38, 1450
 Nieuhoff, B. 2
 Nijhoff, G. 56
 Nijkamp, A. 222
 Nisard, D. 544
 Nitsch, K.W. 1009
 Norden, E. 1573
 Nordström, H. 968
 Norel Rzn, O. 1132
 Noth, M. 673
 Noyon, T.J. 340, 1220
 Nozeman, C. 869
 Nykerk, S.E. 1186
 Nyren, M. 435
- Obadja, profeet 494
 Oberg, E. von 1816
 Oberhettinger, F. 975
 Oberman, H.T. 53
 Octavianus, G.J. Caesar 506, 1506, 1547
 Oever, J. van den 778
 Offerhaus, J. 14
 Offeringa, J. 824
 Okken, U.P. 1112
 Olislagers, A.C. 49, 1698
- Olt, F.A. 1595
 Oorde, W. van 1106
 Oordt, J.W.G. van 338, 1005
 Oort, H. 342, 1526
 Opzoomer, C.W. 578, 112
 Oranje, zie Willem van Oranje
 Origenes 1628
 Ornstein, L.S. 1465, 1474
 Ottema, J.G. 1912
 Oudemans, A. 106
 Oudemans, J.E. 1449
 Oudendal, A.J.F. 1338
 Ouwe, H. von 1563, 1587
 Ouwehand, C.D. 231
 Oven, A.S. van 1426
 Overbeek, J.Th.G. 1489
 Overduyn, W.L. 341, 1412
 Overing, A.F.C. 50, 1740
 Ovidius Naso, P. 334-336, 340, 341, 531, 1029, 1066
- Pabst, B.G.A. 339, 1199
 Pabst, F.A.J. 1408
 Pagel, W. 263
 Palm, J.H. van der 336
 Pannekoek, A. 342, 1449
 Pannenburg, W.A. 180
 Panum, P.L. 1781
 Paradijs, N. 335
 Paraira, M.C. 344, 1751
 Paré, J. 1097
 Pareau, A.H. 595
 Pareau, L.G. 981, 1495
 Park, W.H. 1727
 Pascal, B. 40, 335, 989, 1166
 Pattison, zie Pringle, A.S.
 Paul, H. 1031
 Paulus, apostel 29, 30, 75, 82, 334, 342, 343, 591, 592, 610, 617, 624, 647, 662, 1111, 1114, 1122, 1644
 Paulus, J. 336
 Paulus, P. 1794
 Pearse, J.H. 1351
 Peerlkamp, I. 33, 987
 Pechelharing, C.A. 1725
 Penning, A.E. 339, 1189
 Penning, F.M. 440
 Percerou, J. 1242
 Pericles 40, 1509
 Perponcher Sedlnitzky, W.E. de 54
 Perrot, E. 454
 Perthes, G.C. 252
 Petrus, apostel 19, 25, 633, 1112, 1122
 Pettazzoni, R. 84
 Philips de Goede 484
 Philips de Stoute 322
 Philipse, J.H. 92
 Philipson, R.G. 707
 Philistus 533
- Philo Judaeus Alexandrinus 69
 Photios 75
 Photius van Constantinopel 527, 1519
 Pinto, A. de 1199
 Piotrowski, S. 461
 Plaats jr, J.D. van der 1437
 Place, Th. 24, 1309
 Planck, M. 433
 Plantenga, M.P. 1257
 Plas, H.M. 338, 943
 Plato 42, 483, 488, 497, 527, 652, 999, 1014, 1027, 1504, 1507, 1917
 Plautus, T.M. 339, 343, 490, 509, 517, 1055, 1075, 1547
 Plinius Secundus, G. 535
 Plinius Secundus maior, G. 98
 Plinius Secundus minor, G. 98
 Ploeg, zie Jansma van der Ploeg
 Plooi, D. 50
 Plugge, P.C. 23, 410, 1706
 Plutarchus 1492, 1509, 1618
 Poe, E.A. 344
 Poelman, A.L. 37, 53, 610
 Pohlendt, H. 1832
 Poincaré, J.H. 338, 1763
 Poinset, L. 390
 Polak, H.J. 519
 Polderman, H. 1347
 Polenaar, B.J. 339, 1019
 Polman Kruseman, W. 135
 Pols, J. 1205
 Pólya, G. 437, 1787
 Polybius 1003
 Polycarpus van Smyrna 17
 Pont, J.W. 1131
 Poolman, W.P. 342
 Poolman, W.R. 1525
 Pope, W.J. 966
 Pot, C.W. van der 18, 334
 Pott, P. 195
 Potter van Loon, J. 682
 Potter, D. 1558
 Poulsen, P.F.S. 1818
 Powell, J.U. 559
 Praag, L.S. van 280
 Prakken, J.R. 26
 Presbyter, J. 334
 Preuss, K.Th. 84
 Prince, J. 1325
 Pringle-Pattison, A.S. 1642
 Prins, J.J. 19, 39
 Proes, B.C.E. 122
 Proust, V.L.G.E.M. 1862
 Prudhomme, S. [=R.A.F.] 343
 Pruimers, J.C. 1184
 Pruys, W.M. 1347
 Ptolomaeus II Philadelphus 1064
 Ptolomaeus III Euergetes 1064, 1814

- Publius Syrus 333
 Purcell, E.M. 976
 Purves, H.D. 1486
 Putman, W.B.M. 676
 Putnam, T.J. 849
 Puttkammer, J.N. van 306
 Pythagoras 466

 Quak, H.P.G. 336, 705
 Quené, C. 46, 1656

 Rad, G. von 673
 Radbertus, P. 598
 Rademaker, C.S.M. 33, 1834
 Ramaer Pzn, J.N. 897
 Ramaer, P.A. 709
 Raman, Ch.V. 960
 Ramisch, J. 1872
 Ramon, G. 260
 Ramsey, F.P. 1787
 Ranitz, C.M. de 46, 343, 1737
 Ranitz, H. de 91, 980
 Ranitz, S.M.S. de 336, 704
 Ranke, G.J.F. 1587
 Ravels, W.G. van 181
 Raven, Chr.P. 49, 59, 837
 Ray, W. 1594
 Rayleigh, zie Strutt, J.W.
 Raymond, H. 968
 Rees, J. van 1752
 Rees, R. van 1373
 Regenbogen, O. 1573
 Rehberg, A.W. 684
 Reich, A.C.M. 15
 Reifenstein, R.W. 850
 Reiger, H. 100, 686, 1502
 Reiger, W.A. 707
 Reijkerk, M.L. 11
 Reiseissen, F.D. 769
 Remak, R. 1772
 Renzi, E. de 241
 Reuyl Jzn, H. 142
 Reynvaan, zie Docters van Leeuwen
 Rheede tot Draakestein, H.A. van
 56, 1491
 Ribbert, M.W.H. 250
 Ribot, Th.A. 1548
 Richet, Ch. 1548
 Richter, G.A. 210
 Richthoven, K.O.J.Th. von 336, 1065
 Ridder, J. 973
 Ridderbos, S.J. 1164
 Riedel, B.M.C.L. 1351
 Riehm, J.C. 589
 Riemens, H. 344, 1839
 Rienstra, B. 598
 Rieu, W.N. du 1522
 Rijke, P.L. 350, 355
 Rinkes, S.H. 339, 1208

 Río Hortega, P. del 1347
 Ritschl, A. 630, 1169, 1173
 Ritzema Bos, J. 920
 Rive, W. 218
 Robertson, A. 1603
 Robespierre, M.M.I. de 1824
 Robinson, G. 958
 Rodenburgh, Th. 538
 Röchling, H. 764
 Roël, W.F. baron 18
 Roelants, E. 20, 334, 1109
 Röling, B.V.A. 750
 Römer, J.W. 607
 Röntgen, W.C. 237
 Roeper, J. 358
 Röse, C. 824
 Rössing, J.H. 1024
 Roessingh, K.H. 1632
 Roet, I. 16
 Roeters van Lennep, Chr. 1720
 Romein, J.M. 25, 26, 49
 Ronkel, Ph.S. van 53, 540
 Roo, D.W. de 12, 13, 333
 Roorda, T. 477
 Roose, Th.G.A. 769
 Rooseboom, J.G. 1397
 Rosenfeld, L.J.H.C. 453
 Rosseland, S. 1484
 Rossem, A. van 46, 1354
 Rostow, W.W. 1852
 Rotgans, J. 1709
 Roukens, W. 1872
 Rousseau, J.J. 703
 Rovers, J.A.Ch. 1496, 1497
 Rowley, D.A. 853
 Rozan, Ch. 546
 Rudhart 340
 Rudolphi, K.A. 1284
 Rueter, G. 52
 Ruever Groneman, zie Groneman
 1506
 Ruitenschild, G. 7
 Rumford 335
 Rupp, E. 454
 Russegger, J.R. von 1798
 Rüter, A.J.C. 1886
 Rutgers, F.L. 1117
 Rutgers, P. 590
 Rutgers, V.H. 152
 Ruth 1564

 Saenz, A. 846
 Saint-Moulin, V.J. de 334, 1391
 Saks, S. 973
 Sallustius Crispus, G. 1026
 Salomo, koning 599, 600, 623, 1128
 Salpius, B.L.W. von 133
 Salzmann, Chr.G. 8
 Samojloff, A.F. 836

 Samuel, priester 55, 595
 Sandbrink, J.G.H. 1094
 Sandra, J. 1183
 Sanford, R. 453
 Sannes, G.W. 336, 727
 Sappho van Lesbos 1029
 Saravia, H. [=A.] 671
 Sarbievius, M.C. 1916
 Sarphati, S.E. 368, 381
 Sartre, J.P. 80
 Sasse, A. 337, 794
 Sasse, H.F.A. 865
 Saul, koning 595
 Saussure, F. de 572
 Saussure, H.L.F. de 916
 Savage, L.J. 1787
 Savigny, F.K. von 710
 Savini, E. 825
 Savini-Castano, Th. 825
 Savornin Lohman, A.F. de 706
 Savornin Lohman, W.H. de 340,
 1216
 Schaaff, F. 1521
 Schammer, W.J. 52
 Schauinsland, H.H. 1772
 Scheel, O. 825
 Scheler, M. 654, 1072
 Schelling, F.W.J. von 593
 Scheltema, S.P. 319, 1287
 Scheltens, J.P. 1698
 Schepel, C.J.H. 723
 Schermbeek, Th.A. van 349, 1294
 Schiller, J.Chr.F. von 336, 338, 339,
 342, 1041, 1796
 Schim van der Loeff G.Lzn, H.P. 51
 Schimmelpenninck Jzn, G. 686
 Schlegel, F. 338
 Schleiermacher, F.D.E. 57, 1110, 1656
 Schleurholtz Boerma, P.M.L. 836
 Schlimmer, J.L. 48, 212
 Schlosser, J.A. von 1835
 Schmidt Degener, H. 652, 743
 Schmidt, W. 84
 Schneither Azn, J.J. 1211
 Schneither, J.J. 340
 Schoemaker, A.H. 1307
 Schoenberg, E. 453
 Schönberg, G. von 1669
 Schönfeld, M. 1043
 Schoeps, C.G. 1290
 Scholten, J.H. 1632
 Schoor, W.K.J. 343, 404, 1750
 Schooten, J. van 1489
 Schotel, G.D.J. 492
 Schouten, A.E. 333
 Schrijnen, J.K.F.H. 1869, 1872
 Schroeder van der Kolk, J.L.C. 772,
 857
 Schubart, J.Chr. 349

- Schuh jr, F. 1761
 Schuit, J.W. 1308
 Schultz, A.G. 867
 Schultz, H. 1189
 Schultz, J. 989
 Schulze, G.E. 499
 Schumacher, H.Chr. 395
 Schuster, A. 1763
 Schut, D. 755
 Schuurmans Stekhoven, J.H. 810
 Schwann, Th. 1331
 Schweins, F.F. 390
 Schweitzer, A. 1165
 Scott Williamson, G. 1351
 Sebus, J.H. 1566
 Seeck, O. 1802
 Seegers, Th.C. 1908
 Seekles, L. 1600
 Seemann, G. 1735
 Seiler, F. 546
 Selye, H.H.B. 1745
 Selys Longchamps, M.E. 399
 Seneca, L.A. 333, 1906
 Sensenig, E.C. 1772
 Sepp, Chr. 1111
 Sepp, J.Chr. 869
 Serrurier, F. (=Ph.) 1187, 1188, 1892
 Setten, K.F. van 1102
 Sevenster, J.N. 69, 335
 Severus, L.S. 1506
 Shakespeare, W. 342, 1060
 Shaw, E. 853
 Shope, R.E. 1597
 Sichel, G.F. 336, 704
 Siegenbeek van Heukelom, D.E. 816
 Siegenbeek, M. 19
 Siegfried, A. 1859
 Sierksma, F. 676
 Sievers, E.W. 1031
 Sikkes, E.H. 14
 Silberschmidt, W. 263
 Simmel, G. 64
 Simon, J.H. 51, 52
 Simons, D. 140
 Simons, G. 1382
 Singer, S. 568
 Sitter, A. de 448
 Sjöstrand, T. 1741
 Sjollema, B. 1600
 Skutsch, F. 1046
 Slee, J.C. van 1120
 Sleeswijk, J.G. 1719
 Slijpen, A.P.H.A. 1810
 Slingerland Conradi, W.Chr. 1100
 Sloet tot Oldhuis, A.G.A. 338, 1011
 Slooten, J. van 342, 1586
 Sluiter, C.Ph. 51
 Sluyter, J.G. 587
 Smeding, H. 1121
 Smelser, G.K. 1358
 Smit, H.J. 1052
 Smith, A. 144
 Smith, W.R. 1626
 Smits, A. 1770
 Snellaert, F.A. 1538
 Snellen, M. 400
 Socrates Atheniensis 504, 1108, 1496, 1504
 Soden, H.K.H. Freiherr von 56
 Soemmeringh, S.Th. 769
 Sommerfeld, A. 1774
 Sonsbeeck, H. van 677
 Speijer, J.S. 342, 1530
 Spencer, H. 627
 Spijkerboer, J. 1465
 Spinoza, B. de 2, 46, 593, 1799
 Spiro, H.M. 850
 Staab, K. 75
 Staal, D.L. 743
 Stade, B. 1033
 Stahl, G.E. 769
 Stammmler, R. 1258
 Stange, C. 52
 Star Numan, C. 1902, 1916
 Star Numan, O.W. 707
 Starbuck, E.D. 1631
 Stauthamer, C.S. 52
 Staveren, M. van 21, 334, 606
 Steenhoff, G. 1094
 Steensma Toussaint, A.J.D. 369
 Steensma, F.A. 238
 Stein, Ph. 1878
 Steiner, J. 930
 Steinhaus, A.H. 1594
 Steinhausen, J. 1077
 Steller, E.T. 338, 962
 Stenfert Kroese, H.E. 1111
 Stenquist, E. 968
 Stephen 340
 Stern, L.W. 1042
 Stevin, S. 1899
 Steyn Parvé, D.J. 905
 Stiemens, M.J. 1733
 Stiles, P.G. 836
 Stinstra, G. 794
 Stipriaan Luiſcius, A.G. van 289
 Stoel, G. 835
 Stoke, M. 1528
 Stolp, J. 15
 Stone, L.S. 837
 Straatsburg, G. van 1587
 Strausz, D.F. 1110, 1174
 Stricker, S. 816
 Stricker, zie Struijcken, H.J.L.
 Strijk, B. 46, 1480
 Strömgren, B. 453
 Stroux, J. 564
 Struicken, zie Struijcken
 Struijcken, H.J.L. 51, 1323
 Strutt (Lord Rayleigh), J.W. 1466, 1763
 Stuart Mill, J. 144
 Stuers, V.E.L. de 709
 Stuurman, C.J. 1726
 Suerman, A.K.W. [A.Ch.G.] 342
 Suerman, B.F. 18
 Suleiman de Grote 486
 Suringar, F.W.N. 5, 470
 Suringar, G.C.B. 197, 293, 867
 Suringar, J.W. 738
 Suringar, L.P. 594
 Suringar, P.H. 209, 1794
 Suringar, W.F.R. 54, 396
 Suringar, W.H.D. 985
 Süskind, F.G. 2
 Swaagman, J.S. 988
 Swalue, E.B. 486
 Swart, A.J. 1758
 Swart, W.S. 329
 Sweerts, C. 322
 Swinderen, P.J. van 127
 Swinderen, W. van 52, 682, 982
 Swings, P. 453
 Sydenham, Th. 335
 Sydney Adams, W. 453
 Sykes, Ch. 1480
 Sylow, P.L.M. 1445
 Sylvester, J.J. 443
 Szivessy, G.F. 971
 Tacitus, P.C. 336-338, 342, 475, 705, 1000, 1547
 Talma, S. 821, 1312
 Taminiau, Ph.L.M.M. 236
 Tarozzi, G. 826
 Tatianus 56
 Taylor, T. 764
 Tchebycheff [Chebyshev], P. 437
 Teding van Berkhout, J.J. 362
 Teichmüller, G. 1027
 Tellegen 343
 Tels, H.H. 695
 Telting, I. 339, 1208
 Tendeloo, N.Ph. 250
 Terentius Afer, P. 339, 344, 517, 1020
 Terpstra, J.I. 1597
 Tertullianus, Q.S.F. 640, 644, 1096, 1555
 Teubner, B.G. 1046
 Tex, C.A. den 1181
 Thales van Milete 466
 Theodosius, F. / Theodosius I de Grote 1900
 Thielen, J.C. van 1501
 Thoden van Velzen, S.K. van 1514
 Tholen, N. 1492
 Thomson, W. [Lord Kelvin] 413

- Thorbecke, J.R. 314, 467, 471, 1494
 Thrasylbulus 1904
 Thucydides 338, 541, 1014
 Tichelaar, P.A. 1664
 Tieboel Siegenbeek, D. 100, 480
 Tiel, N. van 1478
 Tilanus, Chr.B. 1278
 Tillich, P. 1656
 Timmermans, B.J.H.M. 1815
 Tischendorf, L.F.C. von 34
 Tjoelker, A. 1875
 Tolstoj, L.N. 558
 Tolstov, G.P. 973
 Tonutti, E. 1356
 Trapman, P.M. 1249
 Trappen, J.E. van der 1406
 Tresling, T.P. 1505, 1508
 Treub, H. 52, 222
 Treub, J.P. 1770
 Treub, M. 408
 Treub, M.W.F. 1227
 Tricomi, E.G. 975
 Trimborn, K. 1563
 Trinchera, F. 556
 Troeltsch, E. 649, 655, 666
 Tromp, J.W. 108
 Trumbull Ladd, G. 1548
 Tulp, N.J.A. 1692
 Turgenjew, I.S. 558
 Tuyl van Serooskerken, R.K. 276, 1372
 Twiss, R.Q. 976
 Tydeman, F.C.C. 93
 Tydeman, J.W. 504, 697

 Ubbink, J.Th. 644, 1148
 Uexküll, J.J. von 1725
 Uhlenbeck, E.M. 1829
 Ulrici, H. 1144
 Unger, F. 1749
 Uven, M.J. van 337, 940
 Uylenbroek, P.J. 290, 296, 297

 Vaihinger, H. 64
 Vaillant, Chr.W.E. 109
 Valetton jr, J.J.Ph. 618
 Valetton, I.M.J. 51, 342, 1532
 Valetton, M.C. 1017
 Valla, L. [della] 15
 Valla, L. 1123
 Valle, zie Valla, L.
 VandenBundere, zie Bunderius
 Varenius, B. 1809
 Varro, M.T. 498
 Veder, A. 485
 Veen, H. 1725
 Veen, Th.J. 14
 Veenhof, V.B. 1747
 Vegting, W.G. 1692

 Veit, O. 837
 Velde, E. van de 1335
 Velden Szn, P. van der 1505
 Velden, B. van der 1897
 Velden, P.C. van den 1905
 Ven, E. van der 395
 Ven, E. van der 398
 Veneroni, E. 1462
 Ver Mehr, J.L.H.C. 347
 Verdam, G.J. 45, 311, 317, 870, 1384, 1896
 Verdam, P.J. 1262
 Verenet, L.F. 1102
 Vergeer, M.D. 1866
 Vergilius Maro, P. 336, 339, 340, 342, 1005, 1046, 1066, 1822
 Verhoef, P. 12
 Verhulst, P.F. 311
 VerLoren van Themaat, M.C. 379
 VerLoren, H. 1411
 Vermaat, H.J.A.S. 1036
 Vermeulen, P.J. 1511
 Verver, B. 322, 341, 1412
 Verweij, W. 10, 333, 595
 Vespasianus, T.F. 465
 Vico, F. de 388
 Vies, A.B. van der 30
 Viëtor, zie Fresemann
 Vigfússon, G. 1808
 Vigilantius 56, 634
 Vinet, A. 1126
 Vink, H.H. 845
 Vinogradov, I.M. 965
 Visser, J. 258, 335
 Visser, R.J. de 148
 Visser, S.J. 15
 Vitringa Coulon, A. 773
 Vleuten, C.J. van 104
 Vlier, C.Ph. 92
 Vliet, Chr. van der 1161
 Vlis, Chr.J. van der 1507, 1510
 Völpel, R. 1820
 Voetius, G. 612, 1878
 Vogel, C.J. de 1586
 Vogels, H.J. 1641
 Vogelsang, H. 342
 Vogt, W. 837
 Voiculescu, Th. 846
 Volta, A.G.A. 362
 Voltaire, F.M.A. 1035
 Vondel, J. van den 20, 344, 468, 993, 1495
 Voogt, J.E. de 1503
 Voorduin, J.C. 1187, 1898, 1899
 Voorduin, W.L. 1205
 Voorhoeve, H.C. 1346
 Vorrsselman de Heer, P.O.C. 51, 885, 887, 1502
 Vos, G. de 309, 1284

 Vossius, G.J. 33, 1833, 1834
 Vreeswijk jr, J.A. 940
 Vreeswijk, J.A. 338
 Vries Azn, G. de 110
 Vries, H. de 54, 337, 918
 Vries, H. de 55
 Vries, J. de 342, 1439
 Vries, M. de 509, 1003
 Vries, S.G. de 1029
 Vriese, W.H. de 879
 Vrijheid, H.M. 1249
 Vrolijk, W.[Th.] 1282
 Vuller, I. de 1504
 Vyssotsky, A.N. 968

 Waal, G. de 93
 Waal, H. van de 1820
 Waals, J.D. van der 419
 Waardenburg, H.W. 328
 Wach, A. 1247
 Wächter, Th. [von] 1572
 Wackernagel, J. 564, 1575
 Wael, zie Waal, G. de 93
 Waerden, B.L. van der 750, 1783
 Wagenaar, J. 1528
 Wageninge, A.F. van 337, 794
 Wagenvoort, H. 344, 1810
 Wal, G. de 51
 Wal, J. de 697, 998, 1109
 Waldmann, O. 1597
 Walewein 1552
 Walker, E.W.A. 1594
 Walker, N.W. 1475
 Walldén, H.L. 1740
 Walras, L.[M.E.] 1251, 1255
 Wannaar, C.F.A. 1891
 Wassink, W.F. 1724
 Webb, C.Ch.J. 76
 Weber, C.A. 1469
 Weber, H.F. 421
 Wefers Bettink, H. 31, 61
 Weijnen, A.A. 1873
 Weismann, A. 420
 Welch, A.C. 659
 Welcker, A. 1820
 Welden Rengers, W.J. van 340, 1213
 Wellenbergh, P.H.J. 341, 1411
 Wenckebach, K.F. 1757
 Wenckebach, W. 300
 Werenfels, S. 1612
 Werner, M. 1644, 1647
 Wernink, J.R. 13
 Wertheim, W.F. 25, 26, 49
 Wertheim Salomonson, J.K.A. 24
 Wesele Scholten, B.P. van 90
 Wester, D.H. 49, 944
 Westerhoff, R. 865, 866, 871
 Westhoff, Chr.H.A. 337, 800

- Wetter, J.F. 1501
 Weyl, H. 965
 Whittaker, E.T. 958
 Wibaut, zie Isebrée Moens
 Wicherlink, G. 336, 340, 705, 1213
 Wichers, A.W. 504
 Wichers, R.H.E. 1909
 Wiehl, P. 1563
 Wien, W.C.W.O.F.F. 421
 Wienecke, J.C. 52
 Wientjes, K. 1773
 Wieringa, R.E. 1364
 Wiersma, D. 834
 Wiersma, E.D. 180
 Wijk, H.J. van 342, 1455
 Wijk, N. van 1107
 Wijsman, H.P. 31
 Wilde, C.W.I. 336, 535
 Wildschut, J. 15
 Willdenow, C.L. 288
 Willem I van Oranje 38, 343, 1044, 1505
 Willem II van Oranje 1791
 Willem I, koning 30
 Willem II, koning 18
 Willem III, koning 21, 22, 52
 Willem Lodewijk van Nassau 500
 Willem VI, graaf 1032
 Willeumier, C.M.J. 336, 708
 Willis, B. 1485
 Willis, R. 1485
 Wilson, O.C. 453
 Wilson, R.E. 968
 Wilson, S.A.K. 852
 Winkelmann, A. 1763
 Winsinger, R. 683
 Winter, Chr. 1770
 Wintgens, B.A. 983
 Wirdum, P. van 1739
 Wislocki, G.B. 849
 Wisselingh, C. van 944, 1438
 Wit, A. de 1372, 1381
 Wittop Koning, J. 1305
 Woerdeman, M.W. 27
 Woerkom, A.J.J. van 336, 453
 Woerman, H. 1092
 Wolf, A. 1363
 Wolf, E.F.H. 342, 1519
 Wolf, K.L. 1780
 Wolf, M. 1449
 Woolley, D.W. 853
 Worst, H. 1115
 Wouden, F.A.E. van 570
 Wumkes, G.A. 343, 1622
 Wundt, W.M. 1320, 1548
 Würzburg, K. von 1587
 Wybrands, Chr.N. 525
 Xenophon Atheniensis 504, 529, 1019, 1108
 Yarrell, W. 399
 Young, E. 341
 Young, J.Th. 163
 Zaalberg Pzn, J.C. 25
 Zacharias (priester) 1
 Zandvoort, R.W. 1069
 Zanten, H.L. van 1257
 Zeeman, P. 24
 Zeissler, J.K. 1591
 Zeno van Elea 476
 Zernike, F. 51, 54, 943, 1465, 1474
 Zernike, J. 338
 Zeydner, H. 344, 1797
 Zimmerman 337
 Zipf, G.K. 1069
 Zuidema, S.U. 655
 Zwaan, J. de 51, 334
 Zwierzina, W.K.F. 540
 Zwilling, L. 1600
 Zwingli, U. 62